NORSK-SVENSK ORDBOK

för bokmål och nynorska

Av NAT. BECKMAN
Professor

Reviderad upplaga
av Leif Mæhle och Bengt Sigurd

LÄROMEDELSFÖRLAGEN
SPRÅKFÖRLAGET

Tredje upplagan
* * *

STOCKHOLM 1970. KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER 706117

Förord till den elektroniska utgåvan

Natanael Beckman (1868-1946) utgav en *Dansk-norsk-svensk ordbok* (1907, 248 sidor; femte och fullständigt omarbetade upplagan 1929, 280 sidor). Samma år som han dog utkom *Norsk-svensk ordbok* (1946, 208 sidor), ursprungligen med undertiteln "för bokspråk och landsmål". Leif Mæhles och Bengt Sigurds reviderade andra upplaga kom 1960, nu med undertiteln "för bokmål och nynorska". Tredje upplagan kom 1965 och dess tredje tryckning 1970. Det är den senare som har digitaliserats, vilket skedde i oktober 2012. Nionde tryckningen lär ha kommit 1991.

FÖRETAL

Intresset för Norge och allt norskt har väl aldrig varit så stort i Sverige som i brödrafolkets nödår. Men just under denna tid har det saknats ett hjälpmedel för svensken att läsa norsk litteratur. De förhållanden, som framkallat denna situation, måste belysas med några ord om det norska språkets historia.

Under den långa tid, då Norge och Danmark voro förenade under en konung, var danska språket det för båda länderna gemensamma skriftspråket. Då så var, låg det i sakens natur, att en ordbok för danskan också fick passera som ordbok för Norges språk. Bl. a. skrev norrmannen Holberg en rent klassisk danska.

Efter skilsmässan 1814 ändrades saken något men från början föga märkbart. Då, liksom naturligtvis tidigare, fanns många och stora skillnader i det talade språket. Språkmelodien och uttalet av en massa ljud voro helt olika. Men då det är stavningen, icke uttalet, som bestämmer uppställningen i en ordbok, kunde för båda språken skrivas gemensamma ordböcker. Olikheter började nog visa sig i ordförrådet. Norrmännen i de norska städerna upptogo ur folkspråket åtskilliga ord och vändningar, och småningom måste man tala om ett språk med danskan som stomme och spridda norska inslag. Språkmännen bruka beteckna detta språk som Dansk-norska, dess anhängare sade gärna Riksmålet. Det kunde också kallas Bymål, stadsspråk, eller Bokmål‡ bokspråk. Den officiella benämningen är Bokmål. Detta var »de fire stores», Ibsens, Bjørnsons, Kiellands och Lies språk.

Att ett land använder ett språk, som hör hemma i ett annat land, är ju icke allt för sällsynt. Amerikas förenta stater är ju det klassiska exemplet. med här erbjöd saken bestämda fördelar. Befolkningen i USA var av ytterligt blandat ursprung, och det var till gagn att ändå ha ett gemensamt språk. I Norge voro förhållandena helt annorlunda. Där fanns ett enhetligt folk, ett folk av bönder, som hyste stark känsla för traditionen. De norska bönderna talade ett språk, som skarpt avvek från danskan, men mycket liknade det klassiska litteraturspråk, som man i Norge älskar att kalla Oldnorsk eller Gammelnorsk, fast vi hellre säga isländska, då språket bäst representeras av sagor och dikter, skrivna på den lilla kolonien Island. Känslan för det nationella, för de breda lagren och för den ärorika traditionen från Island gjorde, att man sökte konstruera ett litteraturspråk, byggt på folkmålen. Det var Ivar Aasen, som först gjorde ett systematiskt försök i den vägen. Han byggde huvudsakligen på dialekterna i västra Norge. Efterföljare ha tagit mera hänsyn till östligare dialekter, så att det nya skriftspråket fått rätt växlande form. Kännetecknande är bland annat en rikedom på diftonger, auga, stein, øyra för öga, sten, öra. Det nya skriftspråket kallades först Landsmålet, ibland bara Målet. Numera är dess officiella namn Nynorsk.Yl

Ett tredje stadium i utvecklingen betecknas av D. A. Seip, som präglade slagordet »Ett mål i Norge». Tanken var att söka närma de två språken till varandra. Rättskrivningsreformen av 1938 betecknar ett mycket stort steg i denna riktning. Diftongformer, som ovan exemplifierats, bestämda former av typen øya ön, tida tiden, p, t, k i ord, där danskan och många bildade norrmäns språk ännu hade b, d, g, må räcka som exempel.

Att efter allt detta ge ut en ny dansk-norsk ordbok förbjöd sig självt. Danskan måste ut och nynorskan in. Men även om man begränsar sig till Norges språk, blir svårigheten ganska stor. Att helt se bort från det något ålderdomligare richsspråk från tiden före 1938, som ännu i många år kommer att bli det som svensken oftast träffar på både i böcker och vid besök t. ex. i den norska huvudstaden, var otänkbart. Man måste reda sig med hänvisningar, där praktiska skäl fingo avgöra, vilken form som skulle omedelbart förses med förklaring, och vilken som skulle få nöja sig med en hänvisning till den andra. Bland praktiska synpunkter, som här komma i betraktande, är den, att om flere ord skrivas lika, så är det lämpligt, att de behandlas i ett sammanhang. En annan synpunkt är, att då två former finnas, den ena ofta är så lik svenskan, att en läsare knappast behöver en tolkning. Det är då praktiskt, att förklaringen kommer vid det ord, som verkligen blir uppslaget. Huvudsaken är naturligtvis, att man verkligen finner det man söker. Bokmålets officiella form iakttages i det hela noggrant i tidningar och radioutsändningar. Men den väldiga litteratur, både skönlitteratur och vetenskaplig litteratur, som skrivits före 1939 och även senare, har ett äldre, mera dansk-norskt utseende.

Beträffande bokmålet har ju min bok flere föregångare. Beträffande landsmålet, »nynorsk», är den det första försök, som överhuvud gjorts. Läsaren torde benäget ha detta i minnet, då han finner brister. Svårigheterna att välja bland växlande former ha varit mycket stora. Som vägledning har jag kunnat använda en avliden vän

Mathias Skards »Nynorsk ordbok», i en av sönerna ombesörjd upplaga. Denna bok, snarast en ordlista, har kunnat kompletteras ur redan tidigare använda ordböcker av Aasen, Schiött m. fi.

För »Bokmålet» har tillkommit ett alldeles förträffligt hjälpmedel, den av Knudsen, Sommerfelt m. fi. utarbetade »Norsk Riksmålsordbok», i ett exemplar, som godhetsfullt redan från början av företagets ledning presen-tats en ringa kollega. Boken går i skrivande stund till och med ordet spredning. En mycket god hjälp har lämnats av Lektor G. Coward, som genomgått både det ursprungliga manuskriptet och dettas renskrift. Lektor C. har även givit en del excerpt, avseende att medtaga moderna ord från själva ockupationstiden. I samma syfte ha en del excerpt gjorts dels efter radioutsändningar, dels efter frihetsdagen ur tidningar.

Den bok, som nu framlägges, följer i alla huvudpunkter samma linjer som min i fem upplagor utgångna Dansk-norsk ordbok. Den grundläggande principen är, att man i stor utsträckning utelämnar det självklara. Den besparing, som därigenom göres, torde vara mycket stor. Det är nog icke överdrivet att säga, att två tredjedelar av ordförrådet kan utelämnas, om man begränsar sig till att lära svensken läsa norska och helt avstår från anspråket att lära norrmannen skriva svenska. Det sparade utrymmet kan användas för att ge fullständigare besked om medtagna ord, än man i regeln torde vänta sig av en ordbok med denna boks omfång. Jag kan som exempel hänvisa till ord som bøygen, hastemt eller odelsrett. I min tidigare ordbok ägnades stort utrymme åt växt- och djurnamn. Här har denna gång en avsevärd inskränkning gjorts, delvis med tungt hjärta.Många varma tankar ha under arbetet gått till broderfolket i nödens och i den jublande fröjdens tid. Boken handlar ju om ord, men den vill förmedla tankar, helst tankar, som utlösa vänskapliga handlingar.

Mitt tack för god hjälp kunde riktas åt många håll. Lektor Coward är redan nämnd. Hans föregångare, Rektor August Western, kan icke nås av mina ord. leke nämnda men ingalunda glömda äro de medlemmar av min familj, som förmedla en daglig kontakt med norskt språk.

Nat. Beckman

FÖRORD TILL ANDRA BEARBETADE UPPLAGAN

Vid bearbetningen av Norsk-svensk ordbok av Nat. Beckman har vår uppgift varit att rätta felaktigheter i den första upplagan och utbyta föråldrade eller på annat sätt olämpliga ord mot nya. Eftersom våra ändringar har måst ske inom varje sidas ram för att förhindra alltför omfattande om-brytningar har vi av utrymmesskäl ofta inte kunnat införa alla de ord vi skulle önskat. En del utrymme har vunnits genom att ge definitionerna en mera komprimerad form och genom att ta bort mindre väsentliga jämförelser och hänvisningar. Vissa latinska namn på växter och djur som Beckman givit har vi ansett vara överflödiga i en ordbok av detta format och mycket utrymme för nya ord har vi fått genom att ta bort sådana. I de fall då inget användbart utrymme skulle vunnits eller då vi inte haft passande ord att placera i stället har vi låtit de latinska namnen stå kvar. Den inkonsekvens som därigenom uppkommit anser vi inte vara till något men. Eftersom ordboken främst är avsedd att användas vid universitet och högskolor har vi för valet av de nya orden tagit särskild hänsyn till ordförrådet i de böcker som brukar läsas av studenter som studerar norska. Vi har för åtta verk som brukar tillhöra studenternas litteraturlistor undersökt vilka ord studenterna saknat i Beckmans ordbok och infört dessa, främst nynorska ord, i denna nya upplaga. Vidare har vi för valet av de nya orden utnyttjat Aasen: Norsk Ordbog, Norsk Riksmålsordbok, Skard: Nynorsk ordbok (femte utgåvan), Iversen-Bakken: Bokmål-Nynorsk Ny-norsk-Bokmål, Wessén: Norsk-svensk ordlista, Dahl-Lindström: Nynorsk-svensk ordlista, Malmström: Svensken i Norge samt ordlistorna över nya ord i norskan utgivna av Norsk språknemnd. Sammanlagt har omkring 2 000 nya ord införts.

En kort översikt över norskt uttal har också införts.

Leif Mæhle

Bengt Sigurd Många varma tankar ha under arbetet gått till broderfolket i nödens och i den jublande fröjdens tid. Boken handlar ju om ord, men den vill förmedla tankar, helst tankar, som utlösa vänskapliga handlingar.

Mitt tack för god hjälp kunde riktas åt många håll. Lektor Coward är redan nämnd. Hans föregångare, Rektor August Western, kan icke nås av mina ord. leke nämnda men ingalunda glömda äro de medlemmar av min

familj, som förmedla en daglig kontakt med norskt språk.

Nat. Beckman

FÖRORD TILL ANDRA BEARBETADE UPPLAGAN

Vid bearbetningen av Norsk-svensk ordbok av Nat. Beckman har vår uppgift varit att rätta felaktigheter i den första upplagan och utbyta föråldrade eller på annat sätt olämpliga ord mot nya. Eftersom våra ändringar har måst ske inom varje sidas ram för att förhindra alltför omfattande om-brytningar har vi av utrymmesskäl ofta inte kunnat införa alla de ord vi skulle önskat. En del utrymme har vunnits genom att ge definitionerna en mera komprimerad form och genom att ta bort mindre väsentliga jämförelser och hänvisningar. Vissa latinska namn på växter och djur som Beckman givit har vi ansett vara överflödiga i en ordbok av detta format och mycket utrymme för nya ord har vi fått genom att ta bort sådana. I de fall då inget användbart utrymme skulle vunnits eller då vi inte haft passande ord att placera i stället har vi låtit de latinska namnen stå kvar. Den inkonsekvens som därigenom uppkommit anser vi inte vara till något men. Eftersom ordboken främst är avsedd att användas vid universitet och högskolor har vi för valet av de nya orden tagit särskild hänsyn till ordförrådet i de böcker som brukar läsas av studenter som studerar norska. Vi har för åtta verk som brukar tillhöra studenternas litteraturlistor undersökt vilka ord studenterna saknat i Beckmans ordbok och infört dessa, främst nynorska ord, i denna nya upplaga. Vidare har vi för valet av de nya orden utnyttjat Aasen: Norsk Ordbog, Norsk Riksmålsordbok, Skard: Nynorsk ordbok (femte utgåvan), Iversen-Bakken: Bokmål-Nynorsk Ny-norsk-Bokmål, Wessén: Norsk-svensk ordlista, Dahl-Lindström: Nynorsk-svensk ordlista, Malmström: Svensken i Norge samt ordlistorna över nya ord i norskan utgivna av Norsk språknemnd. Sammanlagt har omkring 2 000 nya ord införts.

En kort översikt över norskt uttal har också införts.

Leif Mæhle

Bengt Sigurd VIII

ANVISNINGAR FÖR BOKENS BEGAGNANDE

Den alfabetiska följden mellan orden är stundom bruten därigenom att avledningar och sammansättningar ofta sammanförts under första leden ehuru den strängt alfabetiska ordningen krävt en annan placering. Vår bok följer härvid exemplet från Svenska Akademiens ordbok. Anordningen är rumsbesparande, icke blott därför, att man icke behöver så ofta börja ny rad, utan främst därför, att man kan behandla huvudordet kortare. Ofta ger nämligen en sammansättning den bästa möjliga exemplifikationen av huvudordets betydelse, se t. ex. ordet heim, ersätter sålunda förklaringar och språkprov. Om nu läsaren söker en sammansättning och icke finner denna, kan det vara skäl att se sig om en smula i artikeln. Ofta ger en annan sammansättning klaven. Att med absolut konsekvens fullfölja det ena sättet har icke varit möjligt. En och annan gång får läsaren sålunda finna sig i att söka ett ord på två ställen.

De olika stilarnas betydelse ger sig väl i regel utan vidare: Stickordsstilen, för uppslagsorden, kursiven för andra norska ord t. ex. Endast niia stilen kan kräva några ord. I svensk text betecknar den förklaringar, som icke avses att ingå i översättningen. Den användes också i de systematiska, »latinska» djur- och växtnamnen. Då lilla stilen förekommer i de norska fraserna avser den ord, som icke medtagas i översättningen. Att säga, att lit betyder ögonblick vore vilseledande. Detta gäller egentligen blott i frasen i «iste Uten. Naturligtvis kunde man återge detta med »i sista ögonblicket», men de två första orden skulle utan egentlig nytta ta utrymme, i just detta fall en hel rad. Vi ge då blott ordet »ögonblicket», och läsaren inser själv, vad de föregående orden betyda.

Komma mellan två översättningsord betyder, att dessa av förf. uppfattats som väsentligen liktydiga. Semikolon återger, att den senare översättningen ansetts vara en helt ny betydelse. En rättvis läsare skall inse, att här föreligga gradskillnader, som kunna bedömas olika. Då förf. gärna önskar ge svenska översättningar, som så nära som möjligt täcka det norska ordets innebörd, har det icke sällan hänt, att det ur denna synpunkt bästa ordet har begränsad utbredning, tillhör någon lokal dialekt, eller någon sluten krets, är s. k. slang. Reservationen mot sådana översättningar anges med citationstecken.

teckenförklaringar

* anger att ordet har åtminst. en betydelse som överensstämmer med

motsv. svenska ords

II avskiljer orddel som ingår i sammansättn. o. d.

I anger gräns mellan orddelar

~ anger hela närmast föregående uppslagsord

anger i sammansättn. o. d. uppslagsord el. del av uppslagsord framför]}

(D) egentligen danska, finnes även i norska

N nynorska

(N) huvusakligen nynorska

P lägre språk, vulgärt, slang

F familjärt

V vardagligt

Å föråldrat

di ai. dialektalt

pj>'. perfektparticip VIII

ANVISNINGAR FÖR BOKENS BEGAGNANDE

Den alfabetiska följden mellan orden är stundom bruten därigenom att avledningar och sammansättningar ofta sammanförts under första leden ehuru den strängt alfabetiska ordningen krävt en annan placering. Vår bok följer härvid exemplet från Svenska Akademiens ordbok. Anordningen är rumsbesparande, icke blott därför, att man icke behöver så ofta börja ny rad, utan främst därför, att man kan behandla huvudordet kortare. Ofta ger nämligen en sammansättning den bästa möjliga exemplifikationen av huvudordets betydelse, se t. ex. ordet heim, ersätter sålunda förklaringar och språkprov. Om nu läsaren söker en sammansättning och icke finner denna, kan det vara skäl att se sig om en smula i artikeln. Ofta ger en annan sammansättning klaven. Att med absolut konsekvens fullfölja det ena sättet har icke varit möjligt. En och annan gång får läsaren sålunda finna sig i att söka ett ord på två ställen.

De olika stilarnas betydelse ger sig väl i regel utan vidare: Stickordsstilen, för uppslagsorden, kursiven för andra norska ord t. ex. Endast niia stilen kan kräva några ord. I svensk text betecknar den förklaringar, som icke avses att ingå i översättningen. Den användes också i de systematiska, »latinska» djur- och växtnamnen. Då lilla stilen förekommer i de norska fraserna avser den ord, som icke medtagas i översättningen. Att säga, att lit betyder ögonblick vore vilseledande. Detta gäller egentligen blott i frasen i «iste Uten. Naturligtvis kunde man återge detta med »i sista ögonblicket», men de två första orden skulle utan egentlig nytta ta utrymme, i just detta fall en hel rad. Vi ge då blott ordet »ögonblicket», och läsaren inser själv, vad de föregående orden betyda.

Komma mellan två översättningsord betyder, att dessa av förf. uppfattats som väsentligen liktydiga. Semikolon återger, att den senare översättningen ansetts vara en helt ny betydelse. En rättvis läsare skall inse, att här föreligga gradskillnader, som kunna bedömas olika. Då förf. gärna önskar ge svenska översättningar, som så nära som möjligt täcka det norska ordets innebörd, har det icke sällan hänt, att det ur denna synpunkt bästa ordet har begränsad utbredning, tillhör någon lokal dialekt, eller någon sluten krets, är s. k. slang. Reservationen mot sådana översättningar anges med citationstecken.

teckenförklaringar

* anger att ordet har åtminst. en betydelse som överensstämmer med

motsv. svenska ords

II avskiljer orddel som ingår i sammansättn. o. d.

I anger gräns mellan orddelar

~ anger hela närmast föregående uppslagsord

anger i sammansättn. o. d. uppslagsord el. del av uppslagsord framför]}

(D) egentligen danska, finnes även i norska

N nynorska

(N) huvusakligen nynorska

P lägre språk, vulgärt, slang

F familjärt

V vardagligt

Å föråldrat

di ai. dialektalt

pj>'. perfektparticip IX

VÄXELFORMER

Då det är alldeles omöjligt att upptaga alla de former, som i en eller annan bokstav avvika från varandra, sammanställa vi här de viktigaste avvikelserna. Därvid betyder:

ÄB äldre bokmål, YB yngre »

D o. N resp. danska och nynorska. ÄB överensstämmer ofta med danskan, YB med nynorskan och icke sällan med svenskan.

YB -a i artikeln = ÄB -en (e). Ex. boka: boken; barna: barnen

YB o. N au = ÄB ø. Ex. lauk: løk

ÄB -b- -b = YB -p-, -p. Ex. løbe: løpe; Kab: Mp

ÄB c ofta =s YB 8. Ex. sedertre, sirkel

ÄB ch ofta = YB sj. Ex. sjef

ÄB -d, -d- — YB -t, -t-, Ex. vidd: vett, vide: vite

ÄB -de ofta bortfallet i YB, särsk. i verb. Ex. by: byde; ska: skade

YB o. N ei ofta = ÄB e. Ex. stein: sten

YB c ofta = ÄB æ. Ex. sete: sæde

ÄB -g, -g- ofta = YB k. Ex. bog: bok; boge: bake

ÄB g- ofta = YB gj. Ex. gest: gjest

YB g ibland = ÄB -v. Ex. hage: have; farger: farver

ÄB hv = N o. ofta YB kv. Ex. hvass: kvass

YB -k, -k- jfr g^

YB kj- ofta s= ÄB k-. Ex. kjempe: kempe ÄB nd ofta = YB nn. Ex. finde: finne ÄB o. YB o växlar ofta med å

YB p jfr b YB s jfr c, z

YB sj ersätter flera tecken för s/e-ljud, även i lånord. Ex. sjal, sjanse,

sjargong, sjelé, sjetong, sjevann, sjikanere, sjokolade, sjåsé, nasjonal ÄB sk- ofta = YB skj-. Ex. skende: skjenne YB -t, -t- jfr d

YB u ofta = ÄB o. Ex. YB bru= ÄB bro; men också: YB rom = ÄB rum

YB o. N øy (øi) = ÄB ø. Ex. øya: øen ÄB (b jfr c ÄB z- = YB

d växlar ibland med a. Ex. åbor: abbor; hånd: hand 1*—Beckman, Norsk-svensk ordbok. X

norskt uttal

Vokaler.

Långt och kort ä-ljud har (i motsats till förhållandet i svenska) ungefär samma kvalitet i no. Båda uttalas som ett mellanting mellan det sv. långa (bakre, öppna, lätt rundade) vokalljudet i lam och det korta (främre, öppna, orundade) ljudet i lamm, närmare det bakre sv. ljudet än det ljusare, främre. För svenskar är problemet i regel att få det korta ljudet att låta tillräckligt mörkt. Ex. bane: hanne, hat: hatt, mat: matt (alltså endast kvantitetsskillnad i no.). u Inte heller skillnaden mellan långt och kort w-ljud är i no. förbunden med någon kvalitativ skillnad. No. w-ljud liknar mest vokalljudet i sv. hus, men uttalas med tungan något längre tillbaka. Läpparna skjutes fram och rundas starkt. Viktigt är att kvaliteten hos det korta sv. w-ljudet i t. ex. full undvikes. Ex. fullt hus, rund kule, gult gull. Anm. Framför ng, nJc, m, kk, k + konsonant uttalas skriftens u i regel som vokalen i sv. bom. Ex. ung, dunk, dum, bukk, druknet, ø Långt no. ø uttalas i regel mera slutet och rundat än sv., i synnerhet

framför r. Ex. høre, smør. y Skriftens y uttalas som sv. ø i sytten, sytti.

e (æ) I no. har i regel kort e och æ sammanfallit i ett ljud som mest

liknar sv. kort e. Ex. hjem, ætt. æ Långt æ uttalas som sv. ä före r. Framför andra ljud uttalas det som

sv. e. Ex. sær; læge, hæl, sæd. o Före v och g uttalas o som sv. å. Ex. rov, grov, tog. au Uttalas ungefär såsom äu. Ex. lauk, graut.

Några enskilda ord. De (pron., art) uttalas som di. Pron. formerna meg, deg, seg uttalas i bokmål med diftong (som i sv.) I nyno. däremot bokstavsrätt med hårt g.

Konsonanter. Många av det no. skriftspråkets konsonanter är stumma i

uttalet. d är stumt

1) i förbindelserna -nd och -Id, vilka alltså uttalas såsom - W resp. -nn. Ex. hund, land, sende; kveld, holde. Undantag före vissa avlednings-ändelser. Ex. heldig, skyldig, syndig, mandig.

2) i förbindelsen -rd när föregående vokal är lång. Ex. ord, bord, gjerde (men med kort vokal och uttalat d: Norden, orden, ferd).

3) oftast i utljud efter lång vokal. Ex. god, glad. Denna regel gäller i större utsträckning i nyno. än i bokmål. I nyno. är även d mellan två vokaler stumt. Ex. glede, sidan.

är stumt (liksom i sv. sveamål och norrländska mål) i best. art. hos neutr. subst., ex. huset, taket, bordet, samt i ordet det (pron. och art.). Men i gen. uttalas t i dessa fall: husets, dets.XI

g är stumt

1) i orden og, også, fugl, følge.

2) i ändelserna -ig och -lig. Ex. riktig, fattige; lykkelig, farlige.

v är stumt i halv, sefø, søfø, fofø, tolvte.

g uttalas 1) som hårt g efter r och 1. Ex. berg, sorg, Norge; helg, tøføe. 2) som j framför i, y, ei, øy. Ex. gi, gyllen,

geit, gøyma.

gj uttalas som j. Ex. gjerne, gr;øre.

k uttalas som fy'-ljud framför i, y, ei, øy. Ex. kirke, keip, køyra.

kj uttalas som fy'-ljud. Ex. kjøpe, kjær, kjake, kjole.

r uttalas som tungspets-r utom i det kustområde i södra Norge som sträcker sig ungefär mellan Bergen och Arendal, där tungrots-r användes.

sk uttalas som s;-ljud framför i, y, ei, øy. Ex. ski, skeiv, skøyter.

skj uttalas som «/-ljud. Ex. skjære, skjørt, skjerf.

Anm. No. «/-ljudet uttalas liknande det supradentala ljud som förekommer i uppsvenskt uttal av förbindelsen -rs i t. ex. Lars, fors.

Olikheter mellan sv. och no. tryckaccentuering

1) Subst, med förstavelsen for- har i no. trycket på första stavelsen. Ex. forsvar, forsøk, forfall (men i verb, med betoning på stamstavelsen: forsvare, forsøke, forfalle).

2) Ord på -entlig har trycket på första stavelsen. Ex. egentlig, offentlig, vesentlig, ordentlig (uttal: årntli).

3) Förstavelsen er- är trycklätt i no. Ex. erkjenne, erfare, erklære, erobre.

Musikalisk accent. No. skiljer liksom sv. mellan två slags accent: grav och akut, fördelade på ungefär samma sätt. Både akut och grav accent har i Östnorge en stigande melodirörelse. I slutet av en sats blir tonen ofta stigande inom detta område. (På en svensk gör denna stigande intonation ofta intryck av en fråga.)

No. har grav {men sv. akut) accent i

1) presens av de flesta svaga verb: drømmer, tenker, kjøper, bygger, kjenner.

2) i vissa enskilda ord: Norge, penger, hundre, samme, faren, mora, ytre, Harald. A

aa se å i slutet av boken

abbed abbot

abbor abborre -gras -gress nate abe se ape abild se apal

ablegøyer F upptåg, skoj

abrot åbrodd Artemisia abrotanum absolutt, du må ~ komme ovillkorligen, nödvändigt, alldeles säkert ad åt, till; le ~ skratta åt o. s. v., ofta förväxlat med av; inn ~ døren genom adamslleple* paradisäpple -fiken mullbärsfikon -StaV Euphorbia lathyris adferd o. atferd uppförande; handlingssätt, beteende; under ~ etter loven vid äventyr av laga åtgärder adgang tillträde; tillgång; tillfälle adjektivisk*, ~ bisetning relativsats, attributssats; jfr apposisjon adjunkt mots V. läroverksadjunkt adkomst tillträde; åtkomst; rätt, anspråk; besværlig ~ til den gården besvärligt att komma -brev åtkomsthandling, fångesbrev adlyde* efterleva

administrator*, rettens ~ ordförande administrerende direktør verkställande admiral amiral; äv. dagfjäriln Vanessa adresseavis Å annonsblad numera bi,

1 några namn, t. ex. ^Adresseavisen* i

Trondheim adrett Å flink, rask

adskille||lig del-, skilj |bar -nde gram. dis-

junktiv

adskiriig åtskillig adsplitte skingra

adsprede skingra; förströ -Ise förströelse, tidsfördriv

adsta'dig stadig, stadgad advar||e varna -sel varning advis avi; jfr aviso

A

advokat, särsk. advokat, som erhållit be hörighet att föra talan i högre instans; jfr overrettssakfører

aften kväll -avis kvällstidning -falk*

Cerchaeis vespertinus -fug\=-SVermer -Tød6

aftonrodnad -s|bord -s|mat kvällsvard -svermer skymningsfjäril Sphinx m. fi. aftning=a/Zm aga N vagga; kräla age vördnad; respekt; v. inge respekt; tvinga till lydnad; tukta -leg N respektingivande; väldig -løyse N respektlöshet

agg oro, ångest, bitterhet agn* -hald -hold -or hulling på metkrok -skjell blåmussla

agnete alfågel Hareida glaciali» ag raman sorts prydnadsbård ag ur'k gurka; snodig ~ f »konstig kropp»

ah orn Å lönn

ake åka; åka kälke -bakke kälkbacke aker o. åkerbønn%=hestebønne -dylle fettistel Sonchus arvens is -dyrker åkerbrukare -fly jordfly, fjärilsläktet Agrotis -fure plogfåra; åkerren -gåseblom åkerkulla An-

themis arvens is -høne rapphöna; =-rikse -kål* Brassica carn pestris; = -sennep-10 = heilo -løk penninggräs Thiaspi arvens® -mynte Mentha arvens is -rikse kornknarr Crex -sennep* SInapis arvensis-snegl,-snile* Limax agrestia -Snelle åkerfräken Equise-tum -snerpe=~rikse -ste[i]nfrø sminkört Lithospermum -svinemelk=-<føZfc -tistel

Cirsium arvens® -tromle Vält -u\\ = myruü

akevitt akvavit akkar N o. akker bläckfisk akkedas dispyt, träta akkedere ackordera; tvista akko m odas j o nsobl ig as j o n skuldsedel, som utställes till en bulvan {stråmann)akkord

amm onia kkvann

men är avsedd att överlåtas på en dold långivare

akkord*, ~ens ånd kompromissens; gå på ~ kompromissa, dagtinga akkreditiv kreditiv

akkurat noggrann; precis, just -esse noggrannhet

aks- motsvarar i svenskan acc-(akseptere) akt- (aksje), o. ax

akse axel; mitt[linje] -hus skärmfjäll hos gräs

1 aksel axel, skuldra -blad skulderblad; stipler

2 aksel oxel, se asal

aksje aktie -leilighet våning i hyresför-

eningshus

aksle kasta över axlarna- ^ sitt skinn ge sig av -gruv framåtböjd

1 akt; utskrift i form fullständigt protokoll med alla bilagor; -er handlingar

2 akt det var ikke min ~ min avsikt; holde i ~ og ære vörda -e* ämna; giva akt på; sköta; högakta -else aktning -Iøs -laus oförsiktig, slarvig -pågivende uppmärksam

aktenfor akter ut; ~ tvers akterom tvärs akter* det går til for ham bakut -haler akter-, under|gaj -kastell* på äldre

tiders fartyg; F ända, stuss -over akterut -sting efterstygn aktor åklagare -at uppdrag som aktor; åklagarmyndighet

1 al slaga järnhaltig jordart

2 al kärn I a, -ved -ved kärnved i gran

och fur

3 al krok; årder enklare plog -e se ned.

4 al uppfödning; uppfostran -e se ned. albue armbåge -støt »änkestöt»

1 alde stor bölja, våg

2 alde (odlad) frukt -tre fruktträd alder* -s|formann ålderspresident aldri* så snart kom hun, før hun brast i

gråt; så gält er det godt for noe intet ont utan något gott -gens Å = aldri

1 ale kroka; plöja jfr 3 al

2 ale opp föda upp; uppfostra; jfr 4 al -vokster kulturväxt

alen aln = o,628 m; de er to ~ av ett stykke av samma ull alf=alv alfons hallik

alimentasjonsbidrag uppfostringshjälp av fader till oäkta barn

1 alke* tordmule -konge alkekung

2 alke motbjudande person

alkove mindre rum innaför ett annat ali adj. når alt kommer til alt när allt kommer omkring; ^e som en varenda en; -heimen N universum -jamt N ständigt -kunnebok uppslagsbok -skule universitet -støtt ständigt -visst i synnerhet

allehån'de krydd-, jamaika|peppar -tre kryddpepparträd Eugenia pimenta

allenfals Å i alla händelser äller- allra allere(i)de redan

alle vegne över allt; ~ fra från alla håll allikevel likväl, i alla fall allmannveg allfarväg almen allmän, gemensam för alla -skole; høyere ~ motsv. högre allmänt läroverk ålmenning* i ä. städer bred tvärgata alminnelig allmän, vanlig; gode evner

ordinär begåvning almisse allmosa -lem allmosetagare almue allmoge -skole Ä folkskola;

ble en virkelig folkeskole alpe|lhare nordhare -jordbær = bakke-jordbær -kråke -ravn alpkråka

1 alt* mus. -nøkkel altklav

2 alt* redan

3 alt n. av ali

altan* balkong -værelse rum med egen balkong

alter altare; gå til ~s till nattvarden -bok kyrkohandbok -gang kommunion, nattvardsgång

altmuligmann man, som åtar sig alla slags arbeten; søker vaktmesterpost alv älva -blåster -skott ett slags nässel-

feber, allergiskt hudutslag, älvbläst alvor allvar alvo'rlig allvarsam ambar träkärl, ämbar ambod redskap ambolt städ ame tunna

amerikansk*, ~ olje ricinolja amme* -organ* organ som förvarar upplagsnäring -stuefortelling amsaga -tre skyddsträd

ammoniakk'* -vann kaustik ammoniakamning

amning sjö. åmning ampa N besvära; driva på amt före 1918 motsv. län; jfr fylke -mann motsv. landshövding -s- i sms. av. ämbets--S i kasserer ämbetsman, som verkställer uppbörd och för jorde böcker -SjrådSting motsv. landsting

analyse* satslösning

anbefaling äv. an-' rekommendation

anbringe* placera; logera; anställa

1 and* anka Anas m. fi. -e|hval näbbval

Hyperoodon rostratus -e|mat* Lemna -e|-

skjell—langhals -e|stegg ankbonde, anddrake

2 and- emot -bakkes uppför backe -fanges bröst mot bröst -fara N granska -farast N fara om (varandra) -fø-ting antipod -føttes skafföttes -hæles baklänges -negl nitnagel -ordast N diskutera

3 and i ssgr själ -låt, i —låt i själatåget anden=annen

andlet* -s|bragd ansiktsuttryck

andpusten andtruten

andra* föreslå; hemställa; det til så

meget belöper sig andrik* ankbonde; jfr andestegg andror rodd i motvind andsloppen N andfådd andsynes N gentemot andsøles motsols

anduve styra mot land; ~ kysten hålla sig [tätt] under land andøve hålla en båt med årorna, så att den ligger på samma plats, hålla upp mot vind

anelse aning; jag har på jag känner på mig

anerkjenn |e erkänna; <~*->en dom förklara sig nöjd med -else erkännande anførselstegn citationstecken ang||a N dofta -e doft, lukt angel metkrok; tånge på kniv -jern ett slags rävsax -mus näbbmus Sorex angivelse* uppgift angjelde angå; <-+->nde vederbörande angle meta -snor metrev ångst ångest; adj ängslig anholdelse anhållande genom polisen aning lätt bris; jfr anelse ank oro

anke s. klagan, besvär, invändning;

v. klaga, besvära sig; vara ledsen; ~ seg klaga, jämra sig; ligge på ~ ligga i spänning för att vakna i rätt tid -frist klagotid -full N orolig -mål besvärspunkt

ankel* -knoke fotknöl -sko lågsko anker ankare -bolt murankare -flik an-karfly -hjerte ankarkryss -kjettingheks

röringsklam -kloss ankardyna -troil bläckfisk

anle'dning* tillfälle, lägenhet anlegg anlag; anläggning; park anliggende angelägenhet anløp anlöpande; anlopp, anfall -s|sted mellanstation

anmasse seg tillvälla sig, göra anspråk på -Ise anspråksfullhet, förmätenhet; övergrepp

an||melde anmäla -merke* anteckna ann bråd; brådskande; jäktad -äst N ha bråttom -a på vara flitig annankvar N varannan annars bli ~ ved bli orolig el. förskräckt anna utom; utan (att) annen (uttal aen) annan, andre; ~ juledag annandag jul; ~hver varannan -eksa*

men förr en förberedande examen, som togs vid universitetet ett år efter inskrivningen, »examen

philosophicum» -hver varannan annerledes annorlunda ann||sam flitig, jäktad -semd N flit,

brådska

ann(s)leis annorlunda ans N uppmärksamhet -a N lägga märke till

annvint besvärligt; brådskande anordn||e* ordinera -ing* påadministrativ

väg tillkommen förordning anrefning, det var en fin ~ gott bord; kald ~ kallt bord, kallrätter -sjværelse serveringsrum anrette anstifta

an||se'else anseende -se'lig ansenlig ansette*; ^ en vare for høyt värdera; ^ en dag bestämma; fast ansatt, ansatt ved konstitusjon fast anställd, anställd genom konstitutorial; ~ til skatt taxera; komme ~nde rusande, »sättande» -Ise, få en r+j anställning -r artill, sättare ansikt*, skjære ~er göra grimaser ansjos ansjovis -sild äkta ansjovis anskue åskådaanskuelig

4 —

atal

ansku'||elig åskådlig-else åskådning anslag* överslag; gi ^ pd anvisning anspore sporra; stimulera anstaltmaker projektmakare anstand* värdighet; jeg md ta det med ~ -s I dame »förkläde» på bal anj|stige. komme ~nde komma skridande mest skämta, -stille* Sätta i gång försök o. v.; ~ seg ställa sig, bete sig, låtsa anstrøk anstrykning, Övermålning anstøt* stöt; et ~ av feber ett feberanfall -s I sten stötesten

ansøk||e, ^ om et embete söka -er sökande ant bråttom; Jfr ann

antikva'r antikvarie; antikvariatbokhandlare

anton[iu]sild ergotism, mjöldrygsförgift-ning

an||trekk dräkt, klädsel -trekker dragstans för stukning av plåt vid nitning -ven'delig användbar ap =sapespill

antr||a -äst N diskutera; säga mot aparte egen; olik andra ap||a -äst N driva med; retas ape apa; göra narr av -brødtre* Adan-onia dig i tata -katt apa; kvéle ~en rumla om -spill gyckelspel, spektakel appell* vädjan, klagomål -ant klagande -antskap juridisk person som klagande, klagandebolag; selskapet påanket by-rettsdommen til høyesterett, som frifant ~et -ere vädja -frist klagotid appelsin båt apelsinklyfta applaus applåd

apposisjon, adjektivisk ~ apposition; adverbial ~ predikativt attribut approbasjon* godkännande; stadfästelse ar »e arr ard se 3 al

arbeid arbete -e arbeta -er arbetare -s|-hold arbetslag -stedighet -s|løyse arbetslöshet -s|råd yrkesinspektion -s|-spak handspak -s|straff straffarbete -s|-tame N arbetsvana arg* ondskefull; av. ond, vred, förbittrad; jo ~ere skalk, dess bedre lykke; mine este fiender bittraste -e opp reta, förarga argus* -fasan Argus gigantens -øyne* vreda blickar; for noen skrekkelige ~ du kaster arild, fra tid från uråldriga (urminnes) tider

ark* frontespis, vindskupa arm* -brøst armborst -føtter armfotingar Brachiopoda -len[e] armstöd på stol -tak tag med armarna vid simning; famntag arméstyrelsen lantförsvarets avdelning inom Norges forsvarsdepartement armod[sdom] armod

arne härd, särsk. utan rökgång; den hjemlige ~ -sted=arne; biidi. pestens ~ arr ärr; bot. märke

arrest* häktning; ~ pa person insättande i gjeldsfengsel, bysättning; ~ på gods kvarstad, skingringsförbud arrig ondsint, lättretad, bitter; hy.=ar g arrivere anlända

art* slag; sätt; det har ingen ~ det duger inte -e brås; sønnen ikke etter faren -s|betegnelse gram. artnamn, appellativ -SI valg naturligt urval arterie artär, pulsåder artia'ner abiturient, studentkandidat

1 a'rtig*; vær så ~ var så god

2 art'ig rolig; konstig; du er en ~ raring en konstig kropp

artisjokk kronärtskocka cynara artium studentexamen arv*, gd fra ~ og gjeld göra sig urarva -e I avgift arvsskatt -e| feste ärftligt arrende; äganderätt med ouppsägbart ser-vitut, mots v. åborätt -e| følge* tronföljd -ejhus furstehus med ärftlig rätt till kronan -e|kjøp avgift för utlänningar tillfallande arv -elig ärftlig

1 arve ärva

2 arve hönsarv cerastium asal vit oxel Sorbus aria

ase* jäsa; ~ seg ut släpa ut sig asen åsna; Bileams jfr esel; det ~et! vilken åsna! åsgårdsreien se oskoreien asia asie syltgurka

aske* -beger askkopp -fis=-ladd -kake glödkaka -ladd manlig sagofigur, askunge -pott askunge asparges sparris

assessor förr juridiskt bildad medlem av kollegial domstol; heter nu (lag]dommer

assistent* amanuens astragel backsöta Astraguius asyl* hospital at, at- se ad atal avskyvärdatlask

atlask atlas, sidensars -es av atlas att (N) åter; kvar; tillbaka; og fram fram och tillbaka -føre rehabilitera -lege åker som lagts igen -på ovanpå, på köpet -påsleng, på ~en på efterkälken -åt (där)jämte atten aderton atten'de tillbaka

atter åter -gangar N gengångare -gløyme N gammal jungfru -hald reservation -ljom genljud, eko -sleng eftersläng attest* betyg -ere* intyga attom bakom

attrå begär, åtrå; v. hysa begär till, åtrå au aj -e jämra aubin slags köttpudding 1 aud- i sms. öd- -kjent {N) lätt igenkänd -mjuk* ödmjuk -synleg N lätt igenkännlig

g aud N i ems. øde- -sleg ödslig audn N öde plats auga N öga

augna N få ögonen på, bli varse augne N i sms. øye[n)- -tenar ögontjänare auk ökning -e öka aukeglas förstoringsglas aula N krypa, myllra aur grus; grusartad alv -helle pinnmo -pose ung abborre -velte djupplöja aure=ørret

aust=05/; -mann man från östligare trakter

autori||sere befullmäktiga, förordna, legitimera -teter myndigheter av*, le ~ skratta åt; Jfr ad; en venn ^ min far till; jeg kjenner ham ~ navn i ag känner honom till namnet; ~ veien! ur vägen! ~ gårde se gård avbakleg avsides, svåråtkomlig avbenytte begagna så mycket man behöver -Ise, til offentlig ^ till allmänt bruk

av|jbestille* ge återbud på beställning, kontramandera; annullera -bikt avbön -binde*, sammanfoga delarna i en träkonstruktion -blade bläda -brudd avbrott -brent*, ~ rødvin rödvinsglögg -brigde variation, nyans -bud återbud -bygd avsides belägen bygd, avkrok avf|bøle avvärja, parera -da'ge se under dag -dal avsides liggande dal; sidodal -dra* amortera -drag amortering -drive* skilja

ut silver -drivning kalhuggning för följande föryngring -drætt, -drått avkastning i mejeriprodukter -død avliden -farget som förlorat färgen av di emedan

ave aga, tukt, lydnad; holde i ~ aga avertj|e're annonsera -issement annons avfeie avfärda

av||ferdig, a'vfeldig skröplig, bräcklig; fallfärdig -finné seg finna sig i; komma överens -fritte utfråga, »pumpa» -gate sidojgata, -gränd -gjort* F avhållen -gjøre göra färdig -glans reflex -grøde skörd, gröda -gå* sjö. om grund slutta -haspet vårdslös -hell sluttning -hende avyttra -heng sluttning -henge bero -hengig beroende -hengighetsform objektsform -hjaske = -jaske -hjemle bestyrka, dokumentera; högtidligen (ev. med edfästelse) avgiva en synenämnds förklaring

avhold avhållsamhet -e*, utgifterne bestrida -en[de] återhållsam -s|mann nykterist, absolutist -slpredikant nykterhetspredikant -s|selskap förening för moderat nykterhet -t avhållen av||hude flå -hull avkrok, kråkvinkel avhøre jur, förhöra

avind avund; agg -skjold, føre ~ mot kongen bära vapen (»avog sköld») m. k. aving äfsing vävn.

1 avis tidning -and tidningsanka -kjeller jfr kjeller -mappe tidningshållare

2 avis -o notifikation; avi -o(veksel efter-siktsväxel betalas vies tid efter uppvisandet

av]jjaske snuska ned, gå illa åt kläder; slarva ifrån sig arbete -klare klara, rena vin; skira smör -kok spad; dekokt -kokB genom kokning tillaga, göra dekokt på; urkoka; fisk kokt fisk -kortet geom. stympad -krefte försvaga, göra kraftlös; göra rättslig handling ogiltig -kjøle avkyla avkjøme N avkomma

1 avi avel; gröda, åker- jord|bruk, boskapsskötsel -e* alstra, producera -e|-drift fortplantningsdrift -ing gröda, skörd -s I gård förr gods med underlydande arrendegårdar; nu vani. ekonomibyggnad på större gård -s|kar rättare -s|sted produktionsplats; utsädes växtplats

2 avi ässja

avlat uppehåll; avlat -s|år jubelåravlate

avlate upphöra; ~ fra en virksomhet; avlatt ku sinko

avlaus ledig, tillgänglig løpsk av||leden förfluten, förliden -legge, godt -lagt bra betald, lönad -leggs urmodig, föråldrad; ålderdomsskröplig; det er ~ naivt -leire avlagra -lese rättsligt fastställa att ett tinglest förhållande upphört; döda inteckning o. d. -Ieve're avlämna -lire rabbla -liverskrik jämmer-, nöd I rop som om kniven sutte i halsen på en -lukk[e] box, avstängt rum, »kätte» för kaiv -lure avlyssna -lyse upphäva, återkalla genom offentlig kungörelse; -lære lara; en genisak, som ikke kan avlæres -makt vanmakt, svimning -mektig vanmäktig, avsvimmad avnbøk avenbok Carpinus betulus av ner agnar 2LV0Cet\=klyde

av||nøde avtvinga -pille avplocka; ^utmärglad -prelling återstudsning -prosse brösta av kanon -pussning slöjd. kälhyv-ling -regne* redovisa -rette efter snöre rikta mur; dressera; = henrette -ride rida ut storm -riss konturteckning -sanne dementera -se släppa ur sikte, undvara ~ fenger til anslå, reservera -setning* jur. motsvarar skingringsförbud men innebär äv. förmånsrätt i den avsedda egendomen -sett avsats -sette*, ~ et ben amputera -si återkalla, kontraman-dera; avkunna -sig avrinning -sig else*

synerätts dom -sindig vansinnig -skalle skala, frånskilja

av||skildre avmåla -skinn återsken

av||skjed*, reise uten ~ »ta bondpermis-sion» -skjedige avskeda -skjeds|[ball slutbal -skjæring avsågad tunna -sky'elig avskyvärd -skygge schattera -skygning nyans -sløre avslöja; avtäcka -snitt* segment i cirkel; avdelning i bok; skede -sone avtjäna straff, böter -soppe beta utsäde för dödande av parasitsvampar -stamning härstamning -ste'd åstad, bort, i väg -stemme omrösta -stemnings-orden propositionsordning -stikk [avbildning i] gravyr -stikke utstaka gränser förr tappa vin -stikkende avvikande -Stikker jfr skådam -stive stötta under, styva -streke utmärka med streck; stryka under; upplinjera -stumpe stympa; förslöa -stusse avstubba -styggja N förarga -stytta N förkorta -svekke för svaga -søke genomsöka -tager avnämare -tak avsättning -tegn igenkänningstecken -tekt undantag, födoråd -telja N avråda -tinet borttöad -trekker avtryckare -trekkersten bryne -vane, komme i ~ komma ur vanan -veksle omväxla -vende bortvända -vendig avfällig, upprorisk - vente avvakta - vikte förliden -visning jur. dom varigenom en rätt förklarar sig icke kunna upptaga mål till prövning -åt otyg, ohyra

B

baa se bd

bad* -ested badort badskjær fältskär badulj brudulje

badutt narraktigt ei. djärvt hopp -springer akrobat; biidi. vindflöjel

1 bai boj

2 bai bukt, vik baier flaska bajerskt öl bajas pajas

bak bak; det kom ~ på oss som en överrumpling -ben, sette seg på ~ene på tvären -best kreatur skällsord -bord babord -etter efteråt: bakom; bakpå; ~

kommer tynt øl ordspråk, som brukas, då någon stryker över med hartassen -evje bak-

ström, eda -fjøl bakbräde på arbetsvagn ei. bil -flikk klacklapp -grep handstöd på skrubbhyvel -hodeben nackben -hon -hun ytbräda -hånd, ba noe i ~ i reserv, i bakfickan -kne has -lia -li[d]én nordsluttningen, skuggsidan i dal -mann »ryggstöd» -ole svansrem -over bak|-länges, -åt -sal rum med fönster mot gården -skott skott, som går bakåt eller rikoschetterar -skudd skott mot flyende villebråd -smekk obehaglig efterräkning, bakslag -smekke=-fjøl -snakk avlate

__ 6 __

baksnakk

avlate upphöra; ~ fra en virksomhet; avlatt ku sinko

avlaus ledig, tillgänglig løpsk av||leden förfluten, förliden -legge, godt -lagt bra betald, lönad -leggs urmodig, föråldrad; ålderdomsskröplig; det er ~ naivt -leire avlagra -lese rättsligt fastställa att ett tinglest förhållande upphört; döda inteckning o. d. -Ieve're avlämna -lire rabbla -liverskrik jämmer-, nöd I rop som om kniven sutte i halsen på en -lukk[e] box, avstängt rum, »kätte» för kaiv -lure avlyssna -lyse upphäva, återkalla genom offentlig kungörelse; -lære lara; en genisak, som ikke kan avlæres -makt vanmakt, svimning -mektig vanmäktig, avsvimmad avnbøk avenbok Carpinus betulus av ner agnar 2LV0Cet\=klyde

av||nøde avtvinga -pille avplocka; ^utmärglad -prelling återstudsning -prosse brösta av kanon -pussning slöjd. kälhyv-ling -regne* redovisa -rette efter snöre rikta mur; dressera; = henrette -ride rida ut storm -riss konturteckning -sanne dementera -se släppa ur sikte, undvara ~ fenger til anslå, reservera -setning* jur. motsvarar skingringsförbud men innebär äv. förmånsrätt i den avsedda egendomen -sett avsats -sette*, ~ et ben amputera -si återkalla, kontraman-dera; avkunna -sig avrinning -sig else*

synerätts dom -sindig vansinnig -skalle skala, frånskilja

av||skildre avmåla -skinn återsken

av||skjed*, reise uten ~ »ta bondpermis-sion» -skjedige avskeda -skjeds|[ball slutbal -skjæring avsågad tunna -sky'elig avskyvärd -skygge schattera -skygning nyans -sløre avslöja; avtäcka -snitt* segment i cirkel; avdelning i bok; skede -sone avtjäna straff, böter -soppe beta utsäde för dödande av parasitsvampar -stamning härstamning -ste'd åstad, bort, i väg -stemme omrösta -stemnings-orden propositionsordning -stikk [avbildning i] gravyr -stikke utstaka gränser förr tappa vin -stikkende avvikande -Stikker jfr skådam -stive stötta under, styva -streke utmärka med streck; stryka under; upplinjera -stumpe stympa; förslöa -stusse avstubba -styggja N förarga -stytta N förkorta -svekke för svaga -søke genomsöka -tager avnämare -tak avsättning -tegn igenkänningstecken -tekt undantag, födoråd -telja N avråda -tinet borttöad -trekker avtryckare -trekkersten bryne -vane, komme i ~ komma ur vanan -veksle omväxla -vende bortvända -vendig avfällig, upprorisk - vente avvakta - vikte förliden -visning jur. dom varigenom en rätt förklarar sig icke kunna upptaga mål till prövning -åt otyg, ohyra

B

baa se bd

bad* -ested badort badskjær fältskär badulj brudulje

badutt narraktigt ei. djärvt hopp -springer akrobat; biidi. vindflöjel

1 bai boj

2 bai bukt, vik baier flaska bajerskt öl bajas pajas

bak bak; det kom ~ på oss som en överrumpling -ben, sette seg på ~ene på tvären -best kreatur skällsord -bord babord -etter efteråt: bakom; bakpå; ~

kommer tynt øl ordspråk, som brukas, då någon stryker över med hartassen -evje bak-

ström, eda -fjøl bakbräde på arbetsvagn ei. bil -flikk klacklapp -grep handstöd på skrubbhyvel -hodeben nackben -hon -hun ytbräda -hånd, ba noe i ~ i reserv, i bakfickan -kne has -lia -li[d]én nordsluttningen, skuggsidan i dal -mann »ryggstöd» -ole svansrem -over bak|-länges, -åt -sal rum med fönster mot gården -skott skott, som går bakåt eller rikoschetterar -skudd skott mot flyende villebråd -smekk obehaglig efterräkning, bakslag -smekke=-fjøl -snakkbaktog

barsel stuesnakk

förtal, baktalande -tog efter | trav, -trupp -vaske baktala -vasker bakdan-tare -ved bakom bake* -r bagare -r|ovn bakugn

1 bakke bricka; ~ opp v. bulla upp, traktera rikligt -bord [serverings]bord

med kantlist

2 bakke*; på ~n på marken mots.: i luften -drag höjdsträckning, rad av kullar -hell backsluttning -jordbær backsmultron, nejkon -lende kuperad terräng -mynte harmynta -nellik* ängsnejlika -star lundstarr -stjerne gråbinka -tistel spåtistel -vertinne markvärdinna

3 bakke hala ned segel

4 bakke avdelning vanligen 8 man, som äter tillsammans, backlag

5 bakke brytjärn på hyvel; klaff, käft på tång: skärback på gängkloppa

6 bakke bolma, röka bakkels[e] klenat -el best bakkenbart kindskägg, polisonger baks gammal polaris

bakse arbeta sig fram med armbågarna, baxa; streta; föra (baza) fram med hävstänger; få bukt med -bom artill, handspak -s boxas

bakst bak[ning] -e| helle häll el. plåt, varpå flatbrød gräddas ba'l bråk, besvär -e sträva; göra sig besvär

balderbrå* surkulla Anthemis cotuia baldrian vänderot valeriana baldy're poet. brodera med guld balg svärdsbalja, skida

1 ball -et bal -kort dansprogram -mor »förkläde»

2 ball -en boll -blom=engblomme ballade* F spektakel, upptåg; gille

1 balle bal, packe; ris papper; i sms. om muskulöst parti fot-, hånd-, rumpe-

v. ~ sammen rulla ihop, packa samman

2 balle testikel

3 balle balje balja

4 balle=&azé! (under bal)

balsam* -asp balsampoppel -bøsse luktdosa -gran* Abies balsamea balstyren, -ig bångstyrig, oregerlig bamlesyke godartad reumatism bamse björnhanne, nalle bandasje* av. hjulring 1 band&=banne

2 bande rövarband; taskspelartrupp

3 bande vall kring biljardbord

bane bana; bane; ban på hammare -legeme banvall bange rädd

ban'jer mindre däck, använt som uppehàiis-plats för manskapet

1 bank slag, stryk; du burde ha ~

2 bank* -daler, ~ courant på 1700-talet kr. 3.20

1 banke* bulta, knacka på dorr; slå, ge stryk -biff ung. kalops; skämts, smörj -kjød, -kjøtt kalopskött -tre klappträ

2 banke ås, bank

bankett* liten jordvall bakom bröstvärn

bankobrev assurerat brev

bann* -sette bannlysa

banne svära, förbanna; förr förbjuda

ban'ner banér

1 bar bar -frost barvinter -rygg darrål Gymnotus -svelg skogspllster, gulsuga

2 bar barr -frø se nedan -fugl tjäder ei. orre -lind idegran Taxus -lus slags bladlus Chermes -spett större hackspett

barbe urmodig hårdprydnad el. [knyt-] halsduk av spetsar

barber|]e raka; biidi. skinna -kost rakborste -sepe, -sæbe, -såpe raktvål bard kant; åbrädd bardage slag, strid

bare seg; jeg kunne ikke meg for å le låta bli; jeg kan ikke ~ meg for kulde bärga mig barfred o. barfrø loft över svalgången i gammaldags hus barfrø gran- och tallfrö

1 bark* fartyg -rigget barktacklad

2 bark* -bille barkborrare -podning oku-lering -stoff garvsyra, tannin -torn bot. tagg med fäste blott i barken, mots. ved-tom

1 barke* v. et ~et ansikt väderbitet

2 barke N luftstrupe -knute struphuvud barlaug barlåg vört

barn* pl. förr børn(ene), nu barn[a), N born(a) -aktig barnslig i dålig mening, dåraktig -dom*, gå i barndom[men] bli barn på nytt -e|hage kindergarten -e|kår barnaskap -lig barnslig i god mening; ~ glede

barre* stång, tacka särsk. av ädel mel ali barsel barnsäng; barnsöl -gilde barndop -stue barnsängsrum -stuesnakk amsagorbarsle

barsle nedkomma

barsok Bartholomeinatt, 24 aug.

bart mustasch

1 bas* arbetsförmali i sht, i fiskarlag; överman

2 bas slit -e sträva, träla; rumla om bask dask; slit -e daska; slita, arbeta,

hanen ~rmed vingene flaxar; -ejtak krafttag; slagsmål basse* stort djur av hankön, särsk. svin; stor,

grov karl; smeksamt r-^n min basserarie muntert dryckesgille bast* foulard, tunt siden -es av foulard baste binda (med bast) bata N = både

batna N bli bättre; bli frisk baug [skepps]bog; förr guldring baule böla baun vårdkas bauna N böna

baus käck, stolt; framfusig -e rumla; se äv. buse ut

baut tja. slag -e kryssa, lovera be=äldre bede; »tusen takk!» »å jeg å för ali del

be||boer invånare -breide förebrå -brillet försedd med glasögon -bygge* montera, utbygga vattenfall -byrde

belasta, besvära; jeg vil ikke ~ Dem dermed; ~ hukommelsen

bed -et blomstersäng, rabatt bedage seg sjö. bedarra -lig långsam och högtidlig, betänksam och försiktig bedding sjö. beting -stag, ta ~ sjö. betas bede v. be[dja]; ^ en til bryllup bjuda; køyepiasser bestilt i tide torde beställas i god tid -dag böndag; store ~ helgdag

som firades 1686-1915 4:e fredag efter påsk, 1916-50 fredag före Allhelgonadagen, efter 1950 söndagen fore Allhelg.d. -dagsansikt begravnings-, kyrk|min -hus bönhus -mann förr kommunal funktionär med uppgift att bjuda till bröllop och begravning -mannsansikt likbjudarmin, officiell sorgemin, begravningsmin -mannsstil tillkrånglat tal -r[lag vän-, umgängeskrets bedervet om mat skämd bedrag bedrägeri; jfr sanse~ bedram bålgeting vespa crabro bedr||e adj. o. adv. bättre; v. bättra; Gud *** det Gudi klagat -ing förbättring; lot

og god jag hoppas du snart blir bättre

bedrift* affär, företag; bragd -s|råd ar-betarrepresentation beengstelse ångest

befa'1 befäl -e befalla -ing befallning bei|faring besiktning (åsteds -fengt, byen ble med pest smittad; '—' med

utøy bekajad med ohyra -ferdet trafikerad -fippet häpen, altererad, perplex -frykte befara; det er å ~ att frukta -føre [i hemlighet] angiva, nedsvärta -føyd befogad

begeistr||e hänföra -ing hänförelse beger bägare -blad foderblad -svamp skålsvamp

beügi avstå från; ~ en reise; ~ sjøen sluta att vara sjöman; ~ seg begiva sig; om tåg slakna; det begav seg äv. det upphörde -givenhet händelse, tilldragelse; evenemang -gravelse begravning; gravplats; boktr, lik -grunne giva skäl för, motivera, bevisa; ~nde gram. kausal begjæring begär; begäran begrede, begrete begråta -lig beklaglig; klagande, sorglig, bedrövlig mest i hånande mening; et ~ ansikt, en ~ tone -Ise klagan, gråt; r^mes bok Jeremie klagovisor begripeise, over min ~ mitt förstånd begunstige gynna -Ise förmån bejjgå*, han har ~tt en bok skrivit en dålig bok

behage,* hva ~r? vad befalls? vasa? behag å lukke vinduet! Var god! beheftelse inskräkning i äganderätten, gravation, inteckning behendig händig, vig, bekväm behjelp|e, ~ seg med noe reda sig be||holdning* förråd; min ~ av kull beile fria, gilja bein=ben -grind skelett beinka N räta ut

bein(k)]|e, gjøre en ~ en tjänst -sam N hjälpsam

beise betsa; rengöra metall;=avsoppe beisel N betsel

1 beit knipa; komme i ~ råka i klistret

2 beit kvistar till foder

3 beit rand på skidans undersida beite bete

beiteski dörrstolpe bekar bägarebekjent

bekjent bekant; en ~ historie (sak, mann); Jeg kan ikke være ham ***> icke kannas vid honom; jeg vil ikke være det ~ erkänna det; en god ~ av meg god vän -gjøre kungöra -skap bekantskap, umgängeskrets)

bekk* -aure=—ømtf -1uQ\=†ossekall -karse bäckkrasse -røy Salmo fontinellus, amerikansk art, ibland odlad 1 Norge -ørret bäck-öring, mindre ras eller art Salmo trutta beklippe beskära; inskränka beklumret kvalmig

be|lknep -knip* sjö., komme i ~ i knipa bekom||me tillkomma; denne rett ~r meg -St, han fikk sin ~ han fick vad han behövde och förtjänade bekostelig dyrbar bekrefte* jaka; ~t avskrift styrkt bekvem* -melighet bekvämlighet, maklighet; våning bekymring bekymmer bel mellanrum; stund bela N fria

belade belasta, betunga; -t med gjeld elage, belave seg bereda sig; være ~t på et angrep vara beredd belegg*, lite ~ liten frekvens t. ex. på sjukhus -e*, ~ et folk med skatter pålägga; ~ med arrest arrestera; ~ en pia«* »vika»,

beteckna som upptagen beleilig bekväm, passande, läglig, lämplig belg avdraget skinn, päls; bot. balja; buk; -e i seg häva i sig; ^ erter sprita; jfr belje -e I treder orgeltrampare -frukt bot. balja; skidfrukt -kapsel baljkapsel -mørk kolmörk -plante balj-, ärt|växt -sæd ärter och bönor -vante tumvante beliggen|de belägen -het läge

1 belje böla; skrika

2 belje i seg dricka våldsamt bella N hålla ut

belling hud från djurs ben -skalle sko av sådant skinn belmørk se belg-belte* skärp -dyr bälta belær I e lära; av erfaring klok; roende lärorik; docerande beløp belopp

bemektigelse besittningstagande bemerk||e märka -elig Å märkbar -ning anmärkning, iakttagelse

bemøye besvära; ~ seg bemöda sig

1 ben ben; äv. fot; jfr bein; skoene er fm store, de går rundt på <^>ene; han har fått et fdt ~ gott byte, ett gott brödstycke; en lönande bisyssla; ha <*-> i nesen ha skinn på; spenne ~ slå (sätta) krokben; rask {flink) til god fotgängare; jfr inntilbens -brekk myrlilja -dyr ryggradsdjur -e av lägga i väg -løs*, ~e fugler oxrulader, falska järpar -rad skelett -skrangel benrangel -sort bensvärta, pulveriserat benkol -støv benmjöl -tre virke av följ. -ved benved

Evonymus europæa; kristtorn Hex aquifo-lium; snöbolls-, olvon|buske; try

2 ben o. bein adj. rak, gen; vt rent ut; ^t fram rakt fram; helt enkelt -äst direkt -ke göra rak -sti -vei genväg

benaue|[Ise beklämning -t beklämd bendast N brottas

bendel (smalt) band av bomull -orm binnikemask -tang bandtång benefis||e -ejforestilling föreställning, vars recett tillfaller en viss skådespelare -ert sak mål i vilket part är befriad från rättegångskostnader; ~ gods lönings-, b oställs I jord benekte neka

benk* m». bröstvärn; varme ~ene klä väggarna -e [forslag förslag, uppgjort på rak arm

be||nytte begagna, draga fördel av -planté plantera fält o. d. -plette befläcka -pustet fonet, aspirerad berberiss surtorn ber'et barett, militärbasker beret'ning officiell berättelse, anmälan berette*, ~ en syk giva nattvarden åt berg o. bjerg berg -and bergand, vitbuk -finke* jfr -irisk -fisk klippfisk -flette murgröna -frue fjällbrud saxifraga -furu berg-, dvärgtall Pinus mughus el. montana

-gylt berggylta -hammer brant bergvägg -irisk gulnäbbad hämpling -kløver backklöver Trifolium montanum -knapp gul fetknopp -lakk stenbräken -laks större silverfisk -lerke alplärka -mann bergsman; bergsgubbe, bergakung -mel -mjøl diatomit; jfr trippelse -mynte könig -nebb blågylta; stensnultra -røyr bergrör -sildre stenbräcka -skurd Nbergslette

hällristning -slette högslätt, bergsplatå -ugle berguv Bubo -vipstjert gråärla berja N slå; tröska

bergensbrød vitt bröd av vete- och rågmjöl i mjölk

bergenser* -flesk sjö. skämts, stockfisk bergine sjö. begine, undersegel beriktigelse beriktigande, rättelse berka N bli bar; göra bar

1 berme berm, vågrät avsats mellan vall och grav på fästning till skydd mot ras

2 berme drägg, drank; avskum

bero' uppskov; v.* kvarligga; om förslag vila; stille {sette) en sak i ~ uppskjuta, låta bero berolige lugna

berr N bar -synt tydlig -e bara, blott berse bergverksarbetare beryktet illa beryktad, vanfrejdad berå överlägga; med ~dd hu med vett och vilja -d överläggning; være i ~ vara tveksam besa N skvallra besan se mesan

be||segle besegla eg. med sigill; ^ sin tro med sitt blod -seile ~ et hav segla på -setning* i fästning; inrikten, »villor» på nyckelax och i lås; kreatursbesättning -sett; være i ~ sitta fast i isen -sette*, mine timer er -satte upptagna besikt, kjøpe på ~ ta på öppet köp -e besiktiga -else besiktning besin||ne besinna; jeg vil ~ meg på det fundera på det -dig sansad be||skadige skada -skikke anordna; inrätta; utnämna, befordra; förordna; fastställa; tilldela, beskära; jur. genom notarius publicus el. två vittnesgilla personer meddela ngn ngt el. infordra förklaring o. d. från ngn; ' sitt hus beställa om; han meg i sitt sted; vær tillfreds med det skjebnen

har deg b&skärt, förunnat -skjeden anspråkslös -skjeler beskällare, avels-hingst -skjelersyke smittsam sjukdom som sprides genom betäckningen beskjeftige sysselsätta -Ise sysselsättning beskjemme komma att blygas beskrik hundens skall, då den ser det förföljda djuret

beskrive*, ~ et ark; -Ise beskrifning; jur. ut-, av [skrift

beskytte beskydda

beskyttelse skydd -s]likhet skyddande likhet, »mimicry» -s|mann tullskydds-van, protektionist beskøyt skeppsskorpa; jfr skonrok beslag* beläggning -s|smed hovslagare beslut||ning beslut -nings|dyktig beslut mässig -te besluta besmitte befläcka besne bli bättre

besnære snärja, fånga i snara -nde bestickande; en ^ løsning be||spenne; ~ med strenger förse med strängar; det av sorg bespente hjerte uppfyllda -spotteiig hädisk-sprenge bestänka -stalling (kunglig) fullmakt på ämbete o.d. best bäst; ha en til driva med någon -e|borger typisk borgare; bracka -e|far far-, mor|far -e|farsstol gammaldags bekväm länstol -e|foreldre far-, mor|-föräldrar -e[mann* förste matros -e|mor far-, mor|mor

bestemmelse* beslut; bestämning; ta en annen ändra sitt beslut; være sin første ~ tro stå fast vid sitt första beslut; dobbelt <-*-> gram. både slutartikel och fristående artikel t. ex. den store boka bestikk*, gjøre gält ~ eg. oriktigt beräkna fartygs läge; biidi. göra upp räkningen utan värden

bestilling tjänst, befattning hos stat och kommun utan kunglig fullmakt; bestyr -s|mann tjänsteman, lägre funktionär bestrebe seg bemöda sig -Ise bemödande, ansträngning, strävan(de) bestyre förvalta, stå i spetsen för, förestå; ^ et gods, et rike, et embete, en skole -Ise förvaltning; direktion -r förvaltare; föreståndare (skole-~); vicevärd bestøtfil fil av grövsta slag 12 à 14 hugg på 25 mm

be||støvning bot. befruktning, pollinering -svangre göra havande -svikelse bedrägeri, svek -svime svimma -sværing besvär, klagomål -synderlig förr i synnerhet -syv, få sitt ~ innført, gi sitt ~ med få säga sin (lilla) mening -sørge ombesörja, bestyra

betalings||skole förr särsk. folkskola med terminsavgifter -stansning betalningsinställelse

be||tatt betagen; gripen, överväldigad;betids

medtagen; om djur brunstig -tids i rätt tid -timelig lämplig, opportun -tinget villkorlig; ~ {straffe]dom,

1 bete bit, munsbit

2 bete=beite -mark metmask

3 bete bjälke

4 bete beta

betenne inflammera -Ise inflammation betjent ung. överkonstapel; lägre funktionär, vaktmästare vid tull, post, skola o. s. v.; handelsbiträde, expedit beto nie humlesuga betraktelig avsevärd

betrekk överdrag; jfr dyne -e be-, överj-kläda

betuttet* förbryllad

bety(de)*, jeg ~det ham at lät honom förstå; jfr betød

betød betydde; hans ord ~ meget bevant van

bevar i ~ i förvar -e*, ikke vel inte riktig i huvudet

beve bäva ~nde hjerter=bevregras bever bäver -hatt kastorhatt -rotte bisamråtta Fiber zibethicus; amerikansk sumpbäver Myocaster beveg Ie röra; ~ hender og føtter; jeg har ~et ham dertil förmått -elig rörlig -else rörelse -grunn bevekelsegrund be||verte undfägna, traktera -vertning traktering; värdshus -vil I ing tillstånd av myndighet, koncession; anslag; äv. dispens -virke verka, åstadkomma -vis-bedømmelse bevisprövning -vislighet verifikation -visst medveten; meg ~ så vitt jag vet; den sak ifrågavarande sak -vissthet medvetande -visstløs medvetslös

bevre darra, skälva -gras darrgräs -osp vanlig asp Popuius tremula -rust en rostsvamp -sopp gelésvamp beære hedra

beåndet inspirerad; fonet, svagt aspirerad

1 bi* partikd -beger bot. foderholk -bringen tunna bringan -hjernen lilla hjärnan -legger(ovn) gammaldags ugn

utan rost el. särskilt askrum, ofta eldad från angränsande rum -ord adverb -setning bisats -våne bevista

2 bi* s. -avi biskötsel -eter biätare -hette bihuva -kake honungskaka -maur bi-myra -møll vaxmal -røkt biskötsel

-stade bikupa -hus bisamhälle med desi

bostad

bida N finnas; det beid ikkje mat i huset bide se bie, bite

bidig kvar dag varenda dag

1 bie vänta, bida; jfr bida

2 biB=bi

bikke se vippe; over mista balansen,

tippa över bikkje hund; eg. hynda, tik; der er flere flekkede enn prestens brokiga hundar -kaldt svinkalit bikse F Å kaxe; snobb

1 bil stund

2 bil bila -ferdig om fartyg som har skrov och undermaster

3 bil automobil -bølle bildrulle

1 bilde inn inbilla

2 bilde=billede

biledd gram. bestämning, särsk. adverbial -s|bisetning adverbialbisats bilete N = billede bille skalbagge; i sms. -bagge billed|]e bild, porträtt -flate perspektivtavla -støtte bildstod -vev konstväv

t. ex. till väggbonad med växt-, djur- och människo I figurer; jfr åkle

billettere sälja biljetter billige gilla

bind bokband; bindel -e* ~ an inlåta sig i strid-e|ga|, -e|gælen spritt galen-e|-hud bindhinna i ögat -e|ord* konjunktion -e I tegn gram. bindestreck -piaster häftplåster -øks vedyxa, smal yxa binders pappersklämma, gem bind hake murankare binding korsvirke -s|mur mur som utfyller korsvirkesvägg -s|stikke strump-sticka -s I verk vägg med korsvirke och murfyllnad bing o. -e* kalvkätte bingse björnhona binne=bingse -gal se binde-

1 birk -en Å björk -e|beltet björkens område i mellersta Norge 800-1100 m ö. h. -e|-

mus buskmus

2 birk -et eg. utbrutet jurisdiktionsområde, äldst om städerna, sedan om områden, som sortera under konungen el. någon adelsman såsom godsägare; nu—herred -e|dommer domare över ett birk

bisam* -får* -rotte* -okse myskoxe

1 bisk* benägen att bitas; om människor argsint, ilsken

2 bisk matbit; frukost biske se fisle

bisk(en) smeknamn för hund, vovve(n) biskop* bischof f -e konfirmera i katolska kyrkan

biskuit* numera hårdbränt, oglaserat porslin

bislag förstukvist

bismer besman -pund vikt om 12 pund= 6 kg

bisn N vidunder -e se med häpnad bisp biskop; varm dryck; jfr biskop -e|-eksamen förr prästexamen l stiftstaden

-e|råd torr—kirkeråd -inne*

1 biss bisken

2 bisse (D) löpa (flacka) omkring; besa, kesa -kram krämarvaror -kremmer gårdfarihandlare

bissel betsel

1 bister* brun vattenfärg

2 bister* förbittrad

1 bite*, ~ ergrelsen i seg svälja förtreten; pepperen på tungen bränner; fisken nappar

2 bit(e) bit

bitte, ~ liten helt liten -konvall ekorrbär bitter b. en besk, slags likör -ling en karpfisk Bhodeus amarus -salt engelskt Salt -spat dolomit; magnesit -søt besksöta, kvesved; adj. sötsur; bitterljuv bivra N darra, skälva bjart bjärt; lysande

bjeff bjäbb, gläfs -e småskälla, gläfsa, b j abba

bjelk|e* ajö. längdstycke; bom -lag* avdelning (fack) mellan två bjälkar -veger Bjö. balkvägare

bjelle skälla, klocka, bjällra; binde ^ på katten -fugl blåhakesångare -ku skäll-ko

bjeluga vitval

bjerg(e) (D) s6 berg[e)

bjerk=i birk

bjerkelang e=byrkelange

bjor svagt öl; bäver

bjug N krum -beint N hjulbent

bjukt svikt

bjønn=bjøm

bjørk*—! birk

bjørn* -e|bær* björnbär, blåhallon -e|far björnspår -e|kam kambräken -e|kjeks -e|klo art björnloka Heracleum sphondylium -e|mos björnmossa -e|rokken ovana hos en häst att ständigt stå och vagga -e|turt tolta -e|vak, -e|vok N d. 22 maj då björnen anses vakna bjå N passa; ~ godt båda gott bla bläddra; om fisk dela sig i skivor blabre pladdra

blad* skiva; partiet kring skulderbladet hos villebråd; ~ på en vev vävsked; snu {vende) om på et annet ~ slå in på en annan bog; malet {mala) ^klätt kort -bille guldbagge -hang lövverk -hjørne blad I vinkel, -veck -jord mylla av multnade blad -krave prästkrage -kreps kustacésläktet Piesiurus -lyng rosling -smører tidningsskrivare, tidningsmurvel -tare bladtång -veps växtstekel; blad-, såg|stekel -vikler* vecklare, ek-vecklare -viser kustod -vott tumvante blade=bla -s lövas

blaff fläkt, pust -e blafre fladdra, flämta blakk* blekaktig, ljushårig, brungul; örfil; ~en hästnamn -ert ljusstake blakne jfr falme blakra N darra; flämta bland||e* -ings|korn, -korn blandsäd blank* pank; «.=-ørret -aure—-ørret -e|-kniv knipa cianguia -e I kobbe yngre exemplar av grönlandssäl -e|skind huden av -ekobbe -fisk havsmus -ørret havslaxöring -ål könsmogen ål; jfr gårdd blarr N krusning på vattnet blarrand sothöna Fuiica blass blek

blaut = bløt -fengen vek, blödig

1 ble bläddra; bläda

2 ble (D) blöja

blei(g) kil, vigg; tvärvigg bleie blöja

1 blek* -laden bleklagd -pulver = -ékàlk

2 blek=2 bleke

1 bleke bleka -kalk* klorkalk

2 bleke namn på flera fiskar, särsk. vitling o. laxöring

blekk* -hus bläckhorn -klakk -klatt bläckplump -smører bläcksudd -sprut bläckfisk

blekkestein stenhäll ställd vid sidan av härden som skydd mot dragblekkje

blekkje N bladrik växt; bladmassa blemme* -stål cement- blåsstål blendering blindering blending mörkläggning blenke bläcka, märka träd, jfr blinkøks blese o. blåse v. blåsa; rensa säd med fläktvanna; det jeg i det struntar jag i; det er som blest äv. där finns inte ett dammkorn; ammunisjon nok til å blåse bort hele byen -lampe bläster -r musikant, som trakterar blåsinstrument, mots. stryker -ventil markventil bles't blåst; gjøre ~ av väsen bli*, ~ ved fortsätta; jfr blive blide blida, kastmaskin, katapult blidl|emåned februari -ne blidka, blidkas

1 blikk = blink

2 blikk o. blekk N (järn)bleck -enslager bleckslagare

blikkstille* fullständig vindstilla; adj. kavlugn

blikktint liten bägare av plåt blikt N glimt -a glimta till blind*, ~aiarm falskt -e blända -mus blindråtta -passasjer gratispassagerare -skudd skott i luften -tre det trä som ligger under faneret blinding blindbroms

blingse, biinkse skeia, vinda; kan du ikke

~ rett da? skämts, se -t(e) skelögd blink* prick på skottavla; drag -e bläcka, märka -skytter mästerskytt -øks märkyxa för timmer, stämpelyxa bliss (D) bläs -høne sothöna Fuiica blister blåsdragande salva blistre vissla bliva N drunkna

blive=5Zi; skaperens bliv varde; ~nde sted varaktig stad

blod*, kaldt vann i ~et se vann -brekning blodkräkning -gang rödsot; N blodcirkulation -igle* N blodsugare -kar blodkärl -legeme blodkropp -mangel blodbrist, anemi -pigg outvecklad, blodfylld fjäder -plate blod|plätt, -platta -plett blodfläck -resen blodsprängd -rips rosenribs Ribes sanguineum -s|dråpe*, Kristi ~ fuchsia -s|hest fullblodshäst -tap blodförlust -tre kampeschträd -valle -vann -væske* blodvätska, serum blodga N skära eå att blodet rinner ut blokk* huggkubb; stupstock; klabb.

stövelblock; fattigbössa; avsågad stock; skogsbestånd, trakt -bly verkbly i tackor -e, ~ ut lästa upp skodon -e||bær odon -hus* sjö. hus -stein ohuggen sten Bloksberg Blåkulla

1 blomme* (B) gula i ägg; ha det som <-*~>n i et egg må som pärla i guld

2 blomme [D) plommon

3 blomme (ister istret kring njurarna blomst blom I ma, -ning; bouquet hos vin;

svans på hare; ~en i eplet blomster||blad kronblad -beger blomfoder -dusk blombukett; tät blomvippa -dyr koralldjur -dekke hylle -kost (w) bukett -mel frömjöl -potte blomkruka -skjerm flock -stand blomställning -støv frömjöl -støvpung ståndarknapp -øye knopp blonde* uddspets blott* -e, for utblottad på blu blygd, blygsel -fer'dig blygsam, sedesam

blunk ögonblick -e blinka bluss bloss; i sms. -låga; sjö. bloss, flare-up-light -rød blossande röd -e blossa; äv. rodna

bly* -erts blymalm -glette -glød blyglete, silverglitt -hatt skämts, florshuva, rus -merke blyplomb -propp säkerhetspropp i elektrisk ledning -salt blysocker -segl plomb -skum=-glød -snor lodlina -tamp blydagg

blyant grafit; blyertspenna -tre kanadensiskt cederträ blystre vissla

blære blåsa; uppblåst person; ^ seg göra sig viktig -beger judekörsbär -busk blåsbuske -føtter blåsfotingar -grus iak. grus -grønt saftgrönt -halskjertelen blås-portkörteln, prostata -nøtt pimpernöt, vild pistacie -orm ekinokock, bandmask, Bom vållar hydatidejukdomen -rot blåsört ütricuiaria -snegl -snekke -snile snäck-släktena Bulla, Philine m. fi. -sel* klappmyts -star blåsstarr, lappskogräs Carex vesicaria -Stål = blemmestål -t(e) struntviktig -tre = -busk r

blø(de) blöda; la en få ~ få någon att punga ut; åderlåta honom bløme (N) blomma, blomstra 1 bløt mjuk, äv. Slapp, kraftlös han er ~ (på hjernen) inte klar i huvudet,'halvgalen; ^ kake tårta -aktig veklig -billerbløtbly

mjukbaggar -bly olegerat bly -dyr blötdjur -finnet mjukfenig -fisk färsk (icke torkad) fisk; biidi. kraftlös person -kokt löskokt -råt(e) hos potatis blötröta -søden löskokt; (utt. ~ søten) sötsliskig 2 bløt* s.j legge sitt hode i ~ bry sin hjärna

bløte regnskur; v. blöta bløyge klyva med kil bløyt blöt -e väta; genombiöt jord blå*, det skal du bli ~ for det skall du nog slippa; ~ mandag frimåndag; ~tt tre trä med blå yta -bær* Vaccinium myr-tiiius; av. odon v. uiiginosum -hval jätteval -irisk järnsparv -jord* blå lerjord, vivianit -kjeft = kongeuer -knapp ängs-vädd Succisa pratens i s -knilte slags dubbel-

knut -kobber kopparlasur, azurit -kråke råka -kulerblåelse -kval — hval -lange= byrkelange -laten blåaktig -lig blåaktig, förtonande i blått -Iums fin blålera -lyng lappljung Phyiiodoce coeruiea -måge blå|mus, -käxa, svarthå -mann förr neger, arab -munke monke -musling blåmussla -måke havstrut, vittrut -papir* kalker-, kol|papper -russ avgående elev från handelsgymnasium -råk(e) blå-kråka -skjell^-musling -spole jfr 2 asp -spettet blåfläckig -steinbit blå el. bred-pannad havskatt -strupesanger blåhakesångare Luscinia suecica -Stål berggylta Labrus mixtus -symre=-veis -taske= -måge -terne svarttärna -topp blåtåtel -tre blåholts, kampeschträ -veis blåsippa

blår blånor; slå en ^ i øynene blå dunster blåse se blese

bo jfr bu -sittende bofast -slitsmann person som upplöst sitt bo och därför äger rätt att upps:ga eljest ouppsägbart arrende; jfr bygsel -s||odd makes andel (särsk. giftorätt) i bo -sondring boskillnad boble bubbla bobieton pudding i form boborelle judekirs bof ist bofis, slags röksvamp Bovista

1 bog (å) (D) =boJc

2 bog {(.o)=baug -gris den minsta grisen

(skämts, äv. om barn) -tre loka

bok (co) bok -gull bladguld -heim N litteratur -hummer kejsarhummer, havskräfta -mål särsk. dansk-norskan; från

1938 officiellt namn på »riksmålet»; jfr Förd. -møll dödsur -orm bokmal äv. fig. -reiar N förläggare -reol bokhylla -skorpion* klokrypare boken ön fisk och kött halvtorr, samman-skrumpen

bok|hvete -kveite bovete bokk flaska med -ø| starkt bajerskt öl boks* burk; avbalkning, »bås» i rättssalen (vitne-, tiltale ~en)

1 bol (cu) uppehållsort; bo

2 bol [å) stock, stubbe -øks ved-, [-timmer]-] {+tim- mer]+} yxa

bolig bostad

bolk skiljevägg, balk; period (uværs varme balk i lagen

1 boile skål; bål

2 bolle bulle; klimp; frikadell -deig* malet kött -fjes runt ansikte -kinn rund kind -melk kokt mjölk med klimp, stänkvälling

bolltit(e) fjällpipare Eudromas morinellus bolne bulna bolstad boplats bolster* bolstervar

1 bolt bult, nagel; järnbult; järnstång; stryklod; sjö. förstärkning å segelduk, styrkduk

2 bolt hanne av vissa djurarter; jfr stegg boltre seg tumla sig

bolverk* strandskoning av nedslagna pålar

1 bom-* i sms. av. trä- -hus vaktstuga för upptagande av vägavgift -mann bro-vakt -penger bro-, väg|pengar -talje bomskot

2 bom adv.; förstärkande ~ stille mo! tyst; ~ sterk stark som en björn

bombarder||e* (w) -bille skjutbagge

1 bomme* skjuta bom

2 bomme sjö. vända genom att hala in storseglet midskepps och föra det ut på andra sidan; sätta upp väv

3 bomme s. låda, box; matsäcksskrin; trumma

4 bomme tigga om lån; vigga bommende stille=bomstUle bommert blunder, dumhet

bommesi tjockt kyprat bomullstyg, par-kum

bomre göra dumheter; dundra bon (utt. bång) skattkammarväxelbonde

bonde* -ful bondslug -jord oprivilegierad jord -pike bondflicka; tilslørede »bondpigor med flor», sylt med rivebröd och vispad grädde -rose pion; målad ros i allmogestil; vacker -fike boniter||e gradera, till godheten bestämma jord, f ia k vatten o. d. -t (god) kvalitet, värde; jordbunn av god jeg kjenner min egen gode ~ bo nitt'

pelamid sarda bonus* vinstandel t. ex. till försäkrade bopel bostad, bopålar bor borr -snegl -snile borrsnigel -sving* borr|skaft, -släng

1 bord bord; kaldt ~ (dukat bord med) kallmat; åfent ~ öppen taffel; <~->et fanger utspelat kort ligger; gjord affär är och förblir gjord; fritt ~ fri kost; heve ~et avsluta måltiden, stiga upp från bordet; ekiiies fra ~ og sang till säng och säte; dömas till hemskillnad -felle bordskamrat -lampe bordslampa; mots. henge-, stå\lampe -penger taffel-pengar -plate bordskiva -ring tallriksbricka -stabelbakkelse mördegskaka -teppe prydnadsduk

2 bord skeppsbord; innen ~e ombord; i bordvarts; gå sterkt om ~e med hårt ansätta -e* lägga ombord med; äntra

3 bord bräde -kle brädfodra, boasera -skjærer sågverksägare -stabel brädstapel -tomt brädgård -ved bränsle av vrakbräder

bordurstein kantsten bore borra -bille tjuvbagge, borrbill Ptinus; träbill Anobium -musling borr-mussla Phoias -orm skeppsmask -r* ved-borrare, trädödare -tyv inbrottstjuv

1 borg kredit

2 borg stropp, brok; kättingsborg borger* medborgare -dåd fredlig bragd

-kaptein kapten vid milisen -krig inbördes krig -lig*, det er ~ tid det är tid att gå till sängs; ^' sak civilmål; et ~ ord lugnt men avgörande -mesterdyd, forsiktighet er en ~ försiktighet är en dygd men ingen av de största -måge prostmage -måke vittrut -skap* burskap -ånd medborgaranda borgstue Å arbetsfolkets hus på gård borket(e) om bäst gulbrun

born N barn pl. borst fibla Leontodon

bort* (to) adv., le seg ~ skratta sig fördärvad -e*, jeg ble aldeles ~ jag höll på att svimma-ejbleven dödförklarad-skjemt* om mat skämd borvann borsyrelösning bose, boso halmbädd boss* småhalm -e selputa bot* lapp -s|fengsel cellfängelse -s|predi-kant väckelsepredikant -von N hopp om förbättring; möjlighet att laga botaniserkasse portör botforer Å pampuscher bottlenos näbbval

boven* sjö. ovan -brambarduner över brambarduner -kryss jseil kryssöver-bramsegel bovist=fo>/is*

brabenk brobänk för skepps kölhalning brad i sms. -stek brag norrsken

brakal brakved ßhamnus frangula brake en Juniperus communis

1 brakk imp. av 1 brekke

2 brakk adj. ~ nese trubbnäsa

3 brakk obetydligt salt - vann bräckt vatten

4 brakk träda; benyttet ~ träda varpå sås grönfoder el. d.; ligge ~ i träda, i lägervall -åker träda -år trädesår

1 brakke eg. barack; provisorisk byggnad; usel koja; -baron person, som tjänat förmögenhet på att bygga baracker åt ockupationsmakten

2 brakke lägga i träda brakket nese insänkt näsrygg

1 bram prål; skryt; ~ og brask -me pråla; skryta

2 bram- bram -seilskuling bramsegel-kultje -sidebarduner bramlovbarduner

brambær björnbär

1 brand* o. brann sköre i ljus; bränning; heie havet stod i brott og ~ var vitt av skum -aks sotax -belte brandgata i skog

-dugg namn på flera svampar som framkalla fläckar på växter -e snyta ljus -er brännare; vits, ordlek -et(e) randig, mörk strim-mig; huldrens kjør var kollete og ~e -feber hästsjukdom som följer efter kvarka -fot

trefot -gods kasserat tågverk o. d. -gås gravand -lidt brandskadad -lilje brand»brandmaleri

gul lilja -maleri glödritning -mus åkerråtta -plett fläck där gräs ej trives vani. 1 närheten av träd; brand|fläck, -gl'Op slags gray från järnåldern med rester från likbålet

-salve liniment -skifer bituminös skiffer

-takst brandförsäkringsvärde -trygd brandförsäkring -ut jfr -ef.(e) -vesen brandkår

2 brand stolpe; stor karsk kar

3 brand varu-, firmaJmärke brandt brann; brände se brenne bran k slitage; skamfilad tågända branke bryna

brann se brand

1 bras brass -arm storebrassdävert

2 bras rabalder; struntprat; strunt

3 bras jfr brasen; rødbras

1 brase rusa (med brak)

2 brase brassa; ~ levende upp i vinden

3 brase fräsa, knattra; steka

brasen braxen -fot -føde -gras -gress braxengräs -skalle mellanform (hybrid) av braxen och mört brask buller; sprakande ved brast, stå last og ~ alltid hålla ihop bratsj altfiol

1 bratt plötsligt, tvärt

2 bratt brant -e brant sluttning brattspil bråspel

braut N väg braute skryta, skrodera brav tapper

1 bre breda; han seg gör sig viktig

2 bre brä, glaciär

bred bred -de bredd -flabb marulk -gang sjö. brädgång -halekjo bredstjärtad labb -kjeft = -flabb -slede tvåsitsig släde bregda N ändra; likna bregne ormbunke -rot roten av Aspidium

fi lix mas

brei=bred -d bredd

1 brekke, hull på en flaske öppna; ~ et brev bryta; ~ opp jakt. taga ut inälvorna ur villebråd; ~ ut falla omedelbart vid skallet; ^ seg kräkas -rot kräkrot -vinstein kräksalt -vogn bromsvagn

2 brekke buske

3 brekke brant backe

brems -e två flugsläkten styng Oestrus; äv. broms Tabanus; broms inrättning för att lugna oroliga hästar; broms på fordon -61 by I i

-eI knute bromsbula -kule bulnad där

nötstyngets larver leva

1 brenne bränsle; kastved; N väte

2 brenne* brinna; han brant inne med sitt lager fick inte sålt; ~nde kjærlighet studentnejlika -brev mätbrev -fang bränsle -gople brännmanet -snute tisdags-, salt|soppa -stein svavel -vable nässelutslag

brenn||hug N begeistring -snar -snøgg N

mycket snabb

1 brett bricka

2 brett veck;- egge ~ i en bok vika ett blad; legge ~ på lägga vikt vid -e vika; ~ ut veckla (breda) ut

brest spricka -e brista, spricka brev* -bytte brevväxling -drager brevbärare -hus liten postanstalt som ej handlägger värdebrev -kasse brevlåda -mappe portfölj -takst brevporto brigda N ändra; brigde s. ändring bri'k logbalk; bänk

brik]|en N praktfull -ja N briljera -ne N lycka

brikke trätallrik; [tallriks]bricka; [spel-] bricka; schackpjäs; opp med brikkene! korten på brödet! rent besked! briks brits; jfr narre ~ briljant -blikk förtent spegelblankt järnbleck -grønt malakitgrönt briller pi. glasögon -slange glasögonorm brim bränning; brot og ~

1 bringe* äv. bröst -kobbel -koppel stång-koppel -koll det främsta av bringan -stykke brösta på sele, bröstloka

2 bringe* imp. brakte; ~ det til noe bli något; ^ noe over sitt hjerte ha hjärta till

3 bringe älgtjur bringebær hallon brislleld -ing bål, brasa bris(s)el bresilja

1 brisk en -e|Iaug -e|låg enrislag

2 brisk kanonbäddning; brits briske seg brösta sig, hovera sig brisling vassbuk, skarpsill brissel [kalv]bräss; brässkörtel brist* reva

br jota N bryta

bro* o. bru brygga -kar bropelare -skanse brohuvud -stilkene skänklarna till hjärnbryggan -vekt vagnvågbrolegning

bro]|legning stenläggning -stein gatsten

1 brodd gadd, tagg, spets, udd; klänge; stampe imot ~en spjärna mot udden; død, hvor er din -e brodda häst

2 brodd se brott, brudd

broddén egi. bruten; brodne panner blodiga pannor

brok pl. brøker byxa; sjö. stoppkätting brokat bronspulver brokke smula, lämning, fragment brombær (D) björnbär bronse brons -ibis svart ibis brosm||a, -e lubb Brosmius brosme brott* brottstycke, skärva; grund, strid plats i älv; brottsjö -sjø jfr 1 brand br u—bro; på på kommandobryggan brud* -e|ferd bröllopståg -e|pike brudtärna -e|slør brudslöja; såpört brudd brott; brottyta -grense bristningsgräns -linje geoi. förkastningslinje -sten otillhuggen sten

brudulje o. badulje förvirring, uppståndelse, spektakel brud urt knytling Hernlarla glabra brugdQ=brygde; armstöd på stol; lindocka

bruk* t sms. -drift; ha ~ for behöva -e* använda; den er ikke til å ~ oanvändbar; ^ seg ligga i; vara ovettig; han for månge penger gör av med -s|haver innehavare med nyttjanderätt -s|hest* tjänlig för arbete men ej för avel -S|hevd hävd -S|måte användningssätt -s|rett nyttjanderätt -s (tyveri olovligt begagnande

1 brum kvistar, använda till foder

2 brum jfr brumme

brumle surra, muttra, mumla brumj|me morra, brumma -basse nalle; brumbas, tvärvigg -mer alltid brunstig ko

brun*, slå en ~ og blå gul; ~e kaker pepparkakor -blakk brunröd -jernstein siage myrmalm -kål brynt vitkålssoppa -lig brunaktig -nakke brunand; bläsand -rev brandfux -rot flenört scrophuiaria -rødt sär sk. ockra -skalle hona av munke-fugl -svenske hämplingarten Linota sinica brund brunst

1 brune N brand, inflammation

2 brune brunsteka, bryna

1 brunelle brunört Brunella vulgaris

2 brunelle jernspurv

brur N=brud

brus* lemonad -hane* Machetes pugnax -høns fam. brockfåglar -kopp knipa bruse enbuske; pannlugg på häst brusk brosk -ball en buksvamp Scleroderma -hatt brosksvamp

bry besvära; du behøver ikke ~ deg gör dig inte besvär, det angår dig inte; unnskyld at jeg Dem -deri besvär -sam -som besvärlig brydda N gro brye tråg, ho

brygde brygd Selache maxima brygge v., ^ på en sykdom ha i faggorna -(r)hus -rs brygghus, tvättstuga brynde brånad, brunst brynna N ge djuren vatten bryst bröst; ansats på buggjäm; anslag, anlägg på vinkel, strykmått o. d. -barn* dibarn -bær bär av Zisyphus vulgaris -kaSSe bröstkorg -krampe angina pectoris -sting håll -te dekokt mot hosta brytüe* -er brottare -es brottas -ning brottning

brytje hist. bryte, arbetsförman bræ se bre; ruva, kläcka bræsa N steka

brød*, det går som varmt ~ går åt som smör -bille »lags dödsur Anobium panicium -bolle klimp av stötta skorpor -korn brödsäd -krumme smula -løs, arbeid lönlöst-nid yrkesavund brøde skuld, brottslighet -bevisst skuldmedveten

brøk bråk, brutet tal brøker byxor; jfr brok

brøl vrål; når hun ler slik, så ender det alltid med ~ tjut -e böla, råma, ryta; lipa brønn brunn -karse källkrasse -vippe brunns I våg, -svängel brønsle brunskära Bidenstripartita brøsig morsk och barsk

1 brøst brist -ferdig bristfällig, skröplig -hold]en förfördelad; de «Idre aksjonærer blir ~ne lidande

2 brøst=bryst

brøte utkasta timmer i vatten brøyte bryta väg; ploga brå bråd -bratt tvärbrant -hug otålighet -lynde, -sinne häftighet, uppbrusning -stanse tvärstanna -vakker påfallande vackerbråd

bråd=brodd, brott bråe N brådska bråk (pi. bræker) linbråka bråne smälta

bråte* förhuggning; svedjeland; hop, massa -hugst svedjande

1 bu bod; stuga; hydda -dei'e mjölk-, ladugårds I piga -drått avkastning av ladugårdsskötsel -driver kreatursbandlare -f ard ag den dag man går till sätern -fe nötboskap -ferd färd till sätern -hage hage -hund vallhund; namn på vissa snäckor, t. ex. Neptunea despecta -kjær hemkär

om husdjur -mark betesmark -reising nybygge -råk fästig -slit konkurs -sott kreaturssjukdom -stein slags läkemedel för boskap -vei fästig

2 bu bo; bereda, göra i ordning; ~dd til brud klädd; ver budd! N scouternas valspråk

var redo! -finn -lapp bofast lapp -mann fast bosatt man

bud* -skapsdag Marié bebådelse -stikke budkavle budt bjuden, bjudit se byde bue båge; valv; stråke; v. bilda en båge -bro välvd bro; bågbro -\otq\sb—-strøk -lys båglampa -strøk stråkföring -t bågformig

buffer buffert

buffet* {byfé) »gående bord» bugne bågna; böja sig: bordet av retter dignar; bordene bräderna slogo sig

buk*; sjö. utbuktning på segel -gjord bukrem -løp diarré -rev knip i magen -Søm* bot. hos pistillen och frukten -vri kolik, magknip

1 bukk (w) -en bock; bagge; rentjur; [trä-, kusk]bock; liten hopphäst; ramm, murbräcka; jfr bommert -e|blad* vattenklöver, bläcken -e|bro provisorisk bro vilande på strävor och stöttor -e|horn*

ärtväxten Trigonella foenum graecum -e|-

sprang krumsprång, kapriol -torn bock-törne

2 bukk (oj) -et bugning -e bocka sig; ^ under duka under

buk||kel buckla, hårlock -let om hår vågig, krusad

bukse||bjønn -bjørn nattpåse med två ben för småbarn -r*, i det huset har konen buksene få har hustrun makten; hans

hjerte sänk i buksene han fick (kom i) byxångest

bukt* krökning; han har ~en og begge

endene hela makten bul stock, stam; skaft på pelare bule buckla; bula; simpel krog -t(e) bucklig -tang =grisetang bulk knöl; buckla bul||len svullen -ne ut svälla b ulme urt bolmört bulter se hulter bumle svira, rumla

bumse ned falla med duns; dimpa; s., en svær ~ maduska, matrona bunad (national)dräkt, utstyrsel bunden, ~ jorm bestämd bunding stickning bunk buckla

1 bunke* (ro) hop, massa; stuvad skeppslast -åre Stor åra till pråmläktare o. d.

2 bunke tåtel

bunn botten -e bottna, förslå -fall bottensats, fällning -fast, isen er ~ det är bottenfruset -fattig utfattig -garn större fisknot, vad -gjær jäst, bottensats -lær* sulläder; jfr puntlær -skraper* mudderverk; ostronskrapa -stykke* slutstycke på kanon o. d. -sulten hungrig som en varg -tømmer sjunket timmer som tillfaller flottningsförening -vann slagvatten buorm snok Tropidonotus

1 bur gammaldags hus med svalgång jfr stabbur

2 bur N börd, foster -e|ku kalvko bura N råma

burde borde; inf. böra jfr bør burkne bergspring Aspienium b ur knop överhandsknop burot gråbo Artemisia burre=borre -snerre snärjmåra burte borde jfr bør NÄ borta bus! puss! -e ut med noe inte kunna hålla inne med något b useman n =bussemann busk buske -a's buskage -hauk vårfågel, större törnskata buskap kreatursbesättnmg, hjord buslag koras

b usse mann buse; klump av slem i näsan busserull arbetsblus

bust borst; slåss så fyker så att hårtofsarna ryka; by ~ »borsta sig», mors-bustleiv

ka sig -leiv becktråd med svinborst i ena ändan -lyng ljung Calluna, Erica -e|per ruf-

sig pojke -et(e) rufsig bustuvel bustyvel N igelkott

butare brunalg Alaria esculenta b\iX&\=buttet

1 butt trubbig, slö, tvärt avsågad; om pers. tvär, butter

2 butt bytta buttel butelj buttelur sjö. halsdävert

butterdeig smördeg -s|kake smörbakelse buttet knubbig

1 by stad; by og bygd stad och land - foged notarius publicus; borgmästare; stadsfogde -folk stadsbor -frihet stadsrättigheter -f ut=-foged -gang tur ut i staden -mark allmänning -mål stadsspråk; jfr Föret, -rådet om utländska förh.; ungef. stadsfullmäktige -rett motsv. rådhusrätt -SI barn, vi er vi äro från samma stad -styre stadsstyrelse -ting rådhusrättens session

2 by=byde

byde, bød, budt bjuda -form imperativ bye—byge

bygd* äv. socken; komme på fattigvården -e|by tätort -e||lag bygd, grupp av angränsande socknar -e|magasin motsv. sockenmagasin -e|mål* dialekt särsk. om de verkligen talade folkmålen, jfr landsmål

byge regn|by, -skur; stormby -vær byigt

väder

bygen N trotsig

1 bygg korn, bjugg Hordeum -and gräsand -brann sot p& sad -flue kornfluga -korn

vagel på öga -kornsdreil slags grov hand-duksväv -rUSt røstsvampen Puccinia anomala -suppe avsilad soppa på korngryn

-ål en rundmask Tylenchus

2 bygg bygge; byggnad

bygge* -hvepse grävsteklar -skikk byggnadssätt

byggjefang byggnadsmaterial bygning* -s|flukt tomtlinje -s|kommisjon

byggnadsnämnd bygs||el arrende i allm. på arrendatorns och hans änkas livstid -le arrendera på livstid; ~ bort arrendera ut byks hopp, språng; med et ~ -e hoppa byll böld

bynkefugl buskskvätta Saxicola rubetra

byrg N stolt

byrkelange birkelånga Moiva byrkelange byrta N uppenbara, bringa klarhet i bysse vyssja; s. kabyss; jfr bye

1 bytte byta; byte; ~ gårder lek kappas om hålet

2 bytte=bøtte

bægja N hindra, avböja

1 bær*, falske ~ falska frukter -klede silduk for saftberedning -ko[n]gle bärkotte hos en -lyng lingon-, blåbärs|ris o. s. v. -tege bärfis

2 bær i sms. som väntas kalva; sommer~

1 bære livmoder

2 bære* v., dette tøy ikke vann imot et annet tål ingen jämförelse med; over ha fördrag; det >^>s meg for anar mig; ^ seg väsnas, klaga

bærke barka

bø gård; en gårds inhägnade äng; bygd mots. fjället; gårdene ligger ^ i ~ inägorna stöta samman bød bjöd se hyde bødker=bøkker bøgsel stor ryggfena

bøk bok Fagus eiivatica -e|bladminerer, -e|-bladsnutebille en vivel orchestes fagi -e|-spinner streckad

fjädertofsspinnare -hjort en skalbagge Dorchus parallepipedus -trast rödvingetrast bøke byka bøkker tunnbindare bøksel=bygsel

1 bøle binge

2 bøle bo(plats); om smådjur laga sig ett bo; ~ seg yngla; hele bølet V »hela högen»

bølg||e* våg; lys-~; elektrisk ~ -e|bevegelse vågrörelse -e|blekk -e|blikk korrugerad plåt -papp vellpapp -e|plate jfr -e\-blikk -e[Skjerm yttre stänkskydd vid vågbrytare -et vågigt -e(telegrafi Å trådlös telegrafi -ning ondulering bøling kreatursflock, hjord bølj e=belje

bølle i sms. -drulle; motor- bildrulle bønn bön -e|mann läsare, pietist bønne* Phaseoius -bille bönsmyg -hull böna i hästs tand -malm i små block uppträdande brunjernsten -stake lång gänglig person, humlestång -tre guldregnbør

1 bør bå,v;=trillebør

2 bør medvind

3 bør livmoder

4 bør börda børn (D) barn pl. børnskap [fisk]redskap børse bössa børsning = bøsning

børst egi. borstning; tukt, prygel

1 børste borsta; tukta

2 børste; ~ seg jfr bust -ormer borstmas-kar -siv borsttåg -t borstig; borstad

børt tur; plikt han fikk sin ~ yad han behövde bøs ond; tvär

bøsning børsning hjulbössa, nav bøss halmavfall; ikke et ~ inte ett dugg bøsse* jfr spytte i punga ut bøta N förbättra; reparera, laga bøte* plikta

bøtte bytta; ämbar; klumpig hatt, »skopa»; hästkrake; vende ~n vända på fjärdingen ta om Bina gamla predikningar; hold din ~ (V) trut -papir handgjort papper

1 bøye böja -lig* formbar

2 bøye boj bøyg N böjning

bøygen sagoväsen med gestalt av en orm, aldrig anfaller men på alla håll är i vägen; hos Ibsen snarast representant för trögheten,

slentrianen, som hindrar initiativ; ^ vinner uten å kjempe bøyle bygel; krocketbåge, klädgalge; sjö-klam, röring -nål bågspänne, säkerhetsnål

både båtnad, v. båta; her bader ei ord

1 båe skär, grund, särsk. sådant med brottsjöar

2 båe bägge, båda

båg hindersam, tvär, svår, ovillig -na N bli besvärlig båk* -e sjömärke, boj bån diai. barn -sull vaggvisa bånd band; ligament -legge fjättra; jur. ~ eiendeler i overformynderiet föreskriva att egendom till viss tid icke får fritt disponeras av ägaren eller utmätas för hans gäld -mål måttband -pil korgvide Salix viminalis, vitpil s, alba m. fi. -Stake

ämnesträ för tunnband -stol* tunnstol,

skärbänk för tillverkande av tunnband -økS* däxel

1 båre bår

2 båre våg, bölja båret burit, se bære bås* spilta

båt* klyfta i apelsin -[e]bro pontonbro -fugl ärla Motaciiia -naust -nøst båtskjul -rip(e) råhult(sgång), reling -stø plats, där båtar kunna dragas upp på land

c

Ord, som saknas under C, sökas under S.

cand. mag. motsv. fil. mag.

cand. philol, o. cand. real. motsv. fil. lic.

berättigar till lektorstjänst cembrafyr* brödtall Pinus cembra centner* -gresskar jättepumpa

cervelatpølse slags medvurst ch se av. sj-

chemise damlinne

clinche om boxare komma i »clinch», närkamp

daa se då

1 dabbe vattenpuss

2 dabbe gå slappt, slappna daddel» tadel, klander dafnie vattenloppa

dag*, ta en an r^e »bräcka», avspisa; (nu) nä til nu för tiden -arbeider daglönare, dagsverkare, dagakarl -bergart* ytbergart -e|vis, i ~ hela dagar i sträck -hjelp hembiträde «om går »till och bør

1 bør bå,v;=trillebør

2 bør medvind

3 bør livmoder

4 bør börda børn (D) barn pl. børnskap [fisk]redskap børse bössa børsning = bøsning

børst egi. borstning; tukt, prygel

1 børste borsta; tukta

2 børste; ~ seg jfr bust -ormer borstmas-kar -siv borsttåg -t borstig; borstad

børt tur; plikt han fikk sin ~ yad han behövde bøs ond; tvär

bøsning børsning hjulbössa, nav bøss halmavfall; ikke et ~ inte ett dugg bøsse* jfr spytte i punga ut bøta N förbättra; reparera, laga bøte* plikta

bøtte bytta; ämbar; klumpig hatt, »skopa»; hästkrake; vende ~n vända på fjärdingen ta om Bina gamla predikningar; hold din ~ (V) trut -papir handgjort papper

1 bøye böja -lig* formbar

2 bøye boj bøyg N böjning

bøygen sagoväsen med gestalt av en orm, aldrig anfaller men på alla håll är i vägen; hos Ibsen snarast representant för trögheten,

slentrianen, som hindrar initiativ; ^ vinner uten å kjempe bøyle bygel; krocketbåge, klädgalge; sjö-klam, röring -nål bågspänne, säkerhetsnål

både båtnad, v. båta; her bader ei ord

1 båe skär, grund, särsk. sådant med brottsjöar

2 båe bägge, båda

båg hindersam, tvär, svår, ovillig -na N bli besvärlig båk* -e sjömärke, boj bån diai. barn -sull vaggvisa bånd band; ligament -legge fjättra; jur. ~ eiendeler i overformynderiet föreskriva att egendom till viss tid icke får fritt disponeras av ägaren eller utmätas för hans gäld -mål måttband -pil korgvide Salix viminalis, vitpil s, alba m. fi. -Stake

ämnesträ för tunnband -stol* tunnstol,

skärbänk för tillverkande av tunnband -økS* däxel

1 båre bår

2 båre våg, bölja båret burit, se bære bås* spilta

båt* klyfta i apelsin -[e]bro pontonbro -fugl ärla Motaciiia -naust -nøst båtskjul -rip(e) råhult(sgång), reling -stø plats, där båtar kunna dragas upp på land

c

Ord, som saknas under C, sökas under S.

cand. mag. motsv. fil. mag.

cand. philol, o. cand. real. motsv. fil. lic.

berättigar till lektorstjänst cembrafyr* brödtall Pinus cembra centner* -gresskar jättepumpa

cervelatpølse slags medvurst ch se av. sj-

chemise damlinne

clinche om boxare komma i »clinch», närkamp

daa se då

1 dabbe vattenpuss

2 dabbe gå slappt, slappna daddel» tadel, klander dafnie vattenloppa

dag*, ta en an r^e »bräcka», avspisa; (nu) nä til nu för tiden -arbeider daglönare, dagsverkare, dagakarl -bergart* ytbergart -e|vis, i ~ hela dagar i sträck -hjelp hembiträde «om går »till och bør

daghjelp

1 bør bå,v;=trillebør

2 bør medvind

3 bør livmoder

4 bør börda børn (D) barn pl. børnskap [fisk]redskap børse bössa børsning = bøsning

børst egi. borstning; tukt, prygel

1 børste borsta; tukta

2 børste; ~ seg jfr bust -ormer borstmas-kar -siv borsttåg -t borstig; borstad

børt tur; plikt han fikk sin ~ yad han behövde bøs ond; tvär

bøsning børsning hjulbössa, nav bøss halmavfall; ikke et ~ inte ett dugg bøsse* jfr spytte i punga ut bøta N

förbättra; reparera, laga bøte* plikta

bøtte bytta; ämbar; klumpig hatt, »skopa»; hästkrake; vende ~n vända på fjärdingen ta om Bina gamla predikningar; hold din ~ (V) trut -papir handgjort papper

1 bøye böja -lig* formbar

2 bøye boj bøyg N böjning

bøygen sagoväsen med gestalt av en orm, aldrig anfaller men på alla håll är i vägen; hos Ibsen snarast representant för trögheten,

slentrianen, som hindrar initiativ; ^ vinner uten å kjempe bøyle bygel; krocketbåge, klädgalge; sjö-klam, röring -nål bågspänne, säkerhetsnål

både båtnad, v. båta; her bader ei ord

1 båe skär, grund, särsk. sådant med brottsjöar

2 båe bägge, båda

båg hindersam, tvär, svår, ovillig -na N bli besvärlig båk* -e sjömärke, boj bån diai. barn -sull vaggvisa bånd band; ligament -legge fjättra; jur. ~ eiendeler i overformynderiet föreskriva att egendom till viss tid icke får fritt disponeras av ägaren eller utmätas för hans gäld -mål måttband -pil korgvide Salix viminalis, vitpil s, alba m. fi. -Stake

ämnesträ för tunnband -stol* tunnstol,

skärbänk för tillverkande av tunnband -økS* däxel

1 båre bår

2 båre våg, bölja båret burit, se bære bås* spilta

båt* klyfta i apelsin -[e]bro pontonbro -fugl ärla Motaciiia -naust -nøst båtskjul -rip(e) råhult(sgång), reling -stø plats, där båtar kunna dragas upp på land

c

Ord, som saknas under C, sökas under S.

cand. mag. motsv. fil. mag.

cand. philol, o. cand. real. motsv. fil. lic.

berättigar till lektorstjänst cembrafyr* brödtall Pinus cembra centner* -gresskar jättepumpa

cervelatpølse slags medvurst ch se av. sj-

chemise damlinne

clinche om boxare komma i »clinch», närkamp

daa se då

1 dabbe vattenpuss

2 dabbe gå slappt, slappna daddel» tadel, klander dafnie vattenloppa

dag*, ta en an r^e »bräcka», avspisa; (nu) nä til nu för tiden -arbeider daglönare, dagsverkare, dagakarl -bergart* ytbergart -e|vis, i ~ hela dagar i sträck -hjelp hembiträde «om går »till ochdagleie

från» -leie arbetsavtal för kortare tid; daglön -leier daglönare -lig* -ligstue vardagsrum -ligtale vardagsspråk -

mild dagsmeja -målstid omkring ki. 9 f. m. -på-fugleøye påfågelöga -penger dagtraktamente, -avlöning -rand -renning gryning -setja N datera -støtt dagligen, varenda dag -svermer dagfjäril -tal N datum -verü=dugurd dag g ert längre dolk dagsliste dagordning dal* -e* sjunka; ~nde rytme fallande -føre dalgång -rype* Lagopus albus

daler före 1875=4 kronor

dall kärl el. skål av trä med lock dalt (mamma~) morsgris dalte trippa; jfr dilte

1 dam* fördämning, behållare 1 flytande fisksump -karuss dammruda förkrympt varietet av Cyprinus carassius -kultur fiskodling •musling flodmussla fam. Unionidæ; ekte

dammussla Anodonta -rokke en blad-foting Apus -tege vattenmätare

2 dam damspel -brett damspels-, schackbräde

dame* -lag dambjudning -sving inner-

skär pä skridsko

damp ånga -e ånga; ångkoka -fløyte ång-vissla -kjele ångpanna -kuppel ångdom -pakett postångare -skjæremølle ångsåg -tørring basning -veivals ångvält dan[|a N jfr danne -ing jfr dannelse dane|lfe till kronan hemfallet arv- eller hittegods ; jfr sv. danaarv dank slant; drive ~ slå dank

1 danke slå dank

2 danke avdanka

danne bilda, forma -Ise bildning; formation -Iselstrin bildningsgrad -Isesvev* s=deling svev -t bildad; i sms. ofta -for-mig, -lik

dansk* -a N försöka, tala dansk-norska -fisk billig, torkad fisk -norsk* dansknorska Norges äldre litteraturspråk; jfr Föret.

dase dåsa

datter* pi. døtre dotter -mann måg üdiU=død; slö; d-er stumma d -fonn visset gräs, som hindrar återväxten -Stokk döddansare dauv döv -leg matt davit dävert 1 dawe=dugurd

2—Beckman, Norsk-svensk ordbok.

2 davre stillna, domna De o. de (utt. di) de; ni blott till en: jfr dere; skal De ikke forsyne Dem? skall ni inte servera er? N ni være De's se dis debitor gäldenär

defensor försvarsadvokat i krimmaimåi, svarandeombud -a't uppdrag som defensor

deg o. dig dig

deg er däcker, tio stycken hudar degeren djävulen

degge egi. föda upp ett föl med annan mjölk än moderns; ~ for kela med, skämma bort; jfr kjæledegge degn förr klockare

deig (g stumt) deg -et(e) degig -rand dödrand, stålrand i bröd deila N skifta; tvista deild N ägogräns

deilig vacker, präktig, utmärkt, härlig, förtjusande

deis tungt fall; slag -e dimpa, falla; gå akter över; ~ til slå till dekk däck -feier slags skeppshaubits -s-fisk mastfisk -s|stopper däcksklam dekk||adresse adress, varmed man söker dölja den verklige mottagaren -blad bot. stödjeblad;! cigarr täckblad -verk strand skoning

dekke täcka; duka -tøy duktyg dekkel skyddspärm, löspärm dekken häst-, sadel|täcke -tøy grovt ylletyg

dekker pi. av dokk

deklarere* eklatera; ~ en forlovelse dekn —degn

dekning täckning; gå i ~ ta betäckning;

gå »under jorden» dekort* avdrag, rabatt i likvid

1 dele gränslinje, rågång

2 dele* v., lovén skal —-> Imellom oss döma delikat||ere traktera; hun satt og -erte seg

med noen kaker smorde sig; jeg ble -ert med diverse spydigheter -esse|forretning char-kuteriaffär -esser finare matvaror deling* pluton -s|linje skiljelinje -sjvev biol. delningsvävnad delje slå, ge stryk

deikrederefond siags reservfond för att

spara den egentliga reservfonden

demning dammbyggnad

dempe* sakta; ~ bølgene med olje -r sjö.dempet

bekajare; mus. sordin -t äv. behärskad -1 stemme, opptreden demr||e dagas; iv.=skumre -ing morgongryning; aftonskymning; her er nu hanerne må gale; »Norges en stridsdikt av j. s. Welhaven -ingsbue skym-

ningsbåge, solens båge under horisonten vid demring

den*, ~ gang på den tiden [när]; ~ derre den där

denge* bulta; bultat {dengt) skeppsbröd med fett, matrester o. d. dent garnering, söm på handske denunsiant angivare depel vattenpuss, pöl deplut N full av vattenpussar

der* Å, den månd, ^ gav mig boken SOm;

var en gång en konge det -hen dit -henne därborta -hos därjämte -over därborta -som därest, om -til* dit dere ni tin fiera -s er, eder; Deres er tin en

t. ex. f brevunderskrift

derrik hissinrättning; lyftkran med rörlig arm

desmer mysk -dåse luktdosa -gras=-w* -kat=im)erre -urt desmeknopp despekt ringaktning

dess|lårsak Å därför, fördenskull -angående med avseende därpå -like dyhk, liknande -mere desto mer destroyer jagare detaljhandel* minuthandel dette dimpa, falla; det kunne ikke ~

meg inn didra N darra diet* dagtraktamente diger väldig, »stöddig» -enden storänden dike* gyttjepöl; damm, vall, vallgrav

1 dikke ticka; hamra

2 dikke klappa, smeka

dikkedarer onödiga omvägar, krumbukter

dikkedikk interj, jfr 2 dikke

diksel däxel

dikter* skald -gasje fast (statligt) för-fattarstipendium -spinn påfund

1 dill dill Anethum; N fettistel Sonchus

2 dill, best. -a delirium snakke bare ~ prata persilja, »dilla»

1 dille jfr dill 2

2 dille dingla

dilt (-dalt) (prästa)lunk -e lunka, larva

dim osiktbar; månelys svagt; kjøre på ~ med avdämpade lyktor -d oklarhet, svagt ljus dimisjon hemförlovning av trupp dimisspreken predikan för praktisk teol. ex. dimitt|jend abiturient som bereder sig tør universitetets inträdesexamen -ere* hem-förlova trupp

dimling träplugg, tränagel, dymling dimme mörker

dingeldangel hängande grannlåt, örhängen, berlocker o. d.

dings sak dinse=2 disse dipleg hemsk

diplomat* -frakk bonjour, redingot dirigent* ordförande i diskussion dir(i)k dyrk; jfr derrik dirre darra; tennene skallrade dis, være ~ tilltala varandra med De; jfr De, dus; i Norge kan gamle > gode venner være ~

disippel elev, lärjunge; Jesus og hans~ler disk* tallrik, patén; vår duk og ~er alt beredd . . bordsbön; duk og ~ jur. hushåll, ordinarie bostad; skilles fra duk og ^ jfr separere -e op duka (bulla) upp -e|-dame försäljerska -e(n)|springer [bod-] knodd

disputas disputation disputt (utt. u el. y) dispyt

1 disse dessa

2 disse gunga, skaka

dissentere anmäla avvikande mening distanse* -seilas kappsegling över lång sträcka

ditte noen kalla ngn De divertere förströ, underhålla

djunke djonk kinesisk båt djup* o. dyp -ål den djupaste rännan i älv -sagn, -sogn metrev för djupt vatten do dass, enkelt avträde

1 dobbe flöte; v. flyta på vattenytan

2 dobbe örhänge

dobbelt dubbel; ~ kramsfugl dubbeltrast -finnet dubbelt parbladig -hake* ister-haka -knappet tvåradig -setet tvåsitsig -slutning sammansatt slutledning -suger dubbelsugare -takket bot. dubbel-sågad -trost dubbeltrast doble* spela hasard

dodenkopp engelskt rött; caput mortuumdogg

biprodukt vid framställning av rykande svavelsyra

dogg =dugg

dogg|Iapp -læpp bringlapp på kreatur

1 dokk pl. dekker sänka, däld; =smilehull

2 dokk skcppsdocka

dokter N doktor; F kaffegök doktor* -an'd* respondent vid doktorsdisp. dollbord skarndäck

1 dolk klump

2 dolk* -håle moluckkräfta, dolksvans dollhus dårhus

dolp grop, sänka

1 dom* (å) log, omdöme; kjøpe dyre ~me(r) dyrt -felte den dömde -s|akt fullständigt protokoll med alla bilagor -

s|mann lekmannadomare; hette fore 1927 meddomsmann; jfr assessor

2 dom* av. kupol

dommer* särsk. juridiskt bildad domare, även i høyesterett jfr assessor -pel målstolpe vid tävling

dompap (oj) domherre; dumbom don N verktyg; bagage done snara

dongeri slags blåtyg tm arbetskläder don kraft domkraft

dont arbete, verksamhet, kall, syssla; skämts, »ändalykt» dopp metallhylsa; flöte dor—dorn dorg dörj

dorgende=dørgende dorme taga en lur, slumra dorn stamp, puns

dorsk slö, håglös, loj -e slöa; lata sig dos (å) kjol; snår dosent docent

dosere hålla akademiska föreläsningar, föreläsa; ~nde jfr belærende dosmer slöfock -seddel minneslista, »lathund»

dossering* sluttning dot villebråds död

dott tott t. ex. av bomull; viljelös (beskedlig) människa; äv. toffelhjälte doven lat; ~t øl duvet; jeg er ~ i armen armen har domnat -dyr trögdjur -kropp latmask

do(v)ning bjudning för grannar som hjälpa till

att raskt utföra ett arbete, »körhjälp» dra draga; ~ kjensel på känna igen

drabelig dråplig, väldig, präktig draft sjökort

drag* hisståg; landtunga; et ~ over nakken slag; r^et på en ljå skaftet på en lie -dokke -dukke vätte, som drar rikedom till huset; lättfärdig kvinna, som användes som lockbete i bordell -kiste byrå; i sin mors ^ i gott förvar -s|rnål N slagsmål -sog -su(g) virvel,

SUg i fors el. bränning

drage =~dra -Ise dragning, skarp tillrättavisning -r bärare; bärbjälke -t strim-mig

1 drake* -hode drakblomma; drakfisk

2 drake segelbåt

drakt dräkt; börda; bärok; trakt bakre delen av hov; en ~ pryl ett kok stryk •brusk trakt-, hovbrosk dram eng. vikt 1.8 gr.; snaps, sup dramb ståt, pomp; skryt dranker drinkare, supare -asyl alkoholisthem

drapp ofärgat kläde, vadmal -farget smutsgul, gulgrå, matt grå drapelig —drabelig draphavre knölhavre Avena eiatior drass släp, slit -e släpa dratte falla, dimpa

draug olycksbådande spöke som visar sig p& sjön i en halv båt

draum N dröm drav mäsk, dragg, drank drava't stormby; överhalning av ovett dravle mjölk som ysta t sig; särsk. det som skummas av vid mesostberedning dreg N pres. av dra(ga) -i p.pf. av dra(ga) dregg dragg; drag, dörj drei stöt, slag, vridning dreie vända, vrida; svarva; sjö. o. tekn. dreja; ~ til en klämma till; samtalen seg om deg rör sig -bue urmak. drillbåge -benk svarvstol -kors vändkors -ledd vridled -lig vridbar -r svarvare -r|benk etc .=dreie- -skive jämv. vändskiva; krukm. drejskiva -stol urmakarsvarv -strøm trefasström -syke kringsjuka ho« får -tårn vridbart pansartorn drei[e]l dräll drekt N fart i full ~ drendrenere -rør dräneringsrör drenere* särsk. täckdika dreng* förr ung man; jfr tjeneste-drepe

drepe* döda; ~nde kritikk mördande, nedgörande -r sjö. norman, stoppare dress kostym

drett notvarp; om körredska» gång; dragtyg; avel av husdjur -e stockkälke drev* litet kugghjul; drivhjul; snöyra

dreve vara senfärdig; tala långsamt dreven driven, övad, förslagen drevje blötfoder, mäsk drift* uppköpares kreatursflock; arbeidet er i full ~ gång -e|bonde kreatursägare -e|fe en kringresande kreatushandlares hjord -e|kar -e|mann kreatushandlare -s I bestyrer disponent -s| herre arbetsgivare -sikapital rörelsekapital -s|tap oundviklig förlust, avbränning -s|år räkenskapsår

drikkfel'dig begiven på starka drycker drile dröja, söla

drill* arbetsstål till drillborr; jordbank -e borra med drillborr; reta, gyckla med -eri retsamhet dritt exkrement, skit driv|]e*, ~ til slå till; ~ det til noe lyckas bli ngt; ^ av vann drypa; ~nde full stupfull; ~nde hvit bländande -er dagdrivare -ejrom svajrum -mur spaljé-vägg -sann flygsand -våt dyvåt drog =dråk; drög drolen djävulen

drolt skämts, klumpig person, »klumpeduns»; —stril

drone drönare, vattenbi -slag drönar-slakt

dronning* vise -siden vänstra sidan av schackbrädet

drople|ir fläckar på häst -t(e) småfläckig, apelkastad

dros N rik eller ansedd kvinna, dam drosje droska, särsk. taxi drossel (D) (tal)trast Turdus drost drott(sete) drots drudefot alvkors, pentagram drue druvf. -brennevin konjak -e(i)k vinterek -hyacint pärlhyacint -hyll druv-f läder -lUS -rotluS vinlus Phylloxera -Skimmel «vamp på ruttnande växtdelar Bo-trytis -SOpp skadesvamp Oidium tuckeri

drukkenbolt drinkare, fyllbult drukne drunkna; dränka drunde impf. av drynja drunt sölkorv -e vara senfärdig

drust prakt, ståt -eleg N praktfull druste impf. av drysja dryge dröja; det dryger sd inderligt langt drynja N dåna

Ary drunte

drypel o. drøbel o. drøvel tungspene dryppe droppa; ~ steken ösa -rt dröppel, gonorré

drysja N drysse dråsa; ösa, strö -skje strösked

drøle söla, vara senfärdig drønn dån, dön drønnert drönare, sölkorv drøs prat

drøv halvtuggad föda hos idisslare, er det julingen fra sist du går og tygger ~ på? -tygger idisslare

drøy dryg; «—'6 ord hårda; humoren var vel ^ kraftig; et ~t arbeid styvt -de varaktighet; grovlek; det var høyden og det värsta jag har hört -e göra dryg, dryga ut; förhala dråk lätting, odåga, våp dråpe droppe -teller droppflaska drått luftdrag; dragstång; jfr drett du* mer förtroligt, mindre rangbestämt än hos oss; jfr dutte dubb %=duppe dublett* dubbelbössa

1 due duva -blomst stormhatt -bønne sorts hestebønne -f al k=vandr ef alk -fot duvnäva -hauk —hønsehauk; &v. —-falk -hus duvslag -lus=fuglemide -måke= —blåmake -skabiose fältvädd -trost= dobbeltrost

2 due duga; jfr duge

duge* -lig duglig; el ~ lass duktigt dugg dugg; dagg -blad -gras -gress siles-

hår Drosera

dug|jløyse N oduglighet -nad = do(v)ning dug ur[d] frukost duk* jfr disk

1 dukke docka; dragspelshuvud -hjem* överdrivet nätt hem -spill marionettspel

2 dukke dyka; få att dyka; fyret går under horisonten -rt dopp; äv. åt-hutning

dukknakket med böjd nacke, stukad duks primus i en klass dulgt[e] dulde N dold[e] dulherdet härdad på ytandulle

dyregod

dulle gå och pyssla; N lunka; ~ med en skämma bort

dulme lindra; förr äv. bli svagare dulram N som inte röjer ngt du Is mål N—dølgs-

dult knuff -e ge en knuff; småspringa -e\1u$\=sneugle

dum* (æ) oklar; matt; dov; N stum -pap—dompap dumbe N damm

1 dump dov

2 dump duns; tungt fall -e dimpa; ~ til eksamen bli kuggad, »köra» -e|kandidat vid vai kandidat, vid prov examinand, som saknar alla utsikter

3 dump fördjupning, håla; f o trum i vagn dumrian dumbom

1 dun* fjun, ludd -hammer=-kjevle -havre Avena pubescens -hår* fjun, ullhår -kjevle kaveldun -teppe sängtäcke fyllt med dun det I Norge vanliga; jfr dyne -V8Br plats där dunfångst bedrives

2 dun dån

dunde impf. av dynja

dunder* slags kortspel; äv. spritdryck

dundre klumpigt fruntimmer, matrona

dunk* kagge; större lerkrus

dunt jfr dont

dupp stift, tapp; flöte; nick då man somnar

1 duppe nicka slappt, då man halvsover

2 duppe doppa

3 duppe N sås att doppa t. ex. potatis i du'r brus, dån; i aiim. entonigt ljud, t. ex.

entonig läsning -e brusa, dåna durabel bastant durk, ~ og ~ tvärs igenom durm e=dorme

1 dus, være ~ dubröder, dusyskon

2 dus mild, dämpad

1 duse dåsa

2 duse svira, rumla dusi'nkram dussin-, gottköps|varor dusk tofs; bot. sammansatt ax -e|hue

-e|lue norsk studentmössa -gras -gress gräs med dusk duskregn duggregn dust damm; ikke en grand

1 duste damma; du ikke mot ham kan icke tävla -mel puder

2 dusta=tomse

3 duste impf. av dysja

dusør förr drickspengar, nu hittelön

1 dut[t]e dua; i Norge ~r små barn de voksne

2 dutte=dytte; ~ noe på en skylla ngt

på ngn duvde impf. av dyvja duve* sjö. stampa duvi flöte, boj

dvale* -drikk i sagan sömndryck

dvask slö, sömnaktig

dveil dvel skurtrasa av garnändar eller klutar

på ett skaft, svabb, mopp dvele, dröja, uppehålla sig, dväljas

1 dvelg grovt linne, säckväv, kanfas

2 dvelg =dveil

dverg* -bjørk* -bunke vårtåtel -dykker smådopping -furu=bergfuru -gås fjällgås -hvete kubb vete Triticum compactum -hør dvärglin -laks norsk lax, som icke går till havet -lin =-hør -malle amerikansk

mal Amiurus catus, odlad i Norge -mider

trögfotingar -mispel oxbär -mus* Mus minutus -måke dvärgmås -mål eko -rørhøne liten sumphöna -siv dvärgtåg Juncus pygmæus -skott* kreaturssjuk-dom -spett lilla hackspetten -spill rund-slipade stenar -spissmus dvärgnäbbmus -stein N bergkristall -trappe småtrapp -ugle sparvuggla -ulke oxsimpa dvine avtaga, lindras

1 dy seg behärska sig; jeg kunne ikke ^ meg hålla mig

2 dy*=dynd -høne svarthalsad dopping dyb=djup -de djuplek -de|måling lödning

dyd dygd dyffel doffel

dye N dy dyande våt dyblöt

dy kade'! dyra död!

dykk, N obj. f. 2 pers. pl. (tiii de) er

dykkj|and* Fuiiguia och närstående -nage stamp

dyktig duktig, duglig; kompetent dyne bolster; oftast använd som täcke overby äv. att ligga på under-; jfr dunteppe -be» trekk överdrag av lakansväv till over<*~> dynge hop, hög; v. kasta ihop i en hög dynja N dåna

dynke dänka, stänka -brett strykbräde

1 dynn dy, gyttja, -flue slamfluga

2 dynn N dörr

dyp=djup -pe doppa

dyr djur äv. särsk. om hjortdjur -e]gOddyrehage

djurvänlig -e|hage djurgård -e|kjøtt renkött -e|kolle hind; älgko -e|olje Dip-pels olja, hjorthornsolja -e|stek renstek -isk* animalisk

dyrk||e odla; idka -ning odling (kom~) dysja N= drysja

1 dysse gravhög, stendös

2 dysse vyssja; tysta

1 dyst dust løb ringränning, tornering

2 dyst mjöl|stoft, -damm; kli dysta N skaka, rista

dytte [till]stoppa hål; stoppa in; knuffa

dyvel djävul

dyvja N runga, bäva

dæl vindpust; förtrolig

dæie ränna

dæma N ge en viss däm

1 død* ß., den sorte svarte ~en digerdöden -s|formodningsdom dödförklaring -s|sak blodskuld, dödlig förbrytelse -s| seileren den flygande holländaren

2 død* adj. -bakt* degig -biter loj och tråkig person; dålig seglare -drukken stupfull -hode sjunkhuvud; bottensats

dødning död person -(e)|bille dödsbud -farge likfärg -hode dödskalle; av.

fjäril Aoherontia atropos -hånd korkkorallen »död mans hand», läderkorall, berghattar -skip spökskepp -ur dödsur, träbin

dødsens egl. gen. best. av død; förstärkande:

forkjølet, trett, trist våldsamt døgenikt odåga døger—døgn

døgling näbbval Hyperoodon døgn dygn; ~et nuet, stunden -flue dagslända -vill osäker om tiden døi =døy døkk mörk

dø! dalbo sär sk. i Gudbrandsdalen; enfaldig person, »lantis» -e|hest häst av östnorsk ras -e I kjøtt lättsaltat rökt fårkött -en enfaldig -er slags småbröd av mördeg dølgsmål hemlighet; føde i ~ föda i lönndom

døll F dum, konstig

døme exempel; til dømes t. ex. dømme* -kraft omdöme[sförmåga] dønn dån dønning dyning

døpe* o. døbe (D), døypa N döpa døpeseddel dopattest

1 dør*, falle med inn i huset komma burdus; feie for sin egen ~ sopa rent för sin egen dörr; innen inomhus; sitte lunt innen vara välbärgad -fylling dörrspegel -plate namnskylt -Stokk tröskel

2 dør sjö. eg. genom; holde ~ hålla sin kurs; håle ~ styvhala; ~ dryppende stille mol tyst

dørgende, ~ full propp-, smäckfull

~ still moltyst dørk litet tvärdäck nere i skeppet dør||slag Stamp varmed slås hål i metall; durkslag -tripp diarré døs dvala, halvslummer -e dåsa døv* han er ~ for visse vinder han hör inte på det örat -e|drikk smärtstillande dryck -nesle vitplister, blindnässla

1 døy s. grand, smul

2 døy v. N dö

døye uthärda, finna sig i døypa se dope

døyt egi. i/160 gyldén; ikke en ~ inte ett rött öre

døyve eg. döva; övervinna, få bukt med; övertrumfa, »bräcka» • 1 då -|dyr -vilt dovhjort Cervus dama 2 då Galeopsis dåb dop, döpelse dåe=2 då dåen N död dåm smak, doft, nyans dåp=dåb

dåre* -kiste dårhus

1 dårlig dåraktig; jomfruer fåvitska

2 dårlig dålig; adv. illa -dom elände dåse dosa; konservburk; sjö. kompassskål; dank; dumbom -libelle dosvattenpass -mat konserver

dått N överraskad, häpen edfestet

E

Ord, som icke finnas under e, sökas under æ. Märk växlingen e : ei.

ed -festet edsvuren -svornerett jury

1 edder jfr eiter etter; var -kopp spindel -orm giftig orm -spendt gallsprängd av

ilska

2 edder (-fugl) ejder eddik ättika -brygger* sur person -flue

-mygg DrosophiJa funebris -rOSe* törn-, provins I ros Rosa gallica edel* -fasan* Phasianus coicixicus -gran* silvergran -korall Corallium rubrum eder ejder

edru nykter, ej berusad edru'elig avhållsam från starka drycker, nykter

effektbørs fondbörs ef f en jämn om tai

efO'r* särsk. förordnad tillsyningsman för vissa skolor, leke biskopen

efta(n) eftermiddag -s|væl -s|verd aftonvard efter se etter

eføy murgröna Hedera helix

1 eg =ck

2 eg N jag egd man från Agder

egen* ftv. olik andra -kjærlig egoistisk -rådig självrådig -vekt specifik vikt; konstruktions vikt utan belastning

1 e99 ägg; bot. fröämne -e|do'sis äggula utrörd med socker -e|glass äggkopp -e|-pisker äggvisp -e|plomme äggula -e|-punsj äggtoddy -e|vær häckplats där ägg taga» -olje kalkliniment

2 e99 eëgt stad -vende laken sy ihop så att stadkanterna komma i mitten

egle seg inn på en mucka gräl med ngn

egn trakt, nejd

1 egne förse med agn

2 egne ägna -t ägnad, lämpad egs]|a N hetsa upp -e upphetsning, affekt ei- se av. e-

eid landtunga, ed, smalt näs -s|volds-mann deltagare i Eidsvoldsförsamlingen 1814

eie äga; jeg vii ikke ~ det veta av -form genitiv -r ägare

eiegod hjärte-, genom|god eiendom* -s |dorn utslag vari rätten ef ter offentlig stämning fastslår någons äganderätt -sl felleskap egendomsgemenskap -si rett äganderätt-s|pronomen poss. pron. -s|skyld fastighetsskatt eign N egendom -e|lut ägodel eikor f. av einkvan eikorleis N på ett eller annat sätt eim N ånga -a imma -båt ångbåt ein* N man -bølt ensligt belägen -felt anspråkslös, enkel -kvan en eller annan, någon -semd ensamhet -stira stirra -støing enstöring -tenkt enfaldig -viting enfaldig person -s|leis på något sätt einer enbuske eir ärg

eismal N ensam eitkvart n. av einkvan eitel körtel, äv. geoi.; klump i kött o. fläsk eiter gift -kveise N häftigt inflammerad svulst; argbigga -orm N huggorm

1 ek* eg o. eik Quercus -e|bladsgalleveps ekbladsgalläpplestekel -e|nøtt ekollon -e|vikler ekvecklare -hjort ekoxe

2 ek N pres. av àka eke hjuleker

ekke N fel; skada; spår i snön ek||kel vämjelig, otäck -ling otäcking ekorn o. ikorn ekorre ekre igenlagd åker eksosrør avgasrör ekstra* -rett urtima ting ekte*, ~ brøk egentligt bråk -felle make; maka -folk makar -pakt äktenskapsförord, paktum -vie viga el storm-, regn|by elastikk resår

eld]|e ålder -es åldras -gammel urlgam-mal, -åldrig

eld* -gogn kokredskap -hug begeistring -hus brygghus -ing blixt elevator hiss

elfenben* -s|måke=iYwiåfo -s|nøtt frö av

en sydamerikansk palm som bi. a. användes till pianotangenter elg* Aices -kolle älgkoeling

eling storm-, regn[by elle (D) i ams .—alv -vill ytterligt uppsluppen, utom sig av förtjusning ellers annars, eljest elleve elva

elsk, legge sin ~ på bli betagen av -e* ~ fram, frem genom kärleksfull vård utveckla -hug -ov kärlek, älskog

1 elte driva, jaga

2 elte*, ~ deig knåda; ~ smør arbeta

3 elte smuts, röra

1 elv* flod, å -e I bard älvbrink -e| kasse flottningsförenings kassa (-e) konge strömkarl -e|mel sandbank vid älv

2 ely=alv -e|blest nässelfeber -er|høy kulle där älvor bo

em o. eim ånga, imma -e v. ånga -rør ventilationsrör i kök o. d. embet||e* -s|alder tjänsteålder -s|bolig boställe, ämbetsgård -s|felle ämbetsbroder -s|forbrytelse tjänstefel -s|for-tapelse avsättning -s|mann* med kunglig fullmakt; förr medlem av ett skrå i Bergen

emja N skrika

emmen äcklig; fadd. smaklös

1 em mer askmörja

2 em mer -t pumpämbar vari nedre ventilen sitter

emn||e* kandidat, pretendent; jfr Tcongs-emne; noe er i ~ i görningen -e[leg N lovande -e|tre -ings|tre virke, grovt tillyxat trästycke som ämne för t. ex. en slev

emolument fördel; biinkomst; särsk. sportler

emploi anställning emsig ivrig, flitig emsøt äckligt söt

1 e'n* n. ett* O. et; alle som ~ se ali; hennes ett og alt allt i allo; i ett vekk oavbrutet -bo sambyggare -dekker monoplan -gratet snick. engradig -hjørning enhörning -kimbladede monokotyledoner -korn enkornigt vete -stemmig enhällig -tall gram. singularis

2 en pron. man

end, end- se enn, enn-enda ännu, ändå; i alla fall; fastän, I ehuru; -til till och med ende* slut; spinne en ~ dra en historia; ~ne møtes det går ihop -bendsel sjö. sladdbändsel -fram rättfram -kr.opp

spetsknopp -lig slutgiltig, mots. midlertidig; äntligen; lagmannsretten har med ~ virkning avgjort skyldspørsmålet ender, ~ og da, ~ og gong N då och då endog (-så) till och med endsige=e?m ikke

endskap, der er ingen ~ på det det tar aldrig slut

ene ensam -boer anakoret, eremit -bolig enfamiljshus -merker, mine ~ min enskilda mark; fig. mitt speciella område -pike ensamjungfru -rett uteslutande rätt, monopol

1 ener en -trost rödvingetrast

2 ener etta; särsk. förr högsta betyget, A; ~e og tiere en- och tiotal

eneste enda

enfors (w) okse oxe, som är fodrad vintern över

1 eng trång

2 eng* -blomme bulleblomster, daldocka -dyrkning ängsmarkens vård -e ängstycke -e I kall höskallra -falk mindre kärrhök, ängshök -fugl gulärla -havre

Avena pratensis -V,2i\\ = -e\kall -karse ängS-vädd, bräsma -leder ciadophora, en filt-liknande grönalg -løe änglada -løk backlök -rap ängsgröe -soleie smörblomma -spritte gräshoppa -syre* kråksyra engel* -torn =vinrose engelsk* -blått berlinerblått -rødt namn på flera röda färger innehållande järnoxid

engste ängsla -Ise oro en||ig* ense; være ~ hålla med, instämma -ing, komme til ~ komma överens; i ~ i endräkt enke* -bolig änkesäte enkelt enstaka, enskild, enkel; en ~ gang någon enstaka gång, då och då ick® ofta -knappet enradig; ~ rokk -tall=m-tall -virkende* maskin maskin med frain-och återgående rörelse, som blott vid den ena rörelseriktningen utför nyttigt arbete -vis

en och en enlig Å ensam; ~e bier solitärbin; den stand det ogifta ståndet; et ektepar barnlöst

enn än; man kan ikke ernære seg selv, ^ si[ge] kone og barn än mindre, för att icke tala om; ~ ikke icke ens enne N pannaenxiogså

ennogså till och med en nu ennå ännu

ens sinsemellan lika; av alder lika gamla; de er alle ^ a v samma slag; det er meg ~ lika gott, detsamma; ~ ærend enkom -artet likartad -benevnte liknämniga -betydende lik|-betydande, -tydig, synonym -dannet lika formad -rettet enkelriktad; likriktad; ~ strøm likström

ense bry sig om; Tian ikJce fenger; du må ikke ^ klokken röra

enske bara

enten antingen; vare sig entre'* tambur entrepot transitoupplag entreprise entreprenad epie äpple -grøt* äppelkräm -most* äpplevin, cider -rOSè=vinrOSe -rOSt rostsvampen Gymnosporangium tremelloides -slang olovlig

äppleplockning -snutebilie äppelvivel -vikler* en fjäril Tortrix pomonana erakte Jur. anse; ti i civilmål alltså prövar rätten skäligt

ereksjonspatent urkund varigenom fideikommiss stiftats erfa'ring erfarenhet -s|vitenskap empirisk vetenskap erfugl ej der

erg N arg -erlig förarglig, förtretlig; förargad, förtretad -re reta; ~ seg vara förargad -relse förtretlighet erin'dr||e* minnas -ing minne; levnadsminnen, memoarer erke förstärkande -dum -vrøvl erkjennelse* kunskap, insikt; sannhets~ -s I lære kunskapsteori erkjentlig erkännsam, tacksam -het erkänsla

erklær||e (offentligt) förklara -ing förklaring, utlåtande, uttalande erkn säl

erkyn'dige seg inhämta underrättelser erme ärm; lindé en noe på ~t inbilla ernære föda, underhålla erstafning ersättning, skadestånd ert*, klare klara biffen (skivan)

-e|fly=-e|ugle -e|knapp gökmat -e|kro-ne ärt- eller fjärilslik blomkrona -e|ris ärthalm; henge sammen som ~ som ler och långhalm -e|ris|a N vicker^-rust en

rostsvamp uromyces fab» -e|ugle ärtträd-gårdsfly Mamestra pisi erte reta; bry; de ~t henne for den fremmede fyr -krok retsticka erts malm; gedigen ~ metall eS N pres. av ase

ese jäsa

esel åsna; jfr asen -hode «jo. eselhuvud -øre hundöra

1 esing reling

2 esing jäsning

1 esje namn på vissa täljstenar och skiffrar

2 esje småfisk; jfr åte eskadro'n skvadron

1 eske ask, dosa, kartong

2 eske yl äska, fordra esle ämna

ess ässe være i sit ^ esse smidesässja essing reling

eta N äta; jfr ete -nde ätbar etagére ateniенn

etasje våning; annen ~ våningen en trappa upp -skiller trossbotten etat kår: toll~en tullens personal -s|råd dansk hederstitel ete* bibliskt o. om djur; äta glupskt; fräta; jfr eta; å, så jeg spiste, jeg formelig åt; han meg vel ikke kan inte äta upp mig etle ämna etsel N å tel etsteds någonstans

ett n. av en -bær ormbär Paris -mål dygn etter o. efter* -billeder eftersensationer -di' emedan, eftersom -forskning* aärsk.

polisundersökning; jfr forundersøkelse -grøde efterskörd -hver't så småningom; ~som allteftersom -kausjon underborgen -låte efterlämna arv -laten försumlig -lödning fördelning av gods efter det egentliga arvskiftet -lønn pension -nøler efter-släntrare -på efteråt -refning underrättelse; jur. efterrättelse -redningsvesen kunskaparväsen -ret'telig, holde seg ~ ställa sig till efterrättelse» åtlyda -skole fortsättningsskola -skudd efterbetalning -slekten de efterkommande -slett efterskörd -smekk recidiv; upprepande av ngt obehagligt -sommer sensommar -spørsel efterfrågan, tilgang og ~ -stikketterstrebelse

kopia av gravyr -strebelse förföljelse; geirfuglens undergang skyldes menneskenes ~ -syn tillsyn; beseende; kontroll; (toll~ tullvisitation) -tid följande tid, framtid -valg fyllnadsval -vern eftervård -vise påvisa eventyr* saga; Andersens -lig sagolik ev||a seg N betänka sig, tveka -e ovisshet -en villrådig, tveksam -ing tvivel -e I laust otvivelaktigt -sam tveksam evig* -glad sorglös -hetsblomst eternell

evje lugn-, död | vatten vid sidorna av en ström; jfr bakevje evla N förmå, mäkta evne förmåga; v. mäkta, förmå; gode ^r anlag; over ~ öve r förmåga; leve over ~ över sina tillgångar; [ånds] själsförmögenheter -rik begåvad evret egl. stubbmark, bete på byns skördade åker; oppgi ~ ge spelet förlorat, rymma fältet ex- se eks-

faa se fd

fabrikkinspektør yrkesinspektör faddersladder prat[stund] fader se far; uttalas så även i religiöst språk

fadese* dumhet, »groda» fag fack, [skoljämne; yrke, specialitet; vartdera av de två lager, vari varpen uppdelas i en vävstol; to ~s værelse rum med två fönster; ß ^ gardiner lufter -dömmer juridiskt utbildad domare -lært arbeid arbete som kräver yrkesskicklighet -plan undervisningsplan -verk*—bindingsverk; äv. skiftesverk -verksbro* gallerbro -voren N fackmässig

fager* -gås gravand Tadorna tadorna fagn|ja N fägna; utmärkt -ad glädje, fägnad -ferd lyckosam färd -ing välfägnad; bifall

fajanse* -ovn kakelugn fakter åtbörder; konster fakke gripa, »haffa»

1 faks man

2 faks -e lösta Bromus fakslodde hane av 2 lodde

1 fal rörformig del t. ex. på spade, vari skaftet inpassas; jfr bøsning, hjulfall

2 fal hinna, skinn på mjölk

3 fal falaska; kraftlös person; se ut som et ~ vara gråblek

4 fal* av. ledig till ansökan -by salu-hålla

5 fal trumffärg i kort

falb[e]lad[e] förr brukad veckad garnering, volang fald fåll -e fålla

fall fall; lutning; svedjefall -hammer* hejare -rør avloppsrör inomhus -s|barm övre hörnet av ett stagsegel -s|mål bot för uteblivande efter stämning som vittne -øks giljotin

1 falle [in]falla; min vei <—-r gjennom byen går; saken hen förfaller; ~ på komma på, hitta på; det rent igjennom, ved siden av det andre kan icke jämföras

2 falle lodrätt rigel -lås självlåsande pa tentlås

fall||ent bankruttör -ere göra konkurs -itt konkurs; adj. insolvent falme vissna; bli urblekt, changera

1 fals* -høvl spon thy vel

2 idi\s=falsk s.; ~ slår sin egen herre på hals oärlighet hämnar sig

falsk* äv. s. förfalskning; falskhet -ner forfalskare falsmål se under fall falsum falsarium familie* släkt; vi er [i] ~ fanden fan, satan, djävulen fane* fan p& fjäder; kompani, skvadron; segel i ärtblomma; snödriva fang fång; sköte; fallandesot; epilepsi; Jfr tilfang; sitte på ~et på knät -skinn förskinn

fan g He fånga; s. fånge; ~ an börja -arm arm på bläckfisk -lineskinkler sjö. ridare -er grönländare, sysselsatt med säl- och fisk I fångst

fangst* villebråd -kniv hirschfängare fann snödriva; s.r.—bre

1 fant fann, se finné

2 fant strykare, tattare; ban er en ~ utarmad stackare -e slarva -ejfølge tattar- etterstrebelse

kopia av gravyr -strebelse förföljelse; geirfuglens undergang skyldes menneskenes ~ -syn tillsyn; beseende; kontroll; (toll~ tullvisitation) -tid följande tid, framtid -valg fyllnadsval -vern eftervård -vise påvisa eventyr* saga; Andersens -lig sagolik ev||a seg N betänka sig, tveka -e ovisshet -en villrådig, tveksam -ing tvivel -e I laust otvivelaktigt -sam tveksam evig* -glad sorglös -hetsblomst eternell

evje lugn-, död | vatten vid sidorna av en ström; jfr bakevje evla N förmå, mäkta evne förmåga; v. mäkta, förmå; gode ^r anlag; over ~ öve r förmåga; leve over ~ över sina tillgångar; [ånds] själsförmögenheter -rik begåvad evret egl. stubbmark, bete på byns skördade åker; oppgi ~ ge spelet förlorat, rymma fältet ex- se eks-

faa se fd

fabrikkinspektør yrkesinspektör faddersladder prat[stund] fader se far; uttalas så även i religiöst språk

fadese* dumhet, »groda» fag fack, [skoljämne; yrke, specialitet; vartdera av de två lager, vari varpen uppdelas i en vävstol; to ~s værelse rum med två fönster; ß ^ gardiner lufter -dömmer juridiskt utbildad domare -lært arbeid arbete som kräver yrkesskicklighet -plan undervisningsplan -verk*—bindingsverk; äv. skiftesverk -verksbro* gallerbro -voren N fackmässig

fager* -gås gravand Tadorna tadorna fagn|ja N fägna; utmärkt -ad glädje, fägnad -ferd lyckosam färd -ing välfägnad; bifall

fajanse* -ovn kakelugn fakter åtbörder; konster fakke gripa, »haffa»

1 faks man

2 faks -e lösta Bromus fakslodde hane av 2 lodde

1 fal rörformig del t. ex. på spade, vari skaftet inpassas; jfr bøsning, hjulfall

2 fal hinna, skinn på mjölk

3 fal falaska; kraftlös person; se ut som et ~ vara gråblek

4 fal* av. ledig till ansökan -by salu-hålla

5 fal trumffärg i kort

falb[e]lad[e] förr brukad veckad garnering, volang fald fåll -e fålla

fall fall; lutning; svedjefall -hammer* hejare -rør avloppsrör inomhus -s|barm övre hörnet av ett stagsegel -s|mål bot för uteblivande efter stämning som vittne -øks giljotin

1 falle [in]falla; min vei <—-r gjennom byen går; saken hen förfaller; ~ på komma på, hitta på; det rent igjennom, ved siden av det andre kan icke jämföras

2 falle lodrätt rigel -lås självlåsande pa tentlås

fall||ent bankruttör -ere göra konkurs -itt konkurs; adj. insolvent falme vissna; bli urblekt, changera

1 fals* -høvl spon thy vel

2 idi\s=falsk s.; ~ slår sin egen herre på hals oärlighet hämnar sig

falsk* äv. s. förfalskning; falskhet -ner forfalskare falsmål se under fall falsum falsarium familie* släkt; vi er [i] ~ fanden fan, satan, djävulen fane* fan p& fjäder; kompani, skvadron; segel i ärtblomma; snödriva fang fång; sköte; fallandesot; epilepsi; Jfr tilfang; sitte på ~et på knät -skinn förskinn

fan g He fånga; s. fånge; ~ an börja -arm arm på bläckfisk -lineskinkler sjö. ridare -er grönländare, sysselsatt med säl- och fisk I fångst

fangst* villebråd -kniv hirschfängare fann snödriva; s.r.—bre

1 fant fann, se finné

2 fant strykare, tattare; ban er en ~ utarmad stackare -e slarva -ejfølge tattar-fantegntt

följe -e]gutt zigenarpojke -eri rackartyg; skoj

fantasere fantisera; yra

1 far* »gubbe lilla»; jfr fader

2 far spår; élve~ lopp

3 far i sms. -bo t. ex. hallands^ farande N farbar

farang N smittsam sjukdom farbror* blott i egentlig bet.

1 fare*, ille illa däran; han visste ikke hvordan han var hur han hade det

2 fare grisa farge se farve farin strösocker

fark landstrykare, skälm farlig*, et ~ spektakkel fasligt farm (båt)last

farmann Å köpman som själv reser med sina varor

farr||a N flacka omkring -e kringflackande person, landstrykare farse färs; fars

fart* resa; i regelmessig ~ med regelbundna turer -e omkring vara på resa; vara i farten, springa omkring i ärenden fartøy* -s|bunnen hålskeppet -s|folk båtbesättning farve o. farge a. färg; v. färga -beskyttelse skyddande likhet, »mimicry» -blyant färgpenna -e(i)k kvercitronek Quercus tinctoria -full färgrik -gåseurt färgkulla -kasse färglåda -malt rostat malt -rød krapp -sans färgsinne -skjær färgskiftning -vau gulört, färgreseda fasl=/a*Z

fasong fason, sätt -vin fruktvin fast* adv. av. nästan -e|stängen sjö. svåra stången -sette fastställa fastelav'n fastlag -s||oyer fastlagsupptåg fat*, søpe av med en (B) äta på samma tallrik som (vara god vän ined) ngn, komme i ~et råka illa ut -e|bur spiskammare, skafferi -ost jfr pultost fata N fatta (eld) fating vagnkorg

fatl N axelband; bera handa i ~ fatte* -evne fattningsförmåga -krets horisont fig. -t behärskad, lugn; ~ på alt beredd fatter farsgubbe fattes* saknas; sakna fattig*, etter ~ leilighet efter råd och

lägenhet, efter omständigheterna; ~leilighet änglamat jfr nedlagt -begravelse* äv. fattigkyrkogård -blokk fattigbössa

-fornem med »honett ambition» att uppehålla sin sociala ställning -forstander =

-verge -krets fattigvårdsdistrikt -lem fattighjon -mann* äv.=föij. -manns-bakkelse klenät -slig (synbarligen) fattig, torftig -verge fattigvårdare inom ett distrikt -vesen fattigvård; jfr forsorgs-fausk murket (maskstunget) trä

1 faut fördjupning; särsk. den spiralformiga fördjupningen mellan dukterna i en tross

2 faut bedrägeri

fautefrakt fraktavgift för kontraherad last, som icke blir avlämnad favn* mått = 6 /øZ = 1.88 m; som vedmått

1.88 X 1.88 x 0.6 kbm; en ~ hø fång fe kreatur; fä -drift boskapsskötsel -far spår av kreatur -hode fårskalle -kar boskapshandlare, uppköpare -nad boskap -nad|fjøs ladugård, kostall -nad|-lår spickelår -råk fä|drev, -stig -sjå kreatursutställning

feber* -bark kinabark -døs feberslummer febrHsk feberaktig[t orolig] fedd docka garn -e avdela i dockor fedme fetma fedre- i sms. fädernes-fegd egenskapen att vara feig fegen glad, förnöjd fegre måra Gaiium; N skönhet fei, i en ~ i ett huj, nafs feie sopa; sota; om hjortdjur avskrapa hornens hud, feja hornen; ~ av snoppa av; det ser ~nde ut flott, gentilt -brett sopskyffel -skarn sopor, gatsmuts -spon sopskyffel

feier sötare; flott ~ sprätt feig feg; vigd åt döden feil fel; adj. oriktig -e* slå fel; misstaga sig -skudd bom -syn oriktig åsikt -ta'-gelse misstag -trin(n) felsteg feire fira

feisel borrhammare fekte* av. tigga; jfr fikte -kårde florett felage N kamrat felbereder vitgarvare fele fiol, fela

1 felle fälla -tid ruggningstid

2 felle mest i sms. kamrat: jfr ektefellefelled

felled fälad, allmänning felles gemensam; ha noe til ~ -bo oskiftat bo -eie egendomsgemenskap, mots. særeie -ferie semester för hela personalen med stängning av affären; skämts, allmän olust för arbete efter ockupationen-germanisk samgermansk; äv. urgermansk -kjønn gram. icke-neu-trum, utrum -literaturen särsk. Danmarks och Norges litteratur under unionstiden -navn appellativ, artnamn -nordisk, samnordisk, gemensamt nordisk; äv. urnordisk -nev nev—gener al-nevner -skap gemenskap -skole samskola -utvalg gemensamt utskott fel lig Å—fellesskap felpel långhårig sammet, plysch felt* -bru provisorisk bro fem*, la ~ være like låt udda vara jämnt -børing stor båt med 5 rum -mer femma, förr näst lägsta betyget fendel liten fana fen(e) sumpmark fengd N fångst

1 fenge ta eld; smitta -lig eldfängd

2 fenge fång hö; v. raka samman fengi N p.pf. av 3 få

fengj|sel fängelse[straff] den «trängare formen; jfr hefte -selshjelpen förening för frigivna fångars vård -sle häkta, jfr anholde fenne om snö driva samman i fonner fennikel fänkål fente zigenarkvinna

ferd* beteende, uppförande; spår; fr» første ^ början, stund; jeg er i ~ med håller på; han er på ~e i tagen; atter på ~ »åter framme»; hele byen var på på benen -a | fol k N trafikanter -a|fus N reslysten -sel rörelse, trafik ferda N göra färdig, sätta i stånd ferdingsslede N åksläde ferie* semester -koloni skollovskoloni ferist spjällgaller i vägbanan avsett att hindra kreatur att passera

ferming katolsk konfirmation fersk* på ^ gjerning bar; vittighet fadd kvickhet -vann sötvatten -vanns-ørret laxöring i insjöar o. älvar fersken persika -lus en bladlus Myzus per-

•lcae, «om också går på potatis -mande! nek-

tarin

fert spår; få ~ på få korn (spaning) på

fest*, det skal bli meg en Sann ~ ett Stort nöje

feste* städja, fasta; arrende på livstid (livsfeste) eller med rätt att låta avtalet gå i arv (arvefeste); v. städsla, leja, arrendera på livstid -bonde Jfr leilending -brev arrendekontrakt -kontor kommissionskontor för tjänare -penger städsel-pengar -protokoll liggare, vari kontrakt om feste skall inskrivas fester||mål förlovning -pikeskive vid bondbröllop bord för ungdomen -øl förlovningsgille

1 fet o. feit fet; äv. flottig -e göda -elkveg gödboskap -e|varer viktualier sàrsk. ur dju/riket -t se nedan -ved tyre

2 fet gräsäng vid vatten

3 fet N fjät

fett* flott; det er et {like) sak samma -e flotta ei. smörja ned -e|grever grevar vid smältning av talg o. d. -et flottig -leir bolus -lær smorläder -stein namn på talkhaltiga bergarter fetter manlig kusin; jfr kusine feu spelhonorar vid teater utöver den fasta lönen

fibel (tavla med) alfabet, äv. abc-bok -barn Å barn som lär sig läsa fiddef fiol fide'1 glad, vänlig

fidibus* papperstuss att tända pipan med

fidus tilltro

1 fiff knep, list; kjenne ~et veta hur det skall gå till

2 fiff elegant klädsel -dame elegant dam -en societeten -ig knepig; elegant

fik örfil

1 fike örfila upp

2 fike* åstunda

fikle fumla, fingra; ^ på låsen, urkjeden fiks* fast; behändig, duktig; smakfull, stilig, flott, chic; og ferdig klappad och klar; en ~ -fyr en smart man; ~ kontant extra kontant fikse opp snygga upp fiksere fixera; förr driva med; vil du ~ meg?

fikte eg. fäkta; arbeta utan större resultat fil* (N) knekt i kort filere spinna s rsk. silke; knyta nät; ^ tonen låta den ljuda länge; filéafilett

filett rand på bokrygg filipens finné p& huden fille trasa: i sms. ofta dålig, eländig, strunt--dekken jfr -rye -fant trashank -greior strunt, skräp -onkel fars «1. mors kusin -rose pion; äv. vallmo -rye trasmatta -t(e) trasig -teppe lapptäcke filolog* person som avlagt eller studerar på filotogikum, filologisk ämbetsexamen, »humanist»; jfr realist filosofikum förberedande examen; jfr anneneksamen

filt||eri trassel -et bot. filtluden -re ställa i oordning; seg filta sig, bli tovig -rust en parasitsvamp Pronactium

rub)cola fim rask -leik snabbhet fim||mer|celle=-re|Äår -re löpa hit och dit; vibrera, skälva -re|celle -re|hår cilie, flimmerhår

fin* -følelse finkänslighet -holdighet halt av ädel metall, finhet finer faner

finger* -bjør -bor -bøl fingerborg; finger |-hatt, -borgsört -ere fingra -hatt=-bjør -klampe skotklamp -kyss slängkyss -nem händig -pek fingervisning, vink -sopp clavaria -tare fingertång finke* Fringilla o. närstående släkten -hauk sparvhök -nett sjö. räcke omkring hyttdäck

finn jfr -e; i norr äv. om lapp -ball hårkula i husdjurs tarmkanal -marksbær åkerbär Rubua arcticus -markspost pors -mut lappmudd, päls med håren utåt -skjegg stagg, ängborst

1 finné (finsktalande) invånare i finnmarken; jfr filipens

2 finné fant funnet finna, hitta; ~ fram taga fram; leta upp; hitta vägen; ~ sted äga rum -lønn hittelön -r upphit-tare -sted fyndort

3 finné fena -hval rörval -t blad parbla-digt

4 finne N ödemark

finte fäkt. skenanfall, fint; knep, spratt; pik; v. pika

1 fiol*, la ~en sørge vara sorglös

2 fiol viol viola -blå -ett* gredelin rot*

rot av Iria f lor ent ina

fipp(skfegg) pipskägg fir||e fyra -be[i]n ödla; alminnelig ~ sandödla -blad ormbär -børing liten

fjelg

båt vars sida består av fyra bord -fisle=-ben -kløver fyrväppling -men-ning* brylling -skaftet fyrskäftad väv -skåren om timmer gjord fyrkantig med såg; om person undersätsig; om anletsdrag

kantig -æring -åring fyrårad båt -øye

dubbelöga Anableps

firs (D) åttio; i ~erne på 80-talet fis fjärt -(e)fin löjligt överklassig fisk* boktr. = svibelfisk; *}».* (maste~); spelrnark, jetong; frisk som en ^ mört; han iok det for god ~ det gick i honom, han trodde det; det falt i ~ det blev pannkaka av

fiskaltoll finanstull; jfr fiskus fiske||and skrake Mergus -bensskjørt krinolin, styvkjortel -berg massa fisk -gjoe fiskgjuse -håle fiskstjärt -hegre grå häger -hjell ställning för torkande av fisk, gista -Igle igen som lever parasitiskt på fiskar. Plscicola, Pontobdella m. fi. -jo[n]=gjoe

-kaker flata fiskbullar -kjelke siags kortare sparkstötting -konge form av vissa tisk-arter med stor puckel i pannan -kraft fiskspad -krok metkrok -kum bassäng för levande fisk -kvase båtsump -line=-snor -lita drillsnäppa -mann kringresande fiskhandlare -mark metmask -mat fiskfärs -melk mjölke -måke fiskmås -r|-kvase båtsump -skjell fiskfjäll -skjær fiskegrund -snor -snøre metrev -stang metspö -svulst sarkom -stø fiskeplats -tunge sjötunga soiea 1 -vær gynnsamt väder för fiske; det er ikke ^ i dag; det lönar sig inte att gå med håven 2 -vær fångstplats; fiskeläge fiskus statskassa(n)

fisle skvallra; ställa sig in, fjäska -tut skvallerbytta fistel* falsett fivel — myrull; =løvetann fivreld N fjäril fjakle=fikle fjantet fjollig

fjas strunt -e prata strunt; ~ livet bort låta livet gå upp i struntsaker fjeder «e fjær

fjel bräde, fjöl -e|bod brädskjul -e|bod stykke gottköpsskådespel -e|bodteater marknadsteater fjelg N varm; snygg; munter

fjelga N göra varm, hetsa upp; snygga upp

fjell berg; berggrund -and svärta -aure= -ørret -bjørk glasbjörk -brisk småväxt enbuske -brun bergkant; —båe -bu bergsbo -del del av tinningbenet -dompap tallbit -due klippduva -dusk= -fru -egn bergstrakt -finn fjällapp -flokk blågull -fråss filfras, järv -fru fjällbrud -frøstjerne ängsruta -grunn berggrund -hammer klippspets -jerpe=Mo -jo fjällabb -knatt bergtopp -kurre| dvärg-nyckelblomster, vipört -mjølke berg-duntrav -mo -mopil -mor dvärgvide -myrløper myrsnäppa -nut bergtopp -pist=heilo -plistre, liten ~=pomerans-fugl -pryd fjällgröna -pynt (liten) bergstopp -rakke=-rev -rape dvärgbjörk -rapp fjällgröe Poa alpina -rev fjällracka; polarräv -rips måbär -ris = greplyng; = -rape -rose = -frue -same fjällapp -skarv fjällripa -skrent bergsluttning -sneppe gluttsnäppa -soløye knölsmörblomma -stue koja i fjället ttn härbärge för vägfarande, turisthydda -sulu torn-svala -\\te=heilo -trost snöskata -vatn fjällsjö -vidde öde slätt i högfjället -våk fjällvråk -ørn kungsörn

-ørret fjällälvarnas varietet av ørret

fjerding* fjärdedel; sädesmått = 34,7 1.; vägmått=1/4 mil -kar sädesmått=4^2 pøtf=4.4 1. -år kvartal fjern avlägsen, fjärran -punkt[savstand] avstånd för det tydliga seendet -seer T V-tittare -syn TV fjerre N ungefär fjes ansikte

fjesing fjersing Trachinus

fjog (å) svagsint person -et fjollig

fjols idiot(isk)

fjom stoftgrand

fjon fjun

fjong elegant snitt; adj. snobbig fjord* -and årta -hest häst av västnorsk ras, »norrbagge» -pol! rund utvidgning i fjord med kringliggande bygd -sel knubbsäl fjorsavl fjolårsskörd fjotte fåna -t fånig, våpig, jfr godfjott fjær fjäder; resår -bed fjäderklätt ställe på fågels kropp -delt pardelad -fliket parkluven -gras -gress stipa pennata -hø-

vel* spont-, not |hyvel -kraft elasticitet -kre fjäderfä -kretyfus hönskolera -lappet bot. parflikig -mus jfr fjære- -møll fjädermott -nellik Dianthus piumarius -paS-ser fjädercirkel -penn gåspenna -pose spole på fjäder -ribbet fjädernervig -vilt fågel vil t

1 fjære fjädra; få fjädrar

2 fjære ebb; strandbädd, som vid flod står under vatten; v. ebba ut; det -kurv= -pist -mål ebbens lägsta vattenstånd -makk -mark sandmask -mus svartbent strandpipare; =-plyt -pist -plyt skärsnäppa -urt backglim

i\ærs\nq*=†jesing i\ø\=fjel fjølde N mängd fjølg N talrik -a föröka i\ør—fjær -e=i o. 2 fjære fjøs ladugård, fähus -deije ladugårdspiga -Steü ladugårdsskötsel fjåg N glad flaberg jämn bergyta Uabrød= flatbrød

flagg flagga; det rene ~ utan unionsmärke -fall sjö. sejnfall -spette hackspett flage vindstöt, stormby; v. komma stötvis

flagger||ben kilben -$u\\= flagre- -mus fladder-, fläder |mus, läderlapp flagre fladdra -ape pälsfladdrare, kagu-ang -ekorn=flyveekorn -gull tunnaste mässingbleck, imiterat bladguld -pung-ape flygpungmus flak isflak; flik, skört (skjorte-) flakna N fläkas upp flamme||skrift eldskrift -stil bygsm. flamboyant

flane v. vara flyktig (lättsinnig); s. lättsinnig (lättfärdig) kvinna flange fläns

flare flamma upp; stråla; pråla flask bred-, flat|sida; kløve på klyva

trästycke i annan riktning än mot märgen -e|ski

skida av virke, kluvet på flask -e|ved ved kluven på flask

1 flaske* i. butelj -brett buteljbricka -for* (to) dryckesvaror i matsäcken -skår söndrigt buteljglas -eple «lage melonäpple

2 flaske v. i ^ opp et barn uppföda medflass

flaska; det ~r seg ordnar sig, reder sig, går i lås flaSS mjäll I håret

flat; jfr flau; en ~ vittighet tarvlig; hane tenkning er <—' ytlig -belg vial Lathyrus -brød (flabrø) tunnbröd; ojäst papperstunt bröd vanl. av toppsik+at liavremjöl ofta uppblandat med potatis -bundet flatbottnad; fig. flack, ytlig -bygg tvåradigt korn -bygd slättbygd -fisk f?undrefisk -jern flackjärn -knapp nattviol -land slättland -orm plattmask -pullet flatkullig -rap

berggröe Poa compressa -ribbet om häst med svagt böjda revben -seng improviserad bädd på golvet -stjerne stjärnblomma, arv steiiaria -tang flacktång flate yta; flatsida -mål ytmått; ytinnehåll

flattere eg. smickra; hatten er meget ^nde

klädsam; ditt billede er förskönat flau hand. flau, utan nämnvärd omsättning; sjö. svag, laber vind; fadd; matt, slapp; förlägen, generad, flat, snopen; en ~ vittighet en fadd kvickhet; den tid den döda säsongen -se dumhet, »groda» flau m=flom flaurogn N flogrönn flaute tvärbjälke på släde fledføring. fletføring födoråd, undantag; födorådstagare

1 flein bar fläck -berg naken klippa -skallet flintskallig

2 flein skorv, hudsår fleip flabb; flabbigt tal fleipe lipa, vara sur fleis ansikte

flekk* -spette mellanspett -steinbit pan-

terfärgad havskatt

1 flekke snett avskära kart, avfasa; flekke tenner visa tänderna -erter spritärter -sild kluven böckling

2 flekke spån

3 flekke större by, relativt oordnat samhälle fleng, i ~ om vartannat; utan åtskillnad;

noen eksempler i ~ ur högen flenge våldsamt fläka ei. rivra upp flense ta fettet ur säl, val flepe lipa, vrida munnen till gråt fler||foidig mångfaldig -koneri polygami -tall majoritet; gram. pluralis flerre reva, skråma

fles lågt skär

flesk*; selge ~ gå med underkjolen hängande under klänningen -e|ed kötted -e I kake fläskpannkaka -e]lørdag jfr föij. -e|mandag första måndagen i fastan -e|onsdag jfr föreg, -e|stek stekt färsk, skinka -e|svor fläsksvål fletføring se fled-

flette fläta; sammanfoga; törrflå (hud~)

1 fli pryda, ordna; räcka, lämna

2 fli sjö. [ankar]fly f|ig = 2 fli

flik snibb; kuvertklaff; anslag påscrjkmått -et(e) bot. flikig, inskuren intill halva avståndet mellan bladkant och mittnerv -leppe, eggbladet ~ tvåblad flikk beslag, påsatt lapp av läder -e lappa, laga

flikkflakk, slå ~ ta en åkarbrasa; kornflinga, »cornflakes» flikra N flörta

flimre lysa svagt (flämtande); luften over lyset fladdrar, dallrar; det <~r tor øynene

flink duglig, skicklig; en ~ lærer; ~ i historie; rivende ~ i huset flint flinta; fly[ve] i ~ [av raseri] -eknute rundat

(tillhackat) flintstycke från stenåldern

flipp (D) snibb; halskrage -krave sandkrasse

1 flire flina, fnissa, skratta -t(e) som skrattar åt ingenting -vis N fnissig

2 flire vimba en braxenfisk Abramis vimba; äv. braxenpanka, ung braxen

flis* spån -e I kurv spånkorg

flise stenhäll; trottoarsten, golvplatta

av skiktad natursten eller tegel -gulv Stengolv flismegress ärenpris Veronica officinalis flitsbue armborst

flitter glitterguld -aks slokgräs Meiic» flittig flitig; h«ise så ~ mycket fljot N snabb, rask

1 flo lager

2 flo grund vattenpöl; vatten ovanpå isen

3 f lo flod, högvatten; regnskur; jfr flod floing regnskur

flod* (w) jfr elv -bekken flodområde -e|-mål=-mål -hjørne, vinden er i kommer från samma håll som floden och ökar dennas styrka -iller* =nirts -leie -løpflodmål

flodbädd -mål flods högsta vattenstånd; högsta tillåtna vattenstånd i uppdämning -seng =4eie -ulk stensimpa flog flygning; fart; flykt; bergbrant -berg brant fjällvägg, bergvägg -næme N begåvning -vett N geni floga N sväva; strömma floke knut[ar], tova på gam, hopgyttring; trassel snöflinga; v. trassla ihop, sam-manfil^a; løsning på härvan; slå ta ®n åkarbrasa -t(e) trasslig; ~ materiale

flokse rasa, väsnas; ~ med gutter; s. flör-tig, lättsinnig flickunge (gutte -t(e) stojig, bråkig

flom vårflod, översvämning -kvern kvarn, som (bara) går vid högvatten -me svämma över; om hår bölja flonell flanell flongs frikostig, slösaktig

1 flor* äv. ludd på sammet -mel finsiktat (florsiktat) vetemjöl -melis florsiktat socker -vingede -vinger* Neuroptera

2 flor N »floe», ladugårdsgolv mellan båsraderna

flore »jo. lager i lasten; stort isflak florett* avfalls-, flock|silke -bånd enklare band, kantband -lerret löst vävt bom-ullslärft

flose N hetsighet

1 floss mjäll i håret

2 floss fälb -ø rugga, göra lurvig -hatt fälb-, cylinder|hatt

flota N få att flyta

1 flott fästing Ioxdes

2 flott* gentil, slösaktig; leve ~ överdådigt -e seg vara flott; göra sig viktig

3 flott jämn, slät mark; fjällslätt flovær mildväder med regnskurar

1 flu, flud grund med brottsjöar

2 flu, ^ etter fish fånga fisk med fluga flue fluga; ha \ hodet myror -ben* flyghavre -blomst* blomma som pollineras med hjälp av flugor; flugblomma; nattviol -fanger flugpapper; hundkål; flugfälla; &v.=-snapper -smekke flug-smälla; flugfälla Dionæa -sopp flugsvamp -åte en snigel Limacina

flukt flykt; fuglenes, hærens i ~ i rät linje; ~ i kroppen reumatism -høyde kulbanans lodräta avstånd från sikt-linjen -stol slags vilstol

flumse (co) N slarvigt fruntimmer flunke (to) (D) glänsa, skina; ~nde ny splitter ny

flur stritt (tovigt) hår -e kvinna med flur -e] byg g korn med utstående borst, sexradigt korn -e I gran gran med krokiga kvistar

flurigg lägre rigg på fiskebåt

flus givmild, rundhänt; det er (opp)

med gott om '

flusk pannlugg flussyre fluorväte

1 fly flygande insekt, flygfä; agn; kasta ut agn; jfr 2 flu

2 fly flygmaskin, plan

3 fly vid och fuktig fjällslätt med renlav

4 fly v. räcka, överlämna

5 fly* (egi.= flyge) flyga; springa -fille flicka som springer efter pojkar

1 flygel* piano -horn jägarhorn

2 flygel slaga

flykkja, flykke N fläsksida flykte fly

flynder flundra Pieuronectes; dumhuvud; sjö. [logg]skädda; sjö. styrarm; sjö. ror-skädda; jfr fåreflyndre flyndre=flynder; kaste ~ kasta smörgås -logg loggskädda -syke levermask hos får

flys||ja N skala -je N ska flysse N trasa

flyte, ligge og ~ ligga kastad huller om buller -bom flottbom -bru pontonbro -brygge båtbrygga som flyter på vattnet -evne, farkosts ~ bärkraft -kork korkflöte -nde om penningar likvid -r flottör -sand av vatten genomdränkt sand som ej kan motstå tryck -vekt areometer

flytholt flöte av trä

flytte* -foll flyttbar fårfålla -omnibus

möbelvagn f |y ve flyga; jfr 5 fly; ~nde sint ursinnig; det så i kroppen om gikt; ~nde sommer se sommer -brett fluster bräde på bikupa -egem -ekorn flygande ekorre -hull flyghål på bikupa -knurrer -ulk flyg I hane, -simpa -øgle flygödla flæ- se äv. fle-

flæ flöte; v. sätta flöte på nät; äv. grund flæe bar sluttning; fjällvidd flæsa N sprudla, spruta framflø

flø flöda, stiga; särek. om havsvatten vid flod -mål högvatten -skjell skålsnäcka fløkja N trassla till fi øna N bli ljum fløs jfr flås, flass

1 fløte grädde; v. skumma; skumme

av tilværelsen vara på livets solsida; fettet av ~n gräddan av societeten, »la crème de la crème» -avsetning grädd-sättning -grøt »flötgröt», slags smörgröt

kokt av grädde och vetemjöl, så att smöret kommit ut, säterns delikatess -is gräddglaSS -kaker, trondhjemske ~ små bakelser gräddade i krusade pappersformar -lapper grädd-plättar -måler gammaldags mjölkprovare -mugge -

nebbe gräddj snäcka, -snipa

-OSt* äv. om mindre gräddhaltiga aptitostar

-skjegg eg.skäggfjun; oerfaren ung man, »gröngöling» -suppe slags soppa med vin och grädde

2 fløte flotta timmer fløttman f ärj karl

1 fløy flygel; flöjel; fällskiva på slagbord; ~-mur; vimpel, vindflöjel -bord slagbord -dører döbattanger -fisk sjökock -knapp knapp på flaggstång; klot på vant etc. -mur skyddande sidomur vid en bros landfäste -møtrik vingmutter

2 fløy eg. flygande; kringlöpande, spring, ränn -fillQ=flyfille

3 fløy flög, se fly ve

4 fløy jfr fly

fløyel sammet -s|blomst sammetsblomma -sjbløt mjuk som sammet -slføre utmärkt skidföre, »silkeföre» -s|gras ludd-, len|tåtel Hoicus; ett prydnadsgräs Lagu-rus -s|grøt ung. smörgröt -s|hanske, ta på \ en med f-^r handskas ytterligt försiktigt med -s|orm larv av bladveps fløy ma N flöda, svämma fløyte flöjt, pipa; flöjtskepp föråldrad typ; v. vissla; gå ~n gå åt skogen

1 flå adj. flat; vid upptill -kjeftet -munnet lösmynt; fräck i munnen

2 flå s. avsats i bergsluttning

3 flå flöte

4 flå pungslå, ta oblygt betalt av; ta heder och ära av -er eg. hudavdragare, rackare; skinnare, blodsugare

flås lösmynt person

flåte flotte; flotta; v. flotta timmer

flått fästing ixodeg

fnatt skabb -midd människans skabbdjur fnokk=fnugg -silke=/Zøreft -urt kärr-,

fält|nocka Senecio patustris fnugg solgrand, dammkorn, ulldamm; bot.=-hår -hår pappus, fruktfjun -piller pedant, småaktig person foder (D]ee 4 for fodnebrød bröd till förning fog(e)d fogde, mots v. kronofogde fokk snöyra -sand flygsand fola vänligt tilltal till häst, »pållen» fold(e) se foll(e) folga N tunt (snö)täcke folge N^føderåd

folio*, sette inn på ~ på upp- och avskrivning, på giro-, check (räkning folk* äv. tjänstefolk; månge ~ mycket folk; r^et nationen; ~ ene människorna -e seg bli folk, arta sig -e[dømme nytt ord folkvälde -e|ferd slag av människor, folkslag; germanerne, gudbrandsdølene er et kraftig ~ -e| g runnen folkdjupet -e|hold tjänarskara, tjänstefolk -e|kåren folkvald -e|munne, i ~ i var mans mun, mest i dål. mening; det lever på ~på folkets

läppar -satt befolkad -e|setnad N befolkning -e]stygg folkskygg -e|vond folkilsken -e|væpningssamlag motsv. länsskytteförbund -e|vær skapligt väder, mots. hundevær -somt, det er ~ der där är mycket folk

1 foll fålla (fåre

2 foll veck; legge ansiktet i alvorlige ~er allvarsamt rynka pannan; komme igjen i sine gamle ~er gängor -blad nysrot -frø spenört -harve gammaldags trärams-harv, slätharv

3 foll, gi fem ~ femfalt

folie vika; vecka; ~ sine hender knäppa; ~t om virke vresig; ~de tenner streck-tecknade -berg genom veckning uppkommet berg -kniv fällkniv -stol fäll-stol -t veckad -tavle triptyk follog N underhåll; jfr føderåd folna N vissna, falna; rysa fomle famla, fumla

fonn evigt snöfält; snöhög, snödriva; jfr fann; hele ~er av alger massor uppkastade av sjön

1 for' prep. för; i utrop et vidunderlig syn! vilken (en sådan) härlig syn! ~ noefor

tøv du snakker! vad pratar du för strunt; på övergång till

2 for' konj. ty; adv. framtill; [allt]för; det er ikke annet ~ det finns ingen annan råd (inte annat att göra)

3 for- i sms. 1 fram-, främre, ex. -'ben, -'fot, -'vogn 2 förut, på förhand, ex. -'dom 3 för mycket, [sig] till skada, ex. -ko'ke, -ste'ke, -suk're, -vaket; -male seg 4 sönder ex. -knu'ge, -re'ven 5 fel-, miss-, ex. -reg'ne seg, -snak'ke seg; jfr nedan

4 for äv. för (co) foder för kreatur; foder på kläder; fodral; i sms. jfr nedan

5 for N fåra forakt förakt

for'an prep. framför; inför, adv. framtill, främst, i spetsen; gå ~ foran'dr||e förändra; ~ seg F gifta sig -ing* omväxling; ~ fryder ombyte förnöjer; til en ~ för ombytes skull foranledige föranleda, föranlåta for||ar'gelig förargelseväckande, anstötlig, skandalös -a'set tröttkörd -ban'd[t] [mur]förband -bau'se förvåna, göra häpen -be'dringshus ensamhetsfängelse med arbete, korrektionsanstalt forbere'delseshogst gallring någon tid före avverkningen

for'berg udde; ~et förberget, promonto-rium

forbi'*, gjøre det ~ slå upp förlovning for||bina N=forbauset -bisnelig N förbluffande

forbistret förbittrad; förbaskad for'blad första bladet (bladen) på ett sidoskott

forblen'd||e bygg. bekläda -ingsjsten fasad |sten -tegel forbod'me rättsv. pantsätta genom bod-meri

forbokstav begynnelsebokstav, initial forbot (wu) ersättningsfoder forbruksforening konsumtionsförening forbrytj|else* förverkande -ersk brottslig for'bund* -s|felle bundsförvant for||dam'pe avdunsta -degget bortskämd -dekt dold, hemlig -dektig misstänkt for'del* framdel; vinning fordemning* förladdning for|jdi' emedan; ikke ~ icke därför att

-dra'gelig fördragsam -dullet bortskämd -enkle*, ^ en ligning hyfsa en ekvation f or'dre* stämma för rätta; uppfordra

malm

fordrei'e förvrida; välva ögonen; vränga fordring* fordran, krav -s|full anspråksfull -s|løs anspråkslös, förnöjsam for||druk'ken försupen -dufte avdunsta;

F göra sig osynlig, försvinna for'dråpe »förlank», tunn vätska, som vid destillering kommer före den egentliga spriten

for'dum(s) förgången, förutvarande, före detta; i ~ tid fordom fordøy'e smälta mat -Ise matsmältning -Ises|kanal tarmkanal

1 fore fodra

2 fore seg skynda sig

3 fore=/imJ

fore* -bringe fram|lägga, -ställa; inbe-rätta -gangsfolk folk som går i spetsen -gangsmann banbrytare -gå försiggå forel'det föråldrad; jur. preskriberad for'ejllegg framläggande; kostnadsförslag; villkorlig- [bötes]dom av administrativ myndighet -løbig, -løpig provisorisk ; adv. tillsvidare for'en!|fra -om framför

forert (to) foderärta Pisum arvense

for'e|!satt, min ~e min förman -skyte förebära -spørsel förfrågan; interpella-tion -stille* framställa -tagende, -tak

företag -trekke föredraga, giva företräde åt

forfang' förfång, skada

forfang'enhet inflammation i fot hos häst

eller hasled hos ko

forfa'ra seg N ta miste -st N förfalla forfa're* erfara -n erfaren, rutinerad for||feng'elig fåfäng; ta Guds navn ~ missbruka -ferde förfära f or'fi I medelgrov fil, bastardfil ior\\i\p'pv\=befippet -fjam'set förvirrad, häpen -fjetra N perplex -fløy'en* yr; lättsinnig f or'fot framfot

forfordele* särsk. försätta i ofördelaktig ställning

for'fra framifrån; omigen; från början:

sjö. för ifrån; begynne ~ forfrem'me främja; befordra tiii tjänst; äv. utveckla -Ise befordran forfris'ke uppfriska, vederkvickaforfæld

forfæld forfæ'rd N förfärad f orjjførge* fullfölja -følgningsrett = stans-ningsrett -føye förfoga for'gang förhall forgap't förgapad; förvånad fornam förspunnet garn; jfr vevgarn f orl]g jei'det skuldsatt över öronen -glem-megei förgätmigej -gna'ge gnaga sönder -gnatet melodi utsliten -gro' förväxa -grått' förgråten -hatt' hatad for'||hage -have trädgårdsterrass mellan

huset och gatan, förgård forhefte försena

for'hen förr, tidigare -værende förre, för detta

f or hest («/) häst, som utackorderats för utfodring

forhip'pe||n -t överdrivet, ivrig el. angelägen, häpen; ^ på å gifte seg for'hode framhuvud

for'hoid förhållande -s|form kasus -s|-messig proportionerad, lämpligt avpassad -s|regier, halve~halvmesyrer -s|tall relationstal -s|tailsvalg proportionella val -s|vis jämförelsevis, relativt forhu'de förhyda

forhug'ge ödelägga skog genom rovdrift; spärra väg genom förhuggning f or'hus hus åt gatan forhus'ke seg missminna sig f0r||hut'le förstöra genom olämplig handling, förfuska, skämma bort -hutlet förkommen, vilsekommen -høre seg förfråga sig, höra sig för -håpentlig som jag (man) hoppas forhørsrett domstol, som prövar om en siktet skall hållas häktad före det egentliga åtalet, tiltalen for'hånds* -dorn dom, grundad på förutfattad mening -karakter preliminärt

betyg före examen forin'nen om tid förut; om rum invändigt fo'ringsokse gödoxe forjas'ke gå illa åt kläder f or jet'te sia om, förebåda, lova; det ~de

land förlovade -Ise bibi. löfte förk grep, högaffel; Neptuns ~ treudd for'kammer förmak forkaste*; anken besvären ogillas forkavet andtruten for'kim förgrodd forkjæle klema, skämma bort

forkjært bakvänd, förvänd; adv. på tok for||kla'ge anklaga -klud're förfuska -klåra N förklara -knytt försagd, skygg, blyg -kom'me* förlägga, slarva bort -kommen nära att förgås fo'r|jkorn (w) foderspannmål -krybbe krubba

forjjkren'kelig förgänglig -krøplet förkrympt -krøppe böja i U-form -ku'e kuva, förtiycka; hindra i växten forkunn mat delikatess for kvakle förfuska -kvikning* amalgamering

forkyn'ne!se jur. delgivning

1 forla'dHe o. forlat||e lämna; övergiva; förlåta -else* om ~lse! ursäkta! förlåt!

2 for!a'de lasta för tungt; ladda för skarpt

for'|iladningsgevær mynningsladdare forlang'e fordra, begära; åstunda -nde anmodan

forlate (utt. -d-) se forlade; ~ seg på lita

(förtrösta) på for|lle'den*, ~ {dag) häromdagen -le'gen* i förlägenhet

1 forlegger förläggare

2 forlegger sängmatta

for'|Jlends -lengs=-Zms -leng'st länge sedan; sedan länge -'lens framlänges, framåt

forlibt förälskad

1 f or'lik sjö. lik på segel, liktross

2 forli'k förlikning -elseskommisjon förlikningsdomstol -s I klage stämning till

forlikelseskommision

forli's förlust; förlisning, skeppsbrott -e* förlora; förolyckas for'lodds i förlott, utom lott och byte vid arvskifte; på förhand; i förskott, före förfallotid

forloge N öde, bestämmelse

1 for! o'ren förlorad; den -ne sønn

2 for|o'ren oäkta, imiterad, falsk; hår löshår

forlo've*, min ~de min fäst|man, -mö -r vittne el. borgensman som skall bestyrka och ansvara för att brud och brudgum äro berättigade att ingå äktenskap

for'lyd udd-, an||jud -s|rim allitteration,

uddrim for'lær överläder på skoforløfte

1 forløfte borgen; det ansvar sora en forbver påtager sig

2 forløfte seg* förta sig

1 forløp förlopp

2 for'løp framben forløper förelöpare; förhäst forløy'et lögnaktig, förljugen

for' -måge *e -mave -mann fore [gångare, -trädare; arbetsförman; förste man i ledet; ordförande, talman, president; av. medlem av följ. -mannskap[et] beredningsutskott inom stadsfullmäktige

som t vissa mål äger beslutanderätt

formas'te seg understå, fördrista sig -lig förmäten, oförsynt; äv. gudlös for'mat förrätt for'mave vom och nätmage for||me'delst på grund av -me'ntlig förment; adv. enligt förmenande

1 forme're formera

2 forme'r||e* öka -ing fortplantning -ingshus hus för drivande av plantor och sticklingar

formirde mildra

formo'd|!entlig (utt. formcontli,) sannolik, förmodad; adv. förmodligen -ning förmodan; jur. presumtion f or'mue förmögenhet formu'ende förmögen f or'm uesf el lesskap egendomsgemenskap formum'me maskera, förkläda for'mur* bålverk formå'ende inflytelserik for'mål ändamål, syfte -s|tjenlig ändamålsenlig fom gåva, förning fornepen nedtill; nere fornekte förneka -Isesuke försakelsevecka for'nevnt ovannämnd fornepe (w) foderrova fornuft* -s| parti resonemangsparti fornurket(e) förkrympt fornylig nyligen

fornærme jur. skada; förolämpa, såra -t stött

fornøden behövlig, nödig; i fall i händelse av behov

fornøy'el||lig nöjsam; rolig; lustig -se* nöje; da vi sist hadde den ^ å se Dem foro'ven upptill

forpak'te* arrendera på viss tid; jfr bygsel -r arrendator

for||pi'nt utpinad; ^ av lotter sprickfärdig av skratt -p j uske bringa håret i oordning, rufsa till -plante omplantera; fortplanta; utbreda åsikt -plumre röra upp; bildh krångla till; ~ seg trassla in sig -purre göra om intet -pustet andfådd, andtruten -rekke försträcka, vricka ur led -råtnelsesfeber tarminfektionssjukdom t. ex. tyfus

for'rang högre rang, företräde forrang'let utfestad, förstörd av dåligt liv for'rest främst

forrefning* affär -s|fører kontorschef, förste bokhållare; verkställande direktör -s|løs trög, flau -s|orden föredragningslista -s|utvalg verkställande utskott, arbetsutskott for'rett* förmånsrätt; företrädesrätt for'rige förra, sistlidna forri've riva sönder; ~nde storm se fö j. forrykende; ~ vind rasande storm forryk'thet* paranoia for'rær förrår forrø'ket nedrökt

forrøy'na seg N överanstränga sig

1 forsa'ge*, ~ djevelen avsvärja

2 forsa'ge förlora modet for'salg förköp

forsamling* jfr menighet -sjrett församlingsfrihet

forsan'des uppgrundas av sand for'sang försjungande forsatt' trött av att sitta forse'*, seg förgå sig -else* for-seg-gjord N omsorgsfullt utförd forselge* sälja oförmånligt for'setning gram. försats for'||sett föresats; jur. uppsåt -setflig uppsåtlig, avsiktlig; adv. med flit forsefte* sätta fel; förflytta till annan tjänst, transportera; blanda, legera; sjö. sätta ur rätt kurs for'setter* på svarvstol support

1 forsin'ke* fördröja, försena; toget er

2 ion'm'ke—forsenke

3 forsin'ke överdraga med zink forsinna N o. forsint N häftigt uppretad forsi're utsira

forsirup (co) melass

forskal'le slå fast ribbor tin fäste för murbruk el. gips

for'skjell skillnadforskjellig

forskjellig olika forskjerm smuts-, stänk |skärm forskjertse (lättsinnigt) förspilla for'skjær förvåg på tistelstång; jfr -skjærer forskjære förstöra gm felaktig tillskärning;

blanda vin; ~ seg sjö. fånga en uggla for'skjærer* slöjd förskärartand - jern för-

skärarkniv på grov hyvel for||skre'ket utskriken, hes; förgråten -skrive skriva fel; skriva efter -skrue skruva i olag; ~ hodet på en förvrida -skruet excentrisk, överspänd -skumplet sönderruskad av en dålig vagn -skusle smussla bort for|sky'te*, de hadde forskutt kruttet skjutit bort; ~ et råd förkasta

1 for'slag mus. prydnadsnot, fö'rslag; första slaget t. ex. i kägelspel; bringe en i ~ föreslå

2 forsla'g det er så lite ~ i fisk förslår forslam'||mes bli fylld (höljd) med siam

-ning krutsmuts forslift utsliten, äv. fig. forslu'ken glupsk

forslå slå fördärvad; fördriva tid; dyr fra Nordlandet kan ~es til våre kyster förirra sig

forsmurre smula sönder forsnakke seg försäga sig, säga miste; säga mer än man vill (bör), förråda sig forsnevret förträngd; ~ hov hovtrång forsoffen forsupen

forsoven respektlös mot Gud och människor;

självsvåldig I tal och uppträdande for'sorg egi. försorg, försörjning; i ssgr ersättning för fattig -s|anstalt ålderdomshem -sI understøttelse fattigunderstöd forspis't övermätt -sprenge spränga en

häst

forst rationellt förvaltad skog -Hg skoglig; som ^ treart står granen meget høyt ur

skogsekonomisk synpunkt -vesenet skogsstaten for'stag* fockstag

forstander föreståndare -skap styrelse, direktion

forstandig begriplig for'stang förmärsstång for'stavn förstäv, framstam forestilling föreställare ttii kanonfordon -sti'rd N försjunken for'strand strandbädd, ifr fjære

1 for'stue förstuga -svale ladusvala

2 forstu'e stuka, vricka, försträcka f or'stump hårt revat förmärssegel forstuve=2 forstue

f or'stykke f ramstycke; på kanon långa fältet; sjö. skamfilningsmatta forstyr'r||e störa; göra om intet; Jfr ødelegge -else störning; sinnesförvirring -et oredig, virrig; galen forstøknad N förvåning; förfäran forstøkt N förfärad forstørre förstora

forstøte stöta till, skada; utstöta, förskjuta

forstøfning utriggare førstå*, la seg ~ med noe ge en vink om ngt -else, god ~ förstånd; den rette uppfattningen -le stålsätta, härda forsurten utsvulten for'svar* -sJevne värnkraft forsva'rjje*, jeg kan ikke å la ham alene stå till svars för -er försvarsadvokat, svarandeombud -lig tillfredsställande; i ~ stand; et ~ arbeid dugligt forsver'ge noe svära på att något är omöjligt (aldrig skall ske); man skal intet ~ osvuret är bäst for'sverm första svärm forsvi'ret utrumlad, härjad

1 for'syn försyn

2 forsyn(d) tafs på metrev

forsy'ni|e förse; vid bordet: v» De være »à snill å ~ Dem servera; er De ~t skall det inte vara mer? -ing hand., ny ~ er

ankommet lager, sändning -lig förtänksam forsyta N försörja

f or'sæde o. forsete f ramsäte i vagn; ordförandeskap presidium forså'le (halv)sula forsøm'me försumma; vanvårda sula

forså'vidt så till vida

fort* snabbt; fare ~ fortsätta; ~ vekk jämt och ständigt; rätt som det är fortalte ee fortelle

forta'p||e* förlora -t i betraktninger försjunken; se -t ut modlös; handfallen -else förlust som rättslig påföljd fortan'ning sinkning; krenelering, tandlik avslutning på mur for'tang slöjd fram tångfortau

fotsyke

f or'tau trottoar

1 forte* seg rappa sig, kvicka sig

2 forte=furte

forregn*; mat. tecken (-f, —)

1 for||terie impf. fortalte berätta; ~nde setning påståendesats ~nde måte indikativ -teriing berättelse

2 forterie räkna fel forten'kt fundersam, tankspridd

f orter'sket e«i. uttröskad; en ~ historie utsliten

fortet'te* kondensera

forntid förfluten tid; gram. imperfektum;

en manns ^ antecedentia for trden för närvarande for'til framtill

fortin'ne förtenna; ~de øyne stirrande fortjo'na N fördärva fortne öka farten; påskynda for'tog trottoar

fortork]je tyda, tolka -ningsjkunst* her-menutik

for'tom yttersta delen av metreven, tafs fortre'd, gjøre ~ göra skada (för när) -ige förtreta

fortrek'ke draga sig undan; ^ ansiktet

förvrida; aten å ~ en mine ändra fortreng'e undantränga for'||trin företräde; förtjänst -tri'nlig förträfflig; utmärkt for'trosse sjö. förlig, förtöjning fortruk'ken jfr fortrekke fortryllende* bedårande, förtjusande fortry'te ångra -leg förargad fortroten förargad, misslynt jfr fortryte fortsatt fortfarande fortullet förvirrad fortum'let (com) yr i huvudet fortu'ret utfestad

f or'turner den bäste gymnasten, vicebe-

fälhavaren för gymnastikavdelning forfvekk se fort fortør're uttorka

fortøy'ning* -s|virvel förtöjningslekare -s I rin g moring foruleilige besvära, genera for'ulempe bereda obehag forundersøkelse förberedande rannsakning inför forhørsretten före tiltalen forun'dringsstol understol for'uren[sle (-ren'-) förorena, besmitta forurolige oroa

forut, ~ for framför, före forvan'ske* vanställa, skämma for'varsel förebud, omen, varsel forven'ne låta få ovana, skämma bort forven'tning förväntan, avvaktan -s|full förhoppningsfull for'verden forntiden

1 fo'rverk (oj) pälsverk som foder; kåpe kappa med pälsfoder

2 for'verk utanverk

f or vi k'le inveckla, intrassla

forvin'ne övervinna, hämta sig efter; ~

en sykdom, ~ krigens følger forvis'ke sudda ut, utplåna forvi'ten N nyfiken forvifneleg N intressant forvor'pen moraliskt fördärvad forvo'ven oförvägen, dumdristig forvride vrida ur led forvrøvle krångla till genom prat förv ønen N anspråksfull forvå'ket utvakad

foryng'else skogsbruk återväxt genom självsådd

forzinke se forsinke forøven generad; tveksam for'år (£>) vår

1 fos dåligt kort, hacka

2 f OS adj. porös, otät ;=fus

foss tämligen lodrätt vattenfall -koke häftigt koka -e|grim strömkarl, näck -e|kall strömstare

f oster ||drap=-mori -leie livmoder -mord fosterfördrivning fOt, som mått ngt längre än den svenska 0.3137 m.; jakt. villebrådets Spår och lukt; gi pengene føtter å gå på; hugge ned for ~e rubb och stubb, i massor; jfr hose -blad fotsula -brett fotbräde -fall, gjøre ~ falla till jorden -gikt podager -hammer drivhammare -hviler fotstöd; hål-fotsinlägg -lag hästs o. s. v. sätt att gå; gånghastighet, takt; holde ~med förmå följa, hålla jämna steg med -lager -panne undre lagret vid en vertikal axel -pOSe fotsack -pOSt gångpOSt på landet -punkt i perspektivläran synpunktens horisontalprojektion -rot vrist -s tiii häst fot! lyft på foten! -skammel pall, bibi. fotapall -skifte jfr -

lag -skive sugskål hos igei -slag ljudet av ett steg -stykke bot tenstock; sockel, piedestal -syke sjukfottre

doni hos Säd framkallad av Fusariumarter

•tre trampa i vävstol -tøy skodon fra o. frå från, l sms. av-; ^ hverandre

isär; ~ nå av hädanefter fra||bede undanbedja -brekker sjö. avledare -fall avfall -falle avstå från, ordet -fallen avfällig -gå avgå; ~ sin underskrift neka -hevdelse berövande genom hävd -kjenne fråndöma

1 frakk bonjour, jfr diplomat f r akk; överrock; äv. päls, damkappa

2 frakk duktig

fraktl|brev* frakt-, for|sedel -kusk forman -mann skutskeppare fralegge seg frånsäga sig t. ex. ansvar;

rentvå Sig från t. ex. misstanke fram =/rem -burd framförande, föredrag -hald N fortsättning -hug N mod, ambition -ifrå* framstående -kjøm framkomlig -kjømd driftighet -legg förslag -skott, -skutt rum i fören på en båt -skuv framstöt -sleng pojke i slyngel-åldern -sleng(j)e flicksnärta, backfisch -syning iV föreställning -søken djärv -tak driftighet -talande N frispråkig -tøk N driftig -vekstre, -vekstring jfr -sleng[je) fransk|jbrød okryddat matbröd av vete -fotet om bäst med fransysk ställning f ramfötterna utåtvridna -gull guldlegering användbar för bladguld, talmiguld -strykning glansstrykning fra|jråde avråda -sagn sägen frase knastra, fräsa

fra||skrive skriftligen frånkänna -trede

avträda; ~ et forbund utträda ur frau skum; gödsel -bruk intensivt bruk,

mots. vidde-

fra||venne beröva; bortvända -vriste från-

rycka -vær[else] frånvaro fred* frid -e fridlysa -hellig okränkbar; fridlyst -ning fridlysning frega N fråga

freidig frimodig, oförfärad, käck frek N glupsk

frelse räddning, frälsning; v. frälsa frem [D) vaniigt=/røm -bringe* framföra -brudd, dagens ^ inbrott -byde ut-, er|-bjuda -deles fortfarande; vidare -dør port, huvudingång -elske genom kärleksfull vård utveckla -ferd uppförande, beteende; ba ~ energi -fusende »het på gröten» -gang* framsteg, utveckling;

til kunstens ~ befrämjande -gangsmåte tillvägagående -herskende förhärskande, rådande -heve betona, framhålla; kursivera, spärra -holde *fortsätta -kommelig* farbar, trafikabel -legg inlaga, förslag -leie uthyra i andra hand -lyd gram. an-, udd|ljud -lån utlåning i andra hand fremda N jfr fremme fremme främja; s. främjande, fromma; saker av denne art med s ærlig hurtighet bedrivas med särskild skyndsamhet -leg N havande -lig utvecklad, förmögen att göra sig gällande fremmed främmande -artet ovanlig, sällsam -bestøvning bot. korspollinering frem||møte inställelse; v. inställa sig -over framåt -pant pantsättande av mottagen pant -ragende framstående -rykket framskriden -sal rum åt gatan -salg återförsäljning -sette framställa förslag -skott förstäv -skritt framsteg -skynde påskynda -sleng pojke i slyngelåldern -slenge backfisch, flicksnärta -spring utsprång -syn förutseende -synt* profetisk; clairvoyant -tarv framtida behov -tenkt förutseende, förtänksam -tid* gram. futurum -toning företeelse, vard. underlig figur -toningspreg i ärftiig-

hetsläran fenotyp, individens samtliga även icke ärftliga egenskaper -treden Uppträdande, sätt att vara -ture framhärda -virke framkalla -vokstring halvvuxen

pojke

1 frese pipkrage

2 frese fräs i fräsmaskin

fret||nad N nyhet -ta N få höra, spörja 1 fri* adj. må jeg være ~ for det! det skall jag be att få slippa; tør jeg være så ta mig friheten? i dag har jeg ~ lov; i *** mark i det fria; ~ jord mots. bondejord; det var ikke ~tt inte utan; ~tt for .. At. eks. pax för ...! -bonde (D) icke hoveri-pliktig bonde; i schack *-dom frihet -finne frikänna -gir frikoppling, friläge -hevde genom preskription befria från servitut -kar man, som ingen törs sätta sig emot -kvarte'r motsv. tiominutersrast -land kalljord -lynt frisinnad -menighet friförsamling -mester mästare som står utom skråna -minutt jfr -kvarteW -postig framfusig, näsvis -seddel* mil. bevis omfriskole

frihet från värnplikt -skole mots. beta-lingsskole -talende frispråkig

2 fri v. [be]fria

3 fri fria -er friare frikadelle «lags flat köttkaka friseri|dame kvinnlig frisör -kåpe -trøye

kamkofta, penjoar frisk* färsk; på ^ gjerning bar; det gjorde han vekk alltjämt, utan att låta sig bekomma; begynne på ny ~ på ny räkning, »på ny kula» -fyr ungdomligt övermodig, flott man -ning färskning frist* viss utsatt tid; uppskov, anstånd; etter ~ens utløp efter fatalietid

1 triste med möda uppehålla livet

2 friste pröva; fresta

1 fritte frett, en för kaninjakt använd illerart

2 fritte [glas] fritta; v. värma pulverformig mawa så att kornen klibba fast utan att smälta helt igenom -porselen oäkta porslin

3 fritte fråga -syk frågvis frittflue frit-, slökornsJfluga frivel N fjäril

fro munter, glad frod vis, klok

frode fradga, skum; v. skumma frodig* yppig fromasj[e]* blancmangé fromme vara till fromma, gagna; på nytte og ~ på måfå

front* fasad -glass vindruta på bil -kjempeP soldat, som kämpat på tyskarnas front mot Ryssland under 2 :a världskriget

-morene ändmorän -spiss frontespis,

kupa på förstugukvist fropreken ottesång frosk groda; vitt belägg på tungan frossen frusen -pinn frusen stackare frost* -al som lätt fryser -bunden frusen -byll varig kylskada -flytter fys. kryofor -kjent frostlänt -knute frostknöl -måler fys. kryometer; =-sommerfugl -nem = -kjent -rev(ne) frostspricka i trä -røyk frostdimma -sommerfugl frostfjäril frue* -dag Vårfrudag -hår venushår -kirke vårfrukyrka -kloster Å nunnekloster -noter fina frufasoner -nykker jfr -noter -r|bur fruntimmersvåning i

Grekland och i folkvisan

frukt* gröda -avi fruktodling -bar* rik på frukt; resultatrik -blomst blomma på

fruktträd; honblomma -bunn blom-, frukt|fäste -e gagna -es|løs gagnlös -graut -grøt kompott -høst fruktskörd -is fruktglass -knute fruktämne -som'-melig havande -treveps fruktträdsstekel frum N förträfflig; ursprunglig -s förstfödd om djur

frusa N skumma frutta N tjura, sura fryd frygd N fröjd, glädje -e glädja; forandring ombyte förnöjer frykt fruktan -elig fruktansvärd, förskräcklig; adv. »förfärligt», »väldigt», »hemskt» -som räddhågad, skygg frynse frans

fryse||byge frysning[sanfall] -bøtte glassmaskin -maskin ismaskin iræ=lfrø

fræg N berömd, förträfflig -d ära fræv N grobar -a befrukta frø frö; gå i ~ blomma ut; om flicka bli för gammal -

avi produktion av frön el. utsäde -bille en skalbagge Brucus granarim

-blad hjärtblad -bregne en fossil ormbunke -dekke frö|skal, -hylle -kappe =» -dekke -korn utsädesfrö -plante fröväxt -Stjerne ängsruta -stol söm mellan pistillens fruktblad

1 frøken* -kloster anstalt för ogifta ämbetsmansdöttrar, »jungfrustift» -stand; det var Pernilles korte ~ det var en kortvarig upphöjelse

2 frøken vid god vigör; orädd frøse frusta

frøyn murken

frøysa N få att frysa; förfrysa frå N=fra -hald återhållsamhet, nykterhet -sagn -segn N berättelse -seg-gjord avslutad frå[de] fradga fuge fog -jern murslev fugl fågel; -e|edderkopp fågelspindel Mygaie m. fi. -e|frø* trampgräs -e|gras nörel -e|kirsebær fågel-, söt|bär -e|-konge kungsfågel -e|melk stjärnlök-släktet, särsk. morgonstjärnor -e{mide fågelkvalster -e|rede -e|reir fågelbo; nästrot -e |vikke kråkvicker -e | vær plats, där ägg eller ejderdun samlas -ejøyetre sockerlönn

fuks* mörkröd häst; ultimus, den sämste i klassen; ^er «jö. lårding; f axisfuktig

fuktig*; en ~ broren drinkare -hetsmåler

hygro-, psykro|meter ful* slug, listig; svår; ond; det var litt ^-t å komme fram besvärligt -as lurifax full* i sms. jfr munnfull; ~ og bi skarpt bidevind -befaren* sjö. helbefaren -bringe full|borda, -komna -byrde fullborda; jur. verkställa -båren om foster f ullgången -en'de* fullborda -før fullt duglig -føre verkställa -komme fullkomna -mektig tjänsteman som i chefens frånvaro kan fullgöra dennes funktioner; kontorschef, prokurist; grad mellan assistent och byråsjef -myndig jfr mindreårig -nad, til till fullo -nøya N tillfredsställa -rådd fast besluten -skap, i ~ i fyllan och villan, under rusets inflytande -sommer högsommar -svævd N fullsövd -tro trofast; din ~ venn fulla N nog, visst fulgt följd; följt -e följde jfr 1 følge fume N förvirring; fåne -leg fånig fund o. funn fynd; fare til med en fara för att träffa

fund||ament grund under byggnad -a's stiftelseurkund -ere* fondera; grundlägga -ering grundläggning funk||e gnista -le gnistra; tindra f urd ||a N undra -e undran; under

1 fure knuffa; rafsa ihop; aja. sätta ut en bom

2 fure fåra, ränna; v. rynka; ~de søyler räfflade pelare; landet er fårat, genomskuret av dalar

S f ure jfr furu

4 fure undra, fundera; jfr furda furk stor karl; påk; gaffel furte vara sur, stött -n stött furu fura, tall -barlus en bladlus -korsnebb större korsnäbb -nål tallbarr -spinner tallspinnare -svermer tallfly -ugle en fjäril

1 fus lysten, ivrig, framfusig -e rusa -entast brushuvud, vildhjärna

2 f us i kort slags honnör fusel dåligt brännvin; finkel fuss skräp -e landstrykare fustasje fat, tunna, fastage tu\=foged

futil värde-, gagn|lös, fåfäng futt eg. ljud som uppkommer vid mindre explosion; ruter; en gutt som det er ~ i

-e flamma upp och förbrinna snabbt futteral fodral

fyk egi. snöyra; räfsa; få ~ bli utkörd -e yra, virvla i luften -e|vær yrväder fylde jfr fylle; i tidens ~ fullbordan -st, gjøre ~ fylla sin plats, göra skäl för sig fylg- N—føl- o. følge-

fylke hist.* numera motsv. län; jfr amt; ofta motsatt herred -S |f ull mektig motsv. landstingsordförande -s I mann motsv. landshövding -s|skole folkhögskola, bekostad av fylket -s|ting motsv. landsting -s|vei större landsväg

fyll något som fyller, stoppning; fylla, fylleri -e fylla v. jfr fylde -e|bøtte, -e|fant fyllhund, fyllkaja -e|for utdrygande foder -e I hals fyllbult -e|horn ymnighets-horn -e I kal k biidi. fyllnadsgods, spalt-fyllnad -e|penn reservoarpenna fylling dörrspegel

fynd eftertryck, det er ^ og klem i hans tal® kläm och eftertryck -ig kraftig, uttrycksfull -språk kärnfullt språk

1 fyr (D)=furu

2 fyr* eld -bøter eldare -e elda; ge eld; -ig eldig; ivrig -knosk=-smrap -lås luntlås -setning tillmakning vid gruvdrift -sted eldstad -stikk(e) tändsticka -svamp fnösksvamp -tøy elddon

3 fy'r* karl; en lystig en flink ~ -aben -aften -aven fritid på kvällen

fyrr (utt. førr) fyrtio

fys||a N ha lust till -ne glädjerus

fyssa N forsa

fysi kus tjänsteläkare, stadsläkare fæl, n. -t (ofta uttalat f ärt, med starkt öppet a) otäck, motbjudande, vämjelig; F allmänt förstärkande; det var ~t (f ärt) så fort du går, så vondt jeg har i magen det var

det värsta -ske N skräck -s]leg N hemsk fæle vara rädd -n ängslig, rädd; skrämmande fær N pres. av 3 få færre færrest komp. o. superi, av få 1 færing färöbo 2 færing fyrårad båt fært se fæl

fø=l føde -flekk födelsemärke

1 føde nära; tekn. mata -korn brödsäd -ledning elektrisk matarledning -midler näringsmedel -råd* undantag

2 fødl|e* ge livet åt; -«skämts, adlig e|byfødeflekk

fädernestad -e|flekk födelsemärke -sel födelse; nedkomst, förlossning fødsels||adel bördsadel -attest dopattest -deler könsdelar, genitalia -hjelperske barnmorska -overskudd nativitetsöverskott -stiftelse barnbördshus f ek yrde; se fyke

føl||e känna ~ seg känna sig stolt, veta vad man går för; det kan man ta og ~ på det är solklart (påtagligt) -e|horn antenn, tentakel; biidi. trevare -elig kännbar; märkbar -else känsla; känsel -er trevare (freds-) -eri sentimentalitet -e|-sans känsel -ing mil. känning t. ex. med fienden -som sentimental -t med äkta känsla; ord

1 følge (utt. følge); ta til ~ bifalla, efterkomma -lig följaktligen -setning konsekutivsats

2 følge* (utt. følle) sällskap; v. följa -brev adresskort; fraktsedel

ø Ig ing årsgammal kalv øll föl -e föla -hoppe fölsto

1 før förut; före; like ~ straxt innan -dåtid -fortid pluskvamperfektum -fremtid futurum exaktum -nutid perfektum

2 fø'r fyllig, korpulent fruktsommelig -leik N duglighet

før|Je föra; leda, gå i spetsen; ~ opp öppna balen, dansa första dansen -er anförare, ledare; vägvisare -er|kort körkort -ing last, frakt, förning 2 føre* väglag -fall dåligt före føre* N -bels N provisorisk; t ills vidare -bu N förbereda -loge N uppg ift

-rit N formulär -segn N bestämmelse -spurnad N förfrågan -sviv N dunkel uppfattning -teljing N övertalning førkje flicka, jänta, kvinnfolk nedsättande før(l)ig frisk, sund, rörlig; jfr før førr fyrtio

førsel transport, last først*, når du ~ er kommet när du en gång är här -e|dag jul-, påsk, pingst] dag -e[grøde bibi. förstling -efklasses förstklassig -ning, i~en i början f østre kull; -tid yngeltid

1 føye föga, ringa

2 føye foga, foga sig efter, göra till viljes; s. fog; med ~ med fog, rättvisligen, skäligen -lig foglig, medgörlig; om vind förlig

føyke yra. om snö, sand føyse fösa, köra ut

føyte driva omkring, ränna på gatorna

1 få bleka, röta lin; s. ställe där lin rötes

2 få* -fengt, hennes liv förfelade -mælt -talende fåordig -vis -vitug N fånig, dum

3 få* jeg fikk henne overtalt lyckades övertala henne; jfr fengi, fær

fåm|]e -ing dumbom -en idiotisk fåment N fåtalig fån N damm, stoft, fjun fåna N blekna

fårej|bremse fårstyng -flyndre fårlever-mask -ham fårakläder -hode fårskalle -kopper svanshudlöshet hos får -oppdrett fåravel -sopp ticka -sti fårhus -syke fårjskabb, -koppor; hos människor påssjuka Parotitis

g, du har det på ~ V du har det fint gaa- se gå-

gabb damm -a damma, ryka

gad, jeg ~ vite jag undrar se f. o. gide

gadd (fett) furuvirke

gaffel* -storseil sjö. apa

gagl grågås; jfr gaul

gagn se gavn

g a'I galen; ursinnig; en annan än den rätta; komme ~t avsted råka illa ut; når ~t skal være i värsta fall; jfr gælen

-e|hus dårhus -frans galenpanna -ne-| bær belladonna Atropa -ne| heie yrhätta galan älskare

galant* artig, hövlig; äv. lättfärdig

gald klipp-, hål|väg

gälde hanplantan av hampa

1 galder fornnordisk trollsång; gale en ~

2 galder galla sjukdom i hästens ledkapslar

galen=gal

gaigenj|fjes bovansikte, galgfysionomi -knebel galgfågel fødeflekk

fädernestad -e|flekk födelsemärke -sel födelse; nedkomst, förlossning fødsels||adel bördsadel -attest dopattest -deler könsdelar, genitalia -hjelperske barnmorska -overskudd nativitetsöverskott -stiftelse barnbördshus f ek yrde; se fyke

føl||e känna ~ seg känna sig stolt, veta vad man går för; det kan man ta og ~ på det är solklart (påtagligt) -e|horn antenn, tentakel; biidi. trevare -elig kännbar; märkbar -else känsla; känsel -er trevare (freds-) -eri sentimentalitet -e|-sans känsel -ing mil. känning t. ex. med fienden -som sentimental -t med äkta känsla; ord

1 følge (utt. følge); ta til ~ bifalla, efterkomma -lig följaktligen -setning konsekutivsats

2 følge* (utt. følle) sällskap; v. följa -brev adresskort; fraktsedel

ø Ig ing årsgammal kalv øll föl -e föla -hoppe fölsto

1 før förut; före; like ~ straxt innan -dåtid -fortid pluskvamperfektum -fremtid futurum exaktum -nutid perfektum

2 fø'r fyllig, korpulent fruktsommelig -leik N duglighet

før|Je föra; leda, gå i spetsen; ~ opp öppna balen, dansa första dansen -er anförare, ledare; vägvisare -er|kort körkort -ing last, frakt, förning 2 føre* väglag -fall dåligt före føre* N -bels N provisorisk; t ills vidare -bu N förbereda -loge N uppg ift

-rit N formulär -segn N bestämmelse -spurnad N förfrågan -sviv N dunkel uppfattning -teljing N övertalning førkje flicka, jänta, kvinnfolk nedsättande før(l)ig frisk, sund, rörlig; jfr før førr fyrtio

førsel transport, last først*, når du ~ er kommet när du en gång är här -e|dag jul-, påsk, pingst] dag -e[grøde bibi. förstling -efklasses förstklassig -ning, i~en i början f østre kull; -tid yngeltid

1 føye föga, ringa

2 føye foga, foga sig efter, göra till viljes; s. fog; med ~ med fog, rättvisligen, skäligen -lig foglig, medgörlig; om vind förlig

føyke yra. om snö, sand føyse fösa, köra ut

føyte driva omkring, ränna på gatorna

1 få bleka, röta lin; s. ställe där lin rötes

2 få* -fengt, hennes liv förfelade -mælt -talende fåordig -vis -vitug N fånig, dum

3 få* jeg fikk henne overtalt lyckades övertala henne; jfr fengi, fær

fåm|]e -ing dumbom -en idiotisk fåment N fåtalig fån N damm, stoft, fjun fåna N blekna

fårej|bremse fårstyng -flyndre fårlever-mask -ham fårakläder -hode fårskalle -kopper svanshudlöshet hos får -oppdrett fåravel -sopp ticka -sti fårhus -syke fårjskabb, -koppor; hos människor påssjuka Parotitis

g, du har det på ~ V du har det fint gaa- se gå-

gabb damm -a damma, ryka

gad, jeg ~ vite jag undrar se f. o. gide

gadd (fett) furuvirke

gaffel* -storseil sjö. apa

gagl grågås; jfr gaul

gagn se gavn

g a'I galen; ursinnig; en annan än den rätta; komme ~t avsted råka illa ut; når ~t skal være i värsta fall; jfr gælen

-e|hus dårhus -frans galenpanna -ne-| bær belladonna Atropa -ne| heie yrhätta galan älskare

galant* artig, hövlig; äv. lättfärdig

gald klipp-, hål|väg

gälde hanplantan av hampa

1 galder fornnordisk trollsång; gale en ~

2 galder galla sjukdom i hästens ledkapslar

galen=gal

gaigenj|fjes bovansikte, galgfysionomi -knebel galgfågelgall

geipel

gall gallbildning; jfr gallé -bær hundrova -mygg gallmygga -veps galläpplestekel

gallé galläpple och liknande utväxter; i allmänhet sjuklig utväxt på växtdelar; jfr gall galoppadepudding mandelpudding gama seg N roa sig

gamal N=gammel

gält i ams. äv. = lepefisk -e|knapp brudbröd -e I tann suga stachys gamasje damask gamlehjem ålderdomshem gamme jordkoja bruklig hos fiskarlapparna m. fi. i Nordnorge

gammel* o. gamal -dags* gammalmodig; omodern; -norsk fornnorska inklusive isländska -ost jäst ost gjord av surmjölk gamp kamp, grov arbetshäst gamse gnabbas, skämta; bråka gån huvud och innanmäte hos fisk gand pinne; trolldom hos lapparna -e trolla

1 gane* rensa fisk -jente renserska

2 gane gom -spalte harmynthet gang* förstuga, jfr plategang; ali kjødets

ali världens väg; bli vist ut på ~en i förstugan; den ~ när; med en [eneste] ~ Ögonblickligen -ar norsk dans el. marsch -brett spång; landgång, kobrygga -brød slags rågsiktsbröd -dør för.=tudörr -e multiplicera er passgångare; stridshäst, gångare; jfr -ar -er{plit page, »smådräng» -hjul tramphjul; steghjul t ur -kone hjälpgumma, skurhjälp i sjukhus -kurv gångstol för barn -sperre stelhet i benen efter längre vandring -spill vindspel -vogn gångstol gangren kallbrand ganske hel; adv. alldeles gant skämt -es skämta, gäckas; göra narr

1 gap* -e I trost pratmakare, fjant

2 gap, pà vid ~ gavel -e gapa -e|stokk skampåle -e|streker nairstreck

1 gar gard gärdesgård; gård -(g)jente [gutt] flicka [pojke] som ärver gården -tråd stängseltråd

2 gar garvad

gardin* -preken sparlakansläxa garn* tråd, nät; lin i fiskredskap -hespel härva

garp* skrävlare öknamn på tyskarna i Bergen

under Hansatiden -a N ropa; äv. skrävla garte skämta, prata

gärtner trädgårdsmästare -i handelsträdgård; trädgårdsskötsel gasje fast lön; äv. livstidspension gass lysgas -arter gaser -beholder gasklocka -bluss gaslåga -komfyr gasspis

1 gasse gåskarl

2 gasse seg gotta sig

gasta N; ein ~ kar utmärkt gaildaOSt fet OSt av holländsk typ

gasterere slå på stort med mat gate* förr namn på byns hela mark -gutt gatpojke -dør ytterdörr -pike prostituerad kvinna -vise skillingstryck gatt analöppning; sjö. gatt -bor analöppning hos fisk -finne analfena gau skicklig, listig -tjuv=gavtyv q?uxk=gjøk; lönnkrögare -e|gras -e|syre harsyra -s|messe 1 maj gaul prutgås Branta bernicla; jfr gagl

gaule hojta, ropa gaum N uppmärksamhet gaupe lodjur QdLU$=gu†s

gaustad||gal -gælen dårhusmässig gauv rykande sand gåv||e gåva -mild givmild gavn gagn* til gudi nog; ordentligt, så det förslår -planté odlad växt - tre gagnvirke

gavtyv galgfågel, skälm mest skämt*.

ge- förstavelse hårt g

gear se gir

geberde seg bära sig åt, åbäka sig -råtbörder

gebet gebit, område

gebiss artificiell tandgård, tandgarnityr;

skämts, naturliga tänder

gebrekkelig skröplig gebrokken, taie med brytning geburtsdag födelsedag gebyr avgift, umgälder för ämbetsförrättning

gefreider ung. korpral gehalt halt

geheim hemlig, privat

1 geil brunstig; om människa överdrivet erotisk -het nymfomani

2 geil väg [gata] med gärdesgårdar på bägge sidor

gein stor talja geip=gjep

geipel maskin för uppfordring av malmgeirfugl

geirfugl garfågel

geirvorte N bröstvårta på män

geis N ånga

geisfuss «löjd. »getfot», V-formigt järn;

inhuggning i stock för att passa till annan stock

geisl N piska -e N stråle geist numera skämts, ande -lig andlig, prästerlig, teologisk -ligheten de andliga, prästerskapet

geit get; tillgjord eller envis person; jfr 'doning; redskap att putsa randen på en skosula -doning timmersläde med fram- och bakkälke [bukk og geit] -e|-hams bålgeting -e|klauv -|kiev vattenklöver -e I rams kropp, mjölke; konvalje, getrams -e|skjegg havrerot geite ytved

gelassen behärskad, lugn

geledd led; slutte <~+->er sluta leden

geleide ledsaga, följa

gelender ledstång; räcke; staket

gemme kamé

gen se g jen

gemse* stenget

genanse förlägenhet

general* -advokat högste åklagare i krigsrättssaker -auditør* högste krigsdomare -forsamling bolagstämma, viktigare föreningssammanträde -fullmakt generell fullmakt, fullmakt in blanco -kvittering erkännande om likvid för samtliga fordringar av en person -laege överfältläkare -nevner gemensam nämnare, minsta gemensamma dividend -pardon allmän amnesti -prokurør ander enväldet en konungens juridiske rådgivare; numera motsv. justitieombudsman -prøve generalrepetition gen ert blyg

geni* snille -strek snilledrag, ofta ironiskt genser* stickad troja med ärmar gerikt fönster-, dorr| infattning geråde

Å råka; lända; han i raseri, i stor armod; det ~r deg til stor ære geskjeftig beskäftig, beställsam gespenst spöke

gesteir trävirket i korgmöbel gestus gest, åtbörd gevant draperi

gevekst Växt I el. på kroppen

gevinst vinst; gevinst- og tapskonto

gevir horn på hjortdjur gevorben värvad; på ~ fot med militärisk stränghet och övermod

gi se give

gibbe sjö. hala seglet upp till rån; gipa

under seg'ing i medvind låta seglet gå över på andra sidan; det ^t 1 ham klack till; jfr jibb

gibben i gott humör

gi'd, ^ jeg var der! ack om jag vore där, eja vore jag där! å å! vad säger du! nej men ..! bevars väl! Herre Gud! gidda N darra

gide gitta, idas, vilja; han gad ikke røre seg; jfr gad

gid|jder o. gid|ier N skälvande luft -ra skälva

gie sjö. giga -blokk svårt ginblock -tau gigtåg

gift*, det kan De ta ~ på det kan ni ge er på -åte förgiftat lockbete

1 gifte* bortgifta -ferdig giftas vuxen -gal giftaslysten -kniv äktenskapsmäk-lerska

2 gifte make, maka

giftig*, farger som likna vissa gula gifter

gig|a N stå ostadigt, vackla

1 gikt* reumatism -feber reumatisk feber

2 gikt övre mynningen i masugn ei kalkugn -gass masugnsgas

1 gil klyfta, jfr gjel

2 gil jäsande öl -kar jäsningskar

gild präktig, utmärkt, prima; jur. giltig

1 gilde*, betale betala fiolerna -skrå gillestadga

2 gi|d||e snöpa, kastrera, gälla -ing snö-ping, eunuck

gilje ställning vid stranden för övervakande av fiskens vandringar gilling sjö. valv under akterspegeln, på segel gelning

gimber, gimmer ung tacka, tacklamm; äv. förstfött lamm g i me öppning g imp tafs av metalltråd gimpe Å slå menadiser gammaldags virkning med gaffel

gimsen N nyckfull, ostadig gin N trång öppning ginster ginst; &.v.=gyvel gipe N djupt sårgips

gips* -dekke -loft gipstak -urt grusnej-

lika Gypsoph.Ua muralis

1 gir (hårt g) utväxling I cykel eller bil

2 gir stark lust

gir||ant endossent -o|konto* checkräkning, upp- och avskrivningsräkning gisp flämtning, kippande efter andan, stönande -e draga efter andan gisse* b ja. ungefärligen beräkna avstånd gissen, gisten gisten jfr grissen

1 gitter galler -vusi=bevrerust -sag ram-såg

2 git|jter sjö. skovel att kasta vatten upp på segel el. däck med -re rengöra skeppssida

give o. gi ge, giva; få (til) givendes få till skänks; gi seg jämra sig; gi en noe for ge till uppgift; døra har gitt seg slagit sig givnad begåvning; lycka gjall gällt ljud -e genljuda, skalla gjaldt gällde; se 2 gjelde gje- se äv. ge-, gæ- gjedde uttorkat träd gjegn N rak, bekväm -a N möta; bemöta -e riktpunkt t. ex. bergstopp, som man har till ledning på en vandring gjekk* äv. klinka i lås; slå ~en løs släppa

Barrabam lös gjel trång fjällklyfta

1 gjeld* skuld -s|arrest=-s\fengsel -s|-bevis skuldsedel -s| fengsel bysättnings-häkte -s|fragåelsesbo urarva konkursbo

2 gjeld* se prestegjeld

3 gjeld om ko sinad -aks ax utan kärna -bukk kastrerad gumse (bock) -karve backanis -ku gall (ofruktsam) ko -okse (kastrerad) oxe, motsatt gradokse

1 gjelde kastrera

2 gjelde gälla; det gjelds ikke gillas t lek gjelle gäl -gitterlignsnde bot. om blad hårfint delad -orm parasitkräfta

gjelv N sjögång (invid land) gjem N ånga, lukt -a ånga gjem||me gömma, förvaringsställe; v. gömma -sel gömställe; leke ~ kurra-gömma

gjen i sms. åter-, mot- kvar- -bo(er) granne, som har utsikt mot ens fönster -byrd pånyttfödelse, renässans -døper vederdöpare -ferd spöke, vålnad -fortelle återberätta: f skoi. reproducera -ganger jfr -ferd -sitter kvarsittare -ta se

aedan

1 gjenge skruvgänga; med på slädar och

vaggor; gångjärn

2 gjenge gång; saken må ha sin ~ gå sin gilla gång; i god ~ på god väg

gjen||gjerdelse vedergällning -hake mot-

hake

gjengt framkomligt

gjen|jinnføre återinföra -innpodning re-

vaccination -klage rekonventionstalan -krav mo tf ordran gjenne driva, jaga

gjennem gjennom* -siktig genomskinlig -snitt* medeltal; genomskärning -syn, til ~ till påseende

gjen[|part vidimerad avskrift, duplett -regning moträkning -reise återupprätta; rekonstruera -sidig, ömsesidig, inbördes -sitter kvarsittare -skinn återsken, reflex

gjenstand föremål; det er ingen ~ det är ingenting att tala om -s|form ackusativ -s|ord objekt -s|setning objektsbisats gjen||stridig motspänstig -stå återstå -syn återseende; på vi ses igen! g jen||ta(ge) upprepa-tagelses|straff skärpt straff på grund av återfall i brott -tagel-ses|telegram telegram med flera adresser g|ent e— jente

gjen||valg om-, åter|val -visitt kontra visit -vördighet vedervärdighet gjep sur min, grimas -e förvrida munnen till gråt; hångrina, grimasera gjerd, på en ~ på ett sätt, på sätt och

vis; i se gjere gjerde gärdesgård; även inhägnad, fålla; levende ~ häck -bukketorn bocktörne -fang gärdsle, virke för gärdesgård -kjørvel taggkörvel -plikt stängselskyldighet -pel -påle gärdsgårdsstör -smutt gärdsmyg -s|vinde N björn-, skogs I vinda -vikke häckvicker gjeri|a N=gjøre -andslaus sysslolös -e; i i görningen

1 gjerne N inälvor i fisk

2 gjerne*, det kan ~ være det kan gott hända, det är mycket möjligt; jeg hører ham <—' hver morgen nästan; han er<-^-> hjemme på denne tid brukar vara

gjerning*, ta viljen i ~ens sted -s|odr verb -s[synd verksynd gjerrig girig

gjese, om ångpanna koka övergj esling

gjesling*, ~er pilarternas hängen, »kissar»

gjest* -erere resa omkring på gästabud -mild gästfri

1 gjet||e gissa; nämna; jeg har hørt

el. hört sägas, hört talas om -ord (gott) rykte

2 gjete se gjæte

3 gjete=geite

gjette gissa -ri ideligt gissande gjev duktig, ypperlig, förträfflig gjeåt labb Stercorarius

1 gjord*; slå ~ leka med tunnband

2 gjord N mogen

gjurde o. gjure binda om med tunnband el. rep gjuv=/ttt> gjær jäst -e jäsa

gjæte vakta, valla -r vallhjon -r|gutt vallpojke

1 gjø göda

2 gjø skälla

gjød||e göda -ning gödsel -sels|bille dyng-bill

gjøgl gyckel -e gyckla -e|kunst taskspeleri -e||lys irrbloss

gjøk* o. gauk -e|mor försumlig moder -e (spytt grodspott -e|syre harsyra oxaiis gjøle smickra

gjømåned årets andra månmånad gjøn gyckel -e gyckla gjør||e*, det er meg meget om det ligger mig mycket om hjärtat; det kan jeg ikke ~ jör det kan jag inte hjälpa, det rår jag inte för; ^ oppsikt väcka uppseende; ~ seg tü av skryta över; ~ i penger förvandla; -lig synd verksynd gjørme dy, gyttja

1 gjørs egi. göres; han ~ på han gör det med avsikt, »på kiv»

2 gjørs o. gjøSS gÖS Lucioperca gla(da) gå ned om solen glacésukker sockerglasyr

glad*, være ~ i en hålla av; ^ i barn barnkär; like ~ lika nöjd; liknöjd glam hundskall -hull ljudglugg glane glo

Q lans* -bille skalbagge av gruppen Nitulidæ -bil(le)de bild, (bok)märke tryckt 1 glänsande färger -blad tennfolium -fisk* Lampris-lær blankläder -papir kulört papper -tråd slinke algsläktet Nitella

glant N skämt glapp se 1 glippe -sti villoväg gla'r (D) toet. glas -væske glaskropp i öga glass glas -eple klar astrakan -erts silverglans -flyndre glasvar -kavl glasflöte -klokke glaskupa -kutling glas|stubb, -bult -puster glasblåsare -svermer glas-vingesvärmare -tare Lam i nar i a digitata -tøy glasvaror -urt* Salicornia herbacea -var=-flyndre -væske glaskropp i ögat -øye emaljöga; opigmenterat öga hos glosögda hästar -ål genomskinligt

glasur* emalj -sukker sockerglasyr glatt* hal; om tyg icke fasonerad; ha en ~ tunge vara smickrare; si sin mening ~ut (vekk) rakt ut, utan att genera sig -belg gökärter -haket skägglös -håret slät-hårig -is hal is; føre en på ~ föra någon på det hala -løpet slätborrad, oräfflad -rokke -skate slätrocka -snok slät snok

-ulk grentaggig ulk Gymnocanthus ventralis -vekk se ovan; jfr fort[vekk] glavin glaven, glav g I q=glede v.

gled, bringe på ~ få i gång, »på glid» glede glädje; v. gläd]a; bordets fröjder, njutningar -lig om «ak glädjande, glad; ^ jul! god jul! glefse, gleft rävsax

gleime kasta hastiga blickar; se lömsk ut glein blå fläck på mulen himmel g leksB=glefse

g lem j| me glömma; gå i ~ falla i glömska; bringe i ~ överlämna åt glömskan -me I bok, skrive i ~en ej lägga på minnet -megei förgätmigej -som glömsk glenne glänta, öppen plats i skog glente glada muvus gleppa N—glippe gletta N kana, halka

1 glette klar fläck på himmeln

2 glette blyoxid, blyglete gli—glide

glid glidning; se gled -e* kana, halka, slinta; lett over slinka över -e|bane isbana, kana -e|lås blixtlås -er slid glidka N vara ostadig glim||a N glänsa -e|stein ädelsten glimmer* -gull kattguld -hvitglänsande

vit -sølv kattsilver glimre glänsa, glimma, blänka; ^ vedglimresyke

sitt fravær lysa; ~nde briljant, strålande -syke prålsjuka glimt* skymt -fyr blänkfyr glina=<7ma g lin dre plira med ögonen glinse glänsa glip slags fiskhåv

glipp, gå ~ a'0 noe gå miste om; slå ~ slå fel -sti se glappsti

1 glippe glapp halka, snava; slå fel; gå om intet; gå miste om; kreftene el. glapp sveko; tøflene kippa

2 glippe klippa med ögonen glira N bli otät; plira

glise lysa genom öppning; visa tänderna; le hånfullt; fnissa -n gisten, otät, gles glissen = glisen glitte glätta papper

1 glo* glöda; glänsa; stirra; ~ende far-ger skrikande -bist gapare

2 glo pl. glø(de)r glöd -rake eldraka -rød

eldröd

gloheitt om fisk snar att nappa; om människa snar att fatta globus jord-, himmels|glob gloppe klyfta i berg; håla glor glans, prakt -e glänsa särst. om skri kände, »granna» färger -Ver'dig ärofull

glose* speglosa-lærdom kunskap om ord utan motsvarande realkunskap g I ossa N klarna om luft glott N = gløtt glove bergklyfta

glugg, han bie skutt for ~ slagen ur brädet glunt* diai. pojke

1 glup eg. glupsk; duktig, förträfflig, präktig; klok -ende* rovgirig -sk* ilsken, vildsint

2 glup håla; klunk; munsbit

glutt litet barn, »glytt»; smeks, älskling glye gelé; slem[migt ämne] glyme om häst: lägga öronen bakut, se ond ut

glyra N stirra

glytte titta; ^ på døren sätta på glänt; jfr gløtt

gløđ* -e]nett glödstrumpa tm gasiåga -skall oxidskorpa på oädla metaller då de glödgas gløgg egi. skarpsynt; klok, snabbtänkt -tenkt snabbtänkt glør glöder gløse lysa, glänsa

gløtt titt; på ~ på glänt -B=glytte -e|vær jfr byge-, små\vær gløyma N = glemme gløypa N sluka glåme glåpe glo, stirra gnadr||e muttra -ig gnatig gnag kält -e jfr gnave gnaske knapra, mumsa, äta gotter

1 gnav slags spel med brickor och kort

2 gnav kält -e gnaga, skava; kälta, gnata -en grinig, gnatig, kinkig, knarrig -er I pinnsvin piggsvin Hystrix

gnavle knapra gneldra N gnälla gnell skarp om ljud gnet=gnidd gnesta N knastra gnette rubba; knastra gni gnida

gnid||d gnet -re skriva gnetigt, plita -ret(e) om handstil gnetig gnide* -lyd frikativa, spirant gnikke gnida; vara snål -r girigbuk gnikse knarra, gnissla gniste om hund tjuta med sluten mun

gniten gnidig, snål gnog gnagde; jfr gnave gnu gno, gnugga

gnu|]bbe -gge gnugga; ~ seg opp ad en vara påträngande g nå N be ivrigt -la kälta, tjata god*, de var like om det hade lika stor del i det; gå i ~ gå i borgen; du ser ut du ser frisk ut; for ~t på allvar, slutgiltigt -e gott, det goda, förmån; det er et stort ~ en stor fördel; det har sine -far N—bestefar -fjott beskedlig (mjäkig) person, mes -hug sympati -kvae tugg-kåda -lidende(s) godlynt, godmodig, vänlig; snäll, beskedlig; hygglig, trevlig -morbror jfr grandonkel -skrive gott-skriva, kreditera -snakke lirka med, övertala genom lämpor -tekke, -tokke älskvärdhet -toleg N tålmodig -troende godtrogen -tull%=-fjott -ved kärnved -vekt riklig vikt med beräkning av svinn -vær vackert väder -værsbolk period

med vackert väder

gods* -eier* «ärsk. godsägare med arrendegårdar godslig godmodig

godt||befinnende, etter eget ~ efter behaggodtebrett

-e|brett bricka med konfekt o. d. -gjøre* bevisa -tryte slickmåns gogn N redskap

gold ofruktsam, gall; ofruktbar; jfr gjell;

aka tomma; ~ blomst könlös blomma; en ~ ku utsinad -amme Å amma som ej ger di gol v*=gulv gom* fingerspets gomle, gomme se gum-gong N=gang -3.=g ånge gong(s)fisk lekfisk

1 gople manet Medusa, Cyanea m. fi.

2 gople stor blåklocka Campanula

go(r)r smuts, siam -kim -kyte elritsa; alkuva Phoxinus

gote N väg mellan gärdesgårdar gott fifck. lek; rom; jfr 2 gyte; jtr godt-gov moln; der stod ~ det yrde av skum

1 gra(d) avelsduglig, okastrerad; mots. gjell; brunstig -bukk okastrerad bock; liderlig mansperson -hest hingst -okse [a vels]tjur

2 grad =grat

3 grad* forbudne ~er släktled; majors ~ rang, tjänsteställning -bøyning kompa-ration -e|stokk termometer; alkoholometer, spritprovare

graks(e) drägg, bottensats; grums

1 gram gramse

2 gram insekt, vars larver tros vara giftiga; ödla

grams gripande, snappande; haste penger i ^ eg. kasta ut för att låta vem som helst hugga för sig; kasta för alla

vindar -e ivrigt gripa efter, slåss om gran* -holt grandunge -korsnebb mindre korsnäbb -rneise svart-, kol|mes -sang-er* -spett vitryggig hackspett granade slags fisk- ei. köttpudding grand|jonkel fars ei. mors farbror ei. morbror -tante fars el. mors faster el. moster granitol vattentätt bokband

1 grann* liten viktenhet grand

2 grann fin, tunn; om ton hög -gi'velig tydlig, klar; adv. noga; jeg så det ~ -var N försynt, försiktig

gransk||e* forska -(n)ing forskning g ras

grassat, løpe ~ gå ei. löpa omkring på gatorna sysslolös eller för att göra ofog; kjøre ~ köra i ursinnig fart

grat skarp kant, egg; filgrad -høvl grad-hy vel -liste gradlist

gratist person, som får något gratis, t. ex. frielev graut=grøt

grav*; kalkede ~er vitmenade grifter -and* -gås Tadorn» tadorna -klokke själaringning -lund lummig kyrkogård -myrt vintergröna Vinca -mæle gravvård -røst gravlik röst -sted gravplats, familjegrav -svale backsvala grave gräva; ~ i meuii rista, gravera; ~ og spørre fråga envist -r dödgrävare -veps rovstekel; grävstekel gre kamma -kam friserkam gred %=gråte

grei redig, klar, reell, rejäl ordentlig; det er ikke så ^t lätt, gott -e v. klara, ordna; reda, utreda; s. sak, don; grejor -tøk N behändig grein besked; ordning greip dynggrep

grell om färg bjärt, skrikande, gräll; stå% stikke ~t av kontrastera skarpt gremja N o. gremme gräma

1 gren* -sting söm. kråkspark -torn vedtorn; mots. barktom

2 gren grinade; se grine

grend grannskap; by -t i ems. -bebyggd g re nja N hånskratta grense* rågång, ägoskillnad; mat. gränsvärde, limes grepa adj. o. adv.; ~ moro väldigt livat; en ~ lear prima karl greplyng krypljung, Azalea gress* o. gras gräs, gå på ~ på bete -and bläsand Anas peneiope -bleket blekt i solen -bunn lantbr. gräsmark -fly gräsmaskfly -gang naturlig äng el. betesmark -gård hemman med goda beten -kar pumpa; skämts, gräsänkling -plen gräsmatta -rust en rostsvamp Puccinia -rytter, bli til falla av hästen -e beta -et gräsbeväxt -sild småsill -smutte ärtsångare, grässmyg; grå~ törnsångare -torsk små exemplar av torsk fångade på tångbotten gret B=gråte

gretten* kinkig, gnatig, retlig grevling* grävsvin Meie» taxus grev hacka; hake på hästsko; näsvis person -skodd skarpskodd grever* avfall vid smältning av talggribb

gribb gam; gul ~ gåsgam gribbenille ful [och arg] käring, ragata gridug flitig, tidigt i arbete grift grip heraldiskt djur griffel* bot. stift -pute honungsgömmet hos umbellaterna -støtte med ståndar-strängen sammanväxt pistill hos orkidé

1 grim (D) ful

2 grim jfr fossegrim

grime timmerbom, läns; grimma -tom -tøyle grimskaft av rep grimet(e) om boskap strimmig i huvudet; äv. smutsig i ansiktet grin sur min; det danske ~ danskarnas muntra skratt -atagg -a'tus vresig, grinig person, »grinolle»

1 grind -hval -kval grindval Giobieeps meias; f lock av dylika

2 grind* -ing ingärdad hage -sag spänn-såg, ramsåg

grine, gren vara grinig grin iebiter=-atus under grin gripe*, jeg grep meg (ham) det el ler det kom på

gripo'menus eg. »griphummer», öknamn på

polis och andra rättvisans tjänare

1 gris*; du er en heldig ~ har en svinaktig tur -e til snuska ned -%\\u§\=sneugle -e|tang knöltång Ascophyllum nodosum

2 gris vagnsmörja

3 gris fina gryn -melkake mannagryns-kaka

griseri snusk

grisgrend(t) N glest bebyggd

grisk girig, snål; glupsk

grisle bräde, varpå brödet skjutes in i

Ugnen för att gräddas med övervärme

gris(s)en gles; otät

grjon N (mat av) gryn m. m. av säd

grjot N sten(art)

1 gro groda

2 gro växa; läkas; gro -blad* Piantago major -e grodd -hold -kjøtt läkkött -vær växtväder varmt och fuktigt väder

1 grom präktig -gutten -kua favoriten i barn- eller djur|flocken

2 grom sagoväsen, som visar sig, då någon drunknat

grosserer grosshandlare

1 grov ränna vari bäck flyter fram; bäck -ning rits i skosula

2 grov* (å), nå var De ^' grov i munnen 3—Beckman, Norsk-svensk ordbok.

-fil grov fil, 7 hugg på cm -gåret med kraftiga årsringar -het oförskämdhet gru rysning; det er en ~ å tenke på det jag ryser när jag tänker på det; dette menneske er meg en ~ är min fasa -full hemsk; jfr -som -som grym; en ~ hete en gräslig hetta; ~t stygg ohyggligt ful grubber* klösharv, exstirpator djupt arbetande harv

grube grop; gruva -lodd* bergverksaktie -tømmer gruvstöttor, pitprops grudd grums, kaffesump

1 grue rysa, rygga tillbaka, gruva sig; jeg for å bade i dag

2 grue eldstad, [öppen] spis

3 grue=grube QruQQ=grudd

grum (to) grym; äv. = i grom gruna N förmoda; grubbla grund||e grubbla, »grunna» -ig grundlig grunker slantar på kistbotten

1 grunn grund; botten; tomt; mat. bas; skäl; i (bunn og) ~ i grund och botten, egentligen; gå til ~e gå under (till spillo) -avgift jordränta, tomtören -bladene de nedersta örtbladen -bok fastighetsbok -brott* sjö. våg vars dal når bottnen; plats där så sker -eier jord-, tomt|ägare -eierforening fastig-hetsägarförening -et på grund av -fjell urberg -flate bottenyta -forbedring jordförbättring -hått N egenart -linje bas-lov grundlag, i Norge blott en -lovfestet stadgad i grunnloven -lovgivende konstituerande -lovsdag dag för Danmarks konstitution, den 5 juni, och Norges, den 17 maj -muret* utan bindning; orubblig -ord stamord; subjekt -rente jordränta -rik bottenrik -riss plan -sjø sjögång, som uppkommer av okända möji. vulkaniskaorsaker -skyld fastighetsskatt -stoff kem. grundämne -talje reservtalja för rodrets manövrerande -to N grundämne -VOll grundval

2 grunn* adj. -lent med grund jordmån

1 grus* -hop ruinhög

2 grus—grusk

gruseleg N förfärlig, ryslig grusk stolt, präktig, ypperlig; hård; tjene <~>~>e penge(r) grova grust N storartad -a seg visa sig morsk; morska (upp) siggrut

grut gvöpfi;= grudd -e gröpa gruve, ligge ~ ligga på näsan gryle böla, råma grylleteiste tobisgrissia una gryiie gryn* grunker -mel grovt malet kornmjöl -sodd ang. »sluring» grynne nå bottnen, bottna grynte grymta gryping sjö. urskärning grysj||a N rysa -e|leg ryslig gryte* -leire krukmakarlera -skje slev grøde skörd; v. få att växa; läka grøft dike -e dika grøn N jfr grjon, grønn grønlands]|due alkekung Merguius aiie -måke vit vingad trut grønn*, sett deg ved min side vänstra; sove pä sitt ~e øre sött o. behagligt; det ~e bord spelbordet; examensbordet -celle klorofyllförande cell -gylt=räde -ing gräsmatta -irisk=-finke -jord celadonit; Jfr sandstein -korn klorofyllkorn -råde skärsnultra, skotta -saltet saltad utan torkning -sandstein sandsten med gröna glaukonitkorn -sanger skogssångare -sepe såpa -sisik grönsiska -ske grönska, grön färg; tråd-liknande grÖnalgSVegetation i vatten -skol-ling gröngöling -spett gröngöling Gecinus -svær gräs |matta, -torv -såpe=-sepe -voren N grönaktig -øgle grönödla -år* år, då säden ej mognar grøpp gröpe; kornig massa av is el. jord grør pl. grodor grøss rysning -e rysa grøt* kräm (eple-, rød\grøt) -et(e) rörig, grötig -hode pundhuvud -is issörja grøt||a N bringa att gråta -e|leg bedrövlig

grøtstein tälj-, fett|sten grå* -and gräsand -ask amerikansk askart Fraxinos pubescens -beinsild vinterlekande stor varietet av sild -dyr ren -erter åkerärter -falk fjällvråk -hai håstörje, bethaj -hare tysk hare -heger grå häger -hærd N gråhårig -irisk=jernspurv; äv. hämpling honor och grå hanar -laten gråaktig -lysning första gryningen -meise gråmes -mos mossläktet Grimmia -måke -måse gråtrut, vittrut -older -or gråal -pil gråvide -sanger törnsångare -sisik gråsiska -skinn gråverk -sneppe spov-

snäppa, kustsnäppa -so hona av sjurygg -spette grå|spett, -göling -tass* »gråben», varg -teist tobisgrissia -tjeld == rødstilk -trost snöskata, björktrast -vakke geoi. gråvacka -vidje gråvide grådig glupsk; äv. närig gråle vara glupsk

gråte, græde (D), grede, grete gråta -tokt gråtanfall

gråtkjøvd N gråtfylld guardein guld- silver|proberare gud*, Vi har [en] Velsignelse av slektninger gudi nog; vær herrans väder; det kunne s'gu ha hendt gubevars -løyse N gudlöshet -s I bespottelse hädelse -s| forgåen gudsförgäten, gudlös -s|jammerlig, hun gråter så ~ så ynkligt -s|ord*, ~ fra landet lantlig oskuld guffe småhosta; ~ i seg stjälpa i sig gufs pust; vindfläkt gugga N stamma

1 gul jämn, stadig vind

2 gul* -aks vårbrodd -auga=-dåe -buk bastardnäktergal -bær* av brakved Rhamnus -dåe dån -rot morot -e|rot-bregne art bergspring -hå havsmus -irisk gulhämpling -leitt N -lig gulaktig -maure gulmåra Gaiium -pil prydnadsväxt -sildre gullbräcka -skjoldet svagt

gulflammig som linne då det legat länge -skrepp storskrake -spissyke en sjukdom hos havre -spink=såerle -spurv gulsparv -symre gulsippa -syn violettblindhet -såpe* simpel såpa -tre* gulholts färgträ av Cchlorophora tinctoria m. fi. -veis=-symre -visse färgginst -ål ål under uppväxttiden -åte gult tarminnehåll mest änne-lidlarver hos sillen guld=gull

gulka N rapa, stöta upp gull* -basse guld|smed, -bagge -bille guld|bagge, pytta -blad bladguld-blom hästfibla -brand F ringfinger -bust stäm -børste slåtterfibla -dusk topplösa -faks gyllene lockar -folie bladguld -fot guldmyntfot -fugl* = såerle; rik arvinge, guldfisk -føt tin g sillmås -hare* brasiliansk kanin, aguti -horn* dryckeshorn (med runor) -høne -høns=-bille; jfr -fugl -kake slags sockerkaka med äggulor; |fr sølvkake -karpe guldfiskgulleie

gåseøyne

-leie guldfyndighet -løpebille jordlöpare -makrell* dorad -mine guldgruva -mor guldbrokad -mus* »sjöråtta», »havsmus» en borstmask Aphrodite aurata -nøtt jfr hjortebakkelse -pil se gulpil pirol sommargylling -regn* cytisus -rips* Ribes aureum-sko*, jomfru Marie ~ käringtand -smed* trollslända; av. = marihøne -spurv=gulspuro -stjerne vårlök Gagea -stykke guldmynt -støv guldstoft -syre guldoxid -veps guldstekel chrysis -vinge=-bille -ørn kungsörn gulp uppstötning -e opp rapa; stöta upp föda; äv. skvalpa gulte hästs öronkörtelparti gulv golv -teppe golvmatta gumle (to) mumsa, tugga med slutna läppar -re ordningen Edentata, tandfattiga biand däggdjuren

1 gumme (w) tandkött -lyd supradenta-ler, apikoalveolarer

2 gumme ett slags röd ost

gummi* -plante -tre bladväxten Ficus elas-

tica

gump* -e om åkdon guppa, skaka, stöta

gungre dåna

gunstig* gynnsam

gurkemeie gurkmeja Curcuma

gurm (N) grums

gurpe rapa; jfr gulpe

gurtbue byggn. stärkring, gördelbåge

gust vindpust -a N blåsa

gusten gul-, grå|blek, glåmig; vissen

1 gut silkesmaskens första trådar; tafs

på metrev av sådan tråd

2 gut N = gutt

gutt pojke, gosse; dräng (gårdsgutt); på skauen skau -eifloks[e] flicka som springer efter pojkar -unge liten pojke; pojk I vasker, -valp gutu N = gote

1 gyde (D) gränd; smal väg

2 gyde o. gyte gjuta; om fisk lägga rom, leka -ferdig lekfärdig -fisk fisk med rom el. mjölke -jern götjärn

gyger jättekvinna gyldig giltig

gyllen* -lakk lackviol -ris gullris -stykke guldbrokad, gyllenduk i gyip=9^/

2 gylp=gulp; (ugle -e stöta upp födan för att idissla gylt gris -e* sugga; kälke gyna N se förstulet gynge gunga g y pl ing se jypling gyrda N banda, förse med band gys rysning -e rysa -elig gräslig -fugl fjäll-, snö [uggla Athone nyctea

gysj|[a N sladdra -e rykte gyte ee gyde

gyv moln av yrsnö (sand) jft gov -e gjøv, gauv driva (virvla) omkring för vinden gyvel harris Sarothamnus scoparius gæ- se gje-, gjæ-

gælen (utt. gäern, hårt g) galen, stolliar

gø- se äv. gjø

gørr, ~ kjedelig förfärligt tråkig, ur-tråkig

1 gøy (hårt g) spektakel, nojs -al skojig

2 gøy (gj-) N skälla; jfr gjø gøyma N gömma

gøys N sjudande, porlande ström; överdrift -a sprudla; överdriva, skryta

1 gå, gikk; holde det roende i gång; hva det av deg? vad går det åt dig? ~ for seg gå till; vara på färde, äga rum; det ~r i meg det kryper i mig; ~ med, til gå åt; vinden er ~tt om har vänt sig; det

titt på det händer ofta; ~ ut fra äv. taga för givet

2 gå, gådde (N) ge akt på -en uppmärksam -laus N ouppmärksam

gård* äv. hus i stad; drage av ge sig i väg -bruker hemmansägare -eier hus-, fastighets I ägare i stad -fugl tam fågel -fut gårdsfogde -imellom från gård till gård -jente bond-, hemma|dotter -mann hemmansägare - mannskone bondhustru -s I bestyrer vicevärd; förvaltare -s |plass tomt -s|rom gård i stadshus gåre årsring i trä; strimma, som avviker från omgivningen gås* N äv. en svamp Polyporus pini, SOm angriper barrträd -e|bille liten ollonborre Phyiioperta -e|blomst trift, gräsnejlika -e|fot paddfot -e|gang gåsmarsch -e|-gribb gåsgam -e|stegg gåskarl -e|sti gåshus -e I ugle berguv -e|urt gås-, silver I ört; tusensköna; prästkrage -e|vin skämts, vatten -e|øyne citationstecken ha

H

1 ha* hadde, hatt jfr have; ^ det godt må, bra; hvordan du det? hur mår du? forandringen kunne ~tt mer på seg inneburit mera, varit grundligare; han det med å snakke for meget har för vana

2 ha* interj, -stemt uppskruvad, högtravande, falskt patetisk; som ung skrev jeg <~*~>e dityramber over Ringerikes skjønnhet; religiøs diktning uten ~ patos

haa- ee hå-

habengut V (lösa) ägodelar haberdu'das örfil

habil* jur. behörig att utföra vissa rättshandlingar

hadde hank på gryta haentite talltita Parus borealis ha(g)ell(e) provisorisk gärdesgård hag skicklig -leik skicklighet hag||e* jfr 2 have -torn* cratægus haglette löpnad (get)mjölk, ost i vassla haike lifta

1 hake haka -smekke haklapp

2 hake hake; äv. »hake», besvärligt hinder; v. haka -blad hak-, stick|lask -fisk ung laxhanne

hakelag arbetslag vid timmerflottning hakk hackelse

hakke* -blokk hackho -mat finhackat kött, köttfärs; gjøre ~ av grundligt prygla -spett hackspett hakkfrukter rotfrukter m. m. som växa på drillar, så att rensning kan ske däremellan

hakkebrett cymbal; uselt piano; översta delen av skepps akterspegel, hackbräde hald renens brunst -a N = holde -s|bukk rentjur, som besegrat rivalerna halden N hjälpt; ~ med betjänt av

1 håle svans; stjärt -ben* tångben -hvirvel svanskota -ikte cerkarie generationaform av levermasken -padde olm -Stag

svansrem

2 håle*; ~ innpå hämta ei. ta in på hall lutning -bakke svagt sluttande backe

-e luta, hälla -ing sluttning halling invånare i Hallingdalen; slags karakteristisk norsk dans -kast ett Språng i hallingen, så att foten når taket; högt hopp -mann sprattelgubbe halloi, halley, gjøre ~ göra spektakel

halm*, komme fra dynen i ~en ur askan i elden, ur regnet i takdroppet -vandel stor halm viska -veps halmstekel hals*, han er engelsmann på en (sin) ~helt och hållet engelsman; i den gale i vrångstrupen; han fikk det på tvers i r^en biidi. det kom för hastigt på honom; en hard ~ en stridbar och sty v-sint person; jfr hardhaus -bånd* fris på kanon -barm sjö. halshorn -betennelse halsfluss -e ge hals, skälla, rusa fram under skall -e jsyke, tre dagers ~ halsfluss; trondhjemsk (ondartet) ~ difteri -hvirvel halskota -knop taljrepsknop med krona -løs, en ~ gjerning en gärning som medför livsstraff -ok se halvardsok -pute dyna under lokorna på sele -rett, hånd- og ~ för rätt att döma även till döden; allmännare fullständigt herravälde -tone falsetton -tørkle halsduk halunk skojare, slyngel, kanalje halv* (utt. hall), det •—'ß kunne være nok hälften; hverken helt eller varken hackat eller malet; forholdsregler halvmesyrer, palliativ; det så jeg med et ~t øye strax; høre med et ~t øre höra med det ena örat -bygg blandsäd av korn och havre -dame demimonde -dekker halvdäckad båt -del hälft -etasje entre-solvåning -fems (D) nittio; i ~erne på nittitalet -femsindstyve (D)=-fems -femterømning slags nordlandsbåt -fetter manlig syssling eller halvkusin -fiff halvherrskap -finnet parkluven -fjers = följ.; i ~erne på sjuttitalet -fjersinds-tyve (D) sjuttio -gåen halvgången; klokken er ~ tolv hal v tolv -gryn korn-gryn krossade, jfi hel- -hundre femtio -kusine jfr fetter-majones kokt majonnäs -part hälft -ro halvspänn -skjerm bot. kvast -spove småspov -stikk halvslag

-StOff halvtyg i pappersindustrien -studert

rover halvbildad person -tak pulpettak sluttande åt blott en sida -talje enkel talja ei. klapplöpare -tere -\\\ir=rakkelhane -tolv kortspel bondtolva -tress (D) femtio; i ~erne på femtitalet -tressinds-tyve=-tress -tørn halv|slag halvardsok 15 majham

1 ham honom

2 ham hamn, skepnad; skinn; fosterhinna; skifte ~ byta om skinn -heilag N skenhelig -lett, -lit hud-, ansikts|färg,

hy

hamarsbot N knäled hamingje skyddsängel; lycka

1 hamle, kunne ~ opp med en kunna hålla ngn stången, vara ngn vuxen

2 hamle ro baklänges, »hamna» -band band använt ss. årklyka

1 hammer* auktionsklubba: brohuvud; komme under ~en gå under klubban, säljas på auktion -bar smidbar

2 hammer brant klippa hamp hampa

hams skål vari hasselnöten sitter han* pron. -kjønn maskulinum hand mest N o. i sms.=hånd -fare känna på med handen -lom -love handens insida -sama N behandla -tame händighet handel* affär -s|betjent handelsbiträde -s|borger borgare som driver handel -s|fjøs ladugård, där lantbor få t. v. ställa sin boskap -s(fullmektig kontorschef, prokurist -s|kar gårdfarihandlare -S|kompani kompanjonskap; handelsbolag -s)kyndighet handelsvetenskap -s|register yrkesregister -s|rett* handelsdomstol; N rättsregler ang. handel -s|-sedvane handelsbruk -s|stand köpmanskår med inrökning av biträden

handle||dyktig handlingskraftig -måte handlingssätt

han(d)sel (N) dagens första inkomst, handsöl; lyckopenning; handpenning handøvle käpp; i aiim. redskap som man

bär med sig hane* tupp; krän; vindflöjel; første ~ f kurven högsta hönset -ben gjøre ~ til noen P göra ngn sin kur -bjelke sammanhållande bjälke, han[d]-bjälke i takstol -fot* sjö. tåg, fäst som i en hängmatta -gal hanegäll -kam* bot. Celosia cristata; gökblomma -kamp tuppfäktning -kylling* fig. stridstupp -marsj ung. noggrann (långsam)

marsch -skjegg tuppslör -steg tuppfjät; jfrföij. -trinn -trit" tupp-

Spatt häbtsjukdom bestående i att hästen lyfter benet för högt

1 hang böjelse, benägenhet

2 hang hängde, se henge

hanger sjö. hangare, skänkling hangsle ta sig fram 1. klara sig med

möda

hank* handtag, öra t. ex. på kopp; jfr honk kjøre tømmer på <~ flera stockar på släp -e|krukke, gå ~ gå arm i arm hann hane -bi drönare -katt katthanne hansa N traktera äldre kamrater happ jfr hipp

happa N skrämma, tukta haps se hipp

hard=Aård;]ivhart -balen hård, härdad -fengd hårdhänt -haus eg. hårdskalle; han er en ~ hårdhänt mot andra och okänslig för egna smärtor -kost N hårt villkor -leikande -leiken hårdhänt i lek -stein slags brynsten -søkt oskyddad -telen hårdfrusen harding man från Hardanger hare*, dansk gråhare; svensk nordhare -bukk harhanne -fot hartass; harklöver; jfr -labb; fare noe over med en ~ göra ngt lättvindigt -kål=-røai -kløver harklöver, jfr -fot harväppling -killing unghare -labb hartass, jfr -fot; kattfötter -mat harkål, tomtört -munn harmynthet -mus harmus, Chinchilla; piphare -rug ormrot -skår=-munn hark skräp; besvär, bråk; kallt och blåsigt (narigt) väder -elig skröplig -et narig

harlekin* -spinner krusbärs|fjäril, -fläckmätare

harm harmsen -e harm harpe* -snegl -snekke davidsharpa Harpa harpeis, harpiks harts: (D) &v. = kvae harselj|a's hånfullt skämt -ere driva med

ngn el. ngt

härsk härsken -e seg morska sig hart hårt -ad nästan, så gott som, hart när -korn äldre dansk beskattningsenhet; slå i ~ skära över en kam -løper snabbseglare harv* -brann slå i en harv has, få ~ (hast) på få bukt med, få slut på hasal vit oxel Sorbus aria hase hasled; hassena; smøre lägga benen på ryggen, ta till harvärjan, fly haspe dörrhaspe, nystfot, nystvinda hassel* -fett smörj -orm -snok* slät snok -urt hasselört hast*, det har ingen ~ det brådskar inte;haste

-e* v. brådska -ig* häftig -verk*; ~ er

lastverk skynda lagom haste mt se under 2 ha

hat||er N stickande insekter -ra N klia hatt* i sms. ofta -svamp; på ~ med en så bekant, att man lyfter på hatten haubitt sura uppstötningar haud eg. haud illaudabilis icke utan beröm andra betyget uppifrån 1 ämbetsexamen; snarast godkänd; Jfr laud hauer malmbrytare

haug hög, kulle; ättehög; råge på mått -stall gammal ungkarl -tuss(e) underjordiskt väsen hauke ropa, skrika, hojta haus(e) skalle: bergstopp haust se høst

hav* -abbor havsabborre Morone labrax -blikk spegelblankt vatten vid fullständig vindstilla -boer kustbo -brase Rays havsbraxen -elefant blåssäl, klappmyts -elle alfågel -engel en hajart Squatina -erkn -ert(n) storsäl, storkobb -folk kustbor -frue havsnymf; sjö|jungfru -rå -gasse smålom -gast robust sjöman -gul[e] sjövind -hest sjöhäst; stormfågel -imber -imrner islom -karuss sten-snultra -katt=-mw5; havsvarg -kjeft öppning ut mot havet -lamprett havs-

nejonöga Petromyzon marinus -lei Utom-skärsled -lik på stranden uppkastat lik -måke havstrut -mann jfr -frue -mus havsmus -niøye=-lamprett -orre svärta -oter* Enhydra -rekst vrakgods -rokk yrande havsskum -rype ismås -

side havsband, kust -skildpadde havssköldpadda fam. Chelonidæ -skrape grålera -skue se skua -skår=-måke -slange havs-, vatten|orm -sneppe trumpetfisk -sommerfugl art skuggfisk el. skygg-fisk -stokk sandrevel; strandlinje och vattnet närmast denna -SUle havsula -SVale stormsvala -taske marulk -tege havslöpare -terne rödnäbbad tärna; fisktärna -torn havtorn, finnbär-øgle leguan -ål havsål Conger vulgaris 2 hav N handtag, grepe; det er ikkje noko

~ i det ingenting att ha hava N=1 ha -nde N värd att ha -ng N värde, nytta

havarert skadad genom haveri; om varor sj oskadad

1 have = 2 hay hava; den beste grammatikk som

finnes; Jfr ihende-haver, -havende o. d. -syk girig, vinningslysten

2 have o. hage trädgård; äv. hage; Edens — lustgård -bed trädgårdssäng -bruk mindre men yrkesmässig trädgårdsskötsel Jfr gartneri -by villastad -dyrkning trädgårdsskötsel -grønt grönsaker -jord--bær jordgubbar; jfr markjordbær -mann trädgårdsarbetare -melde trädgårds-molla -oldenborre en liten ollonborre pbyiioperta horticoia -sanger trädgårds-sångare -snegl* -snile trädgårdssnäcka -stue salong [med veranda] åt trädgården -syre odlad syra Rumex patientia och acetosa

3 have=2 hav havelock slängkappa

1 havn hamn -e|molo hamnpir -e|penger hamnavgift

2 havn bete -e beta -e|fe boskap, som utackorderats på bete -e|gang bete[smark]

havre* Avena, Sär8k. A. sativa; gul *** vit-havre -brann rost ustiiago -fugl ärla Motaciiia -lefse havrebröd; Jfr striskjorte -skifte åker som vartannat år besås med havre och sedan får vila -ål —roeål 1 hede om utländska förh. hed; jfr hei; den jyske ~

2, 3 hede heta; hetta; lit hete

1 heden hednisk -skap hedendom

2 heden hädan -fart hädanfärd

1 hefte mildare form av äv. långvarigt frihetsstraff

2 heft|le tidsförlust; v. hindra; unnskyld at jeg r^er Dem stör er i ert arbete -e|-krok hindersam besvärlig barnunge -som hindersam

3 hefte* fästa; s. häfte; ~ forgjeld häfta; der en stor gjeld på hans hus vilar -|S6 jur. gravation, servitut

1 hegd duglighet, sparsamhet -e spara; eg. behärska sig

2 hegd sjö. stagning heger* se heire

hegn stängsel; hägnad hegra N gapskratta

1 hegr e=heire

2 hegre*=hildre

hei (obebodd, skoglös) fjällplatå ei. högslätt; jfr hede -e|slått slåtter ei. äng på hei -é|gard gård på hei -spove srnåspovheigut

heigut, spille ~ med en göra narr, föra spektakel heila N = 4 hele heilag N helig -menne N helgon heile N hjärna

heilhuga beslutsam; djärv; trygg heilo brockfågel, ljungpipare

1 heim N=hjem -a(n)|fylgje hemgift -att N tillbaka hem -el hemul, bevis -fading person som aldrig varit utanför

hemorten -stadI ære hembygdskunskap -støing =heimføding -trå hemlängtan

2 heim N värld -s|bolk världsdel -s j S 0 g e världshistoria

hein brynsten, hen

heire häger -svingel vissa svingelarter heis hiss -e hissa -blokk lyftkran heka N vara oviss

1 hekk (klippt) häck -e|saks trädgårdssax

2 hekk spjälverk; foderhäck; ®jö. häck -bom akterdärvert -brett sjö. hackbräde -båt* som hänger i däverten akterut -hjul ensamt hjul i aktern på flodångare

-jolie=-båt -stønner -støtter hörnstöttor till vilka spegelklädseln och akterdelen av sidoklädseln fästas -trær -tømmer akterpegeltimmer -verk spjälverk i väderkvarnsvinge

hekla N djärv; rejäl hekle virka -tøy virkning heks häxa; sjö. klam -e klamma -e|egg trollägg av phaiius impudicus, stinksvamp -e|knute trollknut -e|mel nikt sporer av Lycopodium -e|mester trollkarl -eri trolleri; det er Ocke noe ~ ingen konst -ridt blåkullafärd -e|ring »älvdans», ring med kraftigare gräsväxt -e|skudd ryggskott; i sömnad kråkspark -e|sting ryggskott

1 hekt sjö., ~ og tett fullt klart och sjö-dugligt

2 hekt, det var på på vippen, nära ögat

hekte hake, v. haka; og maljer hakar och hyskor hel*, et spetakkel riktigt; i det över huvud, alis; til Oslo ända; ligge over Ugga krängande med ena relingen under vattnet; ~t forut dikt förut; et ordnet helt -e|gryn hela korngryn,

pärlgryn -geviert boktr, kvadrat -gryn =

-ejgryn -melk oskummad mjölk -randet helbräddad -spove storspov -stoff pap-perstiiv. heltyg -tak vanligt kroppåstak; jfr halvtak -tømmer bjälkar av stock som blott sågats fyrkantig Hel dödsgudinnan h-sott sjukdom till döds hel j|bred hälsa; god, dårlig Jfr sunnhet -bre'de läka, böta -bre'delig som kan botas -bre'delse tillfrisknande

1 held o. hell lycka, tur, fram-, med-, väl |gång

2 held se 2 hell

3 held N håller; jfr holde; riksprogrammet ~ fram fortsätter

heldig (ott. -Id-) lyck|lig, -osam; gynnsam; lyckad; jeg var ~ med hade tur; det uttrykket var ikke ~ lämpligt -Vis lyckligtvis

1 hele sbst se hel

2 hele rimfrost

3 hele=hæle

4 hele läka

helge||messe allhelgonadag 1 nov. -torsdag Kristi himmelfärdsdag

1 hell se 1 held

2 hell sluttning, lutning

1 helle hall, häll; ^bakstehelle -flint hälle-flinta, felsit

2 helle* luta

3 helle jfr hilde

4 hell||e sjö. bända -ing tåg varmed två varptåg förenas, kabelstek

helle]|barn ung hellefisk -fisk -flyndre helgeflundra

hellegatt sjö. förvaringsrum under däck hellemisse allhelgonadag

1 heller hellre; ~ nedslående rätt; ganska

2 heller grotta

hellig* -aften helgdagsafton -brøde helgerån; sabbatsbrott -dagslovgivning lagstiftning rörande sabbatsvila särsk. för arbetare -trekonger trettondagen helme halmstubb hel mess=hellemisse helming hälft helo=Mo

heise —helbred -attest friskbetyg -råd hälsovårdsnämnd -slå slå fördärvad -SØSter ung. distriktssköterska helt hjälte hel unger=heilo

helvete* -s|lid bältros -s]sten lapishemme

hem||me* -verk hämning i ur hempe ögla, stropp hemsa N gripa efter; söka efter ord hems(e) litet sovrum t. ex. i timmerkoja; jfr hj ali, hjell

hen' hän, bort; fram; senere ^ längre fram; stå ~ se henstå; legge ~ lägga ad acta -bringe tillbringa

1 hende form av hånd; i

2 hend||e hända; adj. enstaka, tillfällig; sbst.=-ing; da kan det ~ at då vill jag lova, att -elig som kan hända; som ingen kan göras ansvarig för -ing händelse, tilldragelse

henfalle hemfalla; av. multna heng N svag vind; lutande bergparti; på ~en eller sprengen N den ena eller andra ytterligheten

henge* -aks slokgräs -dop -dup nedhängande ändskoning till rem o. d. -dy[ndj gungfly -gras=-öfcs -hode person, som saknar levnadsglädje -krøller kanonlockar -køye hängmatta -lampe taklampa -leie hänglager fäst i taket -tite mes, kärrmes

hen||given* tillgiven; ~ til spiii begiven på; «-w i sin skjebne undergiven -gå för|gå, -lida, -flyta -hold åberopande, hänförande; i ~ til grunnlovens § 79 likmätigt i til den lengre vei gjennom luften i betraktande av, på grund av -holde hålla kvar, fördröja; ~ seg til k beropa, hänvisa till -holds|vis respektive; De vil ha å betale ~ 1000 og 900 kroner -høre höra [till]; denne «ak ~r til en annen rett faller under ett annat forum -imot inemot, nära -kaste nämna, Omtala i förbigående utan närmare eftertanke -koke inkoka, genom inkokning konservera -legge lägga undan; jfr följ. -ligge ligga, bli liggande utan att något göres el. kan göras åt saken; saken har flere år legat begraven -ne borta; der jeg vet ikke hvor han er ~ yart han har tagit vägen -regne räkna med, hänföra till en klass -rette avrätta -rive hänrycka, förtjusa -se'ende avseende; t så ~ i detta avseende -sikt avsikt; ändamål -siktende gram. relativ -siktsmessig ändamålsenlig -siktssetning final bisats -smuldre multna, vittra bort -stand an» stånd -stille ställa undan -stå bli stående

utan att något göres åt saken; jeg lar det ~

lämnar det oavgjort -sykne avtyna hengsel gångjärn hengsl%=hengsel -t(e) som har dålig hållning hennar N gen. av ho hensyn*, der tas intet ~ til klagen besvären lämnas utan avseende -s|betegnelse gram. medelbart objekt, dativobjekt -s|-form dativ -%\\e^=-s\betegnelse -tagen hänsyn[sfullhetj, konsideration hen|synke försjunka henta N, ~ god utsökt hen||tydning* anspelning, allusion -ved inemot, nära; jfr -imot -vei bortväg -vende hänleda, vända, rikta; ^ seg vända sig hepp, tillrop till hästar hopp

hepp||a hända -e lycka, tur -e|leg -en tursam, lycklig

1 her*, <—'til lands här i landet; ~ og hist, hist og ~ här och där -etterdags hädanefter -hit hit -ovre här uppe -sens, denne -ved* härmed; härbredvid; härigenom

2 her N=hær -fang krigsbyte -setja ockupera -stell militärväsen

1 herd -e skuldra -e|brei axelbred

2 herd härd -ovn smidesässja

herding N; når det ber i ~a när det kommer till kritan

herd||sam ihållande -ske hårdhet -sia härda -sle härdning

herk skräp, dåligt arbete; pack -e, -je hinder, trassel, pöbel -e|muge pöbel hermelin* -kake slags sockerkaka garnerad med äggvita och mörk sylt hermetikk konserver hermeteikn N citationstecken herre* -mann* godsägare, patron -sopp karljohanssvamp -sving ytterskär på skridsko -tekke herrtycke herred härad; herredet er primærkommune på landet, det sammenfaller som regel med prestegjeldet -s|prost motsv. kontraktsprost -s [skjell häradsgräns -s|styre kommunalstyrelse på landet -s|vei* mindre landsväg; jfr fylkesvei herse förr en hövding; v. uppträda befallande, dominera

herska'pelig som passar för herrskap, fin, elegant, överklassig; ~ leilighet

1 hes N hässja

2 hes torr sprucken om hudhese

hese flämta -blæsende (mycket) andtruten

hesk N glupsk heskeleg N förfärlig hes'lig ful, otäck

hespe -I garn vinda -tre, hun er et gammelt ~ »ett gammalt skrälle» heste||bjørn fullvuxen björn blom(st)

hästfibbla Arnica montana; =-hov -bøtine bondböna Faba -dum kodum -faks hästman -gal brunstig -gang hästvandring -håle* hästsvans; ledgräs -havre knölhavre -hår* särsk. tagel -igle* Aulostomum eiier Hæmopis -makrell taggmakrill -medisin* hästkur -møkk hästgödsel -natur krafter och hälsa som en häst -pære hästlort -Skjell arktisk kammussla Pecten

isiandicus -skåner hästskyddare -spreng bräken -stikle stäkra -syre namn på

större syror t. ex. Kumex acetosa m. fi. -tTUge

snösko till häst -trå av hästar upptrampad stig

hest||folk kavalleri -fole -føll hingstföl -gal om sto brunstig

1 hete heta

2 hete hetta -blemme* av solhetta framkallat utslag -bølge värmebölja; jfr -tokt -flage feberhetta -flate värmeyta -moe solröksdimma -slag solsting -tokt häftigt påkommen upphettning särsk. under menstruationen hos äldre kvinnor får

du ~er? skämts, till person som rodnar -vegg (kilformig) fettisdagsbulle hette* -bror kapucinermunk -måke skrattmås Larus ridibundus

1 hev nyttig, duglig

2 hev Å N har, se ha(va)

3 hey ==hivdet se hive

hévd* odling, hävdande; IV gödsel -a N göda

heve* höja, lvfta; upphäva; ~ ^Zskyene; ~ stemmen; ~ glasset höja sitt glas; ~ en kontrakt upphäva; saken målet avskrives; saksøkeren <-*~>r saken återkallar käromålet; saksomkostningene ^s parterna skola själva vidkännas

sina kostnader, rättegångskostnaderna kvittas; retten ~t sammanträdet upplöst; ~ beleiring, strid, streik avbryta; ~ deig låta jäsa; deigen <~r seg jäser; ~ penger lyfta, taga ut; ~ hverandre ta ut varandra; -Ise svullnad

3*-—Beckman, Norsk-svensk ordbok.

1 hevle flöte

2 hevie stanna, hålla inne

hevn hämnd[girighet] -e hämna[s] -fus hämndlysten hi björns ide, grävlings gryt

hibb se hipp

hige o. hike ivrigt trakta efter, åtrå trängta -n trånad

higra N skälva av köld; småskratta hik||k hickning -ste snyfta efter gråt; hicka hikra N storskratta

hilde snärja in; være ~t i det antikke sitta fast i antika föreställningar hiIdr|]e förtona, hägra -ing hägring hile dra metrev upp och ned hill hell

hillemenn eg. heliga män; svord, kors hilse hälsa; hils hjemme! hälsa hem! -n hälsning

hime tunt täcke; dis

1 himle eg. fara till himlen, dö; himla sig; blunda

2 himle panela tak

himmel* -bygg himalaja-, himmels[korn

skallös var. av sexradigt korn Hordeum vulgäre

cæleste -egn himmelsstreck -fallen som fallen från skyarna ^hjørne väderstreck -hund rackare, skälm -høyt, röpe ~ ropa av alla krafter (så att taket lyfter sig) -legeme himlakropp -leite horisont -ropende himmelsskriande -seng sparlakanssäng -sprett högt hopp eller kast -strøk=-^w -syn(e) horisont -vær herrans väder -ætt väderstreck himmerik[e]*, manns vilje er ~ när man får som man vill, så är man nöjd hirnta N ögna; skymta hin den, den där den bortre av två; karen hin, satan -annen varandra förr särsk. om två

hindring hinder

hingst*-e|fugl enkel beckasin

hinke halta

hinne* -beger marrisp -kne rödnarv hipa N vänta, längta

1 hipp hugg, gliring, snärt

2 hipp, ~ som happ (hips om haps) hugget som stucket

hir N slöhet -a slöa; vara sjuklig -en slö; indisponerad

hird en norsk hövdings trogna följe

senare åter taget i bruk av Quislinghisse

hjulføre

1 hisse Jfr heise

2 hisse hetsa; ~ en hund på en tussa -ble-sende=heseblesende

hisset=hist

hissl|ig hetsig, häftig; en ~ ordstrid, et ~ menneske -ig | propp -ig|tagg argsint människa -påfant grälmakare hist

där borta, på andra sidan; där ovan; ~ og her se her; ~ oppe där uppe i himlen

1 hit säck av helt (får)skinn

2 hit* -re närmare -røres härröra -tidig hittills I varande, -gällande

hitt slump, tillfällighet hive hev, hivde kasta; ~ etter pusten draga efter andan; lätta ankar hivert sjö. krängning; rus h]a- se åv. hje hjala N hojta; ljuda hjall brädloft; hönsvagel; Mr h]ell hjalp hjälpte

hjartj|a N=hjerte e|løyse hjärtlöshet hjell ställning för torkning av fisk; loft, hylla; avsats i bergbrant; jfr hjall hjelm* hatt på destnierpanna; tak på fyra stolpar för säd el. halm; bot. fruktbalja, hylsa -et om boskap med vitt fält mitt i huvudet -snile snäcksläktet Cassis hjel mast N börja mogna hjelpe*, hjalp, hjulpet; det for hver dag går framåt; ~ på hjälpa upp, främja •dyktig icke vapenför men användbar för handräckning -før i stånd att hjälpa -lærer biträdande lärare, timlärare -r*, medhjälpare, hantlangare oftast i brottslig handling -Skatt tilläggsskatt hjem hem -fallsrett staten tillkommande rätt att utan lösen övertaga äganderätten till bl. a. vattenfall med därpå byggda verk -fødltlØ =

heimføding -ført* importerad -gave= medgift -gjeld självförvållad skada för vilken skadestånd ej utgår -lig hem|van, -trevlig; inhemsk

hjem||le skaffa hemul åt; ge lagligt berättigande åt, berättiga; styrka lagligheten av; etterretning bestyrkt; lovén -^r denne straff stadgar -mel hemul, ansvar för den egendom man sålt såvida den skulle visas leke lagligen bekommen; lagligt

berättigande; aiim. fog -melsjmann he-mulsman; sagesman, auktoritet hjemme hemma; ha ~ höra hemma; det har intet sted ~ det är vanvettigt;

du er ~ til gårds hemmastadd -beite bete nära gården -fronten* särsk. under ockupationen -norsk* särsk. fomnorsk, motsatt isländsk

hjem]|stavn hem-, fäderne|ort -stavnsrett

hemortsrätt -sted hemort där man bor; födelseort -stedslære hembygdskunskap -ting forum domicilii forum dit ett mål hör på grund av parts boningsort -ve hemlängtan -vise jur. återförvisa

hjerne* -bjelke* hjärnbalk -bløthet hjärnuppmjukning -foster falsk föreställning, chimär -kasse -kiste=-skall -lammelse hjärnslag -masse hjärnsubstans -rystelse hjärnskakning -skall(e) hjärn|skål, -kapsel -spinn—-foster -vindinger hjärn vindlar hjerte* tekn. klaff, ventil i pump; kalv, hjärta i tåg; förstärkning på axel; jfr -stykke; på fastende måge; de er to ett slag två själar och en tanke; jeg kan ikke bringe det over mitt ~ jag har inte hjärta till det -banken hjärtklappning -bendsel* dubbel bändsel; ~ i kryss kryssbändsel -blokk avbrott i hjärtverksamheten blomst blomsterlyra, löjtnantshjärtan -forkammer förmak i hjärtat -fro glad -knuser hjärtebe-tvingare; kvinnotjusare, charmör -kraft livskraft -ment från hjärtat gående, uppriktig -musling* [ätlig] hjärtmussla Cardium eduie -n behjärtad; ~ på ivrig efter -nag hjärtängslan -onde hjärtfel -pinnsvin art av sjø- -pose -pung hj ärtsäck Pericardium -rot* äv. bot. pålrot -skive hjärtformigt hjul -skjell —-musling -stykke i spårväxel korsningsspets -t behjärtad; modig -tilfelle hjärtattack hjon Å N äkta makar -skap äktenskap -s|leg som passar samman; trevlig hjorte||bakkels[e] slags flottring med hjort-hornssalt -bille ekoxe -hals* nedåtböjd hals -kølle lårstycke av hjort -rot säffe-

rot Libanotis -SOpp* tryffeIliknande svamp, Eiaphemyces -svin* babirussa -tagg, -takk hjorthorn-bakelse -takkolje Dippels olja -takksalt hjorthornssalt -torn havtorn Hippophas -tunge* mjältbräken hjul*, slå ~ hjula -bandasje hjulring på järnvägshjul -beslag hjulring -dyr* virvel-djur Rotatoria -fall N hjulfälg -flange fläns -formet -formig bot. hjullik -førehjulkrone

vagnföre -krone gurkört Borrago -linje cykloid -slede slags höskrinda hjulpen hjälpt, hulpen hjuring vallpojke

hjørne hörn; väderstreck; når han er i det lynnet; i det rette ~ i gott lynne, i sitt medgörliga lynne -klapp gyllen Erysimum -rett rätvinklig i hörnen hjå N hos

hob* se hop

hobo' oboe

hode huvud i alla bet.; för sms. med mer litterär anstrykning jfr hoved; Jcort for ~t; se en over r-jt ringakta; legge sitt i bløt bry sin hjärna; sette seg noe i ~t få en fix idé, få oemotståndlig lust till något; høyere enn alt folket; kronede r^r -arbeid hjärnarbete; jfr hovedarbeid -fødsel läk. huvudbjudning, då fostret kommer med huvudet före -kulls huvudstupa -pine huvudvärk -pute huvudkudde -spreng sprängande huvudvärk -svimmel huvudyr, benägen för svindel -vann luktvatten mot huvudvärk hodda N skratta gnäggande hoff hov -dessert efterrätt av choklad och vispgrädde -kryp krypande hovman -prest hovpredikant -snok=-kryp hofferdig högfärdig hofte höft

hogg=/m<7f7 -e hugga -ert huggare

hogold hälla, sorts bindeanordning hokk litet rum, vrå ho kra N halta

1 ho'I (to) liten kulle särak. i myr

2 hol=l hull -veite täckdika

3 hol ihålig -a N urholka -kjaka hål-

kindad

1 hold hull -sår köttsår

2 hold* hållande, grepp, herravälde över (få ^ på); [håll]f as the t, hållning (der er ikke noe ~ i ham); håll i sidan; [-[under]-hållande-] {+[under]- hållande+} av folk eller kreatur för ekonomisk verksamhet (folke~, heste~, kveg~); det som hålles, besättning (kveg~); (D)

grupp, t. ex. av arbetare som arbeta tillsammans, lag, skift (nytt ~ begynner kl. 12); grupp lärjungar som undervisas tillsammans (vi har et godt ~ til eksamen i år Jfr kull); skotthåll -dame mätress holde* sikta; han må alltid ~ for det är alltid han som får ta törn (sitta emellan),

> et arbeid imot et annet jämföra; en med selskap hålla sällskap, göra sällskap med; ~ utover sticka ut från land -n väl |behållen,-bärgad holdig lödig; i «ms. -haltig -het t sm®. -halt holdl|skrue=Msfane -t! halt! håll! -turnering lagtävlan hole, det er ikke noe å ^ att få

1 holk* avtacklat fartyg

2 holk doppsko, sammanhållande metallring

3 holk* bytta, träkärl av flera slag, t. ex. en avsågad tonna

holke halka holleg N omsorgsfull holm N holme

holt dunge, lund; trä -skrue träskruv -snepp i=rugde hom (co) N liten dal hom mel Springvåg fäste försvänglarna; förvåg vid fyrspann

hon=2 hun -bore hål med block i masten honk vidja, hank att fästa ett led med;

knippe

honning* -blomst* Henninium -blære honungssäck hos bin -kløver sötväppling Me ii lotus -sopp honungsskivling honnørlig honnett, gentil; hun er hun

betaler sine folk godt

1 hop N liten vik, mellanrum mellan två bryggor

2 hop(en) hop, massa

1 hope om häst rygga, vika tillbaka

2 hope hopa; i sms. samman -hav mellanhavande -mark gemensamt ägd mark

hoppe sto

hopp* -renn backhoppning

hopsa hoppsan; slags ringdans

horde hord; barbarers ville

hore* -unge* boktr, utgångsrad överst på

sidan; i djurnamn om vissa förmenta el. verkliga bastarder

horg hop, flock, mängd; bergtopp

1 hork -e snorgärs Acerina cernoa

2 hork vidjeband, stropp

horn* nos på hyvel; gif fel; i egennamn -topp -dukker svarthakedopping -et behornad -gjel näbbgädda Beioneacus -hud valk i huden -kvabbe tångsnärta -kveg horn-, nöt|boskap -lad hörnmur -nøtt sjö-, vatten|nöt Trapa natans-rokkehornrust

djävulsrocka -rust rostsvampsläktet Gymnosporangium -slO N horntopp -Stein N hörnstolpe t. ex. under »härbre» -spalte hovklyft -svamp svampsläktet Ceratosa -sølv hornsilver, klorsilver -tapp kvicke -tare en rödalg Ahnfelt la -tistel vägtistel -ugle, alminnelig, liten ~ hornuggla horr=/mrr

hors egl. häst; särsk. sto -a N om hingst springa efter stona -e N lättfärdig kvinna -ejbukk -e|gauk -e|gjøk enkel-

beckasin Telmatias gallinago

hortug N flink, duktig, hurtig hortulan ortulansparv Emberiza hortulana

1 horv N harv

2 hor v N måtta -a seg N foga sig -e|Ieg måttlig

hosbond husbonde hos||s, -se(n), -dan, -s|leis diai. hur hose lång strumpa jfr sokk; gjøre sine grønne söka ställa sig in; så lett som fot i <*•> som om det vore smort -labb strumpfot -sokker, gå på ~ i strumplästen; fig. försiktigt tillväga hospital sjuk-, fattig|hus; jfr asyl -s|brann lasarettsfeber; kallbrand s|lem sjukhuspatient -s|vogn sjuk-, ambulansvagn

hospitium klosterhärbärge hoste tämligen hott hårbeklädnad

1 hov (w) hästhov -blad hornsula i hoven -blekkje N hästhov Tussiiago -kreft strål |-kräfta, -röta -rand bärrand -soleie solöga Ranunculus

2 hov N måtta -leg -sam passande -semd måttlighet

hOVed (to) Å—hode. Bildar talrika ssgr med

bet. högst, främst, viktigast, central o. d. -arbeid jfr hode-arbeid -artikkel tidnings ledare -arving* den som får resten av arvet, sedan skulder betalts och legater utgått

-banen särsk. om linjen Oslo—Eidsvoll -fag huvudämne t. ex. i skolan eller examen mota. bifag -fjær drivfjäder ur -gård* gård, SOm brukas av ägaren själv, mots. underbruk -karakter huvud-, [-sammanfattnings]-] {+samman-fattnings]+} betyg -ord särsk. substantiv -postkontor centralpostkontor -sa'ke-lig* väsentlig(en) -setning* huvudsats

-Sitant den som först instämt ett mål, vari

mDtstämning skett, huvudkärande -sogn

moderförsamling -spørsmål* huvudfråga; särsk. jur. den väsentliga frågan i en process -strøk stråkväg -verk viktigaste verk av en förf. eller under en period; jfr -arbeid

hoven (å) svullen; dryg, »hög» hoveri* i Danm. dagsverksskyldighet hovmod (håvrncod) högmod hov'ne svullna, bulna hovold solv i väv hovud N=hode, hoved

1 hu håg; med velberådd ~ med berätt mod, med vett och vilja

2 hu = 7 o. 2 hun hubro berguv Bubo bubo

hud* förhydning; med ~ og hår hull -børste frotterborste -e, det seg det växer hud över -finné fettfena -flette hudflänga -lapp hudflik -midd -mit [-hårsäcks]-] {+hår- säcks]+} djur, -kvalster Demodex folliculorum

1 hue behaga; falla i smaken

2 hue mössa -snekke snäeksläktet Capulus

3 hue diai.=hode, hoved hufs jfr ufs; hastig rörelse

hug N håg -a på lysten; benägen -bera ha kärlek till, älska -bod aning -brå obetänksam -broten besviken -drag böjelse -fallen modlös -ga glädja, lugna -heil lugn, trygg -lag sinnelag -leggja förälska sig i -lynde lynne -løyse modlöshet -nad glädje -s minne -sott bekymmer -sviv infall -teken förtjust hugg* [D) få ~ få stryk -fri oemottaglig för slag, osårbar -redd strykrädd hugga'v barsk gammal soldat, bit varg hug g bitt sur vätska i munnen bugge* ajo.=huke; ~ korn me ja; ekipet~f har bottenkänning, törnar på utan att fastna på grund; slår emot bryggan -blokk -stabbe huggkubb huggert kort, rak sabel, huggare hu g se=huske hugst hygge hugærn V yr huie hojta

huk* hörn, vinkel; hög och brant udde huke haka; huka; knipa, »haffa»; ~ seg fast i; — roret sätta fast hukkert Slags hucker äldre tvåmastad typ hukom'melse minne

hukre skälva, huttra; om orre spela, kut tråhul

hu'I ihålig, konkav; ~t hjørne inåtgåen-de; ~ rygg om husdjur sänkt; den hånd insidan av den nästan knutna handen; en ~ broder en listig skälm -dike täckdike -fil rund fil -het* hålighet, kavitet; skälighet; falskhet -høvl hålkalhyvel -kinnet med insjunkna kinder -leke knipprot Epipactis -mynt brakteat -mål rymdmått, mål kärl -nål tro kar -passer

krumcirkel till tagande av invändiga mått

-rund konkav -speil konkavspegel -svep hårfloka -veit = dike hulder huldra, älva; -bukk renlock från de underjordiskas hjord -lerret -vev sil-kesalg, vattensilke Conferva bombyeina

hule håla -bjørn grottbjörn -boer grottmänniska -padde olm -pinnsvin piggsvin hulke* storgråta, med stönande ljud jfr

hikste

1 hul! hål, lucka; finka, kurra; ta ~ på en ost börja skära av; jeg vi) ikke ta ~ på en flaske til Öppna; et ~ i teksten en lucka, lakun -due skogsduva -e göra hål -et(e) full av hål -fald fåll i hålsöm

2 hull huld -gudinne gratie -sa'lig huld, ljuv, älsklig -skapsI ed huldhetsed

hulla N gnola, nynna hulter, ~ tii bulter huller om buller, i en röra

1 humle humle Homuius lupuius; nå kommer nu kommer det värsta, där ha vi knuten -blomst* Geum

2 humle* humla Bombus

hummelbygg jfr himmelbygg -korn = -bygg; äv. blandsäd av råg och korn

1 hummer* Homarus -byse hummersmack

2 hummer sjö. den översta kantiga delen av en [märs- ei. bram]stång

hump kulle; knöl -e gå illa; guppa; skumpa -et(e) knölig, ojämn humpel, humplet(e) »e föreg, humre gnägga sakta -gauk enkelbeckasin humse skumpa, linka humul N jfr hommet humør* särsk. gott humör

1 hun' hon; hona -bjørn björninna -hund tik -kjønn gram. femininum -kjøn nsform som »øya», »ordlista» er nå godt skriftspråk

2 hu'n yttersta plankan i en stock, bak hund*, komme som, en ~ i et spill kjegler

stalla till oreda; gå i ~ene gå under;

flyvende ~ vampyr -bærhegg =/mn<ie-hegg -ende -«jo. upprispad sladd -sette en tussa hundar på någon -sk hundaktig; ~ behandlet förödmjukad, »hunsad» -Sløk(j)e=-«|/c/efcs

hunde||dagene rötmånaden -fiol hundviol -galskap vattuskräck, rabies -glam hundskall -gras -gress hundäxing -hegg brakved franguia -hull eländig koja; eländigt hål -hør lindådra Camelina foetida -kjeks* hundloka Anthriscus sylvestris- koldt otäckt kallt, så kallt att man inte vill släppa ut en hund -kunster* tokerier -persille vildpersilja, glis -rygg [feg] usling -stagg -steile storspigg, tretaggad spigg -stjernen Sirius -sulten hungrig som en varg -tunge munkfnat Cynogiossum hunder||aure -ørret utmärkt laxöring från

Hunder i Gudbrandsdalen huntra N tveka; spilla tid hurd dörr

hurgla, hurkla N snarka; rossla hurlumhei spektakel, kolorum hurpe snörpa ihop; s. slarvigt el. smaklöst klätt fruntimmer -t[é] slarvig, smaklös i klädsel -tre—-hurpe hurragut glad lax

hurtig snabb, hastig, fort -presse snällpress -rute snabbrutt särsk. båtrutten mell. Bergen och Kirkenes -Skrift stenografi -Stål snabb (svarv)stål -tog snälltåg hurve arbeta slarvigt -n odisponerad hus* være til [som] hemma; holde ~ husera; alt i ~et allting fritt; fire losje-iende men ikke noen i ~et ingen i kost; sette på ~et pantsätta, »stampa» -and islandsknipa -arbeid innearbete; husligt arbete -arme pauvres honteux -arne huslig härd -bakt hembakad -bie bi, som ännu ej börjat arbeta utom kupan -bias se ned. -bondsdreng förr fördräng, rättare -bot reparation -bruk, til ~ till husbehov -bunad N möblemang -dame hembiträde som »familjemedlem» -due tamduva kulturform av fjelldue -e hysa -edderkopp husspindel -felle medpen-sionär, granne i huset -flid hemslöjd -frakk arbetsrock -gjerning husliga sysslor -grin knarrig familjefader -herren husfadern, herrn i huset -hjelp hembiträde -hol'dningsfett flott -hol'd-ningshandel kryddbod, speceriaffärhushygge

-hygge hemtrevnad -imellom från hus till hus -industri industri som drives i hemmen men genom samarbete i större stil -kall husman; gråsparv -korrektur nollkorrektur -krets familjekrets -leie [bostads]hyra -leieregulering hyresreglering -|y tak över huvudet -lyd familj -maler plankstrykare -mann torpare; äv. lägenhetsägare -mannsbruk ßmåbruk -mannsplass torp; äv. liten arrenderad jordlott -mus lilla husråttan Mus mtucuiua -mår stenmård -nisse hustomte -nød bostadsbrist -post plats i familj -råd huskur -sopp hussvamp -Spurv gråsparv -stand hushåll -stell sätt att sköta sitt hus; hushållning -tukt husaga -venn vän till familjen, intimare umgängesvän -vøling husreparation husblas gelatin; husbloss, fisklim

1 husk gungning; sängplats under taket; kappsäck

2 husk minne

3 husk fodral, framdelen av skoläst

1 huske gunga -kjerre fjäderkärra -stue uppståndelse, spektakel; sällskap där alla tala på en gång, polsk riksdag

2 huske minnas, komma ihåg; ~ på minnas; påminna om -kake örfil, minnesbeta -seddel minneslista, nota

huskomhei, på ~ på måfå Jfr hurlumhei

hustre huttra

hutla lort N förslösa

huttetu, hututu det var otäckt, hu då!

huv N ås, takås; förhöjning

hV- se äv. kv-

h. s.=har vori N före detta (f. d.) hva(d)* syftande på sats något som, vilket; ~ der vad som; ~ enten vare sig hval* -lus valfisklus -s|fin fiskben -skrottfjell geoi. rundhäll, »roche mou-tonnée» -spyd harpun -øgle fisködla -åt(e) val|föda, -frat -fiskagn; jfr kril hvalertistel tistelborre, sempertin hvart välvd

hvaSS* -buk* -Sild skarpsill Clupea sprattus hvelv valv, botten på en omstjälpt båt -e kantra -ning valv -ningslinje valvkontur

hvem* äv. rei., ~ der den som; med ~ med vilken

hvøne* Agrostis m. fi. styva grä

hveps o. kvefs, veps geting; allmännare stekel -e|hauk bivråk Pemis -e|rede -e|reir getingbo

hver var, varje; etter~t så småningom; etterat som allteftersom; ~ den som var och en som, den som hverdag* söckendag -s|ansikt -s|fjes intetsägande ansikte -s|krem filmjölk med stötta skorpor hvergarn = 2 hverken

1 hverken hemvävt tyg, vanligen med ränning av lingam eller halvlinne och inslag av halvyllet garn

2 hverken varken -kjønn neutrum -kjønnet könlös

hvete* Triticum vulgäre -brød* särsk. bullar, wienerbröd o. d., kaffebröd -brødsdager smekmånad -knopp semla -ål liten rundmask Tylencbus tritici

hvile* -aker -land träda -punkt tyngdpunkt

hvin* o. kvin gnällande -and knipa -e* gnälla, skrika ~nde skrik, stemme skärande, skarp

hvi r vel* ryggkota; sjö. svivel -bille= hvirvler -dyr ryggradsdjur -heks lekare, vridbar länk i tjuder för att hindra detta att sno sig -kanal ryggmärgskanal -løs ryggradslös. evertebrerad -sentrum oväderscentrum -Søyle kotpelare, ryggrad hvirvler virveldykare Gyrinus hvis pron. vems; vars; konj. om hvisle väsa -lyd* väsljud, frikativa

1 hvit da. mynt, c. 5 öre; hverken ~ eller skilling inte ett rött öre

2 hvit vit; jfr kvit; ~ løgn nödlögn -aks insektskadat ax utan kärna -bak hussvala -bete mangold, romersk kål -bjørn o. kvitbjørn isbjörn -blad brudborste, borsttistel -blikk* förtent järnbleck -bøk = avnbøk -el == -or -fisk* vitval -føding albino -kløver*=-koll -kobber nysilver; äv. legering av koppar och arsenik -koll vitklöver -lett vitaktig, ljus om hy -møk&=ismåke -maur vitmåra -mos[e] vitmossa -nese vitnos en val Lagenorrhynchus albirostris -or gråal, årre -OSt vanlig ost, mots. mysost och gam-mélost -poppel silverpoppel -rev fjäll-, polar I räv -si Id yngel av skarpsill och vanlig sill -skate blaggarnsrocka -skj se-

vi ng vitsiding val Lagenorrhynchus acutusHvitsymre

-symre vitsippa -te s. äggvita; v. vitmena, rappa -tjørn -torn hagtorn -tjøl svagdricka -veis—-symre hvitting vitling Gadus meriangui hvo Å vem, »ho»; ~ der vern som helst som, den som

1 hvor huru? -dan -ledes hur, hurdan -lunde Å huruledes -når (D) när? -vel ehuruväl -vidt i vad mån; huruvida

2 hvor var? rel. pron. varest; ~ det er nødvendig där så erfordras -om*, ~ allting er hur det nu må förhålla sig; för att komma till huvudsaken

1 hy* dun, ludenhet, fjun

2 hy stryk, smörj

hybel liten kammare; ungkarlsrum; vindskupa -leilighet ungkarlsvåning; liten vindslägenhet hyben (D) nypon hydrant brandpost hye piska, gissla

hyfsa N guftga upp och ner; lyfta

1 hygge s. trevnad, trivsamhet, trivsel være til nytte og ~ särsk. gå frun till handa -lig trevlig; vänlig

2 hygge v., ~ for noen göra trevligt åt; ~ seg tii noen söka trevnad hos; vi osb godt hade mycket trevligt

hyggja N förnimma; besinna; fatta; tycka om

hyken N krökt; slapp hykja N kröka, böja hyl tjut -e tjuta; äv. gråta hylke iV träkärl

hyll fläder Sambucus nigra -e|bøsse pluggbössa -te fläderte

1 hylle s. hylla; være på sin rette ~ på sin rätta plats i livet

2 hylle s.—hilde

3 hylle v. hylla -st hyllning; ynnest

4 hylle hylja N dölja, hölja

hylster hölster; fodral; mantel på blötdjur

hym[|a N mörkna, skymma -ing mörk-ning

hynde hyende, avlång dyna hynne pä siäde tvärstock mellan medarna hypp tin häst hopp! hyppe kupa t. ex. potatis -plog drillplog hyppig ofta förekommande, vanlig; adv. ofta -het frekvens hyppken slags kortspel

1 hyr, jeg b k ikke ~en til ham röken av

honom

2 hyr N kläder, jfr 2 hyre

3 hyr N lust, mod

hyrde herde -hund vallhund -taske lomme, pungört -time herde-, kärleks|stund hyrding N—hjuring

1 hyre* sjömans hyra; ha sin fulle *** med ha fullt upp att göra med -bas[se] för-hyrare av sjöfolk vilken underhåller kunderna tills plats anskaffats och tar betalning då hyra erhållits, utliggare, »runnare»

2 hyre utrustning; ~ seg rusta sig hyrg N struntprat

hyrpa N nästa, snörpa hyse kolja Gadu* æglefinua hyske N husfolk hyss! hysch -e hyssja hyssing segelgarn; snöre i aiim. hytt s., i ~ og vær på måfå

1 hytte koja, hydda; hytt ovanpå däcket, rökhytt; smälthytta, masugn; tå-hätta; og hus og ingen borge

2 hytte v. akta, vårda; ~ seg taga sig till vara -fat fisk | tank, -cistern

3 hytte* v. höta, hota med handen hyv, ta ~en ta till benen

hæken N glupsk

hæl på foten*; på skon klack; man ser heller hans ~ enn hans tå man ser honom helst på ryggen -flekk -flikk klacklapp -fot klumpfot

1 hæle* o. hele skyla, dölja; ^ med noen mottaga stulet gods av, allmännare stå i otillåten förbindelse med -r*

tjuvgods-gömmare; ~en er like god som stjeleren

2 hæle herde

1 hær* -blåst dån av trumpeter -fugl* Upupa -lov krigslag -orm en mygglarv av Sciara militaris -Skjold eg. krigssköld; føre ~ föra krig -skue mönstring, parad -verk förr organiserat överfall; ondskefull åverkan, vandalisering

2 hær* adv. se her

hæs||a N pusta, stöna; torka -en torkad hætt N, det er ~ at det är risk för hæv N duktig, nyttig

1 ha=høy

2 hø rund bergtopp

høflig* artig -het, ~ koster ingen penger hövlighet skadar aldrighøg

— 68 -

håbe

1 høg se höy -ferd* prakt, lyx -skurd

relief

2 høg N—l høy -ü=høyde; =etasje

3 høg se høh

høgendeskirke förr kyrka som någon frivilligt byggde på sin gård høgstdagsleite middagstid høi, høj jfr høy

høk o. høg hök; blå ~ blå kärrhök; det er <~ over den mäktige finner sin överman -e|sanger hökfärgad sångare Sylvia nisoria -e I skjegg klofibla Crepis høk|[er hökare, månglare, specerihand-lare -eraktig småaktig i affärer -re mångla, schackra

høl fördjupning i bäck el. flod; göl høle smickra

hølje, det ned regnet stod som spön i backen

høne*, jeg har en ~ å plukke med deg en gås oplockad; det går den vei ~n sparker kräftgången -blund tupplur høns*, vanne ~ lipa; gi ~ spelt, betala ut för honnörspel -e betala (fiolerna); punga ut; ge drickspengar -e|gras, -e|gress pilört -e|hauk -e|høk duvhök

-e I laget förr fest som de nyvordna medicinarna i Oslo gåvo för äldre kamrater, motsv. »osteologsvycken» i Uppsala, »stora toddydagen» i Lund hønse hunsa hør lin Linum

1 harlie* -e|knokler hörselben -else hörande; hörsel -e|rør stetoskop; hörlur -ig hörsam, lydig; förr underlydande

2 høre*, det ~r meg til; som seg hør og bør som tillbörligt är

høst* o. haust skörd; (korn~, høy~) -blø(y)te höstregn, höstrusk -e skörda -e(i)m höstdimma -folk skörde|folk, -män -hamn höstbete -tidløs tidlösa høve (passande) tillfälle; fall; v. passa, anstå; det seg det höves -lig passande; en ~ beiler en acceptabel friare -s|dikt N tillfällighetsdikt høver hovar; se 2 hov høv(e)l hyvel; få ~ få på huden -flis hyvelspån -jern* -stål hyveltand høvre orv på seie høvring slaes krabba

1 høy adj. hög; iu høy(e)st; da var jeg ikke meget ~ [i hatten] då var det inte myc-

ket med mig; hun er nokså ~ lång -bord, sitte til -s ha en av de förnämsta platserna vid bordet-bordet om fartyg högr över vattenlinjen, försedd med högt fribord -finanse storfinans -fjellsbjørk glasbjörk Betuia odorata -fornøden högst nödvändig -fruktsommelig i framskridet havandeskap -havre=drapphavre -kam ryggstycke på slaktkreatur -lys, ved ~ dag mitt på ljusa dagen -modig hög-, stor|-sint -mul storväxt syra ßumex -norsk dialektfritt riksmål -ovn schakt-, mas|-ugn -sangen Höga visan -vanne högvatten

2 høy s. hög jfr haug

3 høy o. hø* -astma ung. hösnuva -avling hö|produktion, -skörd -boss-|bøss avfall av hö -bu hölada -e bärga hö -hjell höloft, ränne -kasse koklåda med hö - ØZ — -ÖU, -mu(g)e hövolm -måned ung. från 15 juni -onn höbärgning -skukk höloft, »ränne» -stabbe -stål hölada; det samlade höet -sylting ensilageberedning -såte (liten) höstack -vekt hövåg din klokke går etter [på Moss] alldeles på tok

høyde*, på ~ med i jämnhöjd med; i på sin höjd -sprang höjdhopp høyende N huvudkudde høyest adj. högst; i det på sin höjd; på sitt på sin kulmen (högsta höjd) høyesterett högsta domstol[en] -s|advo-kat jurist som efter särsk. prov förklarats berättigad att föra talan i högsta domstolen -s I assessor -s [dorn mer motsv. justi-tieråd -s[sakfører=-s\advokat høyra N=høre

høyre adj. höger; s. höger(n) partiet høyst adv. högst -befalende högstkom-menderande

1 hå haj Squalus, Acanthias, särsk. pigghå

-brann* håmär -gjel(e) en rödhaj scyi-lorinus cornubica el. Lamna -gylling havsmus Chimæra monstrosa -ising = mareflynder -kall -kjerring håskärding Læmargus borealis -mwT*=-brann -skjerding*=-Æa/Z

2 hå det efter höskörden växande höet, efterslåtter -ball -boll tiden mellan plöjningen och höslåttern

håb o. håp hopp; ~et er lysegrent grönt är hoppets färg -e hoppas; jeg vil ikke ~ at han kommer han måtte väl inteh&befnll

ih!

komma -ejfull hoppfull; hoppgi vande, förhoppningsfull -løs* ohjälplig, urbota håd N hån -leg skamlig -sam hånfull håk||a N stå o. stirra slött -e våp -en lång o. mager hål hal -ke halka hålaus N tanklös hån* äv. stackare

hånd jfr hand; han skriver en smukk ^ hand-Stil; ha ~ i hanke med en ha makt över (hand med): slå ~en av ta sin hand ifrån; få en ting fra <-->en bli färdig med en sak; ~ og makt sjö. handkraft -arbeider yrkes-, hantverks-, fabriks |arbetare -bak utsidan av handen -delt bot. fingerlik, handdelad -fare stryka med handen -feste handtag -flid hemslöjd -føre beröra med handen -fått handfången; jfr -pant -gangen, være en ~ ha underkastat sig ngn o. ingått i hans tjänst -gjerning handarbete; äv. slöjd -hjul sländtrissa -heve upprätthålla, handhava -hilse skaka hand -høvelig hanterlig -jern handklovar -kjøp* köp (på apotek) utan recept -kle handduk -klær handdukar -liste ledstång -orgel positiv -pant löspant -ribbet bot. handnervig -rot handlove -rokk slända -rulle hand-mangel -rygg =-bak -skilling liten penningsumma, nålpengar -skriver förr handsekreterare -snelle slända -spa gräva för hand; mots. plöja -speil nack-spegel -spikker handspak -sving vev;

elegant sväng med handen -te(i)n slända -vol skaft på en slaga -åre liten åra

till julle

hånt hånfullt; låte ~ om tala föraktligt

om, förakta håp=M5

hår* de ligner hverandre på et ~ SOm två bär; ikke et ~ bedre hårsmån -avfall sjukdomen alopecia, hårets avfallande -bunn huvuds vål -duk hårduk; tagelduk; flaggduk -dusk hårtofs -gard hårfäste -grann hårfin -kar* hårkärl, kapillär -krølle hårlock; papiljott -kvass så skarp att den skär av ett löst hår -lag hårbeklädnad -løk hår|rot, -papill -pisk stångpiska -pung chinjong -reik N bena -rull hårvalk -s|bredd hårsmån -sime kir. hank -skjorte tagel-, botgörar|-skjorta -skjærer hårfrisör, barberare -Støe IV hårväxt -sår öm[het] i hårrötterna; biidi. ömtålig[het] -trukket hårdragen -vilt jaktbara, (matnyttiga) däggdjur, mots. pels- och fjærvilt hård*; Jfr hard; ~ bud sträv; han har ~ hud han tål vad som heist -før hård; oöm; härdad, härdig -munnet om häst styv i munnen -nakket envis -ved hårt träslag hår r harr Thymalius vulgaris

hås N hes

hått eg. sätt; uppmärksamhet; minne -a N uppfatta, märka; minnas

i

X i prep. i stående uttryck se äv. senare leden 2 i adv., ~ hvordan förr huru än etc. iallfall åtminstone i beit i knipa iben||holt -tre ebenholts iberegne in-, med|räkna (boende inneboende; ~ natur ibuar N invånare idast N idas

1 id||e -mort id Leuciscua idus

2 id||e virvel; v. virvla -vann bakvatten, motström närmast stränderna

idé* -el'I* idealisk -forlatt idé|toin, -fattig idig idog, flitig

idrett handling, verksamhet; idrott, sport

idømme ådorna i e = ide

i||felling isättning -folet om sto iföl, dräktig -førge enligt; ~ lov om jämlikt igelkjær sjöborre Echinus igjen* kvar -født pånyttfödd -levende

efterlevande; jfr gjen-igle blodigel Hirudo -gras krypöga; brax-engräs

i grunn(en) i grund och botten, egentligen : det er ~ rart ih! nej men . .! ~ dog! oj, oj, oj! h&befnll

— 69 -

ih!

komma -ejfull hoppfull; hoppgi vande, förhoppningsfull -løs* ohjälplig, urbota håd N hån -leg skamlig -sam hånfull håk||a N stå o. stirra slött -e våp -en lång o. mager hål hal -ke halka hålaus N tanklös hån* äv. stackare

hånd jfr hand; han skriver en smukk ^ hand-Stil; ha ~ i hanke med en ha makt över (hand med): slå ~en av ta sin hand ifrån; få en ting fra <-->en bli färdig med en sak; ~ og makt sjö. handkraft -arbeider yrkes-, hantverks-, fabriks |arbetare -bak utsidan av handen -delt bot. fingerlik, handdelad -fare stryka med handen -feste handtag -flid hemslöjd -føre beröra med handen -fått handfången; jfr -pant -gangen, være en ~ ha underkastat sig ngn o. ingått i hans tjänst -gjerning handarbete; äv. slöjd -hjul sländtrissa -heve upprätthålla, handhava -hilse skaka hand -høvelig hanterlig -jern handklovar -kjøp* köp (på apotek) utan recept -kle handduk -klær handdukar -liste ledstång -orgel positiv -pant löspant -ribbet bot. handnervig -rot handlove -rokk slända -rulle hand-mangel -rygg =-bak -skilling liten penningsumma, nålpengar -skriver förr handsekreterare -snelle slända -spa gräva för hand; mots. plöja -speil nack-spegel -spikker handspak -sving vev;

elegant sväng med handen -te(i)n slända -vol skaft på en slaga -åre liten åra

till julle

hånt hånfullt; låte ~ om tala föraktligt

om, förakta håp=M5

hår* de ligner hverandre på et ~ SOm två bär; ikke et ~ bedre hårsmån -avfall sjukdomen alopecia, hårets avfallande -bunn huvuds vål -duk hårduk; tagelduk; flaggduk -dusk hårtofs -gard hårfäste -grann hårfin -kar* hårkärl, kapillär -krølle hårlock; papiljott -kvass så skarp att den skär av ett löst hår -lag hårbeklädnad -løk hår|rot, -papill -pisk stångpiska -pung chinjong -reik N bena -rull hårvalk -s|bredd hårsmån -sime kir. hank -skjorte tagel-, botgörar|-skjorta -skjærer hårfrisör, barberare -Støe IV hårväxt -sår öm[het] i hårrötterna; biidi. ömtålig[het] -trukket hårdragen -vilt jaktbara, (matnyttiga) däggdjur, mots. pels- och fjærvilt hård*; Jfr hard; ~ bud sträv; han har ~ hud han tål vad som heist -før hård; oöm; härdad, härdig -munnet om häst styv i munnen -nakket envis -ved hårt träslag hår r harr Thymalius vulgaris

hås N hes

hått eg. sätt; uppmärksamhet; minne -a N uppfatta, märka; minnas

X i prep. i stående uttryck se äv. senare leden 2 i adv., ~ hvordan förr huru än etc. iallfall åtminstone i beit i knipa iben||holt -tre ebenholts iberegne in-, med|räkna (boende inneboende; ~ natur ibuar N invånare idast N idas

1 id||e -mort id Leuciscua idus

2 id||e virvel; v. virvla -vann bakvatten, motström närmast stränderna

idé* -el'I* idealisk -forlatt idé|toin, -fattig idig idog, flitig

idrett handling, verksamhet; idrott, sport

idømme ådorna i e = ide

i||felling isättning -folet om sto iföl, dräktig -førge enligt; ~ lov om jämlikt igelkjær sjöborre Echinus igjen* kvar -født pånyttfödd -levende

efterlevande; jfr gjen-igle blodigel Hirudo -gras krypöga; brax-engräs

i grunn(en) i grund och botten, egentligen : det er ~ rart ih! nej men . .! ~ dog! oj, oj, oj!i hende

i hende i handom, tillhanda ihendehaver innehavare -papir till innehavaren ställt kreditpapper, löpande förskrivning ihvo etc. se 2 i ihuga N ivrig

ikke* O. ikkje N han lovet ~ ä gjøre det &v. han lovade att icke göra det; som betyg icke godkänd ikkun =kun ikorn ekorre Sciorus

ikte levermask Distomum; trematoder, sugmaskar -syke av parasiterande ikter orsakad sjukdom

1 ii se ilk

2 il skyndsamhet, brådska -fer'dig brådstörtad -sinnet häftigt uppbrusande, hetlevrad -som snabb -tog (i>) snälltåg

i lag, i lave i stånd

ild eld -bekken fyrfat -e|brann eldsvåda; ~ pä kvisten (loftet) rött hår -flue* lysande knäppare -forgylling* brännförgyllning -hus* hus med eldstad, särsk. brygghus -løs eldsvåda -orm lysmask -panne fyrfat -puster blåsbälg -rake(r) eldgaffel -s|påsettelse mordbrandsanläggning -stein sten att slå eld med -tilbeder elddyrkare; skämts, okritisk beundrare i Id- se ill-

1 ile skynda

2 ile källa

3 ile sänks ten till fisknät

4 ile jordvägg

ilegg i kakelugn den egentliga eldstaden iligemåde, i like måte likaledes; takk! . . . *-+->! tack! . . . tack själv! godt nytt år! ... detsamma igen! ilikne påföra skatt vid taxering iling storm-, regn|by ilk(e) fotsula; valk på fotsula ill- N=ille- -beitt slö -bræe häftig person -gjeten illa omtalad, beryktad -hug bekymmer -kyndt hetsig, ilsken -menne ond människa -skap ilska -skrike gall-skrika -tev stank -trives vantrivas -tykke motvilja -tått dåligt anlag ille illa -varslende olycksbådande ilter häftigt uppbrusande; om ljud skarp; om färg bjärt, skrikande ilåt N säck, påse »m N lukt; kjenna ein ~ vädra

i m||a lukta, vädra -e tunn slöja imber islom Colymbus glacialis i||medens under tiden -mellom emellan; en gang ~ någon gång då och då -men's under tiden

1 immer alltid -vekk oavbrutet

2 immer=imber immortell = evighetsblomst

imøte till mötes -gå hejda, hindra; gen driva, bemöta, vederlägga -komme tillmötesgå; lite ~nde ogin -kom men het tillmötesgående -se emotse indre innerst ei. inst inre -departement förr civi ldepartement in ert i fys. tröghet

inform||asjon* undervisning -ere undervisa

ingaleis N inte på något sätt ingefær* -øl sockerdricka med ingefära ingen* äv. inga -sinne aldrig någonsin inhabil obehörig; jävig injurie||sak -søksmål injurieprocess, ärekränkningsmål

in||kaminere anhängiggöra -klinasjon*

böjelse, tycke; hans ~ hans flamma inkje N intet; äv. icke -vætta ingenting inkurie oaktsamhet, förbiseende inn*, ~under jul inemot, strax före -anke jur. överklaga, besvära sig över -avle inbärga -barka N härdad -befatte inne-, om|fatta; med-, in|räkna. medtaga -beretning skriftlig berättelse, rapport -bilt* inbilsk -bitt, ~ raseri undertryckt; förstärkande ~ rasende -bo lösöre, bohag, husgeråd, inre inventarier -dampe avdunsta -ett ingrodd -etter sjö. i riktning mot land

inne* -sluttet biidi. sluten -stå ansvara för innen* inom; ~døre inomhus -at innantill -bOrdS ombord; du har ikke meget ^

inombords, i huvudet -bys inom denna stads gräns; ~p0st lokalpost innerst ung. statare

Inn||f ali* -fal Is ||odd perpendikel i infallspunkten, normal -fet fet invändigt -filtre intrassla -felling inläggning i trä; isättning -ful illmarig -fødsrett hemorts-, indigenats-, medborgarrätt

-gang*, ha fri ~ tillträde; denne mening finner lett ~ insteg; for lang ~ inledning -gangskone kvinna som skall kyrktagas -gangspenger inträde(savgift) -getogeninngrave

ispil

tillbakadragen-grave ingravera -hente*,

i löpet upphinna; ~ det forsömte ta igen -hugg kavallerichock; skämts. gjøre ~ i maten -hul konkav, ihålig -hus boningshus -hylle insvepa -kjøps-forening konsumtionsförening -klage stämma inför rätta -knepen ihopklämd -korte förkorta, beskära -kreve inkassera -legg* inlaga; bilaga; inkvartering av. pers. -lemme in|förliva, -korporera -levere inlämna -lysende uppenbar, tydlig, evident -lån banks inlåning -mari(sk) illmarig -mark inäga -mat innanmäte; «lakt. ränta -melde inrapportera; anmäla till inträde -om*, gå

Moss anlöpa; gå ^ skredderen titta in till -pakningspapir omslagspapper -pode inympa; bildh in|planta, -pränta -prikke sjö. utpricka -preg prägel stämpel -rullere enrollera, uppföra på rulla, inskriva -rykk äv. tillströmning ~ til valglokalet -rømme tillstå, medgiva; ~ noen værelser upplåta; det vil jeg ikke ~ erkänna; ~ en megen frihet (en frist) medgiva, bevilja -sats* limpanna i vattenbad -sette* installera; jur. genom utslag förklara någon berättigad till -sig fiskstims insteg; stigande -sigelse invändning, gensaga; protest; reservation -sitter=innerst -skudd inskjutet tillägg, interpolation; i parentes gjord anmärkning; inbetalning, bidrag; insättning i bank; insats i spel -skyte* interpolera; insätta i bank; provskjuta gevär; ingiva, suggerera; ^ seg under en høyere rett vädja till -skytelse inskjutet tillägg, interpolation; ingivelse, impuls -skyter insättare i bank -smigre seg ställa sig in -smigrende inställsam -snevre tränga ihop; ~t damp av-, åt|-strypt ånga -snevring smalt ställe, sund, pass -spille seg öva sig tillsammans; vei r^de samspelta -sten'dig enträgen -stevne instämma till rätten -stevnte svaranden -stille inställa; justera; tii byfogd I T. har regjeringen M. föreslagit; ~t som nummer 1 uppförd i första förslagsrummet; komiteen på utskottet hemställer; Riksadvokaten ~r ham til dødsstraff yrkar dödsstraff på -stilling inställning; förberedande utlåtande, hemställan, förslag; eksamen med ~ med särskild rekommendation för stor skicklighet

-stillingsrett rätt att föreslå -streke stryka för (under), pricka för -støe N förmögenhet -tagende ejö. fartygs rymd -tegne (låta) anteckna (anmäla); ~ seg skriva in sig -tekt inkomst -telja N inpränta -tilbens, gå ~ inåt rned tårna -tinge inackordera -toll införseltull -tre* hända, inträffa -tullet inbyltad -tur infart -tømmer för-, in|timring -tørre torka in -vik djup vik -vilge bifalla, bevilja -vo le[r] inälvor -ynde bringa i gunst; ~ seg ställa sig in inserat* insändare

inspektj|rise första lärarinna vid samskola

-ør* äv. överlärare vid folkskola inspisere inspektera inst innerst

instruk's föreskrift, instruktion intens intensiv

interessent* -skap bolag, konsortium intet* -kjønn gram. neutrum intrader statsinkomster ir N ängslan -a (seg) -äst gruva sig; ångra -e|leg förarglig -en ängslig; missnöjd; sjuklig -sam ängslig iret'te till rätta -legge ingiva till rätten; lägga till rätta -sette tillrättavisa irisk hämpling Linota irr ärg

1 irre ärga

2 irr||e* -elys slags kortspel -ing misstag irrigator lavemangsspruta

irritere* reta; ~nde retsam, retfull is* glass -and alfågel -ben blygdben -benstykke »lakt.=mørbrad -bjørn*= kvitbjørn -blink* ljusreflex på himlen från isfält -brann skada av is på gräs o. d. -bre glaciär -drift isgång -et(e) isig; is|-täckt -farende, der er ~ isen bär -fugl* kungsfiskare -iør—-farende -føre isgata -gält långstjärt djupvattensfisk Macrura*

-garn = eisengarn -gjerde morän -glan —-himmel -havsrør var. av röding himmel 1 polartrakterna vitaktig isreflex p5 himmelen -hud sjö. friholt av tågvirke -jokkel -jøkel is|pigg, -tapp -kalv från

isberg lösbrutet isstycke; frostspricka l trä -kløft spricka i landis -krav nybildad is -landsfalk var. av jaktfalken Falco gyr-faico -landsk isländsk; isländska motsatt hjemmenorsk -måke ismås -mort lyr-torsk -ne, blodet ~ stelnar -pil isbillispose

-pose isblåsa -ryp%=-make; zool. en vadare Chionis alba -skille isdelare -skruing* jfr skrueis -slag isbark -stappe issörja -svull svãll särsk. is, frusen i

lager av tillrinnande vatten -Vekke—-pil ise tumlare Delphinus phocæna isel mjölke hos torskfiskar isen- f sms. järn- -grå stålgrå -kram järnvaror -sverte blyerts iser=is cer

ising isbark; bak. sockerglasyr

islett inslag i väv, väft

isse hjässa -lapp hjässlob -punkt zenit

ist pres. av idast

ista'd för en stund sedan; äv. om en stund

i||stånd i stånd, i ordning; sette ~ reparera; komme ~ komma till stånd -steden -stedet {for) i stället {för) -stemme instämma; stämma upp

1 ister* -blomme ister

2 ister 0. -vier jölster Salix pentandra i sær i synnerhet

itak N grepp itel, itle^eitel itrukken i|förd -klädd

1 i'trekk dräkt

2 i trek'k i sträck

i vareta tillvarataga \vBrsykv=skinnsyke

iørefallende lättfattlig, om musik lätt att lära sig utantill

a*, ~ vel' javisst -bror* person som aldrig kan säga nej -m'en sannerligen, vil du ikke, så kan du ~la være -minne bifall -ord* förlovning; holde ~ fira sin förlovning jaa «e jii

jabbe trippa; tala otydligt; tfr jatte jafetisk {V) indoeuropeisk jafs munsbit jag fart, brådska, flykt jage*, ban bie fra sin post bortkörd -bolt* drivbult -line slags lina för bastar -trosse sjö. jaglina jakke* kavaj

jakobs||gras stånds -leider sjö. jakobsstege vid bramstångens akterkant -musling kammussla -stige* äv. bot. blågull Polemonium cæruleum -\\T\ — -graS

1 jakt*, den ville ~ jfr oskoreien -edderkopp jaktspindel Doiomedes m. fi. -herlighet jordägares jakträtt -ord jaktterm -pisk hundpiska -taske jaktväska

2 jakt* fartyg -seil briggsegel jalk valack

jalm N starkt (avlägset) ljud jam jfr jevn -døger dygn -fare N för det mesta -før lika duktig -føre* -leg vanlig, ofta -vår N vårdagjämning -t|over N i genomsnitt jam'en se under ja jamn N=jevn jamne lummer Lycopodium

jamse tugga långsamt; tala otydligt jamt=l jamte

1 jamte jämt|e, -länning

2 jamte jama

jamvel till och med ~ om även om Jan*, ~ van Gent havsula Sula bassana jan* spelt, pank; sjö. matros jar(e) rand, kant; egg, stad pà tyg jark ytterkant av hand ei. fot jarn N=jern jase hare jaske slarva

jatte med V jämsä med, alltid hålla med, säga efter jau jo

javle pladdra

jeg jag -isk egocentrisk

jeger* -hest* dragonhäst -latin jägar-,

Skeppar I historier -mester en hederstitel

-stykket ryggstycket jekkert kavaj; slå en ~ skolka från arbetet; jfr pjekkert jeksel oxeltand

jekt=/afø; i norra Norge anv. kustfartyg med råsegel -e I leia farleden utefter Norges västkust

jenke*, det seg det ordnar (reder) sig jennystol* bomullsspinnmaskin Jens*, pikenes ~ flickornas gunstling jente* tös, flicka; piga, hembiträde jer (D) er, eder -es {D) er; ~ konge jerk=jark ispose

-pose isblåsa -ryp%=-make; zool. en vadare Chionis alba -skille isdelare -skruing* jfr skrueis -slag isbark -stappe issörja -svull sväll särsk. is, frusen i

lager av tillrinnande vatten -Vekke—-pil ise tumlare Delphinus phocæna isel mjölke hos torskfiskar isen- f sms. järn- -grå stålgrå -kram järnvaror -sverte blyerts iser=is cer

ising isbark; bak. sockerglasyr

islett inslag i väv, väft

isse hjässa -lapp hjässlob -punkt zenit

ist pres. av idast

ista'd för en stund sedan; äv. om en stund

i||stånd i stånd, i ordning; sette ~ reparera; komme ~ komma till stånd -steden -stedet {for) i stället {för) -stemme instämma; stämma upp

1 ister* -blomme ister

2 ister 0. -vier jölster Salix pentandra i sær i synnerhet

itak N grepp itel, itle^eitel itrukken i|förd -klädd

1 i'trekk dräkt

2 i trek'k i sträck

i vareta tillvarataga \vBrsykv=skinnsyke

iørefallende lättfattlig, om musik lätt att lära sig utantill

a*, ~ vel' javisst -bror* person som aldrig kan säga nej -m'en sannerligen, vil du ikke, så kan du ~la være -minne bifall -ord* förlovning; holde ~ fira sin förlovning jaa «e jii

jabbe trippa; tala otydligt; tfr jatte jafetisk {V) indoeuropeisk jafs munsbit jag fart, brådska, flykt jage*, ban bie fra sin post bortkörd -bolt* drivbult -line slags lina för bastar -trosse sjö. jaglina jakke* kavaj

jakobs||gras stånds -leider sjö. jakobsstege vid bramstångens akterkant -musling kammussla -stige* äv. bot. blågull Polemonium cæruleum -\\T\ — -graS

1 jakt*, den ville ~ jfr oskoreien -edderkopp jaktspindel Doiomedes m. fi. -herlighet jordägares jakträtt -ord jaktterm -pisk hundpiska -taske jaktväska

2 jakt* fartyg -seil briggsegel jalk valack

jalm N starkt (avlägset) ljud jam jfr jevn -døger dygn -fare N för det mesta -før lika duktig -føre* -leg vanlig, ofta -vår N vårdagjämning -t|over N i genomsnitt jam'en se under ja jamn N=jevn jamne lummer Lycopodium

jamse tugga långsamt; tala otydligt jamt=l jamte

1 jamte jämt|e, -länning

2 jamte jama

jamvel till och med ~ om även om Jan*, ~ van Gent havsula Sula bassana jan* spelt, pank; sjö. matros jar(e) rand, kant; egg, stad pà tyg jark ytterkant av hand ei. fot jarn N=jern jase hare jaske slarva

jatte med V jämsä med, alltid hålla med, säga efter jau jo

javle pladdra

jeg jag -isk egocentrisk

jeger* -hest* dragonhäst -latin jägar-,

Skeppar I historier -mester en hederstitel

-stykket ryggstycket jekkert kavaj; slå en ~ skolka från arbetet; jfr pjekkert jeksel oxeltand

jekt=/afø; i norra Norge anv. kustfartyg med råsegel -e I leia farleden utefter Norges västkust

jenke*, det seg det ordnar (reder) sig jennystol* bomullsspinnmaskin Jens*, pikenes ~ flickornas gunstling jente* tös, flicka; piga, hembiträde jer (D) er, eder -es {D) er; ~ konge jerk=jarkjern

jern*, gammelt ~ järnskrot; han er et ~ tii å arbeide outtröttlig; arbeide i ~ straffarbete i bojor

jernj|bane järnväg; tåg; station -bels jäm|lösning, -beta -betong armerad betong -blomster aragonit -hammer

stångjärnshammare -hatt lätt hjälm; stormhatt -helbred järnhälsa -kno[k] knog-järn -prøve prövning av järnmalm; järnbörd -pulver pulveriserat metalliskt järn -safran slags polermedel -septer järnspira; sjö. järn |scepter, -stötta -skap brandfritt kassaskåp -stein järnmalm -sverte = -beis -tråd ståltråd -trådstau järntross, ståltrådslina -teppe järnridå -verk* järnbruk jerpe* Tetrao bonas ia -trost dubbeltrast jette* -stue gånggrift jevn jämn, slät, glatt; rättfram, okonstlad, enkel; tjockflytande, simmig, avredd; lagom, ordinär; medelmåttig, anspråkslös, slätstruken; likformig, konstant; en ~ mann en man av folket, en bland de många, &v. en medelmåtta -aldrende jämnårig -båren jämbördig -døgn vår-, böst|dagjämning -e jämna; bilägga; avreda -ing jämlike; avredning -lig ofta inträffande; adv. ofta jibb sjö. klyvare -e sjö. gipa; jfr gibbe

1 jo* ju; i bisats till nek. huvudsats det er ingen tvil om at han ~†år det utan tvivel får han det

2 jO labb Lestris

1 jodd* bokstav j

2 jOdd kern. jod joe vicker Vicia jog jagade; se jage

1 jol N jul

2 jol strätta Angelica sylvestris jolle julle; göling -bom båtdävert jomfru jungfru, mö; mamsell, fröken;

ibi. husföreståndarinna; förnämligare hembiträde; flicka (butikk-); sjö. dot-kopp -fødsel jungfrufödsel, partenoge-nesis -hinne anat. mödomshinna, hymen -kloster jungfrustift, stiftelse för ogifta kvinnor -klumme boktr, felfri spalt -na'lsk sjåpig, pryd, sipp; om man med flickansikte -trane jungfrutrana jonsok midsommar; jfr sankthans -blom

=guldblomme -koll blåsuga jord* -artisjokk=-sÅ;ø&& -bunn jordmån

-bær se nedan -drott jordägare särsk. i. förh.

t. arrendator -egen självägande; ~ bonde -ehorn europeisk sisel spermophilus citillus -fast eiendom fastighet[er] -fellesskap gemensamt ägande inom ätt eiitr by -fokk snö- ei. sandlyra utefter marken -forbindelse jordledning -funnen funnen i jorden; fossil -humle se nedan -kjenne vattenrall -kreps mullvadssyrsa -legeme jordklot -leie arrende -mandel* mandelsäv -midd eiags röd spindel Trombidium -mor pl. äv. -mødre barnmorska -mormann man, som lever på hustruns arbete

-nøtt* frukt el. frö av Arachis hypogæa el. Bunium buibocastanum-olje bergolja, petroleum -plett jordlapp\=-slag -rotte vattensork -rystelse jordskalv -røk* rumaria -skokk jordärtskocka Helianthus tuberosus -skorpen jordytan -skyld grundskatt -slag mögel-, rost|fläckar pä tyg -svale backsvala -veg N god ~ givande jordbruk -vinnende trav vägvinnande, drivande

jordbær smultron {mark-~); jordgubbar (have-~) -kløver blåsklöver -midd(e), -nut en skadeinsekt Trombidium -plante smultronört Pragaria snutebille skalbaggen Anthonomus rubi -spinat bärmolla -ål en liten rundmask Aphelencus fragariae

1 jorde åker, gärde

2 jorde jorda; täcka med jord

1 jordhumle rölleka

2 jordhumle jord-, gräv|bi jorte idissla

jotul jotun jätte

Judas* -øre en svamp Auricularia; sjö. Stäv

pollare

jug||gel -I flärd -le bete sig narraktigt juks (w) smörja; bedrägeri -e lura jule (tjockt i) piska upp juleijdag*, annen~ annandag jul -kake dansk julkaka av vetemjölsdeg med russin, suckat o. d. -lek jul-, pant-, sällskaps|lek -

merker gamla tecken, väderleksmärken; om ikke alle ~ slår feil alla gamla märken; etter alle ~ efter alla tecken att döma -rOSe* Helleborus niger -stue julgille -tre julgran -vette jul|-bock, -tomte

1 juling smörj

2 juling vallpojkejungekniv

junge| kniv bords-, fäll | kniv jur juver jura=2 jus

1 jus juridik

2 jus (vani. utt. schy)—sjy

justis rättsväsen; äv. rättsskipande myndighet; i «ms. justitie; holde <•*-> hålla ordning (disciplin) -protokoll dombok -råd a lagb hederstitel -saker mål som ligga över polisdomstols befogenhet -sekretær sekreterare i vissa överrätter justitiarius rättens ordförande, dornha-vande(n); äv. presidenten i høyesterett jutul jätte

juv djup klyfta (rämna) i berg jyde jute, jutlänning jysk jutsk, från Jylland jypling spoling

Jærl|en kustlandet vid Stavanger -bu

person från J. -hare vintergrå varietet av nordharen -lo svartnäbbad strandpipare -terne svarttärna jøde jude -kaker judebröd -kirsebær judekörs Physaiis franchettis J-land Palestina jøkel* N istapp -voll moränvall jøssing till ortn. Jøssingfjord; norrman med antitysk hållning under ockup.,

av NS anv. som öknamn, av jøssingene som hedersnamn

jøte krubba jøtun jätte

jøy||e! aj, aj, aj-aj! -a seg N jämra sig jåblom slåtterblomma jål||e tala (uppföra sig) narraktigt; s. narraktig kvinna -billede, -portrett narraktig kvinna -et[e] narraktig -ing narraktig karl jått N = mehe

1 ka=hva

2 ka överbyggnad över schakt kaa se]cå-

kabal patiens

kabaret* fat med flera skålar; aladåb kabbas=krabas

kabbe trå| klump, -kloss; block kabel* -ar(ing) kabellarium kab uss kapuschong

kabyss* skeppskök -bestikk dåligt bestick kadreier skeppare som driver handel med förbiseglande fartyg

kaffe*, gul ~ smörj med rotting -dokter -knekt kaffe med brännvin, kaffegök -slabberas kafferep -stell kaffeservis -stove kafé; restaurant -teria kafé med självservering -trakt jfr trakte

1 kag, kak kåk, skam-, spö|påle -bu V (militär) arrest

2 kag N blick -a N titta kagge* kutting

kahytt kajuta -s| plass hytt plats kaie v. pika rårna kajakk* äv. kanot

kake* särsk. småbröd; bløt ~ tårta; mele sin ~ sko sig -hjul brödsporre -linne blidväder under julbaket kakke slå; bulta kakkelovn* ofæt järnkamin

kakkenyn(ne) vresigt fruntimmer kakkhus (D) avträde ombord kal tåg, rep

kald se kall, kold -e|fSage N frossa -tokken N obehag kalen N förfrusen

kalesje sufflett;=föij. -vogn täckvagn, droska

1 kalk* -disk patén

2 kalk* -alger Lithothamnium -bunn kalkgrund -hydrat kalciumhydrat, släckt kalk -salpeter=luftsalpeter -sandstein kalksandtegel -slå* kalka, rappa

1 kaik [e*=-s/å / grav vitmenad grift

2 kalke kalkering; v. kalkera kalkun* -sk, være som en ~hane blåsa

upp sig som en arg kalkon; en ^bonde dryg, grötmyndig

1 kall kallelse; ordinarie prästerlig tjänst; et inntrengende ~ en bevekande maning -s|bok kyrkobok -s|brev fullmakt på prästerlig befattning -s|kapellan kyrkoadjunkt -s|rett utnämningsrätt; patronatsrätt

2 kall gubbe; diai. äkta man

3 kall se kold

kalle kalla (särsk. med öknamn)

kalmar en bläckfisk Loiigo 7J

kalna N börja ruttna jungekniv

junge| kniv bords-, fäll | kniv jur juver jura=2 jus

1 jus juridik

2 jus (vani. utt. schy)—sjy

justis rättsväsen; äv. rättsskipande myndighet; i «ms. justitie; holde <•*-> hålla ordning (disciplin) -protokoll dombok -råd a lagb hederstitel -saker mål som ligga över polisdomstols befogenhet -sekretær sekreterare i vissa överrätter justitiarius rättens ordförande, dornha-vande(n); äv. presidenten i høyesterett jutul jätte

juv djup klyfta (rämna) i berg jyde jute, jutlänning jysk jutsk, från Jylland jypling spoling

Jærl|en kustlandet vid Stavanger -bu

person från J. -hare vintergrå varietet av nordharen -lo svartnäbbad strandpipare -terne svarttärna jøde jude -kaker judebröd -kirsebær judekörs Physaiis franchettis J-land Palestina jøkel* N istapp -voll moränvall jøssing till ortn. Jøssingfjord; norrman med antitysk hållning under ockup.,

av NS anv. som öknamn, av jøssingene som hedersnamn

jøte krubba jøtun jätte

jøy||e! aj, aj, aj-aj! -a seg N jämra sig jåblom slåtterblomma jål||e tala (uppföra sig) narraktigt; s. narraktig kvinna -billede, -portrett narraktig kvinna -et[e] narraktig -ing narraktig karl jått N = mehe

1 ka=hva

2 ka överbyggnad över schakt kaa se]cå-

kabal patiens

kabaret* fat med flera skålar; aladåb kabbas=krabas

kabbe trå| klump, -kloss; block kabel* -ar(ing) kabellarium kab uss kapuschong

kabyss* skeppskök -bestikk dåligt bestick kadreier skeppare som driver handel med förbiseglande fartyg

kaffe*, gul ~ smörj med rotting -dokter -knekt kaffe med brännvin, kaffegök -slabberas kafferep -stell kaffeservis -stove kafé; restaurant -teria kafé med självservering -trakt jfr trakte

1 kag, kak kåk, skam-, spö|påle -bu V (militär) arrest

2 kag N blick -a N titta kagge* kutting

kahytt kajuta -s| plass hytt plats kaie v. pika rårna kajakk* äv. kanot

kake* särsk. småbröd; bløt ~ tårta; mele sin ~ sko sig -hjul brödsporre -linne blidväder under julbaket kakke slå; bulta kakkelovn* ofæt järnkamin

kakkenyn(ne) vresigt fruntimmer kakkhus (D) avträde ombord kal tåg, rep

kald se kall, kold -e|fSage N frossa -tokken N obehag kalen N förfrusen

kalesje sufflett;=föij. -vogn täckvagn, droska

1 kalk* -disk patén

2 kalk* -alger Lithothamnium -bunn kalkgrund -hydrat kalciumhydrat, släckt kalk -salpeter=luftsalpeter -sandstein kalksandtegel -slå* kalka, rappa

1 kaik [e*=-s/å / grav vitmenad grift

2 kalke kalkering; v. kalkera kalkun* -sk, være som en ~hane blåsa

upp sig som en arg kalkon; en ^bonde dryg, grötmyndig

1 kall kallelse; ordinarie prästerlig tjänst; et inntrengende ~ en bevekande maning -s|bok kyrkobok -s|brev fullmakt på prästerlig befattning -s|kapellan kyrkoadjunkt -s|rett utnämningsrätt; patronatsrätt

2 kall gubbe; diai. äkta man

3 kall se kold

kalle kalla (särsk. med öknamn)

kalmar en bläckfisk Loiigo 7J

kalna N börja ruttnak alun

kal uti innanmäte vid slakt, ränta; sficuk. löpmage

kalv* sjö. hjärta, dukt i fyrslaget tågverk

1 kalve kalva

2 kalve vadens baksida; muskel vid tum-roten

kalvel|brissel kalvbräss -kryss krusigt skjortbröst, krås kalvis isblock lösbrutna från glaciär kam* = nøklekam; vävsked; träkugge; mek. excenterkam; tandad bergsrygg; lakt. sadel; han har fått ~ til håret sitt har funnit sin överman (fått ett rivjärn till hustru) -bregne kambräken -gras, -gress kamäxing -gylte stensnultra -hjul kugghjul -musling* -skjell pilgrimsmussla Peeten -takket, ~ gavl trappgavel

kamel* vattenbehållare på värmeelement 'blomst sötblomster, kamomill kamelott kamlott tyg kameraderi kotteriväsen * befordringar kd.m\\\e=kamelblomst -te kamomillte kamin* särsk. öppen ugn kammer kammare; laddningsrum på kanon -sag kameralmål -skrue svansskruv

kammers litet rum

1 kamp* -dömmer stridsdomare -e|gras, -gress kämpe Piantago media -felle vapenbroder, särsk. t. Quisling -høns stridstuppar -udyktig stridsoduglig

2 kamp gråsten; rundad bergstopp -e|-fjell granitklippa -e|stein granit-, sten|-block

1 kampe tvärhugga stockändarna

2 kampe=-gras> se 1 kamp

kams anrättning av fisklever och mjöl kameleo'n (to) kameleont; biidi. person som lätt rodnar eller ändrar åsikter kanal* -bro akvedukt -dyne overdyne avdelad med längsgående sömmar kanarisekt vinsortfrån Kanarieöarna kandis kandisocker -e'rt kanderad kane* fin släde -bjelle dombjällra -fart slädparti kanefas kanfas

kanna N mönstra; tillerkänna kannast ved ei. med N kännas vid känne* -bærer kann växt Nepenthes -støper* eg. tennkärlsgjutare; den politiske

kannelere räffla ka'no kanot

kanon* «besetning servismanskap -betjening servis -e'r kanoniär -full stupfull käns V tillfälle, möjlighet, chans; se sin ~ til se sig utväg till

1 kant adj., være ~ og klar ha allting klappat och klart

2 kant* s., på disse ~er åt det här hållet; være på ~ med leva på mindre vänskaplig fot (vara osams, inte dra jämnt) med; være på en ^ på tre kvart, litet beskänkt -høvel* bestöthyvel -konvall getrams -nål fisk Syngnathus -spant resning

kanut't kamrat; skämts, skojare kapellan* präst i underordnad ställning; residerende ^ komminister; jfr kalls~, personell ~ adjunkt -i' kapellans ämbete, komministratur kaper * kapare; jfr kapre kapers kapris av Capparis spinosa kapitel* -feste bevisa med bibelcitat -s|-takst mots v. markegång kaplak «jo. kapplake

1 kapp kap, udde

2 kapp, om -es tävla -e|strid tävlan -full tävlingslvsten

3 kapp kapat virke; jfr 2 kappe

1 kappe* hårdklädsel; mössa; munk-hätta; mantel hos mollusk; kapp, huv över kajuttrappa; spiskappa; draperi; garnering, volang -hvelvning krönlist, mur-kappa -muskel kapuschongmuskel -ovn kamin med mantel för uppvärmning o. ventilation

2 kappe kapa; ~ trær topphugga, tukta; äv. fälla; ~ ved såga

3 kappe kämpe i folkvisa

kapre* eg. kapa, uppbringa; skämts, tillägna sig, annektera kapsel* -frukt fröhus

1 kar'* kärl -bånd tunnband -klut kökshandduk, disktrasa -maker tunnbindare -lære läran om kärlen i människokroppen -streng bot. kärlsträng

2 ka'r, karl* -folk manspersoner; jfr mann på ~ duktig; adv. väldigt, ordentligt

karakter* betyg, vitsord; kanselliråds ~ titel, »namn»; daglige (månedlige) ~er skoi. betyg för varje gång eleven haftkarakterbok

frågan, resp. för månaden; første^ högsta betyget -bok anmärkningsbok innehållande äv. de daglige (månedlige) karakterer -drakt ung. maskeraddräkt -orden, i ~ i ordning efter betyg -seddel betyg karamell* sockerkulör kar&veU*=kravell karbonade -kaker pannbiff karde* -bolle -borre kardtistel Dipsacus kardes ke ryktborste; kartesch kardialgi* magkramp kardus* patron[väska]; lugg, luv, kaluv kare gräva, skrapa -borre kardtistel kare't landå, droska karett sköldpadda Chelonia el. Caritta karfunkel karbunkel ädelsten karg*=karrig -hendt snål i gåvor karjol ensitsigt, tvåhjullgt åkdon med plats bakpå för skjutspojken

karke surra, linda

karm* ryggstöd; släde

karmin* -spurv rosenfink

karnapp utbyggnad på hus; burspråk

karn|efle = -øfle

karnof||fel högsta trumf; örfil; -fle slå, klå karpe karp -rygg krökt rygg på häst karré blåsa svagt; krusa sig om vatten karri curry; ^ av kalvekøtt kalvfrikassé med curry

karrig karg, snål, njugg, girig karriol* «e karjol karse trädgårdskrasse karsk* sbst.=kaffedokter karslig karlaktig

1 kart* omogen frukt

2 kart karta

3 kart vresigt trästycke -e hugga bort

kartere* pollettera kartoffel (D) potatis kartonasje papp-, kartong|varor, askar karuss ruda

1 karve kummin -kål -suppe grönkål på kumminväxtens blad

2 karve* skära [i små stycken] -merke bomärke -skurd träsnideri -stokk* stock

vari räkenskapsmärken inskäras

3 karve gammalnorsk segelbåt

kas(e) hög; rök av fyra kärvar; svedjeland -lo -rug korn, råg som växt på svedjeland

kaseking' lång promenadrock

kasen om fisk något skämd; om människa slapp kasja=/m55m

kasjott fängelsehåla, finka kaskjett* skärmmössa, soldatmössa kassasjon mit. degradering

1 kasse låda, lår; skrin; kassa|skåp, -skrin -bord liten bräda -post vanlig brevpost

2 kasse kassa; komme på (kassa) falla fattigvården till last -ettersyn inventering, revision -lapp kassakvitto -manko -skort N kassabrist -stykke kassapjäs -svik förskingring

kasse'rer(ske) kassör(ska) kasserolle kastrull

kassia växtsläktet Cassia som lämna senna-blad

kast* äv. utläggande av vad; ställe, där vad utlägges; ~ med hodet knyck; sette alt på ett ~ på ett kort kaste* äv. fiska med vad; skotta snö; s. mängd säd som på en gång lägges på logen för att kastas; ~ frakken lägga bort överrocken; ^ med nakken knycka; ~ korn skovla säd för att hindra den att unkna; äv. kasta säd för att frånskilja agnar o. d.; öllet seg surnar; ~ bi lägga (dreja) bi; <—' fra kasta loss; ^ en noe i nesen retsamt påminna om; ~ opp kräkas; -kalv i förtid född kalv -kjepp värdelös sak, struntsak; han er ingen ~ han är ej att leka med -nett -not vad -skyts mörsare; kastvapen -sluk drag -(sluk)-stang kastspö -tørkle liten schal katekism|e -us katekes

1 katt* sjö. pynt; han er ikke for ~en inte att leka med, ingen sparvunge; få ~en få avsked, »sparken» -gaupe kattlo -øye I sten heliotrop, slags opal

2 katt* sjö. kattgina; dagg med 9 snärtar; i fästning högverk, kavaljer

katte V prygla; avskeda kattejifot*=-/aè& -killing kattunge -labb kattfot Gnaphalium, Antennaria -pine, V (Ere i ~ vara riktigt i klämman -pus kisse -vask dålig tvättning, slickning kaudervelsk kökslatin, rotvälska kaue sjunga locklåtar för boskap kauke ropa, skrika, hojta kaun karbunkel, finne kaup eg. köp; tjuvs byte; kap -a N köpakaupe

kaupe N skopa

kaure [hår]lock; hyvelspån; jfr kovre kauri kauri, orm-, porslins|snäcka käns sjö*; N äv. kaxe kausjon borgen -e're gå i borgen -is't borgensman

kaut stolt, övermodig

1 kav förstärkningsord komplett, äkta, ur--full stupfull -norsk, ~e og pæredanske ord ved siden av hverandre -råtten genomrutten

2 kav starkt snöfall eller sjöstänk

3 kav sjödjupet; (våldsamt) arbete eg. att hålla sig över vattnet; brådska, tumult, buller; i ~ i kvav -båt N ubåt

kavai slags kappa med stor krage

1 kåve v. kava med armarna; vara överhopad med arbete, jäkta

2 kåve tätt snöfall

kaverl[e—kausjonere -ingsmann =forlover kavl flöte På fisknät

kavlesjø krabb sjö, då vind och sjö möts kavring skorpa ke- jfr kje-kefir filmjölk

kei N aå}.=kjed; ~ og lei utledsen

1 keie se kaie

2 keie V käke; holde ~n hålla käften keik adj. eg. bakåtböjd; stram i hållning

en; s. böjning -ut N spotsk; tillgjord keim N avsmak; lukt kein årtull; skåra keip årtull

1 keise (hårt k) välja, kora

2 keise N kesa; jfr skjene

keiser*, kiv om ~ens skjegg påvens -SVamp sydeurop. ätlig flugsvamp Amanita cæsarea

1 keite vänster hand -t tafatt

2 keite kråma sig

keive se kjeve -leg N klumpig kelner kypare kelp tångaska

kelt tjockläppad multe Mugn cheio kemner motsv. stadsfogde, stadskassör kentre kantra kermessbær scharlakansbär ketsjer [D) fiskryssja, håv; racket kid=kje

1 kik konisk tapp i vattenkran

2 kik ögonkast, blick kike kikna

kik(k)e titta -rt kikare kikre kika

kiks f elstöt; skämt -e stöta fel; skämta; spela kula -ejkule stenkula kil lång smal vik

kilde o. kjelde källa -kalk kalktuff -vogn

vurst -øvrQ{==bekkrøy kild||en kittlig; en ~ sak delikat, ömtålig -re kittla; sjö. om segel skevra, leva

1 kile—kildre -n =kilden

2 kile* kil, vigg;=fø7 -beger saltmolla -dannet kilformig

3 kile se kyle

4 kile dyka med huvudet före

5 kil&=kjegle kilevink örfil, sittopp killebukk lockord till killing

killing katt , har-, kanin|unge; skämts, barn; Hv.—kje kilt[r]e kavla upp ärm, skjorta upp kjol

1 ki'm embryo; grodd -blad hjärtblad -blære groddblåsa, blastula -knopp stamknopp -planté groddplanta -plett navelfläck på frö -rot rotämne

2 kim bottenrand i tunnstäver

1 kime v. gro;=kim; jfr gorrkim

2 kime klämta, ringa i kyrkklocka; ringa häftigt, ivrigt

kim[m]ing horisont; den skenbara gränslinjen mellan himmel och hav; fartygs vattenlinje -s|dalling horisontens depression då ögonpunkten iigger avsevärt högre än havsytan

kimse kasta på huvudet; ^ ad noen rycka på axlarna

king krampa, liten järnkrok -e sinka

porsün

kingel spindel -krok mörkt rum med spindelväv i

kings släng, kast -e kasta med huvudet; -et[e] slängig

kinn* -bakke överkäk; mandibel -ben -bue ok|ben -båge -hest örfil -kam ga-nasch -kjede kedja på stångbetsel -stol på betsel huvudlag -taske påssjuka kin nekjerne kinnung N dörrpost kino bio

kipe vidjekorg att bära på ryggen -lam lamm, som bäres till torget; stackars litenkipen

kip||en N uppsluppen -nast bli glad-ne uppsluppenhet kiper=kipper kipp ryck

1 kippe s. kroghål, buskrog

2 kippe v. lyfta; sjö. fiska, kipa ankaret; slänga ifrån sig ett klädesplagg; det ~t i meg klack till

3 kippe bunt, knippe X kipper kypert

2 kipper tunnbindare kippers lättrökt, lättsaltad sill kippmaur blodrot Potentilla erecta kirke kyrka - bakke*, lyse fra kungöra vid kyrkan -bot kyrkoplikt -brøde brott mot kyrkofriden -departementet motsv. ecklesiastikdepartementet -protokoller kyrkans räkenskapsböcker -råd ung. konsistorium -rensning reformation -sanger kantor, klockare -stevne, lyse ved ~ jfr -bakke -svale* tornsvala -tjener kyrkvaktjare, -mästare -verge motsv. kyrkvärd

kirsebær körsbär; särs. om odlade arter; det er ikke godt å plukke med de store ordspr. -finke -fugl stenknäck kirtel körtel; kirtler V skrofler -hår bot. glandelhår -svak skrofulos kisle* om katt få ungar kiss! lockrop till flere slags djur kiste* Jfr dårekiste -glad förtjust, hjärte-glad -kjole skämts, högtidsdräkt -klær allra bästa kläder -mur skalmur kita N kittla

kittel knäppt röck till skydd för kläderna, skyddsrock (doktors-, målar-, städ|-rock o. d.)

kiv* -s[mål tvistemål kive fjällabb kjake käkben; kind

kjangle tugga långsamt; skära slött; kivas

kjapp rask, snabb kje- se äv. ke-, kjæ- kæ-

1 kje killing

2 kje enklitiskt icke

kjebe käke

kjed ledsen, trött; ~ av led på -e seg ha tråkigt -elig tråkig, ledsam; beklaglig -som-som'melig långtråkig, tröttsam kjede kedja; varp, ränning -bom garn-

bom på väv -bro hängbro, vindbrygga -garn varptråd -ledd länk kjedel o. kjel kittel; ångpanna -flikker plåtslagare -ost kalvdans -ste(i)n pannsten-tromme puka

kjeft*, grov ^ äv. grogg av vanligt vatten och konjak -auke -ause gaphals, pratmakare

1 kjegle kivas, träta

2 kjegle* kon; kägel på trycktyp; repslagar-hjul -hjul koniskt kugghjul -reiser markör vid kägelspel -snegl* conus

kjekk* rask, duktig; frisk; rar kjekke opp i vinden styra så nära upp i vinden som möjligt kjekle träta högljutt

1 kjekS Stång med krok att ta in fisk med

2 kjeks »lags liten båt

3 kjeks käx

1 kjekse ta in fisk med 1 kjeks

2 kjekse fiskhona; (rogn-); äv. N envist kvinnfolk

1 kjel hålkäl

2 kjel -OSt se kjedei

kjeld strandskata Hematopus kjeld e—kilde

kjel(*)=kjedel -dress arbetsdräkt, blå-ställ, overall

kjeller källare; partiet mnder linien» tidning, understreckare -fortelling följetong -mann källarmästare; värd -melk

slags tätmjölk som kan gömmas lång tid -Snegl Limax variegatus

kjeltring bedragare, bov kjelling se kjerring kjem pres. av koma N kjemme kamma med finkam; s. höfång kjempe* särsk. i sms. jätte-; groblad; midasöra, trädgårdssnäcka; främsta delen av båt -dysse stenkummel; gravhög--grav -haug gravhög -musling jättemussla -Okse uroxe -old hjälteålder -slange boaorm -svingel långsvingel kjena N försmäkta kjeng —king

kjenge dryckeskärl med två öron

1 kjenn||e; ~ skyldig förklara; ti for rett alltså prövar rätten skäligt; ~ seg

ved erkänna, kännas vid -elig märkbar; igenkännlig; uten ^ betydning nämnvärd -else dorn, utslag särsk. av förberedande art -ejord artikel

2 kjenne * smula, aning; en ~ for sentkjenne

kjøpstadar ett

3 kjenne s. känne| märke, -tecken kjennskap bekantskap kjensel igenkännande; dra ~ på tycka sig känna igen -kort identitetskort kjensgjerning faktum kjent bekant; ban er godt ~ i byen väl hemmastadd (lokaliserad, förtrogen med förhållandena); han er vel ~ J byen allmänt känd -folk bekanta -mann lokal kunnig person, särsk. lots kjepp*, det går som ~ [er] i hjul som det vore smort -høj stursk kjer -ald N kärl

1 kjerne* kärna frö; säd som foder, kärn-, kraft|foder -biter stenknäck -lær prima läder -setning ääds matning

2 kjerne [smör]kärna -elter maskin som både kärnar och arbetar smöret

kjerr småskog, jfr kjørr, kratt; kärr kjerrat uppfordringsverk för timmer kjerring* -datter; manndattern og ~

mannens dotter och styvmoderns egen dotter, sagomotiv -ris dvärgbjörk -rokk -snelle fräken Equisetmn -spytt grodspott kjerris ack ja för godstransport kjerte (vax)ljus kjertel =kirtel kjerv spår i träskruv kjese ostlöpe

1 kjev||e vänster hand -hendt vänster-

hänt

2 kjeve käke -er maxiller hos insekter -bånn munläsa hos häst -kjede kindkedja -sterk munvig -stykke sidrem

kjevl käbbel, gräl

1 kjevle gräla

2 kjevle (deg)kavel -gras -gress timotej kjole klänning; frack, ~ og hvitt -skjørt

klänningskjol kjona N städa kjone torkria kjos litpn vik, bukt kjosa N välja

kjuke klump; knöl; kloss; =kogle kjukling N = kylling kjæle for smeka -barn -dægge guldgosse, kelgris -n* som tycker om smekningar; klem ig; ömtålig, veklig-navn smeknamn 1 kjære besvär i enk tare form över underrätts förberedande utslag (kjennelser), jfr 1 anke; v. anföra sådana besvär -målsutvalg avdelning i høyesterett, som

prövar, om inkomna besvär skola omedelbart avvisas eller upptagas till avdömande in pleno

2 kjære seg om bry sig om kjæreste fäst |man, -mö kjærlig kärleksfull -het kärlek; brennende studentnejlika; ^ på pinne slicke-pinne -hetsgras darrgräs Briza kjærtegne smeka kjæte kättja

kjØ- se äv. lcø

kjø'd [D) kött; numera mest fig. jfrkjøtt det er ham i medfött; ali ~ets ganq ali världens väg -deig malet kött, köttfärs -farse finare köttfärs -gryn köttsoppa med gryn -hode tjockskalle -kaker köttbullar; pannbiff -meise talgoxe Parus major -sjy -sky köttmust, steksås s|på-tagelse inkarnation, mandomsanammel-se -trevl muskeltåga kjøe N ung forell

kjøkken kök -mødding avfallshög; ark. namn på avfallshögar innehållande musselskal som beteckna stenålderns boplatser -salt grovt koksalt -skriver skämts, herre som lägger sig i köksarbetet -tøy kökssaker -urter grönsaksväxter -vogn vagn med plats baktill för gods

1 kjøl kylig -e avkyla; det det blåser en sval fläkt -ing äv. sval fläkt -ne svalna, bli kylig

2 kjøl* på fartyg -blokk stapelblock -bue byggn. åsneryggbåge -gang sambords-planka; kölsträcksplåt -makk -mark larv av knäppare, som angriper växt-rötter -snegl kölfot

kjøl le kölna; jfr Jcjone kjølsleg N ryslig kjømd N, i ~a i antågande kjøn N klok; kry; stolt kjønn kön; gram. genus kjønrøk kimrök

kjøp*; han fclapp for godt ~ för gott pris; oven i ~et (till) på köpet; gi ~ ge upp, ge tappt -e|evne köpkraft -e|kortene talongen i 1'hombre -e I lyte på saluvärdet inverkande fel hos husdjur -e]sum köpeskilling

kjøpmann* (ofta utt. -i-) handlande -s|bok handelsbok

kjøpstad* i officiell stii stad -s|rett särsk..

rätten til) egen jurisdiktion och att utgöra egen ralkrets vid stort Intfsvakjør

kjør A pi. kor, se ko, ku kjøre* åka; ~ et fartøy träcka, förhala; ~ en ned köra på, omkull ngn -lønn skjutslega; frakt; taxa -tøy åkdon kjørel kärl; jfr kjørr el kjørmesse förr kyrkmässa, högtid på kyrkans invigningsdag

1 kjørne skilja kom från borsten

2 kjørne använda k]örner -r* punkternål anv. då borrhål skall borras -rjSßiSS spets som för arbetsstycket

omkring

1 kjørr snår, småskog

2 kjørr N lugn kjørrel träkärl, laggkärl

kjørvel körvelkäx -suppe slags grönkål kjøs skrämde se 2 kyse kjøter hund av obestämbar ras, bond-hund; slusk kjøtt kött i eg. bet., jfr kjød -berg överdrivet fet människa -kraft buljong kjøv -svell -svoll N isbeläggning kjøve kväva; släcka; dämpa

kjåk se tjåk

klabbe* om snö hänga vid ei. fast

klada's klibbig klump, klimp; Jfr klatt

klaffer bakdantare

klage*; klaglan -omål

klaka N klake frysa till; frusen markyta

klakk =klatt; fiskegrund

klam fuktig

klamre seg klänga sig fast klang* -bunn resonansbotten -kjønn tonsläkte dur el. mol*

klan ner fläskänger skalbagge Dermestes

1 klapp klaff, ventil, val vol; bry tjärn på nyvei; skygglapp; lösbotten i mudder-pråm -horn mus. ventilhorn -løper* enkel talja, vojt -myss klappmyts -stol (ned)-fällbar stol, klaffstol

2 klapp klapp[ning]

1 klappe klappa

2 klappe gå ihop (i lås) klapper drevkarl i klappjakt klapperslange skallerorm

klapre*, mine tenner <-~->t jag hackade tänder

klaps slag med flata handen klar*, en ~ kjoie genomskinlig; †eg er ~ (N) äv. uttröttad, »slut» -kutling -stubb klarstubb

1 klare göra klar; ~ en regning göra upp — odden lyckas segla om

2 klare klarna

3 klare ljusning, öppning; glänta; vak klask smäll med flata handen; aum. om

ljud som uppkommer då man slår med ngt mjukt och vått; smack[ning]; klatsch! -e klatscha; kasta vårdslöst, dänga; ~ med tungen smacka -e|lyd smackljud klasse klass -ansettelse klassifikation klatre klättra; knacka sakta -fisk klät-terfisk -jern stolpsko för telefonarbetare -mus [långsvansadj skogssork -spissmus spetsekorre

klatt litet stycke; liten klump; kryp; bläckplump; en ~ jord en liten jordlapp; hele ~en hela alltet (rasket) -e, ^ sine penger bort plottra bort -eri fusk-, stycke|verk; sudd -finger klåpare -gjeld småskulder -håret tovig i håret klauv klöv; guckusko Cypripedium klavre kravla

kleb||e klistra fast; klibba -erjste(i)n tälj-sten -rig klibbig -voks kittvax klede* pi. klær -bon klädebonad, klädnad -lig klädsam -lisse tygremsa -møll klä-

desmal -s av kläde

kledi|ning klädnad -sel dräkt; beklädande; sjö. bordläggning -nings|stykke klädesplagg

klegg broms; adj. efterhängsen kleia N klia kleima N klistra

klein klen; tunn, mager; ömtålig; sjuklig -smed klen-, lås|smed kleise sluddra, tala otydligt, läspa kleisen N klibbig klekkelig ansenlig, betydande klem, på ~ på glänt; med fynd og se fynd -hake hållhake, krampa; bänkhållare, knekt, valet -hane klämmare -me hållhake, krampa, skruvtving; knipa; klädnypa; v. klämma -sel tryck; beklämning -st re skreva klenge* klänga sig fast -gras -gress -maure snärjmåra; N äv. kardborre -navn efterhängset öknamn klepp klimp i gröt; =2 kjeks -fisk [N) klippfisk kleppert klippare liten, kraftig häst kleptre klappträ

kleresi* eg. prästerskap; hele ~et hela sällskapet kless Jft klask, klissklesse

klesse =*klisse klett klint, topp

kle(i)v brant (svårtillgänglig) backe med

gång- eller r id väg

kleve liten kammare klia N skrika om sjöfågel klie ha kväljningar klimpre klinka speia klin kok stryk

kline klena, smeta, klistra; kela, smekas; ungen seg innpå sin mor; leve

klint innpå hverandre som packade sillar kling jlabrød med smör

1 klinge* sågblad: gå en hårdt på ~n anfalla häftigt, gå nära in på livet

2 klinge* v., ~nde frost så att det knarrar under fötterna

klinger sonor, klingande, gall klining =kling

klink*, spille ~ singla slant -e se nedan -hake spärrhake -nagle nitnagel -plate nitbleck

1 klinke = kikse

2 klinke krampa, sinka; v. nita; sinka

porslin

3 klinke* klinga med glas; med anspelning på 2 klinke: klinga, slå sönder

4 klinke (hårdbränt) kUnkertegel klint brant klippa, bergklint

klinte klätt ~n bland hveten bibi. Ogräset klip b—klype klipper* snabbseglare klisse klibba, klena; tala suddigt e». tillgjort; läspa -t klibbig klister* -ål ättiksål Anguüiuia klitt [D) dyn vall av flygsand

klivra N kliva ofta «i. ideligen kljå(stein) N sträcksten i lodrät väv klo*, pi. klør; der er min ~ stil; han er en ~ han är om sig -äst N klösa varandra -berr N tydlig -skate klorocka -urt strandklo Lycopus

klode klot; himlakropp; ~n jordklotet klodrian fuskare, tölp, dumbom klog (åg) o. klok (mk) klok -elig visligen klokke* liten underkjol; ostkupa; = -blomst -blomst blåklocka Campanula -frosk klockgroda -ku skällko -slett (bestämt) klockslag -stol klockställning -time timme på 60 min.; 4 svenske skoletimer er 3 jeg har ventet i i ire stive >-^r fyra runda timmar

klokker klockare; dumhuvud klomber N klyfta klon N sort

klopp spång -e lägga spång; boktr, jämna satsen

klore riva, klösa

1 kloss klots; = klodrian -et klumpig, tafatt, tölpig -hode fyrkantigt piphuvud av sjöskum; dumhuvud -major=klod-rian -sko träbottnad sko, trätoffel -stade bistock

2 kloss trätoffel

3 kloss tätt intill; höide en ~ kort; på ~ hoid nära

kloster* änkebus, jungfrustift -latin munklatin k! o't klimp

1 klov klöv -dyr partåiga hovdjur

2 klov rämna

klove klave; klyfta; vinkel klubb »lags palt -alke tordmule kludjlder trassel det er ~ i regnskapene något på tok -re fuska -ret(e) slarvigt utförd klukke* porla; om höns skrocka klummer tung, tryckande, kvalmig klump*; jfr knoll

klumse trolla fast, göra mållös; klumpig kvinna -t(e) otymplig klundre arbeta sig fram med svårighet; arbeta tafatt klunger nyponbuske Rosa m. fi. taggiga buskar -kjerr taggsnår -runn nyponbuske klunkeflaske plunta kluntet(e) klumpig, tafatt

klUSS =hludder\ det er mye ^ med de ungene

besvär, pjosk; slarv -e=Jdudre pjoska; det er best ikke å ~ mer med det bråka med det mera

klut lapp, trasa -e|handel lumphandel -e|papir lumppapper -e|skredder lappskräddare

klyde skärfläcka Recurviroatra avocetta

klynge klunga, hop, skara klynk klagan, jämmer, gnäll -e gnälla klype v. nypa; s. nypa; klyka, klämma klypper duktig karl; överdängare klyse kluns, klump, klyscha klystér* lavemang klyve kliva; klättra jfr kløve klyver sjö. klyvare -pyntenettstag stampstag

klyvi större strandpipareklær

klær kläder

klø v. klia; h»n »kk ~ smörj e klåda; eller den søte ~ hommer den sure svie det kommer surt efter

kløft klyfta, ränna, grop; klyka; hak på excenter lås -arm -stang excenterhävstång kløkk N mjuk, späd -ja N röra, beveka kløkka N kväka

kløkt skarpsinne, klokhet -lg klok; ikke meget ^ klyftig

kløne (mycket) tafatt person; jfr Moss kløpper=Mypper klør pi. av klo klor kløter klimpar, se klot kløv tvådelad börda som lägges över ryggen på lastdjur

1 kløve klövja

2 kløve klyva; ~ ved hugga ved -øks vedyxa

kløver* Trifolium -tretthet* jfr följ. -ål rundmask, som lever parasitiskt på klöver och synes orsaka klövertrötthet ho» jorden

kløvne klyva sig, gå isär kløvsag enbladig ramsåg kl øyen N kelen; vek kløyva N=kløve

klä=klø -makk mark skabb -ris -ved

tamarisk, klådris Myricarla german ica

klår N—klar -leik klarhet kn- se äv gn

kna knåda -ost=pultost knabb (rundad) bergstopp knabbe nappa, knipa, snatta -s kivas, gnabbas

knagg krok, pinne, Spik att hänga kläder på; kugge i kvarnhjul; knagg, handtag på »««käft; spak på ratt -e|rekke klädhängare knak||e* -ende förstärkningsord; ~ hodepine (kjekk) -frost mycket stark frost knakk knäckte

knakki|pølse -vurst ung. frankfurterkorv

1 knall pisksmäll, klatsch; skämts, gille -børse leksaks-, plugg|bössa -e* slå sönder -hette tänd-, knall [hatt -perle rysk smällare

2 knall grovt rågbröd, kavring knallert moped

1 knapp* adj., klær trånga; vind svag - mælt fåordig

2 knapp*, miste ~en huvudknoppen; jeg ville gi en ~ for å få se hvordan han klarer

•eg vad som helst -blomst=knappegras

-e knäppa -e|gras rödklint Centaurea jacea -eI nålspenger nålpengar knark gammal, vresig [och snål] person

knarp kornknarrens läte

1 knarr* = kveldknarr; = knark -voren knarrig

2 knarr förr slags handelsskepp

knart kvist i trä; berg|avsats, -topp; sup knas skoj, upptåg; sötsaker, gotter, snask; gå i ~ i kras -e krasa mellan tänderna; tugga så att det krasar mellan tänderna -ke tugga hörbart, knapra -tørr alldeles torr

knast kvist, knut i trå; en gammel ~ en rik el. hård gammal man knatt —knaus -e hugga smått, hacka knaus liten bergstopp, bergknalle knavre ringa svin

kne*, pi. knær, gå i knærne med krokiga knän; komme på knærne på obestånd; til till knäna -bot -bukt knäveck -fall pall vid altardisk -has knäveck -høne harhjärta -plate ejö. balkbricka -rem skomakares Spannrem -rot Goodyera -skjell knäskål

knebel munkavle; kläpp; V filur -s|bart

mustasch

kneble lägga munkavel på knege krossa; arbeta tungt; spara -n gnidig

kneggja N gnägga kneik liten backe kneipe värdshus, krog kneippbrød bröd av sammalet vete kneise bära huvudet högt; slottet ovej byen reser sig stolt; ban ove? alle är huvudet högre än alla; ~ med nakken knycka på nacken

knekk* -and årta -parasoll parasoll med ledat skaft -pil skörpil ßaiix fragiiis -stag sjö. bogstag -stopper begagnat tågvirke

som fästes vid kabel för att skydda den

knekt* karl; dräng; slyngel; stötta, konsol

knele falla (ligga) på knä -re utländsk in-

»ektsgrupp, besläktad med rätvingar Mantid»

knepen knapp, snål, gnidig; nätt och jämnt

kneppkaker siags pepparkakor knepre klappra som storken

1 knert dask; liten sup, »gök»

2 knert pojkeknerte

knerte slå, hugga, hacka; ~ og hoste

knett liten smäll -a N=lcnitre

knevl e=kneble

knickers (n-) golfbyxor

kniks* liten nigning

knip* brant bergsluttning

knipal N snål

knipe* knycka, stjäla; kortsp. maska -tang hovtång; frack kniplinger (knypplade) spetsar knippe* bunt -ved bränsle av ris knippel knölpåk; käpp med blydagg; polisbatong (gummi knöl, lymmel knips [näs]knäpp; gjøre ~ i lommen knyta näven i byxfickan -e knäppa knipsk avvisande mot manfolk knirke knarra om skor; gnissla -fritt friktionsfritt

knis fnitter, flin -e fnittra knistre om eld = knitre; om pers. = knise knitre om eid spraka, knastra; prassla kniv* bottentand på borr -kjuke björk-ticka -musling knivslida solen ensia -pulver smärgelpulver -skjell =~musling -tiur rackelhane knob sjö. knop knoe knoge

knok(e) benknota särsk. på knä och armbåge; slakt, [fläsk]lägg; jfr knue knokkel ben, knota -bløthet engelska sjukan -før med grov benbyggnad -mannen döden, liemannen

knoll [berg]knalle; jordkoka; bot. knöl; geoi. boll; drummel, lurk -reddik rättika knopp*, han er en ~ något till karl -soleie art smörblomma Ranunculus bulbonue -skjell knoppfjäll -skytning knoppning könlös fortplantning -spor bot. märke efter knoppfjäll -urt väddklint; rödklint

1 knorr slags fartyg

2 knorr knorrhane -ulk simpknot knort knöl på trä -e|kjepp -e|stokk knölpåk -et(e) knagglig, knölig

knot tillgjort tal -e tala tillgjort (överdrivet korrekt)

1 knott sandfluga simoiium

2 knott [trä]knapp; gatsten; bilkol, gengaskol

knubb träkubb, block; avsågade plankändar till bränsle -et(e) knubbig; ~ete ord hårda (skarpa) ord knubb[[a N knuffa -es gnabb as

knudr|en -et(e) knottrig; knagglig; ~te

tenner knöliga

knue knoge

knuge trycka med händerna, klämma knupp N knopp knups knuff, stöt

1 knurr=2 knorr

2 knurr morrande -e morra; knorra -e|-basse -e|potte brumbjörn, vresig person -hår morrhår

knuse krama sönder, krossa; i diskussion »bräcka»; ~nde overlegen komplett; han tar det med ~nde ro är absolut oberörd knusk fnöske -tørr kruttorr knuspe krasa; ~nde tørr—knusktørr knustra N krama sönder, krossa knut* knutpiska (rysk) knute knut; astr. nodus; utväxt, svulst, knöl; ^ på tråden fnurra; vresiga trästycken -tenner knöl tänder knuvl liten ojämnhet -e trycka ned kny v. knysta; knyst knysja N=knuse

knyst knast, kvist; knöl; valk under foten

knytte* -Ise sjö. knyttel, sejsning -pinne strumpsticka

knø knåda

knøl -hval puckelval, humpback knøs (halvvuxen) pojke, yngling knøsk fnöske

knøten nätt; flink; sympatisk knøtter gulnäbbad hämpling knøv (2)).nätt, vacker, söt; duktig, rask ko* pi. kjør Ä;

jfr ku -bjelle koskälla; backsippa -bremse nötbroms -fugl fågeln Ma latbrus ater -øye litet runt fönster oxöga

kobbe säl[hund] -klyse manet kobbel koppel

kobber koppar; kopparstick -dank kopparslant -hud koppar I beslag, -förhyd-ning -rust spanskgröna, kopparacetat -smed kopparslagare -sneppe spov Lim osa -takt koppartäckt kobbung snäckskal koble koppla; ~t bot. fingrad kobolt Å tomte kodde testikel[pung] kode has, karled på häst; v. kota över; jfr -t -bøyning karledens baksida -t somkoffert

— 84 —

kongeål

kotar över (går med framåtböjda karleder)

koffert* (to) kappsäck; amerikansk ~ koffert -fisk* Ostracion -løper skidturist, som övernattar på hotell; jfr pose-kofilnagle koffernagel kogg bred, öppen roddbåt kogger pil[koger] -s karduskoger

1 kogle öva trolldom -spill gyckelspel

2 kogle kotte, jfr kongle

kok kokning -e|ovn kakelugnsspis kamin som äv. kan brakas tili spis -ejstell köksattiralj

kokk* -e* kokerska -e|kone kokfru kokosmakroner kokosbröd kokra N »humma»; låta om ripa koks* skopa; skål med skaft eller handtag; slev

kol (iV)=i kull -bær björnbär, blåhallon kolbe kolv

kold (D) o. kald* ~t bord smörgåsbord -feber frossa -hus växthus med 2—6° -jomfru kaliskänka -skjør om järn kallbräckt

kolde N stark förkylning kole skål med veke i, tranlampa kolera* -flue en blåsfoting Thrips -Stang ung; polkagris

kolga N svärta el. smutsa ner med kol kolk||a N arbeta dåligt, fuska -ut klumpig, opraktisk

koll topp, huvud, hjässa; rundad bergstopp; jfr kull -hue skålformig mössa nationaldräkt -seiling kullsegling

1 kolle mjölkbunke av trä; rundad bergs topp

2 kolle kul lig ko, älg-, hjort |hona -t(e) kullig, hornlös; skallig

kollergang maskin för blandning av

konstmassa o. d. kolna N kallna; äv. rysa kolonialhandel diversehandel, kryddbod kolonne* kolumn kolp kotand kolten N halvrutten kolv pil; kläpp; klubba kome'die* lustspel; spille ~ spela teater komfyr [järn]spis -ovn kokspis och kamin i ett

komité* särsk. stortingsutskott kommag lappsko

kommando* kommandoflagga, befälstecken -tårn manövertorn

1 komme* v.; s. ankomst; ~ etter komma underfund med; han kom rent fra det det föll honom alldeles ur minnet; ^ opp imot gå upp mot, kunna jämföras med; ~ til noe få något; råka ut för något; ban kan ~ ut av det med lite reda sig; han kom ut av det kom av sig

2 komme (D) låta komma, bringa, tillsätta; kom mer salt i; kom fløte i kaffen; ~ i lave bringa i stånd

kommen (w)=l karve kommers spektakel, skoj, skämt; hee ~en rasket

kommisjon* äv. kommissionärsarvode kommode byrå -skuffe byrålåda kommune*; fylkes-, by-, herreds\~ -lege stadsläkare -lærer (D) folkskollärare -skole folkskola

komparent jur. person, som inställer sig kompetense befogenhet, behörighet komplement* gram. prepositionsuttryek; adjektivisk ~ prepositionsattribut kompress boktr, kompakt, utan mellanslag; koldt ~ omslag

komse halvdäckad båt; (lapsk) vagga komtesele=&*mtesøfo kondisjonerte folk folk i god social ställning, fint folk konditorkake bakelse kondolere* beklaga sorgen konduite rådighet, sinnesnärvaro -liste protokoll över personals vandel kone (to) hustru; gift kvinna; i sms. -»gumma» (vaskekone) -båt eskimåbåt, umiak som ros av kvinnor -mann toffel* hjälte

konfekt* äv. russin och mandel; en hård

~ en hårdhänt behandling kong spikböld; vild mejram, könig jfr

konk

konge konung; ~ns klær kronans kläder, uniform -bregne* safsa -brev*=wWsø-brev -flyndre* större exemplar »v rødspette -gribb kungsgam -gult kromgult o. d. -hette nätmage, huva ho» idisslare -krabbe trollkrabba -krone* kungsängslilja -pjolter »grogg» av konjak o. champagne -rekke konungalängd -uer blåmynt kungsfisk -ål havsål congerkongle

kongle kotte {gran-) -bit tallbit -palme kottepalm Cycas -skjell kottefjäll kongro N spindel

kongs||emne tronkrävare -fisker* kungsfiskare, isfågel -lys kungsljus Verbascum kongul bärklase; =kongle

1 konk* valthomssnäcka; jfr konkylie

2 konk (w), gå ~ V göra konkurs konkret* s. betong konkurranse* tävling

konkylie mussla, Snäcka, särsk. större sådan till prydnad

konsum förbrukning, konsumtion -psjon konsumtion

kontant* bestämd, resolut kontingent* medlems-, förenings [avgift kontor* arbetsrum i bostadsvåning; ämbetsrum -holdsgodtgjørelse ersättning för kontorskostnader -tid mottagningstid kontra||møtrikk stoppmutter -part motpart; person mot vilken man har motvilja -søksmål mot-, kontra|stämning kontroll* -lære mått till kontroll av arbetsstycke

kontubernal rumskamrat konvolutt* kuvert; eple i ~ äppleknyte kop(co) nyfiket stirrande; stirrande person; skock av nyfikna åskådare

-ö glo

kopiblyant anilinpenna

1 kopp* eg. huvud; träjskål, -kärl; koppglas; spikhuvud; sjö. spel-, ror|huvud -lam lamm uppfött med flaska -sette koppa -setter* äv. stans varmed nithuvuden formas -skatt personlig skatt, huvudskatt

2 kopp koppul kullersten

koppa opp N uppföda med flaska, t. ex.

lamm

kor N=hvor -for varför -leis huruledes kord simpelt, mörkt bomullstyg; ~ skjole-rygg

korde'I »ja. kardel

kork* -ek korkek Quercus suber -e|trekker korkskruv -hviler kork|frihult, -fender -tre träd med lätt ved; jfr -ek

korke örnlav Lecanora tartarea anv. till framstill In. av röd färg

korkje N varken korlegjes N till sängs korn säd, spannmål -arter sädesslag -avi spannmålsproduktion -blomst blåklint

-brennevin sädesbrännvin -bur spann

målsmagasin byggt på pelare för att skydda säden mot råttor -bånd kärve -es sätta korn, mata sig -et kornig -falk blå kärrhök -frø frö av vildsenap -god bördig -kolp koinsparv -kråke råka -loft spannmålsj-bod, -magasin -mo(d) kornblixt -orm larv av -møll -rust rost uredo -skrike nötskrika -smeller sädesknäppare -snu-tebille korn|borrare, -bill, -vivel -sorter varieteter av sädesslagen -spurv*— -kolp -valmue kornvallmo -åger otillbörlig uppskruvning av spannmålspriser

korporlig kroppslig; ~ refselse kroppsstraff; ~ ed kraftig korrek's skrapa -e gräla på kors* -e* seg ta illa vid sig, skämts, gripas av sedlig harm -edderkopp korsspindel -knapp jordreva -troll sjöstjärna korso—kor som er i alla fall

1 kort s. karta; kort -lag kortsällskap -Stokk kortlek

2 kort adj. kort; ^ fiskemat för litet seg (arbetad) -bølge kortvåg -celle paren-kymcell -siktig* på kort sikt -stablet korthårig

3 kort rulle för indragning av metreven korter diai. kvart, 15 minuter

1 kos=kås

2 kos N hop, hög

3 kos trevnad; ha det ~ trevligt -e seg trivas, finna sig väl, känna hemtrevnad -elig (hem)trevlig

1 koss tornformig massa is

2 koss N=korleis huru?

1 kost (to) kvast; äv. borste; bukett; sjö. rusk-, kvast |prick; skämts, konstapel -e sopa; jaga bort

2 kost (a) kost; skämts, stryk; i ~ i maten -forakter, han er ingen ~ han är inte kinkig i maten (har god aptit) -gjenger regelbunden matgäst -skole helpension, internatskola-sykdom bristsjukdom -troten N som har slut på maten -vand N kräsen i fråga om mat

3 kost (å) kostnad -bar* dyrbar; värdefull, dyr; gjøre seg ~ göra sig rar -e*, jeg v» r^ meg en ny kjole kosta på mig -ende pris

4 kost vedkast koster se tyvekosterkot

kot fiskyngel, småfisk kot(t) N litet hus; skrubb, litet rum -karl fattiglapp; ung. backstugusittare -kjerring jfr föreg, kov regnby; issörja kove (å) litet rum, kammare kovne mista andan

kovrj|ainkomma sig upp-ing uppkomling krabask karbas

krabbastømmer omärkt timmer

1 krabbe* slutbleck i lås; båt|krok, -länga; slags träankare med sänksten -eter arktisk sälart Lobodon carcinophagus -gang kräftgång -krän -spill mindre gängspel, vinsch

2 krabbe krypa, klättra, kravla

krable—krible; det kribler og meg; jfr krabbe

kraft*, Pl. krefter; spad (kjøtt-) -es|løs orkeslös -rot ginseng Panax -stol vävstol driven med mekanisk kraft -suppe buljong

krak snår av krokiga, missbildade träd krak||a N glida, kravla -al stel och svag i benen

t krake missbildat träd; jfr krak; ynk-rygg; stolpe att hänga kläder på; träankare med påbunden sten

2 krake ett havsvidunder; äv. om bläckfisk

3 krake kråka -tær kråkfötter

4 krake glida, släppa taget; harkla kraki lsk grälsjuk, stridslysten

1 krakk -en trä |pall, -bänk

2 krakk -et krasch

kram* -bu lanthandel -burotte bodbiträde -kar gårdfarihandlande, knalle, krämare -kiste kramlåda; hele hela rasket

krampe kramp -gråt konvulsivisk (hysterisk) gråt

krank vevtapp -aksel pedalaxel på cykel krans* -børste dosta ciinopodium -cirkel byggn. valv|ställning, -stomme -e|gilde taklagsfest -e|kake kransar av biskvideg lagda ovanpå varandra i form av en pyramid allmänt använd som finare efterrätt, motsv. krokan -e|lag -B\ = e\gilde

1 krapp* «. -plante krapprot

2 krapp trång, knapp; sjö. krabb krapyl pack, slödder

krasle prassla, frasa

krass||e riva, krafsa, repa; det er noe som ~r något rafflande -er plunderskruv, krats i gevär; ruggare, ullkardare; en rundmask Echinorhynchys -ull shoddy, lumpull

kratt snår -skog små-, under|skog krauma N myllra; arbeta hårt; krypa krauna N klaga; jämra; frukta krav -is tunn isskorpa

1 krave seg om is börja lägga sig, om vatten betäckas med en tunn isskorpa

2 krave o. krage* -ben nyckelben -hai Chlamydocelacus anguineus -jern krusjäm -trappe kragtrapp

kraveli kara vell slags föråldrat fartyg; underlagsbjälke i skeppsdäck kre kräk; förr=kreatur kreatu'r, ~er nöt(kreatur) kreditor* borgenär -utvalg gode män

konkurs

kreditt* -forening förening med begränsad ansvarighet som genom obligationslån bereder sig medel att lämna sina medlemmar försträckningar; motsv. folkbank, hypoteksförening m. m. -spille försämrad kredit t. ex. genom onödig lagsökning

kreft kräfta sjukdom krefter se kraft kregde mässling

kreier(t) krejare föråldrad fartygstyp kreist N klämmande -a klämma krek kryp -e krypa

krek||ebær -Unger kråkbär -linglyng

kråkbärsris Empetrum nigrum

kreksen vrång krel=lkro krem vispgrädde

krem|lasjon eldbegängelse -ere bränna Hk kremmer krämare, minuthandlande -hus strut; bot. stipelslida kremte harkla

1 krenge sjö. nackslag; kink

2 krenge, ~ en hare flå

kreper||e eg. spricka; dö; jeg lo så jeg holdt på å det meg retar mig så att jag kunde spricka -lig, ~ hett så hett att man kan gå åt krepp högmodig

1 kreppe v. krusa; krympa

2 kreppe smalt sund

kreps kräft|a -djur -e||øye kräftstenkres

kres läckerheter -en* kräsmagad

1 krets* distrikt -bane omloppsbana -bue cirkelbåge -løp* cirkulation; blodomlopp -møte möte med (föräldrar och) skattdragare inom ett skoldistrikt

2 krets avfall i guldsmedsverkstad kreve*, ~ en til regnskap fordra räkenskap av; ~ en til vitne stämma (taga) till vittne

kri be ideligen om samma sak, tjata, kälta; vard. ^ en med stein upprepade gånger kasta sten på

krible krypa; jeg har en ~nde fornemmelse det kryper i mig; jfr krable kridd —britt -hvit*

1 krig*, det er ~ens gang så går det till i krig -s|bygningskunst fortifikation -s|-dommer* ordförande i krigsrätt -s|tea-ter krigsskådeplats -s]vis krigsbruk

2 krig = i krik

1 krik krok, vinkel

2 krik -ke hästkrake

krikkand kricka Nettion crecca

1 kri'I kräftdjur Boreophausia inermis m. fi som tjäna till valföda

2 kril kräva hos fågel krill = 2 kril

krille klia, kittla; s. mässling -hoste torrhosta -syke mjöldrygeförgiftning krim[e] snuva kriminalsak brottmål krine skära ut figurer

1 kring smidig, behändig, rask; bekväm -mælt som talar fort, ledigt

2 kring* -kaste* radio- utsända, radiera -kasting radio; Norsk Rikskringkasting -setja N belägra -sjå överblick, rundblick

kringle* äv. liten rund skiva krins N krets, ring krisla N kittla; reta till hosta krisple bearbeta narven på läder krist||palme lucinus -tjørn -torn* kritle =krisle

kritt krita -hus, være i ~ hos en i gunst, i smöret

1 kro kräva hos fågel; ~ seg kråma sig

2 kro krog -holder -mann gästgivare; krögare

krok krökning; hörn, vrå; spenne ~ lägga krokben; trekke ~ fingerkrok; stå i

r-^en skamvrån; en mil til en mils omväg

krokan knäck; nugat; jfr kransekake kron|[arbeid arbete ådömt för ett oäkta barns underhåll -due perukduva -e* v. kröna -ake raka hjässan som en munk -rust* Puccinia coronata -vildt högdjur, särsk. hjort -år gyllene (utmärkt) år krongle||t(e) om trå knutig, kvistig; krånglig; en ~ fot sti -bjørk masurbjörk kronikk kulturell understreckare kropp* struma; kvarkknutar hos häst -byll körtelsvullnad -due* -ert kroppduva duvras med uppsvälld kräva -|US klädlus Pediculus corporis el. vestimenti

kross kors -be(i)n korsrygg, länd -ved snöbollsbuske

krosse eng. cross; ~ en sjeck korsa för att markera att blott bank eller bankir kan lyfta beloppet

krot krimskrams -e utsira med krumelurer -søm utbrodering krugg översta korsryggen; krokryggig person

kruka N huka sig -en böjd krukke kruka; apoteksburk krull krumelur, släng; liten hög (hop); jfr krøll

krum (oj) krokig -hals halsvred; oxtunga Anchusa -holt krumtimmer -kaker slags rån, formade över käpp, motsv. spån, strutar -passer krumcirkel -slutning* straff bestående i att delinkventen böjdes dubbel -tapp vev -tarm tunntarmens nedersta del

krumme inkråm i bröd; er også brød små smulor

krus mugg; i sms ler-; äv. krus kruse* -et krusig; han gjør meg hodet ~ gör mig yr i huvudet -syke sjukdom hos växter med krusade blad kruslen N svag, skröplig krusling skröplig person krutt* -brenner* brandnyckelblomster Orchis ustuiata -damp krutrök -kjerring smällare med vått krut -mølle krutbruk -siam krutsmuts

1 kry morsk; stolt; han er ~ og overlegen; ~ seg jfr 1 kro

2 kry v. vimla, myllra

krybbe krubba; slags kälke -rat foder, som ratatskrydderi

krydderi krydda, kryddor -mynte krydd-

mynta Eishoizia

krydre v. krydda

kryk||je -ke tretåig mås Larus tridactylus el. Rissa tridactyla

kryl puckel; adj. puckelryggig kry na N kröna; tukta kryp* -dyr kräldjur, reptil -e*, om tyg krympa; i kort gå under -e|havre flyg-havre Avena fatua -e|kvein krypven, fio-ringräs -e|soleie revsmörblomma Ranunculus repem -e {stang klätterstång -skytteri tjuvskytte -vidje krypvide kryss kors; [länd]kors, kruppa; tunnbindares märkjärn; kryssning; ankarJ-kryss, -krona; D dur har 2 på ~ og tvers kors (härs) och tvärs -ben korsben i ryggraden -betjent kustvakt -bras kryss-märsbrass -båt tullbåt -e* korsa; om tåg möta; jfr krosse -fall kryssmärsfall -forhør korsförhör; partenes ~ av vitner -hode tvärstycke på ångmaskin; förbindelse mellan stempel och pleilstang -mast mesanmast -oppsyn förr kustbevakning -punkt skärningspunkt -tokt kryssning -vant vant (rigg, gods) till kryssmärsstången kryste trycka hårt; särsk. trycka i sina armar

kryster kujon, hare

kræ- ee kre-

kraer pi. av krå

kræv N duktig, flitig

krøkje N krumböjd stackare om kvinna

krøkla N gå böjd

1 krøkle nors Osmerus epertanus

2 krøkle N knotigt träd

1 krøll mjölke hos större fisk

2 kroll lock; kjolen var i en eneste ~ helt igenom skrynklig -e snodd i håret; krumelur; v. krusa, locka hår; skrynkla kläder -et lockig; skrynklig -hårs av tagel

krønsk morsk; stolt krøpling (ofta utt. -bl-) krympling krøs krås, tarmkäx krøtter kreatur

krå, pi. kræр vrå; jfr kro -hylle hörnhylla kråke* -bolle sjöborre -bær se krekling -erter gök|ärt, -mat -fot lummer -

gull kattguld -karse kråkkrasse -mål förvrängt språk -smelle harskramla -sølv

vitt glimmer -ting församling som diskuterar struntsaker -tær kråkfötter kråna N bli frisk

krås* muskelmage hos fågsi; läckerhet kråsa N laga god mat; ~ seg ta för sig ku pi. kyr; jfr ko -auge koöga -bein kofot, bräckjärn -klegg broms -møkk kogödsel -nepe=turnips -ost mots. geitost -simmer=sym,re -skjell [isländsk] bollmussla -sopp kosvamp -symre viva kubb trä-, hugg I kubb -alke tordmule kubbe=kubb -stol stol arbetad ur en enda stock, stabbestol -t(e) tjock kue kuva; ingen fare kan ~ hans mot nedslå

k uf f ert se koffert

kukelure, sitte og ~ i kakkelovnskroken sitta och grubbla kuks gruvlott, andel i bergverk ku'I kula på kroppen, bula kulant tillmötesgående kuld||e köld -e grad, det er 7 ~er det är 7 grader kallt -skjær ömtålig för köld -slått kylslagen

1 kule kula; klot; det skal ~ til en trønder trönderna äro ej goda att rå på -fang* skottvall -fast skottsäker -fisk taggbuk-fisk -sektor klotsektor

2 kule jordkula; brunn, håla; v. gräva ned

3 kule liv, mellandel a? fartyg

4 kul||e blåsa upp -ing* frisk vind kulisse* excenterskiva; äv. gejd; järn

varmed skosulan glättas -feber rampfeber

kulk matstrupe, svalg; klunk

1 kulke kolka

2 kulke fuska, klåpa. bära sig tafatt åt

1 kull kol -aks SOtax förstört av brand el. rost -brenner kolare -damp kolos -formasjonen stenkolsformationen -jernstein kolhaltlg järnmalm i kolförande lager -kasse kolbox på fartyg -lag stenkolslager -meise svartmes -mule -munn^kolmule -panne fyrfat -so hona av sjurygg -stoff kemiskt rent kol -støv kolstybb -svier kolare: sjurygg -sviertro kolartro, vidskepelse -tidén stenkolsperioden -tjære stenkolstjära -vannstoff kolväte

2 kull* uppsättning av elever som under ett år fylla en klass ei. som följas åt; jfr 2 hold; vi har et godt ~ til artium i år en bra klass uppe i studentexamen; lyse i ~ og kjønn=-lyse; biidi. knäsätta, an-kullyse

taga, godkänna åsikt; ~ på ~ från släkte till släkte; i löpet av sommeren frembringer bladlusen flere ~ generationer -lyse genom rättslig handling upptaga oäkta barn som väsentligen likberättigat med äkta

kulla köla

kulj|ler koller hos häst; død flyvende ~ -re ha koller -ret kollrig, galen

kulp göl i älv

kuls N rysning -a rysa -en frusen kult tjock (rund) figur; kullersten; satt person -el gris fet gris -ste(i)n pack-, makadam |sten

1 kulten om fisk halvrutten, upplöst

2 kulten tjock; lumpen

kulør* färg; skämts, humör; kortsp. bekjenne brynt socker (sukker kum -me bassäng; fisksump; spilkum; kar-me|ovn varmugn för giastiiiv. kumar N hänge; jfr 1 rakle kum||la N knåda -le N bulle kummel slags likör kummen*=&an;e

kummer bekymmer -lig, et ~ brød

knappt; føre en ~ tilværelse leva i små omständigheter

kumple om kasta om vartannat kumte koller i seie -sele sele med halsring, kollersele

kun endast, blott, bara kung könig, mej ram Or ganum kunn bar allmänt känd, notorisk kunne kunna; kunde; ~ for rå för kuns=føm

kunst konst -dreier konstsvarvare -hevd N konstgödsel -ig konstlad, artificiell, konstgjord; mots. naturlig -kammer konstkabinett -nerisk konstnärlig -nid konstnärsavund -ord teknisk term -tavle artificiell vaxtavla som motsvarar mellanbalken i binas vaxtavlor kunt näverkont

kuntøye, legge ~ splitsa; like ~ kapa kuppel kupol; [lamp]kupa kuprometall legering av koppar och nickel

kur* -maker kurtisör kurant* ledig, bekväm; aUmänt känd kurator* förr förmyndare för halvmyndig (minderårig) person; förvaltare av konkursbo

kuren N nedstämd; opasslig kurl spindelblomster Listera cordata

kurle=krølle kurr stilla lugn

kurre knut; en ~ på tråden fnurra ku'rsus [läro]kurs

1 kur y=pølse

2 kurv korg o. (diai.) kørj korg; gi på r^en ge på köpet för att få kunder -dekke bot. blomholk -pil* Salix viminalis

kusine kvinnlig kusin kus||ke, -kenere stuka, kuscha kusma påssjuka kusse tjurkalv

kust||e=tafø -us, holde ~ over en spela herre

kute springa kutling smörbult Gobius

1 kutte (munk)kåpa

2 kutte hugga av

kuv rund bergtopp; höstack -e höja sig i båge -et(e) konvex kuvert* Vid bordet; jfr konvolutt -glaSS slags blomsterglas kuvung snäckskal

k V- (iV) ofta = /rø

kvabb lös, blöt jord, Æottmo, jäslera

kvabbe se horn~; tang; åle~

kvad kväde, sång

kvä[d]e kåda

k vag, slå i ~ slå i kras

kvakle fuska; kvacksalva -ri fusk; bråk

kvaks geting; jfr veps

kval —hval -kniv stor kniv

1 kvalm adj. kvav; jeg er ~ har kväljningar -e kväljningar; v. kvälja, äckla -e I pin ne usel cigarr

2 kvalm F uppståndelse, spektakel, väsen; hva er det for ~ i gata?

kvalt kvävd se kvele kvamne kvävas

kvann namn på två båtformade ben i fisks huvud

kvann[e] strätta, kvanne Angelica kvans -t frisk, duktig, rask

kvapp imperf. av kveppe

kvaps fuktig massa -et(e) alltför fet

1 kvar lugn -e lugna

2 kvar N—hver -helst var, varhelst kvarda N förse med bräm, kant kvare seg gå till vilakvarm

kvarm kant på ögonlock; infattning på glasögon

kvartal* kvarter i stad -s|dranker period-supare

kvartanfeber fjärdedagsfeber kvartel fjärding

1 kvarte'r kvart. 15 min.

2 kvarte 'r logi; stadsdel; be om (gi) ~ pardon

kvas ris, ved; ^ et av druer stjälkar och skal, som bli kvar vid pressningen kvase fartyg med sump för transport av levande fisk kvass vass, skarp

kvast tofs; svanstofs på åsna m. il.; bot.

[tvåsidigt] knippe kvat frisk, spänstig

kve inhägnad för kreatur, fålla -e köra in i fållan

1 kvede kväde; v. kväda

2 kvede kvitten -tre cydonia kvefs N geting; jfr hveps

kveg [nöt]boskap; et stort ~ ett riktigt nöt -hold boskapsskötsel; kreatursbesättning -pest boskapspest kveik uppmuntran -ja N tända ljus kveil upprullat tåg

kvein—livene -brann en svamp Tiiietia

decipiens

kveis bakrus, »kopparslagare» kveise kvesa, finne, kvissla kveite hälleflundra kveker kväkare; bergfink kveke(rot) kvickrot

1 kvekk grodas kväkande; ikke et ~ ett ljud

2 kvekk ryck; det gav et ~ i ham

1 kvekke kväka; kackla

2 kvekke rycka till; det kvakk i meg klack till

kveld afton -e mörkna, lida mot aftonen; sluta arbetet -ing ~en på kvällskvisten -knarr nattskärra

kvel Ie kvälja, plåga; kväva, strypa; med kvalt stemme halvkvävd röst -er|slange kungs-, jätte-, boa|orm -stoff kväve

1 kvell=vell

2 kvell N gäll kvelp N (hund)valp

kvelv botten på omstjälpt båt -e kantra kvemlei N plågsam person kven N vem

kveppe haj a till

kverk strupe; kvark, insida av knä; inälvor i fisk -e kväva, strypa; gana (fisk) kvern enklare kvarn; skvalta; äv.

kvarnsten -e virvla -e|kall kvarn, i vilken löparen drives direkt av en lodrät axel, enklaste turbin; äv. strömkarl kversill kvarka hästsjukdom kverv N ring, virvel -a försvinna; svänga; förtrolla kvesa N väsa

kvest||e lemlästa -hus lasarett kvidgjord N bukgjord på sele

1 kvie seg rygga tillbaka, tveka, ha svårt att komma sig för

2 kvie kviga kviende N ungboskap kvi -for N varför

kvik(k) livlig, munter -e uppmuntra; ~ opp uppfriska -leire -ler jäslera; jfr kvabb -tjeld rödbena, roskarl strepsiias kvinand knipa cianguia kvind kvinns[person] -e=kvinne kvinke klaga, jämra sig kvinsur mycket sur kviskre viska

kvisle om älv grena sig; porla kvissel N förgrening kvist* vindsvåning; F huvud; bo pd ^ en i en vindskupa; jfr ildebrand -værelse vinds|rum, -kupa

kvit vit -bjørn isbjörn -ing vitling; späd sälunge -låring -lårskarv storskarv -sunn pingst -symre -veis vitsippa Anemone ne-morosa -øm fjälluggla

kvitt||anse -ering kvitto

kvittel N sängtäcke

kvorve N tillflyktsort

kvote kvot, andel, tilldelning

kvotient kvot -rekke geometrisk serie

kvæm N flink, rask

kvær diai. var, varje

k v æra N ljuda svagt

kvåe kåda

kyle kasta, våldsamt dänga, slänga kylling kyckling; forlorne ~er kalvkyckling -e I hode hönshjärna kymbalon kymbel bullersamt upptåg kyndel N fackla kyndig kunnig kynisk cynisk

kyper föreståndare för vinkällare;— 91 -

lagrette

kyr pi. av iku -lag kovärde kyrne mogna kyrr fsrr lugn

1 kyse liten mössa; bahytt

2 kyse skrämma

kyss* -hånd, han tok imot tilbudet med ~ med förtjusning

kyst kust -brokkfugl kustpipare -sneppe kustvipa -terne rödnäbbad tärna kyte skryta

kø* egl. svans; I damdräkten förr, tumyr -stol baksäte på cykel

1 kølle (hårt k) klubba, batong (politi~); yttersta delen av en antenn -bille -borer myrbill

2 kølle se kjøtte køllert kyller kørg* se kuro

køy||(e) koj -e gå till kojs køyl N vattenpuss -e ränna køyne N blemma køyr||a N=kjøre -e|gogn åkdon køyte N timmerkoja; vattenpöl; liten myr

kå(e) kåda

kåg w kogg

kål* Brassica; det er koki bort i -en det har ingenting blivit av, det har torkat in -brokk sjuklig ansvällning på kålens rötter -flue en blomsterfluga -fly= -ugle; &v. -møll kålmal -ra'bi*, øverjor-disk ~"knutekål; underjordisk ~ = rutabaga -ra'bistappe rotmos -rapps rovraps -roB=rutabaga -ruletter kokta kåldolmar -sommerfugl kålfjäril -spy =-flue -suppe kål(soppa) -tege raps-sugare -ugle kålträdgårdsfly kåpe kappa -hette kapuschong kår (ekonomiska) omständigheter; (levnadsvillkor; N &v.=avtekt -bestemt biol. miljöbestämd -mann undantagsägare, födorådstagare kår'de stickvärja

1 kår||e välja -ing val, urval

2 kåre* vindpust; Jfr kaure kås kosa, kurs; skreva

kåt yr; uppsluppen; okunnig; Jfr 1 geil -munnet alltför frispråkig kåte utväxt på träd kåtra N litet ben, kota

L

1 la lade se legge

2 la biform till 1 late laban drummel, slyngel

iabb* ytterstrumpa; su på -era suga på ramarna, leva på just ingenting lab(b)ank tvär|band -slå iabbe gå med möda, larva, traska; ~ til slå, »lappa» till

labbelen'sk eg. lapska; obegripligt språk, rot välska

iaberdan saltad stockfisk

1 lad se lat

2 lad hist. huvudprydnad

1 ladd treställning, bord varpå t. ex. verktyg el. arbetsstycken vila; (dreieSage<*~>)

2 ladd socka -e tassa på tofflor laddevin slage dåligt vin med stark alkoholhalt sålt i syfte att kringgå spritrestriktionerna

1 lade lada; låda; jfr lader -gård* utgård -svale* svala

2 lade ladda; lasta -sted lastageplats;

mindre handelsplats (motsv. köping) vid kusten -stokk laddstake, läskstång

3 lade slagbom i väv

4 lade se låte och laner

laden och -laten i sms. -artad, -aktig

lader hos häst laner underkäkens tandlösa de där bets lei ligger

ladning* -s|flaske leidnerflaska

lae=I lade

laft hPsknut -e I byg ning knuttimrat hus

1 lag lager; lag, gille, förening; sällskap; handlag; handtag; hvor på var nånstans; om ungefär -deling skiktning -rekke lagerföljd

2 iao i sms. lag -dömmer lagfaren bisittare;

og legdommere -døme -mannsrettens område, fyra i hela Norge -mann ordförande i -mannsretten -mannsrett överinstans, förr overrett, bestående av lagmannen med bisittare, majoritet för legdommere, dömer i förräderimål, förstärkt, som första instans -rette jury, — 91 -

lagrette

kyr pi. av iku -lag kovärde kyrne mogna kyrr fsrr lugn

1 kyse liten mössa; bahytt

2 kyse skrämma

kyss* -hånd, han tok imot tilbudet med ~ med förtjusning

kyst kust -brokkfugl kustpipare -sneppe kustvipa -terne rödnäbbad tärna kyte skryta

kø* egl. svans; I damdräkten förr, tumyr -stol baksäte på cykel

1 kølle (hårt k) klubba, batong (politi~); yttersta delen av en antenn -bille -borer myrbill

2 kølle se kjøtte køllert kyller kørg* se kuro

køy||(e) koj -e gå till kojs køyl N vattenpuss -e ränna køyne N blemma køyr||a N=kjøre -e|gogn åkdon køyte N timmerkoja; vattenpöl; liten myr

kå(e) kåda

kåg w kogg

kål* Brassica; det er koki bort i -en det har ingenting blivit av, det har torkat in -brokk sjuklig ansvällning på kålens rötter -flue en blomsterfluga -fly= -ugle; &v. -møll kålmal -ra'bi*, øverjor-disk ~"knutekål; underjordisk ~ = rutabaga -ra'bistappe rotmos -rapps rovraps -roB=rutabaga -ruletter kokta kåldolmar -sommerfugl kålfjäril -spy =-flue -suppe kål(soppa) -tege raps-sugare -ugle kålträdgårdsfly kåpe kappa -hette kapuschong kår (ekonomiska) omständigheter; (levnadsvillkor; N &v.=avtekt -bestemt biol. miljöbestämd -mann undantagsägare, födorådstagare kår'de stickvärja

1 kår||e välja -ing val, urval

2 kåre* vindpust; Jfr kaure kås kosa, kurs; skreva

kåt yr; uppsluppen; okunnig; Jfr 1 geil -munnet alltför frispråkig kåte utväxt på träd kåtra N litet ben, kota

L

1 la lade se legge

2 la biform till 1 late laban drummel, slyngel

iabb* ytterstrumpa; su på -era suga på ramarna, leva på just ingenting lab(b)ank tvär|band -slå iabbe gå med möda, larva, traska; ~ til slå, »lappa» till

labbelen'sk eg. lapska; obegripligt språk, rot välska

iaberdan saltad stockfisk

1 lad se lat

2 lad hist. huvudprydnad

1 ladd träställning, bord varpå t. ex. verktyg el. arbetsstycken vila; (dreieSage<*~>)

2 ladd socka -e tassa på tofflor laddevin slage dåligt vin med stark alkoholhalt sålt i syfte att kringgå spritrestriktionerna

1 lade lada; låda; jfr lader -gård* utgård -svale* svala

2 lade ladda; lasta -sted lastageplats;

mindre handelsplats (motsv. köping) vid kusten -stokk laddstake, läskstång

3 lade slagbom i väv

4 lade se låte och laner

laden och -laten i sms. -artad, -aktig

lader hos häst laner underkäkens tandlösa de där bets lei ligger

ladning* -s|flaske leidnerflaska

lae=I lade

laft hPsknut -e I byg ning knuttimrat hus

1 lag lager; lag, gille, förening; sällskap; handlag; handtag; hvor på var nånstans; om ungefär -deling skiktning -rekke lagerföljd

2 iao i sms. lag -dömmer lagfaren bisittare;

og legdommere -døme -mannsrettens område, fyra i hela Norge -mann ordförande i -mannsretten -mannsrett överinstans, förr overrett, bestående av lagmannen med bisittare, majoritet för legdommere, dömer i förräderimål, förstärkt, som första instans -rette jury,lagsokn

som avgör skuldfrågan, icke sträf f mätningen -sokn underavdelning inom lag-dømet, 15 ' hela landet -stol jfr -mannsrett -ting Norges första kammare, eg. ett utskott inom stortinget; Färöarnas representation -verge god man för änka eller frånskild

3 lag i sms. -förening; jfr 1 laug agde N hårlock

1 låge se lake

2 lag||e=2 lave; -et förutbestämd -nad (N) öde

3 låge, i ~ i lag (ordning); av~ ur lag, i oordning

lagleg N läglig, lagom lagg*=2 lugge

1 lak||e (salt)lake; lag; lägga in i lake -agurk saltgurka

2 lake* Lota -sild =siklöja Loregonus albula

1 lakke lacka, försegla

2 lakke om tid skrida, lida; ~ hjem knalla sig hem

lakS*, -e I abbor amerikansk fiskart Micropterus »almoides, odlad i Norge -e|Sild* en prickfisk

Manroiicus -e|størje glansfisk -tite drillsnäppa -e I verp laxtina I akt U k sallat Lactuca lalle lalla, jollra

1 lam* -ma N få lamm -me|gribb lammgam -meI hinne fosterhinna

2 lam' lam -me föiiama -melse förlamning. lamhet

lampe* -feber rampfeber lamprett nejonöga Petromyzon lan a N stapla i skikt 1 land*, ~sens forhold, landets, landsbygdens -dag hist. lantdag; sjö. fridag -drott—jorddrott -e|feide inbördes krig -e|merke gränslinje -e|vei landsväg -gang* landstigning -hai Jfr hyrehasse -havre flyghavre Avena fatua -imellom från land till land -jorden torra landet -kunne N geografi -ligger fiskare i land; stadsbo på landet, sommargäst -lov landpermission -lukket skyddad på alla sidor av land -lyse landsförvisa -løper vagabond -mann jordbrukare -måler lantmätare -nåm eg. isi. lands besittningstagande, bosättning -rett landsrätt; landskapslag -s|bate N riksintresse -s|by by, samhälle -s|byaktig lantlig, bondaktig, tarvlig -skap se nedan -skyld

arrende -sjlott fiskares avgift till fiskerättens ägare -s|lut N landsdel -s|mål — nynorsk, jfr Föret.-s|ting före 1953 Danmarks första kammare -s|svik landsförräderi -toning landets uppdykande ur havet; landkontur -vesen lantbruk -øl svagt öl -ørn kungsörn 2 land (N) urin -kum urinbehållare landauer landå

landskap* -s |gärtner| trädgårdskonst, som tar hänsyn till omgivande landskap, engelsk stil lang*, det varte sju ~e og sju brede i oändlighet -aktig avlång -alde N lång bölja -beite jfr -økt -bjelke balkvägare, sträckband, underslag -drag, trekke i ~ dra ut på tiden -dySSe StendÖS omgiven av en långsträckt rektangulär hög -e|le(l')k Cltter-liknande instrument -fant tattare, landstrykare -godfar N bestefars far -hale= isgalt -hals litet kräftdjur -høvel rubank -jern plogrist, kniv; lodrät kvarnaxel -Iek=-e|lek -line lina för djupfiske -nebb(e) spov Limosa -rør rörval

Balænoptera musculus -Sag krän-, StOCk|-såg, stor såg för planksågning dragen av två man -semd N långtråkighet -seter= -støl -siktig* om växei långtids- -skjøtet med långa skört -spill slags folkligt stråkinstrument; jfr -e\leik -stert* N=isgalt -støl säter belägen långt från gården -takkel märssegeltalja -tekkelig långtråkig -trukken långrandig -veis långväga -økt tiden från c. 13—20 -åre större åra för båda händerna lange v. langa; ~ flittig til fatet göra heder åt anrättningarna; N äv. önska sig; ~ på skynda langs längs -at längsefter lang|lsom* tråkig -som'melig, i tider på långliga tider

langt*, ~ om lenge sent omsider; ~ ifra* nej, rakt inte

langlive - vi sillgrissla Uria troiie

lanke barnkammarspråk hand

lanse* -merket gränsen mellan hästens manke och hals -slange mockasinorm lansenér ulan, lansiär lapa N hänga slappt 1 lapp* i sms. lob; r^er plättar -e| dykker dopping Podiceps o. närstående -e|fot år-, flik I fot ho® fågel -%\\nm=-e\dykker -etappsneppe

bot. flikad, inskuren -sneppe svartsnäppa Totanus fuscus -løper mosnäppa -sveising

svetsning med lappfog Styckena delvis lagda över varandra, Jfr stuksveisning Lappland* -s|meise lappmes Parus cinctus -s|spurv lappspar V Emberiza lapponica laps narraktig sprätt, snobb -e seg snobba -eri snobb]ighet, -eri -kaus lapskojs, stuvning; biidi. röra, pytt i panna; biff à la ~ finare lapskojs av brynt kött laring lätt bris

larka N daska; glappa om skor larsok N larsmässa, 10 aug. larv eländig varelse, stackare -e|strek rackartyg

larve larv; mask -lim skyddsmedel mot larver, som förstöra träd

Ia's -e trasa -et(e) trasig

lasere glasera, glätta

lask kil i tyg; lask, fog; skarvjärn i iärn-

vägsskena

'aske 11 fet, däst; -de kinner hängande av fetma

lasna N lossna i fogarna

trelast; sjö. lastrum; rund ~ timmer; skåren bräder: jfr brast -e|flåte timmerflotte -ejhandier timmerhandlare -e I pram lä ktare I äst ||e* klandra -verk misslyckat arbete; hastverk er ~ genvägar äro senvägar lat* -hans lat|mask, -måns -bør latmans-börda

1 låte o. la(de) låta; underlåta; lämna; det jeg ham om det överlåter jag åt honom; man må r^/ ham at han er en dyktig arbeider ge honom det erkännandet; ^ hånt om förhåna; ~ livet N förlora livet

2 låte låtsa; hirn lot som han var sint låtsade; vinteren til å bli kald artar sig, ser ut

3 låte seg lata sig

latin* -skole förr högre allmänt läroverk latter skratt, löje; være tu ~ for hele byen åtlöje - due skrattduva Columba eller Strep-topeiia risoria -gass lustgas -krampe hysteriskt skratt -lig löjlig -måke skrattmås Lams

ridibundus -mild som har svårt för att hålla sig för skratt latverge latverg, mos [avförande] pulver blandat med honung el. fruktmos

laud -a'bilis högsta betyget, laudatur i

akademisk examen

1 laug skrå -sffrihet förr skrånas fri- och 4*—Beckman, Norsk-svensk ordbok.

rättigheter; frihet från skråväsen, näringsfrihet -s I mester mästare som tillhör ett skrå -s|skrå skråordning -s|ånd skråanda

2 laug = 2 låg lauk=løk laup lopp; ask

laupar||fant vagabond -sko -støvel skid-

pjäxa

laurbær lager; hvile på sine ~ lagrar -asp lagerpoppel -blad lagerbärsblad -pil jölster laure=laurbær laus=føs

1 laut N liten dal

2 laut N måste; jfr ljota

lauv=løv -tistel ängsskära serratni»

1 lav -et=l laug

2 lav* -en Lichen -beltet lavarnas bälte

meil. Norge 1300 m ö. h.

3 lav adj. låg; ~ av vekst liten, småväxt -alder lagstadgad minimiålder, den ålder, f. n. 16 år, då straffrättslig ansvarighet inträder: myndighetsålder -bent med korta ben -landsbjørk masurbjörk Betuia verrucosa -lende lågt beläget land -mål minimum -ning sänka -pannet med låg panna; biidi. trång, tarvlig -skogbruk skogsbruk, baserat på rotskott

lava* -glass* obsidian

1 lave, av {i) ~ ur (i) lag; jfr 3 låge

2 lave o. låge göra, laga [till]; det har ~t seg således fallit sig; gjord, konstlad

3 lave hänga och dingla särsk. om grannlåt; han var sk trild at det lyste Og <^t; det

av ham av prakt og glans

lavere* lovera, kryssa

1 le se ljå

2 le skratta jfr skrattle

3 le N=led -a|laus oförmögen att hålla lemmarna i styr, hållningslös -å[mot N led

4 le lä -belte skyddande bälte av träd, skyddsbälte -bord läsida -gjerrig benägen att falla åt läsidan -plantning skyddsplantering -skur skydd mot vinden, på skolgård, hönsgård etc.

|ebe o. Iep(p)e läpp-celler klyvöppningsceller -fisk lisksläktet Labrus, särsk. == berggylt

leben kringflackande liv; spektakel 1 led'o. le grindled

2 le'd* -en håll, riktning; farled

3 lød* adj. ful, motbjudande; jfr lei

ledd aritm, term; et ~ i en kjede länk -e|-dukke -mann mannekäng -e|gikt ledgångsreumatism -grop ledhåla-harva= foldharve -ormer ringmaskar, annelider -sette vrida i led -skål* ledpanna -stykke boi. stjälkstycke mellan två knutar -veske ledvatten

1 lede leda, föra, Jfr 1 leie -Ise ledning -snor ledband

2 lede Å leta, söka; jfr lete

3 lede s. leda -s* känna leda leddik liten låda; lösfack i koffert ledig* -gang dagdriveri, sysslolöshet;

~ er fandens hodepute fåfäng gå lärer mycket ont -het* äv. arbetslöshet ledtog, stå i ~ med en göra gemensam sak; tyven hadde flere i ~ var i lag (i komplott) med

ledug N mjuk, böjlig

ledved try Lonlcera xylostemn lefle kokettera; fjäska, ställa sig in; skämta; ~ med lättfärdigt umgås (hångla) med

lefse fint o. mjukt tunnbröd

leg olärd; ~edommere lekmannadomare

motsv. illitterat rådman, nämndeman, juryman

-folk lekmän -mann lekman; icke fackman; -predikant lekmannapredikant

1 legd fattigvårdsområde; förr inskrivningsområde för värnpliktiga; gå på ~ gå på socknen -sjgutt gosse, som försör-jes av fattigvården -s|lem fattighjon

2 legd vindfälle; gå i ~ om säd lägga sig lege läkare; v. läka; ismo. ofta beteckning för

arten officinalis, officinale inom resp. släkten

-igle blodigel

legem -e kropp -lig kroppslig, lekamlig

1 leger lägervall -vall för vinden utsatt . kust

2 leger viloplats i fjället

legere stifta ett legat, testamentera

1 legg vad, underben

2 legg veck på kläder

legge* la(gde) värpa; ~ en åker plöja upp; ~ seg etter slå sig på, ägna sig åt; ~ i [ovnen] elda; ~ inn jord in-vinna för odling; ~ opp til eksamen anmäla ss. läst litteratur ~ på hesten sela, ~ til* släppa till; sjöen er lagt til har lagt sig, är frusen; ~ en sag vt skränka;

~ seg ut med en bli osams; ~ seg ved vidbrännas -brodd äggläggare hos insekt -hake skränkjärn -krok rörkrok för

täckdikning

lei eg. led; det var tt tråkigt; ledsen leider trappa, le(j)dare

1 leie leda; hålla i handen; barnet vil ~ morén

2 leie -t läger; lager; sms. bädd; kornet går i ~ säden lägger sig -sted malmfyndighet -sæd säd, som lagt sig

3 lei(g)e lega, hyra; v. hyra, leja; eie går for ~ köp bryter kontrakt -bibliotek lånbibliotek -boer hyresgäst -brev hyreskontrakt -folk hyresgäster -jord arrenderad jord; -kone hjälp|hustru, -gumma -mål hyres-, arrende|tid -r hyresgäst -tjener för dagen anställd betjänt

leiermål förr samlag leies ledsna, bli led

leik||e leksak; v. leka -ar|ring folk-danslag

leilending arrendator leilighet lägenhet; våning; tillfälle; etter fattig ~ efter bästa förmåga, så gott man kan -s|dikt tillfällighetsdikt -s|kjøp tillfälligt (lyckat) köp -s|vis tillfälligtvis; vid tillfälle

1 leir läger; marknadsplats -ild vakteld -samling övningsläger

2 leir o. ler lera -a N bestryka med lera -fivel -gull hästhov -kjend N lerhaltig

leist läst

leite synkrets; plats; tid lei y=lev

lekk N ring; länk i kedja lekker* -bisken godbit -i gotter, snask leksing ung, könsmogen lax lekte läkt, ribba

lektor* -eksamen akademisk examen med ett huvudämne och två eller tre biämnen; Jfr cand. philol, o. cand. real.

lell N ändå, i alla fall

1 lem -men läm, [fall] lucka; loft i uthu*

2 lem -met lem, kroppsdel; l sms. -hjon,

medlem

lemen -ing fjällämmel; blå ~ skogs-lämmel -en(s)gris fjälluggla Nyctea lemferdig mild, skonsam, varlig

1 lemme lamma

2 lemme stycka slaktdjurlemmergatt

lemmergatt sjö. våghål varigenom vattnet avrinner till pumparna lempe* sjö. lämpa -lig skonsam, försiktig; adv. med lampor -Ise modifikation, lindring (skatte~) lemster stel i lederna lemus N ansiktskramp len län, förläning lend* -e|gikt lumbago, ryggskott lende mark, terräng lene luta; ~ seg, ~ hodet lengde* -dal längsgående dal -sprang längdhopp

1 lenge länga, rad

2 lenge länge; langl om ~ sent omsider

3 lenge förlänga

1 len ges bli längre

2 leng[|es längta -sel längtan

lengst*, den tid er ~ forbi längesedan; for ~ för länge sedan

lenke* kedja -hund bandhund -knapp dubbel manschettknapp med kedja lense timmerläns, stoppbom för timmer lenseport öppning i brädgången lensmann* -s|kar länsmansbiträde -s|-Søvn låtsad sömn

lentj|e N skämt -e|krok humorist -ug skojfrisk

lepe se lebe; v. hänga ned med en flik

skjørtet ~r ler(a) se 2 leir ler N se lær

1 lerk* -e|tre [virke av] lärkträd

2 lerk läddika

1 lerke plunta

2 lerke* Aiauda särsk.=marklerke -sopp* gullgul rörsopp -spore nunneört

lerret bomulls-, hamp- och linneväv, lärft; han har malt et stort ~ en stor duk s| bluse bomullsblus lese*, jeg skal ~ opp for ham så han husker det; ~ en teksten läsa lagen; få lest og påskrevet få ordentligt på huden -hest plugghäst, bokmal -lupe läsglas leske*, ~ kaik släcka less Å lass; jeg har mitt ~ med ham fullt upp att göra -e* lassa

1 lest läst mått

2 lest skoläst

3 lest tätt växande säd

4 lest eg. läsning; bibeltext

5 lest impf. av låst; på ~ »på låsse»

lete leta, söka; dei ~r på det kostar på; det ikke på deg går ingen nöd let N pres. o. imperf. av la(ta)'} impf. av låta

1 let(t) färg

2 lett* om ankare upphissat, lättat -ang jfr -ings\føre -e* lyfta; s.=-else; ~ på skuldrene rycka -else lättnad -fengelig eldfängd; bildh.som lätt blir förälskad -ingsføre slädföre för lätt lass -ingsslede kappsläde -korn slösäd -livet lätt på foten, som tar livet lätt (med gott humör) -vint bekväm, behändig

lev kaka flatbrød le'vang* sjö. skurborste leve*, hvordan —r De? liur stär det till? -alder livslängd -dag levnadsdag; pl. livsdagar -dyktig livsduglig -fot levnadsstandard -lig som man kan leva på; kår drägliga -mann man som lever med (högt) -måte levnadssätt; kosthåll; han har ingen ~ ingen förmåga att skicka sig -n liv, oväsen, spektakel; Jfr -måte -vei kall, verksamhet lever*, taie fra ~en fritt ur hjärtat -ikte levermask -jo vanlig labb -lapp lob i levern -lars stormsvala -mose levermossa av fam. Hepaticæ -mølje anrättning av lever och havrebröd -rim ex-temporerat (improviserat) rim, motsv. grötrim -skrumpning skrumplever leve'r||e [över]lämna; leverera; äv. kasta upp -ing leverans, så mycket som levereras på en gång levkøy' lövkoja Cherianthus levne [kvar]lämna levrejo se leverjo levne få liv levnet levnad

lev'ning* över-, kvar|leva; matrest

1 Ii lid, backe -rype dalripa -sneppe grönbena -spett tretåig hackspett

2 Ii= 3 o. 4 lide liberi' livré

libhaber* spekulant, hugad köpare

1 lid (D) lit, förtroende

2 lid = l li

3 lid sida, kant, håll, led liddelig F väldigt

1 lide lita; jfr lita

2 lide=3 lid

3 lide plågas lida -form gram. passivum -liglidelse

dräglig -Ise lidande -Isesfelle olyckskamrat -nskap lidelse -nska'pelig lidelsefull

4 Ilde (D)=like; han er godt lidt gärna Sedd; han kunde godt den unge mann tyckte bra om

5 Ilde lida, skrida; hvor langt det på dagen? der ikke med arbeidet går inte framåt, blir ingenting av

lidén se liten

lidt se litt

liflig ljuvlig ligervis (D) likaledes ligge*, ~ under for duka under för; nan-deien ligger nere; det lå i berodde på; ~ an ligga till -bi drönare -ndefe fast egendom; bibi. Skatt Matt. 6: 21; skämts, om lat människa -r* reservankare; horisontellt borrhål Sign|]e likna; ^ en for en viss inntekt taxera -else*, i Guds ~ avbild, beläte -ing taxering; ekvation -ingskommisjon taxeringsnämnd

1 lik adj. lik; en krone er ~ 100 øre lika med

-ere bättre

2 lik 8. lik -ferd jordafärd, likbegängelse -hus sorgehus; bårhus -kasse begravningskassa -spån hyvelspånliknando bildning av talgen från ett brinnande talgljus tecken till förestående dödsfall -Strå ligge på ^ ligga som lik -svøp liklakan -trå spetälska

3 lik sjö. lik -bolt skoning med segelduk på seglen för gårdingarna

1 like sjö. kanta

g like rak, rät; jämn icke udda; lika; ~ til se -til; ~ til kongen direkt; ^ til den lyse dag ända; ~ overfor mitt emot; fig. gentemot; jeg er ~ glad det gör mig alldeles detsamma jfr -glad; ~ motsatt rakt; jfr fett, /em, for -dannet likformig -ens på samma sätt -finnet blad parbla-digt utan uddblad -frem enkel, rättfram; verklig; adv. rent av; rent ut -glad liknöjd, vårdslös, obekymrad -gyldig likgiltig, betydelselös -lig jämn, likfor-mig; ~ fordelt, utviklet -mann jämlikt -stemt med lika sinnesstämning -sæl = -glad -til rent av; jfr -frem; ikke så ~ enkelt -vekt jämvikt 3 like tycka om; ~ seg trivas -ndes som mm måste tycka om likjast N likna, brås (på)

liknament likhet; rimlighet likne se Ugne liktlokk ljusschakt

likvid* -er likvida tillgångar -e're avveckla

lilje* Liüumm. fi. -vand -vånd liljestängel; poet. smärt flicka

1 li'm lim; flytende ~ träkitt -kost lim-pensel -lær* garveriavfall -pinn lim|spö, -stång -potte limpanna

2 li'm N kalk

lime kvast (sopelime) lin* linne; garn nät i fiskredskap -bendel spergel -dotter dådra -skav linneskav, charpi -stry blånor -ål yngel av nejon-öga lind se linn

lindé linda, vira; s. linda line lina, backa fiskredskap -fisk fisk fångad på backa linerle sädesärla Motaciiia aiba lingerihandel (utt. längsj-) vitvaruaffär lingse svänga, slänga linn mjuk, len, mild -a N milt väder; v. mildra, lindra -saltet lätt saltad, rim-saltad

linnet pl. linier linne: lintyg

1 linse lins Ervum lens

2 linse lins i ögat, kikare etc.; slags bakelse,

fylld med vaniljkräm

linte jfr linnet

lipp, er du aldeles <>-> mogen för Lippes ta hospital

1 lire lira Puffinus

2 lire eg. lira itai. instr.; bonde- slags nyckelharpa med stråken ersatt av vev; v. eg. veva en ^ sin lekse av rabbla upp utan att begripa -kasse positiv

lirumlarum klingklang lisitasjon entreprenadauktion -ere utbjuda till den lägstbjudande lisse litsa -r skosnören; ganser -tau sjö. Ii tsor, linor

lissom, på ~ »på låsse»

1 list* -e se nedan.

2 list list; lista; linda

1 i iste smussla, smyga; ~ sannheten ut av en locka (narra) ur; ~ seg til å gjøre noe stjäla sig till

2 liste förse med lister

1 lit, i siste r^en ögonblicket

2 lit jfr lødlita

lit||a* N äv. lyda -ande pålitlig litani litania; lång klagovisa lite* föga; ^ pen ful; imøtekommende ogin -vetta N lite grann litt (D) lite, inte mycket han tåler kun vanligen lite grann, en smula; vent om etter ~ om en stund; ~ etter ~ så småningom liv*, av alle ~sens krefter av alla krafter; tre skritt fra ~et! håll er på mattan! -ak'tig livslevande, hun er morens ~e billede modern upp i dagen livd täckning, skydd

1 live liva

2 live skona

liv|lende, ~ redd; jfr livredd -holter sjö. [slag]vägare -hætt livsfarlig -kalv* påläggskalv -kjole frack -ku mjölk-, avels|ko -redd vettskrämd -rem svångrem -sa'lig härlig -s|arving bröstarvinge -s|brød, få ~ få en brödkaka -s|erind-ringer levnadsminnen -s|feste arrende på livstid -s I gåve gåva med varm hand -s|kår levnads I villkor, -omständigheter -s|lyst levnadslust -s|tre tuja Thuja; arbor vitae i hjärnan; ~et bibi.livets träd -s|varig som varar livet ut -s|von (a>) hopp om liv -øre undantag, födoråd -åre pulsåder Ija=ljå

ljom eko, återljud -e återskalla, ljuda |jore rökhål i tak ljoske N ljusning ljot N ful -leg otäck ljota Nlyt, laut, loti egi. få på sin lott,nödgas, vara tvungen; du lyt tåla det du får (måste) finna dig i det; han laut til blev tvungen; han har loti gjort det nödgats

ljå lie -bakke ryggen (baken) av en lie -blom =jåblom

1 lo ludd på tyg; loge; otröskad säd; = heilo; ängsmark

2 lo lod, gevärskula -ty N ammunition

1 lodd* äv. gevärskula; ä pund er 32 r* -bein N vinkelrätt; lodrätt

2 lodd lott; det store ~ högsta vinsten

1 lodde löda; loda, sondera -bolt lödkolv

2 lodde lodda norslik fisk Mallotus villosus -fiske fiske på torsk som förföljer loddan -hval rörval

lod||den luden -ne|bregne hällebräken

Woodsia ilvensis -ne|graS mjuktåtel Holcus

lodje rysk båt, lodja loff (co) »långfranska»

1 loffe driva omkring som luffare

2 loffe styra närmare upp mot vinden loft* vind; innertak; äv. vindskupa -s|-

bjelkelag vindsbjälklag varpå taket vilar -s I brann vindseldsvåda log jfr låg

1 logg* sjö. -e* kasta ut loggen -flyndre loggskädda

2 logg lagg

logi* -skip logementsfartyg logn=4im

logre vifta med svansen; fjäska, ställa sig in

loholder fartyg, som kan segla nära bidevind

1 lokk [hår]lock

2 lokk lockpipa; jfr lurlokk -e|mat lockbete -e |smil förföriskt leende

3 lokk lock, t. ex. på gryta -e|fat karott

1 lokke locka

2 lok||ke göra hål i, genomborra -beitel lockbetel -hammer puns

lokum avträde

1 lom (w)* Coiymbus -vie sillgrissla

2 lom årlom, tjockaste del av åra

3 lom=låm

lombardere belåna t. ex. aktie lomme (w) ficka -bok annotations-, plån|-bok -duk -klut=-tørkle -lerke plunta -lerkeloven skämts, förbudet mot förtärande av medförda spritdrycker på tåg -penger fick-, nål|pengar -prokurator brännvinsadvokat -tørkle näsduk

lomre rödtunga Pleuronectes microcephalus lomvie se under 1 lom

lon stilla flytande vatten; låg strandäng long ||e -o N för länge sedan; sedan länge lons sjö. ranson, portion lopp groda -e|fraud se ned. -unge grod-yngel

loppe* -alant loppört inus puiicaria -e|tor-vet försäljningsplats för gamla kläder -urt loppfröört Plantago psyIlium

1 loppe||frø -fraud grodslem

2 loppefrø frö av loppeurt loppen valhänt

lorje (mudder)pråm med klaff lort* -and kricka Anas creccalos

1 lo's (w) hunds skall då den förföljer villebråd; går -ende skällande; haren jages med løs ~ hund

2 los (a>) lots -skøyte lotsjakt losje loge

losjere logere* o. F losere bo i hyrd, möblerad lägenhet (rum) -nde hyresgäst, inackordering loslitt luggsliten lostemat delikatess

1 lot lät; se låte

2 lot N humör -ut N nyckfull loti N måst; jfr ljota

1 lov tillåtelse

2 lov lag; selskapets ~er föreningens stadgar; bolagsordningen; uten ~ og dorn utan dom och rannsakning -bestemt lagstadgad -brigde lagändring -by[de] förr: på lagstadgat sätt hembjuda jord åt släktingar innan den säljes -fast laglig;

~vitne -formelig i laga ordning -givende lagstiftande -gyldig laggill -kyndig lagfaren -messig lagenlig -mk\= søksmål; uten ^ og dorn dom och rannsakning -s I kraft laga kraft -trekkeri hårdragen lagtolkning

3 lov* beröm

1 love (to) handlove

2 love* (å) lova; det skal jeg ~ for det svarar jag för, var säker på det

lovlig laglig; adv. äv. betydligt, tämligen; dette er et ~ lavt uttrykk lovotter (co, å) tum I vantar, bälgvantar lu ludd på kläder -slitt luggsliten lubb stor, torkad fisk; äv. (D) marulk

Lophius piscatorius -e|sild storsill lubben fyllig, knubbig

1 lue låga -forgylling brännförgyllning -skrift eldskrift

2 lue mössa, luva

1 luffe (w) tumvante; namn på valarnas och vissa sköldpaddors extremiteter -gås pingvin -skilpadde havssköldpadda

2 luffe lovera, lova; jfr loffe

luft* i aum. gas -brønn luftschakt i gruva -e*, det på vannet kommer en fläkt -formig gasformig -gass generatorsgas; karburerad vattengas -kasteli luftslott -linjen fågelvägen -ning fläkt -rør luftstrupe; andrör, traké -rørshode struphuvud -salpeter kalciumnitrat ur luftens kväve, norgesalpeter -syn hägring

-tråd = flyvende sommer, s® sommer; luftledning luga'r hytt

1 lugg = 2 lugge

2 lugg pannlugg

1 lugge lugga

2 lugge lagg i ändan på tunnstäver

lugger sjö. loggert litet fartyg med rektangulärt råsegel -seil loggertsegel lugom lugum N lämplig; lagom lukaff avstängt rum; folkenes ~ sjö. skansen; jfr lugar

1 lukke gömma, kyffe, litet rum; gjemme under lås og ~ under lås och bom

2 lukke stänga; ~ inn släppa in; vogn täckt; en <-^>t bok tillsluten -lyd fonet, explosiva -muskel slutmuskel -r slutare

i kamera

3 lukke N lycka lukkøye, Ole ~ Jon Blund

luks rakt; ~ imot veggen jfr 1 lukt luksus lyx -gjenstander lyxartiklar

1 lukt V direkt, rakt; en kan se ~ i vannene nedenunder; slå seg ihjel på fläcken

2 lukt* -e*, ~ lunten lukta bränt horn lummer kvalmig

lumpe, ikke la seg ~ inte låta dra sig vid näsan -n* skamlig; nedrig lumpsum klumpsumma i ett för allt lumre V. brinna utan låga, glöda; en ~nde hete tryckande; s. varm o. stilla luft

lumsk lömsk -eri lömskhet; sat-, rackar|-

tyg

1 lun eg. skyddad för vinden, lugn; lagom, behagligt varm; innen døre; et

smil ett godmodigt leende; den vestenvind milda

2 lun gott handlag; ^ med maling

1 lund* dunge

2 lund N melodi

lunde lunnefågel Fratercula arctica

1 lune lynne, temperament; gott lynne, humor; jfr lun; nyck, infall -fengen N -full -t(e) nyckfull

2 lune göra lun, skydda mot vinden lunge* -betennelse -brand -brune lunginflammation -gras, -gress kungsljus Verbascum -lapp lob i lungan -piping pipande kvickdrag hästsjukdom -rot flen-lungerystelse

ört; = -gras -rystelse ett gott skratt -Snegl lungsnäcka ordningen Gastropoda lunken ljum; kylslagen lunn trästycke att släpa en båt o. d. på; Ltimmerstapel; hävstång; ~er N för-fmåner

1 Iunne=/wnn; v. Stapla timmer

2 lunne=lunde

I unsa N disponerad, upplagd lunstikke hjul|sprint, -pinne, luns

1 lunte lunta att tända med, Jfr lukte

2 lunte gå långsamt, knalla -trav långsamt trav

I u ntstikke=lunstikke lup'e lupp, förstoringsglas

1 lur*, ligge på ~ -melde lurpassa

2 lur* blund -e|teppe filt för middagsluren, överkast

3 lur* -lokk locklåt spelad på lur

4 lur knepig -e* narra; spionera -ejlabb, gå på <—»er gå listigt tillväga

lurk* påk; klump

lurv hårtofs, kalufs -en N opasslig -et trasig, luggsliten; simpel -e|tasse stackare

lurveleven domedagsregemente lus* pi. lus, sette ~ i skinnpelsen framkalla oenighet -angel lusig stackare -e luskamma; klå upp -e|frø*=sabadille-frø -eigras -gress lummer Lycopodium; = myrklegg -e|knekker snålvarg, girig-buk -e I kofte* slags kofta -e|lønn usel lön -en sniken -eri snikenhet -et(e) lusig; gnidig -e|urt kärrspira -flue namn på hästfluga m. fi. av gruppen Pupipara -hatt stormhatt Aconitum -ing örfil, avbasning -øre = fjellmo luserene lusern -gnager en vivei Hypera luske smyga; ~ av loma av -mikkel opålitlig person

1 lut lut; det skal skarp ~ til skurvede hoder sånt läder skall sån smörja ha; gå for ~ og kaldt vann bli vårdslösad, slita ont

2 i ut lutande

3 lut iV lott, del; andel, aktie -brev aktiebrev -lag aktiebolag -spel lotteri

4 lut förstärkande; Jfr -ende -doven stormlat -lei utledsen

lutende förstärkande; jfr 4 lut lutt luta -spiller* lutter* idel; han er ~ ør

1 luv ludd jfr 1 lu; lugg

2 luv lovartsida på fartyg; ta ~en fra ta loven av -e=2 luffe

ly skydd; lä; jfr hus~ lybsk=løpsk

1 lyd ljud; slå til ~ äska ljud -bølger ljudvågor -e se ned, -forskyvning ljud-skridning -himmel baldakin -hør som har fin hörsel -potte ljuddämpare i bil -skrift* fonetisk skrift, ljudbeteckning

2 lyd folk; flock

lyde ljuda; lyda, låta; jfr lye lye jfr lyde; ~ innom titta in lyfting däck över bakrummet i ett gammaldags fartyg

lyga N=lyve lykel N nyckel

1 lykke inhägnad

2 lykke* ögla, maska; länk i kedja

3 lykke lycka; ~ på reisen lycklig resa; på ~ og fromme på måfå -jeger lycksökare -kløver fyrväppling -kontrakt äventyrsavtal -penger -skilling dragslant -s imp. lyktes lyckas

lykt -e lykta -e|mann lyktgubbe, irrbloss lyn blixt -avleder åskledare -e ljunga, blixtra; det skämts, underkjolen synes genom sprundet -ende i en ~ fart som en oljad blixt; ~ galen topp tunnor rasande -fyr blänkfyr med kort period -ild blixt, åskvigg -nedslag åskslag -slagen [som] träffad av blixten -snar blixtsnabb -tog blixttåg, kort extra snabbt Snälltåg; ~ Oslo—Gøteborg lyng ljung Calluna vulgaris o. liknande; i sms. -ris (blåbær^, tyttebær-and bläsand Anas peneiope -orm huggorm; lindorm lyr lyrtorsk, sejlyra Gadus poiiachius

1 lyre rökhål i tak

2 lyre lyra -dannet bot. lyrformig -håle lyrfågel Menura

lys ljus adj. o. s.; adv. förstärkande t. ex. ~ levende, ~ våken; ryke i ~et gå upp i rök -bille lysmask Lampyris -blakkert ljusstake -e se nedan -e[garn ljusveksgarn -e I peis förr liten spis, el. avdelning av spis som tändes för att ge ljus -ejplatta låg ljusstake -ejsiv veketåg Juncus effusus -e|-tanne tjuv på ljus -giver ljuskälla -hugst

ljushuggning gallring av skog -kreps ett kräftsläkte Euphausia med lysapparat -laten

ljuslätt -levende livslevande -ne ljusna;lysning

om skog bli glesare -ning* morgongryning; uthuggning i skog; fönsteröppning -omn N öppen spis -pære glödlampa -sikade eldfluga -våken klarvaken

1 lyse lysa; ~ en hjem ge ngn sådan traktering, att han måste dra sig tillbaka

2 lyse (dags)ljus; i ~ vid dagsljus

3 lyse N fisklevertran

1 lysing morgongryning; officiell kungörelse -blad, Norsk ~ motsv. Post- och Inrikes Tidningar

2 lysing kummel (Meilucius vulgaris) el.smiri-dus; i Nordland=hvitting Merlucius vulgaris

1 lyske ljumske

2 lyske löska

lyst lust; ei blott til ~ inte bara för nöjes skull; lustar, begär -fiskeri sportfiske -gård villa -hage -have mots. köksträdgård -havende -haver spekulant; aiim. intresserad -ig glad, munter, skämtsam lyster ljuster

1 lystre ljustra

2 lystre lyda

lyt N måste, pres. av ljota lytt, snakke høyt og ~ högljutt; her er~ i leiligheten lyhört lytte lyssna -rør stetoskop lyv N lindring |yve ljuga læ jfr le-

lægd N däld, sänka læger pi. av låg

lær* läder -fil polerpinne klädd med läder -lerret namn på flera täta och fasta linnevävnader -løper* en jordlöpare Carabus

1 lære* s. och v., ~ en av med noe vänja ngn av med ngt; det vil være ham en god ~ läxa, lärdom -brev gesällbrev -nem läraktig -penge äv. minnesbeta -svenn lärjunge -time undervisningstimme

2 lære mest i sms. precisionsmått, mönster

för noggranna mätningar (fiskyte>—')

lærer lärare -råd* kollegium -skole seminarium

lærvillig läraktig læsa N låsa

læst pres. av låst læt pres. av låta N* lø Stapla bräder

løbstilk libsticka iÆvisticum

lød (D) färg; hy hos människor; hårfärg hos

djur; jfr lett løe lada

løen eg. luden; spritpåverkad; en ~ historie tvivelaktig løft lyftande, tag

1 løfte lyfta; til skyene höja; stemning hög -Ise lyftning -stang hävstång

2 løfte löfte; utfästelse løfting=lyfting

løgste eg. säga nå løgste (løgst du) »nu ljög du»; beskylla för lögn

1 løk* lökstam; lök Aiiium -dråper dyvels-träcksdroppar -flue slags blomfluga -frosk lökgroda -karse=-urt -reve knippe lök -Urt löktrav Alliaria

2 løk lugnt flytande bäck

1 løkke = i lykke; förr lantställe

2 løkke=2 lykke lømmel*-alder slyngelår

1 lønn belöning, lön -s[auke löneökning

2 lønn hemlighet -bo -planté kryptogam

1 lønning avlöning, lön -s|klasse lönej-klass, -grad

2 lønning räckverk vid reling lønsk lömsk

1 løp lopp 1 skjutvapen; mellanfot hos fåge

2 løp matsäckskorg

1 løpe* springa; jfr 1 løype; tennene løp i vann det vattnades i munnen; det løp meg kaldt ned ad ryggen gick en kall kåre; ~ sammen ysta sig; jeg vil ha noe å ~ på något i reserv; ~ horaene av seg stånga hornen av sig -bane fig. karriär -bille jordlöpare Carabus -dager respit-, uppskovs I dagar -gård rastplats för husdjur, hästhage - hjul roterande turbinhjul -knute rännsnara -kule kula av mindre kaliber än gevärspipan -pass, gi en ~ köra på porten, ge respass -r* forward; gångmatta -r|rekke kedja i fotboll -seddel* cirkulär; extrablad -teppe gångmatta -øye rännsnara

2 løpe få mjölk att löpna

løpsk* om tik; om häst ostyrig; løpe ~ skena

løs*, det går pä livet ~t gäller; snakke om r^t og fast ditt och datt -barn utomäk-tenskapligt barn -bikkje hund utan känd ägare -elig* lös, flyktig; adv. ytlig; et ~t skjønn ett hastigt överslag -gjenger landstrykare, lösdrivare; vildeløskar

representant som står utanför partierna -kar

daglönare -låte frigiva -latelse på prøve villkorlig frigivning -munnet lösmynt; pratsam -ne lossa; lossna -si förklara fri; ~ seg fra et løfte återkalla -slått löst snodd (tvinnad) -sloppen* otyglad, uppsluppen -unge=-&am
løv* -blad ört-, mellan|blad -fall lövfällning -frosk lövgroda Hyla -gresshoppe vårtbitare Locusta -salsfesten

lövhyddohögtiden -sanger grön-, löv|sångare Phylloscopus -skogsnonne fjäril Lymantria -skytning — -spring -spett = grønnspette -sprett -spring lövsprickning lo'vang —levang løvd handsbredd

løve lejon -fot daggkåpa -manke lejonman -mule-munn lejongap -tann maskros

I øver dag Å lördag løvinne lejoninna 1 løy ljög se lyve; ~et ljugit t løy lat, loj; en ~ vind svag, laber; ~ på roret sjö. fallgirig -benk stoppad vilobänk

-ert se nedan 3 løy om vind mojna løye = løyer

løyer skämt, spektakel, skoj løyert sjö. löddra, ring; lätting løy||gang järnstång som skotet löper på, levang -\i? ir\Q~-gang; slags svabb løyn||a N dölja -d N hemlighet -sk -voren N lömsk

1 løype eg. låta löpa; ~ tømmer låta timmer rutscha utför fjället till dalen; sbst. tävlingsbana; skidspår; rutschbana för timmer -streng lina i rutschbana

2 løype ostlöpe; v. bringa mjölk att löpna

3 løype skala, barka; sava løyva N bevilja; ge tillstånd

løyve N tillåtelse, tillstånd (innreise

1 I å N järnhaltigt vatten från kärr

2 I å låg se Ugge lådd- se lodd-

1 låg lock -e|fat karott

2 låg lag vätska -for ensilage

3 låg pi. læger vindfällt träd

1 låge liten dörr; grind; halvdörr hälften

av en vågrätt delad dörr

2 låge rengöra med briskelåg låg Si Id Siklöja Coregonus albula låk usel, dålig, oduglig, skröplig låm [skid]spår

1 lån* -e*, lån meg smørret får jag be om -er låntagare -løs skuldfri

2 lån rad av långsträckta saker; husrad, länga; lång byggning; svalgång

lår* -bensknoke vändknöl -kriken ljumsk I vecket, -fåran -tungen ruladen låre sjö. fira

lås* trycknapp; instängt sillstim; hak ~ og lukke under lås och bom -bue armborst -e|sild instängd sill -e|søm kort spik med stort huvud -trykker dörrvred låst N låtsa(s)

lått N=latter -løye N ngt skrattretande låve lada; loge -reke kastskovel

M

M som betyg meget tilfredsstillende (Mtf.), motsv. a; jfr S

maa- »e må-

mablis eg. marmorkulor, se kikse maddik [D) mask, larv madding agn mag »e mak måge se mave

magedurre vulgär kvinna magister (~ artium el. scientiarum) univ.-grad motsv. fil. lic. -ium de vises sten magistrat förr borgmästare -s|måneskinn »polismånsken» då almanackan änger mån-

sken och lyktorna ej tändas men månen är täckt av moln

mag na seg N äta gott; ta mod till sig mai* -blomst liljekonvalje, majblomma -e kläda med grönt; klä ut -gull gull-pudra -nepe majrova -rose kanelros -sild en stor sillart ciupea pinta mak* i ro og ~ i lugn och ro -s|vær lindrig vind

1 make ordna

2 make mak|e, -a; han søker sin like -lag -legge -laug jfr -skifte -skifte byte av fast egendom; v. byta fast egendom (jord) løskar

representant som står utanför partierna -kar

daglönare -låte frigiva -latelse på prøve villkorlig frigivning -munnet lösmynt; pratsam -ne lossa; lossna -si förklara fri; ~ seg fra et løfte återkalla -slått löst snodd (tvinnad) -sloppen* otyglad, uppsluppen -unge=-&am løv* -blad ört-, mellan|blad -fall lövfällning -frosk lövgroda Hyla -gresshoppe vårtbitare Locusta -salsfesten lövhyddohögtiden -sanger grön-, löv|sångare Phylloscopus -skogsnonne fjäril Lymantria -skytning — -spring -spett = grønnspette -sprett -spring lövsprickning lo'vang —levang løvd handsbredd

løve lejon -fot daggkåpa -manke lejonman -mule-munn lejongap -tann maskros

I øver dag Å lördag løvinne lejoninna 1 løy ljög se lyve; ~et ljugit t løy lat, loj; en ~ vind svag, laber; ~ på roret sjö. fallgirig -benk stoppad vilobänk

-ert se nedan 3 løy om vind mojna løye = løyer

løyer skämt, spektakel, skoj løyert sjö. löddra, ring; lätting løy||gang järnstång som skotet löper på, levang -\i? ir\Q~-gang; slags svabb løyn||a N dölja -d N hemlighet -sk -voren N lömsk

1 løype eg. låta löpa; ~ tømmer låta timmer rutscha utför fjället till dalen; sbst. tävlingsbana; skidspår; rutschbana för timmer -streng lina i rutschbana

2 løype ostlöpe; v. bringa mjölk att löpna

3 løype skala, barka; sava løyva N bevilja; ge tillstånd

løyve N tillåtelse, tillstånd (innreise

1 I å N järnhaltigt vatten från kärr

2 I å låg se Ugge lådd- se lodd-

1 låg lock -e|fat karott

2 låg lag vätska -for ensilage

3 låg pi. læger vindfällt träd

1 låge liten dörr; grind; halvdörr hälften

av en vågrätt delad dörr

2 låge rengöra med briskelåg låg Si Id Siklöja Coregonus albula låk usel, dålig, oduglig, skröplig låm [skid]spår

1 lån* -e*, lån meg smørret får jag be om -er låntagare -løs skuldfri

2 lån rad av långsträckta saker; husrad, länga; lång byggning; svalgång

lår* -bensknoke vändknöl -kriken ljumsk I vecket, -fåran -tungen ruladen låre sjö. fira

lås* trycknapp; instängt sillstim; hak ~ og lukke under lås och bom -bue armborst -e|sild instängd sill -e|søm kort spik med stort huvud -trykker dörrvred låst N låtsa(s)

kått N=latter -løye N ngt skrattretande låve lada; loge -reke kastskovel

M

M som betyg meget tilfredsstillende (Mtf.), motsv. a; jfr S

maa- »e må-

mablis eg. marmorkulor, se kikse maddik [D) mask, larv madding agn mag »e mak måge se mave

magedurre vulgär kvinna magister (~ artium el. scientiarum) univ.-grad motsv. fil. lic. -ium de vises sten magistrat förr borgmästare -s|måneskinn »polismånsken» då almanackan änger mån-

sken och lyktorna ej tändas men månen är täckt av moln

mag na seg N äta gott; ta mod till sig mai* -blomst liljekonvalje, majblomma -e kläda med grönt; klä ut -gull gull-pudra -nepe majrova -rose kanelros -sild en stor sillart ciupea pinta mak* i ro og ~ i lugn och ro -s|vær lindrig vind

1 make ordna

2 make mak|e, -a; han søker sin like -lag -legge -laug jfr -skifte -skifte byte av fast egendom; v. byta fast egendom (jord)makk

makk mask (i mat); jfr mark makk||e noe sammen röra ihop -er medspelare; en dårlig ~ -verk fusk-, mackj-verk

makrell makrill Scomber scombrus -størje* tonfisk Thynnus -terne fisktärna makron* biskvi -kake mördegstårta med kräm och biskvier

maks||el snitt, fason -le sätta fason på något; ordna

makt*, i ens bruke ~ våld -brynde maktsjuka -e förmå; rå med -es|løs kraftlös, matt -fylde maktfullkomlighet -ran usurpation -stjålen kraftlös, medtagen; ~ av skrekk

1 male mala; om katt spinna

2 male måla; kludda, skriva fult maler målare -gangen sjö. bordläggningsgången närmast skarndäcket, rå-hultet -gull avfall av bladguld -i' tavla -kolikk blyförgiftning -kost (w) stor målarborste -potte -pøs färgpyts -stein rivhäll -sykdom Jfr -kolikk

malje hyska

malke (D) mjölka; jfr m[j]elke

1 malle=malje

2 malle mal fisk Silurus glanis

malm*=erts; kärnved; gjutjärn; slags kopparlegering (gryte-, klokke-) -en rik på kärnved, kärnfull -furu furuved som är fri från sav -røst klangfull röst -sverd bronssvärd

malt* -Kølle kölna -sirup maltextrakt -spirer mäskdrav -virkning mältning maltraktere misshandla, malträtera malurt* -bynke Artemisia absinthium malvasir malvoisir mammadalt morsgris manda||nt -ta'r uppdragsgivare, advokats huvudman

mandel*; mandier öronmandlar -deig mandelmassa -kake mandeltårta; franske ~r mandelberg -kli avfall vid pressning av mandelolja månd se mann -ig manlig mane* kräva, anmana

1 ma nér andebesvärjare

2 mane'r*, ~er sätt att vara -lig reson-lig

månge många; ~ takk tack så mycket; hvor ~ er klokka? mycket -kant månghörning -leis N på många sätt

mangel brist -full* bristfällig -sykdom bristsjukdom

1 mangle fattas, saknas; jeg ~er det nødvendigste lider brist på, saknar

2 mangle mangla -brett -fjøl mangel-

bräde för handmangling mangold beta, (blad av) Beta vulgaris cicia mangslungen N invecklad; klyftig manke* man -brutt selbränd, sadelbruten manko, pl. manki underskott, brist mann*, med ~ og mus med man och allt; være ~ i sitt hus herre -bisk folkilsken -dom mannaålder -e[bot mansbot -e[-døden digerdöden -e |milde N humanitet -e I min k N nedsättning av respekt -e|ætt N människosläktet -før manbar -gal, -gælen karlgalen -gard jägar-kedja; gjøre ~ om en inringa ngn -jevning personjämförelse -jevnt mangrant -kjømd N framkomlig för människor -s I alder mogen ålder; mansålder -skaps|lugar manskapsrum -s|lodd -lott brorslott av arv -stygg N folkskygg -tall folkräkning; mantals-, röst|längd -tekkje N gunst, tycke -vand N kräsen

vid val av sällskap

mansjett*, støtt <på ~en i kanten -skjorte

stärkskjorta med fasta manschetter mantel* spiskappa; sjö.* manteltalja manullduksjon privat [undervisning, -lektioner -duktør lektionsgivare -dusend privatelev -dusere eg. handleda; särsk. ge privatlektioner, oftast i juridik mappe portfölj; skyddskartong mar- i sms. -hav[s] -bakke bråddjup, brant sluttning längs strandbrädden, nära tidvattensgränsen -e|flyndre berg-skädda; skärflundra -[e]halm strandråg

Elymus arenarius; bandtång Zostera marina -lauk tång -torn kristtorn iiex aquifoiium

-Ulk se nedan

1 mare* -kors häxfot -kvist mar|kvast, -ris -lokk martova -reden gastkramad -ri N marritt -ris gren med sammanvuxna kvistar

2 mare förr slags ed el. bekräftelse; eg. Maria! marengs maräng(er)

1 marg märg -stjele göra kraftlös

2 marg -en marginal

mari- i sms .—marié -høne -høns nyckelpiga -hånd jungfru Marie hand Orchimarikåpe

macuiata -kåpe daggkåpa -mess Marie-dag, särsk. 25 mars -mjell -mjelle kovall marié eg. Marias; jfr mari-; jomfru ~ fly om fly nyckelpiga -lykel N -nøkkel en ormbunke Botrychiam -nøklebånd himmelsnycklar, gullviva Primula officinalis marin||ade* lake -ere nedlägga i lake; -ert äv. sjöskadad

marine* flotta -styrelsen motsv. marinförvaltningen

1 mark* fält; åkerfält, skogsmark; jfr sms. ofta motsatt have-, eller namn på arten Campestris; jfr slagmark; i ~en ute på fältet mots. i trädgårdsjord -a N samla markehøy -arbeid arbete ute på åkern -blomst vild blomma -e|bo fältmalört -e|gang revision av gränserna -e]gård fjällgård -e|høy skogs-, bergs|hö -e]skjell ägoskillnad -e]slått skörd av bergshö -e|sti stig i utmark -fiol hundviol -felles-skap=?øn£--jordbær vilda smultron -lin vildlin -mus åkersork -springer sandjägare Cicindeia -sti stig över åker, jfr -e\sti -Søte fältstålört Gentiana

2 mark mynt tni 1870 so öre

3 mark, pl. merker gammal vikt 249 gr.

4 mark mask -fri icke maskstungen

5 mark N märke -a märka

marked marknad -s|bod -s|bu stånd -s|-gang tur ut på marknaden -s|rente ränta i öppna marknaden marlake bladmage hos idisslare marlokk= marelokk under 1 mare marm N havsbrus -a brusa marode(r) kraftlös, ut|sliten, -mattad marru kransborre Marrubium mars* -sne blancmangé -viol luktviol

1 marsk marskland

2 marsk* förr överbefälhavare marulk* Lophius piscatorius; rötsimpa, ulk mar v märg; jfr marg -kål slags vitkål med

uppsvälld stängel

1 mas möda, besvär, fjäsk; oro

2 mas, støte i — stöta sönder; koke i ~ koka till småstycken (mos)

1 mase sträva, arbeta nervöst; tjata -kråke »gnällmåns» -t(e) strävsam, besvärlig; gnatig

2 mase krossa, knåda samman mask mäsk bryggeriavfall

1 maske maska; v. sticka

2 maske ansiktsmask -blomstrede lejon-

gapsfamiljen Scrophulariaceae maskepi maskopi

maskin|lkar maskinist -rulle mekanisk mangel -tømmer grovt [ek]timmer till underlag för maskiner masret tre masur; flammigt målat trä massing N mässing

mast* -e I bukk sax för masts resande -e|-fisk* hål i däcket för masten; mastdyna -grav mast|grop, -damm för förvaring av mastträd o. d. -e|krave stagkrage

1 masut* avfallsprodukt vid destillation aV bergolja råämne för asfaltberedning

2 masut N-maset(e)

mat*; et stykke ~ en smörgås -auke mjöl-dryga -brigde N omväxling i maten -bråd N glupsk -bur härbre -e* sätta agn på -es om säd mata sig -gaffel köttgaffel -gris matvrak -hus, godt ~ ställe känt för gott kök -ing agn -krok matvrak, gurmand -lei utan aptit; være ~ vara i misshumör, inte veta, vad man vill -sopp ätlig svamp -stell matlagning -så matbit -vand N kräsen matematikk* särsk. algebra material|]handler -skriver slags underordnad tjänsteman vid statligt förråd materie* ämne; var

matrikj|kel* jordebok -el|skyld jordränta, grundskatt -ulere införa i jordebok

matt* -blikk plåt, överdragen med tennlegering-e're göra matt på ytan mauk N vatten, mjölk att späda med; röra

maul västnorskt uttal av mål -e(t) försmädligt namn på målet, nynorsk maule mumsa

maur myra; en modig ~ en kavat karl; jfr maurer -tuve myrstack

1 maure Vitmåra Galium boreale

2 maure sträva; myllra; täta; jfr Uø maurer mor, arab

mave o. måge*, ligge på ~n for en krypa, ligga på knä; han går med en minister i ~n han tror sig vara ett ministerämne; ~ seg »pösa»; äv. ligga, krypa på magen -belte maggördel -bittert starkt kryddat brännvin -pine ont i magen -porten nedre magmunnen maver [D) magerme

me (A) N pron. vi

1 med s. mål, ändamål; enslinje, riktlinje, landmärke; fiskeplats bestämd genom landmärken jfr mål -a på N ta med (1) på; sikta mot, inrikta sig på -drag fog mellan stockar

2 med* prep.; i sms. äv. bi-, Sam-; bold i frakken ~ meg åt; er De förstår ni mig? ~ di N emedan -beiler medtävlare, rival -bringer* medtagare; svarv, drivare -bringerskive svarv, an-hållsskiva -bør medvind -dömmer bisittare -domsmann icke juridiskt bildad domare, lekmannadomare, motsv. illit-terat rådman, nämndeman; jfr nevning -domsrett rätt i första instans som består av en jurist och två lekmän -eier delägare -ferd medfart -før, i ~

av den «tilling jeg inntar i kraft av; etter tidens ~ efter tidens krav (sig företeende omständigheter); i embeds ~ å ämbetets vägnar -gift hemgift -hold*, bans meninger fant ^ hos månge bifall, understöd; han vil finne ^ hos regjeringen gillande; høyeste rett gav ham ^ rätt; i ^ av lovén enligt,

i kraft av -hustru bihustru -innbefattet

medräknat -konge med-, sam |regent -kvart N så småningom; emellanåt -levende samtida -skapt medfödd -skyldig medbrottslig -troende tros |frände[r], -syskon -vitende, uten mitt ~ utan min vetskap, mig ovetande -årsak bidragande orsak

3 med IV konj. medan medens se mens, i medens medis'ter||deig* malet fläsk o. fläskkött

-pølse fläskkorv meduse manet

meg pron. mig; det er ~ det är jag megen mycken

megge N fet kvinna, matrona me han k harkrank Tipuia mehe* dumbom, nolla, han er et ~ en käring; han har fått et ~ til kone mei siädmed -e|far slädspår meie meja -maskin skördemaskin - r skördearbetare

mein (IV)fel, brist, skada jfr 1 men -bægje N ngt som är till men -gjerd N skada -råd intrig -sam IV menlig -sløg N ondskefull -vis IV intrigant meinka N hindra, skada

meis mes, korg av vide särsk. att bära på ryggen; ställning till ryggsäck meise mes Parus och närstående

meisk blandning, röra mekle* medla -r mäklare mekre om get bräka -fugl -gauk enkel beckasin

mektig* väldig(t)

1 mel o. mjøl* -bille mjölbagge -bolle

klimp till köttsoppa o. d. -bær bär av följ.

-bærlyng mjölonris -drøye mjöldryga -dugg mjöldagg -dust mjöldamm -e mjöla; ~ sin kake sko sig -kalk släckt kalk -midd(e) mjölor -orm mjölmask -skrubbe—-bille

2 mel sandig strandbrink melangepudding fiskfärs med hummer

1 meld||e anmäla, rapportera; meddela; i kortsp. begära; følgene vil ~ seg fig. visa (inställa) sig; ~ seg ut anmäla sitt utträde -ing meddelande, underrättelse; rapport (vær~)

2 melde gråmolla Atripiex; &v.=-stokk -kål trädgårdsmolla -stokk mäll

melder mäld

melis finaste strösocker

melisse citronmeliss Melissa officinalis

melk mjölk

1 melke mjölka

2 melke mjölke -fisk fiskhanne melke||blande mjölk och vatten -fjes

intetsägande ansikte -gang mjölksaft-, lymf|kärl -glass* vitt glas, benglas tin lampkupor o. d. -grøt gröt kokt i mjölk, vit gröt -kar* é,v.=-gang -kolle mjölkbunke -kveg mjölkboskap som hålles

för mjölkproduktionens skull, mots. kjøttkveg

-mann mjölkbud -papp slätvälling -ringe mjölkbunke; särsk. filbunke -rot mossrot -skvalp vekling, ynkrygg -sopp mjölk-skivling -suppe välling -valle vassle -veien vintergatan melle N=malje

mellem o. mellom mellan, bland; isns.ofta medel-, ordinär; central-; jfr middel -begrep log. medelterm -folkelig* internationell -fornøyd halvt om halvt belåten -frakk höst- och våröverrock -grunn mellersta delen av perspektivet på tavla -gulvet mellangärdet diafragma -handel transitohandel -kjødet -kjøttet anat. mellangärden,

langiffc -ledd mellanled; medium; log. medelterm -mat mellanmål -mann mellanhand; selges uten ~ - norsk senmedeltida norska -pike flicka, som hjälper till både inne o. i köket -regning kontokurant, löpande räkning -rente* interusu-rium, avkortad ränta räntevinst som borgenär gör genom skuldbelopps inbetalande före förfallotiden och ibland är skyldig att återbära

-riksloven särsk. lag om handel mellan Sverige och Norge före 1897 -skog skog av medelålders träd -trinn mellanstadium -verk mellanspetsar -værende mellanhavande

melon* -gresskar äpple-, melon 1 kurbits melonn N lat(mans)sommar, tiden mellan vårbruk och höskörd melotenkløver sötväppling Meiiiotus melrakke fjäll|räv, polar-, fjällracka melta N smälta

X me'n* o. mein fel, brist, skada -is is som varken bär eller brister -skutt skad-skjuten-svoren menedig 2 men' men; utan menasje hushåll; mäss men|je* tro, anse; äv, åsyCta -ing*, den offentlige opinionen; en god ~ seg selv hög tanke; det er ingen -—' i å bære seg at slik rim och reson; ta alt i den beste ~ tyda allt till det bästa -ings|felle meningsfrände -ings|løs orimlig mengja N blanda

rtienighet församling, kyrkokommun -s|-fakultet på frivilliga gåvor grundad konfessionell teologisk fakultet i Oslo -s|møte ung. kyrkostämma -s|pleie kyrklig fattig- och sjukvård -s|råd motsv. kyrkoråd -søster församlingsdiakonissa menn pl. av mann; i vissa fraser förstärkande, eg. hellige jam'enn (uttalat som ett ord) sannerligen; sä menn sannerligen, verkligen -e i sms. -man, -människa; ung heilag~ N helgon menneske*, la oss nå være låt oss vara förnuftiga -eter* kannibal -heten mänskligheten, människosläktet -kjærlig människovänlig -ros människopris mens medan; under det att mensalgård Å gård för underhåll av präst

menta N bereda; vitgarva

mente, i ^ in mente, i minnet; 3 opp og 7 i ~ i minne

mer* -intekt inkomstökning -tydig fler-

tve|tydig

merd, mær, mæl ryssja, håv merg — marg, maro merian mejram Origanum meritter oftast iron. bravader, storverk; påhitt, streck

mer jelig dial. v förstärkande adverb »hemskt», »ohyggligt» <->-' kjedelig, dum merka N lägga märke till merke* tecken, kännemärke; kupong i ransoneringskort; förr banér; v. märka; ~ seg lägga på minnet; jeg vil ikke la meg med det låtsa om -dag bemärkelsedag -drager banerförare -lig* märkvärdig; äv. märkbar -pel gränspåle -Sak i partiskiljande sak -stein gränssten -øks jfr blinkoks merker pl. av 3 mark merkja N sätta märke på merknad anmärkning merr* sto; äv. nedsättande om kvinna; slå skåka og mene klandra en och mena en annan merskum sjöskum mesan* sjö. -stang sjömärsstång mesan in* en tresol våning mese'n mecenat mesk* -e* äv. göda med mäsk

1 messe mäss -lukaff officersmäss -peng-er taffelpengar

2 messe mässa -bord altarbord -hakel -kåpe mässhake -uke vecka, då varumassa hålles

me'st* äv. nästan; de de flesta mesta N—mest; äv. i hög grad mester*, han har fuonet sin —- överman -lektianer förr rektorist -lektie förr högsta klassen i en latinskola, rektors klass -pulver jfr magisterium -svenn den främste av gesällerna -tyv stortjuv met||a* N skatta, värdera -ning anseende

metall* mässing, brons, malm -hud för-hydning av metall -skinn metallglans -skum slagg -sølv oäkta bladsilver -tvist trådnät, gles metallduk mete meta; mäta; jfr meta

1 mid=midde

midaften imerafton», tiden mitt på eftermiddagen, o. kl. 16 -s|mat aftonvard midaldrende medelålders middagsllabonnent fast middagsgäst -bestikk sjö. middagsarbete, beräkning av fartygs position vid middagstid -blomst* middagsblomma -kikkert instrument för bestämmande av en stjärnas meridianpassage -leite ungefärlig middagstid -pai slags köttpaj -selskap middagsbjudning -sirkel meridian -timen kl. 12—13

mid||de kvalster -der akarider -ret full av or; om ost maskäten

middel medel; i sms. medel|stor, -god, genomsnitts-, medel-; = middelklasse skoi.; annen ~ -alder* medeltid -alderlig medeltida -klasse* skoi. klass i middelskolen -levetid medellivslängd -s medelmåttig, genomsnit tsmässig, ordinär; det ~ gjør vammel det vanliga väcker äckel -sild sill i fjärde året -skole motsv. realskola -skoleeksamen motsv. [-real[skol]examen-] {+real- [skol]examen+} -spant sjö. nollkrysspant -Stand medelklass; genomsnittlig ställning (höjd o. s. v.) -tid astr. medel(sol)tid midlertidig provisorisk, tillfällig, temporär; adv. tills vidare; ~ subjekt formellt midt* -e mitt; i vår ~ mitt ibland oss, i vår krets -nerve* bot. medelnerv -løps mitt i farvattnet -veis ungefär halvvägs mig Å se meg mige pinka

mikke repsi. mick, skärpåle Mikkel Mikael -s|dag 29 september mikkel* räv -s|bær odon miks|ie blanda; laga till -master hushållsassistent -e|ri röra mil*, eldre norsk ~=11 295 meter

1 mile bett på betsel -kjede hak-, kind|-

kedja på stångbetsel

2 mile mila -kull träkol militærfri exercisfri

milk engelskt käx; ung. mariekex milorg motståndsrörelsens militära organisation under tyska ockupationen

milt mjälte -bregne hjorttunga scoiopen-

drium vulgäre -Sting mjälthugg mimre darra med ei. röra på läpparna mindre* -mann man som förlorat medborgerligt förtroende el. anseende -tall

minoritet; reservant[er] -årig omyndig, minderårig; Jur. mellan 18 och 21 år

1 mine de mina

2 mine s. min

3 mine mina; särsk. i sms. gruva -feier minsvepare -hull borrhål för språngning

mine'r||e* -edderkopp minörspindel cte-niza -flue fluga vars larv gräver gångar i Växternas blad Hydrellia m. fi.

ministerium ministär minke minskas, avtaga

1 minne minne; v. påminna -else påminnelse, maning; släng av sjukdom -to-krone minnespenning tilldelad deltagare i gränsvakten 1905

2 minne samtycke; med mitt ~ med mitt goda minne -lig godvillig -lighet, i ~ i godo (sämja)

3 minne i ortnamn flodmynning minsto, i ~ åtminstone

mire* lantm. siktpunkt, avvägningsbricka mis-* van- -billige ogilla -deder missdå-dare, ogärningsman -fornøyelse missnöje -fødsel abort, missfall -gjøre seg begå ett brott -holden förfördelad; være ~ med en kontrakt förlora på -høve missförhållande -håp misströstan -klang missljud -lede vilseleda -lig se ned. -like ogilla -lykket* felslagen -mæta N ringakta -tillit misstroende -tekkelig misstänkt; misstänksam -tolke vantolka, misstyda -troisk -truen miss|trogen, -tänksam -tvile misströsta, förtvivla -un'nelig avund|sam, -sjuk -un'nelse avund, missunnsamhet -år missväxtår, nödår

miskmask mischmasch mislig tvivelaktig, vansklig; felaktig, oriktig; ogynnsam, olycklig, dålig -heter missförhållanden, oegentligheter -holde bryta kontrakt; försumma att i rätt tid betala skuld, icke inlösa obligation ; -holdt obligasjon; nödlidande -holdelse kontraktsbrott mispel* Mespilus; oxbär Cotoneaster misse plira med ögonen mistbenk drivbänk miste* tappa -lig umbärlig mitis* aluminiumhaltigt mjukt gjutjärn av svensk uppfinning

mjaue jamamjelke

mjelke=melke; ~ kua sjö. skämts, pumpa skutan

mjell lös och tunn snö; ad], snövit mjød* -urt älggräs Spiræa ulmaria

mjødm N höft

mjøl=2 mel -fanger N bot. märke -tråver landstrykare; medelmåtta mjøll—mjell

mjå smal -livet veka livet -ryggen vekryggen

1 mo torr sandig slätt, sand |mo, -hed; exercisplats -fivel backsippa -hare* form av nordhare -irisk gråsiska -ler slags lera av kiselalger -rype* Lagopus scoticus

2 mo =Jcornmo

3 mo hö I avfall, -smolk (høy~)

4 mo=moe -varm kvalmig

5 mo, ~ alene mol ensam

6 mO = i mod -sott se nedan

1 mod trött, modlös, nedslagen -sott se mosott

2, 3 mod se mot

moda N modig; upplivad

moden mogen

moder* livmoder; jfr mor -rett matriarkat -tre fröträd

moder||asjon* prisnedsättning -atørlampe

gammaldags fotogenlampa med pumpinrättning

modne bringa till mognad; mogna moe värmedis mog(e)leg N möjlig

mo kant morsk; hun er ~ hon knycker på nacken

mol N mal; bank av småsten -a N krossa -bakke stenig backe

molbo||er (eg. invånare på ön Mols) tok, enfaldig, godtrogen människa -historier motsv. historier om slättbons, knallens o. andras dumhet mold mull -vånd åkerråtta

1 molé stycke, stump

2 molé mola, sträva molefonken sur, moloken moleviften, hele ~ hela smörjan (rasket) moll moll slags tyg

molo* vågbrytare, pir mo\ter=multer molton (utt. ong)=l multum mon månne?

monaleg N ansenlig, betydling mon(n) mån, märkbar skillnad; grad, ök-

ning; det gjorde en god ~ det tog; det er ingen ~ det förslår inte -e förslå; göra verkan; det det förslår

1 mor*—moder; ingen sjel inte en skapad varelse, inte en katt -grunn övre delen av livmodern -hals nedre d:o d:o

2 mor morian, mor

3 mor hackat kött morbakke jfr marbakke

morbær mullbär -fiken*—adamsfiken -tre* mullbärsträd Morus mord* -er mördare -erlig mordisk; skämts, ohygglig, kolossal; en <-*•> mengde möre roa; ~ seg ha roligt; mor deg godt! mycket nöje! Jfr moro morell* söt-, fågel|bär; bigarrå morgen* (g stumt), i hele ~ hela dagen i morgon, hela morgondagen; mom! vanl. hälsning; ja, god jo pytt! -fugl ottefågel -landsk österländsk -mål* morgonmjölk -røde morgonrodnad -skjenk morgonsup -skjær första gryningen -sko toffel morild mareld

morin (utt. eng) moaré, vattrat tyg mor kel murkla Morchella esculenta

morken murken

mor'||o nöje; ha ~ roligt; for ~s skyld för ro skull -skap—moro -skapsbok »rolig bok», bok för nöjesläsning -som rolig; lustig

morsken murken

mort mört Leuciscus rutiius; yngel av torskarter särsk. gråsei morte 'r mörsare

mortifisere Jur. förklara ogiltig; döda, annullera beskyllning, fordringsbevis o. d.

1 mo's (cd) mossa; äv. om alg, lav; islandsk ~ islandslav Cetraria islandica -dyr* Bryozoa -humle* Bombus muscorum -SkOT-

pioner klokrypare

2 mo's (w) mos

1 mo'se (to) göra mos av

2 mo 'se (to) mosse jfr myr; mossa moska N binda fisknät moske s. maska i stickning

moskus mysk -dyr* myskdjur -okse* bi-samoxe -rotte sibet-, bisam |råtta mosott populärt namn på bleksot, blodbrist o. d.; Jfr måle mosse småsillmost

most (co) fruktsaft, o jäst druvsaft, must

1 moster* jfr tante

2 moster grov senap; äv. åkersenap

1 mot mod; ha ~ på lust till

2 mot mot -bakke uppförsbacke -befaling kontraorder -by'delig motbjudande -bør motvind; fig. mothugg -grunn mot-skäl -hake hulling -hug N antipati -klage motstämning, rekonventions-talan -legg invändning -mann motståndare -mæle motsägelse -stående*, f^ vitnesbyrd motsägande -standspille vederlag; strävpelare -stiller mot-sättare muskel -strid, i ~ med i strid med, i motsats mot -setning motsats -setningskonjunksjon adversativ konjunktion -veksel rekambioväxel

3 mot möte; godt ~ dial. hälsn.fras mote mod, bruk; i sms. på modet, modern

-blad modejournal -dame jfr fiff dame; av. modist -handlerske modist motor* -bølle bildrulle movere seg ta motion mudder* dy, gyttja; mummel -hull rengöringshål i ångpanna -skovl -skuffe -spann mudderskopa mudre muttra, föra väsen mue lf r muge

muffe muff; være ved —n vid kassa muffediser armmuddar av skinn muffins* skämts, fuffens muge hög;

folksamling, jfr almue; v. samla i högar; mocka

1 mugg mögel; det var ~ i foretagendet saken var sjuk -e mögla -en möglig; unken; tvär, sur, vresig

2 mugg = mugge

3 mugg=2 mukk

4 mugg sågspån

5 mugg slags billigt bomullstyg mugge mugg; tillbringare, handkanna;

gräddsnipa

1 mukk mugg husdjurssjukdom

2 mukk (w), ikke et ~ knyst; ~ (ende) stille mol tyst

mukker spånor

muld* mylla; oven ~e ovan jord -aks ax, skadat av brand -e strö mull på; kupa potatis; mylla med gödsel; ~ seg om höns bada i sanden -fjel mullfjöl, vändskiva på plog -jord matjord -skuffe

mullskopa -varp mullvad skämts, ingenjörssoldat -varpsskudd mullvadshög mulde geoi. synklinal

1 mule dunka på

2 muf||e -dyr mula -esel mulåsna

3 mule* mun; översta delen på skruvstäd; v. gå och tjura; ge någon på truten -bremse nosklämma, broms för häst -pOSe toraister -Stikk mulstek slags sjömansknut som är lätt att lösa -trut bred mun

4 mule -Stol mulmaskin

mulig möjlig, tänkbar -ens möjligen kanhända -vis möjligtvis mulkt vite -e're bötfälla mull moll slags tyg

1 mulle rödfisk havsfisk Mullus

2 mulle mumla; gnola mullen möglig

mulm mörker; i — og mørke i djupaste mörker -sort natt-, kol|svart

1 mulne* mörkna

2 mulne mögla

1 multe* Mugii, en taggfenig fisk

2 multe pl. -r hjortron, bär av Rubus chamæmorus -grøtmulte, »myltgröt», hjortron som förvaras krossade men okokta

1 multum svanboj, slags tät grov flanell

2 multum V mångahanda; del ligger blant alt ~ pä skrivbordet ditt

mumm(espill) utklädning, maskerad mund iV tidpunkt mundur mundering mungåt Öl av växlande typ munisjon ammunition munisipalråd kommunalstyrelse munk* svarthuvad sångare Sylvia atri-capiiia -ei|bokstaver munkstil -lus grå-

SUgga Oniscus

munn*, bruke ~ vara otidig; prata utan att handla; ~en løper i vann det vattnas i munnen; han har det mest i ~en han talar så vackert men det är inte att lita på -bitt träns på betsel -diaré* pratsjuka -djerv frispråkig -full munsbit; klunk mungåt; gotter, sötsaker

-harpe större hästskoformig mungiga -hell allmänt gängse uttryck, ord|-språk, -stäv, slagord -kjapp munvig -klemme mun|läsa -häfta Slags stelkramp -kåt obetänksam i sitt tal -lag fonet, ar-tikulationsbas -orgel

munharmonika -skjegg mustascher -skåld blemma imunnsvær

munnen -s|vær munväder, tomt prat -tame N talförmåga -valen N ordlös -vik mungipa

mur* -bindning murförband -bygning sten-, tegel|hus -er* frimurare -grense gräns för område, där trähus äro förbjudna -gård -hus—-bygning -skje murslev -stein tegel[sten] -tak murkappa -tvang lagstadgat förbud mot trähus i stad -løge* Lacerta muralis mure fingerört Potentilla murke sura, t jura murre små värka muru N mara mus* råtta -a N=mysja musej|felle råttfälla -gras -gress ullört

-håle rättippa Myosurus -hull råtthål -pulver råttgift -rumpe kavelgräs -øyet kisögd -øyne små ögon -øre gråfibla mus|jvåk ormvråk Buteo buteo -ører* nyss utspruckna blad musivarbeid* mosaik musk damm; dammoln -regn duggregn muskat muskot

muskel* -følelse muskelsinne -før mus-kelstark, muskulös -svøp muskels bind-vävshylle, fascia -trevl muskelfiber -vev muskelvävnad musken disig; vær musklet musslig muskovit kaliglimmer muskus=mö5Ä;w5

musling mussla; aärBk.—blåmusling -kreps musselkräfta mussa (N) småsill must* N lukt; kraft mutas jon* målbrott mute fälla fjäder, rugga mutt trumpen

mutter F kära mor, morsan; jfr møtrik -vits torr humor my b = meget

my N o. mygg mygga -blomst myggblomma -flue sandfluga mygl mögel myhank harkrank

myk mjuk; beskedlig, undfallande, medgörlig; gjøre en ~ stuka mykje N=meget mylde kupa potatis myld||er vimmel -re vimla, myllra mylne N=mølle

my Ir=mylder

mynd(e) art, egenskap; myndighet mynde vinthund

myndighet* -s|misbruk maktmissbruk* missbruk av ämbetsställning mynne N flodmynning

1 mynte mynta v.; det er ~t på deg det var en pik åt dig

2 mynte mynta Mentha

myr kärr, mosse -ak myrag -bad gyttjebad -bukk= mekregauk -bust tuvsäv -bær hjortron; tranbär -dyrkning moss I odling,-kul tur -fiol kärrviol -fivel => -ull -hatt kråkklöver -høk kärrhök -klegg kärrspira -kongle missne -mann o. 1880 person, som köpt en värdelös jordlapp för att vinna rösträtt -maure vattenmåra-rikse=støm2?ftøwø -sig mindre myr -sneppe -snipe=rw^e -tistel kärrtistel -trauska N ältöga -tyte tranbär -ull ängsull myrde mörda

myre* JD -bjørn =-sluker -kryping myr-krypning, känsla som av krypande myror -løve myrlejon -pinnsvinn vanligt myrpiggsvin -sluker myrslok -tue myrstack

1 myse kisa med ögonen

2 mys||e vassla -[e]ost mesost -smør messmör

mys[i]ke madra Asperula odorata mys ja N viska tyst, mumla myss B=myrkongle myta N smyga bort, dölja myte rugga, fälla hår (fjäder) mæl Jfr 2 mel, merd

1 mæle tal, röst; v. tala, yttra; miste mål og ~ inte få fram ett ord; han mælte ikke et ord

2 mæle rymdmått; del av en tunna mæling ytmått c:a 40 ar; &v.=mål; dagsbeting för slåtterarbete

mær se merd

mæt N präktig, ypperlig; ikkje ~are inte något vidare

mødast N anstränga sig; tröttna mødding gödsel|hög, -stack; sophög mødig trött meget

møkk gödsel, dynga -bør dyngkärra -e gödsla

møle N i godt ~ vid gott humörmølje

mølje anrättning av tunnbröd och flott; mischmasch

møll mal Tinea -en eg. maläten, trasig mølle (större) kvam -bruk kvarnverk -demning kvarndamm, fördämning -ligger undre kvarnsten, liggare -løper övre kvarnsten, löpare -r mjölnare; ärtj-sångare, -smyg Sylvia curruca -spill vindspel vid väderkvarn; kvarnspel møn ||e rygg-, tak |ås; v. lägga tak över ryggåsen -s|ås takåsbjälke -s|åskanne taklagsfest

mønst||er* -er|givende -er|gyldig -er|ver-

dig exemplarisk, mönstergill -ret fasonerad

mønst||re* -er|skriver* -rings|kontor förhyrningskontor för sjömän mør* mjuk, foglig -banke mörbulta -brad filé och hare -bradsteken rostbiffen o. fransyskan

mørk* -e mörker; v. göra mörk, förmörka -loftet översta vinden mørtel murbruk

møte* gå till mötes; hända, inträffa; infinna (inställa) sig; råka, träffa; s. sammanträde, session; han møtte ikke uteblev; gi retten inställa sig; personlig ^ inställelse -plikt inställelseplikt -Sted mötes-, samlings |plats møtrik skruvmutter møy||e möda -sorrTmelig mödosam møy k ja N förtunna møyr N spröd

må får; måste; jfr måtte; det <--> i det är nödvändigt måde se måte

måg måg, äv. svåger o. s. v.

1 måk||e mås Larus o. närstående -Skeiv, -skitt vanlig labb Stercorarius paras it icus; Jfr struntjeger

2 måke göra rent, mocka

1 mål* språk; ~et äv. = landsmålet, nynorsk -binde stoppa till munnen på -djerv frispråkig -føre dialekt -mann förkämpe för nynorsk -saken (frågan om) främjande av nynorsk -skifte målbrott -soge N språkhistoria -strev strävande för målsaken -strever förkämpe

för målstrevet -strid, ~en i Ukraina -trost sång-, tal|trast

2 mål* mått; ytmått 10 ar; rymdmått 1 dl; mål; uten ~ og med utan plan, på måfå; største felles- största gemensamma divisor -e mäta; behandla med vissa huskurer; ~ for mosott -er mätare, äv. fjäril Geometra -e|stokk skala -s]planke planka av föreskrivna dimensioner

3 mål jur. i sms. mål; jfr sak (søks~f tvis-te~) -emne sak

måla* N -r|stykke N tavla måne* -blindhet periodisk ögoninflam-mation bos häst -fisk klumpfisk -kalv missfoster kalv, född under olycklig månställning -skinnslampe ampel-skulpe släktet Lunaria -syk galen, [periodiskt] sinnessjuk ; bibi. månadsrasande -urt = marie-nøkkel

måned månad; en tid ungefär en månad -s|dag, ~en etter på dagen en månad senare -s|due icke förädlad tamduva som liknar stamformen; älskarinna som snart överges -s|løytnant förr ung. reservlöjtnant -pike hembiträde med kort uppsägningstid

måpe stå med öppen mun och titta slött; stå og ~ stå och gapa

1 mår mård Mustela mårtes

2 mår poet. mö mås B = måke

måskje (B) kanske, tör-, må|hända måte o. måde sätt, vis; måtta, avpassa; gram. modus; bibi. mått; på en ~ i viss mån, på sätt och vis; på ingen alldeles inte; i like ~ se iligemåde; betingende ~ konditionalis -hold måttlighet,

moderation -holden måttlig, av-, åter|hållsam; moderat -holdsbeve-gelsen strävan för moderat nykterhet; jfr total -lig* tarvlig; som betyg försvarlig -løyse omåttlighet måtsam N passande mått N makt

måtte inf- till må, vara tvungen, nödgas; få; imperf. måste, var tvungen, nödgades; fick; alle jern de ler som ~ finnes meiet som till äventyrs(eventuellt) finnas måvite kantänka N

naudturveleg

N som betyg noenlunde tilfredsstillende (Ntf.) motsv. B(?)

naa- se nå-

nabb pinne att hänga kläder på; framskjutande bergshöjd; tjuderpåle -e bergstopp

nabo* granne -lag grannskap; grannar -rett grannelagsrätt -vinkel supplement-, sido vinkel nadd liten spets

nadver(d) nattvard; aftonmåltid nafs jfr jafs nafta* eterdroppar

na'g gnagande känsla; samvetskval; agg, groll -e kvälja, plåga nagel* spik jfr nagle -fast eg. fastspikad, tillhörande fastigheten; ~ tanke skämts, fix idé

nagle spik, nagel; v. nita; äv. spika fast, fastnagla -festet fastspikad -gap spikhål; uten at jeg får se ~ene i hans hender joh. 2o: 25 -sprett nagelsprång -torn spik|utdragare, -tång naie sjö.* -bendsel ögonbändsel -stropp blockstropp

nakke* ban på yxa; sjö. löparhål t block -bånd* nackligament -bær backsmultron, nejkon Pragaria vesca viridis el. collina

-drag slag i nacken -fistel svulst i nacken på häst -grube nackgrop -knute nackknöl -mus=-fistel -muskelen hu-vudnickaren -pisk stångpiska -skill nackbena -tak grepp om nacken nam' jur. utmätning namn* N -fræg -gjeten berömd nansenkake sockerkaka med kryddor och korinter

napoleonskake slags tårta med glasyr napp* litet ryck; tupplur -sekk ryggsäck närde nardus

narr* -ak'tig* särsk. löjlig; ~ stolt av sine forfedre -e|briks skramla, tillhörande narrs kostym -ifas lurifax

nase nosa, snoka; N s. näsa -gruv framstupa

nasjon nation -al nationell; ~ samling Quislings parti (NS)

nask begärlig -e äta sötsaker, snaska; snatta -ri snatteri

nat nåt; fog

1 nate sjö. väta med svabb

2 nate N i sms.=nøtte-

natt*, rent hort i rakt åt skogen, rent på tok; ~ og dag lundkovall; styvmorsviol -bord nattduksbord -e|kommers nattsudd -e|leir* bivack -e|ly natthärbärge -e|løperi natt|kurtis, -spring -e|rangel rummel om natten -fiol trädgårdsnattviol Hesper is matronalis el. tristis; nattviol Habenaria bifolia -fly* nattfjäril; flugrutt med natturer -hegre natthäger Nycticorax -hue nattmössa; våp, mähä -hus sjö. nakterhus -kappe natt^ mössa för kvinnor -kjole nattlinne -lue nattmössa -lys* gulltrav Oenothera biennis -mann hudavdragare, rackare; renhållningskarl -mannsfolk tattare, zigenare -mannsvogn renhållningsvagn -møbel nattkärl -møll lysmask Lampyris -potte nattkärl -ravn nattskärra; äv. morkulla -skrin nattstol -skygge besk-söta, kvesved -sommerfugl nattfjäril -Ugle kattuggla; allmännare om släktena

Syrnium och uiuia-vake taltrast-vakke= spett meise -verd* aftonmåltid -viol = -fiol

natte övernatta

nattergal näktergal Luscinia luscinia; norsk ~ taltrast

natur* -a, i ~ in natura -äller varor mots. pengar el. valutor -al|ytelse prestation in natura, naturaprestation, besvär -evne naturligt (medfött) anlag -fredning naturskydd -frembringelse natur|alster, -produkt -garn ofärgat garn -gransker naturforskare -herlighet naturtillgång -stand naturtillstånd -ste(i)n ohuggen sten -tro naturtrogen; naturlig -utvalg naturligt urval

1 natl »i», om vind nästan rakt mot

2 naud N = 3 nød; i sms. förstärkande -fin mycket fin -høve N nödfall -ild gnideld -komen N trängande -leg N ogärna -stirre starbliga -synleg N -synt N -turveleg N nödvändignaue

naue krympa; det ikke det har ingen nöd -nde jfr 2 nau nau r naverlönn Acer campestre naust båtskjul

naut nötkreatur -et (ko)dum -svein vallpojke

nautii pärlbåtssnäcka Nautilus nauv N knapp -a N skada naver [bor] navare, grov borr navlaiV avskära navelsträngen; ikkje riktig — inte riktigt klok navle* bot. navelgrop; fröärr, öga -lav tuschlav Gyrophora pustuiata -snor navelsträng -svin mysksvin Dicotyles torquatus navn*, av hva ~ nevnes kan av vad namn det vara må; av ~ till namnet navne||lblekk märkbläck -dikt akrostikon -duk märkduk -feste faddergåva -fetter namne -form nominativ; infinitiv -klut märkduk -måte infinitiv -ord substantiv -plate -skilt dörrskylt, namnplåt navn||gjeten känd, namnkunnig -lig särskilt, i synnerhet ne nedan; jfr 2 ny

nebb näbb; på ankare pynt; gi en over >—>et på nosen; hun er et ~ en »näbbgädda» -e kanna, snipa; »näbbgädda» -e|dyr näsvis varelse -eleg N fin, nätt -e|no's(e) fig. »näbbgädda» -es kyssas; munhuggas på skämt -et(e) försedd med näbb; näsvis, näbbig, nosig -frø myrag Rhynchospora

-hval* Hyperoodoü -munne[de] skinnbaggar Hemiptera eller Khynchota -Sik variant av Coregonus lavaretus -Slid —hornfisk -Skate gökrocka Raja fuiionica -snok—nälefisk; ostindiskt ormsläkte Dryophis

ned* -rettet nedvikt -bør nederbörd -dysse nedtysta -e nere -enom, gä — (og) hjem gå under; duka under -falls-sott epilepsi -for*, være ~ vara medtagen, »nere» -gående*, ^ prise» fallande -haler* sjö. bekajare -kjørsel* nedkörning; nedkörsväg -lagt*, ~e kaker änglamat, alterationskräm, giftas -legge* insätta, deponera -løpsrør avloppsrör -ringet urringad, dekolleterad -slag* nedslående blixt; nederbörd -slagsdistrikt -slagsfelt vattendrags dräneringsområde -stamme härstamma -verdige förnedra neder* i sms. -drektig nedrig -tysk platt-, låg I tysk

neg o. nek* kärve -e binda i kärvar negenøye nejonöga Petromyzon neger*; jfr bladneger (-smører) -hirse* tropisk kulturväxt Pennicetum -kaffe* Cassia occidentai is -korn durra-, kaffer I korn negl nagel -e knipa, knycka -e|bit nagelsprång -saks nageltång -seng nagel-bäd 1 -e|spret=-6i*

1 neie niga; sjö. naja -stropp najögon-stropp

2 neie nita en spik

neimen (utt. næm'en) sannerligen inte

neip hötjuga

neisa N reta, kritisera

neita N neka

nek se neg

nekk N rast, vila

nekte neka; vägra; ~ seg hjemme låta säga att man icke är hemma -Ise nekande; negation; vägran, avslag; sjö. permissionsförbud

nelle (D) O. nesle nässla; kloke høns gjør ogsä i även den kloke kan göra en dumhet -sommerfugl* Vanessa urticæ -tre*

sydeuropeiskt träd med hårt virke Celtis australis nellik nejlika Dianthus; jfr -tre -rot* Geum urbanum -SOpp nejlikbrosksvamp Maras-mius oreades -Spiker nubb ungefär så lång som en kryddnejlika -tre kryddnejlikträd nem' lättvindig, behändig, bekväm; snabb i uppfattningen -me fattningsförmåga; v. fatta, lära sig; ha trangt ~ ha svårt för sig

nemn||a N nevne nämna -ande nämnvärd -d* jfr nevnd

nenn|]e nännas -som varsam, försiktig -t med mjuk hand nepe rova Brassica rapa rapifera -bråte rov|-åker, -täppa -grøt -stappe rotmos neppe knappast, näppeligen nereide havstusenfoting Nereis nerk N livsenergi, kraft nerts=nirts

nerve nerv -fiber* nervtråd -pirrende nervretande, irriterande -rystelse nerv|-skakning, -chock

nes näs -[se]konge fylkeskonung, små-, leksaks I kung

nese* nos äv. skeppsbog; v. reta; gå like etter dit näsan pekar; ha bein i skinn på näsan; peke ~ räcka lång näsa; ligge på ha fören för tungt las-nesebjørn

tad; bære sin ~ i en klut skämmas; kaste en noe i ständigt låta ngn höra något obehagligt; min ~ klør etter det jag har stor lust på det -bjørn snabelbjörn Nasua sociaiis -bånd nosrem på betsel -fisk första fisk i en fångst; ~en er aldri god tidig framgång är farlig -fløy näsvinge -grus -gruv framstupa, på näsan -jern broms för häst -perle* näbbig flickunge -pære droppe under näsan; jfr -perle -rem nosrem -sjø sjö rakt emot -styver slag på näsan -varmer mycket kort rökpipa

nest* närmast -avvikte nästlidne -e|kjærlig het människokärlek, osjälviskhet -formann vice ordförande; jfr formann -kommanderende sekondchef -søskene-barn syssling neter N pi. av 3 not

1 nett nät; kasse -ing ståltrådsnät

2 nett nätt -opp just, precis nett t=2 nitte

neva N gripa

neve* -dyktig händig -fekter boxare -nyttig händig -s skaka labb (tass) nevegilde skatt per individ never* -skrukke liten korg (väska) av näver, näverknot

nevn||d nämnd -e nämna -ing juryman som bedömer skuldfrågan jfr meddomsmann nevø' bror- syster |son Ng som betyg noenlunde tilfredsstillende (Ntf.) knappt godkänd motsv. B(?); jfr N

1 ni nio; slå alle ~ slå bataljon -er nia -hannet bot. niomännig

2 ni- i sms.=nid-

ni||auga -øye -øying nejonöga nibbe N spetsig bergstopp, utstående spets

nid' avund; i sms. förstärkande ur- -fiott = råflott -kjær nitisk -syk avundsjuk -stirre starrbliga

nid(d)ing* -s|strek skurkstreck, nidingsverk, -dåd

ni(d)sk avundsjuk; snål, girig niese bror-, syster|dotter nifs hemsk, ruskig, kuslig nikk* äv. knep; kjenne ~et -e* s. pumpstång -e|bror jabroder -e|brønsle nick-skära -dukke person som ingen egen åsikt har nikkers golf byxor

nipe nipa

nipp läppjande, smuttande; være på ~et på vippen, helt nära -e läppja; smutta; plocka försiktigt; taga med munnen -e [tang pincett, nyp tång nippflod* lägsta flod då sol och måne delvis upphäva varandras verkan

nips små prydnadssaker; en masse ~ på pianoet, på etasjeren nirts* [skinn av] flodiller nise tumlare Phocæna communis niss F urin -e F pinka, kissa nisse* tomte; underlig liten gubbe niste matsäck; v. lägga in matsäck -bomme -laup matsäcksskrin nit N styng, smärta -a* smärta nite se nitte

1 nitte nit[lott]

2 nitte nita, stuka

nitten nitton -gryn, Per ~ herr Petig njosna N spana, speja no N nu

noen (w) nogen (D) någon; några särsk

då satsen är nekande; de hadde ingen barn og kunne ikke vente å få ~ hver litet var; ^ ... nogle . . . nogle (D) somliga . . . andra nogg N gnidning, sår nogle (D) några se noen

1 nok ännu; r* en gang än en gång; ~ en gang så rik en gång till, dubbelt

2 nok nog tillräckligt; nog, tänker jag -som nog, tillräckligt, till fullo

nokk(e) sjö. nock nokoleis N någorlunda nokon, pl. nokre IV, jfr noen noksagt egi. nog sagt; brukas antydande ' för att undvika ett »fult» ord; få på ~en på baken; du er en ~ nokså o. nok så än så; la ham være ~ spræk hur stark som helst; rätt, ganska, »nog så», »rätt så»; ~ frisk, ~ ofte nästan alltid

nola (diai., tjockt l) jfr norden nole snatta n o m(m)e n =nummen nomming första landkänning

1 non (cü') (mål)tiden omkr. kl. 3 e. m. -leite N tidén omkr. kl. 3 e. m. -økt arbetstiden mell. omkr. kl. 12 o. non

2 non' (ånn), ~ contemnendus dåligt betyg försvarlig, egl. icke att föraktanonne

nonne nunna -kake slags sockerkaka -slør nunnedok

1 nor (to') di-, späd|barn

2 nor fjord med trångt inlopp

nord nord; norr -alsnö N jfr -en f sno -bagge fjordhäst, liten norsk väst-landshäst -en nordan -enfjells norr om Dovre -en|sno skarp nordan -etter norr Ut -fjordhest jfr -bagge -hare* Skandinaviska halvöns och Alpernas art Lepus timidas

-hval* grönlandsval -kaper nordkapare -lys norrsken -mann (ott. torm) norrman sjö. norman, stoppare; sjö. kattass -over norr ut -på i norr, på nordkanten; norr ut

nordmarkit vacker brunaktig syenit från

Nordmarken vid Oslo nore|| arv, narv Arenaria Noreg N Norge

Norge* (bårt g) -s\$a\iie\er=luftsalpeter norkand kricka Anas crecca norrøn fornvästnordisk, isländsk-forn-norsk

nos* N näsa; jfr nebbenos

noss se nuss

nossa seg N gotta sig

1 not fisknot redskap avsett att stänga in fisken, jfr garn -bas förman för ett vadlag -bruk not med dess tillbehör -lag* vadlag 14-18 man -mann=-&as -sild vadsill

2 not nåt, urholkad fåra i bräde vari fjäder inpassas -høvel* -ning snick. spårut-tagning

not (å) N nöt

notabel* -forsamling* särsk. om möte av ledande norrmän på Eidsvoll 16 febr. 1814

notater anteckningar note not under texten; diplomatisk not; musiknot -skifte notväxling noter åtbörder, later (herre- frue-); jfr unoter

not||gras -gress notblomster notis* annotation -bok nötes-, annota-tions-, antecknings I b ok nov pl. nøver knut, hörnfog på timmerhus -stein hörnsten

1 nu*, ~ og da då och då -omstunder= -tildags -tid* gram. presens -tildags nu för tiden

2 nu vattenho

nubbe—nuppe -n trumpen

nudd plugg i sko

nuddel*, pl. nudler nudlar slags gryn eller små makaroni, vermiceller nufse rycka; knuffa; sier han noe morsomt, så nufs i meg ryck mig i rocken nugg märke efter nötning; få ~ få en skrapa skämts, -a N gnida, skura null noll; nummer o* den som ingenting betyder

nummen valhänt nupereller finare spetsar nuppe noppa tyg -jern noppjäm nupret nopprig

nurk liten parvel, puttifnasker -et(e) förkrympt

nusle om djur äta lite jfr ny sle nuss kyss; litet barn -e pyssla (kela) med; lukta

nusstorte valnötstårta nu't (rundad) bergstopp

1 nuv lugg, hårtofs; får med korta öron

2 nuv -en -e|leg N trubbig

3 nuv rund bergstopp -a N avrunda

1 ny*, poteter färska; ~este ~tt* sista nyheten -brott nyodling -bær som nyligen kalvat, nyburen -bølt nyss bosatt -fundlender ne wf oundslandshund -hende -hending N ny händelse; nyhet -land nyodling, nyodlat land -lig nyss; like for ~ alldeles nyss -lende=-land -løpen om ko nyss betäckt -modens nymodig -norsk* från 1938 officiellt namn på landsmål -tt|år nyår -tt|årsvers skämts, nyårsräkning

2 ny* nytändning; i ~ og ne då och då, någon gång icke synnerligen ofta

nydding minnessten

nyde se nyte -lig förtjusande; det var jo ~ det var ju utmärkt -Ise njutning; etter av sedan jag förtärt nygg ja N stöta, skrapa, sträva nygle dyvika Upp (plugg) l bottnen av båt -hull hål för båts tömmande nying* [stock]eld uppgjord ute nyk bergknalle

nykk ryck -e nyck, infall, påhitt ny I klappträ

nynn svag sång, nynnande -e gnola

1 nype* äv. »knycka», snatta

2 nype nypon -rose nyponblomma -torn nypontagg; nyponbuskenyre

nype njure -beger njurkapsel -sildre sten-bräcka, mandelblomma ny's nysning -e* -e|rot prustrot Heiieboru* -e|røllik -ejurt nysört Achlllea ptarmica nysgjerrig (utt. med s/e-ijud) nyfiken

1 nyss nyss; ^ for strax fore

2 nyss o. nysn nys, underrättelse, notis; gi en ~ om en vink; få ~ om

3 nyss glyskolja Gadus minntas

4 nyss=kyss nysle pyssla

nysselig F söt; Jfr nydelig nyte impf. nøt ei. naud njuta, åtnjuta; ~ godt av förtära jfr nyde nytte gagna; begagna a. nytta; det ikke lönar; ~høvet begagna tillfället -moral utilism -plante gagnväxt -virkning nyttigt arbete hos maskin

1 nyve bister min; rynkning av pannan -n bister

2 nyve o. nyva N avrunda; ~ seg se barsk ut

nyvle N knölformig hornbildning hos ko nækja N göra naken, avslöja næm mottaglig -e N fattningsförmåga -ing N nybörjare nær nära; ~ ved vannet; jeg hadde ikke kjent Dem så när, nästan; noe ~ så gott som, nästan; ikke ~ så meget på långt när, tillnärmelsevis; vi er like ~ icke längre komna, stå där vi stodo, stå där igen; ta seg ~ av ta vid sig -gående närgången, kränkande, påflugen -hånd, i ~ på nära håll -kone=jordmor -pårørende närsläktad -søken N påträngande -ved nära; skyter ingen hare ordspr. nære nära, föda; ~ tvil (håp) hysa

1 næring*, sette tæring etter ~ rätta mun efter matsäcken -sjbrev [bevis om] rätt att driva visst yrke -s|bruk -s|drift yrke -s|evne näringsvärde -s|kilde förvärvskälla -s|skatt slags produktionsskatt -s|-sorger* brödbekymmer -s|tap jur. nedsatt arbetsförmåga som grund för ersättningsanspråk -s|vei yrke, utkomst -s|vett födgeni

2 næring berg som stupar brant i sjön nø v. se nøde

1, 2 nød jfr nøt(t)

3 nød -en nöd; jfr naud; til ~ i nödfall; nätt och jämnt; nödtorftigt; med ~ og neppe med nöd och möda, med knapp

nöd -e se nedan -ild gnideld -rett rätten att i nödläge avvika från laga ordning -s I adresse nödfallsadress på växel -satt rujern grått tackjärn -s|tilfelle nödfall -talje sjö. nottalja -verge nödvärn

nød||e tvinga, nödga, truga la seg ~ krusa -t nödsakad, tvungen nødig* adv. ogärna nøfle hunsa; jfr karnøfle nøgd tillräcklighet; överflöd nøgen (D) jfr nøken, naken nøgg N s. rysning; adj. försagd nøgle se nygle o. nøkkel nøken naken; på den nøkne jord på blotta marken; ^ jomfru=tidløs nøke sjö. plåga folket med arbete under fritid

nøkk näck -e|blom vit näckros nøkkel* notklav -ost kumminost nøkle mus. klav -bøsse leksaksgevär -hank, -honk nyckelknippa -kam nyckelax -makten löse- och bindenyckeln nøktern nykter; ~ k edv spädkalv

1 nøle dröja; vara obeslutsam, tveksam

2 nøle N stort tråg

nør spånor att tända upp med -a N tända; ~ seg ild; styrka, friska upp -e N syre

nøst o. naust båtskjul nøste nystan; v. nysta -kopp* nystskål nøt* jfr naut nøter fisknotar Be 1 not nøtt nöt av hassel; i sms. av andra växter nøtte||busk hassel -hams nötfnas -kjerr hasselsnår -kråke nötkråka Nucifraga caryocatactes -olje valnötsolja -snutebille nötvivel Baianiua nucum -tre valnötsträd; ~s av valnöt nøver pi. av nov

nøy||ak'tig noggrann, &v. noga, precis -e noga; den ~ste pris lägsta (sista) priset; stå i et ~ forhold nära, intimt -e|regnende -e I seende nogräknad; kinkig; sparsam; gnidig, om sig nøyen nogräknad

nøy|]es låta sig nöja -som anspråkslös, lätt att tillfredsställa, förnöjsam nøyte nyttja; förtära, truga; anstränga;

~ seg skynda sig nøytral neutral nøytsam N påpasslignå

1 nå*, ~ således jaså, på det viset; å jaså!

2 nå nu; ~ til dags nu för tiden

3 n k—noe

4 nå hinna; jeg det ikke i aften; vi var ~dd til tredje kapitel -vidde räckvidd

5 nå(e) lik -bleik likblek -gauk döds-bådande gök -lys S:t Elmseld; ljussken som antages båda någons död -risle bältros; scharlakansfeber-rislegras

växt använd mot -risle, särsk. linnea Linnaea borealis -S|fall dödsfall -S0tt=-nsfø

nåd Å söm, nåt, fog

nåde nåd -lønn* äv. gratifikation, pension -S|urt jordgalla Gratiola officinalis

nådsens||brød nådebröd -år* nådår för

prästfamil]

nål* barr; ^er nålar slags smala dammluckor av upprättstående bräder el. sparrar; mycket spetsig bergtopp -e|fisk kantnål Syn-gnatus o. närstående -e|plate Styngplåt på symaskin -e|skog barrskog -e|tre barrträd nåme, ikkje ~ nær icke på långt när

når adv. o. kon], när om framtid el. upprepade händelser; om, ifall; når det blir krevet, om eller när kravet ställes

O

0-jfr U-

oberst överste

objekt* -s|predikatsord objektiv predikatsfyllnad obligasjon äv. om enskild mans förskrivning obl ig o förpliktelse; uten ~ vid växeien-dossement utan retur

observant (utt. -ang) vaken, snabb att iakttaga

observatør* spanare på flygplan obstanasig obsternasig obstinat o'd vild, brunstig; s. raseri; oväder odd spets -e udde; adj. udda odder se oter

odel odal -s|gutt Jfr -jente -hevd 20-årigt innehav som villkor för -rett -sljente dotter, som är närmast om odelsretten -SI rett rätt för viss ättemedlem att efter hembud och värdering återlösa jord från ny ägare, motsv. bördsrätt ~en må efter grunnloven ikke oppheves -s|søksmål rättslig procedur, varigenom odelsrett göres gällande -s|ting norska stortingets direkt folkvalda andra kammare; stortinget deler seg selv i ett ~ med 113 og ett lagting med 37 medlemmer offentlig*; den ~e mening allmänna opinionen; ~ sak Jur. åklagaremål offiser äv. underofficer; i schack de åtta förnämsta pjäserna ofse över|drift -dåd våldsamhet Ofte*, aldri ~re mer Ok i sms. eg. vaka; mässa jfr jons-, ols\ok okkon o. 'kon diai. oss

okker ockra Okle ankel, fotknöl

Okse* tjur (grad~); oxe (gjell~) -bremse nötsting -øyne gammaldags kakor av smördeg med sylt i mitten

1 ol rem

2 Ol val 80 stycken

olavsskjegg bergspring Aspienium old ålder; i sms. ofta forn- -e|far bestefars el. bestemors far -frue* föreståndarinna, husmoder på sjukhus etc. -gransker fornforskare, arkeolog -ing gammal man, gubbe, åldring -kyndighet arkeologi -norsk fornnorska; äv. isländska older=or ole läderrem

oleander* rosenlager Nerium olje*, amerikansk ~ ricinolja -bille majbagge Meioe -blad olivblad -bær oliv -hyre oljeställ -lerret vaxtaft -stein oljebryne Oll N bråk, skrål olle källa

olm adj. folkilsken; en ~ okse olsok o ismassa 29 juli

1 o'm N (fjärran) ljud ei. buller, efterklang -a ljuda, tona

2 om konj., adv., prep * omkring, kring; i sms. på nytt; det er meg ~ å gjøre det är mig angeläget (ligger mig om hjärtat); ham ~ det det blir hans sak -bestemme seg ändra beslut -bot förbättring -brekke boktr, ombryta -bringe bära omkring; bringa om livet -brøyte N förändring -bud* kommission; offent- nå

ombud

1 nå*, ~ således jaså, på det viset; å jaså!

2 nå nu; ~ til dags nu för tiden

3 n k—noe

4 nå hinna; jeg det ikke i aften; vi var ~dd til tredje kapitel -vidde räckvidd

5 nå(e) lik -bleik likblek -gauk döds-bådande gök -lys S:t Elmseld; ljussken som antages båda någons död -risle bältros; scharlakansfeber-rislegras

växt använd mot -risle, särsk. linnea Linnaea borealis -S|fall dödsfall -S0tt=-nsfø

nåd Å söm, nåt, fog

nåde nåd -lønn* äv. gratifikation, pension -S|urt jordgalla Gratiola officinalis

nådsens||brød nådebröd -år* nådår för

prästfamil]

nål* barr; ^er nålar slags smala dammluckor av upprättstående bräder el. sparrar; mycket spetsig bergtopp -e|fisk kantnål Syn-gnatus o. närstående -e|plate Styngplåt på symaskin -e|skog barrskog -e|tre barrträd nåme, ikkje ~ nær icke på långt när

når adv. o. kon], när om framtid el. upprepade händelser; om, ifall; når det blir krevet, om eller när kravet ställes

O

0-jfr U-

oberst överste

objekt* -s|predikatsord objektiv predikatsfyllnad obligasjon äv. om enskild mans förskrivning obl ig o förpliktelse; uten ~ vid växeien-dossement utan retur

observant (utt. -ang) vaken, snabb att iakttaga

observatør* spanare på flygplan obstanasig obsternasig obstinat o'd vild, brunstig; s. raseri; oväder odd spets -e udde; adj. udda odder se oter

odel odal -s|gutt Jfr -jente -hevd 20-årigt innehav som villkor för -rett -sljente dotter, som är närmast om odelsretten -SI rett rätt för viss ättemedlem att efter hembud och värdering återlösa jord från ny ägare, motsv. bördsrätt ~en må efter grunnloven ikke oppheves -s|søksmål rättslig procedur, varigenom odelsrett göres gällande -s|ting norska stortingets direkt folkvalda andra kammare; stortinget deler seg selv i ett ~ med 113 og ett lagting med 37 medlemmer offentlig*; den ~e mening allmänna opinionen; ~ sak Jur. åklagaremål offiser äv. underofficer; i schack de åtta förnämsta pjäserna ofse över|drift -dåd våldsamhet Ofte*, aldri ~re mer Ok i sms. eg. vaka; mässa jfr jons-, ols\ok okkon o. 'kon diai. oss

okker ockra Okle ankel, fotknöl

Okse* tjur (grad~); oxe (gjell~) -bremse nötsting -øyne gammaldags kakor av smördeg med sylt i mitten

1 ol rem

2 Ol val 80 stycken

olavsskjegg bergspring Aspienium old ålder; i sms. ofta forn- -e|far bestefars el. bestemors far -frue* föreståndarinna, husmoder på sjukhus etc. -gransker fornforskare, arkeolog -ing gammal man, gubbe, åldring -kyndighet arkeologi -norsk fornnorska; äv. isländska older=or ole läderrem

oleander* rosenlager Nerium olje*, amerikansk ~ ricinolja -bille majbagge Meioe -blad olivblad -bær oliv -hyre oljeställ -lerret vaxtaft -stein oljebryne Oll N bråk, skrål olle källa

olm adj. folkilsken; en ~ okse olsok o ismassa 29 juli

1 o'm N (fjärran) ljud ei. buller, efterklang -a ljuda, tona

2 om konj., adv., prep * omkring, kring; i sms. på nytt; det er meg ~ å gjøre det är mig angeläget (ligger mig om hjärtat); ham ~ det det blir hans sak -bestemme seg ändra beslut -bot förbättring -brekke boktr, ombryta -bringe bära omkring; bringa om livet -brøyte N förändring -bud* kommission; offent-ombytte

ligt uppdrag vars mottagande är en plikt

-bytte* inlösa sedel -dele utdela genom kringbäring; ~ brev -dreiningslegeme rotationskropp -driftstid omloppstid i skogsbruk -ennskjønt även om -far varv huset er tre ~ høyt tre stockar ovanför varandra -fares fara förbi varandra el. mötas Utan att veta om det -fate Omtappa vin -forenet överenskommen; ~ daglønn -fram -framt på köpet -førsel varas kringförande, för försäljning -gang* umgänge; galleri; halvlek -gangs-skole flyttande [folk]skola -gangssyke mindre farlig epidemi -gjengelig som är lätt att umgås med; äv. att undgå -gjeng'else* äv. könsumgänge -gjøre*, ~ en rettsbeslutning upptaga en avdömd sak till förnyad prövning -grep N begrepp -gå kringgå; ~ lovén -hu om|sorg, -tanke -hverv=om†ar -hyggelig omsorgsfull, omtänksam, sorgfällig -kalfatre vända ut och in, opp och ner -kommen bortkommen -kringsetig bot. omkringsittande -kumple kasta om vartannat -kvarv N=-far -kverve N område -land* omnejd -løp omlopp; ~ i hodet rörlighet i intelligensen

omme om tid förliden

om||riss egi. kontur; grunddrag, kort framställning -røma seg N få betänketid -rømme seg klara sig -rå seg tänka sig för -sagn gram. predikat -skiftelig föränderlig, obeständig -skjøt avstånd mellan skot; förstärkning -slagsvær ostadigt väder -sonst förgäves; gratis -stendig-hetskjole mammaklänning -streifer -stryker landstrykare, luffare -støte kullkasta; jur. undanröja, upphäva underrätts dom -SUt omsorg -SVing plötslig vändning (förändring) -sviv N utflykt -svøp omhölje; omsvep -syn om-sikt; omtanke; hänsyn -tale omnämnande; bli gjenstand for alminnelig ~ allmänt samtalsämne -tren't ungefär -tren'tlig ungefärlig -tåket omtöcknad -veltning omvälvning -verden världen omkring oss -vøle reparera

om lag ungefär

ond*; jfr vond; jeg fikk ^>t jag blev illamående (fick kväljningar) -e s. ont; velge mellom to ^r onda ting -ord förebråelser -skap ondska -skapsfull elak

onder (kort) skida ong||la N meta -ul metkrok onkel (to) farbror, morbror; uret er hos ~ på stampen

onn brådska, bråd tid, arbetstid i jordbruket -a JV påskynda -ejarbeid skördearbete -e[folk skördefolk op (co) N öppning, tomt rum Opp upp; gå ~ og ned äv. fram och tillbaka; det går ~ i ~ det är hugget som stucket; 4:2 går ~ jämnt upp -ale upp]föda, -fostra -bevare förvara -berede anrika malm -bud uppbåd; konkurs på gäldenärs begäran -bærerbind sus-pensoar -dage upptäcka -da'gelse upptäckt -da'gelsespolitiet detektiva polisen -dager upptäckare; detektiv -dekning servering, anrättning -dra uppfostra -dra'gelse uppfostran -drett uppfödande av husdjur; uppfödd boskap, ungboskap -drift ambition

1 oppe uppe; han er riktig ~ i dag riktigt i tagen -bie avvakta -børsel uppbörd

2 oppe seg rycka upp sig; göra sig till; jeg skal ~ ham väcka, sätta liv i

opp||elske [med kärleksfull vård] uppfostra, uppdraga -evje, -evju N död-, bak I vatten -farende uppbrusande -fin'n-som uppfinningsrik, påhittig -fordring, på ~ på begäran; jeg har ingen ~ til å gjøre det känner mig inte

manad -friskning förnyad behandling av uteblivelsedom -førsel uppförande, beteende -gåve uppgift; problem; ämne för skriptum -g i*, ~ sitt bo gå i konkurs -gjeld kursskillnad, agio; i ~ på köpet

oppgjør uppgörelse -else avslutande av räkenskaper, bokslut -elses|kontor efter kriget ämbetsverk, som kan rekvirera rum åt husvilla

opp||glødd N hänförd -grøde vegetation -halerline sjö. rev[dämpnings]lina -hav ursprung -havsmann upphovsman -heve*, sakens omkostninger parterna få vidkännas var sina kostnader, rättegångskostnaderna kvittas; ~ en sak avskriva ett mål -he'velse*, gjøre ~r göra invändningar; bråka, göra väsen -hold uppehåll; uppehälle, vistelse; dröjsmål -holdsbok slags uppehållstillstånd -holdssted vistelseort -holdsværelseopphør

vardagsrum -hør upphörande, slut -hører boktr, motläsare -kas'telse kräkning -kavet ivrig, otålig; hun er ~ hon har ett förfärligt stök -klare, ~ en forbrytelse bringa klarhet (ljus) i -klebe uppklistra; ^ på lerret uppfodra -knepet om häst med uppdraget bukparti uppjdragen, -skörtad, vinthundslik -kom källa -komSt*, vitenskapenes ^ uppblomstring -krav postförskott -kreve inkassera, indriva -kveik N uppmuntran -kveile sjö. uppkransa -lag upplag, lager; upplaga -lagsbevis hand. våg|attest, -sedel -lagt* disponerad; självklar; adv. äv. naturligtvis; ~ melk sur mjölk från vilken vasslan fått avrinna -langer upplänga -lending person från trakterna kring Mjösen -ljos, ljøs N uppklarnande -løp upplopp; folkmassa; du er et helt ~ alene; ta en i ~et upphinna ngn i slutspurten -løpen som skjutit upp i vädret; en ~ gutt (slamp) en »flaggstång» -løse* lösa; ~ en ligning, ^ sukker i vann -løsning* lösning -mann ordförande

med utslagsröst i skiljenämnd; udda skiljeman -marsj defilering -moda N uppfordra -måling uppmätning -navn ök-, veder|namn -nevne utnämna, förordna -reisning upprättelse; resning i mål, efter lagakraftvunnet utslag -reist N resning, uppror -rette planhyvla -rin'-nelig ursprunglig -rinnelse ursprung -rør uppror -rører uppviglare, upprorsman, insurgent -rådd rådlös -sang pålkrans-, baxar|sång; i aiim. entonig sång -satt; ~ på pigg på -seile insegla; den ~ de sum -set'sig uppstudsig -sette uppskjuta; ^ en kniv stryka -sikt* uppseende; tillsyn -sitter brukare, »åbo» arrendator el. ägare -skjørtet egi. med kläderna uppdragna; jäktad; upprörd -skrift [-[mat]-recept-]{+[mat]- recept+} -slag* anslag, affisch; affischering -smøge -smøje kavla upp; med ~de ermer

1 oppspilt uppspärrad; med ~e øyne

2 oppspilt uppspelt

opp|[spinn »dikt», påhitt -spytt expekto-rat -stadmund N uppstigningstid -stand upplopp, resning -stander påle att hänga kläder på -stive stimulera, morska upp -stiver, få seg en ~ väckare, tankeställare -stoppernese uppnäsa

-Stramme muntra, liva, stimulera -strammer=-s^W -stuss -styr väsen, spektakel -støt uppstötning -svulmning ansvällning -sy färdigsy; ~dd med klær väl utrustad -syn uppsikt, tillsyn -ta upptaga; ~ en sak til doms övergå från undersökningen till själva domshandlingen -tafset upprispad, trasig -ta'gelse intagning, t. ex. i skola -ta'gel sesprøve inträdesexamen -tatt upptagen; tankspridd -telling uppräkning, inventering -tog festtåg, procession -trekk drag uppåt; regnbådande moln -trekker bedragare i smått, person, som tar oblygt betalt -trekkeri prejeri -trinn uppträde -trutna N uppsvullen -tufset= -tafset -tøyer oroligheter, upplopp -vakt fig. vaken, intelligent; et ~ barn -varte uppvakta, uppassa -varter uppassare, kypare -var'tningspike uppasserska på

ångbåt el. lejd för tillställning -Vask Stor-tvätt; stormig uppgörelse -vokstring halvvuxen pojke -øret land svämland -øst upphetsad -øydd förbrukad ops takyfs; brant klippvägg

1 or (a))=-e\tre -e|kratt alsnår -e|tre al

2 or N ur -drag utdrag -eigna expropriera -saka ursäkta -skurd|saum hålsöm

ord*, føre det store ~ orda vitt och brett, ta munnen full; ha et godt ~ på seg gott rykte; han gråter for et godt~ för ingenting; han kan ikke komme til få en syl i vädret -bram ordpål -brudd löftes-, avtals|brott -bære seg (N)

uttrycka sig -fang ordförråd -fast ordhållig; bindande om avtal -flom ord|flöde, -svall, svada -fører partis, utskotts el. utskottefraktions talesman; kommunalstyrelses ordförande; byens <--> motsv. stadsfullmäktiges ordförande -gyteri mångordighet -hag jfr -viss -hægd N ordfyndighet -lyd ordalydelse -rett ordagrann -skifte ordväxling; diskussion -skrøyv N ordprål -spill ordlek -stilling ordföljd -styre ordförande i diskussion -tak -tøke fras, ord |sp råk, -stäv -viss ordfyndig, som lätt finner det rätta ordet

1 orden ordning; for (en) skyld för god ordnings skull -s|duks ordningsman

2 orden orden

Or'dentlig* (utt. år[de]ntli) et menneske aktningsvärd, oklanderlig; var nå ~ördre

bråka inte mer, var inte dum; han fikk ~ [med] pryl grundligt; det første storting ordinarie, lagtima; jfr overordentlig ordre order

ore sel|stropp, -tamp -pinne sel|pinne, -sticka

orgelbøye ljudboj

orkaste not håv varmed i vad instängd sill upphämtas

ork(e)* hårt arbete, tung börda orlog*, fare til gå i sjökrigstjänst -SI g äst båtsman orlov permission, tjänstledighet orm* mask; inälvsmask; litet kryp, pyre; (I)) mani, vurm; skötesynd orme||drag i rad uppträdande maskar, jfr hærorm -frø mas k f rö; jfr -krvtt -gang slingrande (ormlik) rörelse; maskhål -gras -gress ormbunke -ham ormskinn -hauk -høk—musvåk -krutt malörtsart

Artemisia pauciflora; jfr -frø -mUSling

skeppsmask Teredo -slange maskorm Typhops -slo -slå ormslå -sykdom (inälvs) mask -telg en ormbunke Aspidium filix mas, medel mot mask -ßgle Ormödla ormstukken mask|stungen, -äten orriuQ\=årfugl orskurd förr utslag, dom ort 24 skilling orv* lieskaft; vidjering orvhendt N vänsterhänt os flodmynning; ställe, där flod rinner ut ur sjö; å skal stemmes i ~et det onda skall stoppas vid sitt ursprung oskoreien Odens vilda jakt

OS kjel I en mussla bergskal Modiola vulgaris oslofrokost billig men närande frukost för skolbarn (med råkost) osp —1 asp -e I kall aspstam oste ysta -kar ostkorg -midd -mit ostor -skorpe ost|kant, -skalk ote N kamp, tävlan, tid av hårt arbete oter utter Lutra -belg utterskinn

1 otte (å) 8, se åtte

2 otte (co) otta

3 otte (w) ängslan, v. ängslas -n rädd ottring större båt med åtta åror ottug N ängslig

OV- i sms. (N) mycket; alltför; i aiimht förstärkande -bunad lyx -brå N överilad -drikk mycket drickande -eting frosseri -gild ypperlig -hug lidelse -leg i mycket

hög grad -livnad överdådighet -år sällsynt rikt år

oven upptill; ^ i kjøpet till på köpet -på*, han er ~ han är rangerad karl (har sitt på det torra); han är morsk

ovende N övermåttan

over över; ban glemte det ^ lesningen för läsningens skull; tale ~ seg tala i yrsel, yra; ~ nyttår efter

over||all hängslebyxor -bevise övertyga -bevisning övertygelse -bevist övertygad -blade skarva, laska timmer -bratt" plötsligt, ett tu tre -bredsel det man har över sig i sängen, filt, täcke; jfr -dyne -bærende fördragsam, tålig, överseende; ~ smil överlägset -dra överlåta, transportera -drev gemensam betesmark, byallmänning -dyne bolster använd som täcke -dø(y)ve överrösta; döva -ett' i ett kör; sjö. överens, i rät linje bakom varandra -fangsglass*

glas i olika färgade lager -flate yta -f |atis k ytlig -flø'dighet överflöd -flødighets|horn ym-nighetshorn -fløye överflygla -for (å) mittemot, gentemot -fore (w) övergöda -frakk[e] överrock -fuse överösa med ovett -fø jfr -fore -føringsbillede metakromtypibild -gang*, det er en ~ det går över; han var syk en ~ en kort tid -gi överlämna; ~ seg ge sig fången; ~ en by uppgiva -gitt uppgiven -given uppsluppen, okynnig -gjemt förlegad -grat övergrad på fil -grunn matjordslager -håle sjö. se över och reparera -haling*, få en grundig ~ skopa ovett -hendig våldsam; et ~ vær -heng efterhängsenhet -holde iakttaga, ställa sig till efterrättelse, hålla i helgd, åtlyda -hugge hugga av -høre förhöra, hålla förhör med; icke höra; det ordet har jeg overhørt undgick min uppmärksamhet -hørig, sitte ~ icke ställa sig till efterrättelse -høring förhör, t. ex. vid konfirmation -hånds övermåttan, utomordentligt -komme gå i land med; komma över -kom'melig* möjlig att utföra -komplett övertalig -kors' i kors -lang' hun er så ~ sävlig, långsam -last förfördelande; jur. lätt våld mot person; gjøre en ~ förfördela, begå övergrepp mot; lide ~ lida förfång; bli illa tilltygad -låte överlåta, [över]lämna -legen överlägsen; morskoverlegg

högfärdig -legg överläggning, med ~ med uppsåt, med berått mod -lesse överlasta, lasta för tungt; överhopa; ~ med arbeid -levere överlämna -levering tradition -likningskommisjon -liknings-nemnd prövningsnämnd överinstans i taxeringsfrågor -lærer* förr motsv. lektor -løp besvärligt (ständigt) tillopp; översvämmande; överlöpande till fienden -løper* ko som har för lång tid mellan kalvningarna -mann* mil. överordnad krigsman -må'te övermåttan, i hög grad -oppsikt -oppsyn överinseende -ordentlig (utt.ofta -årntli)utomordentlig; extraordinär; ~ storting urtima -rekke högtidligen överlämna -rett förr domstol i andra instans jfr lagmansrett -rettssak-fører advokat berättigad föra talan i andra instans -risle vattna t. ex. ett fält genom att låta vattnet sila över -se förbise; överskåda -sedlig -setig bot.över-sittande -sitte försitta t. ex. fataiier -skip skeppet ovan vattenlinjen -skjegg mustascher -skjønn ny värdering -spenne överanstränga -stadig adv. övermåttan, utomordentligt, våldsamt -stein löpare

i kvam -strømmende översvallande -sty'r, gå gå om intet; sette ~ göra om intet ; göra slut på -takst ny taxering -telne Överteln, övre tåget i en not, vari flötet fästes

-tilsyn kontrollmyndighet -trekke över-trassera -trett så trött, att man icke kan sova -tro vantro, vidskepelse, skrock -troisk vidskeplig, skrockfull -tver't, bryte ~ bryta tvürt av; göra slag i saken -tyde övertyga -veide över|väldiga; -hopa -verden d«i högic världen motsatt vår värld; den synbVa världen, mots. underjorden -vettes övermåttan; ad i. utomordentlig; ikke eå ~ giaü inte så särskilt, inte så värst -vurdere överskatta -vær närvaro -våken, han er så ~ kan omöjligt somna -øvrighet verkställande instans mellan lokalmyndighet och regering, särsk. fylkesmann, biskop ovn ugn, eldstad, kakelugn, kamin

1 ovre (D), hist ~ där borta

2 ovr||e lyfta; ~ seg visa sig -ing N yttring; företeelse

ovug N avig

ovund N avund -a avundas ovundra N beundra

paa se på

padde* Bufo; vanl. Rana groda -hatt [hatt]svamp -spy grodspott - ulke padd-

ulk Cottunculus microps pakk||bod -bu litet magasin, särsk. godsmagasin på järnvägs- och ångbåtsstation -duk

packlärft -esel laståsna -full proppfull -hus större magasin, lagerhus pakke paket -nelliker pick och pack pakt förbund; den gamle gamla testamentet -er = forpakter pale ung gråsej l-3 ar gammal pall långbänk; sjö. spelpall; förhöjning på golvet -hjul hjul med spärrhake pallask pallasch sidogevär med bred klinga, ryttarsabel

1 palme* äv. mått. handsbredd

2 palme* slå; diai. äv. kasta Pamfilius, en lykkens ~ en lycklig ost panelovn eiektr. värmeelement vid vägg pank

1 panne* i huvudet -brask hjärnskål, skalle -hår pannlugg

2 panne* att steka i; fäng-, tak|panna panserulke skäggsimpa, bottenmus fisk pant* -e* göra utmätning -e|attest grava-

tionsbevis -e|bok inteckningsbok -ej-brev intecknad revers, inteckning -e|-gjeld intecknad skuld -e|len intecknad statsjord -obligasjon intecknad revers

1 panter* -fluesopp Amanita pantherina

2 panter utmätningsman

papegøye* sjö. drivare [segel]; papegoj-fisk Scarus; skyte ~n ha enorm tur -mast gäckmast

papi'r papper; han er et fint ~ ett bra namn i banken -morbærtre japanskt pappersmullbärsträd -mølle pappersbruk -seddel* anteckningslapp paradi's*, hoppe ~ hoppa hage -eple

Malus præcox -fupi* Paradisea -gryn -kom frön av Amomum meleguetta, paradisfrön parafin* äv. fotogén overlegg

högfärdig -legg överläggning, med ~ med uppsåt, med berått mod -lesse överlasta, lasta för tungt; överhopa; ~ med arbeid -levere överlämna -levering tradition -likningskommisjon -liknings-nemnd prövningsnämnd överinstans i taxeringsfrågor -lærer* förr motsv. lektor -løp besvärligt (ständigt) tillopp; översvämmande; överlöpande till fienden -løper* ko som har för lång tid mellan kalvningarna -mann* mil. överordnad krigsman -må'te övermåttan, i hög grad -oppsikt -oppsyn överinseende -ordentlig (utt.ofta -årntli)utomordentlig; extraordinär; ~ storting urtima -rekke högtidligen överlämna -rett förr domstol i andra instans jfr lagmansrett -rettssak-fører advokat berättigad föra talan i andra instans -risle vattna t. ex. ett fält genom att låta vattnet sila över -se förbise; överskåda -sedlig -setig bot.över-sittande -sitte försitta t. ex. fataiier -skip skeppet ovan vattenlinjen -skjegg mustascher -skjønn ny värdering -spenne överanstränga -stadig adv. övermåttan, utomordentligt, våldsamt -stein löpare

i kvam -strømmende översvallande -sty'r, gå gå om intet; sette ~ göra om intet ; göra slut på -takst ny taxering -telne Överteln, övre tåget i en not, vari flötet fästes

-tilsyn kontrollmyndighet -trekke över-trassera -trett så trött, att man icke kan sova -tro vantro, vidskepelse, skrock -troisk vidskeplig, skrockfull -tver't, bryte ~ bryta tvürt av; göra slag i saken -tyde övertyga -veide över|väldiga; -hopa -verden d«i högic världen motsatt vår värld; den synbVa världen, mots. underjorden -vettes övermåttan; ad i. utomordentlig; ikke eå ~ giaü inte så särskilt, inte så värst -vurdere överskatta -vær närvaro -våken, han er så ~ kan omöjligt somna -øvrighet verkställande instans mellan lokalmyndighet och regering, särsk. fylkesmann, biskop ovn ugn, eldstad, kakelugn, kamin

1 ovre (D), hist ~ där borta

2 ovr||e lyfta; ~ seg visa sig -ing N yttring; företeelse

ovug N avig

ovund N avund -a avundas ovundra N beundra

paa se på

padde* Bufo; vanl. Rana groda -hatt [hatt]svamp -spy grodspott - ulke padd-

ulk Cottunculus microps pakk||bod -bu litet magasin, särsk. godsmagasin på järnvägs- och ångbåtsstation -duk

packlärft -esel laståsna -full proppfull -hus större magasin, lagerhus pakke paket -nelliker pick och pack pakt

förbund; den gamle gamla testamentet -er = forpakter pale ung gråsej l-3 ar gammal pall långbänk; sjö. spelpall; förhöjning på golvet -hjul hjul med spärrhake pallask pallasch sidogevär med bred klinga, ryttarsabel

1 palme* äv. mått. handsbredd

2 palme* slå; diai. äv. kasta Pamfilius, en lykkens ~ en lycklig ost panelovn eiektr. värmeelement vid vägg pank bylte

1 panne* i huvudet -brask hjärnskål, skalle -hår pannlugg

2 panne* att steka i; fäng-, tak|panna panserulke skäggsimpa, bottenmus fisk pant* -e* göra utmätning -e|attest grava-

tionsbevis -e|bok inteckningsbok -ej-brev intecknad revers, inteckning -e|-gjeld intecknad skuld -e|len intecknad statsjord -obligasjon intecknad revers

1 panter* -fluesopp Amanita pantherina

2 panter utmätningsman

papegøye* sjö. drivare [segel]; papegoj-fisk Scarus; skyte ~n ha enorm tur -mast gäckmast

papi'r papper; han er et fint ~ ett bra namn i banken -morbærtre japanskt pappersmullbärsträd -mølle pappersbruk -seddel* anteckningslapp paradi's*, hoppe ~ hoppa hage -eple

Malus præcox -fupi* Paradisea -gryn -kom frön av Amomum meleguetta, paradisfrön parafin* äv. fotogénparaplydregg

paraplydregg sjö. dragg, som kan fällas ihop

parasollsopp fjällskivling Lepiota para't färdig pargas resgods, bagage park* fiskdamm; bassäng i fisksump paro le lösen; äv. generalorder; gi oss en ~ giv oss ett enande ord -bryter särsk. om den, som under ockupationen bröt utsända paroler parsell liten avsöndrad jordlott -e're stycka i smålotter t. ex. för egna hem part* del, andel, lott; en ~ somliga; for min første ~ första huvudstycket -haver delägare -rederi mindre rederibolag

parti* grupp t. ex. av elever som läxlag -felle meningsfrände, partikamrat partisan* bardisan partner* kompanjon; moatjé i dans parykk* -blokk perukstock -blekkhatt fjällig bläcksvamp -tre perukbuske, su-mak Rhus cotinus pas N kvistar, ris pasjon* -s|blomst* passionsblomma

1 pass* äv. skötsel; det er til ~ for deg det är rätt åt dig! väl bekomme! jeg er iklce riktig til ~ mår inte riktigt bra

2 pass* bergväg; respass

3 pass i kort; melde ~ avstå, betacka sig -e säga pass

passasje'r* -gods resgods

1 passe adv. lagom

2 passe v.*; /->-> sine forretninger sköta sina åligganden; ~ et barn se till; pass deg selv! sköt dig själv! pass deg! akta dig! -lig -nde* lämplig, passande

passé urmodig

passia'r samspråk, [kall]prat; vi slo av en ~ tog oss en pratstund; prat! -e språka

passiv*, ~ deltager (interessent) kommanditdelägare -formet verbum deponens pastinakk palsternacka paté puff

1 patent äkta, förstklassig

2 patent* brev som berättigar till utövande av visst yrke som lods); folioformat

paternitetssak mål angående faderskap, barnuppf ostringsmål patroll o. patrulje patrull -bil polisvagn patron* patronus

patsj medaljong med mosaik patte spene; P bröstvårta på kvinna; v. dia -dyr däggdjur -glass amglas -gris spädgris -vorter bröstvårtor pauke puka paura N pyssla ivrigt pave påve; magsäck i hummer peber (D) se pepper pebling (D) djäkne, skolpojke pedell* vaktmästare i skoia

1 peis öppen spis med rökfång; jfr arne -e|st||e rum med peis, gillestuga

2 peis »pes», könslem (hos tjur) peise på klå, piska

pe(i)k antydning, skälmstycke jfr finger ~

1 pel = pægl, pæl påle, stolpe -e|kreps

borrkräfta Limnoria terebrans -e|mUSlilig -e|orm skeppsmask Teredo -e|rot pålrot -e|stikk sjö. pålstek -e|åk bryggok

2 pel 0,242 liter

peiekunter rötsimpa, ulk cottus scorpius pelme slå, kasta pelotong pluton

pels* -lus pälsätare fam. Mallophaga -møll

pälsmal Tinea peiiioneiia -ner körsnär pen vacker, prydlig, snygg penge penning; mynt; pl. penningar; rene ord for ~ne klart besked, ord och inga visor -brev särsk. assurerat brev -gras -gress höskallra -kasse penningskrin -lønn kontant lön -skap kassaskåp -urt penninggräs

1 penn pen på hammare

2 penn penna [med skaft] -a'l pennfodral -e I helt pennfäktare -e |hö|der pennskaft -e I Splitt stålpenna utan skaft

penning slant

pense växla -mann växlingskarl pensel* -sopp en svamp Penciiiinum pensylvanskinn slags sälskinn peon pion Pæonia

pepper peppar, frön av Piper nigrum; spansk ^ Capsicum annuum; dit gror så långt vägen räcker -fugl tukan, pepparätare -mynte Mentha piperita -ling* Lactarius piperatus -mø gammal fröken -møplante aspidistra -postei slags pastej på fårkött med peppar -svenn gammal ungkarl

pepre pepra -t om pris dyrt

per* prep.; r-u stemme, kasse vid; ^ Snute V per manperfid

perfid trolös; lömsk perial litet rus -iseret berusad perik||om -um johannesört, Hypericum förr anv. i brännvin

perle*v. bornera; det ~r i glasset -bønner slags skärbönor -farget ljusgrå; hest grå och apelkastad -fluesvamp rodnande flugsvamp -humør briljant lynne -mor pälrlemo[r] -musling äkta pärlmussla -stikkeri pärlbroderi -ugle* stri* teng-maimi -venn hjärtevän perpendikulær vertikal pers* eg. press; snyltelytterne skal til ~ tjuvlyssnarna skola klämmas åt -e pressa; ~en tii å gjøre noe truga, tvinga;

til eksamen utsätta för pressande förhör, »klämma åt» persille* Petroselinum; vill <—'* Aethusa cyna-

pium -blad* äv. ömtålig person person* jeg for min ~ del -ell' personlig -ell I kapellan adjunkt perspektiv* förr kikare -snegl -snile en virvelsnäcka Solarium perspectivum perten kräsen, förnäm pertentlig prudentlig, ängsligt noggrann

om renlighet o. ordning

pertyrline sjö. penterlina pese flämta; puste og ~ pesk renskinnskofta med hàrsidan ut pest* pestilens* min pest[ilens) det värsta jag vet petum slags billig tobak pidestall se piedestal piece broschyr, småskrift piedestal* äv. högt smalt skåp

1 pigg* adi- upplagd, proppad, full; övermätt

2 pigg* tagg; fjälltopp -dyr piggsvin -e driva släde med pigg -eple spikklubba -fall sjö. pikfall -hvar(re) piggvar -hå pigghaj -musling byssusmussla Pinna nobiiis -skate knaggrocka -sopp taggsvamp -strøler taggstrålar i fiskfenor -tråg jerde taggtrådsstängsel -var=-/war

pike flicka (småpike); tjänsteflicka, hembiträde (stuepike) -hjem tjänarinnehem -kyss maränger -sjau fruntimmers-, kärleks I affärer -rom -værelse jungfrukammare

pikk knackning, litet slag -e* knacka, hacka med näbben

1 pil* vapen; höjdlinje i cirkelsegment -alke —lomvie -and stjärtand Daphne acuta -blad* Sagittaria -dannet pillik -e av sted rusa i väg som en pil

2 pil* vide Salix -ejborer nattfjäril Carsus ügniperda -6 jgjerde -e I hegn pilhäck -finke* Pas er montanus -gras -gress -urt pilört Polygonuin

pilegrim* -s|falk*=vandrefalk pilk* konstgjord fisk

1 pille pelare

2 pille s. piller; en ~ en smula; jfr stikkpille -bille* mumiebagge -drager klotgräs Pilularia

3 pille v. peta; ~ barken av et tre skala av; ~ erter sprita; ~ fisk, kål rensa; ~ seg av knalla sig i väg; P dö -n jfr pertentlig

pill|jerter spritärter -finger klåfinger -råtten genomrutten pilte trippa, knalla pimpe dricka, supa, pimpla pimpernell rödarv Anagaiiis pimpernille sipp t fruntimmer, nipper-tippa

pimpinelle backanis, bockrot Pimpineiia saxifraga; pimpinell Sanguisorba

pinaktig plågsam, besvärlig; tider knappa tider pine*; ~ seg opp pina sig fram -benk sträckbänk -gal spritt galen -t(e) gnidig pinegg stort med smärta värpt ägg; biidi. om mödosamt framkommen tanke pingse se 2 pinse

pink fartyg med smal akterstäv; haltande person; dåligt brännvin pinlig pinsam; ~ pause pinn o. -e pinne; outvecklad fjäder; strumpsticka; en ~ til hans likkiste spik; stiv som en ~ stel, otillgänglig pinne* stift; =pinn -brenne stickor, småved -spill skrapnosspel; pick och pinne

pinnsvin igelkott Erinaceus europæus -fisk pigg-, klot I fisk släktena Diodon o. Tetrodon -knopp igelknopp Sparganium pinol* dubb mot vilken arbetsstycket snurrar -dukke svarv, löpdocka

1 pinse pingst -dag*, annen ~ annandag pingst -lilje* Narcissus poëticus

2 pinse flytta, lämpa; ~ klokken ställa -ben kofot

pinsel pinsle kval, plågapip

1 pip* pipskägg; sette ~et til dö, köla av; ta ~et fra en kuraget; Jfr pipekrage

2 pip katarr hos höns, hönstipp

3 pip rus; bakrus pipand bläsand

1 pipe* a. skorsten; pip veck; ikke en tobakk verd inte värd två ruttna lingon

2 pipe* v. gnälla, vissla pipe||blomst hållrot -hare* Lagomys -konsert kattserenad, visselkonsert -krage* Maria

Stuartkrage -løk* Aiiium fistu-losurn -stilk pipskaft; ~e smala ben

piple sippra; framträda omärkligt piplerke* Anthus

pippe fram titta fram, bli synlig pir ung makrill; äv. metmask pirk petighet; småaktig kritik -e peta -eri petgöra -et petig pir kom —perikom

pirog(i)er smördeg med inbakad fyllning p|rot sommargylling Orioius galbula plrr||e* peta på; irritera -elig retlig, irritabel -e i middel retmedel, stimulans pisk* spö; hårpiska -(a)dansen »bleka döden» -e*, ~ fløte vispa -orm piskmas-ken Tricocephaius -parykk stångpiska pist gnäll, pip; gnällig person, stackare -e gnälla, pjunka; ~ på vissla efter pitla N plocka, peta pjalt klädestrasa; stackare, krake; slå sine sammen skämts, gifta sig -et

trasig, klädd i paltor pjank dålig dryck; struntprat; trasbylte; smörja, rappakalja -e på seg i hast slänga på sig kläder -et f jantig pjaske plaska, slaska -t ynklig pjatt struntprat, pjoller -e prata, pjollra pjekkert kort överrock för sjömän och pojkar pjerrot pajas, clown pjes se piece pjevJ gnäll

pjokk liten pojke -e larva pjolter grogg

pjusk hårtofs -e göra lurvig, rufsa till -en rufsig

pla N pläga, bruka

plaf||fe knalla, smälla -fert pluggbössa -re smälla plage plåga plaid se pledd plakat affisch

plama'sje vanprydande sår (fläck) i ansiktet

planke*, av. plank; dansgolv -adel sågverksägarnas klass -kapp avsågade plankändar -verk plank plantasje* skogsplantering plante* växt; v. plantera; han stod på gulvet orubblig, som fastväxt -bor böjd spade till omplantering -jord—-mold -lim gluten -mold matjord, mylla -silke konstgjort silke -skje handspade -smør vegetabiliskt smör -vepse växtsteklar

Phytophaga

plapre pladdra, sladdra plase'r N för|nöjelse, -lustelse plass* utrymme; torg; äv. torp (husmanns^); gå på gå och sätt dig! -ångst agorafobi, torgskräck -folk tor-parfolk -grend samling av torp -mann torp are -pike städerska på ångbåt plaster plåster -bille majbagge -smører

pillertrillare försmädligt namn på apoteksman plate plåt; bakplåt, bottenplatta, lamell; grammofon-, bord- skiva; yta; [låg] ljusstake (lys~); pansar, harnesk; slå en en ~ narra (lura) ngn särsk. för att få låna pengar -gangen sjö. stråken -glass taffelglas i stora skivor -skifter skivväxlare -slange en havsorm Peiamis -spiller skivspelare

platmenasje bordsuppsats platt, ~ og krone krona och klave -fot*, ~en sjö. hundvakten -gattet sjö. med bred akterspegel -hammer plåthammare

1 platte porträtt ei. minnesbild på porslin

2 platte seg klara sig

3 platte lasta fisk; tillplatta plattenslager bedragare, svindlare plaug =plog

plebs pöbel

pledd pläd, resfilt vani. rutig -rem filtrem pleie pläga, bruka; vårda, sköta; s. vård; jfr retts-; ~ sin makelighet göra det bekvämt åt sig -barn fosterbarn -far fosterfar - hjem [privat] fosterhem -kone tillfällig sjukvårdarinna -mor fostermoder -stiftelse vårdanstalt, barnhem, sjukhem -sønn fosterson plen -e gräs|plan, -vall plent alldeles; det var som ein høyrer ei humle precis; han ville ~ gjera det ovillkorligen, absolut; adj. noggrann; blygplente

1 plente liten sättplanta

2 plente sjö. bardun pleskener små sockerbröd X plett fläck -e fläcka

2 plett nysilver, pläter -ere plätera

1 plikt* skyldighet -arbeid* dagsverksarbete åt jordägaren el. det allmänna -del bröstarvinges laglott -6 vara skyldig -eksemplar arkivexemplar -kjørsel [-häst-dagsverke[n]-] {+häst- dagsverke[n]+} -\$M=-del -s|fogd förman, som fördelar -arbeide

2 plikt* sjö. -stikk röringstek

plistra N vissla; s. fjällpipare, brockfågel plitt = 2 plikt

plog* -fjøl vändskiva -høvl spont-, not|-hyvel -jern plog |bill, -järn, -huvud -nad N plöjning -onn den tid då plöjningen skall ske -skatt hist. skatt för varje plog -skjærbein plogben -skjære plogbill -ås plogtistel

plome N o. plomme plommon; gula i agg pludder obegripligt tal, babbel; kallprat -bukser -hoser vida knäbyxor pludre pladdra, babbla; prata plugg* pligg; kortvuxen o. kraftig pojke (el. man)

plukk||e plocka -e|bånd löpande band tiii sortering av malm -fisk Stuvad fisk -gjeld småskulder -hogst blädning, motsatt trakthuggning - veer plågor under havandeskapets sista veckor

1 plump* klumpig

2 plump plumsande ljud, plums -e plumsa, dimpa; ^ ut med noe obetänksamt säga ut

plumre grumla; dumma sig plund||er besvär -re==2 mase plusse||fet -t pussig, onaturligt fet plutselig plötslig[t] plysj, plys plysch -es av plysch plystre vissla

pløy||e* sponta -starr blekstarr pløse blåsa; v. bilda blåsor; malingen seg -n uppsvälld, fet pode ymp[kvist]; avkomling, »planta»; v. ympa; han er en vemmelig ~ en otrevlig person -bek ymp vax podeks bakdel, stuss poeng* huvudpunkt poet* skämts, nattkärl poke iV vattenkoppor

pokka adv. ~ nødt nödd och tvungen, jfr 2 pukke

pokker*, en gutt satans pojke pol egi. monopol; ~et systembolaget polar* -and=stellerand -gås=gaul -im-ber -immer islom -jo bredstjärtad labb

Stercorarius pomarinus -konge alkekung

-lys norrsken -måke=rosenmåke -okse myskoxe -pil polarvide -sneppe brednäb-bad simsnäppa Chrymophilus fulicarius; kustsnäppa Tringa canutus -svane mindre sångsvan - vidje—-pil polis^k knipslug, skälmsk, illmarig politi polis|myndighet; äv. -konstapel -adjutant åklagare i polismål -betjent ung. överkonstapel -skilt polisbricka -vedtekt polisförordning -kølle batong poll rundad vik polstre Stoppa möbler

polytekn||iker teknolog -isk læreanstalt teknisk högskola

pomerans* -fugl* fjällpipare Eudromias ei.

Charadrius morinellus

pons P punsch

ponsere punsa; slipa med pimsten pop V populär pop 0 '—podeks poppe smeknamn på papegoja poppel* -bukk aspvedbock Saperda -pil svartpoppel Popuius nigra -svermer pop-pelnattsvärmare por N streck, skämt, spratt pora N sticka, knyppla porsele'n [finare] porslin; jfr stentøy -SI blomst steilbräcka Saxifraga umbrosa -s|jord kaolin -snegl* -snile ormskalle,

k aur i Cypræa moneta

porsjon* kok. sats; doppelt ~ port* -hammer portklapp -hund vakthund -rom portgång -skinkel port-skänkling -skriver skrivare vid tullport portefølje*; minister uten ~ mots v. konsultativt statsråd

portner portvakt; ^>en magporten, nedre

magmunnen, pylorus portulakk* Portulaca portør stationskarl; bärare pose (to) påse; väska; spole i fjäder; tale rent ut av tala ur skägget, sjunga ut; ha rent meZ i ha sin sak klar -ermer puffärmar -kiker eg. tullsnok; nyfiken person -lyng klockljung Erica -løper skid-posenot

löpare, som övernattar i sovsäck; jfr koffertløper -not snörpvad -plomme miss-bildat plommon possementarbeid snörmakeri

1 post* plats, anställning; soldat på post; ~ og røver tjuv och tagare lek; tiltalens 8 <-+->er punkter -bud* brevbärare -fullmektig högre postfunktionär -hus post [anstalt, -kontor, -station -kar pos-tiljon -kasse brevlåda -merke frimärke -oppkrav -oppkrevning postförskott -rom postkupé -ruin mycket tunt postpapper -sted post|ort, -anstalt -søster avdelningssköterska på militärsjukhus -vesenet postverket -åpner poststations-föreståndare -åpneri poststation

2 post skvattram Ledum palustre postei pastej

poster ||e placera på post; uppföra i räkenskap -ings|spørsmå! bokförings-f i åga

postyr oväsen, spektakel; position, ställning

pota* N sticka, peka med käpp; mäta pote tass

potens*, i tusende ~ i allra högsta grad potentill fingerört Potentilla potete||r* -s* -s|gras potatisblast -s|lapper potatis |plättar ei. -bullar -s| lumpe tunnbröd av potatis -s|ris potatisplanta; jfr -s]gras -s|rouletter runda potatiskro-ketter -stappe potatis |mos, -puré pott mått 0,966 liter -øl ung. svagdricka potte* kruka (blomsterpå i knipa -le(i)r krukmakarlera -maker kruk-makare -ost potkes -planté krukväxt -ål inlagd ål

potthval* kaskelot, spermacetival prai få ~ om nys -e sjö. preja; ~ en

drosje ropa an prakker fattiglapp, fattig stackare praksis* praktik

prakt* -bille praktbagge Buprestis -stjerne

klättblära Lychnis dioica el. Melandrium

-ærfugl praktejder

praktikum praktisk (teologisk) examen prål skryt -bønne rosenböna Phaseoius muitifiorus -e pråla; skryta; ~nde farger bjärta, skrikande -hans storskrytare pram' pråm, läktare, eka 1 prange mångla; schackra; ~ med hester -r hästbytare

2 prange pråla, ståta, prunka

3 prange segla hårt, forcera

pre o. præ företräde; merit; [laudabilis] prce ceteris eg. berömlig framför de övriga, högsta betyget

predikat* -s|infinitiv, objekt med ~ objekt (ackusativ) med infinitiv -s|ord predikatsfyllnad preg prägel; fig. et ~ av sannhet -e prägla -e I lønn mynt-, slag|skatt prek prat -e predika; tala för mycket

1 prelle kraftlöst studsa tillbaka

2 prelle, ~ en narra ngn särskilt för att få låna pengar -ri utpressning, uppskörtning

premisser* jur. motivering av dom pren pryl

prent* tryck- e|svarten tryckfelsnisse presenter||bakke -brett bricka -e*; ~ gevær skyldra

preseterist student, som i avgångsbetyg fått huvudomdömet særdeles tilfredsstillende; jfr pre, S-kandidat press* -

e pressa; tvångs värva; s. tryck-, tidnings I press; en fri ~ -e|ramme boktr, remmika -e'rende brådskande -for (w) ensilage

preste||gjeld pastorat -kall prästerligt ämbete -kjole prästens ämbetsdräkt -krage -krave* strandpipare Aegiaiites -penger prästskatt -pinen mycket spridd bok i bibelkunskap -standen prästerskapet -syke kronisk halskatarr prette puts, skämt -maker skojare, ret-sticka

priar N o. prier en anordning för att hålla seglet i lämplig ställning prikk* -en snarstucken, tyckmycken -fisk nordisk laxsill Maurolicus mülleri o. Scopelus elongatus

prikle planter omskola prill||a N fingra -ar| horn horn el. flöjt med fingerhål

1 prim -ost simpel mesost

2 prim eg. inledning; struntprat -e prata strunt, skarva

primstav runstav, runkalender prioritet*; første ~första inteckning -s[-aksje preferensaktie -s|haver inteck-ningshavare -s|obligasjon intecknad revers

prippen snarstuckenpris

1 pris*, sette ~ på värde -fortegnelse -liste priskurant -ver'dig lov-, beröm |vard

2 pris* -dømme jfr 2 prise -rett prisdomstol

1 prise*, ~ sommeren kläda sig sommar-likt, sitta för öppet fönster

2 prise förklara för god pris; s. pris

3 prise prissätta prisong fängelse

privat* enskild; s. privatbostad probabel sannolik

probat* beprövad, säker, tillförlitlig; et ~ middel

probenrøyter provryttare

probere* pröva särsk. metall; försöka

profitør* särsk. person, som dragit fördel

av ockupationen prohibitivpåtegning påteckning med förbehåll

projektør strålkastare proklama motsv. årsstämning, offentlig stämning

prokurator äldre numera nedsättande namn på

sakförare, advokat prolik's långrandig prompe prutta propp* äv. kork

proprietær patron, finare titel för gårdmann prosed ere föra talan; ~ pä yrka, hemställa -y're parternas (advokaters) inlägg i process; ä/. advokatyr prosent*, ~er äv. provision; ränta prosesjon* -s|larve larv av -s]spinner -SI pin ner ekprocessionsspinnare prospektkort vykort

prosse, ~ av brösta av; ^ på brösta upp prost* -e I penger prostetunna -e|rett prosteting förr domstol, som i första instans dömde ang. tjänstefel -i' prosteri, kontrakt prostituere* seg blamera sig proteus olm Proteus

protokoll* protokollsbok; kontorsbok; skoi. klassliggare -s|komité stortingsutskott, som granskar statsrådsprotokollen

protse=prøsse protte säga ptro; jfr pirke prov vittnesmål, bevis -e bevisa (med vittnen) -sjtilfang N bevismaterial proventgods kyrkojord proveny vinst, behållning, avkastning

provins* landsort -folk landsortsbor -ia|||o ver landskapslagar provisor* apotekares fullmektig provisorisk*; ~ anordning kunglig förordning, som har laga kraft, till dess stortinget hunnit taga den under omprövning; ~ anordning fra London-regjeringen prud poet. präktig prunelle brunört Bruneiia prunk ståt, prakt -løs enkel, anspråkslös pruste frusta; andas ut gm näsan prute* -n småsnål pryd prydnad -søm broderi pryl käpp; en drägt ~ ett kok stryk; en stor ~ en lång karl præ- se av. pre

prøve s. prov; försök; bevis; repetition; v. pröva; prova, försöka; ~ seg fram; stå sin — hålla provet -ballong försöksballong -billede provkort -klut eg. märklapp sydd av nybörjare; försöksobjekt -tS6 prövning -merke hall-, guldsmeds|stäm-pel -middel kem. reagens -nål probernål -sak mål, som en advokat får sköta, då han söker vinna högre befogenhet -ste(i)n probersten -sølv kontrollerat silver

prås (talg)dank psalme se salme publikum allmänhet(en) puff* knuff; puff ärm; puff divan utan ryggstöd -e*, ^ noe til eksamen låta bli att läsa ngt i hopp att ej bli förhörd -seng dragspels-säng

puffer puff ert

puff ert liten [dålig] pistol

pu'ge skrapa samman pengar -r girigbuk

puke N ond ande, djävul

pugg plugg -e plugga

1 pukk||e knacka sten; knorra, moria -stein packsten, makadam -verk stamverk för krossning av malm, bokverk

2 pukke (w) pocka, tvinga

pukkel*, gi en på ~en på huden -hval* = knølhval -okse bison-, zebu|oxe -yngel drönaryngel puklet pucklig

pulard gödd (kastrerad) kyckling pul dre sprudla

pulje i spei pulla, pott; i sport, avdelning grupppull

pull (hatt)kulle puller(t) sjö. pollare

puls* -e bolma; taktfast dunka -vante mudd -varmere stickade armmuddar pult pulpet -OSt snabbjäst östnorsk surmjölks-ost (aptitost) med kummin -tak=halv-tak

pulterkammer skräpkammare pumpe (w) pump; v. pumpa -drag pump-slag -nikke pumpvipp -spiker spiker -stempel pumpkolv -tre pump-stock -tut pip

pund skålpund, justerat = 1/2 kg -kake korintkaka -kirsebær slags stora syltkörsbär punder stort besman, pyndare pung* -ape* Phaiangista -bjørn* koala Phascolarctos einerens -ekorn* flygande pungekorre, flygpungdjur, sockerekorre PetauruB sciureus -gnager Phascolomys -graS,

-gress penninggräs -spissmus pungnäbb-

mus Pteramys -UlV pungvarg Thylacinus punkt äv. poäng; hvilken ijengT t Uer «—-er

kuponger -um punkt skiljetecken puns -el puns -le punsa, ciselera puntlær tjockt sulläder-s| mave måge som tål vad som helst, »strutsmage» puppe* -hylster kokong -røver larv|mör-

dare, -Ödare en jordlöpare Calosouia pur ren; frifunnet fullständigt frikänd -ung mycket ung, »ljusgrön» purk parvel; grinig person purke so; v. skämts, sova -ful ful som en gris -rot flenört purle porla

purpur* -hegre* Ardea purpurea -p\[=rødpil -skjell purpursnäcka purr tjockt, burrigt hår -hår lockigt hår

1 purre purjolök Allium porrum

2 purre håret burra upp

3 purre* väcka; ideligen påminna om pu's »mekord kisse (kanin); lilla docka pusle pyssla; jeg hører noe ~ röra sig,

prassla puslet(e) krasslig, skröplig pusling dvärg, tomte

1 puss [kalk]puts; ståt

2 puss puts, skämt, spratt -e narra

3 p uss=pas

4 pUSS ti 11 hund buSS

5 puss var -bekken kärl, som upptar blod och var vid operation

1 pusse putsa; ~ nesen snyta sig -garn trassel -klut polertrasa -kniv garvaren skavjärn -maskin toppkardsputsnings-apparat -skje murslev

2 pusse tussa hund

pusselan'ker små händer och fötter, »fossingar»

pusse'rlig o. pussig lustig, konstig

1 pust* fläkt; andedräkt; trekke ~en hämta andan -e blåsa; andas -er blåsbälg-e |rom andrum

2 pust slag; et drøyt ~ svårt sjukdomsfall pute kudde, dyna; sy under armene

lägga hyenden -[be]trekk dynvar -var örngottsvar putla N pyssla putt vattenpuss, pöl

1 putte stoppa, lägga; ~ noe i lommen

2 putte höna; smekord pulla, putte puttees benlindor

pylre om klema med -te pjåskig

1 pynt spets; udde; topp

2 pynt prydnad; grannlåt -e* göra fin; ~ seg göra omsorgsfull toalett -e|bord toalettbord -e|dukke modedocka, kokett -e I håndkle paradhandduk -elig nätt, snygg -e|saker prydnadssaker

pyramide* -tak tälttak pytt vattenpuss -and kricka pytting upplänga, del av spant -bolt sjö. puttings bul t pæl N slit, släp pælme P slå, kasta pære päron; elektrisk glödlampa; i sms. förstärkande; fikst du Zakarias?

fick du fikon? bløt på fnoskig; han er jfr -viktig -dansk urdansk, äkta dansk; jfr kavnorsk -full stupfull -has svullnad i haslederna, piphas -tang tångarten Macrocystis pyrifera-viktig Urdryg

-vrøvl genuint struntprat pøk N skinnpåse

pølse korv; det er ikke så nøye med en ~ i slaktetiden det är inte så kinkigt -pin-n(e) korvsticka; koke suppe på en på en spik -snakk nonsens, dumheter pønse fundera; ~ på hevn ruva pønske = pønse; ~ på hitta på pøs pyts; gammal hatt, skopa -e, det ned det ösregnar (öser ned) -regn våldsamt regn

pøyle pøyse gyttjepölpøyt

pøyt dålig dryck, skräp; struntprat

på* i sms. äv. å-; det er ^ tidé[n] tid på; han er stor ~ det dryg, högmodig; ~ skudd inom skotthåll; det hadde ikke noe ~ seg att betyda -anke klagomål, besvär; v. klaga (anföra besvär) över -berope åberopa -dutte, ~ en en mening beskylla för -dømme avdöma -emna N påbörja; påyrka

på||f risken de vind tilltagande -fynster påfund, påhitt -føre*, ~ en en ulykke åsamka -gangsmot framåtanda -gjeldende ifrågavarande, vederbörande -gripe gripa, häkta -gående som går på, burdus, påflugen, framfusig -heng'elig efterhängsen -hengsmotor utombordsmotor -holden sparsam, snål; jfr -ståelig, -holdt -holdt, med ~ yen med hand på pennan -hør, i mitt ~ i min närvaro, inför mina öron -høre åhöra -kjenne avdöma, jfr 1 kjenne -dømme -kjenning påfrestning -kjære överklaga -klage föra talan i, anhängiggöra; det ~de ord det av motparten klandrade -krev|d av behovet påkallad, nödvändig -lang's längsefter -legg* sovel, »kallskuret»; pålaga, skatt; ökning i utgift; påökning av lön; åläggande, befallning -leit N påfrestning

pålemast mast i ett enda stycke

pålikne vid taxering påföra på||lydende nominell; s. nominella värdet -løp|en upplupen; -ne renter -pakning skopa ovett -pekende* gram. demonstrativ -prosse brösta upp -røre* vidkomna; mine ~nde mina anhöriga -røyning N påfrestning -sagn anklagelse, beskyllning -se tillse -sette, ~ ild anlägga -si[ge] beskylla för

påske påsk -dag, første ~ påskdagen; annen ~ annandag påsk påskjønnj|e erkänna det goda hos någon, rättvist uppskatta, belöna -else erkännande, belöning -ug N erkännsam påj|skrå' på sned; dra seg ~ tilbake försiktigt dra sig ur spelet -skudd förevändning -skuv N påtryckning; impuls -skyte anföra som svepskäl, förebara -stå*; siktede påstod seg frifunnet yrkade att bli frikänd -stå'elig envis i sina påståenden -ståtlighet rätthaveri -tale* äv. åtala, klandra -talemyndighet åklagarmyndighet -tatt till-gjord, affekterad -trenge*, i ~nde tilfelle i brådskande fall -tver'ke fig. på tvären -tver's eg. på tvären -vente påräkna, vänta -virket* rörd av starka drycker -værende sjö., hans ~ plass den plats han befinner sig på

qu- q v- se kvmm i egenskap av, såsom

Q

quisling anhängare av Quisling, landsförrädare

R

r- N stundom=bokmal vr (rang, ri)

1 ra grusås, ändmorän särsk. för trakterna kring Oslofjorden karakteristiska israndbildningar

2 ra sätta kärvar på stång raa- se rårabag as(t) skämts, slusk, slyngel rabalder* väldigt buller; bråk rabarbra rabarber Rheum

rabatt* uppslag på uniform -jern driv-järn

rabb[e] kal, ofruktbar bergås; äv. litet skär

rabbel klotter, kludder rable* skriva fort (vårdslöst), klottra; det for ham det går runt i huvudet för honom, han är inte riktigt klar i knoppen rabundus, gå ~ gå åt skogen rabus våldsamt -t=rabalder rad*, <~*~>en kommer tii meg turen -bygg tvåradigt korn -mager mager som ett skelett; jfr benrad -renser klösharv rada seg N skynda sig radbrekke rådbråka radd bängel, lymmel pøyt

pøyt dålig dryck, skräp; struntprat

på* i sms. äv. å-; det er ^ tidé[n] tid på; han er stor ~ det dryg, högmodig; ~ skudd inom skotthåll; det hadde ikke noe ~ seg att betyda -anke klagomål, besvär; v. klaga (anföra besvär) över -berope åberopa -dutte, ~ en en mening beskylla för -dømme avdöma -emna N påbörja; påyrka

på||f risken de vind tilltagande -fynster påfund, påhitt -føre*, ~ en en ulykke åsamka -gangsmot framåtanda -gjeldende ifrågavarande, vederbörande -gripe gripa, häkta -gående som går på, burdus, påflugen, framfusig -heng'elig efterhängsen -hengsmotor utombordsmotor -holden sparsam, snål; jfr -ståelig, -holdt -holdt, med ~ yen med hand på pennan -hør, i mitt ~ i min närvaro, inför mina öron -høre åhöra -kjenne avdöma, jfr 1 kjenne -

dømme -kjenning påfrestning -kjære överklaga -klage föra talan i, anhängiggöra; det ~de ord det av motparten klandrade -krev|d av behovet påkallad, nödvändig -lang's längsefter -legg* sovel, »kallskuret»; pålaga, skatt; ökning i utgift; påökning av lön; åläggande, befallning -leit N påfrestning

pålemast mast i ett enda stycke

pålikne vid taxering påföra på||lydende nominell; s. nominella värdet -løp|en upplupen; -ne renter -pakning skopa ovett -pekende* gram. demonstrativ -prosse brösta upp -røre* vidkomna; mine ~nde mina anhöriga -røyning N påfrestning -sagn anklagelse, beskyllning -se tillse -sette, ~ ild anlägga -si[ge] beskylla för

påske påsk -dag, første ~ påskdagen; annen ~ annandag påsk påskjønnj|e erkänna det goda hos någon, rättvist uppskatta, belöna -else erkännande, belöning -ug N erkännsam påj|skrå' på sned; dra seg ~ tilbake försiktigt dra sig ur spelet -skudd förevändning -skuv N påtryckning; impuls -skyte anföra som svepskäl, förebara -stå*; siktede påstod seg frifunnet yrkade att bli frikänd -stå'elig envis i sina påståenden -ståtlighet rätthaveri -tale* äv. åtala, klandra -talemyndighet åklagarmyndighet -tatt till-gjord, affekterad -trenge*, i ~nde tilfelle i brådskande fall -tver'ke fig. på tvären -tver's eg. på tvären -vente påräkna, vänta -virket* rörd av starka drycker -værende sjö., hans ~ plass den plats han befinner sig på

qu- q v- se kvmm i egenskap av, såsom

Q

quisling anhängare av Quisling, landsförrädare

R

r- N stundom=bokmal vr (rang, ri)

1 ra grusås, ändmorän särsk. för trakterna kring Oslofjorden karakteristiska israndbildningar

2 ra sätta kärvar på stång raa- se rårabag as(t) skämts, slusk, slyngel rabalder* väldigt buller; bråk rabarbra rabarber Rheum

rabatt* uppslag på uniform -jern driv-järn

rabb[e] kal, ofruktbar bergås; äv. litet skär

rabbel klotter, kludder rable* skriva fort (vårdslöst), klottra; det for ham det går runt i huvudet för honom, han är inte riktigt klar i knoppen rabundus, gå ~ gå åt skogen rabus våldsamt -t=rabalder rad*, <~*~>en kommer tii meg turen -bygg tvåradigt korn -mager mager som ett skelett; jfr benrad -renser klösharv rada seg N skynda sig radbrekke rådbråka radd bängel, lymmel pøyt

pøyt dålig dryck, skräp; struntprat

på* i sms. äv. å-; det er ^ tidé[n] tid på; han er stor ~ det dryg, högmodig; ~ skudd inom skotthåll; det hadde ikke noe ~ seg att betyda -anke klagomål, besvär; v. klaga (anföra besvär) över -berope åberopa -dutte, ~ en en mening beskylla för -dømme avdöma -emna N påbörja; påyrka

på||f risken de vind tilltagande -fynster påfund, påhitt -føre*, ~ en en ulykke åsamka -gangsmot framåtanda -gjeldende ifrågavarande, vederbörande -gripe gripa, häkta -gående som går på, burdus, påflugen, framfusig -heng'elig efterhängsen -hengsmotor utombordsmotor -holden sparsam, snål; jfr -ståelig, -holdt -holdt, med ~ yen med hand på pennan -hør, i mitt ~ i min närvaro, inför mina öron -høre åhöra -kjenne avdöma, jfr 1 kjenne -
dømme -kjenning påfrestning -kjære överklaga -klage föra talan i, anhängiggöra; det ~de ord det av motparten klandrade -krev|d av behovet påkallad, nödvändig -lang's längsefter -legg* sovel, »kallskuret»; pålaga, skatt; ökning i utgift; påökning av lön; åläggande, befallning -leit N påfrestning

pålemast mast i ett enda stycke

pålikne vid taxering påföra på||lydende nominell; s. nominella värdet -løp|en upplupen; -ne renter -pakning skopa ovett -pekende* gram. demonstrativ -prosse brösta upp -røre* vidkomna; mine ~nde mina anhöriga -røyning N påfrestning -sagn anklagelse, beskyllning -se tillse -sette, ~ ild anlägga -si[ge] beskylla för

påske påsk -dag, første ~ påskdagen; annen ~ annandag påsk påskjønnj|e erkänna det goda hos någon, rättvist uppskatta, belöna -else erkännande, belöning -ug N erkännsam påj|skrå' på sned; dra seg ~ tilbake försiktigt dra sig ur spelet -skudd förevändning -skuv N påtryckning; impuls -skyte anföra som svepskäl, förebara -stå*; siktede påstod seg frifunnet yrkade att bli frikänd -stå'elig envis i sina påståenden -ståtlighet rätthaveri -tale* äv. åtala, klandra -talemyndighet åklagarmyndighet -tatt till-gjord, affekterad -trenge*, i ~nde tilfelle i brådskande fall -tver'ke fig. på tvären -tver's eg. på tvären -vente påräkna, vänta -virket* rörd av starka drycker -værende sjö., hans ~ plass den plats han befinner sig på

qu- q v- se kvmm i egenskap av, såsom

Q

quisling anhängare av Quisling, landsförrädare

R

r- N stundom=bokmal vr (rang, ri)

1 ra grusås, ändmorän särsk. för trakterna kring Oslofjorden karakteristiska israndbildningar

2 ra sätta kärvar på stång raa- se rårabag as(t) skämts, slusk, slyngel rabalder* väldigt buller; bråk rabarbra rabarber Rheum

rabatt* uppslag på uniform -jern driv-järn

rabb[e] kal, ofruktbar bergås; äv. litet skär

rabbel klotter, kludder rable* skriva fort (vårdslöst), klottra; det for ham det går runt i huvudet för honom, han är inte riktigt klar i knoppen rabundus, gå ~ gå åt skogen rabus våldsamt -t=rabalder rad*, <~*~>en kommer tii meg turen -bygg tvåradigt korn -mager mager som ett skelett; jfr benrad -renser klösharv rada seg N skynda sig radbrekke rådbråka radd bängel, lymmelradesyke

radesyke i Norge förr endemisk hudsjukdom

ofta av syfilitiskt ursprung

radhendt lätthänt radiator värmeelement radl N prat radmælt munvig rådt N rakt; snart raffinade särsk. bitsocker rafle* kasta tärning, spela raffel raft stång, stör; takfot; utskjutande tak -ekrok stöd för sidostockarna i torvtak

raga N vackla

rai||gras -gress rajgräs Loiium, särsk. ren-

repe, engelskt rajgräs l. perenne raje N (hässje)stång

1 rak ljusveke

2 rak vrakgods, drivande gods -aure -fisk -ørret se rakeørret

3 rak* -ne eg. bli rak; om tråd o. d. släppa, lossna

1 rake röra; räfsa; s. mest i sms. eldraka; ^ i ilden röra om i kakelugnen, rykta (sköta om) brasan; ~ noe sammen rafsa ihop; räfsa samman

2 rake o. rage sticka fram (upp ur); han

et hode over alle är huvudet högre än

3 Tdike=barbere -kniv fig. rivjärn

4 rake råka; angå; ~ uklar komma i gräl rake||fisk -øTet fisk {ørret) som jäst ung.

som surströmming

rakitis* engelska sjukan

1 rakk pack, rackarfölje

2 rakk räckte se 2 rekke

1 rakke sjö. rack; rackbälte v. fästa med ~ -line rackupphalare; racktalja -trosse rackbälte

2 rakke, ~ til gå illa åt, smutsa ned; ~ ned på tala illa om, nedsätta

3 rakke hund (hanen)

rakker* hudavdragare; bödelsknekt; ett kortspel -merr skänkmärr; rackarkärring

1 rakle bot. hänge -tre hängeväxt

2 rakle flacka omkring; fuska -vei dålig väg

rakle||fugl -hane* -høne bastard av tjäder

och orre

rakne om söm slippa upp, lossna rakster räfsning; det som räfsas upp rakst(e)vei smal skogsstig, fä|drev, -stig rakte impf. av rekke rala N tala vitt och brett

ralle rossla; flacka omkring; prata

1 ram skarp, amper, frän -ost lagrad ost -saltet starkt saltad; en ~ sild

2 ram slag; få ~ på komma åt -bukk pålkran, hejare

ramaskrik* klagoskri, jämmerrop rambu's slags hasardspel

1 ramle om harar para sig -r harhane -tid harens parningstid

2 ramle* störta samman; larma

1 ramme träffa, drabba; skuddet, bebreidelsen ~r ham; ~ peler ned driva ned pålar, ramma; -nde likhet slående

2 ramma ram; v. inrama ramn =ravn

ramp* pack -ejklær dåliga kläder

1 rams ramslök Aiiium ursinum; rams

2 rams rabbel; lære på ~ utantill -e rabbla; s. ordramsa, rabbel, prat

ramskopp [häst med] böjd huvudform ran rån -e råna -s[mann rövare, rånare

1 rand* kant -blomst bot. kantblomma

2 rand N rummet över spisen i eldhus

1 rang* -skip linjeskepp

2 rang spant (i för o. akter)

3 rang eg.=vrang oriktig -e vända ut och in -luna N i dåligt humör -svæv(d) N benägen att sova om dagen o. vara vaken om natten -søles motsols -vis orättvis -øygd skelögd

rangel rummel

rangere* växla järnvägsvagnar

1 rangle vackla, ragla; gå och driva, rumla, festa -fant festprisse

2 rangle skallra leksak, v. skramla

3 rangle stolsben k^ätt med flätverk rank högväxt, smärt; rakryggad; om båt

högt byggd el. lastad, rankig

1 ranke göra rank, räta upp ryggen

2 ranke ranka; v. slingra sig -føtter rankfotingar Cirripedia

3 ranke brädstapel; upphöjning, drill

(potete

ransake göra husrannsakan ei. kropps-visitation ransel ränsel

ranson* -fat köttina för -jöfoike rante smal ås

ranunkel* Smörblomma Ranunculus

1 ra'p glidning, [jord]skred; skräp; rask og ~ -e [börja] glida

2 rap [ängs]gröe Poarape

1 rape dvärgbjörk Betula nana

2 rape* få uppstötning

3 rape slags grovt snus rapert kanonlavett rapir florett

1 rapp* slag; i ~en på ögonblicket

2 rapp* rask -munnet munvig

3 rapp (N) jfr skreppe rappe seg skynda sig rappenskralle pratsjuk kvinna rapphøne* åkerhöna Perdix rapse snatta -ri snatteri raptus* ryck rapunsel rapunselklocka rar underlig, konstig; ikke noe inget

att skryta av -ing underlig kurre; en artig ~

ras* anfall; et ~ av uskikkelighet (flit) -e rasa; rasa ned; en ~nde smerte ursinnig, våldsam rasjon ranson

1 rask* avfall, skräp

2 rask* adj. kry; vekk utan tvekan

1 raske seg om deg gå upp

2 raske sammen rafsa ihop rasmus myndigt fruntimmer

rasp* grov fil -e|tunge rivtunga boS snfgei -hus äldre straffarbetsanstalt där fångarna fingo raspa färgträ raspe rasp utslagssjukdom på hästs ben rasse i dørene springa fram och tillbaka

1 rast* äldre vägmått

2 rast [ut]mark rat skräp

ratafia* likör av fruktsaft

rate avbetalning

rate||n ful -syke se radesyke

ratihabere godkänna, ge giltighet åt t. ex.

om förmyndare, vars myndling ingått en förpliktelse

Tat|||a N flanera; fiv. slamra -e|orm skallerorm

rau(d) = rød -dravle rödkokt dravle -hærd N rödhårig -makk daggmask -skjor lavskrika

rauk rök av kärvar; stapel av torv; stenhög

raul vrål raun N rönn

1 raus adj. om person rundhänt, flott; om sak riklig v

2 raus våldsam fart, stor massa -e rusa, störta fram

1 raust givmild; duktig

2 raust jfr 1 raus raute om ko råma, böla rauv bakdel, röv

1 ra'v alldeles, spritt; ~ ruskende gal (igæ'ern)=-gal -gal (ravende gal) spritt galen

2 ra'v bärnsten -rør cigarrmunstycke av rav

3 rav torkade fenor m. m. av helgeflundra favoriträtt på Västlandet; jfr rekling

4 rav slarvigt arbete ravasje oreda, förvirring

1 rave fumla, vackla, ragla

2 rave klut, trasa

ravn korp Corvus corax -e|krok kråkvinkel -e|mo(de)r onaturlig moder -kå kaja Corvus monedula-SVart kolsvart ravn du k slags segel-, tält |duk, buldan ravsnegl lungsnäcka succinea putris r Q—3 rede

real* reell, rejäl -artium motsv. studentexamen på reallinjen -eksamen populärt matematisk-naturvetenskaplig lärarexamen; officiellt realskolexamen -fag matematisk-naturvetenskapliga ämnen -ist—realstuderende; lärare med matematisk-naturvetenskaplig lärarexamen -skole* nytt namn på middelskole -Student* person som avlagt realartium -studerende student som förbereder sig till matematisk-naturvetenskaplig lärarexamen reb (D) rep; rev, ta ~ i seilene rebePsk uppstudsig, obstinat red redd; N åsrygg

redd* -es rädas, frukta -hare sjåp, pultron reddik rädisa Raphanus sativus; åkerrättika R. raphanistrum

1 rede o. reie reda, ordning; adj. redo, färdig; ha på ~ hånd ha ngt klart (i ordning) ~ penger reda, kontanta ,2 rede* fågelbo, näste; i dåi. tem. näste, tillhåll, håla -kasse fågelholk -rot nästrot Neottia nidus avis

3 rede o. reie v. reda till, göra i ordning; ~ cn ille til fara illa med; ~ [oppi en seng bädda; ~ håret jfr gre

redebon redo(bogen), villig redelighet* äv. reda, klarhet reder testiklarredsel

redsel* fasa, skräck -s|full förskräcklig, ryslig -s|år fasans[fulla] år redsom fasaväckande, förskräcklig; äv. i skämtsam överdrift; hu»l er Stygg hoil är avskyvärt ful reduser|e* -t medtagen jrefse straffa; bestraffa -Ise straff; korporlig, legemlig ~ kroppsaga - lses|rett rätt att utdela husaga

re||fundere åter|betala, -bära, gottgöra

-fusjon restitution refutere gen driva, vederlägga regalere traktera; jfr följ. regarder||e på akta på, bry sig om -lig rejäl

regi|el* -ler menstruation registrering* jur. bouppteckning regjering* -s|advokat ämbe sman, som är regei ingens

rådgivare i juridiska (form)frågor o. för statens talan i civilmål; jfr riks-, stats\advokat regle ramsa, historia reglisse bröstsocker av lakritsrötter regn* -bue regnbåge -bueaure -bueørret

regnbågsforell inplanterad kalifornisk art, Saimo irideus -by(g)e regn|by, -skur -fang behållare för regnvatten -fugl =-spove -orm dagg-, met|mask -sikl duggregn -skjerm paraply -sky regnmoln, nimbus -skyll störtregn -slag regnkrage -spove sp o v -svanger regn|bådande, -diger -tett vattentät -tøy vattentätt tyg -økt innearbete, då regn hindrar det vanliga

regn||e räkna -e[kunstner räknemästare -ejlinjal -e|stav räknesticka -e|stykke räkneuppgift, »tal» -e|tavle griffeltavla -skapsførsel bokhålleri regning* -s|art räknesätt -s|bud inkas-serare -s|svarende inbringande, lönande regul||ativ lönestat; taxa -ert ordentlig,

rejäl, som förslår rei ritt; ridande följe reiar N skeppsredare -lag rederi reider sjö. förstärkning, kloss reie=l, 3 rede

reife mittelbrosk på nyckel; v. fila en sned yta -klo sned filklove reiing N utrustning reik N strimma, bena reika N flanera reim rem

1 rein = rensdyr -fan -farn renfana Tanacetum -mose renlav jfr 1 ren

2 rein åkerren-skjak—raigras

3 rein ren -hekla N rejäl, renhårig -semd N renlighet -skrapt barskrapad

reir rede

reis [särsk. sjö]resa

1 reis||e* uppresa; ~ en trette börja; ~ en sak mot en anhängiggöra; ~ penger skaffa fram pengar; ~ tiltale väcka åtal -ning sjö. rigg -verk resvirke

2 reise resa, fara; s. resa, färd; lyklce på

lycklig lesa -felle reskamrat -godtgjørelse reseersättning -liste tidtabell -måte färdsätt -pose resväska -sekk kappsäck -taske resväska -tøy bagage, resgods; ytterkläder

1 reisegilde taklagsfest

2 reisegilde avskedsfest reist N fiskfjäll

1 reit N fåra, strimma

2 reit retmedel, stimulans

3 reit liten åker reiug N redo, färdig

reiv N rev; linda -e|barn spädbarn rej||ekt, gå ~ bli kuggad -isere kugga, underkänna

rek spring, jäkt; drivande gods; skräp; springpojke -e se nedan -ved drivved rekar (N) besegrad rentjur

1 reke driva på vattnet: ligga vårdslöst -beist djur, som icke kan följa flocken

2 reke skovel

3 reke räka rekk bom, räck

1 rekke rad, följd, serie; hylla; hvirvel-dyrenes ~ ryggradsdjurens provins; en r-o av værelser fil; i förste rummet, ledet; harmonisk mat. harmonisk serie -følge ordningsföljd -hus radhus

2 rekke* v. rakk O. rakte, rukket nå; hinna; räcka till; ~ tunge räcka ut tungan; barnet ~r tu morén sträcker fram armarna; ~ seg sträcka sig -ev ne räck-, bär|vidd -nagle spänn-, bård|hake

3 rekke skansklädning på skepp

4 rekke rekte; ~ opp repa upp stickning rekling torkade buk- och sidostycken av

helgeflundra; jfr 3 rav rekster [fä]stig; betesmark; vrak|gods, -spillror; drivved TfHurg regress; jfr anMtrekvirenten

rekvirenten sökanden i kravmåi relaksere fri-, lösjgiva utmätt gods religion* som skolämne kristendom; flink i ~ -s|feller trosfränder relikvier reliker reling* -sjanker pliktankare rem*; hammarband; ha en ~ av huden ha samma svaghet; alt hva ~mer og tøy kan holde tygen hålla -mejsel stor-kobb Phoca barbata -me|sko lågsko med slejf, slejfsko -orm en binnikemask Liguia remb N ås

remedier don, apparater remise vagnsskjul; lokomotivstal! remje skrika, vråla, bräka remse ramsa; remsa

remulade sås av olja, ättika och kryddor

1 ren*=rensdyr -belling hud på rens ben -blOm[me]* -blOmSt månöga Ranunculus glaciali8 -S|dyr se nedan

2 ren*, holde ~ mann hålla tyst; gjøre seg ganske ~ ge ut sin sista slant; få det ~e på det klara; avgjort, fastslaget; det hadde jeg glemt alldeles -blöder fullblodsdjur -gjøring* storstädning -gjø-ringsjkone skurgumma -livet kysk; fläckfri -se se nedan -skåren* äv. kastrerad

3 ren* åkerren

rena N bli du ven, sur; avtaga renger pi. till 2 rang

rengj||a N förvränga, förvrida -e]bilete karikatyr

renn rännande, spring; löpning; ski~

1 renne springa, ränna; V rymma -bakke skid-, kälk |backe -bane tävlings-, kapplöpningsbana -bukk murbräcka -knute löpknut -kjerring gumma som går med bud, skvallerkäring -løkke löp-, ränn I snara -spindel drillspel

2 renne rinna; s. ränna -bor pumpborr -mjølk N skummad ei. blåsur mjölk

3 renn ||e varpa, ränna; s. skärkrona -bom varp -garn ränning, varp

renovasjon renhållning {dag-, natt-~)

rensdyr ren Cervus el. Rangifer tarandus; jfr rein -brems(e) renbroms Oestrus tarandlnus -lav -mose renlav -takk renhorn rense* rena, rengöra; ~ seg for en beskyldning rentvå sig; bü rehabiliterad -dør sotlucka -Ise rening -Isesjed värjemålsed renske rensa

rensle ränna, kanal |

rente*; v. rendera; ~[r]s ~[r] ränta på ränta, sammansatt ränta -nis't -nyter rentier

rente're avkasta, rendera

reol bokhylla; sättarpulpet, regal -pløy-

ning djupplöjning reparter||e repartisera, dela utgift -ingsj-

regning bolagsräkning repos||e trappavsats -trapp vinkeltrappa repp N liten by

representant* handelsresande; [plats-] ombud -skap motsv. stadsfullmäktige; förtroenderåd, utskott reprimand |e förebråelse, tillrättavisning -e're tillrättavisa reps rips

res jordås, jordrygg resbit=Ws6z£

re seda (el. res') reseda Reseda odorata

resepsjon* mottagning reserve næring bot. upplagsnäring residere* vara bosatt; jfr kafellan respekt* -blad boktr, smutsblad -stridig respektvidrig, vanvördig respons(um) svar

rest* stuv (silketøys ~er); stå til ~ restera retirade återtåg; klosett, avträde retning* riktning; i ~ av politikk vad politiken angår -s|rote riktrote

1 rett rät, rak; rätt; riktig; ikke ~ere enn jeg vet såvitt jag vet; ti kjennes for ~ alltså prövar rätten skäligt; giv akt! -båren legitim -fer'dig* rättvis -haset rakhasig -hval* grönlandsval -kjenna N bestyrka, vidimera avskrift -komen N rättmätig -lede hjälpa till rätta -ledning väg-, hand|ledning, ledtråd -messig rättmätig -nu just nu, om en liten stund -skje[de] snick. gradskiva -stående lemmer lodrätt stående -e se ned. -en rätan, rätsidan

2 rett s. rätt; domstol; gjøre enhver ~ og skjell göra skäl för sig, göra var man rätt

3 rett maträtt; en ~ linser en »grynvälling», linssoppa I Mos. 25: 34

rette rätta; räta; rikta; avrätta; det seg reder sig; ~ an servera -r|sted avrättningsplats retterbot förr lagreform rettighet* -s|tap föilust av viktiga medborgerliga rättigheter; jfr tillitdaf retts||belæring domares utveckling avrettsbetjent

måls huvudpunkter inför jury -betjent rådhus-, tings I vaktmästare -brudd rättskränkning -bruk* [rätts]praxis -forfølgning rättsprocedur; hurtig ~ ung. summarisk process -forlik förlikning inför rätta -gebyr protokollslösen o. d. -gyldig laggill -handel avtal -kjennelse utslag, dom -kraft laga kraft -krets jurisdik-tionsområde -kyndig lag|kunnig ,-faren -mord justitiemord -møte session -pleie rättskipning -president om utländska förh. rättens ordförande -røkt N—-pleie -sak mål -skikk rättsbruk -språk lagspråk; rättegångsspråk l flerspråkiga länder -Stri-

dig lagstridig -tilfelle rättsfall -trette rättstvist -villfarelse okunnighet om lagens rätta innebörd -vitne icke-jurist, som har säte vid domarebordet för att kontrollera protokollets riktighet

1 rev Canls vulpes (rød-); sette ~en til å vokte gjess bocken till trädgårdsmästare; den lille ~ nässelfjärilen Vanessa urticæ

2 rev metrev; rev i segel -talje block för att hissa seglet

3 rev linda -ev. linda

reve|jbelg rävpäls -bjell fingerborgsört Digitalis -gaupe rävlo -gras -gress kavle-

gräs Alopecurus -hai* en hajart Alopeeias vulpes -håle rävsvans; =-gras -hi rävlya -klo* bot.=rundbelgher stikker reveklør fram här är ugglor i mossen -pels* fig. räv, lurifax, »rackare» -rove N rävsvans -skurv alopecia -strek rävknep revisjonsdepartementet fore løis motsv. kammarrätten el. riksräkenskaps verke t re v ja N virvla i vattenytan

1 revle sand|revel, -bank

2 revle skogssträcka

revne rämna, spricka -ferdig färdig att spricka; ~ av latter revse se refse Rhin[en] Rhen

1 ri -e v. fästa, fastgöra, surra, naja

2 r i stund; kort och häftigt anfall av

sjukdom, oväder o. d.

3 r i lång böjlig mätstång vid skeppsmätning

4 ri=ride

5 r i eg.=wi, surra hårt

1 ribbe plocka av fjädrar på; fig. utplundra;

»renrakad»

2 ribbe ribba; valvstråle; bot. nerv; sjö. tvärskeppsliggande timmer; spant -blad

en rödalg Deiessaria; jfr ribben -gopler -maneter kammaneter -urt spetsgroblad ribben revben -s(bær)stek revbenspjäll

1 ribbet se 2 ribbe

2 ribbet avig- och rättstickad, resårstie-kad, »ribbad'); i sms -nervig

rible strimma ribs röda vinbär; jfr rips ridder*, arme fattiga riddare-bånd ordensband -spore* Deiphinium -svenn knape -tegn ordenstecken ride* o. ri; det han alltid på det äi hans käpphäst -fogd förr inspektor, gårdsfogde -r se rier rier sjö. ridare

rif f el räffla; räffla t gevär -benk räf felbänk -skyts rafflade kanoner -skytter skarpskytt rifle räffla; =riffel

rift reva; skråma; det er megen ~ om det det röner ivrig efterfrågan (får en strykande åtgång) rig(l)a N svaja rigga* N rubba

rig |j dorn -elig a. uttalsformer för rik\dom-elig

rigel* kolv i lås

rik|idom* -elig* det er ~ godt nok alldeles

1 rikke rubba, få ur fläcken

2 rikke flammig ved rikkel busksnår

rikket(e) tvärstrimmig, randig, ådrig rikle lirka

1 rikS- i sms. ofta elliptiskt för t. ex. -mål

-advokat åklagare i høyesterett, chef för landets åklagare -bankdaler förr c:a 2 kr. -dag* om utländska förh. -gjeldsmekling institution för reglering av kommunernas skulder -mål jfr Föret., bokmål o. nynorsk -ort mynt, förr 80 Öre

2 riks knarrande ljud -e sumphöna; jfr aker~

rikte om skor knarra

riktig* -nok verkligen; visserligen

ril livlig eg. skotsk dans

rille liten fåra; v. göra

1 ri'm rimfrost

2 ri'm rim -e rimma; jeg kan ikke ~ disse ting sammen få att gå ihop

rim||a -e N ås

ri'melig rimlig, resonlig, förnuftig; sannolik; vær nå ~ var inte oresonligrimeligvis

(dum); det er ikke mer enn ~ än man kan vänta -vis* sannolikt rimpe sy löst, tråckla, nästa fast -t rynkig rind||e (N) bergsrygg -ut försedd med

rindar, ojämn rine grymta, gnägga; ha effekt ring*; jfr ringe; spille ~er kasta ring -blomst ringblomma -born drivbom -bukk Liparis -erie sädesärla -fot ringkota häetsjukdom -gås—gaul; gravand Tadorna tydorna -hai -hå hågäl, katthaj scyiiium -orm revorm; hårsvamp Herpes

el. Trichoühvtön tonsurans -Orm|graS -greSS -gulv törel Euphorbia -sel vikarsäl Phoca hispida -spill

ringkastning -spinner träd-gårdsringspinnare Maiæosoma -tromle tallriksharv -trost ringtrast -øy atoll

1 ringe ringa, sätta ring på

2 ringe bunke (melke-)

3 ringe* med klocka

4 ringe adj. ringa; ~ kledd illa; ~re varer er vanskelige å avsette sämre -akt ringaktning

riomtil N då och då rip||e repa -måt strykmått ripel N remsa

rippe opp egl. rispa upp, ta upp en glömd (otrevlig) sak igen

1 rips* tyg med räfflad yta

2 rips röda vinbär Eibes rubrum -kjerr buskage av vinbärsbuskar, vinbärsland

rir vresigt trä; masur

1 ris sädesslaget Oryza -en|gryn risgryn -gras -gress vildris -krem holländsk rispudding, ris à la Malta -papir finare papper egl. av risplantan

2 ris* visp; blast (potete -tang gisseltång Chordaria flagelliformis

3 ris klander -e piska; klandra risa N höja sig; sola reis gick upp risbit årsgammalt djur

rise rese, jätte

risik[|abel riskabel -ere riskera ri'siko risk

riske riska Lactarius deliciosus

1 risle sorla, poila

2 risle buske; kvast

1 risp becktråd

2 risp fiskfjäll

1 rispe plöja så att man lämnar ryggen emellan el. låter tiltan falla på det oplöjda

2 rispe* riva upp

3 rispe (N) lustig berättelse, ramsa riss rits, rispa; sömrand på hästsko;

grundritning -e rista; ~ opp pä tyg rita upp linjer för klippning -elbor ritstift -e|fjær linjestift -mål strykmått

1 rist, uten ~ og ro rast

2 rist rost, galler, halster; täckdikets mynning -e rosta t. ®x. bröd

3 rist vrist; övre delen av en bergås ristel plog|kniv, -rist

ritratte retur-, åter|växel rival* upprymmare

1 rive räfsa

2 rive* v. ~ ned på en tala illa om, racka ned på; ~ i bjuda på, spendera; ~nde avsetning strykande åtgång; ~nde fart rasande; ~nde gal spritt galen; ~nde flink -kule rivsten för färgrivning, löpare

rivihjel slitvarg rivje N rämna; revben rivning* friktion -er slitningar, misshälligheter

rivruskende gal se rive(nde) rjome N—rømme

1 TO råegg pä eggjärn

2 ro vrå -hylle hörnhylla -skjenk skänk, avpassad for ett hörn

3 ro*; 8. åra; ^ fiske ro ut och fiska; jtr roer -bøyle årklyka -forening roddklubb -sport roddsport

robank—rubank

robbe sälhund

robi nie akacieträd Robinia

roda N lysa med rött sken

rodd||a N skrävla -e ramsa

1 röde längdmått 3,13 m; ytmått 9,84 kvm

2 röde se rote

3 röde krucifix

1 roe rotfrukt i allm. utom potatis; jfr runkelroe -SUkker betsocker -ål en rundmask, Heterodera schachti, parasit på vitbeta

-topp betblast

2 roe lugna; ~ seg komma till ro

3 roe liggande stång i skidgård

roer roddare; ny bet. »avhoppare», person, som bytt sida i politiken och är ivrig att visa detta

rogg N fruktan -sam skräckinjagande roglut N brokig, skrovligrogn

1 rogn rogne rom -fisk fiskhona -kall -kjekse -kjølse stenbit, sjurygg

2 rogn rönn -asald rönnoxel rokere* äv. förflytta, omgruppera trupper

1 rokk spinnrock -eldreier svarvare som gör grövre arbeten -e|Sneile bobin på Spinil-rock -veitsle julgille, innan spànadsarbetet började

2 rok(k) skum, fradga; yrsnö

1 rokke röra fram och tillbaka, runka på; rubba -aksel balanseringsaxel -r växelspak i bil

2 rokke [J)) rocka Raja roko N skyffel, ugnsraka

rolig lugn; vær nä barn stilla, tysta rolle roll

rolling kulting, parvel rolp rols N struntprat

1 rom o. rum (w) utrymme, plats; sjö. lastrum -fang kubikinnehåll, rymd, vo lym -lig som har avseende på rummet, rums- -melig rymlig; rundhänt -mål rymdmått -sjbjeike mellandäcks-, last|-bjälke -s|lig rymlig -s| vin kel solid vinkel, hörn

2 rom (to) rymlig; en ~ tid rundlig -hendt rundhänt, frikostig -skjøts sjö. rumskots; seile ~ slöra

rombe||muskel rutmuskel -porfyr kvartsfri porfyr från Oslofältet

romegras myrlilja Narthecium romer romare -kirken påvekyrkan

romhelg dagarna mellan jul och (nyår el.] trettondag, halvhelgdag rommel se rummel romskinnet med slapp hud rone=räne

rong=spant jfr 2 rang rop*, förr raab, råb -e ropa -en ropande -er person, som ropar; spöke, gast; uv; = följ. -ert ropare, högtalare ror* roder -benk toft, roddarbänk -bu fiskarbod -gatt rorhål -kiste rortrumma -kopp rorhuvud -

kult* rorpinne -løkke fingerling -pinn* rorkult -skaft hjärt-stock i roder -stämme -stilk roderhjärt-stock -sugge rorlampa -talje* not-, styr-, grund I talja -tapp rorhake -vær fiskhamn

ro's beröm -ver'dig pris-, lov|värd

1 rose berömma; ~nde lovordande

2 rOSe ros Rosa -n Be nedan

3 rose N stormby

rosen jfr -feber -bie en stekel Megachile cen-tuncuiata -feber* ros -krans radband -kål brysselkål -måke rosenmås -skjær rosenskimmer -stær rosenstare rosett* -bakkels slags småbrödskrustader i form av rosett fyllda med sylt och gräddskum

rosi'n russin; ~en i enden av pelsen det

bästa som kommer sist rosmarin* Rosmarin ™ ; viil~ = foij. -lyng rosling

rosmer valross

1 rosse kastvind

2 rosse skrika, gorma rossmål N valross rost strimma av skum

1 roste rosta malm; malm, som skall rostas

2 roste mäska; s. mäsk

1 rot (w) [inner]tak

2 rot rot -forderver en ticka, Polyporus radi-ciperda, farlig parasit för gran -hugger* polit.

radikal -hette rotmössa -kjuke=-/or-derver -kniv legymkniv -salg förs iljning av skog på rot -spikk töre -størrelse mat. radikal -velte vindfälle

3 rot oreda se 1 rote

1 rote rota; ~ om noe röra om, göra oreda -ri oreda, röra -t[é] oredig, skräpig

2 rote* -leder gruppledare inom Nasjonal Samling

3 rote (å) N röta

1 rotte seg sammen sammangadda sig

2 rotte råtta -håle råttsvans; råttsvans-larv av siamfiuga -krutt arsenik -rumpe sticksåg -saks råttfälla

3 rotte mål (bo) i bollspel rot(t)en rutten; lat rou- se ru-

rov (ä) rov -begjærlig rovgirig -bille rov-skalbagge, kortvinge -vepse rovsteklar -mord rånmord rove svans -tånge svansben rover äldre scout

1 ru rynka; ruva på sår

2 ru=rug -blom rågblomma Draba -faks råglosta

3 ru ojämn, sträv, skrovlig -biadede strävbladsfamiljen Asperifoliæ el. Borra-ginaceæ -hogge tillyxa -håret strävhårig

rubbe skräda;f ren]skrapa; jfr 2 rufrerubben

rubben ojämn, ruggig rubber[t] i spei robbert rude ruta Ruta graveolens: jfr 1 rute rudkall den som först tar upp

en nyodling; gårdstomte

1 ru e=ruve

2 rue rugga tyg

3 rue skorpa på sår

4 rue hög; raka

5 rue Stapel t. ex. av bröd

1 ruff; i en ~ i ett huj

2 ruff* sufflett

1 ruffe vara kopplare -ri koppleri

2 ruffe seg ge sig i väg ruflet skrynklig

rug råg; jfr 2 ru -svimling råglosta rugde morkulla Scolopax rusticola ruge ruva, ligga på ägg -kasse holk -maskin äggkläckningsmaskin rugg fetlagd person, tjockis; stort exemplar

1 rugge fetlagd kvinna

2 rugge rubba -stol gungstol

ruggel kalkalger Lithothamnium

rugla N vackla; rubba

ruke hop, hög; v. stapla upp, råga

rukke rynka, veck

rukket se 2 rekke

rukle N jfr ralle

ruklut N ojämn; randig

rulade* anrättning av rullat kött (fisk),

t. ex. kalvkyckling; jfr följ.

rulett* trisshjul för dekorering av läder;

<-~er slags runda kroketter rull rulle; slags rullsylta; loggrulle rulle* trissa; mangel; namnlista, rulla; v. rulla; mangla; ~deig kavla -bein språngben -blad löst blad med en krigsmans meriter, meritförteckning; jfr kon-duiteliste -bukk kanfas -deig utkavlad deg -kammer mangelbod -klede mangelduk -kniv hackekniv -kobber kopparplåt i rullar -pølse slags rullsylta -stokk mangelkavle -tøy mangelkläder -ål rul-lader av ål rult liten tjockis rulte prutgås Branta bernicla rum se 1 rom

rumle skramla, bullra, slamra; det i min mave kurrar

1 rumme rymma, ha utrymme för

2 rumme om vind rymma, draga sig akter-ligare

rummel > piké rommel; kjenne ~en förstå sin sak

rumpe* bakdel, stuss, stjärt -ballen sitt-kudden -bein sittben -hull stolgång, anus -slit stillasittande arbete -spalte anal|fåra -veck -troll -tusse grodunge

fore förvandlingen

rumstere* göra oväsen, ställa till oreda run' rusning, panikartad tillströmning rund* frikostig; snakke en prata

omkull någon -a r rundel; rundtur -belg harväppiing Anthyllis vulneraria -danS dans i vilken man dansar runt, mots. turdans -e rond; rundtur -fisk torkad fisk

som uppskurits i buken men icke flängts -fug| =

pomeransfugl -gang kretsgång -gattet med rund akter -hul konkav -ing rundel; avrundning -jern* järn i runda stänger -jule genomprygla -kast, gjore ~ hjula; lägga ut not i cirkel -last rundvirke -ormer rundmaskar, trådmaskar Nematodes -sag cirkelsåg -sild sill med rom ei. mjölke -skriv cirkulär -skulpe, toppet

~ komdådra Neslea paniculata -Stykke

litet franskt bröd, småfranska -tang böjtång -tenom stor smörgås

1 rune* -bomme trolltrumma hos lapparna -kall spåman -kjevle runstav

2 rune N ström; grodd, skott runge runga, skalla, genljuda runkelroe foderbeta, sockerbeta r unken skrumpen

runn buske, busksnår

runsa N gunga

rupla N rubba, störa

rur skorpa på sår; havstulpan Baianus

1 ru's rus

2 ru's, på en ~ på måfå; frakte per ~ i hel skeppslast -salg säljande på slump (i klump)

ruse ryssja; mjärde -bøyler kvistar som kunna böjas i cirkel

1 rusk små-, duggjregn -et(e) om väder fuktigt och kallt

2 rusk skräp, avfall -omsnusk underlig blandning, mischmasch; rätt av köttrester och grönsaker

3 rusk ruskande, ryck

4 rusk galen; er du «r du rav ~ende gal? spritt galenrusk

5 msk kcloSS om Storväxt person ruske skaka; jfr ryske ruskle =7 hork

rusle knalla, larva, trippa; her går jeg og med mitt plockar -tog långsamt tåg russ abiturient; förr äv. novitie, nybakad student -e|år det år, då man blir student

niss]|er ryss -e|kål ryssgubbar Bunias orientalis -elkråke svartkråka -isk rysk

1 rust rost -and rostand Tadorna casarca -en rostig; en ~ stemme hes, skrovlig -kitt järnkitt -skorpe rostlager -sopper

ordningen Uredineæ

2 rust N backe klädd med [löv]skog

1 ruste rosta

2 rust||e rusta -vogn ammunitionsvagn; gammaldags likvagn

rustifisere göra bondsk (rustik)

rut N storm, oväsen -a storma; svira

1 rute förr rude ruta; förr jordstycke om 3ß kv.alnar -konvolutt fönsterkuvert -t(e) rutig

2 rute* (ofta kort u) regelbunden tur; marschrutt, resplan være i ~ hålla tiden, komma i rätt tid -bok tidtabell -bil

-båt bil, båt med regelbundna turer, tur|bil, -båt

rutine rutin; slentrian; arbetsschema rutsje* kana -bane rutschbana rutte slösa; ~ med penger strö omkring sig: han har ikke stort å ~ med att röra (svänga) sig med ruve skrymma, ta stort utrymme; vara av stort format -lig skrymmande, voluminös ruvl N ojämnhet

1 ry rykte; komme i ~ i ropet

2 ry öde, vild, ödslig; s. stenig bergmark

3 ry skrovlig; jfr 3 ru

4 ry dråsa

5 ry tälja stock; hugga till takskiffer ryd oborstad

rydde röja, rymma upp, lägga var sak på sin plats; ~ opp i værelset städa, göra i ordning -kurv -pose lappåse ryd||dig i ordning, städad; rytterne gjorde plassen ~ for foik rensade -ning uppröjd (uthuggen) plats i skog rye* grov väv; [tras]ma tta {fille ryfte se røfte rygd N fasa, vidunder

rygg*, ha noe i~en vara burgen -ben ryggrad -fotskrabbe ullkrabba -e|tak livtag -hvirvel ryggkota -lene ryggstöd -marg (-marv) ryggmärg -margsforlengelsen förlängda märgen -margsnerver* spinal-nerver-margstæring tvinsot-rem svansrem -stempel bokbindarstämpel, filett -Stykke* garve ens klå upp ngn -svømmer ryggsimmare -søyle ryggrad -takk taggutskott på ryggkota -ål (svart) rand utefter ryggen; strimma fläsk el. hud tagen utefter ryggen

1 rygge rubba

2 rygge röra sig bakåt, backa ryggesløs eg. hänsynslös; nedrig, gemen,

liderlig, lastbar ryg ne N romfisk ryke* ~ uklar bli osams

1 rykk*; et ~ en gång, ett tag -e rycka; kräva; ~ ut med språket sjunga ut; ~ i marken draga i härnad; ~ inn i en avis låta införa -er fordringsägare, »björn» -erbrev kravbrev

2 rykk i sms. åter- -borgen underborgen -inntrafikk trafik ut och in -premie ersättning för ryggat avtal

rykte* -S; del ~ folk säger; det ryktedes helt hit ryktet gick ända hit ryle snäppa Tringa ryllik röllika Achiiiea rynja N dråsa

rype ripa Lagopus; skotsk ~ moripa l.

scoticus -bøer* Arctostaphyl08 alpina -falk

jaktfalk -gras -gress ormrot -orre riporre

bastard -ti UT rip tjäder bastard

ryr N o|dryg -varaktig ryske tør, hamp repa, riva upp, plocka sönder

ryste skaka häftigt, rysta, rista; ~ støvet av sine føtter skudda; en ~nde begivenhet uppskakande; en ~nde taie gripande; ~ av kuide skälva: han pä hånden darrar -Ise nervs k åkning -per pultron ryta N snarka

rytning eg. ryttarkniv; slidkniv förd i bälte rytter* -veksel ackommodationsväxel ræ- se äv, re-

ræ||beist N rovdjur -fugl rovfågel ræk ja N harkla sig ræle N stång; ungt träd ræmast N bli hes rær pi. av råæsa

r æsa N flacka omkring, strömma rø o. rød|ja N tala -e samtal røbe o. røpe fig. röja; visa; ~ seg förråda sig

rød*, gjøre en~ i hodet få ngn att rodna; bli ~ i top-pen bli rasande; la den ~e hane gale over et hus sätta eld på -barke logarva -blisset röd med bläs -bras lax under lek tiden -bøk* bok Fagus mots. hvitbøk -ek vinterek -falk slags tornfalk Cercheis naumann! -fisk* = uer -fjæring sarv av. id -fotfalk aftonfalk -garve logarva -gran* vår

vanliga gran; drivved av amerikanskt lärkträ -g rett förgråten -grøt kräm -grått=-grett -hai* doggfisk, hundhaj, havshund -hette rödluva -hud rödskinn, indian -jernsten röd blod-stensmalm -kjeks rödfloka -kjelk röd-hakesångare, rotgel -kjole rödrock t. ex. engelsk soldat -knurr storgnoding, fen-knot -koll rödklöver -kolle rödkulla ko av gammal nordisk ras -kopp gråsiska -laten -lig rödaktig -Unger röda hund utslagssjukdom -me rodna; s. rodnad -mus rödbrun skogssork -musset rödmosig - nakke brunand -nebb rödnäbba; hona av bergnebb -ost jfr haglette -pil rödvide -russ elev från vanligt gymnasium -sildre purpurbräcka -skjoldet med svaga röda fläckar -skjær slags kabeljo torkad på stänger; rött skimmer -skjør om järn rödbräckt -skutt om öga röd-, blodjsprängt -spette rödspotta -spove myrspov, rödspov -stein röd tegelsten -stilk rödbena -strupesanger=-£/eZ& -syke* svinsjukdom -tjørn röd hagtorn -topp rödhårig person; rödkulla -torsk* =taretorsk -åte rödåt, kräftdjur, som utgör sillens bästa föda; jfr kruttåte

rød|ja N Be rø -sam o. -ug språksam røe jfr rø, røy

røf|lfel skrapa, skopa ovett -Se läxa upp røfl(e) o. ryfte våd

1 røk*, det gikk som en ~ i en handvändning -eddik tränttika -else|lys -else|top rökljus -e|sild rökt sill, böckling -hatt vridbar skorsten -hette rök|fång, -huv -pipe skorstenspipa -sopp* -svamp*= lof ist

2 røk jfr rauk

røkt rvkt; skötsel, vård, ans -e vårda, sköta; ~ sin dont sköta sitt kall; ~ et

ærende uträtta -er ladugårdskarl, kreatursskötare

røl N skrän; skryt -a N skräna

røliik(e) rölleka Achillea millefolium

rømd N rymd

rømer remmare

røm hul I hål i skida för rem

røming N rymling, flykting

1 rømme rymma, försvinna från en pats -jern skrap-, skav|järn -nål rymnål

2 rømme seg harkla sig

3 rømme [sur] grädde -graut -grøtfløtegrøt -kolle filbunke

4 rømme N jfr rum me rømningsmann rymmare, desertör rønn (D)=2 rogn

1 rønne fallfärdigt hus, ruckel

2 rønne o. røyne röna; det på frestar røpe se røbe

1 rør* gevärspipa; öppning mellan två tänder i vävsked; vaSS Phragmites -drum rör-

drom -gras -gress rörflen -hannet med

sammanvuxna ståndarknappar -hval* Baiænoptera muscuius -hvein -kvein gräs av rörsläktet Caiamagrostis -kne knärör -knokkel cylinderformigt ben -libelle vattenpass med luftblåsa -lyng=røss-lyng -orm rörmask Serpula o. närstående -sanger* rörstig Acrocephalus streperus -sete flätad sits av rotting -sneppe halv-enkel beckasin Telmatias gallinula -sopp rörsvamp Boietus -spurv sävsparv -stemmer orgelregister av tungpipor -stokk stock av bamburör -stol stol med -sete

2 rør rörelse

3 rør prat, snack, dumheter

4 rør ljumske

1 rør||e prata strunt -et(e) rörig, oredig

2 rør||e röra; fiske i vann grumligt

3 røre o. røyre linda om, surra

rørig käck, kraftig, frisk; rask og ~

for sine år; ~ mat hårdsmält rørlig*, ~ gods lösöre; ~ kapital likvida medel

røs* o. røys stenhög -katt vessla, lekatt,

hermelin Mustela erminea røske = ryske

rös[e]l ig ståtlig, imponerande; en ~ kar rosse blå^a bort

røSSlyng ljung Calluna vulgaris

1 rost* sjö. puttingar

2 røst = 1 røste -stue -Stuga ryggåsstugarøst

3 røst j/r stemme

1 røste husgavel, takvinkel, takresning

2 røste rosta malm røte se røyte

røve* -r* i krocket fribytare; ~ og soldat, post og -w tjuv och tagare, rymmare och fasttagare; halvstudert ~ halvlärd man -r |ferd rövarliv -r|kjøp rövar-, ram|pris -r I tokt plundringståg

1 røy tjäderhöna jfr tiur

2 røy -e röding Saimo aipinu røyert tullvaktmästare røyl bovenbramsegel

røyn rön, prov; erfarenhet -d N verklighet; erfarenhet; i i verkligheten -leg verklig(en) røyne=2 rønne røynsle erfarenhet røyre se røre røys (-katt) se røs-

røyse sätta upp gränsmärken; rusa; N kasta på hög

1 røyte fälla hår

2 røyte röta røyva N röra

1 rå råget -bukk råbock -dyr rådjur cer-vus capreoius -geit* äv. enkel beckasin

2 rå sjö. rå; gärdsgårds-, hässje|stång -hanger råbogsstropp -skjær jfr rødskjær

3 rå adj. rå; ~ produkter råvaror; ~tt vær ruskigt, råkallt; et ~tt forlangende ett oblygt anspråk -as rå människa -bakt* om bröd degig, bakad med stålrand -berget inbärgad i fuktigt tillstånd -damp fuktighet i luften -flott vräkig, urflott -gjenger »gådrulle» -høy fuktigt hö -jern tackjärn -lende fuktig mark -rand stålrand i bröd -slag kött av nyslaktat djur -tev N lukt av ngt ruttet-våt om trä otillräckligt torkat, rått

4 rå* jfr råd[e); om ~ er möjligt råb(e) s*rop(e)

råd* o. rå, han vet ikke sin arme ~ han vet varken ut eller in -gjerd N åtgärd, förhållningsregel, beslut -ighet disposition, förfogande; til min være ute av ~ over sitt bo icke råda över sitt gods, vara satt under förmyndare -mann «e nedan -riken N egenrådig -s|dreng rättare -s I kone hushållerska -snar snarrådig -snill rådklok -velde N rådighet, förfoganderätt

rådd röta -en rutten -dyr saprozoer -ne ruttna -planté mullväxt, saprofyt -svamp saprofytiskt levande svamp

1 råde o. rå råda; ~ orN komma till sig, repa sig

2 råde stensnultra, kamgylta rådmann* magistratsledamot; chef för

avdelning inom kommunalf örvaltn., t. ex. teknisk hög ämbetsman i departementet med särskild uppgift att leda avvecklingen efter ockupationen

råe N fuktighet

1 råk=2 råke

2 råk* spår, gångstig för kreatur

3 råk Jfr 1 rekster

1 råke råge, liten hög

2 råke blåkråka Coracias rål skrän

råm slump, tillfällighet

1 råme träffa; jf r ramme

2 råme fuktighet (jord-~) råne fargalt

rås N löpning; gång, väg; växt; råk, isränna

råt||e röta; framkalla röta i ngt, skämma -ten —rådden; ~ snø lös, smältande snö råv hustak

S som betyg Særdeles tilfredsstillende (Stf.) motsv. A -kandidat student med S som sammanfattningsbetyg i artium; ingen M-kandidat ble antatt, bare ~er sabadiilefrø lusfrö

sabb klumpig person -e röra sig trögt -ejføre dåligt väglag sabelrasler sabelskramlare

sadel* geoi. antiklinal -brugde diai. upphöjd kant bak på hästsadel -hynne sadelbossa -rygget svankryggig -sel grönlandssäl Phoca groenlandica -tak* vanligt kroppåstak -trykk sadelbrott -tre sadelbom

safe (seif) eldfast (kassa)skåp ei. skrin saft* -stigning savning, savstigning røst

saftstigning

3 røst j/r stemme

1 røste husgavel, takvinkel, takresning

2 røste rosta malm røte se røyte

røve* -r* i krocket fribytare; ~ og soldat, post og -w tjuv och tagare, rymmare och fasttagare; halvstudert ~ halvlärd man -r |ferd rövarliv -r|kjøp rövar-, ram|pris -r I tokt plundringståg

1 røy tjäderhöna jfr tiur

2 røy -e röding Saimo aipinu røyert tullvaktmästare røyl bovenbramsegel

røyn rön, prov; erfarenhet -d N verklighet; erfarenhet; i i verkligheten -leg verklig(en) røyne=2 rønne røynsle erfarenhet røyre se røre røys (-katt) se røs-

røyse sätta upp gränsmärken; rusa; N kasta på hög

1 røyte fälla hår

2 røyte röta røyva N röra

1 rå råget -bukk råbock -dyr rådjur cer-vus capreoius -geit* äv. enkel beckasin

2 rå sjö. rå; gärdsgårds-, hässje|stång -hanger råbogsstropp -skjær jfr rødskjær

3 rå adj. rå; ~ produkter råvaror; ~tt vær ruskigt, råkallt; et ~tt forlangende ett oblygt anspråk -as rå människa -

bakt* om bröd degig, bakad med stålrand -berget inbärgad i fuktigt tillstånd -damp fuktighet i luften -flott vräkig, urflott -gjenger »gådrulle» -høy fuktigt hö -jern tackjärn -lende fuktig mark -rand stålrand i bröd -slag kött av nyslaktat djur -tev N lukt av ngt ruttet-våt om trä otillräckligt torkat, rått

4 rå* jfr råd[e); om ~ er möjligt råb(e) s*rop(e)

råd* o. rå, han vet ikke sin arme ~ han vet varken ut eller in -gjerd N åtgärd, förhållningsregel, beslut -ighet disposition, förfogande; til min være ute av ~ over sitt bo icke råda över sitt gods, vara satt under förmyndare -mann «e nedan -riken N egenrådig -s|dreng rättare -s I kone hushållerska -snar snarrådig -snill rådklok -velde N rådighet, förfoganderätt

rådd röta -en rutten -dyr saprozoer -ne ruttna -planté mullväxt, saprofyt -svamp saprofytiskt levande svamp

1 råde o. rå råda; ~ orN komma till sig, repa sig

2 råde stensnultra, kamgylta rådmann* magistratsledamot; chef för

avdelning inom kommunalf örvaltn., t. ex. teknisk hög ämbetsman i departementet med särskild uppgift att leda avvecklingen efter ockupationen

råe N fuktighet

1 råk=2 råke

2 råk* spår, gångstig för kreatur

3 råk Jfr 1 rekster

1 råke råge, liten hög

2 råke blåkråka Coracias rål skrän

råm slump, tillfällighet

1 råme träffa; jf r ramme

2 råme fuktighet (jord-~) råne fargalt

rås N löpning; gång, väg; växt; råk, isränna

råt||e röta; framkalla röta i ngt, skämma -ten —rådden; ~ snø lös, smältande snö råv hustak

S som betyg Særdeles tilfredsstillende (Stf.) motsv. A -kandidat student med S som sammanfattningsbetyg i artium; ingen M-kandidat ble antatt, bare ~er sabadiilefrø lusfrö

sabb klumpig person -e röra sig trögt -ejføre dåligt väglag sabelrasler sabelskramlare

sadel* geoi. antiklinal -brugde diai. upphöjd kant bak på hästsadel -hynne sadelbossa -rygget svankryggig -sel grönlandssäl Phoca groenlandica -tak* vanligt kroppåstak -trykk sadelbrott -tre sadelbom

safe (seif) eldfast (kassa)skåp ei. skrin saft* -stigning savning, savstigningsag

sag såg -bruk sågverk -hai jfr -rokke -krakk sågbock -mugg sågspån -rokke såghaj Pristis -skjærer vedsågare -takket blad sågtandat -tang jfr blæretang saga sarsk. isländsk historisk saga -tiden* sagn sägen

sak sak; rättssak, mål; det er ~er det är don (något som duger); det er ingen ~ det är en bagatell; syn for <-~en sägen; med uforrettet ~ ärende; anlegge ~ börja rättegång, uttaga stämning -e|fa|| hist. saköre -es|løs » viss sak oskyldig -fører* advokat alltid examinerad jurist som auktoriserats att under ämbetsansvar föra mål i underrätt, jfr advokat -s|anlegg stämning -s|-omkostninger rättegångskostnader -søker kärande -søkte -volderen svaranden

1 saka* N uppge; kasta bort

2 saka N anklaga; p. adj. skyldig sakk sjönk; jfr søkke

sak||ke* bakut bli efter -ning sjö. dejsning

1 sakne sakna(s)

2 sakne jfr saktne

saks* -e|dyr tvestjärt Forficuia sakt||e* -ens nog, visst; det kau du ~ gjøre verkligen -fer'dig som ej gör buller av sig, stilla -ne sakta, stilla, lugna; =-nes -nes bedarra, stillna av; stormen ~

1 sal* annen ^ om da. förh. våningen två trappor upp; jfr etasje

2 sal =sadel -e sadla -e|sel se sadel salar—salær

salg försäljning; til salu saling sjö. salning -s|kne sjö. kindback salme* -bok psalmbok; V kortlek salmi ragu med svamp Salomons segl rams Convallarla polygona<um salt*, ~e tårer bittra -e saltbeläggning salve smörja; Herrens ~de smorde -Ise* smörjelse; den siste ~ salve't V servett

salæ'r arvode tiii advokat; [auktions]p ro vision

1 sam N enighet -d enig

2 sam-* -aldret samtida -band* äv. förening (S)-bandsstatene Förenta staterna, usa -byrd släktskap -drektig endräktig -drift* kooperation -døgn (helt) dygn -eie gemensam egendom, egendomsgemenskap -eina N förena; Dei sameinte nasjonane (SN) fn -fengd samtagen, osorterad; sammalen -frukt sammansatt

frukt -full, tre ~e år tre år i sträck, tre långa (runda) år samfund -funn* sällskap; samhälle -s|-spørsmål sociala frågor -s|ånd allmän anda

sam||hold sammanhållning -hug N sympati -høve N överensstämmelse; förhållande -kvem* förbindelse, samfärdsel -lag förening, bolag; bolag med ensamrätt att Sälja sprit inom en kommun -leie gemensamt förhyrande; samlag -lyd samklang; medljud -navn appellativ, artnamn -røde N samtal -røre hopröring -skipnad organisation, förbund -stava N samstämma -svar överensstämmelse -ty dig synonym -veide* statsförbund; Det britiske Sovjetsamveldet -virke kooperation -virkelag konsumtionsförening -vit'-tighet samvete -viftighetsnag samvetskval -vær samvaro -yrke N kooperation

sama seg N passa (sig) samarie prästrock same lapp -språk lapska samlj|e*; ~ seg återfå fattningen; en ~et opptreden enigt; jeg kunne ikke hva han sa hålla samman, uppfatta -ing* fog, skarv; sammanträde; session; er du rent fra sans og har du alldeles förlorat vettet? -ings|bøyle sjö. förenings-klam -ings|navn -ings|ord kollektiv samme*, det kan være det~ gör ingenting -steds på samma ställe sammen samman; slå sønder og ~ slå i kras -heng sammanhang -hold samman |hang, -hållning -holde* äv. jämföra -likne jämföra -skrap sammelsurium

sams* ense; gemensam; i blandning om

vartannat; <—e tak samtidiga sand* sandig strand; punktum, strø ~ på punkt och slut -arve narv Arenaria -bak-keJs(e)* jfr -kaker -b\?u\=-gods -flyndre* sandskädda Pleuronectes limanda -godS slags sämre tobak av de lägsta bladen -kaker* nng.

mandelformar -klitter sanddyner -kvefs N=-veps -kverv piggvar -lo större strandpipare -marehalm strandråg -mele brant sandkulle -mige jfr -musling -mile sandhög -musling sandmussla Mya -mørkle stenmurkla -orm sandmasksandpil

Arenicola -pil pilarten Balix arenaria fusca -pumpe sandsugare; äv. skydrag, tromb -ryle strandpipare Aegiaiites -skrubbe varietet av -flyndre -spån ankarpynt -star sandstarr Carex arenaria -VepS rovstekel

sang sjöng; jfr synge; s. sång -bund resonansbotten -cicade* sångstrit cicada -er* sångfågel -lerke* Aiauda -

svane* vild svan Cygnus musicus -trost* taltrast sanikkei sårläka Sanicula europæa sänk sjönk; Jfr 1 synTce sänke samla

sankthans midsommar -blomst skogs-näva, midsommarblomster -bål midsommareld -oldenborre pingborre Bhizo-trogua solötitialis -Orm lysmask

sankt||petersfisk sjöhane zeus faber -veits-

dans danssjuka sann*, jeg sier for sant jag försäkrar; sant nok visserligen -dru sanningsenlig, sanningskär -het sanning; ~en tro sanningen att Säga -hetSbeviS i ärekränkningsprocess bevis att den äreröriga beskyllningen var grundad -kjenna N erkänna -røynd N bekräftad gm erfarenhet -sydlig sannolik -sy'nlighetsberegning sannolikhetskalkyl sans sinne; de fem ~er; sunn ~ sunt förnuft; sjuende ~ fickalmanack -e uppfatta med sinnena; fatta -ejbedrag sinnes I villa, -illusion, hallucination -e I billede sinnesåskådning -e[kake örfil, »tankeställare» -kverving N hallucination -elig sinnlig -eliggjøre försinnliga -e|redskap sinnesorgan -ning uppfattning med sinnena, iakttagelse santerning sjö. surrning, vulning sar kyndel, saver Satureja sarre huttra; puttra sart späd, vek; ömtålig sarve kläda (surra) ett tåg

1 satt* stadgad; ~ vesen; ~ alder

2 satt V setat; se sitte saturei=sar

sau får, särsk. honfår -e|skjell ätlig hjärt-mussla -e|tang krustång -kve inhägnad för får -vaer bagge, gumse saug=sag'

saum N söm -fara N nagelfara saup kärnmjölk saur smuts; gnäll

saus sås säv=sag säve N säv savl dregel -e dregla savn saknad, brist -e (D)=sàkne scepter spira SCh- se sj-, skj- schveitser* jfr sveiser score (mål) göra mål se*, ~ at se till; ~ til se på -er siare -glass glasögon; monokel; förstoringsglas

sebra sebra -snø snöfält på skuggsidan nedanför den egentliga snögränsen sed* -elighetsattest testimonium vitæ, bevis om god vandel -løs ohyfsad; osedlig -vanlig vanlig; vanligen seda N uppfostra; väluppfostrad seda't långsam, sävlig sed|]del pl. -ler lapp för excerpt, anteckningar o. d.; nota; sakkatalog på -ler real-katalog på lösa lappar -del|bok plånbok

1 seig sjönk; se 1 sige

2 seg pron. sig sege N muskel segg N stor karl

1 segl skära -blad skärfloka Faicaria

2 seg! sigill

3 segl=m7

sei gråsej -ufs storsej seiande N värd att berätta; ~ segner gamla sägner, händelser som man kommer att minnas seid förr trolldom

1 seier seger -skjorte segerhuva

2 seier is, som segar; løpe~

seig seg; klibbig; et arbeid drygt seig||erovn segringsugn -re smälta ut en

lättsmältare metall ur en legering seil segel -dukssko smärtingsko -e segla

-er seglare; äv. fågel cypseius sein o. sen* -kvelds sent på kvällen -rådig N sen att bestämma sig seinka N försena seise sjö. binda, sätta fast sekk* -e|beger månviol Lunaris b?ennis -Biförslag förslag, som söker samman-jämka många olika meningar -e|lerret säckväv -e|spinnere fjärilsfamiljen Psy-chidae -svulst cysta

1 sekke tömma i säck

sekreter sekreterare; sekretär seks*, det sier ~ heter duga -er siffran 6; uslaste möjliga betyg -ten (ofta utt. seis-ten) 16 -tring -æring sexårad båt

1 sel säterstuga med sovrum och kök

2 sel säl(hund) Phoca -spyd harpun -vær plats, där sälen brukar gå tili

3 sel själ, f uttr. min ~

4 sel lugn, stilla om flod« vatten

sele sele; ~r hängslen; legge seg i lägga manken till, anstränga sig -tøy seldon

seige (utt. sälle) sälja -brev köpekontrakt se\\ß=silje -asal vitoxel -rønn oxel seljemansmesse förr helgdag 8 juli selle karl; en snodig ~ en konstig kropp sel||skab o. -skap* bjudning; bolag -ska'-pelighet sällskapsliv, umgänge selsnepe sprängört cicuta viros^ selv själv; till och med; ~ om även om, om än; hans eget ludre ~ jag -angivelse självdeklaration -annen med en i sällskap -beskatning frivillig beskattning t ex. tin försvaret -besmittelse självbefläckelse, onani -bestaltet med självtagen myndighet -eie full äganderätt -føl'gelig självklar; adv. naturligtvis -gjort; ~er velgjort själv är bästa dräng -hjulpen som kan stå på egna ben, självförsörjande; stemmerett for enhver ~ mann -hør egen iakttagelse -koker te-maskin, samovar -ros eget beröm; ^ stinker -sagt självklar -samme, den ~ just densamme -sikker tvärsäker -skyld-nerkausjon proprieborgen, borgen såsom för egen skuld -styre självstyrelse; kommunalt ~ -syk egoistisk, egocen-trisk -syn egen iakttagelse, iakttagelse i första hand; et ved ~ vunnet kjennskap -tekt självpantning -tilfreds självbelåten -tredje Å med två i sällskap semester termin

sem[o]ul[j]egryn semolinagryn av vete sempertin* Silybum marianum sen* -drektig -fer'dig* långsam sende* -mann sändebud, legationschef sendingskost förning

sene sena; = -gras -gras -gress se sennegras -polse simpel korv av senigt kött

seng* -e|bånd sänghjälp -e|hest löst sidobräde i säng -e I hygge bäddjacka -e|-

stav -ejstokk sängstolpe -reinad N sängutstyrsel

sen||ing kos sinande -ku sinko senke* «., -n sänksten på not; förstärkning, tjock del av axei -hammer* över-sänke

senke|jstykker -verk faskiner senn, i ~ på en gång; smått om ~ så småningom

sennegras -gress en starrart carex vesicaria sennesbelg sennabalja av cassia acutifoüa senter sjö. långsent, berghultsplanka sentralbord telefonväxel separ||asjon hemskillnad -ere* ådorna äkta makar skillnad till säng och säte (hemskillnad) sepe se sæbe

ser N = sær -høve N särfall -hått N särskild egenskap

Serin Syren Syringa vulgaris

serret(e) jfr begredelig sers N se særs sertifikat* särsk. körkort servant kommod, lavoar serve serva; klä tåg servelatpølse medvurst sesjon* särsk. inskrivningsförrättning för värnpliktiga

sess plats -e anvisa plats 1 sete säte; äv. bakdel; jfr vike -bad sitt-bad -baller skinkor, k linkor, sittkuddar -ben sittben -bensknute bärbensknöl, Skinka tos hä-t -fødsel -Stilling vid förlossning sätesbjudning 2, 3 sete se sæta setel N=seddel

1 seter geoi. issjöterrasser

2 seter* fäbodvall -bu fäbodstuga -stø mjölkningsplats vid säter -vold inhägnad gräsvall vid säter

set ning sats -s|kjede satsfogning -s|rekke satsbindning setre ligga vid sätern; han i fjellet har sin säter

1 sett*; på ~ og vis* äv. på ett eller annat sätt

2 sett* ryck, tag, hopp; samling av sammanhörande ting, sats, garnityr (tand-sett); et ~ ioy en kostym, omgång (kläder); et ~ dekketøy duk med servetter

av samma tyg; det gav et ~ i meg klack till;

i et ~ oavbrutet; i månge ~ reprisersett

3 sett sätthammare -ambolt plugg, pligg,

litet städ att. sätta 1 hålet på de stora -StOkk

den lodräta brädan i en trappa

1 sette* jakt. föda; ~ sitt ur ställa; sett at antag; en hevelse seg en svullnad sjunker (går tillbaka); ~ et ben av amputera; ~ opp er» kuiv slipa, vässa; ~ på lägga på kreatur; været seg stadgar sig; ~ på fallet fira -dam fiskdamm -fisk fiskyngel till odling -pil pilstickling

2 sette - i sms. vice -dömmer särskilt tillförordnad (vikarierande) domare -skipper eg. kaptens ställföreträdare; person med begränsad befogenhet att föra [mindre] fartyg [i kustfart]

setter harhona

1 sev N källsprång

2 $ev=siv

sevenbon Sävenbom Juniperus »aDin*.

sevje sav; saft og ~

sevle barka

sgu eg. så gud, gunås

Si- ofta—sv. ci

1 si, sige (D) o. N seia säga; ikke noe å ~ att betyda

2 si sil -e sila

3 si- i sms. ständigt -drukken ständigt full -regne regna oavbrutet

4 si, på si eg. på sidan; extra sid låg, sidlänt

1 sidd[e] längd; ~(e)n på kjolen

2 sidde (D)=sitte

side sida; til ~ å sido -ben revben -fartøy låringsbåt -ordne sidoställa, samordna -Stille lik-, jämn [ställa -stykke motstycke siden sedan; eftersom siffer chiffer; jfr toll

1 sig sjunkande

2 sig* samling av insipprande vatten

3 sig- N se siv-sigd skära

1 sige, impf. se(i)g sippra, rinna långsamt; varene ~r inn

2 sige (D) O. si säga; enn ~ se enn; etter ~nde enligt uppgift

siger N seger

sigra N segra

sik N liten bäck

Sikk blecks lagarterm sicka

sikka N ruska, skaka, stöta

sikklinge slöjd, sickling

sikle dregla

sikr|[e tillförsäkra, trygga; ta i förvar; ställa under polisuppsikt -ing* säkerhetspropp (bly~, smelte-ingstjeneste mil. bevakningstjänst

1 sikte* b i id i. sovra

2 sikte syfta

3 sikte beskylla; inleda polisundersökning mot -de jur. svaranden under av domare ledd forundersøkelse; tiltalebeslutning mot ~ -Ise beskyllning

si i sandål, tobis Ammodytes -an d små-

skrake, pracka Mergus serrator sild sill ciupea; ikke verd en sur två ruttna lingon -elbenssting kråkspark -e|bens-vevet vävd som kråkspark -e|hai hå-braild Lamna cornubica -e|hVal 1'Örval Balænoptera musculus -e|kOtige sillkung

-e|måke sillmås -e|størje tonfisk sild||e sent -ig sen silder porlande, sorl; jfr silre

1 Sildre bräcka Saxifraga

2 sildre porla

silje -pil sälg Salix caprea

silke* siden; snarreva -and dopping -ape sidenapa, uistiti -fronten anhängarna av »medlidandeskampanjen» efter kriget -føre fin snö -hatt^flosshatt -orm silkesmask -spinner silkesfjäril -spån sil* kesavfall -visp gökblomma sill diai. skulle silla N droppa tätt, rinna silo* -for ensilage silre porla

sime tåg; kir. hank (hår~) simili, similje- i sms. oäkta simle renko, vaja -koll norsknoppa

1 simmer Anemone jfr kusimmer

2 simmer antal av 40 hudar

simp||el*; -le folk förr folk av arbetsklass,

»sämre folk* -elthen helt enkelt simshøvel not-, spont|hyvel sin*, mannen sin hest N mannens häst

1 sina N glida sakta

2 sina N slita

sind se sinn -ig betänksam, lugn

sinder hammarslag g

sindra N smula sönder; gnistra

singel* grovt grus, klapper

single klinga, klirra

singott! väl bekomme! prosit!

1 sinke sinka; klackjärn; v. sinka samman -sag slitssåg

2 sinke försena, fördröja, uppehålla; s. sölkorv; tjockskalle; öknamn på lärjungarna i -leksen -lekse lägsta klassen

1 sinn sinne; til sinnad -a—sint -a I tag g argbigga -sykeasyl sinnessjukhus

2 sinn N gång

sinne häftig vrede; i ~ i vredesmod sint ond

sipp benägen att ta till lipen sippe lipa sir prydnad sir is's syrsa

sirlig*, den ~e stil ung. marinismen sir[t]s finaste färgat kattun sisal||gras -hamp falsk manilahampa sisik, sisken [grön]siska Acantws [spmus] sisle v. sippra; fräsa; s. bäck SiSSelrot stensöta Polypodium vulgäre sitant jur. kärande sitar cittra

sitgult en gul lackfärg

sitre darra

sitte* -fjøl sittbräde

sitter|]rokke darrocka Torpedo -ål darrål Siv säv, vass -bukk rörbill Donacia -høk brun kärrhök Circus aeruginosus -sanger sävsångare Acrocephalus schoenobaenus -Sko

sävtofflor -spurv sävsparv sive sila, sippra sivja N besvågrad sixpence* sportmössa sj- ofta —av. ch-, sch-sjaber klen, dålig Sjåke jfr sjangle

1 sjakre om fågel kraxa

2 sjakre schackra

sjalte koppla in; foga in i programmet;

~ ut frånskilja, utesluta sjangle ragla, vackla sjanse chans, ta en ~ av. risk

1 sjapp* liten butik

2 sjapp siam, sörja, smuts; snömodd -is issörja -e trampa i smuts

sjark slags båt sjask siam; fusk

1 sjau oväsen; tungt arbete, jobb, sjå; å flytte er en fæl~ -e* arbeta hårt -er sjåare

2 sjau (D) munterhet, skoj; adj. skojig sjekk check

sjel dial. själv

sjelden sällan; sällsynt; hun er ~t pen sällsynt vacker sjen||anse -ert se gen-S i svann =skjedevann sjirtingbind klotband sjoe susa

sjof|lel (w) skamlig, oanständig, oblyg; luggsliten, sjaskig; det er av deg nedrigt, simpelt -elist oblyg person -le behandla föraktfullt sjog N sus -a susa sjokke gå tungt och lunka sju- ofta,=syV-

sju=syy -skjære=sankihansblomst sjuske slarva; slarvig person -t(e) slarvig sjy köttjspad, -saft, -sås sjø o. (B) Sø sjö; särsk. i sms. hav; la ham seile sin egen ~ svara för sig själv -anemone havsanemon -aure = -ørret -ben, sette ~ gå bredbent -bjørn* en säiart otaria -hwr$=-pinnsvin -bruk bruk till sjöss; näring, som drives till sjöss -burd N sjögång -djevel djävulsrocka, havsdjävul -drev N sjöstänk -dyktig sjövärdig -edderkopp havsspindel -etat marin -fjær sjöpenna -hare en snäcka Aphysia -katt havsmus -knelere familjen stomatopoda bland kräftdjuren -konge*

alkekung -kork —dødningehänd -liljer liljestjärnor -\ave=-bjøm -maleri marinmålning -mUS en borstmask Aphrodite; =-katt -nål kantnål -orre svartand -pinnsvin sjöborre -pølse sjö|korv -gurka -ravn storskarv -rokk skum -sak sjörättsmål -skrøne skepparhistoria -sterk motståndskraftig mot sjösjuka -svak benägen för sjösjuka -tulipan havstulpan -ulk gammal sjöbuss -veisregler sjöfartsregler -vern sjö|försvar, -vapen, marin, flotta -øre näckröra -ørret havsöring

sjøl(v) N=selv -berging självbevarelse -byrg stolt -dåring självbedrägeri -hug egoism -melding självdeklaration -mint självmant -tøyming självbehärskning

1 sjå N v. se; s. utställning -leg N ansenlig -sam, om plats där man ser bra

2 sjå sq skjå sjåfør chaufför ska y. jfr 2 skadeskabb

skabb* särsk. på djur -hals slusk; sjåp

-mid -mit skabbdjur skabelon schablon -hugge malla skabilken -hode bulvan, perukstock; skällsord om fula personer hästskrämma

1 skade skada; jeg kom i ~ for å gjøre det råkade ut för -bot skadestånd -fro skadeglad -sjløs* särsk.jur.; saksomkostninger fullständig ersättning för alla direkta och indirekta rättegångskostnader -s[løsbrev [intecknad] revers som hypotek för annan revers

2 skade o. ska v. skada; det skar ikke skaft* bot. stängel -e|støvler långstövlar skaga N skjuta Ut som en udde

skage seg om vind skrota sig, ändra sig skakk sned; pä ~e på sned -kjørt illa

hanterad; äv. urspårad skal v. skall

Skalk* stock varpå takskägget vilar -herming parodi -e|skjul bluff skall skal -dynge särsk. hög av musselskal i kjøkkenmøddinger -lus larvsnäeka -støtte spindel i snäcka

1 skalle skala

2 skalle* dansk skalle; torr backe; fiskegrund; v. ge danska skallar -panne flint-skalle -s bli skallig

Skalot schalottenlök Allium ascalonicum Skalte, ~ og valte styra och ställa skam skam, blygsel; i sms. ofta som hör till könsdelama, blygd-; gjøre til ~ göra om intet -by missbjuda -kjøp köp för vrakpris -melig* du tar ~ feil du misstar dig absolut -pris rövar-, vrakpris -rose överdrivet berömma -skutt skad-skjuten -slå slå fördärvad skamfere gå illa åt, skamfila

1 skamme seg skämmas -krok skamvrå

2 skamme ut skämma ut skammel pall; trampa i vävsto skandskrift skandal-, nid|skrift

skant tillmätt del, portion -a N tillmäta; jämna till

1 skap (N) skapnad -aktig tillgjord -laus formlös

2 skap skåp; skämts, arrest, »burk»;

skämts. TUS

skap||e*, ~ seg göra sig till, sjåpa sig -eri tillgjordhet -ning varelse skar ljusveke -a N skard inskärning, klyfta

1 skare* På «nö -hopp första kullen harungar -rype fjällripa

2 skare* hop; v. lägga upp i rad

3 skare skyffla samman giöd på spisen; putsa ljus

skark hästkrake -en skröplig Skarn* (D) exkrement, gödsel, träck; det menneske den usla människan -bas-se

tordyvel -plass avstjälpningsplats -tyte odört Conium maculatum

1 skarp* vass; skrumpen; om jord torr och ofruktbar

2 skarp egg; den spetsiga delen av ett skeppsrum {før-, akter-

skarre skorra

1 skarv slyngel, odåga -a N jämna ut; vara slösaktig -e- i sms. dålig, usel

2 skarv naken bergstopp Skar[V]økS Skarvyxa med egg på tvären skat toppända av fällt träd -a N toppa

o. kvista; smalna av uppåt skate rocka Raja

skatt* -bar beskattningsbar -e|bevilg-ningsrett beskattningsrätt -e| borger

skattskyldig medborgare -e|likning, skattefördelning, taxering -e're skatta, värdera högt -e|snyter skatteskolkare, falskdeklarant -e|takst taxeringsvärde mots v. skattekrona

skau = skog, skov; gutta på ~en särsk. pojkarna i motståndsrörelsen skaut huvudkläde

skave* avsickla -gras -gress fräken Equi-setum -jern -klinge sic kling skavi snödriva med skarp kant; störtsjö

skei =skje

skeid N (läro)kurs; vägstycke som tillryggalägges i ett tag; tidsskede; kapplöpningsbana skeidning anrikning på torr väg

1 skeie vika av från vägen; göra utvikningar från ämnet; ~ ut komma på villospår, leva utsvävande; sjö upphöra med vakten, »ske ut»

2 skeie avskeda

skeis, gå ~ med gå illa för skeise N skridsko skeivla N gå skevt; bringa i olag ski kastvedträd; skida -gard skidgård, gärdesgård -låm N skidspår -renn skidlöpning -tupp skidspets skidden=skittenskib

skib=s7cip -be köra på porten skifte* byta [om], ömsa; dela; växla om tåg; 6. arvskifte; —vang; —skyss tura om -forvalter domare som handlägger dödsbon, konkurser m. m. -rett jfr -forvalter -samling sammanträde med delägare i konkurs- eller döds|bo -tomt rangerbangård skifting bortbyting

skikk* bruk, sed, god ordning -elig ordentlig; anständig; pene, ~e mennesker respektabelt folk -else* gestalt, form skilderhus vaktkur skilje N gräns

Skil(l) bena -e skilja; bena; s. gräns; skillnad; ~ seg skära sig -e|stokk skälspröt \ väv -ning bena skilleg N tydlig

skilling förr misr. 2,3 öre; aiim. slant, styver -e sammen »skramla», sala skiltlord N villkor -slmon N skillnad -slmål N skilsmässa skilt skylt

skimaning sjömaning skimle mögla

1 skimlet möglig

2 skimlet skimlig, grå; en ~ hest en skimmel

skimmel mögel

skin N sken -ver långvarig torka o. hetta -år torrt år sking|jer gäll -re klinga, smattra, ljuda gällt el. skarpt skink en ödla Scincus

skinke* -ermer i damdräkten upptill vida ärmar

1 skinn* sken -ba'rlig livslevande; tydlig; den djevel, den ~e selv djävulen

2 skinn skinn, hud; gå ut av sitt gode ~ krypa ur skinnet -fattig utfattig -hyre skinndräkt för fiskare -kåpe pälskappa, dampäls -merr skinkmärr syk se ned. -tryter pi. odon -vengje -ving flädermus -vingede rätvingar

1 skinne s. skena; fjäder på nothyvel -ben skenben -buss -gangsvogn rälsbuss -Støt skenskarv

2 Skinne v. skina; kornet ~r av säden brännes bort av solen

skinnsyk svartsjuk, avundsjuk

Skip' o. sk ib (D) skepp, fartyg -mann äldre

betrodd matics -mannsgarn sjömansgarn -pe se skibbe -s|ferer befälhavare på handelsskepp -s| holder sugfisk -s|orm skeppsmask -s|søm spik på 50—125 mm -s|tvebak skepsskorpa skipa* N ordna, organisera skipeleg N ordentlig, välordnad skiple stuva om; störa; förrycka Skipnad ordning, organisation skipper skeppare -sardiner norsk brisling i olja -skjønn praktiskt omdöme; på et på en höft -tak (enstaka) krafttag skippund skeppund, ung. 160 kg skir skär, ren -sel N dop skitt smuts; strunt; å -fin tillgjort fin skitten o. skidden smutsig -ferdig snuskig -tøy smutskläder

skive mål-, skott|tavla; urtavla -bfomst bot., diskblomma -gople stor manet -skytning målskjutning -snegl skiv-snäcka Planorbis -spalter skivyxa flintyxa skjaga N ragla

Skjald skald särsk. om isländsk skald; jfr dikter

1 skje sked; slev -gås -heire=-sfor& -slag slagbom i väv -mat soppmat

2 skje hända

3 skje ut, = 7 skeie skjebbe N abborre

skjebne öde; takk iron. så, det var härligt! -svanger ödesdiger -tro fatalism skjede skida; slida; bladfot -hornede avdelning av idislare boskapsdjur -kne pil-, ormrots I ört, trampgräs, åkerbinda Poiy-gonum -musling knivslida, musslan -sopp svampsläktet Epichloe

skjedevann salpetersyra

skjefte stock på gevär -gras -gress ett slags

fräken Equlsetum hiemale

skjegg, ~et på en nøkkel axet -pest skäggsvamp -ulke bottenmus skegla N skeia

skjekte lång smal båt; barkass; fon- pil

1 skjell [fisk]fjäll; mjäll; musselskal; mussla; särsk. ätlig blåmussla; det falt som ~ fra hans øyne -banke musselbank, skalbank -brosme vanlig bartel, kumrill fisk -dyr myrkott -rot vätteros -sand geoi. skaisand

2 Skjell råskillnad; skillnad; skäl; komme til ~s år og alder komma till mogen ålder, få folkvett -e, det deg ikke rör

Skjelle* gräla ~ og smelleskjelme

skjelme ärtbalja skjelne göra åtskillnad skjelte N rysning skjema* blankett, formulär skjemdarverk N nidingsverk skjendig sk ändlig, nedrig

1 Skjene kesa om nötboskap

2 skjene bryta upp mussla

skjenk skänk; traktering med spritvaror -e servera te, kaffe -e|bevilling -rett spriträttigheter -e|stue skänkrum i värdsbus skjenn bannor, ovett -e banna, gräla; skända, våldföra; gräla inbördes -ejpreken moralkaka -s|mål gräl

skjensel skam, skandal skjeppa 1/„ tønne skjerda N skräda; minska skjerding grytkrok skjere* plogbill

skierf halsduk; knutet skärp, axeljskärp,

-band, -gehäng; serafimerband o. d. skjeim* bot. flock -brett avdelningsskärm; person som man skjuter framför sig och låter ta ansvaret -tre skärmträd tiii

skydd mot sol o. blåst

skjerp (förmodad) malmfyndighet skjerpe göra skarp; söka efter malmfyn-

digheter; ~nde jur. försvårande skjerr rädd, skygg skjessjja N ha lust -e aptit skjev sned, skev; det ~e tårn lutande

1 skjeve snegla; gå skorna sneda

2 skjeve skärva; se i sin brors øye grandet

1 skjold sköld -bille sköldbagge -bukkel -bule sköldbuckla -drager vapendragare; frossört -lUS* Coecu

2 Skjold fläck, i sht om svagare f?äck på kläder, som står kvar sedan en annan tagits ut.; jeg

har tatt ut flekkene, men det står ~er igjen -et(e) flammig skjor skata

skjorte* -flak det nedersta av skjortan skjot N snabb -hest N hingst skjul* gömställe; leke ~ leka kurra gömma; i ~ i mjugg -e dölja sk jur skata skjæk(e) kätte skjæker skaklar, pl. av skåk skjæle skjul

1 skjær* ren; en ~ hud en fin hy -sommer poet. högsommar

2 skjær* klippa

3 skjær lättskrämd

4 skjær ljusning; färgskiftning; skimmer; et ~ i ost

5 skjær ängsskära Serratula

6 Skjær eg. som kan skäras; ~t tre rätt-kluvet; ~t kjøtt rent från ben och senor; rugen er ~ mogen för skörd

1 Skjær jfr kaldskjer

1 Skjære v. skära; s. sax; ansikter göra gubbar, grimaser; ~ smørbrød breda; jfr skåren -kiste hackelsekista

2 skjære skata -vinge liten mager varelse skjærrtokk sjö. karvel

skjærsøte ädel el. norsk stålört skjølp skölpjärn, hålmejsel

1 skjønn* adj. -ånd estet, skönande -lesning välläsning

2 skjønn* subjektiv mening, åsikt; förstånd, omdöme; överslag, ungefärlig beräkning; sådant rättsligt uttalande

som under domaransvar men utan ledning av detaljerade lagbud angives och får bindande kraft, t. ex. värdering; skatteyterens ~ vil lett bli stående mot likningskommisjonens ~ skattdragarens åsikt kommer lät,t att stå i strid med taxeringsnämndens; etter ~ på känn, på en höft; etter beste ~ efter bästa förstånd och samvete; etter et løselig ~ ett hastigt överslag; etterrettens ~ beprövande; dommerens ~ domarens diskretionära omdöme -e bilda sig ett omdöme; förstå; det fornødent befinnes (prövas) nödigt; ~ over göra ett överslag; jfr på~ -er förståsigpåare -s|forretning värdering, uppskattning gm följ. -sjmann syne-, värderings {man, av rätten tillkallad sakkunnig -sjmessig beroende på envars omdöme, subjektiv; ungefärlig -som som visar omdöme, klok, takt-, mått jfull-s|spørs-mål omdömesfråga skjøns[k] V, på en halv ~ på en höft, på måfå, som det faller sig Skjønt fastän, ehuru

1 skjør* om ton spröd -hatt kremla Russuia -lokk stenbräken Cystopteris fragills -pil* saiix fragiiis -tistel mjölkfibla, mjölktistel sonchut, -vingesvåk ormvråk

2 skjør löpnad mjölk -ost sttrmjölksost Skjørbuk Skörbjugg -SjgraS* Cochlearia skjøre spricka i timmer; glödhög i ugnenskjør pa

skjerpa N frusta

skjørt kjol; der var ikke et ~ inte ett kvinnligt väsen

1 skjøt skarv

2 skjøt skört

3 skjøt sköte; på ~et i knät; legge hendene i r^tt

4 skjøt N snabb skjøtbarm skothorn

1 skjøte s. skot; v. sköta i, skarva

2 Skjøte köpe-, gåvo|brev, i allm. handling

varigenom fastighet (skepp) överlämna? till ny ägare; fångeshandling; v. överlåta skjøtesløs vårdslös

skjøtstue=skytningsstue; på Tyskbryggan i Bergen samlingslokal skjøtte sköta

1 skjå genomskinlig hinna, t. ex. oxblåsa -flyndre glasvar Lepidorhombus whiff -lykt lykta med oxblåsa o. d. i st. f. glas -rute fönsterruta med skjå -veng(je) flädermus

2 skjå skjul

Sklette N snöblandat regn Skli åka kana, glida -e kana s. Sko* der var mat over en lav ~ massvis, »i långa banor» -duk skoning -lisse skosnöre -lest* en djupvattensfisk Macrurus rupestris -m^'kex*—klyde -stall nödspilta för att sko istadiga hästar -stikk sjö. skotstek

1 skodde dimma

2 skodde slå; jfr skåte

3 skodde täcka

skoft sammanhängande vilo- el. arbets-stund; stjärt på fågel

1 skofte rasta, sluta arbetet, skolka

2 skofte grovt bröd, kli-, häst|bröd skoftensere, skoftisere kritisera, göra narr skog o. (D) skov skau skog -bruker person, som lever av skogsbruk -bunn mylla i skogen -burkne en hög ormbunke Athyrium -due blåduva -eple vildäpple -fall vindfälle -fast helt igenom skogbe-Växt -firfisle skogsödla Lacerta vivipara

-flatbelg backvial -høns skogsfågel -kjerring huldra med hästsvans -gang förr fredlöshet -kant skogsbryn makk larv av tallspinnaren -mann människoapa -maur skogsmyra -Olm om kreatur som trotsar rovdjur -simann skogsarbetare; skogsvandrare -sneppe* Tota-nus ochropus -stjerne* duvkulla -tyning

skogsskövling -ved ved direkt från skogen, icke sågverksavfall -øyding =-ty-ning

skogljre skratta; om fågel kuttra -ger|due

skrattduva Columba el. Streptopelia risoria

-ger I latter skallande skratt -ger|le gapskratta sko k N impf. av skaka skokle skakel

sko I N regnskur, skvalp -a skvalpa, skölja

skole*, ta en i ~ läxa upp -bestyrer skolföreståndare; rektor för privat förr äv. kommunal skola -direktør motsv. folkskoleinspektör för ett stift -hjem internat; skyddshem för problembarn -inspektør kommunal folkskoleinspektör -kommisjon skolkommitté; förr skolråd för socken -krets skoldistrikt -penger skol-, termins I avgift -råd kollegium -styre kommunal nämnd för tillsyn av skolorna -time lektionstimme, vani. kortare än

klokketime -vogn övnings|vagn, -bil -år* läsår skolert skolad

skolm skal; skida, balja -e sprita ärter skol||opender* -orm mång-, tusen|foting skolp ho till slipsten; öknamn på nordlandsfiskare

skolt skalle, huvudskål; hjässa -elfinner -e I lapper grekisk-katolska tappar skonner(t) skonare, skonert skonrok grövre skorpa ung. som graham-skorpa, skeppsskorpa skoptiser e=skoftensere skor se skår skorde jfr skore

1 skore stöd, stötta; strävpelare; v stötta

2 skore—skjerding

skorpe yta (vann~); bröd-, ost|kant o.d.; sårskorpa; hårt barklager skorpion* -flue* hornslända skorsoner scorzonerarötter, rötter av Svartrot Scorzonera hispanica

skorste(i)n* äv. spis skort brist -e fattas, brista, saknas skose (to) gliring, stickord; v. ge stickord skote N slå, regel, stång skotning ofullgånget foster skott för el. akter på båt; skott rum i fartyg; utbyggnad på hus t. ex. för vedskottgamp

-gamp skjutgammal häst -høvl skrubb-hvvei -kalv för tidigt född kalv -renne ränna i vinkeln mellan två tak; timmerränna -rokk spinnrock utan trampa, spinn vinda -sperre kälbjälke Skotte se snett (förstulet)

1 skov se skog

2 skov N liten bit, stund; anfall, ryck skovl skovel -and skedand

skrabb N stenig mark; klen person skraffere schraffera snugga med [kors] streck skrakle skramla -hane rackelhane skrale om vind komma för mycket från

f ören; äv. mojna skrall skräll -e v. skramla, skrälla; skratta högt

skram schakt gjort för att söka en malmfyndighet, schram skramme skråma skrammel skräp skrammereret utstofferad skrangle skramla skranke disk; skrank skrantüe vara skral -en krasslig, »häng-sjuk», skral -ing krasslig person skrap* skräp; slags glögg -handier lump-, skrot (handlare skrape skrapa-r [tupp]lur skrapp [D) duktig; «-»j disiplin sträng skrasle skratta; rassla, frasa Skrat kacklande; övertag -e näpsa, gräla skratle =skrasle skratt[|e -le gapskratta skrauv N skum skravere=skraffere

skravl prat; pratmakare; stackare; hoid Nd på deg käften -e prata strunt . -e]bøtte pratmakare skre skräda; snedda, gå snett; pä ~

1 skred skred, ras

2 skred adj. brant

skredder skräddare; skalbaggen Lethrus ce-i/haiotes -fugl skräddarfågel -ring syring -Søm klänningssöm mots. linnesöm -talje enkel talja -time, i ~n i skymningen skrei[d] (kringstrykande) flock; stim

av fiskar, särsk. torsk; stortorsk skrekk||elig förskräcklig -som skämmande skrell skal; jfr 1 skrelling -e skala

1 skrelling avfall t. ex. av kött

2 skrelling sjuklig (ömtålig) person skremsel fågelskrämma

skrense låta glida ut, skräcka tåg skrent sluttning, backe, brink

1 Skreppe beteckning för växter med stora blad,

t. ex. skräppesyra, kardborre o. skråp Petasites officinalis -blad Stort blad, SOm tar ljuset från andra växter -skog

-skov latinen bredte seg utover og grodde som ~en i eventyret hen over liki og ulikt

2 skreppe ränsel -handler -kar gårdfari-handlare

Skrev skrev; del går over ~et. det går för långt -e stå bredbent; kliva -S grensle skrift* stil -art stilsort -granitt «lags pegmatit med strimmor av kvarts -kasse stilkast -klok skriftlärd -metall typme-tall, tyg

skrifte bikta; «. bikt; ~ ruen slagtröska för att få de bästa kornen till utsäde -segl, under ~ under biktens insegel skrik* -and gråhakedopping skrike nötskrika Garruius skrimøv skräntärna skrinn N mager, torr, ofruktbar skrinnelblom backbränna ArabiB skripa N smeka

skritt steg; i ~et i grenen, skrevet -e uppmäta med steg -gang passgång skriv skrivelse

skrive skriva; ~ seg noe hak øret lägga något på minnet; seg fra härstamma från -mappe portfölj -papir brevpapper -r skrivare; notarie; äv.=sorenskriver -r I brød slags rån av korn- eller ärtmjöl -skrift skrivstil -stue billigt advokatkontor -tøy skrivbordsuppsats Skrog (å) skrov; ~et av et skip, en gås; et stakkars ~ kräk, krake skroll N (stor) skock; sau~

1 skrolle v. skrymma

2 skrolle s. lunta, gammal bok skrop (co) N skryt skroppen N förkrympt skrot* (w) skräp

skrott kropp; ynkrygg skru =skrue

1 skrubb pi. stryk

2 skrubb varg -gal spritt galen -sulten hungrig som en varg

3 skrubb rödvinstoddy -e|bær höns-, skrubjbär

4 skrubb den yttersta (döda) barken 1 skrubbe varghonaskrubbe

2 skrubbe skrubb |flundra, -skädda

3 skrubbe gnida; s. [skur]borste; ~ av klå upp, tukta; ~ seg av pallra sig i väg

skrubbtusse padda; fig. ful person

1 skrue v. skruva; isen tornar upp sig -is packis

2 skrue s. skruv; propeller; en underlig ~ en konstig kropp -blikk skruvskiva -bolt bultskruv -brekker strejkbrytare -gang gänga -mor skruvmutter -palme pandan -pumpe Arkimedes'skruv -stikk skruv |stycke -stål verktyg för utsvarvande av träskruvar -tapp skruv utan huvud -trekker skruvmejsel

1 skrukke s. skrynkla, rynka -t adj. skrynklig -troll gråsugga; skalbagge med rynkat skal

2 skrukke s. näver|ask, -korg

3 skrukke skrocka skrulle skrymma

skrull fix idé, griller -et[e] stollig skru mia N skramla

skru m||let[e] stor, vidlyftig -mei stort, oformligt rum skr u m or=skrue mor skrumpe krympa; ~ sammen minskas skr upp — 1 skrubb -e = 3 skrubbe skruppllgal -sulten «e under 2 skrubb skruslen N skröplig

skrutt||e skjuta upp axlarna -rygg puckel -rygget kutryggig skruv kvarn|skruv, -tratt; samling av 12

kärvar; kvinnomössa med spetsar skry jfr pynte skrykkja N skrynkla skryll adj. som skrymmer för mycket skrymsle N spöke skryp odryg; skröplig skryte N torkat el. murknat trä Skryve sätta «&å i skruv; göra skrymmande skræ se skre-

skrø hosta upp slem; jfr skrøyv Skrømt förställning, sken; spökeri, trolltyg; gjøre noe på låtsa göra något; äv. göra ngt på lek -e hyckla skrøne uppdiktad historia; v. berätta skepparhistorier

skrøyv upphostat slem; skryt -a N överdriva, skryta

1 skrå sned; v. slutta, snedda; ~s over snett över; på ~ -kammer rum med

snedtak -ne slutta -ning sluttning -plan lutande plan; det brakte ham på ~ct på det sluttande planet -pute snedkudde

2 skrå s. skrot; v. skrota

3 skrå förr (gille)stadga, lag

4 skrå tuggbuss; v. tugga tobak -tobakk tuggtobak

skråme bredbladig tångart X skråp utlekt fisk

2 skråp rasslande ljud

3 skråp -e mindre lira Puffinus puffinus skråsikker tvärsäker

skua storlabb skubb knuff, stöt -e knuffa skudd skott; et ~ krutt skuddermann färjkarl skuddermudder, gå i ~ gå, i putten, bli pannkaka av skudre rysa

1 skue s. anblick; utställning; v. skåda -r profet, siare

2 skue—skyve

Skuff (w) [drag]låda; skovel; av beste ^ sort -tyv affärsbiträde som snattar ur kassan

1 skuffe skyffla -I skyffel; (hjort)horn

2 skuffe v. narra, svika, leda till missräkning, leda vilse; mitt håp ble ~t kom på skam; jeg ble ~t jag kände mig besviken -Ise besvikelse, missräkning

skugra N huttra, skaka skuld* N jfr skyld -auke N försvårande omständighet -mink N förmildrande omständighet skulder skuldra; dra, trekke på ~ne rycka på axlarna

1 skuls se snett (under lugg)

2 Skule N skola -soga skolans •!. pedagogikens historia

skulke hålla sig dold, skolka -seddel orik tigt sjukbetyg -syk skolsjuk skulle inf. skola; imperf. skulle; du ~ ikke

ha den boka? har väl icke skullermann färjkarl skulp =skjølp skulpe ärtskida skuls; vi er ~ kvitt

1 skum* (oj) champagne -cikade spott-

strit -såld såll för sädens skiljande från agnarna

2 skum* dunkel

skumle [förstucket] klandra -r lastareskummel

skumme||l -r skum, dyster Skumpe* knuffa; om åkdon skaka, stöta skumpelskudd en som är bortstött, askunge, hackkyckling skump! e=skumpe skumr||e skymma -ing skymning skunding N i i hastigheten

1 skur[d] skåra; skörd -last sågat timmer -onn skörde|and, -arbete -øl slåtter-gille

2 skur skjul, lider

3 skur regnskur

1 skure s. skåra; spår

2 Skur|[e v. skura; la dä ~ låt (det) gå; båten ~er hen over sanden skrapar -e|Stein skjutsten som rafflats ander landisen -ingsj-stripe geoi. glaciärräffla

Skurre skorra, ljuda illa; en ~nde lyd SkurV Skorv Favus; äv. växtsjukdom

1 skusle bort plottra bort

2 skusle öppning i gärdesgård, som stänges med slanor

skussmål orlovssedel; allmännare vitsord;

ha et godt ^ på seg ansceildo

skut framskjutande bergparti; plats, skjul under framskjutande tak, Jfr skott -rygget krokryggig

1 skutt axelryckning -e skaka; ~ seg rycka på axlarna

2 skutt skjuten, se skyte sk UWB—skyve

skvadron äv. eskader -ere skryta, skrävla skval =skvip skvalder sladder, prat skvatre skratta som en skata skvatt s. skvätt; plask! -e skvätta ut; dimpa

skvett* -e skvätta, stänka; äv. rycka till av rädsla -en benägen att rycka till av hastig skrämsel, om människa och häst -lær fotsack skvip diskvatten; dålig dryck, blask skvulpe skvalpa

skvær eg. fyrkantig; tvärskeppsgående; en ~ lear bra, rejäl adv. rakt; han nekter ~ blankt

1 sky s. moln; sette nesen i ~ i vädret -a N=-et -banke molnvägg -brudd skyfall -et molnig -full mulen -pumpe skydrag -seil »skyskrapa», segel ovan boven-bram -støtte inolnstod -våk fjällvråk

2 sky* o. sjy steksås

3 sky adj. skygg -[k]lap skygglapp skygge skugga; mösskärm, hattbrätte -bille mjölbagge -givning schattering skyld skvld; avgift, skatt -mark norsk beskattningsenhet för jord; medelvärde c.

1700 kr., i småbruket dock ansenligt högre

-sette skattlägga, taxera Skylde [be]skylla; vara skyldig; ha att tacka ei. skylla för; han meg penger, takk; jeg ~r ham min lykke; det ~s deg at jeg er ulykkelig; det hans arbeid beror på, är frukten av skyldfolk släktingar skyldner gäldenär

skyll regnskur -e skölja -er skulor -regn störtregn, störtskur; otrevlig överraskning; skopa ovett -vann diskvatten skylp=skiølp

Skyndel N fackla; skyttel Skynding i ~en i hastigheten skyr se skjør skyra N om fisk fly skyss skjuts -skifte skjutsstation skyte skjøt, skutt skjuta framför sig och med gevär; treet blad får blad, lövas; hjorten ~r takker mister (fäller) hornen; slangen skinn ömsar; ~ tankene fra seg slå bort tankarna; ~ seg inn under en annen domstol vädja, appellera till; han ville ~ seg inn under at han har for meget å gjøre skylla på -bomull bomullskrut -linje boktr, mellanslag -s skjuta på varandra -skive skottavla skytje N skjul

skytningsstue tillbyggnad; storstuga; gästabudsstuga

skyts skjutvapen; det svære ~ [det grova] artilleriet

skyts||ånd skyddsande -engel skyddsängel skytte skytt; skyttel; dammlucka skytter skytt -i skytte -kjede skyttelinje skyve skjuta framför sig skæ se skje-, skjæ Skø se skjø

skøy (-k) skoj, gyckel, skämt -er skälm -er|fant landstrykare -er[gutt tjuvpojke

1 skøyte skridsko -løp skridskoåkning

2 skøyte skuta, fiskekutter

3 skøyte N=skjøte skøytesløyse N vårdslöshet

skå i sms. jfr krå -dam avvisare i fiottied skåk pl. skjæker skakel; sjö. rorpinneskål

skål* tefat; geoi. synklinal -fruktfamilien

bot. familjen Cupuliferæ -koppef Vatten-

koppor -orm tusenfoting skåld|ie skålla -ende, ~ het brännhet -varm brännhet Skåle förr storstuga; skjul skån||e skona -sel skonsamhet

skåp polityr som rusdryck

1 Skår skåra; han gjorde et ~ i harken; det er noen ~ i eggen hack; et ~ i gleden en droppe malört i bägaren

2 skår skärva

3 skår* lie sträng

skåre hugga av; jfr skår -øks liten yxa, skogsyxa

skår I en skuren, se 1 skjære; ~ last sågat timmer; -ne smørbrød bredda smörgåsar; han er godt ~ for tungebåndet har gott munläder

skårung(e) årsgammal mås; pojke, som för första gången deltar i s! örre fisketur

1 skåte grov stång eller klen stock; slå

2 skåte andöva; staka båt

sia svagt sluttande om mark -låm slalom

1 slabb slarvig person -e slarva

2 slabb sölande, dröjande

slabbera s tunn soppa; litet kalas (kaffe-

slad||der* prat, skvaller -re skvallra

slae timmersläde

SlafSe Sörpla; Smacka då man äter

1 slag* fel på hjul, skruvar o. d. som gör att dessa ej gå väl -bolt i gevär tändstift -brann murbräcka -e lovera, kryssa; ragla, vackla -el =-vold -falk* jättefalk -flodd hastigt påkommen smärta -fugl rovfågel, i sht örn -jern huggjärn -mark slagfält -tilfelle slaganfall -ugle* strix uralensis-vidde räckvidd -vold »slaål», den arbetande delen av en slaga -åre pulsåder

2 slag-slags; ikke det ~ inte ett spår

3 Slag slaksida på kreatur

4 slag grop i väg

slag||en N fuktig -na fuktas, mjukna slags slag, sort; av den folk av alle ~ slak sjö. -ke göra slak -vann dödvatten

mellan ebb och flod

slakt slaktkreatur

siam* gyttja, dy -bad gyttjebad -herd

härd för anrikning

slamp -ampus drummel -et ovårdad

slange orm; slang; få 1 med ~ förr med streck efter; särskilt utmärkt betyg eximie laudatur -falk sekreterarfågel -gran

Ormgran med outvecklade grenar och buktande

fopp -ham ormskinn -hode blåeld -rot-familien hållrotsväxter -stjerne ormstjärna -tre orm trä -tunge ormtunga

1 slank* smärt -e|kur avmagringskur

2 slank rest, slump slant* hacka i kort

slappskodd icke skarpskodd, slöskodd slarke hänga och slänga; kippa slask* slarvig -e om kläder hänga löst och slappt

slatt* skvätt, rest slatten slapp, lös, slankig slaur V lat person

Slave slav; fästningsfånge; kalfaktor hos officer -frø, han er et ~ född för galgen, ett »busfrö» -ri straffarbete; fästning, där sådant avtjänas slaver slav; russerne er slaver sledsk=sl esk slegel slaga

slegfred {D) frilla, konkubin sleid kana. isbana sleik smickrare -e slicka; fjäska sleip glatt, slipprig, hal; glatt stock lagd på körbana -e slem; sorts Snigel

sleisk=slesk

1 sleiv slev; simfot

2 sleiv drummel; jfr slamp

sleive nedtrampad sko; v. ~ av sted lufsa i väg; ~ av seg slarva ifrån sig slekt* släkte; jfr familie -e brås han ~r på sin mor -skaps|avl inavel

1 slem adj. dålig, ond, elak, stygg; han er ~ til å lyve Svår

2 slem s., i kort siam; lille store ~ slem holt skeppsb. uppklossningsknä, stäv-

följ are slemme slamma

sleng släng, kast, följe; et ~ er det det är ett pack

slenge slänga; la ikke brevet ligge og ~ låt icke brevet ligga framme - navn öknamn -ord glåpord -t(e) slängig, vårdslös slentre gå och driva, flanera slepe släpa slepen slipad sleper bogserbåt sleppen släpphäntslepp ert

sleppert långhårig pensel

slesk lismande, inställsam -e fjäska

1 slett adj. slät, jämn; dålig; adv. alldeles, alis; illa; du ~giid! milde; ingen, intet -bak grønlands-, rätt|val -falk duv-, hönsjhök Astur palumbarios -flyndre -var slätvar -rokke slätrocka

2 slett (klock)slag

1 slette slätt

2 slette v. göra slät; ~ ut utplåna; om vävnad limma; gjelden skulden an-nulleras; ^ tvistigheter slita

3 slette snöblandat regn slett(e)s ikke alldeles, alis

1 sleve kopparorm, orinslå

2 sleve dregel; v. dregla

1 sli slem -ut slemmig

2 si i snål

slibberslabber prat, sladder süel slaga

slig fint slammad malm slik sådan; adv. så (här); er det bra på det sättet slikja N glänsa

slikk bagatell; siam, gyttja; 't* slig slikkjje slicka -eri sötsaker, gotter, sUsk -erter släpärter sli'm slem; ~ på lungene lungkatarr -dyr rotfotingar Rhizopoda -fisker slemfiskar Bienüdæ -flodd kataiT, sjuklig slemav-söndring -pose -sekk slemsäck, bursa -ål pirål

slimse lång, smal tygremsa slind [tvär]bjälke; list slingi|er slingring; ikke noen ~ i valsen! inga krumbukter, inga undanflykter! -re* sjö kränga, rulla s|int||er senor i kött -ret(e) senig Slipe* -ri anläggning för framställning av

trämassa-ri|tømmer massa ved slipp sjö. skillnaden mellan teoretisk o. verklig rörelse för ett propellerslag; nedkastande av vapen från luften; gi på noe släppa ifrån sig, avstå från slippe V. släppa; slippa; hvor var det vi slapp siste gang? slutade; slapp ned t et hull föll ned, kanade ned; øllet er sloppet opp, vi er sloppet opp for øl ölet är slut; ^ til slippa fram slir skida, slida

1 slire=s&>

2 slire* glida

sliske—sleske sliss slits

slit||e* -dekke slitlager p& väg -er arbetsmyra bildl.

1 slo inälvor hos fiskar -sild* sill, som blott innehåller inälvor leke rom ei. mjölke

2 slo kvicke i horn

3 slo kopparorm, ormslå

4 slo släpspår slobrok—slåJbrökk

slodd sladd, åkerbruksredskap; jfr följ. -e slags släde; stensläpa

1 sloe rensa fisk; jfr 1 slo

2 sloe släpa; något som ^läpar; grenar eller småträd, som användas för att bromsa

slog = 2 slo

slök N kvarnränna; stort tråg Slom liors Osmerus eperlånas sloppet sluppit; se slippe slöse N rolig berättelse, uppdiktad historia

1 slubbe smutsa; söla ned; slarvigt fruntimmer -rt drummel

2 slubba förspinna, draga ut uiikardan och sno den

slubre sörpla: det i støvlene stövlarna säga klafs klafs sludd snöblandat regn slud'||der prat, dumheter; benene slår r^ fer ham, han kan inte stå på benen -re tala stammande; prata strunt sluffe tung, stor åksläde slufset(e) våt, slaskig slugg N. stor kropp

1 sluk* -en konstgjort bete, drag

2 sluk -ef-svalg, gap; djup avgrund sluk|le* -ejhals storätare -en glupsk sluk||ke släcka-ne slockna slukkøret slokörad

slukt klyfta

slump* (oj) rest -e|treff -e|høve lyckträff slunken slankig; mager Slunt[r]e gå och driva; de4 av går för sig, »knallar»; unna slinka undan slure glida; sjö. passera så att man nätt och iämnt undgår sammanstötning; jfr 2 slire -Stikk Stek knut som lätt löses slurfe sörpla slurk klunk slurpe rn slurfe, slubre slurv slarver -e s. slarva; v.

slu'se sluss; himmelens fönster 1 Mos. 7 slusk &=siuske

slut||ning slut: slutledning; årets en logisk ~ -te sluta -ter fångvaktare -teri förr bysättningshäkte slye snuskig person; lösaktig kvinna

1 slynge slunga -kaster slungare

2 slyng||e v. slingra; der ~r seg seterstien -plante kläng-, slinger|växt -tråd klänge

slysen N som har otur slær N pres. av slå slø brits; slags ålkista el. lana sløke Strätta Angelica

sløkkja N släcka

1 slør* slöja, flor, dok för nunn*; ansikts-krets hos vissa ugglor -ugle tornuggla

2 slør N sid-, lårings|vind sløre beslöja; ~de egg förlorade

1 sløv s. slev

2 sløv slö, särsk. bild. -sinn svagsinthet; Ungdoms- ~ dementia præcox

1 sløy slapp, kraftlös; ~e tider dåliga

2 sløy slug

1 sløye slyna

2 sløye slappna, avtaga

3 sløye rensa fisk

1 sløyfe s. bandrosett; ögla; [spårvägs-] slinga

2 sløyfe v. slopa, rasera f&stning; hoppa (sitta) över, gå förbi; binda toner; jeg tror vi ~r kaffen jag tror vi inte bryr oss om kaffet; toget månge stasjonei passerar

1 slå* s. regel; bak lås og ~ under lås och born

2 Slå v. slå; ~ på noe göra antydningar om ngt; den slagne landevei släta landsvägen; ~ over göra ett överslag; ~ til räcka, förslå -skaft -stake lieorv

slåbrok nattrock -sild sill i papper slåp slapp person, lätting -e hasa sig fram -en gänglig

slåpetorn slånbärsbuske Slåte N stång

Slått slåtter; skördad äng; eg. slag på strängen trall, låt -er slåtterkarl -onn hö|-and, -bärgning

smad||der, i ~ i kras -re slå i kras smag o. smak*; i den ~ i den stilen smakke liten flatbottnad segelbåt 1 smal smal; på ~ kost knapp -hans; det blir ~ for oss knappt

2 smal ved till en brasa

1 smala o. smale flock, hop; särsk. flock av småboskap; äv. om enskilt smådjur (får el. get); hele smala hela alltet

2 smala N smälla, bullra smalte smalt, koboltglas

smask smäll med munnen, smackning;

kyss -e smälla (smacka) med munnen smatte smaka; smacka på häst smau[g] smal passage, gränd smaus kalas; hold ~en håll snattran

1 smed|je smida -jern stångjärn

2 smede smäda smeike smeka, smickra smeise smiska, daska

1 smekk smäll, slag; smackande; äv. förlust; et ~ med munnen; slå to fluer med et ~ i en smäll

2 smekk i sms. förstärkningsord -fet Smällfet -full proppfull

1 smekke flugsmälla -lyd smaekljud

2 smekke haklapp för barn; bröstlapp på

förkläde

smell smäll; ~ aktuell högst aktuell -e|-blomst -e|tang tarald, smällglim smell||e* -er knäppare Eiater -erter trä-

smälla, kastanjetter

Smelte glyskolja Gadus minutus

smeren sötaktig, sliskig smerling grönling cobitis smette smyga smide (D) kasta, slänga smig byggn. sned vinkel mellan väggar; vinkelmått, smyg smig||er smicker -re smickra smikke=smekke

smil leende -e le -e|hull grop i kinden då man ler

smiske eg. småle, smila; fjäska, lisma smitt smula, grand

smitte fläcka ned; färga ifrån sig; smitta; s. smitta; klister; ~ sin ære fläcka; ~t av radikalisme anstucken; tøyet färgar av sig -nem mottaglig för smitta -reinska N desinficera smoge N jfr smug smokk (oj) fingertuta; napp smol splinter -a N smula sönder, krossa

smolt N=smult

smug kryphål, smjg;=smaug; i ~ i smyg -handel smyghandelsmukk

smukk vacker

smu'1 om vatten stilla

smuldre falla i smulor; smula sönder; vittra

smurt renafrister -ring flottring; jfr hjortetakk

smurning smörja; valla smurt smord; smort; Jfr 2 smøre smuss smuts

smutt, kaste (slå) ~ kasta smörgås smutt||e smyga -hull smyg-, kryp [hål smæling N småfolk; stackare

Smære klöver Trifolium

sm ætta N göra liten, minska smøge v. kränga; sjö. smyga; hesten ~r av seg hästen kränger av sig betsiet -Stropp sjö. krängögonstropp smøge upphetta, småröka smør' smör -blid mycket (överdrivet) vänlig -blomst solöga -bolle N bulle-blomster -brød smörgås -bukk kärleksört Sedum -e se ned. -sopp mörkgul rör-sopp -Stikker hånande om bajonett, sabel; intendentens biträde -tre drittel -øye smörhåla i gröt

smøre o. smørre smörja; stryka smör på; kludda; valla; ~ halsen smörja kråset; ~ mat breda smörgåsar; ~ tykt på »bre på», överdriva -brød smörgås -midler* smörjämnen -r dålig målare el. författare -ri om dålig skrift el. målning kludder, kladd -t(e) smörjig; jfr smørblid smøye sticka genom; ~ opp vika upp, kavla upp -n smidig små*; s .=-gutt; det begynner så ^tt så småningom; du du lille! -arv narv Sag ina -bekkasin halvenkel beckasin -gutt liten pojke -kårsfolk människor i små omständigheter -lig små|aktig, -sinnad -lending småbrukare -låten N anspråkslös -mann man i blygsam ställning -minka seg N göra sig liten -piker flickor eg. i barnaåldern; en ung pike på 17 og en småpike på 12 år -Sil tobis Ammodytes -skarv se toppskarv -skjenne smågräla -skåren* jfr -lig -spove småspov -stas småsaker tiii prydnad -stikling småspigg -syre bergs-, kråksyra -tare fingertång -tteri

småsaker, bagateller -tærende nättäten -vær ostadigt väder

snabb liten bit, t. ex. korv

snab|[el* -les kyssas -lisere prata snadde liten pipa, snugga snad||der|and snatterand Anas strepera -re snattra -re|gås pratsamt fruntimmer snafs jfr snabb

1 snak utstickande grund

2 snak begärlig, glupsk snake snoka; jfr rapse

snakk tal, prat -e tala, prata; sitte hyggelig og ~ sammen -e|salig pratsjuk, talträngd -e|tøy munläder snapp||kål berggyllen -lås gammaldags fjäder lås

1 snar snar; gen; vær ~ dröj inte länge, skynda dig -t snart; det ene er ~t like godt som det annet nästan; ~t . . . ~t än . . .

än -fengd lättfången, lättåtkomlig -kafe kafé med självservering -kjøp snabbköp -lig snar -vei genväg -vending handvändning -øyd skarpsynt

2 snar N snår; band (halm~) snare v. sno; snara

1 snarp skarp, vass; rask i uppfattningen

2 snarp N=snerp snasa N snyfta

snask* skräp; hold ~ håll truten snau kal, naken; skallig, skägglös; knapp; om vind skral -e göra kal -hogst kalhuggning -klippe klippa ytterligt kort, snagga -slitt luggsliten -tt knappt snavl—snute; bruke bruka munnen snaus smuts, snusk

sne o. snø*; snöa -ball snöboll -boller ett slags munkar -bre ständigt snöfält; ~ og isbre -brudd snösmältning -fokk snö lyra, -storm -fonn =fann -fugl snösparv -freser siags snöplog -føyk -gøyv yrsnö -gås snögås -hare nordhare -iling övergående (häftigt) snöfall -kåve tätt snöfall -klokke* snödroppe blomma -linjen snögränsen -mann snögubbe -mus småvessla -sildre en fjällväxt saxifraga nivalis -skavl snödriva -spurv -titing= -fugl -truger snösockor -ugle* fjälluggla snedig böjlig; lustig; knepig, slug snegl o. snile snigel; snäcka -e krypa med snigelfart -e|belg smäre -e|bor spiralborr -e|gang snigelfart -e|hus snäcka

1 snei stycke, skiva t. ex. av ost -e skära

2 snei sned på ~ på sned

sneis stör att sätta kärvar på; strump-sticka; jfr snessneiord

snei|jord N spydighet -(s)a N reta snek smög; se snike snekke liten motorbåt snekker snickare -furulast lätt vattenskadat (furu)virke -lim draglim snelle (tråd)rulle; spinnrulle på metspö;

spindel i spinneri; fräken Equisetum snellert slagfjäder; —sneppert sneppe snäppa Totanus sneppert snäppare för åderlåtning snerk skinn på kokt mjölk snerle vinda convoivuius snerp borst, t. ex. på kornax snerpe v. draga el. snörpa ihop; bli hopsnörpt; s. pryd person -t(e) pryd, sipp

1 snerre s. måra, snärjegräs

2 snerre v. brumma, morra* mumla; åkerriksen ~r; ~ av noen snäsa av ngn

snert* släng, elakhet snes tjog -e|sild vanlig stor sill -e|vis, i ~ tjogtals

snev litet grand

snev|jer trång; klare seg i en ~ vendning i en kinkig situation -er|synt trångsynt -ring trångt pass; trång krets snibel V frack

sn ig |]e o. snik||e smyga; du må ikke stå og ~ stå och tigga godsaker -melda N ånge -mord lönnmord -skytter krypskytt snika N lukta illa

1 sn ild (D) slug, knepig; inventiös

2 snild (förr vanligen skrivet snil) Snäll, godmodig, medgörlig

snile=snegl; slags kringla snill se snild

snipe*=5ne^pß

snipp* flik, hörn; stärkkrage -kjole frack -terne Småtärna Sterna minuta

snippen N som kommer hastigt på; förarglig ; nedslagen snirkel* krumelur, släng snitt* skär vid sågning; smörgås; et eget ~ ett särskilt grepp; se sitt ~ tii å løpe vekk finna utväg -e skära -e|benner skärbönor -verk träsnideriarbete sn ive v. andas genom näsan med ett pipande ljud; äv. småkoka; s. rots hos häst; snuva

snjo J N snö

1 sno s. kall vindfläkt; dalsänka; v. fläkta kallt

2 sno sno, vrida; äv. knycka, ta; veien seg gjennom krattet slingrar sig -håle gripsvans

snodig lustig, underlig; äv. trevlig sn of t V alldeles; tvärt

1 snop, i en ~ i en handvändning

2 snop gotter

snor snodd, snöre -like snörrätt snorke snarka snört fnurrig snot snor, slem i näsan snu v. vända; vändning; adj. slug, knepig -nad N vändning snubb b=snuppe snuble*; äv. stamma snue s. snuva; v. snusa, snarka; ligge og ~ snugga N ordna; gnida; söka snup jfr 1 snop

snuppe få fatt i, nappa, »hugga»; ~ noe av stubba (trubba, klippa) av ngt; ~ ordene av äta upp orden; ~ av snoppa av

snupt* se snoft

snurpe lättstött och viktig person; jfr

snerpe

1 snurr florshuva; mindre rus; med hatten på ~ med hatten på tre kvart -ende halvrusig, beskänkt

2 snurr fnurra

snurre v. snurra; katten spinner -basse snurra, topp -piperier struntsaker -va snurrvad

snurrig besynnerlig snurt -en fnurrig

snus* pris snus; bannor; det er ikke en ~ verd; få snusen i nys om -e andas hörbart genom näsan, snusa, vädra; hunden etter sporet; ~ tobakk; ligge og ~ snusa och sova; ~ etter spana -hane spårhund, spion

snut -e nos; per ~e per man -e|bille snabelbagge, vivel -e|drag slag på nosen -et nosig snutt, min ~ förr min sötnos snydja N nosa snygg* rapp

snylte* parasitera; i sms. parasit- -fisk tandfierasfer -fluer parasitflugor Tachi-nidæ m. fi. -lytter tjuvlyssnare I radio -planter parasiter; jfr räddplante -rot tallört -sopp parasitsvamp, Jfr rådd-svamp -veps oäkta parasitstekelsnyrel

snyrel N spiral snyrta N jfr pynte

snyte* narra; fuska; ~ nesen, lyset; jeg ble snytt for lurad på; ~nde gal spritt galen -full plakat, full -ri bedrägeri -sint ursinnig av vrede snytfull, snytt=snytefull sn æk||en N skarp om vind -ja blåsa skarpt; tala hårda ord

1 snære vindpust; v. irra omkring

2 snære jfr uratt sn ø=sne

snøfte frusta; nosa; snusa, vädra snøgg N rapp, snabb -e seg kvicka sig -næm som har lätt att uppfatta -rute se hurtigrute -tog express-, blixt|tåg -vending handvändning sn økte snyfta

snøre tunn snodd, särsk. metrev; hand-snöre, dörj -støvle snörkänga snør[r] slem, snor -hoven struntviktig snørklet[e] snirklad snøse jfr snuse

snøye göra snau; plundra; s. kal fläck el. mark

snåk skarp vindpust

snål* äv. nätt; lustig; konstig

snåp rask

snåva N snubbla, snava

SOdd köttsoppa; köttspad: blötfoder för

kreatur sog sugning soge N saga; historia soggen N fuktig

sogn o. sokn socken -e, jeg ~r til Vår Freisers menighet jag tillhör V. F:s församling -e I barn församlingsbarn; vi er ~ vi äro från samma socken -bånd avskaffad förpliktelse att låta kyrkliga förrättningar verkställas av egen församlings präster frihet motsatt -bånd -kall pastorat -kommune landskommun -menighet lokalförsamling -prest kyrkoherde

sokka N barka träd nedtill sokke sock, SOCCUS, komediants lågklackade sko; kortstrumpa -due duva med fjäder-klädda fötter sokn släpnät, bottenskrapa

1 sokne söka med sohn; dragga

2 sokn(e)=søøn(e) -lyd församling

6*<—Beckman, Norsk-svensk ordbok

sol sol; når man taler om så skinner den när man talar om trollen så är de i farstun -bær svarta vinbär -dott solkatt -dugg sileshår -e|glad solnedgång -eihov kabbeleka -e|merke solvarv, dygn; jfr julemerke -fisk sjöhane zeus faber -gangsbris -gangsvind omväxlingen mel-land sjö vind och land vind -hverv solstånd -merke tecken el. märke att spå väder efter -renning soluppgång -ring solgård -sikke solros -skive* solvisare -sort koltrast -stikk solsting -ulv vädersol

1 sold* gille, dryckeslag -e festa

2 sold* lön; syndens ~ er døden

3 sold såll

4 sold mjölk el. mjölk och bär med ibru-tet flatbrød

5 sold o. soll en tångart

sole N sula; äv. konstig person SOlgt[ej såld[e]; se selge SOll jfr sold somle (m)= sumle

sommer sommar; flyvende ~ sommar-

tråd spindeltråd som flyger omkring under sensommaren -blomst ettårig växt -dag* første ~ = -mål -ek Stenek Quercus pedunculata -fugl fjäril -hamn sommarbete -hval näbbval -mål början av sommarhalvåret, 14 april -reddik rädisa -skog skog av bladfällande träd, lövskog sommesteds på vissa håll sondre söndra, skilja, isolera

1 sone sona

2 sone zon

sope* -lime sopkvast sopen N rask; hungrig sopp svamp -e|gran gran med lös ved soppe vada; slå hop timmer i flottar; liten flotte som kan bogseras med roddbåt

sor N tunt istäcke

sorenskriver underdomare på landet,

motsv häradshövding -i en sorenskrivers område el. rätt, motsv. domsaga; häradsrätt

sorp N sopor

1 sort (to) adj. svart: jfr svart -e|bluse svartskjorta, Mussolinis -e|døden digerdöden -e|per svarte petter kortspel -hai Slags tagghaj Spinax niger -hette svarthuvad sångare -kobber råkoppar -kråke svartkråka -meise svartmesm

-rust svartrost pucctnia graminis -sneppe svartsnäppa -spett spillkråka 2 sort sort -erer* klampare sot* (to) -høne* Fuiica -sneppe svartsnäppa Totanus fuscus

sott svår el. långvarig sjukdom, farsot sove sova; ~ over seg försova sig -hjerte, ha godt ~ lätt för att få sova, god sömn -krok litet sovrum -sofa liggsoffa -værelse sovrum, sängkammare; sängkammarmöbel

spa gräva -de spade; v. gräva

1 spak spak adj. -fer'dig stillsam

2 spak spak s.

spalte b. klyfta, spricka, smal springa; spalt; v. klyva; kem. spjälkas, dissocieras -frukt klyvfrukt -lukker ridåslutare i kamera -åpning bot. klyvöppning spandi|abel =-ersom -ere* -er|bukse, ha ~ne få vara i lynne att spendera -er|-som frikostig, rundhänt spana N spänna spanke spankulera, stoltsera

1 spann ämbar, hink

2 Spann* längdmått, den utspärrade handens bredd, ung.=21 cm.; viktenhet, C. 9 kg; slags skatteenhet; et ~ av tid ett skede

3 spann anspann; gården har 4 ~ par av dragare

spansk* biidi. stursk -rør(spalme) rotting spant*, omvendte ~ kontraspant -e|vink-

ler span t järn spanta N sprätta spar spader i kort

spare* -kasse sparbank -suppe soppa på ben och köttrester sparkle spackla spa's skämt -e're* promenera spat||el* spackel -\e=sparkle

1 spe späd

2 spe späda; ~ til »satsa», hjälpa till med pengar

3 spe* hån spedalsk spetälsk spedelys stöpt ljus

speide speja, spana -r spanare, scout -r|blikk spanande, forskande blick -r|-gutt scout -tokt spaningsfärd speil spegel; äv. akter-, ving|spegel; hos mjölkboskap mjölkspegel; märgstrålar, ögon i trä -e spegla; ~ egg steka -egg stekt ägg

speiskobolt koboltmalm med järn, arsenik

o. nickel

X speke salta och röka kött o. d. så att det kan ätas utan att kokas -pølse medvurst -sild spickesill 2 speke späka; tämja spekk* -hugger späckhuggare Deiphinus orca -e|brett -e|fjel skärbräde, hackbräde spel* N -ferd turné -stykke skådespel -tile scen

speleg N farlig, riskabel spenn spann; spark -e spänna; sparka sperre sparre -fag takstol -hjul* \upall-hjul -holt spärr|bjälke, -sträva -horn sparrhorn -loft -stue loft, rum med synliga bjälkar spermasetthval* kaskelott spesiale specialitet i eiam^nskurs spesie -daler äidre mynt motsv. 4 kr. spesie|s* art; 4 de fyra räknesätten;

fire -r slags mandelformar spett=2 spette -meise nötväcka sitta

1 spette hackspett Picus; jfr rødspette

2 spette fläck -t fläckig

spidd spett -e sticka igenom med spett; spetsa; ~ på bajonetten -e|lys stöpt ljus spids se spiss

spik||er* särsk. stor spik över 125 mm. längd -er I b or skedborr -re spika Spikk sticka; jfr knagg; puts, streck

1 spikke spänta, tälja -fjøl skärbräde

2 spikke småfågel, sparv -band julkärve spikolje lavendelolja

spikut N flisig spildre spjäla

1 spildre; spiltbalk -bom spilt-balk -tau spilta; spiltbalk

2 spile eg. sätta upp med spjälor, spärra upp; ~ opp munnen, øynene

1 spill spel; vindspel; et ~ av skjebnen en ödets lek -e spela -fekteri spegelfäk-teri -kopp -krone undre spelhuvudet på dubbelt gångspel -levende livslevande -opp upptåg -skytteri spelskytte på orre

och tjäder

2 spill förlust, svinn -e* spilla -e|kjøtt köttrester -e|vann* slaskvatten -sykje N spetälska

Spiltau se under 1 spile spindeldokke docka på svarv; jfr pinol Spinke spara i smått; ~ og spare spinkel tunn, mager, smärt, spinkigspinn

spinn spånad; fjärilars, spindlars etc. trådar, spindelväv; jfr hjerne~ -e*, ~ silke av noe vinna på ngt -e|midd spinn, spinn-kvalster -e|møli en fjäril Hyponomeuta

spinnaker* stort, trekantigt försegel spinol =pinol

spion* reflexions-, skvaller|spegel spir spira; tornspira -jolle spirgöling spire* v. gro; b. brodd, grodd, skott; biidi. frö; ejö. jfr spir; født med ~n til sin undergang -dyktig grobar -evne grobarhet, groningsförmåga spirrevipp spelevink

spise äta; s. spis -fett matfett -kort matsedel -kjøkken rum med kokvrå -krok matvrå -pause lunchrast -rør matstrupe -skje matsked -sted matställe -stue matsal; matsalsmöbel -vogn restaurangvagn spiskammer skafferi

spiss spets; mat. rebroussementspunkt där

två grenar av en kurva mötas omkr. gemensam

tangent; adj. spetsig -alke sillgrissla -and stjärtand -artikkel ledare -bor sylborr -borger kälkborgare, bracka -bub skojare -byll spik-, blod|böld -e*, ~ en blyant formera; ~ korn, borttaga groddar och borstdelar; jfr -mel -gatter båt med spetsig akter -hjort tvåårig hjort -kasse spetslåda för anrikning -katarr tuberkulos i 1 ungspetsarna -kjole frack -kummen spiskummin, krydda i ost -lønn vanlig lönn Acer piatanoides -mel slags kli av topparna -mUS

näbbmuS -rot spö; løpe ~ gatlopp; biidi. bli kritiserad på alla håll -rotte bisamråtta -slede kappsläde -tønne spetsboj spitsbergs- i sms. om högnordiska arter av vissa fåglar -alke, -gås, -måse spjelk spjale -e spjälka sperra N=spjæra spjert N snobb

spjett spark; det gav et ~ i meg det klack till -e sparka, sprattla spjær lång reva i tyg -e riva sönder spjåke seg til spöka ut sig, klä sig smaklöst

spleise splitsa samman; akämts. sala, »skramla»; nå er de to spleisa skämts, gifta splide splittra; drolen ~ meg fan tage mig splint* sticka, flis, skärva; ytved; landstrykare; jeg fikk en ~ under neglen; ~en i sin broders øye grandet -ergai spritt

galen -erny spritt ny -sikker splitterfri;

~t glass

splitt smal öppning; sprund; sprint; tunga på flagga; ~en i en skjorte, en penn -e splittra, skingra -flagg flagga med tunga -ved ved av sågverksavfall splitter|igal spritt galen -naken spritt

naken; jfr splint spol stjärt, svans; jfr spor(d) Spole* -ben Strålben i armen spolere fördärva spolorm spolmask Ascari» spon —spån

1 spor (to) spår; skär vid sågning; ikke ~ av, ikke det ~ inte ett grand -brudd övergång från en spårvidd till en annan -sans väderkorn -skifte växel -skifter växlingskarl -vifte solfjäderformig spåranordning

2 spor -d fiskstjärt; landfäste på bro

1 spore spåra

2 spore s. sporre; jfr-jern; hornutväxt på hästs ben; v. sporra -jern sporre för utskärande av bakverk -nlstreks raka vägen, direkt

3 spore s. bot. spor -plante*

spott hån, spott -e håna; det ali beskrivelse trotsar -e|fugl -e[gjøk en trast Turdus pot >* g lott us; spefågel -pris rövarpris

SpOVe SpOV Numenius

sprade sprätt; v. snobba -basse snobb spraglet spräcklig; brokig sprala N sprattla sprang språng; slags frans el. bård spre v- sprida; skingra -de v.=spre; * sängtäcke; äv. förkläde -der stril, vattensprid are sprek se spræk

sprekk spricka -e spricka s. o. v. -e|ferdig* sprelle sprattla -mann sprattelgubbe spreng, arbeide på ~ av alla krafter -bue strävbåge -frost -kulde stark köld -Stoff -to N sprängämne -vakker briljant -verk spännverk i bro och tak sprenge spränga; lätt salta, rimsalta

1 sprett sprätt

2 sprett ryckning, sprittande

1 Sprette spritta; röra sig häftigt (hoppvis); s. det plektrum, varmed langeleik spelas; ^ i søvne; ~ dynen av seg kasta av sig täcket -boge N slangbåge -n N elastisk, sprättigsprette

2 sprette r. sprätta; ~ maven opp

3 sprette V., løvet träden slå ut

4 sprette stång, bräde sprike vara öppen sprikja N spreta; göra sig viktig

1 spring språng; sjö. spring; förkastning -ar springdans -balsamine

-ben språngben i foten -bukk springbock -e -er se ned. -frø se ned. -fyr ung snobb, spelevink -håle hoppstjärt -hare en gnagare Pedetes -hest beskällare, avels-hingst -korn*=spingfrø -mus spring-råtta -om svängom, dans -orm spol-mask; rots hos hastar -padder stjärtlösa grodor -penger språng-, betäcknings|-avgift -plate sjö. berghultssträck -sk brunstig; ostyrig, yster -stokk stav

för stavhopp

2 spring resår -fjær resår-, spira!jfjäder -madrass resårmadrass -sko resårsko

3 spring källa; äv. vattenlednings|rör, -krän; du må skylle dette, hold det under ~en -vann vattenkonst, springbrunn; vattenledning

springe springa; glasset sprang, han sprang av sted: fuglen sprang flög sin väg; ~ bukk, ~ over et bord hoppa; vinden sprang om kastade -r springare, äv. en valart; i schack häst; ostmask springfrö springkorn impatiens sprinkler gallerverk; fläckfeber sprog (å) o. språk* -del ordklass -følelse= -sans -mektig språkkunnig -sans språkkänsla -vedtekt språkbruk sproke (å) N liten skråma, spricka sprona (å) N göra stora ögon sprosse tvärribba, spröjs i fönster sprotna N spricka, rämna sprunge N spricka

1 sprut skarpsill, vassbuk

2 sprut slags munkar, kokta i flottyr -bakkels spritsbakelse

sprutte spruta; stänka; pennen spræk käck, morsk, kraftig sprø spröd; äv. v tokig sprøyt stänk; dåliga dryckesvaror -e spruta; spritsa -e|fisk sprutfisk språk se sprog spule sjö. spola spun||ad -e N spånad spuns sprund, tapp; sp rundstycke på hyvel -e sponta -full stupfull

spur||dag -lag, få ~ pä få spaning på

1 spurt* eg. sport; ansträngning

2 spu'rt frågat; se spørre

spurv (grå)sparv -e|trav långsam lunk spurvis N frågvis spy* spyflugans ägg spyd spjut -glans antimcnglans -ig* spetsig, elak -pil blekvide Saiix hastata Spyl B=spule

spytt spott -e spotta; ~ seg selv i ansiktet förnedra sig -e|gjøk gröngöling biidi. -krøller tunna löslockar -slikker äckligt servil person spæk||ja N stelna av frost -t hårdfrusen Spæl kort svans, harens ~ spøk skämt; han slo det hen i ~ han låtsade som om det hade varit skämt

1 spøke skämta

2 spöke spöka; det spøkte for hans liv hans liv var i största fara -leg - lig hemsk -Ise spöke; en gräshoppa Phasma -Ise|ape spökdjur

spøna N sparka spøner pl. t. spon, spän spør||re, spørge o. spørja N v. fråga -re I skje ma frågeformulär -s|mål fråga -SI målsteg n frågetecken spøt N stickning -a N sticka -e s. sticka spån* -e I have vedbacke; gå i ~n hamna på sophögen -hull kilhål på hyvel -kniv bandkniv -tre faner

sta istadig, envis -beda N enträget be

1 stabbe* huggkubb -ste(i)n skyddssten vid vägkant, avvisarsten

2 stabbe gå och stulta

stabbur visthusbod på stolpar, härbre stabeis envis man -et knarrig, envis

1 stabi|el* brädstapel; en ~ dalere rulle; gä av ~en skämts, bli förlovad -ler stabb-läggare

2 stabel dörrhake

stad* jfr by; för N jfr sted; i ~ för en stund sen -s|fysikus förste stadsläkare -s|kon-duktør stadsingenjör stada N slå sig till ro Stade uppehålls-, vistelse (ort; torgplats; ståndpunkt, stadium; bikupa -penger platsavgift på torg

stadig ständig -vekk oavbrutet, ideligen staffere kanta stagge hålla tillbaka, lugnastake

stake*; rende seg en ~ i livd staka sig, dumma sig

1 stakk hövolm -setter höhiss

2 Stakk kjol 1 allmogedräkt stakkarsdom elände; ynklighet stakket kort

stakkåndet and|fådd, -truten Stall*; om häst gå over ~ bli hindrad att i rätt tid stalla -dekken hästtäcke -e om häst sätta på stall; stalla -hue lägermössa -kåt vild, yster efter att ha stått länge på staii -lem -loft »stallränne», hö-skulle -okse gödoxe -trev=-føm -vekkje N bjällra

1 stam stammande

2 Stam jfr 2 stamme -bok* minnesbok, poesialbum -bord bord, vikt för en stamgäst -fagott ved om 7—18 cm:s diameter av unga s ammar -fisk moderfisk vid fiskodling -holder framstående avelsdjur, hanne -hus slags fideikommiss; det er forbudt i grundloven å opprette nye ~ -slid staksill, stamsill Clupea finta

1 stämme stamma

2 Stamme stam; bål, stomme; sjö. hjärt-stock på vindspel; *jö. spindel på roder -Stade moderkupa -vis stam för stam

3 stamme härstamma stamn se stavn stamp balja

stampe*, stå i ~ stå i stöpet, inte komma ur fläcken -Io ull-, ylle|flock -sjø sjö rakt emot stana N stanna

stand stånd, klass, kår; urets ~ skillnaden mellan vad ett ur visar och den rätta tidén; stam av ett jaktbart djur; gjøre i ~ göra i ordning; städa; laga; på ~ strax, på stunden -bilde staty i stående ställning -fisk fisk, som alltid uppehåller sig i en trakt -fugl stannfågel -häftig ståndaktig -kvarter garnisonsort -køye brits -s|messig* efter sitt stånd; som ståndspersoner fint -tre fröträd standart standar

stander -t* trekantig signalflagga; örlogs-standert befälstecken

stang stång; äv. (met)spö -arm skakel-tvärträ -äst N stångas -bolt tistelbult -briller glasögon med bågar -bønner störbönor -e stånga; ~ tennene peta -fiske metning -hest* häst som går vid tis-

telstången då man kör i spann -hjort treålig hjort -kjede kindkedja på stångbetsel -mile stångbetsel -passer stångcirkel -vis N benägen att stångas, stridslysten stank* N stönande, stånkande -dyr= stinkdyr -rense desinficiera stankelben harkrank Tipuia stans stannande -e stanna; avbryta, inställa; ~ rettsforfølgningen, sine betalinger -nings|rett säljares rätt att i vissa fall avbryta transporten av sända varor då köparen befunnits insolvent

stapel = stabel

Stapo Quislings statspolis

Stapp mos (potete

1 stappe=stapp; v. krossa till mos

2 Stappe stoppa star -e*=2 stær stara N stirra star b I i n d=stærblind

starr starr -gresser starr-, carexjarter starv N strävande, arbete -a lida sta's ståt, stass, grannlåt; iron. skräp, strunt; gjøre ~ av fira; sitte på ~en göra ingenting, bara »representera»; hele ~en hela rasket -e ståta -elig grann -hest lyxhäst -stua bästa rummet stasjon* -ering stakning av järnväg -s|-billett fast biljett -s|by stationssamhälle -s I mester* stations [föreståndare, -inspektor

Stat* -S|adVOkat allmän åklagare inför lagmansrätten -$\b&v\$=-s\gjeldsbevis -budsjett budget -s I drift* förvaltning genom statens organ -s|forbrytelse politisk förbrytelse -s| gjeldsbevis skattkam-marväxel -s|grunn

statsskäl -s|høghet

jur. territorialhöghet statens rätt att inom sitt område bestämma även över främmande undersåtar -S|håndbok statskalender utan kalendarium; rikskalender -s I minister* premiärminister; ~ Churchill -s|post statstjänst -s|tilskudd statsbidrag statelig ståtlig, reslig statue staty

staude örtartad, flerårig prydnadsväxt stauk N skröplig åldring -a N stöta,

stampa; stappla Staup bägare; hål i vägen staur stör; jfr staver staurhyrning N späckhuggare; delfin 1 staut ståtlig, som ser stark och käck utstaut

2 staut slaga bomullstyg, domestik stav* äv. i ögat; tunnstav; loka, bogträ -kirke* medeltida kyrkobyggnad av upprätt timmer -kjørrel laggkärl -sele sele med lokor -tre loka; trä till tumistäver

1 stave tunnstav; falle i gistna; biidi. bli tankspridd

2 stave* bokstavera -Ise|gåte charad staver* stör

stavn o. stamn hem|ort, -bygd; sjö. stäv

-sbånd förr (1733—L788) gähande förpliktelse för den danske bonden att icke lämna hemorten stavre linka, stappla

st tested, Stede -mor etc. se under sted steady! sjö. rätt så!

1 Ste'd ställe, ort, plats; i sm,c. styv-; finne ~ äga rum; geometrisk ~ ort, lokus; blivende ~ varaktig stad -barn styvbarn -bunden beroende av orten -e se ned. egen specifik för orten, utvecklad på orten, autokton; det -egne kveg seiret over hele linjen -feste lokalisera en saga o. d. -festelse lokalisering; jur. reseförbud -funden som ägt rum, inträffad -hukommelse lokalminne -lig lokal; de ~e autoriteter ortsmyndigheterna -linjer sjö. två på ett eller annat sätt bestämda linjer, vilkas skärningspunkt är skeppets ort; jfr med -mor styvmor -morsblomst* styvmorsviol viola tricoior -ord pronomen -sans lokalsinne -sltillegg dyrortstillägg -t se ned.

2 Sted*=ambolt

Ste(de) giva tillträde, städsla; städja;

~ til jorden jordfasta stedig om häst istadig; biidi. envis stedse alltid -grønn vintergrön stedsmål städja Stedt stadd; ille ~ illa däran stefansl|korn art riddarsporre Deiphinium

staphisaeria -urt häxört Circæa lutetiana Stegg hane av vissa fåglar Steil brant -dyp bråddjup -skrift upprättstående stil

1 steile stegel; gista, påle att hänga fisknät på; v. stegla -plass gist|vall, -gård

2 steile stegra sig; gå utan att ha köpt något; av skynda bort; i ~nde fart i rykande rappet; jeg ~t jag höll på att falla baklänges av häpnad

stein =sten -gjengen förstenad -purka N gärs

1 stek stek -e steka; grädda

2 stek* boktr, reglett; i lås studel stekk spricka; brist

steil ställ; uppsättning, samling av saker som höra tillsammans, servis; ställe i masugn; slett ~ misshushållning; det er godt ~ på det hotellet det är väl skött; der er smått ~ fattigt; det er det är ordning! -|e sköta, ordna, styra och ställa med; laga, ~ en hest, en lampe; ~ for en hushålla steller]and polarand

stelp N hinder; meir til ~ enn til hjelp

1 stemme röst, stämma; röst; votum -dyktig röstberättigad; beslutsmässig -flerhet majoritet -givning votering -

hest stall på fioi -kasse rösturna -kveg valboskap -risse röstspringa, glottis -skiftning målbrott -stokk ljudpinne

2 Stemme StOSS på hjuleker

3 stemme stämma överens; bringa att stämma, stämma ett instrument o. d. -fløyte stämpipa -hammer stämnyckel

4 stemme göra hål - jern* hugg-, hål|järn

5 stemme sätta emot; dämma upp; vattentät nitfog -dike damm -verk fördämning

stemn||a -e N=stevne Stempel* pistong kanna i ångmaskin: kolv t. ex. i pump; gatläggares jungfru -maskin maskin driven genom cylinder t. ex. med komprimerad luft -Slag kolvslag stemskalle gärs Acerina cernua sten o. stein -bed »alpanläggning» för bergväxter -bit sjurygg -brann stinkbrand -dalp=-dulp -dreier=-vender -dulp -dylp stenskvätta -eik* sydeuropeisk art Quercus iiex -falk dvärgfalk -gjerde sten|gärdes-gård, -mur -gun slags engelsk revolverpistol -kar brokar -kiste* hällkista -kløver sötväppling Meiiiotus -knuser sten-kross -kobbe knubbsäl -krets stensättning, »domarering» -lim stenkitt -morkel stenmurkla Gyromitra esculenta -mOSe en lav Parmelia saxatilis -mølle slags sten-kross -mår stenmård Musteia foina -olle bergolja, petroleum -planté korall -pukker makadamarbetare -salt bergsalt -smett(e) -smutt =-dulp -sopp karljohans-svamp -spill en lek -tygger stenkross -tøystenulv

krukmakargods; enklare porslin, fajans -ulv berguv - urt fetknopp -velter - vender

roskarl Strepsilas interpres -QVTü\ = béklc-Stender pl. stånd; jfr stand stenderverk korsvirkesbyggnad, fackverk steng instängande t. ex. av sillstim

1 stenge höloft, ränne; N stängsel

2 stenge märsstång -hjelpestag stäng-borgstag -eselhode brameselhuvud

3 stenge regla -not vad

4 stenge störa, sätta störar vid; ~ erter stengel* stjälk; bot. stam -blad stamblad

-brann en sotsvamp urocystis; rugens ~

arten U. occulta som framkallar stråbrand

-knoll stjälkknöl -led led, internodie

-Orm klöverål, en mask Tylenchus devaetatrix

-spire knopp -stykke jfr -led

steng! slid stor spigg Gasterosteus acuieatus stenke*, ~ tøy dänka -t berusad stent N avsats stente stätta; liten stege steppe* -høk blek kärrhök -høne* syr-rhaptes -stær rosenstare -ulv prärievarg sterbens V dödligt kär Sterk stark; det var et stykke det var

det värsta; isen, stien er ~ bär Sterlett* en Stör Aclpenser ruthenus sterr||a imot N streta emot -en N envis sterris sters o.=stirrids stert=stjert

sterta N släpa, sträva stervbo dödsbo, sterbhus Stett N trappsteg

1 Stett(e) fot På glas o. d.

2 stette (N) hjälpa, göra en tjänst; tillfredsställa

Stev slags enstrofig lyrisk folkdikt; äv. omkväde; ordstäv -jast bedriva -kamp, sjunga stev -kamp improvisationstävlan förr vanligt nöje vid norska gillen -tone melodi

till stevets strof f o rai stevedor stuvare, befraktare stevn stäv

1 stevne stäva, styra kurs, ställa sin kosa

2 stevn||e hugga grenar och topp av, toppa, tukta -ings|skog lågskog som utvecklas gm rotslevning

3 stevne kalla till inställelse särsk. inför rätta, stämma; s. uppgjort möte; stämma (kjøpeLan har meg hit Ställt mig hit; han har satt me? ~ her bett mig

möta här -dag inställelsedag -mann

stämningsman -møte särsk. hemligt kärleksmöte, rendezvous, »träff» -vitne= -mann

1 sti vagel på öga

2 sti stig

3 Sti stia; sette gjess på ~ göda

1 stift* nubb

2 stift* förr biskopsdöme -amtmann amtmann i stiftsstad, bisit are i stiftsdirektion, förr övriga amtmäns chef -S|befalingSITiann = -amtmånd -s|direksjon stiftsstyrelse bestående av biskop och stiftamtmann -s|fysikus ang. förste provinsialläkare överordnad distriktsläkarna -S|OVerrett en tid =overrett, Jfr lagmannsrett -s|prost motsv. domprost

stifte* grunda

stig jfr sti

1 stig||e stiga -bord* -hjul steghjul -rem stegläder, stigbygelsrem

2 stige stege -trin stegpinne -tre sidostycke i stege

1 Stikk stick, styng: sjö. stek; timmer om 10—15 cm; holde ~ hålla streck -ambolt mindre städ, handstäd -blad parerplåt -brev arresteringsorder -flue*

Stomoxys colcitrans snarlik husflugan -kappe mindre valvkappa som skär ln I ett valv

-laken draglakan för en sjuk -ledning elektrisk servisledning till enskilt hus -|øk lök avsedd att planteras ut -ord* ord i en replik som är tecken att en annan skådespelare skall falla in; lösenord; slagord; förr kustod -paIme=kristtorn -penger mutor -pille stolpiller; retsamhet, stickord -pIate=-Wad -renne vattenränna under väg -tøy martingal -vei utfartsväg -øks slags mejsel att

putsa upp hål med

2 Stikk förstärkande precis, rakt; ~ motsatt,, ~ øst

stikke*, kan du ~ den! gör något bättre! jeg vet. ikke hva der ~r ham kommer åt; ~ på flasken börja ta av; stikk på saltet skicka mig; ~ med ballen bränna, bolla; han ikke dypt han är inte mycket begåvad; jeg vet ikke hva det i hur det kommer sig; ~ en ut uttränga ur någons gunft, slå ur brädet; ~ i å gråte ta till lipen, plötsligt börja gråta; ~ noe til noen i hemlighet understödja; ~ på det ene benet halta lindrigt, »dra»;stikkejern

det noe under där ligger en hemlighet

stemme- -trøye* »olle» stikkel N tagg, torn stikkelsbær* krusbär Ribe* -s|dreper amerikansk mjöldagg -s|måler krusbärs-fläckmätare stikken snarstucken stikle ge gliringar stikling —stengsild stikta N trampa osäkert stil*, norsk ~ uppsatsskrivning -ejbok temabok -ig stilfull

Stile syfta; ~ høyt; ~ hen imot styra kosan

1 stilk stjälk; =rødstilk -aks spärrlosta Braciiypodium -Qik=sommerek -et blad skaf tat -e |tang=åretang -stjerne

hårstjärna av fam. Crinoideæ

2 Stilk skau ta, jänta Stilla'S [byggnads]ställning

1 stille adj. o. adv. stilla, tyst; stillsam; s. vindstilla; v. stilla; den ~ uke påskveckan; -selskap kommanditbolag -liv stilleben

2 Stille ställa; ~ betingelser uppställa; det er ikke noe å ~ opp mot ham han är omöjlig; jeg ~t i rette tid infann mig; ~ for seg skaffa man i sitt ställe -kile rikt-kil -mål zinkstrykmått -pinne i fiol ljudpinne; snick. spännsticka

3 Stille N något att ställa t. ex. kvarn med; stämning av fiol

stillferdig stillsam

Stilling ställning; ställ; anställning; N stannande, dämpande; han er i ~ han är försörjd -s|rett friköpningsrätt förr

gällande rätt att fullgöra sin värnlikt genom lejd ställföreträdare stilliss steglitsa Acanthi carduelis stillsleg N stillsam stilisten i masugn ställsten stiltra seg N gå ljudlöst, smyga

1 sti'm* folkträngsel -e stimma, väsnas

2 sti'm ånga

1 stim||mel skara, hop -le skcka sig

2 stimmel siktstomme

sting styng; ha ~ i siden håll -sM=steng-sild

stink||brann* bos vete Tilletia -dyr* Mephitis -e* lukta illa -fluer florvinsar -kalk -sten örsten -sopp liksvamp Phaiius

impudicus

stinn* styv, fast

stint nors Osmerus eperlanus

1 stinte blåsnultra

2 stinte arbeta tungt; det stintas N sitter hårt åt

Stir N, det gav ein ~ det väckte uppseende

st irr is sjö. eg. platsen för ratten; första el. andra hytt; förvaringsrum för bordservis,

proviantartiklar m. m.

Stiv styv; stel; egensinnig; en ~ pris högt -e göra styv; spjälka; ~ et hus stötta; ~ tøy stärka -else stärkelse -else|gummi dextrin -er sjö. mellanstolpe -hamre kallhamra -krampe stelkramp; munläsa -stikker stel person -syken engelska sjukan, rakitis; benskörhet Stivla N stoppa, hindra stjele* stjal, stjålet -syke kleptomani Stjerne* -blomst stjärnblomma -bor försänkningsborr -flagget N stjärnbaneret -hjul hjul i maskin med ekrar -konge kungsfågel -korall* Madrepora -nervet= -ribbet -rap N=skudd -ribbet bot. sköld-nervig -silre stjärnbräcka -skjerm stjärnfloka -skudd stjärnfall -tåke stjärnmoln, nebulösa -yrje N stjärn-vimmel

stjert* fisk-, fågel|stjärt; stången varmed en väderkvarn vrides; ploghandtag -and* Anas acuta -e|talje stängtackel Stjorn (co) N styrelse Stjålen stulen, förstulen; se stjele Sto flock av ston med hingst; hästflock; stuteri -fold -hage hästhage -hingst avelshingst, beskällare stode (å) N ställning, situation stodder (D) tiggare

Stoff* ämne; tyg (silke~); kjøp ~ , sy selv -skifte -veksel ämnesomsättning Stogg N stannande; vila -a stanna Stokk* käpp; timmerstock; kortlek; dona för fågelfångst; av den gamle - stammen -and gräsand -løpning uppkomst av fröstockar på rotfrukter -mester fångvaktare -rose* Althaea rosea -verk våning stol* slutmuskel i ostron; kyrkbänk; vagnssäte; blombotten i kronärtskock; a stall pä stråkinstrument; sette en ~en for døren ställa någon mot väggen biidi.; aiim. behandla ngn övermodigt -e lita -e I brev kvitto på erlagd bänkhyra -e|-stoleskap

streber

skap gammalt hörnskåp som stod på bänken i högsäteshörnet -e|stade bänkrum i kyrka -høvl rundhyvel; spcckskiva -kjerre gammaldags kärra med ryggstöd

stolp N djupt spår i snö -e om snö torna upp sig; gå som i djup snö stolpre gå osäkert, stappla stolt* -hendrik sminkbär Stomn N trädstam; ordstam; stomme stoppe*, ~ opp ta slut -klokke=-w -sted anhaltstation, hållplats, tilläggsplats för båtar -teppe vaddtäcke -ur tidtagarur -vogn bromsvagn Stop||a N stapla; stappla -ul N (klock)-stapel

stor*; du ~e min! men vad i ali världen! ikke noe større ingenting vidare -aktig viktig -bundet med stora maskor -e|fa jern Stora björnen stjärnbild -fe nötboskap; nöt -felt N storslagen -fjølden massan, majoriteten -fugl ripa, orre el. tjäder -gaffel sjö. apgaffel -hans storskrytare - jo storlabb -karl pamp -klokke* hässleklocka -kobbe* Phoca barbata -kon-vall storrams Convallaria multiflora -lagd N grovt byggd; storartad -laten storartad, storslagen; högmodig -modig högsinnad, storsinnad, stolt; övermodig -nøgd N anspråksfull -nøyten glupsk -regne störtregna -sei utvuxen gråsej intill i m. längd -sel =-kobbe -sil tobiskung Am-modytes lanceolatus -Slid sill i sjätte året

-skarv* Phaiærocorax carbo -skjerm sammansatt flock -skjøte stor-, bom|skot -slått huggen i stora stycken; storslagen -snutet uppnosig -stua stora rummet, salongen -svøp svepe -t* väldigt -tak kraftansträngning -talende storordig -tare art bladtång Laminaria hyperboræa el. cioustoni -ting Norges riksdag -tøk eg som tar mycket; frikostig -veies storartad; ~ fremmede storfrämmande -vilt högdjur -vyrdig inbilsk

stork* Ciconla -e|nebb näva Geranium; = följ. -e|snabel pantograf, transportör

storkne = størkne

storm* -bånd hattband; ståndare i fackverk -fagna N han vart ~ gjorde stormande lycka -flage N stormby -lidt skadad genom storm -potte marschall -pel stormpåle -svale* Proceiiaria -valse

bom med taggar till skydd mot stormning storr starr Carex stotar N tiggare stotre stötte stamma stove N stuga; (vardags)rum straff*,under ~ av vid vite av -feldig förfallen till straff -e|bataljon ung. disciplinkompani -e|dommer brottmålsdomare -e I ram me strafflatitud -e|sak brottmål -e|truselteori varnings-, av-skräcknings|teori -utmåling straffmätning

Strak rak, sträckt -t | leddet bot. med långa leder

strakk strakt[e] impf. ar strekke Stram'* spänd; en ~ smak frän, amper; ~ hud hård, fast -buks slag i stjärten, stut -me* spänna, sträcka stramalj stramei stramin stramalj

Strand* i sms. ofta om arten maritimus(a) -åbor

se -åbor -brink brant strand -flate låg strandremsa, långsluttande strand -kantbelg klöverärt Tetragonolobus Biliquo-sus -karpe id -karse bitterkrasse Lepidium iatifoHum -krabbe krabbtaska -kjeks strandfloka -løper—ryle -løk sjö-,havs[-lök Öcilla; äv. Camassia -måke havstrut -mannstro martorn -melde strand-molla -nellik praktnejlika -not vad -reddik marviol -rett* förr rätten till strandat gods -sitter* i Norges kustdisrrikt backstugusittare, ägare av ett litet hus, vanligen på ofri grund -snegl strand-snäcka Litorina -sneppe rödbena;=1011. -snipe drillsnäppa -sted fiskläge -tusse stinkpadda -urt strandpil -vasker lik som uppkastats på kusten -v\\ie=ryle -vindel björn-, skogs|vinda -åbor -ål abborre, resp. ål i bräckt vatten strang N skarp, stram strang||e kvistad trädstam -ved ved i knippor

strant förväxt träd el. person -e ränna i vädret -et för hastigt växt; om pers. skranglig, gänglig stra's* slags glasfluss s*ratenrøver stråtrövare, stigman stratt N stjälk, avkvistad stam stratta N streta straum N=strøm strebe sträva -r stötta; »streber»strede

strømpe

strede o. strete gränd; sund streif strimma

streifjje ströva; snudda -fugl strykfågel -korps strövkår -lys osäkert ljus som kommer och försvinner; t målning skarpt infallande ljus i ett för övrigt mörkt parti -skudd sår av kula som blott snuddat men icke trängt in -tur strövtåg streita N anstränga sig stre'k streck; repa; pojkstreck, spratt -e dra streck; ~ over stryka över -mål strykmått; dobbelt ~ tappstrykmått strekk slag vid kryssning strekkj|bjelke spänn-, bind|bjälke -buk-ser långbyxor med hällor -hammer räckhammare -lekte de vågräta läkten i staket -tau rå-, liv (lejdare strekke*; ~ til räcka till -dam damm för fiskyngel -lig smidig, sträckbar streknad N sträckbarhet, elasticitet Strenge snoppa bönor strengel kvarkknuta hos häst strete=strede strev strävan, strävande Stri se strid, stride -bukk tjurskalle

1 strid*, ~ på en eajc envis; et forlangende hård fordran -hærd -håra N med stritt hår -lyndt N envis -regne stört-regna

2 strid* kamp -e* kämpa; sträva -es tvista -ig* envis

stri||e grövre tyg av blånor o. d. jfr stry; säckväv; buldan -skjorte eg. grov skjorta; ta til ~n og havrelefsen gå tillbaka till vardagen Strigle skrapa för ryktning; v. rykta, skrapa Strikk resårband, resår Strike hålla igen kälke; fira segel

1 strikke sticka strumpor o. d. -pinne strumpsticka -skjede etui för strump-stickor -tøy handarbete som består i stickning ; stickstrumpa

2 strikke rep Strikmål =strekmål

striks sträng, bestämd, noga

Stri'I namn på kustbefolkningen i Bergenstrakten

strimmel ntet stycke, strimla, remsa Stripe strimma; v. jfr streife -høyene de streckade kropparna i hjärnan -syke bladfläcksjuka hos korn -t strimmig, randig; politiskt opålitlig; nazister eller i beste fall

strippe litet ämbar, träkärl strips stryk stripsel—trippelse striskjorte se under strie stritte streta; stå på ända; hårene ut til alle sider står i alla väder; ~ med beina skreva, stå bredbent strok N egi. strykning; bryne; lösdrivar-följe -a N larma; flacka strokk N (smal) tunna stropp* hälla under foten stroppe opp få sträcka på sig -tur straff|-marsch, -exercis Strunk rak i ryggen, styv; stolt strunt N strut; högmodig person -en vriden

Strupe* -tak grepp om strupen, absolut

övertag Stru't trut

Strutt litet fyrkantigt vetebröd Strutte* pösa, svälla; jfr stritte Stry blånor, drev; narre en opp i ~ grundligt lura Stryk mindre starkt stupande fors Stryke stryka; ~ tii eksamen stupa, bli kuggad, köra; ~ opp klå upp -bolt stryklod -grid -gris strykugn -instrumenter stråkinstrument -kvartett stråkkvartett -lakk lacklernissa -plate stryk-plån -r musikant som trakterar stråkinstrument; pl. »stråkar» -rem rakstrigel strylle strut strype N jfr snevring Stryte N nos; konisk figur stræla N sprida tunt; samla in stræna N löpa bort från flocken

1 strø* -else strö -eises |moid torvmull

-pulver nikt, vari piller förvaras -tanke lÖS-ryckt tanke, aforism

2 Strø N underlagsbjälkar, syllar Strøk trakt; et ~ med buen Stråk; et ~ med

penselen streck, drag; ~et* den viktigaste pulsådern för trafiken -fugl =strejf-strøm* -and* Histrionicus -båt flodbåt -hest näck -kantring* tidvattnets vändning, lägsta ebb, högsta flod -kobling -ras sjögång orsakad av stark tidvattenströmning i smalt farvatten -sild* mindre silverfisk -skavl häftig uppsjö ; = -kobling -snip drillsnäppa, simsnäppa -t, det er ~ det är stark ström strømpe strumpastrøya

styrtedykker

strøy (a) N jfr strøelse Strå halm; være høyt på ~ ha kommit sig upp i världen -junker snobb -kjøl lösköl -lagt halmtäckt -mann fågelskrämma; bulvan; ansvarig utgivare -sete rottingsits -vin vin av halmtorkade druvor strål N litet fiskstim stråle* -mester strålförare vid spruta stu=s/wi;

Stubb stubbe; stubb; stump; stor pensel -e|gås gås gödd på stubbåkern -jord stubbåker -mølle tysk väderkvarn som

vrides mot vinden

student[er]i|forening om da. förh. studentkår -samfunn studentförening -samskipnad studentkår studere* fundera studine studentska studiosus perpetuus överliggare stu dra N se stulle

1 stue (vardags)rum; salong; litet hus, stuga; sette ~n på taket vända upp och ned på hela huset -arrest arrest på egna rum -hus boningshus -luft dålig luft -lærd kammarlärd -orgel kammarorgel -pike innepiga, huså -sitter inne-sittare -ur väggur med fri pendel

2 stue stuka till, skada genom stöt

3 stue stuva mat

4 stue=i stuve

stuksveisning svetsning med stum fog;

jfr lappsreisning Stuld N stöld Etulk klumpig person stulle pyssla

Stumle gå osäkert och trevande, stappla

1 Stump (to) trubbig; en ~ Jrjegle stympad kon; stykkene ligger mot hverandre »Stumt» utan att ha arbetats in 1 varandra

-biller skalbaggsgruppen Histeridae -feide

vorskrig mel Jan Wergeland och Welhaven

-halet stubbsvansad, kuperad

2 stump* (to) stycke; stuv; ankarstock; ~en min F mitt socker

Stumpe vara kort; kapa; om häst stöta stum ra N famla stums plötsligt

Stund* tid, äv. några dagar; ha ~er tid -es|løs rastlös, nervöst orolig X stunde* nalkas 2 stunde längta, sträva stu'p* brant bergvägg

stupe dyka

stupp stomp -ere teckna med stomp stuppe N fallgrop (ulve~) stups plötsligt

stur nedstämd -e vara nedstämd stuss kort om huvudet; förargad stussa N betänka sig

1 stusse beskära träd; snobba upp sig

2 stusse bli förvånad, häpen stusslig tråkig

stlissmus sork; lämmel Stut ung tjur; N lur; horn, smörjhorn; tölp, buffel -er||panger oxhandlare stutt (iV) kort -flagg stående rektangulär flagga -garn, sove på ~ med kläderna

på för att ögonblickligen vara färdig -halt

låghalt -hugsen glömsk -lapp stotlapp till märsseglets skydd mot skamfilning -Orv lie med kort skaft -pusten andfådd stutting kort släde, stockkälke Stuv* jfr stomm; rest; fågelstjärt; äv. tölp

1 stuv||e* packa; ~nde full proppfull -holter stuvningsved under lasten

2 stuve* = 3 stue

stygg* ful; jeg er ~t redd for at det er sant jag är verkligen rädd -e avsky -vær dåligt väder

styk- i sms. -ste- styv- -far Stykke*, et ~ mat en smörgås; da det kom til ~ då allt kom omkring -talje talja med vilken kanoner flyttas stykkomtil V då och då stylte* -fot framåtböjd karled på häst

-løper styltlöpare Himantopus styne beskära stynja N stöna

1 styr upptåg; buller, oväsen

2 styr styrsel; jfr overstyr styrd se 1 støl

1 styre föra oväsen, larma

2 styr||e styra; s. styrelse; ~ til freds lugna -e|fjær stjärtpenna -else*, preposition med — rek tion -e|ord preposition -åk roderok -s|makter N myndigheter

styring* styrande styrja N bullra styrlastighet styrlast $\yr\ßs=ustyrlig

1 styrt lodrätt konstgjort vattenfall;=e\-bad -e|bad dusch -e|dyp bråddjup

2 styrt hjuls skränkning

styrte störta -dykker störtdykare simfågestyrtekjerre

som blott från luften kan dyka ned i vattnet

-kjerre vippkärra styrven N stel styrvolt värdelöst kcrt Stytte göra kortare styv fågelstjärt; jfr stuv Sty v||en N enfaldig -ing halvvuxen pojke; enfaldig person

1 stær starr ögon.?ju:»do.n -blind stenblind

2 stær stare

3 stær starr carex

1 stø o. støe landningsplats för båtar

2 Stø stadig, säker, pålitlig, fast; ~tt se nedan; det kan du være ~ på det kan du ge dig på -dig=2 stø

3 stø stöd; v. stödja -nad (ekonomiskt) stöd

Støkk ryck, chock -e rycka till; skrämma -en som rycker till av rädsla -er taggmakrill

1 Stø| Styv, Stel 1 lederna

2 støl o. støyl (mark runt) säter stønad understöd

1 støp o. staup bägare

2 Støp, legge i ~ lägga korn i blöt för att mälta det el. frön för att underhjälpa deras gro-ningsförmåga -SGtte jfr ovan

støpe* gjuta -hals=-rørad -jern gjutjärn -lys stöpt ljus -malm gjutmetall -rand

gjutSÖm där formarna mötas -Seddel boktr, gjutsedel, lista, efter vilken antalet av olika typer bestämmas ~ska.II det hårdare yttersta lagret på gjutjärnsstycke -Skje stöpslev Stør*=staur -e kraka säd, sätta upp säd

på pålar för att torka den Støra N uppmana, pådriva størd N storlek

størhus uthus med eldstad, brygghus Størje tonfisk; jfr makrell-, laksestørje Størkne stelna, övergå från flytande till fast form; bløt jord ved polens varme torkar

Større* se Stor -Ise storlek; storhet, kvantitet; byens notabiliteter størst* -e|stigning vägs maximistigning StØt Stöt; liten lapp på Skor; förbindelse mellan två konstruktionsdelar som utgöra varandras förlängning; Jfr skinnestøt/ StÖtton, glottisstöt i danskan -brett=-trinn -6 stöta, hyvla i stötlåda; ~ an mot skikk og bruk av oaktsamhet bryta -e[bukk pålkran -er mortelstöt; skämts, biljardspe-

lare; en gammel ~ gammal stackare (krake) -fanger* kofångare på lok -fuge vertikal fog; stödfog -hevert stöthävare, hydraulisk vädur -plate skarvribba -pute puff ert -side* den av landisen mest bearbetade sidan av »roche mou-tonnée> -skudd rotskott från fant träd -tann bete -tang tång för tråddragning -tone* jfr ovan -trinn sättsteg den lodrätta plankan i en trappa -VOgn buffertvagn, skyddsvagn i tåg Støtt ständigt; säkert; sjö. behåll kursen! rätt så! stötta med rodret! ~ og stadig ständigt och jämt Støtte* stödja; s. stöd; pelare; stod -celle stödjecell -flate undre yta -gang kolonnad, pelargång Støv damm; stoft; frömjöl, pollen (blomster-); i sms. småpartiklar, -stoft; ~ets är hög ålderdom; kaste en ^ i øynene blå dunster; tørke ~ damma; slikke ~et for ens fot kyssa marken -brann sot på säd Ustiiago -briller ögonskyddare -bærer -drager bot. ståndare -fang bot. märke -gran stoft-, sol|grand, dammkorn -jord lössbildning -knapp ståndarknapp -korn pollenkorn -mel mjöldamm -regn duggregn -rør pollenslang -tråd ståndar-sträng -vei pistill

1 støve damma, röra upp damm; torka damm -klut dammtrasa

2 støve* söka efter villebråd; ~ omkring ströva -r stövare

Støvle stövel; känga; være pä ~ne vara på benen; äv. vara full -snabel uppåtvänd näsa på støvle -snute näsa støy stoj, bråk -e stoja støyl se støl

støyp N fallhöjd -a kasta ned; gjuta Støyt stöt; ta seg en ~ Sup

1 stå stå; skal,vi la det ~ til? ta risken? en liter melk om dagen ikke förslår inte;

det til liv det är (gott) hopp om livet; ~ seg godt med noen komma väl överens; resten av summen han ~ hen kan anstå; det får vi la ~ hen låta bero; ~r til land eg. har utsikt att få A; näst högsta betyg; til troende förtjänar tilltro -lampe golvlampa

2 stå, i uret er gått i ~ har stannat; saken er gått i <~ i baklås, i stöpet

ståhei ståk larm, oväsen, bråkstål

1 stål* svarvjärn -orm kopparorm, ormslå -sneppe kustsnäppa Tringa canutus i vinterdräkt -setning härdning -trosse järntross

2 stål N stapel; lager av hö el. säd; fiskstim

stålesferd jfr oslcereien ståss N brådska

1 su =suge

2 su so, sugga

subbe söla, plaska; s. slampa, snuskig människa; la det ~ låt det gå; gå i tøfler og ~ gå och släpa i tofflor subjekt* -s|antyder formellt subjekt substantiv* -isk*, ~ bisetning attsats och indirekt frågesats sud N—syd, sør sufs N söl -a söla, plaska suft N saft i mat; grand suge* -drag motsjö, bakåtgående svallvågor -glass spenglas -årer lymfkärl sugg storkarl; stort exemplar av djur; huggare, baddare

sukker socker -bøsse sockerdosa -klype sockertång -kulør* brynt socker -roe Sockerbeta -sand ur vassla utkristalliserat mjölksocker -tøy sötsaker, karameller, konfekt -unge allra sötaste barn,sockergris

sukle skvalpa, plaska suksess framgång, succé sul sovel

sulamit ten, bele ~ smörjan, rasket suldre, gå og ~ söla, dröja, vara långsam i vändningarna

1 sule havssula -konge en albatross

2 sule pelare sulke smutsa

sulky kappkörningvagn sull N melodi -a N gnola sull||a N söla -ik sölkorv sulrygg grönlandssäl

sult, svält, hunger -e hungra -e|fore svält-föda -en hungrig -e|streik hungerstrejk

1 sum' summa

2 sum N simning -d N simkunnig sumar N=sommer

sumde impf. av symja sum||e somliga -stad på vissa håll -tid ibland

sumle (w) söla, icke få det att bli något av; ~ bort slarva bort -tog V långsamt tåg

1 summe surra -tone svarston i telefon

2 summe seg återvinna fattningen

3 summe summera

sump* (w) kärr, mosse, träsk, myr -feber malaria -firben vattenödla Triton -høk kärrhök -meise kärrmes, entita -oter flodiller -skreppe kärrsyra -snegl -snile snäcksläktet Paludina -Viol* kärrviol

1 sund* -kar färjkarl -mave simblåsa -sted f är j ställe

2 sund* frisk; hälsosam; jfr sundhet

3 sund sönder

sundhet god hälsa; drikke få ens ~ dricka någons skål -s|kommisjon hälsovårdsnämnd -s(vedtekter sanitära förordningar

1 sunn jfr sund

2 sunn jfr syd, sør

super||fin* finfin -klok överklok suppe soppa -fett buljongflott -kake buljongtärning -kjøtt kött att koka soppa på; urkokt buljongkött -kjøkken sopp-kokningsanstalt för bespisning av fattiga -mat soppmat -øse förläggsslev suppeda's, i en slem ~ i klistret su'r* i sms. -syrad; det er t og kaldt i dag kallt och ruskigt -hå ensilage -mule gå och sura -stoff syre surka N plaska, klucka surla N smågnola, sorla surr surr; jeg løper ~ i navnene namnen gå i ett enda virrvarr surva klaga, gnälla susla N plaska susvart ringtrast SU't sorg, bekymmer suter smörbult Gobius; läppfisk Labrus sut're smågnälla -pave »gnällmåns» sutt napp -e suga; dia suvl sovel

1 sva -da N fläka av bark; spricka

2 sva -berg klipphäll

3 sva N slipprig svaber sjö. svabel, svabb svade N sav i träd svaga N svaja

svak svag -elig klen

1 sval* kylig -bard (S-) Spetsbergen -e|-bakke kyl | fat, -skepp

2 sval = 1 svale

1 svale* svalgång

2 svale svala -blom ögontröst -rumpesvalespurv

laxstjärt ett slags lask -spurv svart och vit flugsnappare -urt skelört 3 svale svalka

svall N samspråk -a prata -ug pratsam svamp tvättsvamp; jfr sopp svana N avtaga

1 svang inskrumpen; om ax utan kärna, omatad; korn slösäd

2 svang hålfot

3 svang svingade; i svange ljumske

svanger havande; i sms. -diger (skjebne-, uhells-skap grossess svanshammer stjärthammare

1 svar=siw; et ~e strev ett kolossalt besvär -lig svår; svårligen

2 svar* -e svara; ~ sine skatter, ~ en billig rente erlägga; jfr regning[ssvarende] -hitten slagfärdig

3 svar slank, smidig svarm N yrsel svarp N stöt, slag

svart* se sort -and svärta; sjöorre -bak-(måke) havstrut -e|dauen digerdöden -fugl alka -or vanlig al, klibbal -side grönlandssäl -sulu tornsvala -åte*= kruttåte sve svedjeland, sved

sved o. svett svett; adj. svettig -dekken sadeltäcke -e svettas -fuks* röd häst -SOtt engelska svetten sveden svedd svei N gren, vis sveim N upphetsning, oro sveinkall ungkarl sveip —svøp

sveiss fin hårlugg, frisyr sveise svetsa sveisen fin, flott

sveiser eg. schweizare; ladugårdskarl sveit avdelning inom hirden sveiv vev

svekk engelska sjukan

svekke försvaga -Ise försvagning, svaghet

svel|je -ung liten lax

svelg svalg; klunk -e* frossa; et ~nde dyp bibi. ett stort svalg -hvelv övre delen av svalget -åpning svalgmynning svell N is

svelle syll, sliper i järnväg

svemja N simma

svenn* gesäll -e|stykke gesällprov

svensk* adj. -e svensk s.; grönfink Linota cuioris; gjøre en ~ av seg göra sig osynlig -ejovn vanlig kakelugn av tegel [el. [-tälj-sten]-] {+tälj- sten]+} med långa rörledningar -e|SUppe* från Norgehjälpen; Quisling klaget over svep e=svøpe

sverd* plankkonstruktion på flatbottnade fartyg för att hindra drift; ramm -brødre svärdsriddare -bønne Phaseoius lunatus -dannet svärdlik -havre plymhavre sverge svära sver kel N ring, virvel sverme* -hull flusterhål på bikupa, flyghål svert||e* svärta -gras -veid strandklo sveske=mà'fø svett=sved

Svev plankton; jfr sveiv

1 sveve sväva; ~nde gjeld flytande (stats)skuld -flygning glidflykt

2 sveve fibla Hieracium svevn N sömn

svibel blomsterlök; hyacint -fisk boktr.

Svibel sats, som fallit sönder i lösa typer

1 svi(de) sveda; bränna vid mat; skålla svin; sveden svedd; äv. slug -dd svedd

2 svi(e) sveda, svidande känsla; v. svida; det kommei han tii å ^ for sota för, känna av; jfr kloe

sviga N böja sig

sviger- i sms. svär- -datter sonhustru -sønn måg

svik svek; förräderi (lands-råd svekfull plan

svikk svicka, tapp

svikkel eg. kil; bot. ensidigt knippe -strømpe genombruten (mönstrad) strumpa, broderad prydnad på strumpa svikt böjlighet, sviktande; äv. avvikelse från sanningen

1 Svikte*, min hukommelse r^r meg Sviker

2 svikt||e reva segel -ing sjö. sviktning svi I dra N snurra

svill syll, bottenstock i hus; dörrtröskel

-e=svelle

svim||e sviinning -le bli yr, hisna -mel yr -e|siegen N avsvimmad svimling dårrepe Loiium temuientum; lösta svimerke inbränt märke, svedmärke svimra N bli yr

svin*; i sms. jfr svine-; -arv nörel Aisine -eri(e) snusk; ohederlighet -sk svinaktig -toks grävlingsvinenest

svine||best svinpäls -binde bjö. binda i både för och akter; bibi. binda till händer och fötter -blomst korsört- byll spik-, blod (böld -b ær trolldruva -bøste skinka -difteri -feber svinpest -fett ister -hell svinaktig tur -kam fläskkarré -kotelett fläskkotlett -mel orent mjöl; äv. kli -polish illparig -rot syska stachys -side fläsksida -smult ister -stek fläskstek, helstekt färsk skinka; boktr, fortel -sten örsten -tønne avfalls-, skul|tunna sving sväng, svängning; derved fikk saken den riktige ~ farten ; en ~ ut I hasen Sväng, tur; sette i ~ rörelse, gång -basse nick-hake, svängkanon -e svänga; svinga -fjær vingpenna -om*, nå blir det ~ i bondeskikken nu blir det en annan dans -se jfr svinse -tråd cilie

Svingel* Festuca

svinke föra sig hit och dit; s. undanflykt -ærend extra ärende

1 svinn* försvinnande; förtvinande, atrofi (muskelförlust vid vissa metallurgiska processer; krympning då upphettad metall avkyles -6 krympa -SOtt lungSOt, tvinsot

2 svinn N tunn; nättäten svinse fjanta; ~ og svanse

svint rask; interj, vips! -e seg kvicka sig svip utseende; prägel; manér -a N prägla; ~ på likna

1 svipp ögonblick, blink; han var en ~ i Berlin en titt -e innom titta in -tur liten tripp;=foij. -tursekk liten ryggsäck

2 svipp slag, klatsch

svi'r rummel; det var en ~ for ham en stor förnöjelse -e svira, rumla -e|gast rum-lare

svirpe slå till med spö

svirre kretsa, slingra; det ~t med rykter surrade i luften svirsk stilig; en ~ jente svirt N hastig sväng sviske s/iskon -prins sillstrypare, bod-knodd -suppe* sjö. prygel svive svänga runt; det sviver det »knallar» svi il vyrde -vøra N behandla föraktfullt, håna

svode N hudsår; naket fjäll svolk tjockt spö; en stor ~ en stor klumpig karl -e ge prygel; ligge og ~ på sjøen kämpa

svor(d) svål; grästorv svovl svavel -erts svavelkis -ilte svavelsyrlighet -rot mossrot Peucedanum svull =svvlst; issörja -finger inflammerat finger

svulme svälla svulst* svullnad, tumör svupp i en ~ vips svæle N rök, os; jfr kvalm

1 svær svål; jfr grønn ~

2 Svær stor, väldig; korpulent, tjock; svår; det var ~t det var det värsta; flink väldigt -anker skeppets största ankare -lemmet grovlemmad -tau ankartross -vekt i sport tungvikt

svæv N sovande -a N söva -e|råd N sömnmedel svømme simma; ~ hestene låta simma, bada -belte simbälte -dykker sim-dykare, mots. styrtedykker -flåte flotte för badhus -hinne simhud -r* flottör -snipe simsnäppa

svøp linda; bot. svepe och holk -blad svepe, holk, skärmblad

1 svøpe linda, svepa -barn lindebarn

2 svøpe piska; bi.di. gissel -r sjö. taljerep -rem pisksnärt

svør N läns, pank

1 sy* sjö. surra -dame -erske sömmerska -garn tråd -ning se ned. -pike (enklare) sömmerska; glyskolja Gadusminutus-sten* syklump -tøy sömnad, handarbete

2 sy=syde

syd =sør; ~ for söder om -banen järnvägen Oslo—Halden—Dalsland -bo sydlänning -en södern syde koka

syfta N svänga, skaka syftesok Svituns dag, 2 juli syk, syg (D) o. sjuk* -e* -e|beretning bulletin -e|kost sjuk|mat, -diet -e|leie sjuk|bädd, -dom -e|passer sjukvårdare -e|pleie sjukvård -e| pleierske sjuksköterska -ne hen tyna bort sykjast N bli sjuk; längta syl* -blad sylört -kvass vass sylgje syllB=sølje syll =svill -mur stenfot sylt liten myr; om uti. förh. salthaltig kust sylte sylta v. o. s.; lägga ned kött i saltlake; bereda grönfoder till pressfoder, ensilerasylteflesk

-flesk fläsksylta -labber sylt-, gris|fötter -melk sur mjölk -tøy sylt sylv N o. sølv silver symja N simma sy mr I e best. -a N sippa Anemone syn* besiktning, syneförrättning; tape en av ur sikte; ~ og skjønn besiktning med rättsverkan -berr N lätt att se, påtaglig -e(s) se ned. - kvervi n g synvilla -färing (N) besiktning -s|felt blickfält -SI g rense synrand, horisont -sk klärvoajant -s I leite N horisont -s |mann besiktningsman t. ex. för stängsel, strandvård o. d. -s]merke i perspektivläran Synfält område inom synvinkel -S|måte Sätt att Se, betraktelsesätt, åskådning, åsikt -s|-Stad N synpunkt -s|stråle i perspektivläran linje från synpunkten till en punkt bakom perspektivtavlan -s|verden sinnevärlden -s I vitne åsyna vittne synd* -s| bevissthet synda [medvetande, -kännedom

syne syna; visa -s tycka; synas; jeg synes han har rett; ~ o ?n tycka om synge sang sunget sjunga -spill sångspel

1 syning söm, sömnad

2 syning syneförrättning synk o. søkke sänke på metrev

1 synke sänk sunket sjunka -fond amorteringsfond -not sänknot

2 synke sluka, svälja synst N sydligast

1 syr||e syra kem. -salt bläck|salt

2 syre göra sur

syrling \ sms. -syrlighet (svovl sys||le* -sel syssla, sysselsättning; ämbetsområde -sel I konger fylkes-, små|-konungar sysvorte N koltrast Turdus merula sy't jämmer, gnäll -e klaga sytt||en (ø) sjutton -ende sjuttonde; ~

mai er Norges grunnlovsdag -i sjuttio sy v o. sju*; snakke i ~ lange og ~ brede i långa banor; det varte i ~ lange og ~ brede en hel evighet -ende sjunde; til ~ og sist när allt kommer omkring -er sjua -hannet sjumännig -sover* hasselmus syvja N somna; vara sömnig sæ se se-

sæbe sepe o. såpe (toalett)tvål; grøn ~ såpa -bark kvillajabark -bærtre tropiskt

träd såpbärsträd Sapindus saponaria -sten* saponit -tre=-bærtræ -urt såpnejlika sæbygg person från Setesdal sæd spannmål, stråsäd; utsäde; sperma, s-ädrsvätska -bille kornborrare Caiandra -blære sädesblåsa -dyr spermatozoer, sädeskroppar -e|ert åkerärt Pisum sativum -e|korn utsäde -e|mann såningsman -fim=-dyr -flodd pollutioner, spermat-orré -følge växtföljd, växelbruk -gås* Anser segetum; kortnebbet ~ spetsbergsgås a. brachyrhynchus -legeme—-dyr -måned oktober -omløb jfr -skifte -omskrivning markegångssättning; jfr kapitelstakst -skifte växelbruk-tap -uttømning =-flodd sæ(d)ing grå tru t Larus argeotatus

1 sæl* glad, förnöjd, salig; like ~ lika nöjd -e lycka; sällhet -e|bot välsignelse, barmhärtighet

2 sæl* -spyd harpun för säiar

3 sæl säterstuga

sælde sålla, sikta; ~nde full full, överströdd, översållad sæling stackare

sær egi. egendomlig; snarstucken -avtrykk separat -deleshet, i jfr i sær -domstol specialdomstol -eie särsk. makars av äktenskapsförord betingade enskilda

egendom -følelse partikularism -kjenne kännetecken, särmärke -kjønnet bot. skildkönad -kullsbarn barn av olika äktenskap -lig särskild -melding under ockupationen radiomeddelande på kod -preg egenart -stilling undantagsställning -syn ovanlighet, sällsynthet -tog extratåg -trykk* separat særd sårad særs särdeles

1 sæta N sätta i stackar ei. såtar

2 sæta N ta hänsyn till -nde pålitlig; beaktansvärd

sætt N förlikning

1 sø (D) se sjø

2 sø spad

Søbe (D) äta med sked -kål kålsoppa -mat soppmat

SØd* se søt

søer pl. tiii so o. sø

Søfte tåg för råseglets fästande på nordlandsbåt

Søg N prat, brus søgg N fuktigsøke

søk||e o. søg ||e (D) söka -nad ansökan -ning; ha god ~ många kunder Søkk sjunkande, svikt; dalsänka -ende full proppfull; ~rik stormrik -grøper

geol. gravsänkor innanför två förkastnings-linjer -ladd lastad till det yttersta -våt dyvåt

Søkke sjunka (impf. sänk, sokk N); sänka

(impf. søkte); s. sänke jfr synk søkn socken -e|dag* vardag søksmål stämning

Søl en alg Khodymenia palmata; jfr

Søle söla; smuts; jfr -føre -bøtte sölkorv -føre smutsigt väglag -mikkel sölkorv, senfärdig person Sølje sölja, bröstnål med filigransarbete

1 sølle (D) enfaldig

2 sølle solv i väv Sølt N solig

sølv silver -fasan* -gran ädelgran gras= -urt -kake slags sockerkaka med användande av blott äggvitorna; jf- gullkake

-knapper kulturform av stjärnöga med fyllda blommor- -kre fjällborstsvans, silverfisk -kveite vogmar -løve puma, amerikanskt lejon -poppel* Popilius alba -tøy bordsilver o. d. -urt gåsört Potent iia anser ina

1 søm* -met spik; skämte. pengar; et større ~ kalles også spiker; ramme ~met på hodet slå huvudet på spiken -bor pinn-, sked|borr -rokke knaggrocka

2 Søm -men söm; fog; gå en etter i ~ mene syna i sömmarna -folder fåll apparat -forbindelse SU tur söm mellan ben

søma N=3 sømme -d ära, heder

1 sømme spika

2 sømme sy, sömma

3 somme seg passa -lig passande, anständig

Sønder*, slå ~ og sammen slå i kras -knuse krossa -lemme stycka lem för lem

søndre slå sönder sønn son -e|kone sonhustru sønn|ja -en söder -fjells söder om Dovre søppül -el sopor -el|bøtte slaskhink -el|-kasse soplår -le | brett sopskyffel -le|-dynge sophög sør jfr syd söder -landet sydkusten sørge sörja -dekke bårtäcke -kappe -kåpe fjäril sorgmantel -lig sorglig -pil tårpil

sørpe sörja, röra

Sørv Sarv Leuclscus

søster syster; sköterska (menighets -kake* fin vetekaka -mann svåger SØt* -e|rot baggSÖta, Stålört Gent ana purpurea -suppe saftsoppa -vider namn på inhemska solanumarter SØV N pres. av sova

søvn*, i i sömn[en] -drukken* yrvaken -e somna søy da N få att koka; susa søye N tacka, honfår søyle pelare; piedestal; Voltas ~ stapel -bord bord med en fot -hode kapitäl søyra N ruttna

1 så adv * ~ som ~ la la si och så, si sådär; så' vidt bra så pass; det var rsj vidt' jeg kunne se nätt och jämnt; for så' vidt såtillvida; det er ~ sin sak det är en kinkig sak, det har sina sidor; ~ tålelig något så när -voren N sådan

2 så v* -erie gulärla Motaciiia fiava -gauk göktyta -gidder skälvande luft el. ånga över åker -g]øk=-gauk -kast teg -mann såningsman -sæd utsädesspannmål

3 Så vattenså

4 så såg; jfr se

1 såd N utsäde

2 såd -er sådor, kli

sådan* adv. så; riktig til bunns, jfr sånn

sådd spad

sågar till och med

sågu[d] o. s'gu vid Gud; ja ~ er det

sant

1 sål sula -e=sål -e|gjenger hälgångare

2 sål A N själ; stackare

såld såll, sikt -setning sättning för maim-

sortering

så||ledes -leis således

sålstue »sälohus», enklaste härbärge vid

medeltida väg såm -en matt, dunkel -ing slö person såmenn minsann, verkligen

sånn jfr sådan; en tolv, tretton år så där såpe såpa jfr sæbe -koker sölkorv sår* adj. sårig, öm, hudlös; ömtålig; ~ gråt bitter -bent ömfotad -hjarta N ängslig, sårbar -huga N bekymrad -lege kirurg -skinna N ömhudad såre mycket; så ~ äv. så snart såte* hö|stack, -volm; v. sätta hö i stack — 174 —

tant

T

T betyg==Tilfredsstillende (Tf.) mostv. Ba

1 ta tok tatt taga; ~ land uppnå; ^ en i en løgn komma på, ertappa, beslå med; ~ seg sammen rycka upp sig; han fikk ~ gine ord i aeg äta Upp; ~ av bordet duka av; ~ av sted ge sig av; jfr taka

2 ta diai. (ut)av taa se tå

tablettsukker bitsocker tad N gödsel

taffel* -and brunand -ett trekantig hylla -ur pendyl -vekt bryggvåg tafs klut, trasa tagal (N) tystlåten

1 tagg* -ejskulpe=takkelapp

2 tagg tiggde

tagga N få att tiga, tysta tagl styvt hår, särsk. svanstagel tagna (N) tystna

1 tak tak -gauk klofibla -lagt bot., zool. tegellagd -rør [blad]vass -sten taktegel -svale hussvala

2 tak brottning -äst N brottas

3 tak tag; ~ om [til] stundtals -a N=ta -ande N värd att ta

1 takk*; månge ~ tack så mycket! ta til

hålla till godo -adresse tacksägelseadress -nem'lig tacksam

2 takk egi. tagg kugg; hjortens ~er horn -vinge påfågelöga Vanessa lo; nellens ~ nässelfjäril v. urticæ

1 takke v. tacka

2 takke kugg i hjul -klapp ryss|kål, -gub-bar Bunias -t tandad

3 takke bakstehelle

takkel* äv. talja -asje rigg -garn taglings-garn

takomtil stundom taks -tre idegran Taxus baccata taks||asjon saluvärdering -t taxa tale tal; v. tala; holde en kan jeg få ham i ~ få tala med honom; det er ikke ~ om det det kan inte komma i fråga -bruk språkbruk -del ordklass -rør språkrör; talrör

talg* -tit[e] Parus major -prås talgdank

1 talje figur, liv

2 talje talja -reipstikk sjö. taljrepsknop

1 tall tal; siffra -følge talserie -lotteri nummerlotteri -menneske sifferkarl -ord räkneord -verdi siffervärde, numeriskt värde

2 tall* ung fura; se 1 fyr talle (N) trampad gödsel taller'ken tallrik -rist tailriksvärmare talma N plåga; förtäras

tam' tam

tame N färdighet, förmåga tamp* tågända, sladd; stryk av tågändan; grovlemmad karl; ~en brenner i lek det bränns tamperdagene fastedagar vid det kyrkliga kvartalets början, kvatemberda-garna

tamse äta långsamt: söka efter orden -kar ölkanna med pip tan N lopp -a spänna; löpa fort tande tane ljusveke tander ömtålig

tan dra N gräla; antända, gnistra

1 tang tång -forretning tångförlossning

2 tang tång havsväxt -bromse skärlånga -gås prutgås -kvabbe skyggfisk -lake skärlånga -loppe märla -lus havsvat-tensgråsugga -nål havsnål -rak ilanddriven tånghög -sneide kantnål -sprell testefisk -stikling tångspigg -urt ludd-molla -ål slemfisk

tånge landtunga; tånge på kniv o. d. tanke*, ha ~ til en pike böjelse för; kjøttet har en ~ har en svag ansats till att bli skämt -flog N tankeflykt -fyldig tanke|-rik, -diger -seddel minnessedel, nota -snild skarpsinnig -spåner tankekorn, aforismer -stemne tankeriktning tann*, mine tenner løper i vann det vattnas i munnen på mig -bokstav dental -hjul kugghjul -kim pulpa -krone* sjö. tandkrans T-kusten Elfenbenskusten -pine tandvärk -pirker tandpetare -skifte tandömsning -stang järnvägsskena med kuggar -stikker tandpetare gebiss

tant flärd; trams; fara med ~ tala narraktigttante

tante* faster; moster; hos ~ jfr onkel; sällan om obesläktad dam (park~) tanteje tonfisk

ta'p förlust -e förlora; elva seg i sandet förrinner; sykdommen seg går över; krigens følger liar tapt seg blivit omärkliga; fargen seg bleknar, changerar -givende förlustbringande -s|konto, gevinst og ~ vinst- och förlustkonto tapp*, ~er sjö. fingerlingar -hulsjern lockbetel -hvirvel andra halskotan -kile motkil

tappenstrek tapto tarantel l tarantella dans

tare tång bredbladiga arter, särsk. Lamlnaria

-bruk—tangrak -strand strand där värdefull tångart m. m. driver i land -torsk berg-, röd I torsk, torsk som gått över rödalger

tarm* -bad Å laxering -krøs tarmkäx -rør tarmkanal -sig brock -slyng(ning) tarm-vred -totter -trevler tarmludd tar r e—tare

tart ung könsmogen lax

tarteletter pastejer av smör- el. mör|deg

med fyllning tarv* behov; vareta ens ~ intressen; tjene ens ~ lända till ngns fromma, förmån -laus N onödig tarvende N redskap, verktyg tase stackare

taske väska, påse; slinka, slyna; skämts, tös, jänta, snärta -gras -gress lomme, pungört -krabbe krabbtaska -lomme näsduksväska -urt=<7røs tass* -e liten obetydlig figur; björn, nalle;

varg, gråben tast -e tangent

1 taug o. tau tåg, rep -bane linbana -briks pall, bakom vilken tåg skjutes upp -trekning dragkamp

2 taug långsam, stillsam -før -leg N senfärdig -lyndt N flegmatisk -mælt N som talar långsamt

taum rep, töm

1 taus tyst; tystlåten -het, påby ~ äska ljud; ~ utloves diskretion

2 taus N bondflicka, piga, tös taUV|]er N egl. förtrollning, munläsa kreaturssjukdom -ra N förhäxa

tav N besvär -a slita tave fiber; trasa

tavl fält, väggfält o. d.; tärning; brädspel -mønster rutat mönster -verk parkett på golv; panelning tavle svart tavla; griffeltavla; kyrkhåv med klocka; tuggtobak -bly bly i skivor, valsat bly -bærer kyrkstöt -glass taffelglas -stein skiffer-tall oberoende variabel i funktionstabell -trykk tryck av träsnitt

tavse rev på en långrev taxamotor taxameterdroska t. d. N (=til dømes) t. ex.

1 te* -stell teservis -vann förr te drycken -vannsknekt te med konjak

2 te seg bete sig; — seg fram visa sig teft lukt, väderkorn; vittring

tege skinnbagge, växtlus m. m. tegn (utt. ei) tecken; skiljetecken; stjärnbild -billede sinnebild -lære läran om sjukdomssymtomen -setning kommatering, interpunktion tegne (utt. ei) teckna, rita; han til å bli en bra mann artar sig -bok ritbok; plånbok -penger inskrivningsavgift -stift häftstift teia N tiga teiebær=tågbær teig teg; spalt teikn N=tegn

tein tunn käpp; spindel i spinnrock -e ryss ja, mjärde

teiste grissla uria -fisk=tangål

1 tekke behag, grace; i sms. -tycke (herre-

-lig* behaglig; en ~ ung dame -s* hålla till godo

2 tekke täcka, lägga på tak teksle däxel, bandyxa tekst*, lese en ~en lagen

tekt* handlingen att taga; det som tages meet i sms.; åker som på en gång i Växel, bruk besås med ett säde, gärde, vång; inrättning för samlande av timmerstockar i fottied -e|dag rättegångsdag tele tjäle -brudd tjällossning telja N*, ~ til råda till; övertala telle räkna; han blant de største räknas -r räknare; täljare telne golvplanka; teln tåget upp- och nedtill på fiskenät (under over~)

telt* -dekke tältduk -lerret tältduk som

ämne

temme tämjatenalj

tenalj mtl. tångverk lena N tjäna -r tjänare tendra N tända tene telning tenge binda

tengsel däxel, bandyxa för tunnbindare tenke* -evne tankeförmåga -lig tänkbar tenk||ning tänkande -som tänkande tenner tänder; se tann

1 teppe täcke, matta; bordduk; ridå -gras narvgräs Catabrosa aquatica

2 teppe sätta tapp i -rod blodrot terge reta

1 terne* tjänsteflicka

2 terne ruta-t rutig

3 terne slags båt (kragrerø~)

terpe med ansträngning svälja; dunka, plugga, traggla terra N reta terre torkning; torrväder tersk smörj -e tröska; äv. klå; ~ igjennom en bok plugga -e|maskin tröskverk terskel tröskel tert ung könsmogen lax terte smörbakelse -fin -pen tillgjort noga med att vara fin; sipp, sjåpig -ringe vol-au-vent av smördeg -t(e)=-pen tertit N talgoxe Parus major terts ters

tess, han er ikke noe ~ det är inte något med honom

testere testamentera; upprätta testamente

tete kärrmes, entita Parus paiustri» tetre darra

tett tät; vattentät -bygd undersätsig -grendt tätt bebyggd -e täta -e|gras

-greSS tätört Pinguicula

t ev=teft

teva N andas tungt

1 teve tik; dålig kvinna

2 teve mun, käft; v. ge på käften; få på ~n tafsen

tevja N stinka

Thomas*, ~ i gjerdet, gärdsmyg

1 ti ty; alltså, förty

2 ti tio -år årtionde -er se ned.

tid*, det har ~ brådskar inte, är god tid; i rette ~ i sinom tid; for ~en för närvarande; ha sine menstruation; jfr til -bolk N skede -høvelig tidsenlig -kort tidsfördriv -s N, kva er ^ vad är det

fatt s|avdeling -sjavsnitt skede, period -s|bøyning* temporalböjning, konjugation -s I kløft N tidrymd -s|preg tidskaraktär -svarende tidsenlig -trøyte N tidsfördriv tidd dräktig tidig disponerad tidlig tidig; adv. bittida, tidigt tidsel=/i'steZ tie, ~ stille tiga tiende tionde

tier tia; tiotal; to e?iere og en ~ tiej|re oftare; jfr titt -st oftast; alt som ~ tiger*-staden skämts. Oslo tigret tigerfärgad, tigrerad tik* -se=tik; tacka

til*, ~ uken nästa vecka; ~ sine tider tidtals; boka ~ gutten (N) gossens bok; ~ års till åren, bedagad; ~ akters baklänges; ~ alters till nattvarden, till skrift; ~ lykke lycka till; ~ fals till Salu; vissa sms. skrivas nu i två ord

tilba'ke*, bii, ha ~ kvar -blevet som blir efter; kvarblivande -blikk återblick -fall jur. återfall i brott -føre återbära för arvskifte -gangspunkt matem.=spiss -holdende tillbakadragen, reserverad, restriktiv -holdelsesrett rätt att behålla gods såsom säkerhet för fordran -kalle återkalla, taga tillbaka -legge tillryggalägga; et tilbakelagt standpunkt övervunnen -slag bakslag -virkende retroaktiv til||be'ns, flink ~ god fotgängare -bliv-else uppkomst -burd N händelse, beteende -driv N motiv -by* erbjuda -bøyelig til benägen (böjd) för -bøyelighet böjelse, benägenhet -eg'nelse (utt. ei) dedikation -fang material -felle* fall, händelse; tillfällighet, slump; fall av sjukdom; anfall av sjukdom; i ~ i så fall; eventuellt; det er med meg fallet, förhållandet -feries gemensam -flukts-rom skyddsrum -forla'telig tillförlitlig, pålitlig; adv. med säkerhet, förvisso -fo'rn tillförne, fordom- -fre'ds nöjd, belåten -fre'dshet belåtenhet, tillfredsställelse -føre*, ~ rettsboken anteckna i domboken; s. N tillfälle, anledning -førsel tillägg; påteckning; anteckning till protokoll, officiell dagbok o. d.; protokolls-diktamen -føye tillägga, tillfoga -gang vad som leder till ökning (inkomster,tilgi

nativitet, inflyttning); tillströmning; ~en var større en avgangen -gi* förlåta -gift påbröd; i ~ på köpet -gi'velig förlåtlig, ursäktlig -g T velse förlåtelse heng bihang, påhäng -henger anhängare; äv. släpvagn -hjemlingsed jur. partsed varigenom käranden hävdar sin rätt till stulen egendom -hold* för-ständigande, åläggande -ho've vid hovet -hu'se hemma; hemmastadd -hører åhörare -høve förhållande; tillgång, tillfälle

tile N plankgolv, scen, tilja

1 tirkjenne tillerkänna, tilldöma

2 tilikjen'ne, gi ~ till känna

til||kjøre köra in en häst -knytte

anknyta -kommende blivande -kor't, komme ~ komma till korta; komma på balans, ej få sina räkenskaper att stämma -landing landets tillväxt genom avlagring ur vattnet

tiriegg* gram. attribut -s|bisetning attributsats -s|dyr avelsdjur -s|kalv påläggskalv -s I ledd ord som fungerar som adjektiv -s|måte particip -s|ord adjektiv -s|-prøve komplettering i examen -s|stil studentuppsats på det språk (nynorsk el, bokmal) som icke är examinandens huvudspråk

tillit* förtroende -s I tap förlust av medborgerligt förtroende -s|vekkende som inger förtroende -s|verv förtroendeuppdrag

tiryiært inlärd -løp tillflöde; tillströmning; sats fore ett språng; ansats, försök med ny verksamhet -mat grönsaker -man'ns per man -me'd dessutom, till och med; ~ som så mycket mer som -nærmet tai approximativt -o'vers över, kvar; han har meget ~ for deg sätter stort värde på; jeg ser at jeg er ~ överflödig -pakket* rusig -pas's till lags; lagom -råne seg tillvälla sig -reisende resande, främling -rundet avrundad -sagn löfte -setning tillsats -si'de* å sido -si lova; inkalla tm rätten -sig tillflöde -sikte åsyfta -skikket* beskärd -skuer åskådare -skyende mulnande -Slag klubbslag vid auktion; fluss

medel till befordrande av slaggbildning -Slager

den som för släggan -slagshammer slägga -snike seg tillnarra sig -snikelse

logisk subreption -sprang ansats -stands-betegnelse predikativt attribut

1 til stede tillåta

2 tilste'de tillstädes, närvarande tir||strebe eftersträva -strek'kelig tillräcklig -støring N tillstyrkande -stå* bevilja -ståelse erkännande -svar ansvar -svarende motsvarande -syn* inspektion (hank~) -sy'ne, komme ~ bli synlig; la komme ~ ådagalägga -sy'-nelatende skenbar -synsutvalg representation för föräldrarna till barnen i en folkskola -synsverge barnavårdsman -tak* företag; åtgärd; det er et ~ å begynne man har svårt att besluta sig för; det er så lite ~ i ham så lite fart, tilltag-senhet, initiativ -tak'ke, ta ~ hålla till godo -taklet rusig -takslyst företagsamhet -tale* åtal -tale|boks, i ~en på de anklagades bänk -talte svaranden, den anklagade; jfr siktede -tanns, ride ~ driva in absurdum -trekning dragningskraft, attraktion -tøk[en] N företagsam -tåls, slå seg ~ låta sig nöja -vant invand -vende seg olovligt tillägna sig -værelse tillvaro

time timme; v. stunda, nalkas; ~s tima; uppleva; äv. kunna besluta sig; gi lektioner -brett loggbräde -stokk solvisare -tabell tidtabell; läsordning, schema timja N skymta

tind -e tinne, topp; harvtinne -e|bestiger fjäll-, alp I vandrare

1 tine träask med handtag på locket

2 tine töa, upptina

3 tine plocka fisk ur nätet; rensa korn från agnar

1 ting* -en; pi. = ; sak; jfr navn

2 ting* -et session i rätten storting; om vardera avdelningen i storting, motsv. kammare -bok dombok -dag rättegångsdag -feste anhängiggöra -hold sammanträde i rätten -hus rättegångslokal äv. stad -lese i laga ordning offentliggöra och införa i rättens protokoll; inteckna; lagfara -mann stortingsman -sete tingsession -skriver notarie -stut ung. brännvinsadvokat

tinge* förhandla om en affär; ackordera; göra upp en affär; ~ en i kost inackordera

tinn tenn -blad* -folie stannioltinner

tonetrinn

jinner N mellangärde hos djur Nnning* -lapp tinninglob Innved havtorn

tinte dynt -t behäftad med dynt tipp vink, tips; topp; ~ topp moderne ultramodern -oldefar farfars farfar o. s. v.

1 tir=tiur

2 tir N öppning, glans -a stirra, stråla -øygd med strålande ögon

tiri[l]tunge käringtand tirre reta, irritera tiske viska, tissla, tassla tispe tik; äv. (räv)hona tisse tissel tistel* Carduus, Cirsium m. fi. -kogle -kule bolltistel Echmops tistille egi. tiga; F onämnbart plagg titre darra titt ofta

trur tjäder(hane) Tetrao urogallus; jfr røy tjadder sladder, pladder tjafs hängande trasa; tofs; håret hang i ~er -et så trasorna hänga; om hår tovig tjalk slags fartyg med rund för och akter samt jakttackling tjatt lätt slag -e daska

1 tjeld strandskata Hæmatopus

2 tjeld tjäll -e behänga med bonader tjene*, tjen meg i å veksle den seddelen gör

mig den tjänsten; det kan jeg ikke ~ Dem i göra till viljes -r* betjänt; kypare; Stum ~ fristående Ställ för käpp, paraply och kläder -r|kjole livrérock tjeneste tjänst; til herr løytnant skall ske -bolig tjänstebostad, ämbetsbostad -fri tjänstledig -gutt dräng -ledig som saknar tjänst-myndighet ämbetsmyndighet tjenn tjern tjärn

tjod N nation -skap nationalitet -veg all-farväg tjom sjö. kamrat tjona N förstöra, ödelägga tjor tjuder; tjur -hæl tjuderpåle tjost dust t ju =tyv tjue 20; jfr tyve tjukk=tykk; ~ o g mektig tjur=tiur t ju v=tyv

tjære o. tjøre tjära -blom =-neüik -bre tjär|a, -stryka -nellikurt tjärblomster 1 tjørn törnbuske, buske med tornar ei. taggar, särsk. hagtorn

2 tjørn tjønn tjärn -e]blom näckros tjåk bråk; besvärligt arbete

1 to två; som betyg meget godt, ung. a -dekker* biplan flygmaskin -e'ne på tu man hand -er tvåa -ert tvåskilling -fold tvåfaldig, dubbel -gyldig kem. två värdig -hannet bot. tvåmännig -kimbladede dikotyledoner -korn tvåradigt vete -mektig bot. tvåväldig -tall tvåa -æring båt med ett par åror

2 tO art, Stoff med hänsyn till godheten; det er godt ~ i ham grv

3 to avsats i en bergsida; liten grön fläck mellan klippor

toft ulltuss tofte toft, roddbänk tog (ban)tåg -rute -tabell tidtabell togn N tystnad tokka N flytta, maka tokke N känsla, intryck; väsen -laus otäck -leg behaglig tokn gälar

tokt färd, expedition, särsk. sjötåg; anfall

av smärtor o. d. (fryse hete tol redskap

tol||a N—tåle -en tålig -leg ganska

1 toll tull -angivelse tulldeklaration, an-givningsinlaga -bod -bu tullhus -e tulla, betala tull, äv. kvarntull; upptaga tull -er tulltjänsteman; bibi. publikan -havn* mots. frihavn -svik falsk tulldeklaration

2 toll tall. fura jfr fyr tollaksmesse 2 dec. tolle årtull

tollekniv slidkniv, täljkniv

tollerist V artillerist

tolv* -hannede bot. dodecandria

1 tom (å) tom -reipa N utan lass (börda)

2 tom töm

tomelumsk (to..to) vimmelkantig tomme tum -liten* gärdsmyg -mål tumstock

tommelüfinger tumme -tå baktå toms||e (w) fnoskig kvinna -et(e) fnoskig, virrig -ing halvidiot tomt* -e I grus byggningsgrus tonad N garn, stoff; det er ~ i ham gry 1 tone ton; tale i høye om prisa i starka ord -angivende tongivande-kjønn tonsläkte dur el. moll -lag musikalisk accent -mål längd, kvantitet -stige skala -trinn tonstegtone

2 tone låta flaggan svaja; sträcka topp* snurra; bot. vippa; bot. spira; blast (roe~); hårtofs; kam på fåglar -and vigg Fuiiguia -dykker skäggdopping -e tupp -es gräla; komme opp og ~ (D) råka i luven på varandra -et rågad; försedd med topp; om fågel försedd med tofs ei. kam -fornet -frønnet vissnad i toppen -gras gräs med vippa -jolle toppgöling -lent topplänta, toppgaj -lom =-dykker; allmännare dopping rodiceps -lerke tofslärka, sånglärka -lønn maximilön -mål rågat mått -målt höggradig; en ~ narr uridiot -punkt mat. spets; höjdpunkt; det var ~et av frekkhet höjden -seng säng med gardin i toppform -skrekke små-skrake -snegl -snile en snäcka Trochus -stevne toppa, tukta, klippa träd -svamp

en disksvamp, Bulgaria inquinans, på bok- och ekstockar -vinkler vertikalvinklar torbist tordyvel Scarabæus, Äteuchus torden (w) åska; kanonenes ~ dunder -brak åskskräll -kile åskvigg tordne dundra; det åskan går

1 töre N=torden -hause åsksky

2 töre töras; jfr tør -n djärv torebygg jfr himmelbygg toreslått åska

tormentill blodrot Potentilla erecta torn*, tagg; nål i sölja el. spänne; äv. taggig buske (nype~) han er meg en ^ i øyet nagel -blad ärttörne uiex -skate törnskata Lanius

torp(esete) N liten, dålig gård

torsk* Gadus callarias ',—tOsk; få på ~en få »på nosen» -e|fangst torskfiske -ejhode* dumhuvud -e|konge jfr fiskekonge -e|mun n gulsporre Linaria vulgaris tort oförrätt; förödmjukelse, jur. icke materiell skada; erstatning for tap, ~ og kredittspille

torturist utövare av tortyr torug N djärv

1 torv o. -e|hall saluhall

2 torv N tarv tos N trassel

tosk eg.=torsk; dumbom tosse fåne, tok, stolle; toka, stolla; v. bära sig fjolligt åt -fugl havsula -t(e) dum, fjollig tot SUS (av prat)

1 tota'l* -avholdsmann -ist absolutist

2 to'tal siffran 2 totenkopf=dodenkop toto totalisator

1 tott tott; = 1 tått; komme ~ene på hverandre luven

2 tott adv. håle ~ styvhala touche* fanfar

tov valk -a* N valka -en -et tovig

trabel V=travel -ere vara angelägen

trad inhägnad

traff träffade; jfr treffe

trafs N trasa, trassel

tråg an't dragant Astragaius; dragantmassa

trakk drog se trekke

trakke

trakt tratt

1 trakte hälla genom tratt; ~ kaffe brygga

2 trakte trakta; ~ etter høye ting traktement undfägnad

träl N skräp trailer galler[verk]

tralt, komme på ~en i tagen, i gång; jf*- 2 trant

tram fri-, ytter|trappa

trama N jämna, fylla till brädden

trampe* äv. stampa -l|dyr tvåpucklig

kamel -saks ståisax för räv o. d. trane trana Grus grus -hals skatnäva Erodium -vikke häckvicker, tranärt Vicia sepium

1 trang trång; ~e kår små omständigheter -hjertet trångbröstad

2 trang behov; trång passage tran[n]et tranig

trans* gradskiva transe prygla transle kläda tåg

transmitte re i radio återutsända, »reläa»; utsända från annan lokal än studion

1 trant tryne

2 trant gån g, skritt; den gamle ~en träl len; jfr tralt

1 trapp* diabas

2 trapp =trappe

trappe trappa -automat trapp-, natt|ljus

med automatisk släckning -tØS kökspiga, dis-kerska

tras V skrap -al N skröplig -ig V tråkig

trasakke plåga 1 trass trots; ~ i, på ~ avtrass

2 trass* en vulkanisk tuff använd vid ce-

menlberedning

trast diai. strax traud N ovillig, trög trau[g] tråg

trauske smörblomma Kanuncuius traust fast, orubblig traut impf. av trjota N trave N trasa; stackare trav[e]l bråd; som har brått; den arbeider flitige, trägne; jeg har bråttom

1 tre pl. trær trä; träd -aktig bot. vedar-tad -bar skoglös -bi trästekel Xyiocopa -bukk* trädbock skalbaggarter Cerambyx, Lamia -bol trädstam -en -et träaktig, träig -gård frukträdgård -hammer träklubba; jfr skov- -hent tafatt; man er så ~ med votter kan inte använda sina händer -kål högväxt form av kål -klamper trätofflor -klopp hackspett -last skogsprodukter som handelsvara -|US gråSUgga Oniscus; boklus Troctes -mann biidi. stel (bortkommen) person -nagle träpinne -orm trämask, larv av borebille, jfr tømmermann -skjærerkunst -skurd N träsnideri -sliperi pappersmassefabrik -sten förstenat trä -stoff cellulosa, trämassa -syre träättika -veps kornstekel

2 tre*, 3, som betyg ung. Ba -dekkerbekka-sin dubbelbeckasin -er trea -foidighet* treenighet -förk treudd -hake sälting Trigiochin -hannet tremännig -kant* triangel -høgda N trevånings- -kløftet blad treflikigt -menning*

syssling -slått tre-trådig -tak i svarv treuddig spetsdocka -tall trea -vangsbruk treårigt växelbruk -vepling* trebladig klöver; äv. trio

3 \re=trede

1 trede* o. tre impf. trådte (o. tro) ppf. trådt trampa; ~ an ställa upp; ~ dansen tråda -mølle trampkvarn; äv. tramphjul -pute trampdyna -rokk vanlig spinnrock

2 trede* träda, trädesåker

tred'||ve o. tredive trettio; i ~ne på trettiotalet -s = tress treff* lyckträff, slump, tillfällighet treffe* traff, truffet -r träff; schlager treg trög

treg||a N ångra; förarga -e ånger -e|full sorgsen -e|leg förarglig trek N tjock

trekk drag; dragning, spänning; avdrag;

del av t. ex. sjömans (månads)hyra som går till hans familj; överdrag; ansiktsdrag; morkullsträck; lösaktigt Uppträdande; tre ganger i ~ i rad, i sträck -brønn djup brunn ur vilken vattnet upp-hmkas -fugl flyttfågel -full dragig -papir läskpapper -pike gatslinka -plaster blåsdragande plåster -rem draglina -sag -säv stocksåg för två personer -skytteri sträckskytte på morkuiia -spill dragspel -system systemet skatt vid källan -åpning draghål, ventil trekke trakk trukket draga; skipet vann läcker; det fra vinduet drar; ~ te låta te och stå och »dra» trelke göra till slav

trell* slav; valk i handen; svag vind; en karpfisk Cyprinus el. Leuciscus dace ; löja

tremme tvärträ; stegpinne; ribba, spjäla trempelvegg väggpartiet mellan lofts-bjälkarna och taket

1 tren bantåg; träng

2 tren trädde; jfr trine

trenere förhala; ~ en ansökning »ligga på» treng ||e tränga; behöva -ning krystning -sel* -sslsår nödår -sler trångmål, nöd trense träns; v. sy runt ett knapphål; sjö. tira

tresk -elig slug treske o. treskja N=terske tres's D sextio; i ~erne på sextiotalet -indstyve egi. tre gånger tjugo, sextio tresse galon, galler av snörmakeriarbete, träns; v. göra hårarbete trett trött

1 trette trötta -s tröttna

2 trette träta; unødig ~ rättegångsmissbruk -kjær -syk trätgirig, grälsjuk

trev (hö)loft, galleri, läktare treven trög, långsam, senfärdig trevl fiber; tåga -e repa upp en stickning -e|gips gipsaggregater i märgel -e|munn lansettfisk -e|rot birötter trikke fara med spårvagn -n elektriska spårvagnen

trifs||e N trasa -ut trasig

1 trille drill; v. drilla

2 trille rulla -bør skottkärra -pike flicka, som kör barn i barnvagn

trilta N löpa, trippa

trim le falla omkull; trilla, rulla

trin jfr trinn -e tren, -te träda, stigatrinn

1 trinn steg, ståndpunkt, stadium; ~ene få en traf fe, stige; ~et på en vogn fotsteget -brett plattform; fotsteg på vagn -vis gradvis

2 trinn* tjock, fyllig

trinse bakelsesporre; v. skära med sådan; jfr trense

trippe trippa -taske -tøs gatslinka trippeise trippel, skursten trise restauratris på båt tritt steg; trampning; holde ~ jämna steg triv||e framgång; v. gripa -elig som trivs och lägger bra på hullet; mnd og ~ knubbig; ~ leilighet trivsam -es frodas tr jota N tryta

1 tro trogen; sannheten ~ sanningen att säga -skap trohet

2 tro tro; ~ når? när månne; stå til >^ende förtjäna tilltro*-skyl'dig förtroendefull, omisstänksam, tillitsfull -s|-samfunn kyrkosamfund

3 tro ho, tråg >

4 tro[d] trampade; se 1 trede

troll* jätte -and=toppand -bær ormbär; trolldruva m. fi. giftiga bär -et(e) elak, otäck -gras häxört cireæa -hegg brakved Rhamnus -hval kaskelott -kjerring* troll-packa; fjärsing -nøste hårkula i husdjurs måge -smør* en mögelsvamp -smørsvamp slemsvampsläktet Fuligo -Spytt grodspott -unge* elak unge, byting -øye magiskt öga på radio tromle vält

tromme trumma -stikke trumpinne -skinn trumhinna -syke trumsjuka tromp bösskolv; kluns trompet* -er* äv. klåpare tropp* holde ~ med hålla jämna steg tros* vedavfall trosse tross trost trast Turdus

trote N svullnad, inflammation -n uppsvälld; tom, slut

trott N uthållighet, flit -ig -ug uthållig, flitig

tru N tro; trogen -nad tilltro -mål, i ~ konfidentiellt -tt ständigt, troget true hota; truga truffet (to) träffat se treffe trug tråg; ho truger=tnjger trugsmål hotelse; jfr true

7—BecTcman, Norsk-svensk ordbok.

trukket (w) strekke trunte trästubbe trusel hotelse

trusk; en gamme i ~ krutgubbe trutne svälla av fukt trutte tuta i horn trybel nedstämd trygd försäkring -e försäkra tryger snö|skor, -sockor trygle be enträget, tigga och be trykk* -e*, stå og ~ inte få fram det man vill säga -er* dörr-, lås |vred -e|sted tryckort -luft* komprimerad luft -måler manometer -seksten -søt'ten »smocka» trylle trolla; i sms. troil- -kvist slagruta tryn||e* -tyrken »hundturken» tryte trut; abborre; odon trøbbel besvär

trø[d]e fålla för kreatur; trampa trøffel tryffel trønske jfr trauske

trøske murket trä; torsk hos barn -n murken -saft medel mot torsk -t=-n trøst* -e* sätta sin ht till -ig hoppfull trøye*, få en banket ~ få huden full med stryk; våge sin ~ sitt skinn trøyedus sinkadus; få en ~ på måfå trøyte vänta; hålla ut; s. tidsfördriv trøytt* N trött

1 trå trampa; jfr tråkk

2 trå långsam, trög att få i gång; ihärdig; jfr seig; ~tt smør härsket

3 trå åtrå; längta(n)

1 tråd* ståndarsträng; det henger i en ~ på ett hår -celle celltråd, hyf -kors hårkors i kikare -orm trådmask Gordius -snelle trådrulle -stift -søm trådspik; jfr 1 søm -tang böjtång

2 tråd egl. trampande; trampa; fotspår; let få ~en lätt på foten

trådte trampade; se 1 trede

tråkk tilltrampad plats; förstubro framför

dörren -e trampa tråle egl. undersöka med trål, bottenskrapa; flacka; ~ Europa rundt tråna N härskna trått N ständigt tråv(e) trav(a)

tuberose* ostindisk hösthyacint

1 tue tuva; (myr)stack -gras -gress stån carex -maur -myre stackmyra

2 tue tvaga; skurtrasatufs

tufs strunt, skräp -e något tovigt; fusk;

v. fuska, bringa oreda tuft tomt -a N grunda -e|kall gårdstomte tuk||kel -I krångel jfr kluss -le mixtra, fuska, huttia, krångla; ~ seg til med sjaier bylta på sig

tukt* (kropps)aga -hus* gemensamhets-fängelse för långvarigare straff över två år; straffarbete-ig kysk tull virvel, kretsgång; rulle, bylte; prat; løpe ~ i byen springa hit och dit, icke finna sig till rätta; det går ~ for dem de bli förvillade; han er en ~ det är ingen reda med honom -e|rus'k spritt galen -en (et) fjollig(t) -ing virrig person tulla lillan; jfr 1 tuiie

1 tulle liten tös; N kortörad tacka; virrig kvinna

2 tulle egi. rulla samman; ~ seg bort komma vilse

tult tolta Mulgedium

1 tumling (w) dumbom

2 tumling bägare, tumlare

3 tumling en tamduva som kan slå volter i luften

tum melt tumlare

tummelumsk t w, to) vimmelkantig

tumset (w) fjollig, tosig

tun gräs beväxt gårdsplan på bondgård

tundsesneppe spovsnäppa tunfisk tonfisk tunfugl skata Pica pica tung* -alde N havsvåg -før trög -hørt lomhörd -jord* baryt; tungspat -nem som har svårt för sig, tröglärd -vint besvärlig, obekväm tunge* [sjö]tunga Solea solea; blad på vinkelmått m. m.; plös i kängor; uekte ~ns horeunge lerflundra; sy ~r langet-tera -bånd* tunghäfta; være godt skåren for ~et ha gott munläder -ferdig munvig -taleri tungomålstalande tunna N svinga runt, virvla tur* färd, resa; et lås har to ~er låses med

två slag -båt båt för lustturer turde tordes; torde; töras; jfr før

1 ture egi. göra utflykter; festa, rumla; ~ jul skämts, fira; ~ fram fortsätta, framhärda

2 ture svicka turft behov

turkis turkos -farget blå, blågrön

turn||e gymnastisera -er gymnast -forening gymnastikförening -sko gymnastiksko

turnips [foder]rovor

tur|r N torr; sitja ~t ha sitt på det torra turteldue turturduva Turtur turu N=tvare

turv||a* N -ande nödvändig tusen* förr tusind -ben tusenfot iuius m. fi. -blad axslinga Myriophyiium -fryd tusen-sköna, bellis -gyllen arun tusj tusk tusch

tuskl|e byta -handel byteshandel tuskut N snuskig

tusle tassa, gå sakta; gå och pyssla -te skröplig; oansenlig; bortkommen tusmørke halvdager; skymning -svermer skymningsfjäril

1 tusse jordande -ladd stackars idiot, enfaldig stackare

2 tusse padda Bufo -fisk marulk -frø paddgroda Bombinator m. fi.

1 tust slaga

2 tust halvidiot, tok, byfåne

3 tust tuss, tott

tut pip, tjut -brusk kannbrosk i struphuvudet -e tuta, tjuta; lipa -e|voren gnällig -skråle stormtjuta tutle lubbla, fumla

tutt strut; en ~ penger rulle -e lägga in pengar i rullar

tvag N urin; gödselvatten -la söla tvandt tvinnade

tvang tvång -s|anstalt tvångsarbetsanstalt -s|arbeid* straffarbete -s|arv bröstarvinges laglott -s I omlegg ning påtvunget jordbyte t. ex. för gatureglering -s|skinne moträls i växel med grenar tvare kräkla, visp av furutopp, grötkräkla tve- i sms. två-, tve- -beite parhästar -boplante tvåbyggare -delt tudelad -förk gaffel med två klor - kr o ket dubbelviken; ~ av latter- kulsur dubbelt kolsyrad -lyd diftong -moden ojämnt mogen -tann plister Lamium - tulle hermafrodit tvega N stappla tvegèn N »tvagen», tvättad tveit spån, flis; glänta t ver I r* ogin; avstubbad; trubbig; plötslig; tre motved -bakker geoi. »kames» »lags åsar -ben äv. spatt -bløyg N tvärvigg -bratt* bråddjup - driver tjurskalle, tvär-tverke

vigg -ke se påtverke -mål diameter -munne bredmunnar, selachier -s*, pd ~ på tvären; på kryss og härs och tvärs -sadel damsadel -skurd N tvärsnitt -slag huggjärn; Bjö. slag i stark motvind -snu göra en tvär vändning -stand dissonans -sum siffersumma; ~men i 12 er 3 -sekk säck i två delar lagd över hasten -t*, jfr over -tagg tvär-, sido|utskott på ryggkota -tapp processus transversus tverre ut röra ut; biidi. draga ut en sak, göra långrandig

tvl- jfr tve- -anka N dubbla -gjeld böter dubbelt upp -holde hålla med båda händerna; fig. fasthålla envist -skeft - skift om väv tveskäftad -syn N dubbelseende; förmåga att se från två håll tvi'I tvivel -rådig rådvill, tveksam, oviss

-som tvivelaktig tvinte ragla tvirre virvla

tvist löst spunnet garn; slags grovt bomullstyg av grovt garn tvoge N skurtrasa tvore=tvare tvunnet tvinnat tyd N vänlig, mild ty d|| a* N betyda -ing* betydelse tyende tjänstefolk; tjänare, tjänstehjon -lov tjänstehjons-, lego|stadga tygge tugga; jfr drøv

tykk o. tjukk tjock; ~ melk filbunke -as »tjockis» -bygd tätt befolkad bygd -else tjocklek -eng tätt bevuxen äng - kammen tjocka reven -leggen tjock benet -sak »tjockis» -steken fransyskan -sten diamant i briljantform men för tjock för att väl reflektera ljuset -strupet med nedtill tjock hals

1 tykke* mening -n N tyckmycken

2 tykke tjocka

tykkj||a N känna sig förorättad -e|sam

lättstött tylft tolft

tylle i seg fylla sig, dricka mycket tyne förstöra, tillintetgöra tyngsel tunga, besvär tynn tunn; gles; ~ te svagt; liv diarré; være ~ i et fag svag, klen; be tynt bevekande -brystet tunna bringan -e slipa; gallra -fengt något tunn -saft diffusions-

saft, sockersaft före inkokningen -skvatt diarré -steken del av rostbiffen tyntøl ang. svagdricka typograf* bark|bille, -borrare tyr tjur; smörj -e plugga; arbeta igenom, få slut på -e|mie tjurpenis -hjelm = lushatt

tyri töre, »torrved» kådig ved -brann kåd-rik stubbe tyrkis=førfø's tys! sch! -se hyssja tysbast tibast tyskendekk mellandäck tysk||er tysk -e(r)|tøs flicka, som (under ockupationen) varit för intim med tyskar; ~ene skal miste håret ty't gnäll

1 tyte gnälla

2 tyte sippra; ~ ut

tyttebær lingon Vaccinium vitis idæa tyv tjuv; ~e skalbaggsfamiljen Ptinidæ -e|-koster tjuvgods -lykt blindlykta -e|radd tjuvrackare -e|rede tjuvnäste -eri|for-si krin g stöld-, inbrotts I försäkring -jo labb Lestris -te skälla för tjuv tyve tjugu; i ~ne på tjugutalet tyved tibast tæ repa upp tågvirke

tæger pi. av tåg tæpa N beröra lätt tær pi. a v tå

tær|le*, sjøen sjön suger -ing* förtäring; lungsot; det nytter ikke å ta seg ~ av det att gå och hänga sig; jfr næring; ryggmargs ~ t æsa N slita på; vinden i høyet torkar höet

tøddel prick på bokstav; a med tøddler svenskt ä

tødder=tiur tøff V hård, »tuff»

tøffel toffel -blomst* caiæoiaria -bunne bottnar till trätofflor tøfle av loma av

tøk N passande att ta; i sht i ssgr. tøla N vänta; knappt räcka tøle N fåne, tölp tøler N verktyg; pick och pack tøm = 2 lomme s.

1 tømme s. töm; v. sätta töm på

2 tømme tömmatømmer

tømmer timmer; der er ~ i ham gott virke -bi trästekel Xyioeopa -blinker tummare arbetare som sysslar med märkning av timmer

-bu timmer-, skogs|koja -direksjon styrelse för flottningsförening -hengsel timmerlänsa -klave* redskap för mätning av timmer -lense timmerbom, läns -mann* om flere skalbaggar -menn pl. t. -mann; särsk. kopparslagare huvudvärk efter rus - merker—-blinker -sag såg avsedd att dela stocken på längden -svenn timmermansgesäll -vei* basväg -velte timmerstapel; plats för d:o tømrer timmerman tønder tunder, fnöske tønne tunna; boj; ~land tunnland -snegl -snile fatsnäcka tør tör; törs; ~ jeg be om navnet? tørke v. torka -planter växter som tål torka

tørkle pi. tørklær liten schal; huvudduk tørn* omgång; sjö. arbetslag, skift; törn -e* sjö. arbeta genom att fullgöra sin tur; ~ ut stiga upp ur kojen; traske og ~ gå och vanka -e|taug sjö. stoppkabel tørr torr; kamp på never med knytnävarna -a'v tillrättavisning -banke genomprygla -e torka -else sickativ -fivel flockfibla -stoff torrsubstans

1 tørst törst; adj. törstig

2 tørst -e[tro brakved Ehamnus frangula tørv torv

tØS* numera nästan blott nedsättande gatslinka;

jfr 2 taus tøv egi. trassel; dumt prat

1 tøve prata strunt -kopp trams

2 tøve (D) töva, dröja

1 tøy sträckning -e* sträcka, tänia -elig elastisk

2 tøy tyg; kläder; i sms. don (fyr~); följe (stygge trollgå i ~et låta begagna sig för en annans syften -anker* styrbords ankare -eri nonsens -hus arsenal, rust-kammare -snor klädstreck

tøyle tygel; v. tygla

1 tøyr (D) tjuder -e tjudra

2 tøyr N töväder

tøys prat, dumheter -e prata smörja; hun er en ~ det är ingenting med henne tøyte sköka

1 tå* Pl. tær -bjelke sjö. stinnare

2 tå rispa upp tågvirke

3 tå barmark

tåg, pl. tæger rottåga -(e)bær jungfrubär, stenhallon Kubus saxat i Us

tåke dimma, tjocka -dekket dimhöljd -horn -lur mistlur -signal mistsignal -stjerne nebulösa -t(e) dimmig, fånig
tåle* -lig hjälplig, försvarlig; adv. någorlunda

tålmo'dig tålig -het tålamod

tåna N bli ren från snö

tåpe våp, fåne, enfaldig människa -lig

våpig, fjollig, dum, fånig tår*, en~ over tørsten lite mer än man tål tåre tår -birk hängbjörk -kvalt, med ~ stemme med gråten i halsen tårn torn -kake=kransekake -sennep rockentrav Turritis -skip pansarskepp -svale* Apus -ugle* Strix flammea - urt—–sennep tåte suga; det som barn få att suga på, napp

tått dukt, kardel i tåg; om aidre förh. balk i lagbok; episod i berättelse tåva N pyssla

u

U- prefix o-, icke; föga; äv. dålig, ond (udåd, uår); se i allm. senare leden

u||aktsom vårdslös; manndrap vållande till annans död -aktsomhet vårdslöshet, förbiseende, inadvertens -alminnelig ovanlig, sällsynt -ansett oaktat -anven'delig otiilämplig; obrukbar -a'r-tig* jfr uskikkelig -atskillelig oskilj|bar, -aktig -avhengig* oberoende -avla'te-lig* oupphörlig -avver'gelig som ej kan

avvärjas, oundviklig -avvi'tende, meg ~ ovetande -bedragelig osviklig -beferdet obefaren; enslig -beføyet som saknar befogenhet; obefogad; obehörig, omotiverad -behendig se ubehændig ubba seg N morska sig ubehjel'p||elig -som tafatt, hjälplös u||behændig mindre händig -behøvlet obe-levad, oborstad, tölpig -bekvem* opassande, otjänlig -belavet oförberedd -be- tømmer

tømmer timmer; der er ~ i ham gott virke -bi trästekel Xyioeopa -blinker tummare arbetare som sysslar med märkning av timmer

-bu timmer-, skogs|koja -direksjon styrelse för flottningsförening -hengsel timmerlänsa -klave* redskap för mätning av timmer -lense timmerbom, läns -mann* om flere skalbaggar -menn pl. t. -mann; särsk. kopparslagare huvudvärk efter rus - merker—–blinker -sag såg avsedd att dela stocken på längden -svenn timmermansgesäll -vei* basväg -velte timmerstapel; plats för d:o tømrer timmerman tønder tunder, fnöske tønne tunna; boj; ~land tunnland -snegl -snile fatsnäcka tør tör; törs; ~ jeg be om navnet? tørke v. torka -planter växter som tål torka

tørkle pi. tørklær liten schal; huvudduk tørn* omgång; sjö. arbetslag, skift; törn -e* sjö. arbeta genom att fullgöra sin tur; ~ ut stiga upp ur kojen; traske og ~ gå och vanka -e|taug sjö. stoppkabel tørr torr; kamp på never med knytnävarna -a'v tillrättavisning -banke genomprygla -e torka -else sickativ -fivel flockfibla -stoff torrsubstans

1 tørst törst; adj. törstig

2 tørst -e[tro brakved Ehamnus frangula tørv torv

tØS* numera nästan blott nedsättande gatslinka;

jfr 2 taus tøv egi. trassel; dumt prat

1 tøve prata strunt -kopp trams

2 tøve (D) töva, dröja

1 tøy sträckning -e* sträcka, tänia -elig elastisk

2 tøy tyg; kläder; i sms. don (fyr~); följe (stygge trollgå i ~et låta begagna sig för en annans syften -anker* styrbords ankare -eri nonsens -hus arsenal, rust-kammare -snor klädstreck

tøyle tygel; v. tygla

1 tøyr (D) tjuder -e tjudra

2 tøyr N töväder

tøys prat, dumheter -e prata smörja; hun er en ~ det är ingenting med henne tøyte sköka

1 tå* Pl. tær -bjelke sjö. stinnare

2 tå rispa upp tågvirke

3 tå barmark

tåg, pl. tæger rottåga -(e)bær jungfrubär, stenhallon Kubus saxat i Us

tåke dimma, tjocka -dekket dimhöljd -horn -lur mistlur -signal mistsignal -stjerne nebulösa -t(e) dimmig, fånig tåle* -lig hjälplig, försvarlig; adv. någorlunda

tålmo'dig tålig -het tålamod

tåna N bli ren från snö

tåpe våp, fåne, enfaldig människa -lig

våpig, fjollig, dum, fånig tår*, en~ over tørsten lite mer än man tål tåre tår -birk hängbjörk -kvalt, med ~ stemme med gråten i halsen tårn torn -kake=kransekake -sennep rockentrav Turritis -skip pansarskepp -svale* Apus -ugle* Strix flammea - urt—-sennep tåte suga; det som barn få att suga på, napp

tått dukt, kardel i tåg; om aidre förh. balk i lagbok; episod i berättelse tåva N pyssla

u

U- prefix o-, icke; föga; äv. dålig, ond (udåd, uår); se i allm. senare leden

u||aktsom vårdslös; manndrap vållande till annans död -aktsomhet vårdslöshet, förbiseende, inadvertens -alminnelig ovanlig, sällsynt -ansett oaktat -anven'delig otiilämplig; obrukbar -a'r-tig* jfr uskikkelig -atskillelig oskilj|bar, -aktig -avhengig* oberoende -avla'te-lig* oupphörlig -avver'gelig som ej kan

avvärjas, oundviklig -avvi'tende, meg ~ ovetande -bedragelig osviklig -beferdet obefaren; enslig -beføyet som saknar befogenhet; obefogad; obehörig, omotiverad -behendig se ubehændig ubba seg N morska sig ubehjel'p||elig -som tafatt, hjälplös u||behændig mindre händig -behøvlet obe-levad, oborstad, tölpig -bekvem* opassande, otjänlig -belavet oförberedd -be-ub ^e lej lig

lej'lig oläglig -berettet förr utan att få sakramentet -beryktet* välfrejdad, oförvitlig -besindig obetänksam -beskåret obetagen, oförkränkt-beskadiget oskadd -beskjeden anspråksfull, oblyg -beslått om hast oskodd; om tunna obandad -besmittet* obefläckad -bestem 'melig obestämbar -beta'le!ig ovärderlig, oskattbar -betids på olämplig tid -beti'melig oläglig, olämplig -betinget* ovillkorlig; jeg synes ^ at du burde selle den alldeles bestämt

-bevant ovan -bevisst omedveten; halvt ~ undermedveten; meg ~ mig ovetande, utan min vetskap -bevegelig* orörlig -blu oblyg -blufer'dig okysk, oanständig; fräck -bo'telig ohjälplig irreparabel, oersättlig -botemål urbota mål -brigda N oförändrad, oavkortad -brukt obegagnad -brytelig som icke kan brytas -brødelig obrottslig -brøyta N oframkomligt ställe Ud se ut

u||delikat ogrannlaga -du'[g]elig oduglig -dyd osed -dyk'tig (ei. u') oförmögen; ur stånd; okvalificerad; inkompetent; sykdom gjør ~ til arbeid -død våldsam, bråd död -ef f en, ikke ~ inte oäven (illa) -elskver'dig ovänlig, ogin -endelig* icke slutgiltig -e'nig ei. u'enig* oense; jeg er ~ med ham kan icke dela hans åsikt -ens olika -enset obeaktad, förbisedd

uer kungs-, röd|fisk Sebastes u||erstaftelig oersättlig -faglært oskolad -fegen N dyster, sorgsen uff usch! aj!

u||fjelg N obehaglig genom vanvård av sitt yttre -forbindende jur. utan rättsverkan, ogill -fordra'gelig odräglig; olidlig; äv. omöjlig att komma till rätta med; ofördragsam -fordøyelig osmältbar, hård-smält -forglem'melig oförgätlig -forholdsmessig oproportionerlig -forkas'-telig jur. ojävaktig -forknytt oförskräckt -forkren'kelig oförgänglig, o-vansklig -forlikelig grälsjuk; oförsonlig;

motsetninger - f or 1 i 'knei ig ojämförlig, makalös -formuende oförmögen; medellös -fornøden obehövlig; frivillig -fornøy'elig föga nöjsam; oförnöjsam -forpli ktende=-†orbindende -forskam met oförskämd; oblyg -forståelig obegriplig

-forstyr'relig, ~ ro orubbligt lugn -forset'Iig ouppsåtlig, oavsiktlig -fortalt, en hver ~ utan att vilja klandra någon; hans dyktighet forøvrig ~ utan att vilja förneka -fortrøden oförtruten -for-utse'elig som ej kan förutses; ~ hsn-delse sjö. olyckshändelse som ej kunnat förebyggas och fritager från ansvar, vis major -forvis'ne!fg ovansklig i Petr. 5:4 -fravikelig orygglig; oeftergivlig; ~ mening, beslutning, betingelse -fravendt oavvänt -fremkom'melig* ofarbar -fritt i lek ditt »pax» gäller inte; jfr fri -fryskje o. -friske rovdjur; spöke, troll ufs brant klippvägg; takfot; storsej u||fy'selig obehaglig, otrevlig, otäck -følelig omärklig -følsom okänslig -før ofarbar; icke arbetsför -føre dåligt väglag ei. före; dy -føyelig omedgörlig, ogin -gagn odygder, okynne, ohägn -galant ohövlig, oartig -gavn =ugagn

1 ugg N tagg; säte ~ »borsta» sig,morska sig, sätta sig på tvären -e fena

2 ugg oro, ångest

3 ugg fuktighet -en råkall

u||giddelig loj, slö -gild särsk. icke vittnes-gill -gjendrivelig se uigjen- -gjera N förstöra -gjerd oskick

1 lig le* Strix m. fi.; nattfjäril familjen Noctu[id]ae, t. ex. gresugle -billede, hun er et ~ en riktig fågelskrämma -gylp ugglans spybollar -se se snett (ilsket)

2 ugle til, ut spöka ut

ugodsleg N barsk; obehaglig; väldig(t) u||grei oredig, intrasslad -greie bringa i oordning; s. oreda, trassel; svårigheter; förtre tligheter, tråkigheter -gudelig

Ogudaktig, gudlös han har mânge penger »okristligt» -gunst*, vinterens ~ hårdhet -gunstig ogynnsam; ~ sidevind sida mot -gyldig ogiltig -hag N tafatt -helbredelig obotlig

uherdig som har otur; som innebär otur; fatal; han var litt ~ det föll sig litet illa för honom; en ~ orden olämplig ordning; en ~ begrunnelse misslyckad bevisning; han kom i et øyeblikk olyckligt -ViS olyckligtvis

uhell otur; missöde (jernbane-); misslyckande; et hell i ~et en lycka i olyckan; til ~ olyckligtvis; sit fe i ~ ha genomgående otur; ~ med dødelig ut-uhellsvanger

gang olycksfall -svanger olycksdiger -varslende olycksbådande uh en de N olycklig händelse u||hensiktsmessig

olämplig, ändamålsvidrig -heppast N misslyckas -hildet fördomfri, oförvillad -hjemlet obefogad; ~ besitte tøe illegitim -horveleg N icke lämplig; alltför stor -hug N olust -humsk gemen, lumpen -humskhet snusk, osnygghet, smuts; ~er oanständigheter; grovheter -hygge otrevnad; vantrevnad -hyg'gelig otrevlig; hemsk, ruskig, kuslig

1 ii'hy re s. vidunder

2 uhy're adj. oerhörd; adv. oerhört u||hy'rlig vidunderlig -hø'rlig ohörbar;

hørt -hørt* oerhörd -hø'velig olämplig; ohövisk -iberegnet frånräknad, icke medräknad -igjendreven ovederlagd -igjendri'velig ovederlägglig -igjenkal'-I elig oåterkallelig -innfriet oinlöst -kampdyktig stridsoduglig, ur stridbart skick

uke vecka; ha ~ mtl. ha jour; i skolan ha vakt; til ~n i nästa vecka -dag* vardag; dagsverksdag -ntlig varje vecka -stedt varenda vecka u||kjen'ne!ig oigenkännlig -kjent* være ~ med obekant -kjure N utsvävande liv ei. person -kjærlig kärlekslös -klar*, rake (ryke) ~ med bli ovän (komma i gräl) med -kle'delig mindre klädsam; mindre passande -komplett ofullständig, in-komplett -kosta N gratis -kren'kelig okränkbar, oantastlig -kring obekväm, ohanterlig -krudd -krutt ogräs -kvern N obekväm -kvemsord okvädins-, glåp|ord -kjøp dåligt köp

1 ul tjut -e tjuta

2 ul N [något] skämd

||||låg[e]-las'telig oklanderlig; ~ rykte fläckfritt -lave olag; kom,me, bringe i ~

ulei lig |e besvära, göra omak -het besvär; spilt ~ förspilld möda, bortkastad tid, ul|lempe olägenhet; det har sine -lend oländig -lende oländig (öde) trakt -len'-kelig lång och skranglig, oförmögen att '"* bära upp sin kropp ulike olika; et ~ parti omaka; et ~ tall udda; det er ~ bedre ojämförligt, vida -dannet olikformig -finnet blad parbla-

digt med uddblad -vektig obalanserad uli'kelig motbjudande uliv||nad N utsvävande liv -s|sår dödligt sår -s|sak livssak

ulk* stensimpa Cottus; rötsimpa; sjöman ulkeleg N motbjudande ulkut N möglig

ull*, hel~ helylle; jfr -en -en yllen; krusig; biidi. oklar; et ~t hode -genser ylletröja, »olle» -klokke ylleunderkjol -krasser ullkardare -teppe yllefilt -tøy* ylleklåder -lirt* Fi lågo ulme glöda svagt ei. under askan ulne bli skämd

u||lot N misshumör -lovformelig oformlig, stridande mot laga former -lune N misshumör

1 ulv* varg; den ene ~ eter ikke den annen den ena korpen hackar icke ut ögonen på den andra -e|fot lummer Lyco-podium -e|gaupe fullväxt lodjur, varglo -e I grav varggrop -e|hule vargkula -ej-raun -ved snöbollsbuske

2 ulv N tungspene

ulykke* olycks| händelse, -fall; fy for en fy tusan! gjøre en ~ på seg selv »göra sig illa», ta livet av sig -spående olycksbådande -s|trygd olycksfallsförsäkring

u||iystig obehaglig -løyves olovandes -ma'ke omak, besrär; v. besvära; det lønner mödan -mane'rlig utan förmånga att skicka sig; adv. omåttligt umberfisk havsgös, ormfisk en delikat

medelhavsfisk Sciæna aquila el. Umbrina cirrosa

u||medhordelig lagstridig -megd vanmakt; omyndighet umenne N rå o. ryslig människa uminnelige tider urminnes u|]misten'kelig icke misstänkt; icke misstänksam -mu'lig omöjlig -myn'dig* -mælende mållös, stum; hun er aldeles ~ säger aldrig ett enda ord; et ~ dyr oskäligt -mor om kaik otillräckligt bränd -målelig omätlig -måtelig omåttlig, ofantlig; adv. övermåttan una (seg) N trivas und-* i sms. -a -av se unn-

1 under* s. underverk

2 Under* prep. o. adv., det er tydelig at der må

ligge ei. stikke noe ~ ligga något under; ~ bevillingens fortapelse vid äventyr avunderbenklær

koncessionens förlust; like ~ jul strax före jul -benklær* kalsonger -bruk utgård -drag dyning -dyne bolster -dømm%=kjende -dønning underström efter storm -fänge undermura, lägga ny grund under -fun'dig listig, ränkfull -gi* underkasta -grunn alv lagret under matjorden -grunnsbane underjordisk järnväg -grunnsløsner -grunnsplog alvluck-rare -hals nedre delen av hästens hals; hesten har ~ halsens nedre del bildar båge nedåt -hoTdning underhåll; underhållning -jakt jakt på mindre djur -kjenne upphäva ett beslut -kjøpe muta -kopp tefat -liv* livstycke -løpen med blod färgad med utträngt blod, blånad -mann underordnad krigsman -måler undermålig person - neden nedtill -rakke rackbälte -rettssakfører förr juridiskt bildad advokat med befogenhet blott att föra mål i underrätter -satt undersätsig -setning N bisats -skjørt underkjol -skog småskog, underbestånd -skorpe det hårda under brödet -skudd* deficit, underbalans, brist -skutt understucken -skytte jfr -skutt -skål tefat -slag jur. försnillning -slep underslev, försnillning -slå försnilla, förskingra; sjö. sticka på, fastgöra -stell underrede på vagn, chassi på bil -stein undre kvarnsten, liggare -streke understryka -stryke stryka med grundfärg -strykning grundning -støttelse understöd -selge underbjuda; han ~r sine konkurrenter -sjø dyning -sjøisk undervattens- -sått undersåte; -erne skämts, benen -t i'den ibland, stundom -trense bridong, träns -tvinge underkuva -tøy underkläder -vei's på vägen -vektig icke fullviktig -visningsråd i skolfrågor rådgivande väld församling -vogn vagnsunder-rede -vurdere underskatta -øvrighet amtmans underordnade undre*, ~ seg förundra sig une N belåtenhet

uljnek'telig oförneklig; adv. onekligen -nensom hård, skoningslös uneleg N behaglig ung* -menne N ung människa unn||a -av undan

unn||fange koncipiera, bli havande med -fängelse avlelse -gå'elig som kan und-

vikas -gjelde umgälla, sota för -låte underlåta -later skolkare; särsk. militär som tar bondpermission -live avliva -løpe undkomma, avvika -se seg for ha respekt, blygas, dra sig för -se'else hänsyn -se'lig blyg, förlägen -si utmana, trotsa; hota till liv, hälsa ei. välfärd -sigelse straffbart hot -skyld|e ursäkta; er lovlig -t har laga förfall -skyl'dning ursäkt -slå seg avböja, vägra -ta'gelse undantag -ta'gen undantagen; med undantag av -vike* avvika; en -veken slave förrymd -vikespor jamv. rund-, mötes|spår unoter oseder, oarter, ovanor u||nyt N oduglig -nødven'dig (ei. onödig, överflödig -nøyak'tig* (el. u'-) icke noggrann, mindre korrekt -nøyteleg N oanvändbar -o mg jen'gel i g adj. svår att umgås med; adv. oundgängligen, oundvikligen -omskiftelig oföränderlig -omstri'delig oomtvistlig, obestridlig -øm-stø'telig oomkullstötlig -omtalt onämnd -omtåket biidi. oförvillad -oppdragen illa uppfostrad; ouppfostrad -opphol'-delig ofördröjligen, oförtövat -opplagt indisponerad -oppnå'elig oupphinnelig -oppreftelig oersättlig; obotlig -oppset'-telig soiri ej tål uppskov, brådskande uord, ha et ~ pä seg ha dåligt rykte -holden icke ordhållig, som bryter löften u||orden oordning -overdra'gelig som ej kan överlåtas -overensstemmelse brist på överensstämmelse, stridighet -overkommelig som man ej kan gå i land med, omöjlig; en ** vanskelighet oövervinnelig, oöverstiglig -overse'lig oöverskådlig -overtalelig omöjlig att övertala -paromaka-plettetfläckfri-parti'sk* ojävig -påkla'gelig oklanderlig -påsett obeaktad -påskjønnet icke behörigen erkänd Upp N se opp

1 ur* klocka -bakke klockdyna -kapsel -kasse urboett -skive urtavla 3 ur o. urd fjällsida fylld med rasblock, »stenras», geoi. »ur» -et -lendt fylld med rasblock

3 ur i sms. orre -hane -høne

4 ur pulverformig blekkalk

5 ur vädersol

uravstemning omröstning bland medlemmar t. ex fackföreninguredelig

u||re'delig* oärlig -redt okammad -regelmessigheter »oegentligheter» urett* -fer'dig* (ei. u'-) orättvis ureven*

okrattad

ur||fjell urberg -grønnstein grönsten, diabas -hingst klapphingst uri iV oväder

u||rik'keleg N orubblig -rfmelig orimlig urinal urinoar

urne* -mark forntida gravplats med större

antal urnor

uro* -s I kråke bråkstake urok'k|ande N -elig orubblig ur||okse uroxe; bisonoxe -old urtid urt ört -e|aktig örtartad -efbad kryddbad -e|drikk dekokt -e|kost bukett -e|kram specerier -e| krem mer kryddkrämare -e|ost slags krydd ost -e| potte blomkruka -e|suppe växtbuljong urven oredig, virrig

urydd skräp uryd'delig u'ryddig skräpig u||røkt vanvård -rørlig*, ~ eiendom fast urøynd N oerfaren urøyvd N orörd urå(d)*, det er ~ omöjligt u||sannsy'nlig osannolik -sans brist på sinne t. ex. for färger; nonsens -si'gelig outsäglig -siger nederlag -siktbar om luft disig, tjock, dimmig, osiktig -sjødyktig icke sjövärdig -sjåleg N oansenlig -skatte'rlig (D) oskattbar, ovärderlig -skikkelig* otillbörlig, opassande; om barn obeskedlig, stygg, olydig -skikket oduglig, icke skickad -skole-t oskolad -skyl'dighet oskuld -skånsom skoningslös -slepen* opolerad; ohyfsad -sli'telig outslitlig -smak dålig smak -sma'kelig* smaklös, fadd uso handelsbruk

u||solid opålitlig, ovederhäftig -spiselig oätlig, oätbar

ussa 2V prata smörja; trassla till ussel* -rygg ynkrygg u||sta'dig* vankelmodig -stand oreda; i ~ icke i ordning -stån'selig oavbrutet -Stell oordning -stelt i oordning -stemt* ton-, klangjlös; ~ lyd -stivet ostärkt •styggelig, ~ stygt vidrigt -stykke skälmstycke -styr oreda, villervalla -sty'rlig oregerlig -styr'telig oerhört, kolossalt; ~ rik -stø[d] osäker; han er ~ i grunnbegrepene -sunn* ohälsosam

-sæle olyckligt tillstånd -sætande N opålitlig -søm'melig opassande ut i sms. äv. till slut, färdigt; jfr senare leden han sprang ~ av vinduet ut genom -ad til Utåt -åker åkerlycka långt från gården «Utakknemlig otacksam -tall et ~ av en oändlighet -talt oräknad; osagd -tame ovana -tanke orimlig tanke utange olydig person ut* -arte urarta -arv sidoarv -aset utscha-sad -be, svar ~s o. s. a. -bedre reparera; ~ et maleri restaurera, renovera -binde kveg släppa ut på försommarbete -bo yttre inventarier -bringelse av brev kringbärning -brudd utbrott -brutt* förrymd -brukt utsliten, förbrukad -bud*, ~ og etterspørsel tillgång och efterfrågan -bur(d) utsatt barn, odöpt barn, som begravts utom kyrkogården -by utbjuda -bygding främling -bygger innehavare av gård på utmark -bytte* avkastning, utdelning på aktier o. d.; resultat; vinst; v. utnyttja, exploatera-bytterutsugare; ~e og kapitalister -bøte kastrera, borttaga äggstockarna på hondjur -danne utbilda -dype fördjupa ute*, øye ~ av sinn snart glömd; ~ i årene till åren -blivelsedom tredsko-dom

Utekkelig obehaglig; en ~ pike slamsig ute||late utelämna -lukke[nde] uteslu-

ta[ndej

uten* o. utan* N -at utantill -atslesning

utanläsning -boks N utantill -bords utombords -bys utanför staden; ~ medlemmar som ej bo i staden* från landsorten -forstående utomstående uteng från gården något avlägsen äng utenl|om förbi, utom; utom äktenskapet -oms|bekvemmeligheter uthus -oms|-lesning överkurser -rettsstevning vanlig stämning uttagen av part -sogns utsocknes -verden yttervärlden ute||pike ladugårdspiga m. fi. som ha sitt arbete ute

ute'rlig okvsk, oanständig -het grov oanständighet; jur. straffbart brott mot den sexuella anständigheten exklusive otillåtligt samlag

uteske utmana

utestående tvist, mellanhavandeutetter

utstående

ut||etter utåt -fall utgång -fallsvann sjunkande tidvatten -ferdige utfärda -flukt* undanflykt -flytning skifte -flyttergård från byn utflyttat hemman -folde utveckla -fordre utmana; kräva -fore utfodra -for|renn störtlopp -fugler sjöfåglar som häcka på avlägsna skär -førselseddel produktionsbevis -gangs-biliett kontramärke, gällande som biljett; ta r>j p dö -gangsdør stora dörren, porten tiii gatan -gangspike piga för diverse grovgöromål -gangstoii exporttull -gåve upplaga -giftsbilag utgifts-verifikation -g i velse äv. utprångling av mynt -gjeld skulder, passiva -gjerde stängsel mot grannens mark -grunn långgrund -hage hage -haler sjö* skämts, hård skeppare; utsvävande person, rumlare -hekse sjö. klamma loss -heng utskjutande takparti -hengsark ut-hängst, provark -heve framhålla, framhäva; kursivera, spärra -hule urholka

utev N stank

u||ti'dig; en ~ frykt omotiverad; tian er så ~ sjåpig, onödigt ängslig el. gråtmild o. s. v.; jeg er meget ~ indisponerad -tilbøyelig obenägen, ovillig -tilfreds missnöjd -tilgivelig oförlåtlig -tilnær'melig otillgänghg -tilpass opasslig -tjenst-dyktig otjänstbar

ut||kaste vräka, avhysa -komme utkomst -kropen* äv. slug -lade urladda, lossa -lede* härleda; draga slutsats, sluta -leg fredlös person -legd fredlöshet -legg* utmätning för penningfordran jfr -settelse, -pantning; gräs el. klöver som sås i annan säd; gjore ~ i ta i mät;

fullt ~ til kreditorene 100 % utdelning;

dødsboet sluttes ved ~ til arvinger eller kreditorer -legge*, ~ en som barnefar uppgiva -legger* utriggare -leggshaver borgenär vid utmätningsförrättning -leggs-mark nysådd gräs- ei. klövervall -levere utlämna -likne utjämna; utdebitera -linje ytterlinje, kontur -loge N utgift -løp skepps utlöpande; flods utlopp; tids tilländagående (förlopp) -løpe* äv. förfalla -løe lada på -eng -male spöka ut -mane utdriva onda andar -mark* skogs- och betesmark -maset=-aset -merket*, ^ godt högsta betyget berömlig -mål jord|lott, -stycke -må|e mäta ut

-mødd N utmattad -navn öknamn -nytte* tillgodogöra Uto dåligt anlag -en N oanständig ut||lover utåt; dä ligger ~ strött över högt och lågt -peke* utse -pønse utfundera -rede* utrusta; tillvägabringa, anskaffa, komma ut med pengar; lägga ut, betala, bekosta -redning sjö. förskott åt fartygsbesättning -reisle N avgift; utstyrsel-ringet urringad u||trengsmål, i i oträngt mål u||triveiig som icke trives ei. mår väl -tro otrogen -troskap trolöshet ut||rydde utrota -røne västlig havsvind -sagn uttalande, påstående -sagnsord verb -salg försäljning; försäljningsställe, utförsäljning, realisation; årlig ~ inventeringsrealisation -salgspris realisations-, slump [pris -sette* vräka; uppskjuta; mus. sätta, arrangera; sätta ut fiskredskap; en sum placera så, att blott räntorna kunna disponeras; du har så meget å ~ på allting anmärka, klandra -settelse uppskov, anstånd; jur. vräkning; handräckning för utfående av sak; jfr -legg -sig, på ~ om fiskstim på väg från kusten -sikt* översikt; lange ~er utsikt till lång väntan -skeielse utsvävning -skiftning ägoskifte -skille avsöndra -skinkle=-hekse -skrift, simpel ~ protokollsutdrag; jfr akt -skrive* förr äv. skriva av, plagiera -skrivningskrets inskrivnings-, rullförings|område -skudd av-skum -skur skjul -skyte utesluta juryman -skytningshastighet en kulas begynnelsehastighet -skåren snidad -slagen*, den hele -sla'gne dag dagen i ända, hela gudslånga dan -Slett utslag; Orm en utslagssjukdom hos häst -slette utplåna -slått vildvuxen slåtteräng i utmark -snitt inskärning från kanten; sektor (sirkel kule~) -spekulert utstuderad, slipad -spjåket utspökad -spring källa; ursprung, upphov, upprinnelse; utsprick-ning; lövsprickning -stede utställa, utfärda -stemme utvotera -stikkende f rams tickande, utskjutande -stoppe stoppa, vaddera; stoppa upp djur -streke utstryka -styr utstyrsel -styrs-forretning bosättningsmagasin -stå* avtjäna straff; jeg kan ikke ham uthärda, tåla, lida -§tfønde, han had4e itytet ~ me<|utsyn

politiet ingenting otalt -syn utsikt biidi. -synt iögonenfallande -tager utmätningsman -tale* tala till slut; uttal -talma N uttröttad, »slut» -tilbens med fötterna ut; gjøre seg ~ sätta sig på tvären -tjene avtjäna -tog ut-, samman j drag -trede trampa ut -trekk uttag ur bank -trevle utdraga trådvis -truk-ken obligation utlottad -trykt*, sin fars ~e bilde sin far upp i dagen -tværet långrandig -tynne gallra skog, betor; beskära grenverk -tæret utsugen -tømnings-

hane på ångmaskin utst römningskran -tørring torrläggning, sjösänkning uturvande N onödig utuske eländig; jfr utyske ut||valg urval; utskott -valgsinnstiliing utskottsbetänkande -ve längtan bort -videlse gram. bestämning, tilläggsord -viske sudda ut, utplåna -vær fiske- ei. fångstplats till havs utyske troll, spöke, otyg

1 utøy o. utø ö långt till havs

2 utøy otyg, ohyra

uj|tå'lelig olidlig -tålmo'dig otålig ul|unngå'elig oundviklig, ofrånkomlig -unnskyldelig oursäktlig, oförlåtlig

-unnvær'lig oumbärlig -utholdelig outhärdlig, olidlig -utslettelig outplånlig -vand N icke bortskämd (kräsen); enkel, lätt att tillfredsställa -vant ovan -varig ovaraktig -vederheftig* äv. insolvent -vedkommende obehörig; ~ forbydes adgang -ve'gerlig obestridlig, ofrånkomlig -vei'som ofarbar, obanad -vel, fole seg ~ illamående -verje N mordredskap -vesen* oskick -veta N svimma -vildig se uvillig -vilkå'rlig (ei. u'-) ofrivillig

1 uvillig o. N uviljug ovillig

2 uvillig o. uvildig oväldig, opartisk -het oväld

u||virkende gram. intransitiv -vis'nelig* ovansklig -vita N svimma -vi'tende okunnig -vit, ligge i ~ ligga avsvimmad -vittig oförståndig, vanvettig -voren vårdslös, fräck -vurde'rlig ovärderlig, oskattbar

uvled N handled

u]vær oväder -s|sky regnbådande sky el. moln -s|svanger som bådar oväder, hotande

u||vøren =-voren -år missväxt-, nöd|år

uænset bj uenset

va =vad[e] -bein[e]=se under 3 vad vaa a e vd-

vab be plumpa i snön; skoja vable blemma, blåsa, loppbett o. d.

1 vad stor fisknot

2 vad* -e vada -e|fugl vadare -e|sted vad

3 vad metrev -be in [e] rulle fäst på båtkanten över vilken reven drages -fille, glise som en katt i en ~ grina som en solvarg

vadsekk kappsäck, resväska vafler våfflor; varme ~ örfilar vagle vagel, sittpinne för fåglar; v. slå sig till ro

vaid vejde isatis tinctoria vaisenhus barnhem vak vaken

vake* flyta lätt -r flöjel; vakare, boj -r|-penger båkmedel vakk ryckte till, se 3 vekke vakle* -voren rankig, »lealös»

1 vakt* -bål vakteld -glass timglas -hold vaktmanskap -mann -skifte vaktombyte-stue högvakt

2 vakt väckt -e väckte se 7 vekke

1 val* [esi- de döda på] slagfält, valplats -rov likplundring

2 val* 80 st.

3 val grund vik

4 val* Nt jfr valg -bolk valperiod -før valbar

vai(birk) -bjørk sykomorlönn, tysk lönn

Acer pseudoplatanus; N maf-ur

val byg g korn, särsk. tvåradigt

väld ägoområde; särsk. jaktmark

valen* valhänt

valg val; bandet ~ val mellan vissa bestämda t. ex. dem, som vid föregående val erhållit de flesta rösterna; stille Seg til ~ mottaga kandidatur -akt valförrättning -berettiget valbar -brev handling som utsyn

politiet ingenting otalt -syn utsikt biidi. -synt iögonenfallande -tager utmätningsman -tale* tala till slut; uttal -talma N uttröttad, »slut» -tilbens med fötterna ut; gjøre seg ~ sätta sig på tvären -tjene avtjäna -tog ut-, samman j drag -trede trampa ut -trekk uttag ur bank -trevle utdraga trådvis -truk-ken obligation utlottad -trykt*, sin fars ~e bilde sin far upp i dagen -tværet långrandig -tynne gallra skog, betor; beskära grenverk -tæret utsugen -tømnings-hane på ångmaskin utst römningskran -tørring torrläggning, sjösänkning uturvande N onödig utuske eländig; jfr utyske ut||valg urval; utskott -valgsinnstiliing utskottsbetänkande -ve längtan bort -videlse gram. bestämning, tilläggsord -viske sudda ut, utplåna -vær fiske- ei. fångstplats till havs utyske troll, spöke, otyg

1 utøy o. utø ö långt till havs

2 utøy otyg, ohyra

uj|tå'lelig olidlig -tålmo'dig otålig ul|unngå'elig oundviklig, ofrånkomlig -unnskyldelig oursäktlig, oförlåtlig

-unnvær'lig oumbärlig -utholdelig outhärdlig, olidlig -utslettelig outplånlig -vand N icke bortskämd (kräsen); enkel, lätt att tillfredsställa -vant ovan -varig ovaraktig -vederheftig* äv. insolvent -vedkommende obehörig; ~ forbydes adgang -ve'gerlig obestridlig, ofrånkomlig -vei'som ofarbar, obanad -vel, fole seg ~ illamående -verje N mordredskap -vesen* oskick -veta N svimma -vildig se uvillig -vilkå'rlig (ei. u'-) ofrivillig

1 uvillig o. N uviljug ovillig

2 uvillig o. uvildig oväldig, opartisk -het oväld

u||virkende gram. intransitiv -vis'nelig* ovansklig -vita N svimma -vi'tende okunnig -vit, ligge i ~ ligga avsvimmad -vittig oförståndig, vanvettig -voren vårdslös, fräck -vurde'rlig ovärderlig, oskattbar

uvled N handled

u]vær oväder -s|sky regnbådande sky el. moln -s|svanger som bådar oväder, hotande

u||vøren =-voren -år missväxt-, nöd|år

uænset bj uenset

va =vad[e] -bein[e]=se under 3 vad vaa a e vd-

vab be plumpa i snön; skoja vable blemma, blåsa, loppbett o. d.

1 vad stor fisknot

2 vad* -e vada -e|fugl vadare -e|sted vad

3 vad metrev -be in [e] rulle fäst på båtkanten över vilken reven drages -fille, glise som en katt i en ~ grina som en solvarg

vadsekk kappsäck, resväska vafler våfflor; varme ~ örfilar vagle vagel, sittpinne för fåglar; v. slå sig till ro

vaid vejde isatis tinctoria vaisenhus barnhem vak vaken

vake* flyta lätt -r flöjel; vakare, boj -r|-penger båkmedel vakk ryckte till, se 3 vekke vakle* -voren rankig, »lealös»

1 vakt* -bål vakteld -glass timglas -hold vaktmanskap -mann -skifte vaktombyte-stue högvakt

2 vakt väckt -e väckte se 7 vekke

1 val* [esi- de döda på] slagfält, valplats -rov likplundring

2 val* 80 st.

3 val grund vik

4 val* Nt jfr valg -bolk valperiod -før valbar

vai(birk) -bjørk sykomorlönn, tysk lönn

Acer pseudoplatanus; N maf-ur

val byg g korn, särsk. tvåradigt

väld ägoområde; särsk. jaktmark

valen* valhänt

valg val; bandet ~ val mellan vissa bestämda t. ex. dem, som vid föregående val erhållit de flesta rösterna; stille Seg til ~ mottaga kandidatur -akt valförrättning -berettiget valbar -brev handling somvalgdistrikt

intygar någons val; ~enes prøvelse fiillraaktsgranskningen -distrikt sammanfattningen av vissa valkretsar -fiff valknep -flesk* feta vallöften o. d. -handling valförrättning -kamp[anje] valstrid -kapitulasjon valkartell -liste valmanslista, röstlängd -mann* sär-k. elektor vid medelbara val; jfr velger -monarki valrike -rett rösträtt -slekt valfrändskap -sokn valkrets -sted vallokal -Styre den myndighet, som leder ett val -t(e) se velge -ting val|möte, -förrättning -tribune talarstol på -stedet -trykk röstvärvning genom hotelser o. d. valle vassla -sukker mjölksocker -svin svin uppfött med vassla -syre mjölksyra

vallsaks myrlilja Narthecium valm* -Iak; avstumpet ~ italienskt tak valmue vallmo Papaver valne bli valhänt

valnøtt* J ug lans -sitre*, amerikansk ~ av J. regia; äv. hickoryträ av Carya

valse vals, rulle -bly bly i skivor -formig cylindrisk -harve rullharv -snekke vo-

luta

valslynge blida, kastmaskin, katapult valt se 1 velie valte jfr skalte valtra N gå vaggande vam||le äckla -mel äcklig -mel|søt sötsliskig

vamp||a N kofta -en påpälsad vams förr stoppat plagg under rustning; nu varmt ytterplagg i aiim. van- i Sins. van-, O-, miss-; jfr nedan

1 vand svår; kräsen -e försmå, rata; svårighet

2 vand se vann

vandre* -blokk erratiskt block, flyttblock -bok slags pass för vandrande gesäll, gesällbok -celle vandringscell -drift vandringslust -falk pilgrimsfalk -lærer kringresande (ambulatorisk) lärare -rotte se vandrings- -stjerne planet vandringsrotte brun råtta vandsleg N=vanskelig vane vana

vang liten äng särsk. vid säter vange N kind

vangla N ströva omkring, gå ostadigt

vangsne N plogbill

van||halda icke hålla, bryta avtal -heldet vanställd -hell olycka starkare än uhell -heppast N misslyckas -hjemmelsansvar

ansvar som ådrages genom att sälja ohemul egendom -hyggjast N vantrivas -høvelig opassande -kant sned ei. trasig kant på bräde

vanke* vandra; vankas; ~ i et hus vara trägen gäst

van||kundighet djup okunnighet -lagnad

olycksöde

vann; jfr vatn, vass- vatten; i sms. äv. -lösning (bor ~ borsyrelösning); liten sjö, tjärn; kaldt ~ i blodet! inte för häftigt! ride en til gå illa åt i diskussion; ikke bære ~ mot icke tåla jämförelse med -bakkels* petit-chou -bi* drönare, äv. biidi. -bille dykare Dytiscus -bly molybden -bordshøyde fribord, däcks ei. relings höjd över vattnet -e se ned. -edderkopp vattenspindel -et vattnig -fat handfat; färskvattensbehållare -fiol vattenblink Hotton ia -flom vattenflöde -flue natt-slända -forsyning vattentillförsel -fri syre anhydrid -ferdsel förbindelse sjöledes -føler person som kan upptäcka källdrag med slagruta -føring vattenmassa i rinnande vatten -gang vattenlinje; et skudd i ~en -gren jfr vanskudd -hesten bäckahästen -hose skydrag -hus avträde -høne sothöna -jomfru vattennymf; jfr -nymfe -kannemusling Asper-giiium -kanneskimmel en mögelsvamp Aspergi.ius -kanten vattenbrynet -kapasitet jordarts förmåga att behålla vatten -karse bäckkrasse Cardamine amara -kaSS6 cistern, tank för dricksvatten ombord -kjemmet slät-, vatt |kammad, »slickad»-kjøler karaffin av terrakotta -lidt som tagit skada ei. lidit förlust genom översvämning -lilje näckros -lodd vattenpass -lukke=-Z«s -løp vattendrag, avlopp -løper vattenlöpare -lås* luftspärr på kloakrör -mann vattenbärare; föreståndare för lastrum; manet; ~en astr. Vattumannen -merke se ned. -midd vattenkvalster Hydræima - mynte* Mentba aquatica -nymfe* jungfru-, flick I slända Agrion -nød vattenbrist -pastinakk vattenmärke Siam latifolium -pest* Elodea -pipe* narghilé, turkisk rökpipa -putevannrensningsmaskin — 192 —

gummiblåsa fylld med vatten -rensningsmaskin filtrerapparat -rett vågrät

-rotte* Arvicola amphibia; äv. bruna hllS-råttan Mus rattus -rør vattenledningsrör; tub i ångpanna; [blad]vass Phragmites communis -salamander vattenödla Triton -skill[e] -skjell vattendelare -skorpen vattenytan -skrekk vattuskräck -sky rädd för vatten -skyss båtskjuts -skyende som slår från sig vatten; fett er ~ -slått skadad (fläckig) av vatten

-Slange slang; stjärnbilderna Hydra och Hydras -Spir hästsvans Hippuris vulgaris -Sprett trådspringbagge Hydrometra -spring springbrunn; vattenkastare -sprøyt yrande skum -standsglass pannglas -standsmåler pegel -stein slipsten med vatten icke olja -stoff väte -støvler sjöstövlar -svelg vattenvirvel -søker käll-sökare -vakten frivakten; äv. de icke stridande -verk vattenledningsverk -væsken kammarvattnet i ögat -øgle vattenödla -øse skopa

vanne vattna; s. vattenström; vatten-Stånd; fyret ~r fyren sjunker i havet (går under horisonten)

1 vannmerke selleri Apium graveoiens

2 vannmerke vattenstämpel i papper

van||ry vanrykte -røkt vanvård, vårdslösande -sedug N obildad -sire vanställa -skjebne olycksöde

vanske svårighet -lig svår; han er ~ [på det] nogräknad av sig; vise seg ~ i en sak Ogin; De vil /w finne en bedre tjener Svårligen -liggjøre försvåra -lighet svårighet

VanJ|skudd vatt[en]skott, svag, icke önsklig gren -smak ond smak -smekte försmäkta, avtyna -stelt illa skött -synet—-heldet -Søvd N som sovit illa

1 vant van; på ~ vis vanligt

2 vant sjö. vant -knop vantknop

1 vante sakna; saknas

2 vante* fingervante; jfr 1 vott; han er en ~ stackare

van||treven klen -trivning förkrympt varelse -tro otro; adj tvivlande; vær Ocke ~ men troende Joh. 20 -vare

oaktsamhet, inadvertens, förbiseende -vidd galenskap -vit'tig* vansinnig -vyrde -vøre vanvorda; vanvårda -ære* jur. van-frejd

1 var uppmärksam, vaksam; försiktig;

bli ~ varse; stryke ~t mjukt, lätt -a iV varna -semd N varsamhet

2 var* överdrag

3 var N slem

vara i sms. reserv-, tillfällig; vikarierande jfr 4 vare -mann suppleant varbørster morrhår varda N vårda; vara släkt med varde* plats, där utkik hålles och vid behov

vårdkas tändes; vårdkas; stenrös. båk vardøg(er) varsel; skyddsande

1 vare egl. aktsamhet; v. taga i akt; ta ~ pä sine plikter -bind skyddsomslag om bok -grind vrak-, fisk|grind vid intaget till ett vattenverk -ta tillvarataga, sköta -ta-gelse skötsel -tekt *e ned.

2 varjje vara, räcka; det ~te noe dröjde -ig varaktig

3 vare handelsvara; ta noe for gode för kontant -beholdning lager -fortegnelse faktura; tulldeklaration -hus magasin -kjennskap praktisk varukännedom -kunnskap teoretisk varukännedom -opptelling inventering

4 vare i sms. sjö. reserv-; jfr vara -gods sjö. reserv- och förbrukningsartiklar

varetekt tillvaratagande -s|arrest -s|-fengsel rannsakningshäkte varg* -flabb blåeld Echium variceller vatt[en]koppor var m*,sitø<? ~t innen døre vara välbärgad; det gikk ~t til hett; gå som ~t brød som smör -bed=-01 fød -e* värme; äv. eld; v. värma

varmej|bed drivbänk; bladgrupp med gödseluppvärmning -bekken fyrfat -beltet heta zonen -dunk varmvattenbehållare använd till sängväxmare o. d. -gider dallring i sommarvarm luft, gärdesglinder -gust varm vind -måler kalorimeter; äv. pyrometer; äv. termometer-spill värmeförlust -StOff Värmefluidum enl. äldre teori -toning värmefenomen varmjomfru köksbiträde; jfr koldjomfru varm ur N skyddsmur varnad N anhörig, släkting varnæm N känslig

varsüel* förebud; varning; kallelse till Sammanträde utfärdad inom viss lagstadgad tid; uppsågning; med kort ~ på kort sikt -els|fuil olycksbådande -le båda, förutsäga; kalla, instämma -ler vårfågelvarsko

varsko! varsku! giv akt! se upp!

varte opp passa upp vårtegn förebud

vartpenge väntpengar, expektanslön, lön på indragningsstat varveitsla bevaka va's N=vås -a N prata strunt

1 väse vas

2 väse trassel, tova; risknippa, väse, faskin; tågända varmed en kabel fasthålles provisoriskt, medan varaktig fastsurrning sker

3 väse jfr vrøvle

1 vask slaskledning, vask; gå i ~en förödas

2 vask tvätt; tvättkläder -e tvätta; Jeg

mine hender tvår; det er gutt som seg det är något till pojke; ~ opp diska vaske||anstalt tvättinrättning -bjørn* procyon -blått blåelse -brett tvättbräde; fuktbräde -fat* handfat -fille disktrasa -hus brygghus; tvättstuga - jolle sjö. tråg för tvättkläder -jord valklera -kar tvättbalja -klut disktrasa; tvätt|vante, -lapp -kone tvätt]erska, -gumma -seddel tvättnota -skinn sämskskinn-svamp* Euspongia -tinn vasktenn -tøy tvättkläder

-vannsbolle hand-, tvätt|fat -vanns-mugge handkanna -vannsstell tvättservis

vasla N syssla med onyttiga ting; prata strunt

vass i sms. vatten-; jfr vann - al ve dyborre -arv våtarv, nata -bein N horisontal -drag* Vattendrag med tillhörande sjösystem; jfr vannløp -far vattendrag -flisme bäckgröna -gras lånke Caiiitriche -gro svalting -hagia N, tennene ~ vattnas -løyse vattenbrist -løk slags ormbunke -merke mossrot -mål A7 vattenyta -nørel Aisine; jfr -flisme -nøyte N vattentillgång -pasti nakk= vann- -pepper brännande pilört, jungfrutvål Polygonum hydropiper -pip ormvråk -portulakk rödlonke -sill guldlax, större silverfisk-soløy nate-sele vat-tenbärarok -stig trastsångare -trukken vattensjuk vasse vada, gå barfota i vattnet vassen vattnig

vaste sjö. hålla upp med arbetet; vast litt! vänta lite!

vasut N som pratar smörja

vater- i sms. vatten-, vattu-; sjö. vater-- maski ne vaterspinnmaskin -sott vattu-sot

vatn (N)=*vann, mest i bet. sjö

1 vatjt vadd

2 vatt N impf. av 2 vinde

vavra N fara omkring; prata smörja ve* smärta, lidande; födsiovärkar

1 ve'd ved -band N trädgräns -ild vedbrasa -ski vedträ -torn bot. torn; mots. barktorn

2 ved o. vet se vite

3 ved vid; miste livet ~ et skudd genom; være ~ erkänna; han var å falle var nära, höll på; det er ikke noe ~ ham med

ved||bli fortjsätta, -fara, -gå; ~ sin påstand stå fast vid -børlig veder-, till|börlig vedd vad; sette i ~ N sätta i pant Vedde hålla vad; jeg hundre daler mot en

håller -kamp tävlingskamp -kjørsel kappkörning -løp kapp|löpning, -ridning -mål vad -ritt kappritt vedder vädur, gumse; jfr vær; murbräcka; ramm på krigsfartyg; förädlad airikansk kaninras -punktet astr. början av vädurens signum, vårdagjämningspunkten veder- i sms* -lag* hist. I) den av Knut de» store grundade stamtruppen tingmaunalid -lagS-

fri kostnadsfri -I ag sr ett de för -laget gällande rättsreglerna -part* motpart vedl|føye bifoga -føyelse gram. attribut -gå* erkänna; ~ arv og gjeld övertaga boets tillgångar och skulder -heng bihang -hengning[s-kraft] adhesion -holdende ihållande -kjenne seg kännas vid, erkänna -kjømeleg N vemodig -komme* angå, röra -kommende vederbörande; angående; jör mitt ~ för min del, vad mig angår -lagt bilagd, bifogad -legge bilägga, bifoga -legg bilaga -Wkeholde bibehålla; underhålla -li'keholdelse [-un-derhåll[ande];-] {+un- derhåll[ande];+} särsk. väghållning vedre ramma

ved||røre=-/cowm6 -stå vitsorda; vitneforklaringen oppleses og ~s -ta antaga föralag; besluta; ena sig om; ~ en dom. förklara sig nöjd med -tagen vedertagen, övlig -tak beslut -taksfør beslutsmässig -tatt=-tagen -tekt beslut; för kommun gällande förordning (politi vedertagen sed, konventionellt bruk -tektshensyn konvenanshänsyn -varevedvarende

fortfara -varende permanent; flerårig, perenn

veg =vei -stell vägväsen

vegelsinn vankelmod -et vankelmodig

veger sjö. vägare

vegetasjonsformasjon växtsamhälle

1 vegg[e] vigg, kil -ben kilformigt ben,

kilben i näsan

2 vegg vägg; på vid ~ gavel; sette (drive) en til ställa emot väggen så att det är omöjligt att komma undan, fullständigt overvanna i diskussion -&\éyr—-e\lus; äv. panelböna -e|lus* Cimex lectuiarius; öknamn på solkorsmärket (NS-symbolen) -e|pryd* panelhöna -e|teppe väggbonad -e|tøy väggohyra -meier väggspin.del Phalangium apilio -teppB=-e\teppe -troll-gras gatkrasse Lepidium ruderale

vegn fiskredskap

1 vegne böja; nita

2 vegne[r] vägnar; alle vegne överallt; få

av A merikas Forente stater veike veke [Ijus]veke -siv tot. tåg Juncus vei o. veg väg; av ~ en! ur vägen! hun er få få gode ~er F i grossess;

det er ikke så rent av ~en inte så galet; det er noe i ~en i olag, på tok; er der noe i ~en med Dem? är det något som fattas er? der er intet i ~en ingenting som hindrar; det var svært så du tar få tar munnen full -bar se ned. -bred groblad Piantago -byrde väghållningsbesvär -direktør chef för vägväsendet -fred lagskydd mot ohägn å allmän vag; äv. allmän säkerhet på vägarna -mål avstånd, vägsträcka -pileurt trampgräs -sennep vägsenap sisymbrium -skille -skjel vägskäl, korsväg -skjerver krossad sten, makadam -tistel vägtistel Cirsium lanceo-latum -vill vilsekommen -viser* adresskalender; sjö. ledare -vokter kommunal tjänsteman som har den närmaste tillsynen med vägunderhållet

1 veibar farbar

2 veibar* som kan vägas

veide fånga, jaga; a. jakt, fångst -fang N fångst -titte roskarl strepsiias

1 veie väga med våg -maskin stor våg för tunga varor el. lastade vagnar -seddel vågsedel

2 veie nedlägga, döda

3 veie jakt; ~ ut ta inälvorna ur hare

4 veie väga, bana väg

5 veie väja, vika för

1 veier vågmästare -gebyr -penge vågpengar -seddel vågsedel

2 veier sjö. vävare

veil N sprucken -a fattas -äst spricka

1 veile spricka, fel, brist

2 veile vadställe

vei ma N vimsa, prata strunt veining nit på hästskosöm ve i r se vær

veit ränna, dike; smal gata, gränd -e= veit; v. dika, dränera veitsdans, sankt ~ danssjuka veitsle N gästabud veiv vev -spill positiv vek* -ryggen korsryggen -sten täljsten vekk bort; i et ~ oavbrutet; være ~ i en alldeles betagen, kär över öronen; han er ~ av glede alldeles utom sig; glatt (frisk) ~ ogenerat, utan vidare

1 vekke vakte väcka

2 vekke vak; v. hugga vak i is -klamei sjö. klarnaj

3 vekke vakk rycka till

4 vekke borta, tian er ikke ~ bortkommen vekkje N liten skälla

veksüe vaxa -lerret vaxduk -lær vaxläder veksel * växling; jakt * den väg som villebrådet huvudsakligen följer -bruk* särsk. kultur med vartannat år bredbla-dig, vartannat långstråig gröda -falsk växelförfalskning utfärdande av växel med falskt namn -kausjon avtal -note nota cambiata, förslagsnot -obligasjon slags

skuldförbindelse för omsättningslån, varpå borgen tecknas i form av endossement -rik växlingsrik -sag handsåg -skyldner växel-gäldenär -vinkler alternatvinklar

vekseler[er] växlare vekse'rlås slags konstlås vekst växande, tillväxt; kroppsbyggnad -erlig om skog i full växtkraft -grense vegetationsgräns -lag delningsvävnad, kambium -punkt -spiss den punkt där längdtillväxten äger rum vekt vikt, tyngd; våg; biidi. eftertryck, pondus -bjelke vågbalk -fylde specifik vikt -ig full|viktig, -lödig; grunder [tungt] vägande skäl -lodd* vikt -løftning tyngdlyftning -manko underviktvektminsk

-minsk viktsförlust -stang hävstång;

vågbalk

vel' väl; klokka er ~ fire något ÖVér; » sd god og ~ bekomme ofta iron. slit den med hälsan -berådd, med ~ hu med berått mod, med vett och vilja -bestal-tet skämts, vederbörligen installerad -de-' dig välgörande vela sätta ut snaror; narra veld flöde- -vann framkvällande grundvatten

1 veide fram kvälla fram

2 veide* makt

1 vele spricka; flaga, blåsa i metall

2 vele fågelstjärt; svans

velge val[g]te val[g]t välja -e valman, ur-väljare -r|folk valmanskår -rjmøte icke officiellt valmöte

vel||gjeten väl omtalad -gående välgång; välbefinnande; Deres Er skål! i beste ~ i högönsklig välmåga; i høyeste ~ i välsignat tillstånd -havende välbärgad; ~ byer välmående -holden=Äa-vende -høstet välbärgad; ~ høy velig eldig; yster

velkomst* välkomstskål; välkomstgåva vell=veld

1 velie grov [trä]axel

2 velie=1 veide

vel||lykket lyckad -læte iV beröm -næret* välfödd, korpulent -røynd N erfaren -seda N kultiverad, väluppfostrad -sett gärna sedd -stand välstånd; skämts, munterhet, spektakel; det ble sånn ~ når han kom han blev så välkommen -stelt väl skött -ta'lende vältalig -tenkende rättänkande -være välbefinnande -ynder beskyddare, gynnare -ærver dig högst ärevördig velse tekn. runda t. ex. kagge i hjul veit kullkörning, förr trumf; i ~en i farten, i svängen, i ropet, på modet

1 velte* valt vältra; snøen ~t ned; ligge og ~ dra sig -fjel vändskiva på plog -n som lätt välter

2 velte röra, massa vem||le -me siklöja coregonus vemme||lig* otäck -Ise äckel -s vämjas ven vän; adj. kjære ~e kära söta! venal fal, besticklig, mutbar

vend rätsida på tyg

vende*; s. gång; ~ kåpen vända kappan

efter vinden; vinduet ~r ut til gata vetter -hals göktyta lynx torquiiia -kåpe person som vänder kappan efter

vinden, vindflöjel -punkt* mat. inflexionspunkt där tangenten skär kurvan -Sirkel vändkrets -Søyle VäggpOSt den mot väggen vända pelaren i slussport -tangent tangent i in-flexionspunkten Vendelrot Vänderot Valeriana vending, man må hjelpe seg i en snever ~ man får hjälpa sig ur klämman så gott man kan

veng vinge, flygel; ruff, hytt på mindre

fartyg

ven[n] vän s. -e|møte (fri)religiöst möte venne vänja

venstre* vänstern -dreiet vänstervänd vent malmblock

vente*; ha i ~ ha i utsikt, ha att vänta; rändes arv icke utfallet arv -lig sannolikt), förmodligen; som ~ var som man kunde förutse -\iei\Q&r—vartpenger Venus* -fluesmekke flugfälla Dionæa -hår jungfruhår -musling -snekke* Venus -Speil art klocka Campanula speculum

veps hveps o. kvefs geting; i sms. -stekel ver se vær -braut N vintergata vera N vädra, snusa ver||bror N svåger -far svärfar verbal*, ~ prosedyre muntlig rättegång verd adj. värd; värdig; s. värde i aiim.; jfr verdi; vitenskapelig, poetisk ~ -auk(e) värdestegring

verden värld; världen; han bestiller ingen (verdsens) ting absolut ingenting; du store men i ali världen! -s|barometret skämts, penningmarknaden -s|-historie* allmän historia -s|hjørne väderstreck -s|mann* belevad man -s|-menneske världens barn -s|øye hydro-

fan slags opal

verdi' penningvärde; matem, värde t. ex. på obekant -full värdefull -holdS mynts finhet

verdikt jurys utslag

verft skeppsvarv -s|mester arbetsförman vid varv

1 verge försvara, värja; s. försvar, värn

2 verge förmyndare jfr lav~, kurator; av. förvaltare, vårdare, syssloman -mål förmyndarskap -penger förmyndarar-vode -råd kommunal barnavårdsnämndverk

1 verk* fabrik -benk verkstadsbord, -bänk -felle arbetskamrat, kollega -fører verkmästare -s|drift fabriksdrift -semd N verksamhet -s|folk bruksfolk -s I herre den, för vars räkning arbete utföres, t. ex. byggherre, företagare -silke silke till vävnadsarbete -s|leie entreprenad

2 verk blånor, drev; pille ~ repa drev

3 verk* bulnad -e|finger fingervärk verken hemvävt tyg vanl. med ränning av

lingarn o. inslag av ullgarn el. halvyllet garn

vermsel N isfri källa vern*, begge ~ både här och flotta, båda vapnen -e* -buing N försvarsberedskap -e|ånd skyddsande -e|dyktig vapenför -e|fri frikallad från värnplikt -e|helgen skyddshelgon -e|kopper skyddskoppor, vaccin -e|ting laga forum -skog skydds|-skog, -plantering verne kapsel kring nötstingets larv versere vara före i rätten versna N förvärras

vert värd s. -in|ne värdinna -s|hushold

värdshus-, käl lar | rörel se -skifte parasitsvampars ombyte av värdväxt verta, vart, vorti N bli ves||al (N) liten; usel -al |dråpe vattendroppe på nästippen -la lillan -le[elva lillån -lej vier dvärgpil Saiix repens -le|voksen lillgammal vesen* särsk. i sms. äv. -verk (post~); et

fint ~ sätt vesentlig väsentlig

vest väster; gå ~ gå bort, dö -banen järnvägen Oslo—Skien; Västra stationen i Oslo -a i sm8.=-m -en|fjelsk väster om Langfjella -er||liden poet. västerled -landet landet väster om Lindesnes -lig*; vel så ~ skämts, väl så bra -på väster ut vete jfr varde vett jfr vidd

vette jordande -ild eld som enligt sägnen brinner över kämpens hög -lys lyktgubbe, irrbloss; miner, vättsten vetter Å N vinter -braut vintergata vev* vävnad; vävstol; det er bare ~ prat -en sjukdom hos »vävare», häst som står och vaggar -garn finspunnet (färdig-spunnet) garn -gogn N vävstol -lære . vävnadslära, histologi

1 vever vävare;=föij. -finke vävarfågel, astrild, amadin -kam vävsked -knekt locke en spindel Phalangium -lad vävstol -skammel trampa i vävstol

2 vever rask, livlig vevl[e] höband; klappträ

vi'd*, ~e ører breda -de best. -da stor högslätt på fjället, fjällvidd t. ex. Hardanger-~ a -debruk extensivt jordbruk -gjeten vida känd, berömd vidafinker änkefåglar familjen Viduinæ vidd vett, kvickhet, spiritualitet; jfr vittig

1 vide ut utvidga

2 vide se vite -n vetande videnom vida omkring viderrist manke på häst

vidje vide Salix, särsk. S. caprea; vidja -beltet salixarternas område i mellersta Norge omkr. 1300 m ö. ü. -SpUTV videsparv vidne se vitne

vid||spurd N namnkunnig -sveimd N vidsträckt

vidt*; så ~ se så; det går for ~ för långt; det var kommet så ~ hade gått ända därhän -rekkende som har stor räckvidd

vidun'der* -blomst underblomma Mirabiiis

-lig underbar vidvang N, koma på ~ villovägar vidåtte obegränsad vidd; komma på ^ villovägar

vie viga; ~ seg til ägna sig åt -Ise vigsel -Ise|brev förr kunglig dispens att vigas utan lysning och av annan präst än lagen eljest bjuder vie(r) jfr vidje -kjerr snår av vidjor vifte vifta; s. solfjäder; bot. blomställning sådan som hos t. ex. iris; sädesharpa -brenner gasbrännare i fiskstjärtsform -bygg majskorn -palme solfjäderspalm vigge mark ovan trädgränsen vika|ispråk språk som talas i Vika (Pipervika) Oslo hamnbusars språk vike*, ~ pia s[en] for uppgiva; ~ sete om domare träda från rätten på grund av jäv; en sag skränka; ~nde egenskap recessiv vi kjern skränkjärn

vikke vicker vicia -havre blandsäd av

havre och vicker -tre guldregn Cytisu? Vikkel Omblad i cigarr

vikkerfisk slags kabeljovikle

vikle* linda -r vecklarfjäril Tortrix viks smörj

vikse vaxa; skämts, klå, näpsa viktig* -het vikt fig. -per -pære viktigpetter, inbilsk person vi kv ær person från Viken

1 vild* o. vill jfr vilt; de ~e vildarna; lede en ~ vilse; synge i ~en sky så taket lyfter sig, av alla krafter -and* a&rs\s..=stokkand -egg råägg -else yrsel, förvirring; det gjorde jeg i ren ~ -e|rede villervalla, oreda -es komma vilse -g åse j akt* dagdriveri -ing =viltling -lede vilseleda -løk ängslök -nis ödemark -orne vildgalt -rede=-e|rede -rot bolmört -skap -ske vildhet; alltför uppsluppen stämning -som villsam, förvillande -spor villospår -strå, komme på ~ komma på villospår, bli förvillad -styring vildbasare, galenpanna -tysker skrytsam tysk

2 vild väld -ig partisk

vildre fara hit och dit el. vilse; förvilla

det vildra for han gick runt vilkår* undantag, födoråd -s|mann un-dantagstagare vilkårlig godtycklig; ~e muskler vilje-kontrollerade vill se vild

villarkorn N trollmedel

1 ville vilja; skola, komma att; han må være så fornem som han vil somhelst; hvor vil du hen? vad menar du egentligen? det vil være bekjent torde; jeg vil alltid følge mine våpenbrødre skall, det lovar jag; G. vil bli anklaget for mord kommer att; det vil vi det gör vi -t avsiktlig

2 ville N förvillelse

1 villig* äv. frivillig

2 villig =vildig villing vitling

vilt* villebråd -huder oxhudar av transatlantiskt ursprung -ling vildstam, underlag vid ympning -skade skada som högdjur anställa på skog -syke en smittsam sjukdom hos boskap och hjortdjur -tyv tjuv-, kryp |skytt vilter yr, vild; en ~ gutt (pike) vima N ha underliga infall vimre yra, fara i blindo; det for øynene flimrar

vims livlig, rörlig, rask; virrig, yr, konfys -e röra sig planlöst, springa hit och

dit; prata strunt; s.=föij. -e|bøtte virrig

person

vin* -bergsnegl vinbergssnäcka Heiix

pomatia -rOtlUS vinlus Phylloxera -rOSe luktnypon, ängeltorn -sten[s]lav örnlav -tann lust på vin -ånd vinalkohol vina N para sig

1 vind* blåst; være i ~en vara i svängen, vara mycket eftersökt; plages av ~er väderspänningar -aks kösa Agrostis spica venti -ai—-^ -bestøvning bot. pollinering genom vinden -boble luftblåsa -byge kastvind -bøsse luftbössa -egg* ägg utan skal -et torkad i luften, soltorkad; ~ hvitting -fall vindfälle, kullblåst träd -fang* utbyggning framför husdörr -flage vindstöt -harpe eolsharpa -has pratmakare -hauk tornfalk -hose virvelvind, skydrag -hund vinthund -hård utsatt för vinden, blåsig -ig blåsig; skrytsam -kast -kåve vindstöt-kjele luftbehållare i spruta m. m. -lys tändraket -maker storpratare -mølle väderkvarn -måler anemometer -ovn* fristående ugn; mot f bileggerovn -pipe ventileringsrör -rall rakt mot vinden -rose kompassros; ame-rikansk ~ slags vindmotor -skje[d] vind-

Ski[va] skyddsbräde vid ändan av tak -Skjøre

»väderspricka», torrspricka i trä -slukning väderslukning hästsjukdom -spiller mindre vinthund -sprekke = -skjørt -strek kompasstreck -strøk vindriktning -syke väderspänning -våke vak i is -øye, like opp i ^ rakt mot vinden; jfr vindue -åpen jfr -hård

2 vind* sned vindauga N fönster

1 vinde vädra

2 vinde* hissa; s. vindspel -bom spelbom, handspak

3 vinde vändt, vundet tvinna, vira

4 vinde vinda med ögonen vindel vinda convoivuius

1 vinding tvinning

2 vinding vindel, vindling i hjärnan vindsel litet nystan nystat på papper vindu[e] fönster -s|brystning väggparti

under fönster -s|edderkopp husspindel -s|lem fönsterlucka -s|rose rosfönster -sjskodde= -s\lem -s|sprosse -s|tremme spröjs -s I visker vindrutetorkare på b» ving —vingevinge

visstnok

vinge*; 100 fly var pä ~ne 100 plan hade gått upp -basken vingslag -bord slagbord -bredde* avstånd mellan vingspetsarna -dekker täckvinge -fang =-bredde -kast vingslag -maur flygmyra -mur= fløy mur -snegle -sniler ving-, fen|foting-ar -snekke strombus -stekket vingklippt -svamp kantarell -t bot. vingkantad -takstein taktegel

vinkel* äv. rät vinkel; vinkelhake -jern* hörn järn -skriver brännvinsådvokat -vektstang vinkelhävstång vinkulere förändra papper från ihende-haverpapir till papper, som måste transporteras till viss man vinn*, legge ~ på lägga sig vinn om -ski'pel ig påpasslig, omtänksam, driftig, trägen; oförtruten, flitig, skötsam

1 vinne vant vunnet vinna; ~ fram hinna, nå; uret drar sig före -leg N överkomlig -syke vinningslystnad

2 vinne N bråd tid, vår~, høst~ vinning*, slett ~ slem vinning; ~en går

opp i spinningen vinst och förlust gå jämnt ut

vinter*, til ~en nästa vinter -and stjärtand -asters chrysanthemum -blomme vintergäck Eranthis hiemalis -dag*, første ~ vinterhalvårets början, 14 oktober -ek Quercus sessiliflora -fugl snösparv -føre slädföre -gjekk snödroppe Galanthus -grøn[t] vintergröna Pyroia -grøntolje salicylsyradmetyl - hvete höstvete -hyre* äv. fågels vinterdräkt -karse sommargyl-len Barbarea -lii\e=-grøn -legge höstplöja -løk piplök -natt* jfr -dag -rett vinterting -rug höstråg -reddik rättika Ra-

phanus sativus niger -Spinat patientia Ru-mex patientia -sæd höstsäd -torsk jfr skrei -vei*, vise en ~en köra på porten

1 viol* Viola

2 viol fiol, violin; la ~en sørge slå bort sorgen -in fiol

Vio'sen orolig, flyktig; om barn lättstött vipe vipa vaneiius; polsk ~ roskarl strep-siias -and vigg Fuüguia -egg damspels-, kungsängs I hl ja -fett tätört vipp jfr vippe; slå ~ leka pick och pinne, driva katt -snegl utbredd pelagisk snäcka Janthina -Stjert ärla; bildl. vippstjärt vippe gunga upp och ned; s. gunga; vippa; brunnsvåg; elektrisk ~ i Norge

vanlig anordning som gör, att abonnentens lampor börja blinka, om belastningen överskrider det belopp efter vilket strömmen betalas; ~ av

pinnen kasta ur sadeln -bjelke -bom klyvare -brett gungbräde -forlag anordning för utjämnande av vindhjuls hastighet -fyr fyrpanna på vippstång -gras -gress art lummer Lycopodium se lågo virak* oiibanum; fig. rökverk; (överdrivet) beröm -furu Abies balsamea vire* o. veier metalltråd; metalltrådsform

för pappersmassas upptagande ur kypen

virke verka; arbete, verksamhet; i sosial hans måge har ~t han har haft avföring -dag söckendag -krets verkningskrets; rettens ~ jurisdiktionsområde -lig verklig; verkligen -år verksamhetsår virkning verkan -s|grad* nyttigt arbete i förh. t. förbrukad energi; 75 % ~

1 virre vända hastigt; runka på huvudet; det r^>r for mine øyne går runt

2 virre vira (linda) in

3 virre lindad metalltråd, karkas vi's sätt jfr sett

1 vise* sång -kremmer försäljare av skillingtryck -kjerring gatsångerska -tone vismelodi

2 vise* låta se; skicka; ~ om i huset föra omkring och visa -r visare; vise, bidrottning -r|gutt springpojke -r|guttkon-tor stadsbudsfirma -r| jente -r | pike springflicka -r |støtte vägvisare

3 vise stånd, planta; ax, klase vis||ér-ir korn på skjutvapen VÈSita'S biskops-, apoteksvisitation o. d. visk halmviska; grönsaker till soppa;

som en ~ som ingenting -e torka; ~ ut utplåna; sudda ut -e|lær kautschuk, [rader]gummi -er [ugns]viska; »skrapa», tillrättavisning -e|snor snöre använt som läskstång -e|stokk läskstång vis^e vissna -politikk [D) obstruktion, kamp mot ministär genom budgetvägran viss*; se ~t se skarpt; jfr visstnok -hetsdom log. assertoriskt omdöme -høv N träffande -tøk N som tar rätt -von N säkert hopp

1 ViSSe ginst Genista

2 visse vyssja

vissen* -pinn svag, klen person, sjukling 1 visst o. Ä vist säkert -nok visst; vannvisst

kan ~ ikke utrette det vattnet verkar det visserligen icke 2 visst o. Å vist vetat; jfr vite vist vistelse -e innebo visvas nonsens, prat

vite o. (D) vide veta; det ikke med sikkerhet är icke bekant; jeg gad ~ jag undrar-begjærlig vetgirig -n vetande vitja N besöka

vitne o. vidne vittne; vittnes|börd, -mål; v. vittna; føre höra vittnen -fast bevisad med vittnen; adv. i vittnens närvaro -forklaring vittnesmål -førsel vittnesförhör -kammer domstol som blott verkställer vittnesförhör medan domen fälles på annat håll -mål äv. intyg, betyg -penger vittnesersättning -plikt—-tvang -prov vittnesmål -s|byrd* betyg -s|fast se -fast -sjfør vittnesgill -tvang förpliktelse att vittna; äv. förpliktelse för part att lämna uppgifter

vitr||a N underrätta -äst bli klokare -ing varsel, vink vitskap N vetenskap vitterlig känd, notorisk, veterlig; en løgn -het, til~ till bestyrkande, in fidem -hetsattest bestyrkande underskrift, vidimation -hetsvitne vittne på handling, testamentsvittne; vittne till egenhän-dig namnteckning; justeringsman vittig kvick -het kvickhet -hets' lad skämttidning vivang besksöta, kvesved vivendel vivindel slingerväxt; särsk. vildkaprifol Lonicera periclymenum VOd Vad stor fisknot

vodve N muskel

1 vog adj. som väger

2 vog vikt om 8 kg., 12 bismerpund vogga N=vugge

vogn vagn; til på hjuldon, per axel; han er ikke tapt bak en ~ verkligen inte så dum, klyftigare än man skulle tro -bukk kuskbock -fett vagnsmörja -føre, det er ~ man måste (kan) åka i vagn, det är inte slädföre -hammel springvåg -kjede hämkedja -mann åkare -rammel vagnsbuller -stang tistelstång voks vax -busk växten Myrica cerifera -lerret vax-, olje| duk -møll vax-, bi|-mal, -fjäril -nese*, sette en en ~ på dra ngn vid näsan -stikke vaxtändsticka

voks|]e växa; ~ til växa igen; växa upp; ~n vuxen -ter växt, växande -verk växtvärk

vokt||e vakta; vokt deg akta dig -er*; er jeg min brors skall jag taga vara på min broder? i Mos. 4: 9

1 vol val 80 stycken

2 vol ror|pinne, -kult; käpp vola N banka

1 vold vall; äv. gräsvall, äng -bøsse vallkanon -høy ängshö -plass -sted plats där en borg stått, fornborg

2 vold våld -gi överlämna åt skiljenämnds avgörande; være en ~ven vara i någons våld -SI bøter plikt för våldsamt uppträdande -s|ferd våldsam framfart

voldgift skiljedom -$\dom=-s\kjennelse -SI domstol permanent skiljedomstol -s|kjennelse utslag av kompromissrätt -s|mann skiljedomare volf ullkardningsmaskin -e rensa, karda

ull

1 voll = 1 vold

2 voll = 1 vol

vom våm; skämts, måge -fyll bukfylla von (to) hopp, utsikt, sannolikhet -a N hoppas; förmoda -ande N sannolik -broten N besviken -brott N något som berövar en hoppet, besvikelse -vera N undvara

1 vond (å) = 2 vånd

2 vond (w) ond; ~ mat; er du -artet elakartad -ord bannor, förtret

VOndla N vika ihop hö till kreatur vondul N, ein ~ høy ett fång hö vonom før N tämligen snart

1 VOr pron. se vår

2 vor morän vall, ås

vorde varda -n tillblivelse -nde blivande

-voren i sms. -vulen, -aktig

vorned om äldre da. förh. underhavande

vorpe Slags not för laxfångst

vorte vårta; sjö. ankarnöt -bjerk masur-

bjÖrk Betula verrucosa

vorti ppf. av verta N vott vante, tumvante

1 vove (D) poet. våg, bölja

2 vove jfr 2 våge våga; satte livet i ~ på spel -lig djärv, vågsam

vrak* i sms. vrak-, utskotts-, sekunda; kaste (slå) ~ på vraka, förkasta -er förr funktionär som övade tillsyn med måttvrakfisk

och inpackning vid försäljning av gods i tunnor -fisk* Poiyprion -gods utskott, sämre gods; gods som funnits på ett vrak -tønne boj utlagd för att markera ett vrak vralte gå och vagga som en anka vrang vrång, bakvänd, oriktig; ogin, tvär; jfr rang; strikke og rett avigt -bord (ä) kant stickad avigt och rätt -en avigan, frånsidan -flyndre högervän t individ av i regel vänstervänd flundreart o. tvärtom -lære irr-, villo|lära -side avigsida -spiker tvärvigg -vilje illvilja -villig tredsk

vrante vara grinig -n grinig -potte grinig person

vred* -aktig häftig -es vredgas vredent egi. vridet, krumtrådigt vrenge*, ~ en hare flå; ~ munn göra gubbar, grimasera; ~ etter en på hånfullt sätt härma ngn -billede vrångbild, karikatyr -lyd härmande ljud -mål avsiktligt förvridet tal, tjuvspråk o. d. vri vrida; vridning; knip i magen -al N =vrien -er dörrvred -grasrust art rostsvamp Pnccinia

vrien ogin; krånglig; jfr vriompeis vrimle vimla

vringüel krångel -el|hornet med långa krokiga horn -le krångla, svänga sig -ler spetsfundig person, ordklyvare vrinske gnägga -er hingst vriompeis bråkmakare, tjurskalle vrippe[n] grinig vrisse vara snäsig

vriste våldsamt vrida (rycka) från ngn ngt vræl vrål, skrål -e vråla vrøvl struntprat; trassel; slags små kakor; han gjør alltid ~ krånglar alltid -e prata smörja -e|bøtte -e|hode -e|potte pratmakare, skrävlare vubber härfågel upura epops vugge o. vogge N vagga -barn spädbarn -bue stöd för kur över barnets huvud -gåve egi. faddergåva; få noe i ~ som gåva av en blid natur (fe) -gjenge med på vagga -kniv hackkniv -ladd underrede till vagga -stue

barnkrubba v ule* sjö. surra wu\i—volf

vunde bibi. o. poet. sår vundet, vunnet se vinne

vurdere värdera; taxera; skatta vurst sjö. stoppad dyna på bogsprötet vyrda N akta; jfr vøre vyrdsla N hålla i ordning vyrk N omsorgsfull væ- se ve-

vægja N väja, ge vika vækje N flicka væle N timmerbröt væmen N äckHg

1 vær fångstplats vid kust; (dun-, fiske-, fugle-, egge-) -eier markägare vid vær

2 vær i sms. svär- -far*

3 vær förr (D) veir väder; andedräkt; väderkorn; komme under r+j med noe underfund -beretning väderleksrapport -bestandig som ej tar skada av vädret -bitt väderbiten -e* bort dunsta bort -fast kvarhållen av vädret -gap öppning i bergen, som släpper in storm -glass barometer -gløgg kunnig i att spå väder -hane väderflöjel, tupp på kyrktaket; bildl; »vindböjtel»-haneri opålitlighet, vankelmod - h ard icke skyddad mo t vinden -hode ofullständig regnbåge -hår morrhår -kart väderlekskarta -kåve stark vindil, by -kule kuling -lag väderleksförhållanden, klimat -lys sankt elmseld; irrbloss, irrsken; kornblixt -melding = beretning -sjakt luftschakt i gruva -slått väderbiten -smuldring förvittring särsk. mekanisk -stasjon meteorologisk station -stiller tornfalk -syn hägring -varsel (uppgift om) väderleksutsikter

4 vær, förr vedder -bukk vädur, gumse (sau~)

5 vær i sms. -bo, jfr vikvær

være vara; la ~ låta bli; det kan vei ~ hända; han vil ikke ~ ved dat erkänna -måte sätt att vara værelse rum -pike hotellstäderska

1 væring vårråg

2 væring i sms. -bo Eikværing invånare i Eiker

v æsa N prata (strunt) vøla N reparera

Vøle hög av tång, ris, snö o. d.; flöte på fisknät; lägga i hög, reparera vøna(st) N hoppas Vøre bry sig om vørterøl alkoholfritt ölvåde

våde* -s|gjerning -s|verk oförvållad handling ei. gärning våbøn N förbannelse Våe N djärv el. vild person, våghals

1 våg =vog

2 våg havsbukt; råk i is -e i hval vikval

3 våg N var -mor varhärd

4 våg vågspel, djärvhet; ta ~a ta risken -al (N) vågsam -e=vovef jfr ned. -nad risk

1 våge vak, råk; ränna i isen för båt

2 våge våga; jfr vove, våg

3 våge (D) se våTce

1 våk=2 våge

2 våk mest i sms. vråk

3 våk N klen; s. barn

våke vaka -kone sjuksköterska som hjälper med nattvakt -n vaken; et ~t eye vaksamt -stue likvaka

1 vål N vrål

2 vål hög, hop; stubbar pä svedjeland vålen valhänt

1 vånd mjuk kvist, stjälk, stängel

2 vånd vattensork Arvicoia vånde*, ~ seg stöna av vånda

våning bostad -s|hus manbyggnad -s|nød bostadsbrist

våpen vapen -billede sköldemärke -bånd tvärbjälke i vapen -dyktig vapenför -felle vapenbroder -kammer rustkam-mare -mester ung. förrådsförvaltare -mø sköldmö, amason -mønstring vapensyn -svenn knape, vapen dragare

1 vår var, överdrag; bolstervarstyg

2 vår* -brudd vårens inbrott -bær som väntas kalva om våren -fiol luktviol -flom vårflod, översvämning -flue natt-slända -frakk sommaröverrock -kanten vårsidan -klokke snöklocka -knipen den foderfattiga vårtiden -kål svalört -onn vår|bruk, -brådska -parten vårsidan -sild vårfångad sill -torsk vårfångad torsk; jfr skrei -vinne N=-onn

3 vår* pron.; ~t hjem vårkunn N medkänsla, tröst

vås prat, dumheter, nonsens -e prata strunt -et fnoskig våt * -lendt om mark fuktig, vattensjuk -år regnigt år vått se vott

Y

ybba seg N morska sig yd- gammalt uttal i ord med skrivform yt, ytt, särskilt bibehållet i ord med mera litterär klang, se t. ex. yte, ytterlig, ydre

ydda N gro

ydmyk ödmjuk -e förödmjuka -else förödmjukelse

1 ydre (ho. uttal yttre) yttre

2 ydre (no. uttal ofta ydre) yttre fig. s. yttre, utseende

yksla N öka, fortplanta sig

1 yl solrök, dis

2 yl =hyl

ylja N vimla, myllra ymis pi. ymse N olika, växlande ymt antydan -e tala sakta, försiktigt häntyda; glunkas ynd||e tycka om, vara förtjust i; s. behag, täckhet, fägring, grace, charm -elig förr =tekkelig; Eders tale være alltid ~ Kol. 4: 6 -er vän, i sms. -älskare; jeg er ingen ~ av sopp, musikk -est ynnest -ig inta-

gande, förtjusande -ling gunstling, favorit; ~s- i sms. älsklings-yngd N ungdomstid yngja N föryngra

yngle*; om fågel häcka -knopp grodd-knopp-løk groddlök ynk ynkedom, elände -e ömka, beklaga;

~ seg jämra sig -es bibi. förbarma sig ynskja N önska

yppe börja, åstadkomma; ~ kiv mucka (mocka) gräl

ypperst* -e|prest överstepräst yr fint regn

yre o. N yrja vimla, myllra yrke material, virke; arbete -dag var-, arbets I dag

1 yte o. yde fullgöra; prestera; frambringa; giva; utgiva, utgöra, utbetala, erlägga; sikkerhet, et smukt skue erbjuda; ~ beskyttelse, ~ bidrag lämna; han vil aldri kunne ~ noe åstadkomma; ~ motstand göra; havet ~r fisk

våde* -s|gjerning -s|verk oförvållad handling ei. gärning våbøn N förbannelse Våe N djärv el. vild person, våghals

1 våg =vog

2 våg havsbukt; råk i is -e i hval vikval

3 våg N var -mor varhärd

4 våg vågspel, djärvhet; ta ~a ta risken -al (N) vågsam -e=vovef jfr ned. -nad risk

1 våge vak, råk; ränna i isen för båt

2 våge våga; jfr vove, våg

3 våge (D) se våTce

1 våk=2 våge

2 våk mest i sms. vråk

3 våk N klen; s. barn

våke vaka -kone sjuksköterska som hjälper med nattvakt -n vaken; et ~t eye vaksamt -stue likvaka

1 vål N vrål

2 vål hög, hop; stubbar pä svedjeland vålen valhänt

1 vånd mjuk kvist, stjälk, stängel

2 vånd vattensork Arvicoia vånde*, ~ seg stöna av vånda

våning bostad -s|hus manbyggnad -s|nød bostadsbrist

våpen vapen -billede sköldemärke -bånd tvärbjälke i vapen -dyktig vapenför -felle vapenbroder -kammer rustkam-mare -mester ung. förrådsförvaltare -mø sköldmö, amason -mønstring vapensyn -svenn knape, vapen dragare

1 vår var, överdrag; bolstervarstyg

2 vår* -brudd vårens inbrott -bær som väntas kalva om våren -fiol luktviol -flom vårflod, översvämning -flue natt-slända -frakk sommaröverrock -kanten vårsidan -klokke snöklocka -knipen den foderfattiga vårtiden -kål svalört -onn vår|bruk, -brådska -parten vårsidan -sild vårfångad sill -torsk vårfångad torsk; jfr skrei -vinne N=-onn

3 vår* pron.; ~t hjem vårkunn N medkänsla, tröst

vås prat, dumheter, nonsens -e prata strunt -et fnoskig våt * -lendt om mark fuktig, vattensjuk -år regnigt år våtł se vott

Y

ybba seg N morska sig yd- gammalt uttal i ord med skrivform yt, ytt, särskilt bibehållet i ord med mera litterär klang, se t. ex. yte, ytterlig, ydre

ydda N gro

ydmyk ödmjuk -e förödmjuka -else förödmjukelse

1 ydre (ho. uttal yttre) yttre

2 ydre (no. uttal ofta ydre) yttre fig. s. yttre, utseende

yksla N öka, fortplanta sig

1 yl solrök, dis

2 yl =hyl

ylja N vimla, myllra ymis pi. ymse N olika, växlande ymt antydan -e tala sakta, försiktigt häntyda; glunkas ynd||e tycka om, vara förtjust i; s. behag, täckhet, fägring, grace, charm -elig förr =tekkelig; Eders tale være alltid ~ Kol. 4: 6 -er vän, i sms. -älskare; jeg er ingen ~ av sopp, musikk -est ynnest -ig inta-

gande, förtjusande -ling gunstling, favorit; ~s- i sms. älsklings-yngd N ungdomstid yngja N föryngra

yngle*; om fågel häcka -knopp grodd-knopp-løk groddlök ynk ynkedom, elände -e ömka, beklaga;

~ seg jämra sig -es bibi. förbarma sig ynskja N önska

yppe börja, åstadkomma; ~ kiv mucka (mocka) gräl

ypperst* -e|prest överstepräst yr fint regn

yre o. N yrja vimla, myllra yrke material, virke; arbete -dag var-, arbets I dag

1 yte o. yde fullgöra; prestera; frambringa; giva; utgiva, utgöra, utbetala, erlägga; sikkerhet, et smukt skue erbjuda; ~ beskyttelse, ~ bidrag lämna; han vil aldri kunne ~ noe åstadkomma; ~ motstand göra; havet ~r fisk skänker; post-

styret lån utlämnar, beviljar; alle disse jeg min beste tatk bringar; ~nde og nytende givare och mottagare -evne prestationsförmåga -korn säd som betalas i arrende -Ise (åtagen) prestation, avkastning; utbetalning, bidrag; maskins ~ effekt, verkan -Isesjtid förfallotid 2 yte yt virke, splint yter i sms. -betalare (skatte ytring* yttrande

ytter- i sms. ytter- (om uttal jfr yderst) -be-ger bot. ytterfoder -frakke överrock -lemmer extremiteter -post utpost

-Skjøte vaterskot -tøy övertyg mots. foder; — reisetøy

1 ytterlig; lampen står så ~ nära bordkanten; åren ligger ro ådern ligger ytligt

2 ytterlig (uttal ofta y deri ig) ytterlig fig. ytterst (uttal; i egentlig, lokal bet. ytterst, i

figurlig bet. ofta yderst) ytterst; ~e formue ett bötesbelopp i praxis reducerat till en tiondel av förmögenheten, dock högst 100 riksdaler; delt i og mellomste forhold efter gyllene snittet yva N sprida, spreta yver juver

Æ

Ord, som icke finnas under æ, sökas under e.

æble se eple sede e>e et\e -a æla N spira

ærbødig aktningsfull, vördnadsfull; ~st

i brev med utmärkt högaktning ære ära; heder; gjøre ~ på anretningen heder åt; når skitt kommer til vet de ikke hvordan det skal (vil) være ord&pr. om uppkomlingar; borgerlig ~ frejd -frykt vördnad -mink N ärerörighet -s||bevis-ning hedersbetygelse -s|bolig hedersbostad som av det offentliga upplåtes åt mycket högt förtjänta män -S|fomærmelse

ärekränkning -s|følelse hederskänsla, ambition -sl lønn hederspension åt stupades anhöriga -s| medl em

hedersledamot -s[oppreisning jur. återvinnande av frejd; rehabilitering; allmännare upprättelse -s|ord hedersord -s|redning försvar för någons ära -s|rett hedersdomstol -s|tap vanfrejd -straff vanfrejds-straff

ærfugl ejder Somateria ærgerlig se ergerlig ærgjer'rig äregirig

ærlig*, det er en ~ sak det är ingentin-att skämmas för; et godt ~ skinn en ärlig själ; av ~e foreldre hederliga, hederg värda

æsa N jäsa æser asar, gudar æsing reling

1 ætt* -ar|gard N=-e\gård-e härstamma -e I gård ärvd gård, stamgods -e| tavle stamtavla, ättartal -ieiding adoptivbarn

2 ætt väderstreck -gal -vill oviss om väderstrecken; i aiim. desorienterad, bortkommen

æv||e N evighet, lång tid -e|heimen evigheten -e|leg -ug evig ævord N äldsta tider -sleg långvarig, oändlig

0

øde* ödemark, öken; v. öda, förslösa -land slösaktig person -legge förstöra; ~ sine klær. sitt leketøy -leggelse förstöring; förslösande, förödelse -r förslö-sare

øds|lel slösaktig -le slösa -len slöseri øgle Ödla; nære en ~ ved sin barm Qrm øk arbetshäst, kamp, hästkrake; fä; jfr øyk

økonomileilighet köksavdelning tyeevne

— 202 —

økonomileilighet

styret lån utlämnar, beviljar; alle disse jeg min beste tatk bringar; ~nde og nytende givare och mottagare -evne prestationsförmåga -korn säd som betalas i arrende -Ise (åtagen) prestation, avkastning; utbetalning, bidrag; maskins ~ effekt, verkan -Isesjtid förfallotid 2 yte yt virke, splint yter i sms. -betalare (skatte ytring* yttrande

ytter- i sms. ytter- (om uttal jfr yderst) -be-ger bot. ytterfoder -frakke överrock -lemmer extremiteter -post utpost

-Skjøte vaterskot -tøy övertyg mots. foder; — reisetøy

1 ytterlig; lampen står så ~ nära bordkanten; åren ligger ro ådern ligger ytligt

2 ytterlig (uttal ofta y deri ig) ytterlig fig. ytterst (uttal; i egentlig, lokal bet. ytterst, i

figurlig bet. ofta yderst) ytterst; ~e formue ett bötesbelopp i praxis reducerat till en tiondel av förmögenheten, dock högst 100 riksdaler; delt i og mellomste forhold efter gyllene snittet yva N sprida, spreta yver juver

Æ

Ord, som icke finnas under æ, sökas under e.

æble se eple sede e>e et\e -a æla N spira

ærbødig aktningsfull, vördnadsfull; ~st

i brev med utmärkt högaktning ære ära; heder; gjøre ~ på anretningen heder åt; når skitt kommer til vet de ikke hvordan det skal (vil) være ord&pr. om uppkomlingar; borgerlig ~ frejd -frykt vördnad -mink N äreröriget -s||bevis-ning hedersbetygelse -s|bolig hedersbostad som av det offentliga upplåtes åt mycket högt förtjänta män -S|fomærmelse

ärekränkning -s|følelse hederskänsla, ambition -sl lønn hederspension åt stupades anhöriga -s| medl em
hedersledamot -s[oppreisning jur. återvinnande av frejd; rehabilitering; allmännare upprättelse -s|ord hedersord -s|redning försvar för någons ära -s|rett hedersdomstol -s|tap vanfrejd -straff vanfrejds-straff

ærfugl ejder Somateria ærgerlig se ergerlig ærgjer'rig äregirig

ærlig*, det er en ~ sak det är ingentin-att skämmas för; et godt ~ skinn en ärlig själ; av ~e foreldre hederliga, hederg värda

æsa N jäsa æser asar, gudar æsing reling

1 ætt* -ar|gard N=-e\gård-e härstamma -e I gård ärvd gård, stamgods -e| tavle stamtavla, ättartal -ieiding adoptivbarn

2 ætt väderstreck -gal -vill oviss om väderstrecken; i aiim. desorienterad, bortkommen

æv||e N evighet, lång tid -e|heimen evigheten -e|leg -ug evig ævord N äldsta tider -sleg långvarig, oändlig

0

øde* ödemark, öken; v. öda, förslösa -land slösaktig person -legge förstöra; ~ sine klær. sitt leketøy -leggelse förstöring; förslösande, förödelse -r förslö-sare

øds|lel slösaktig -le slösa -len slöseri øgle Ödla; nære en ~ ved sin barm Qrm øk arbetshäst, kamp, hästkrake; fä; jfr øyk

økonomileilighet köksavdelning tyeevne

styret lån utlämnar, beviljar; alle disse jeg min beste tatk bringar; ~nde og nytende givare och mottagare -evne prestationsförmåga -korn säd som betalas i arrende -Ise (åtagen) prestation, avkastning; utbetalning, bidrag; maskins ~ effekt, verkan -Isesjtid förfallotid 2 yte yt virke, splint yter i sms. -betalare (skatte ytring* yttrande

ytter- i sms. ytter- (om uttal jfr yderst) -be-ger bot. ytterfoder -frakke överrock -lemmer extremiteter -post utpost

-Skjøte vaterskot -tøy övertyg mots. foder; — reisetøy

1 ytterlig; lampen står så ~ nära bordkanten; åren ligger ro ådern ligger ytligt

2 ytterlig (uttal ofta y deri ig) ytterlig fig. ytterst (uttal; i egentlig, lokal bet. ytterst, i

figurlig bet. ofta yderst) ytterst; ~e formue ett bötesbelopp i praxis reducerat till en tiondel av förmögenheten, dock högst 100 riksdaler; delt i og mellomste forhold efter gyllene snittet yva N sprida, spreta yver juver

Æ

Ord, som icke finnas under æ, sökas under e.

æble se eple sede e>e et\e -a æla N spira

ærbødig aktningsfull, vördnadsfull; ~st

i brev med utmärkt högaktning ære ära; heder; gjøre ~ på anretningen heder åt; når skitt kommer til vet de ikke hvordan det skal (vil) være ord&pr. om uppkomlingar; borgerlig ~ frejd -frykt vördnad -mink N ärerörighet -s||bevis-ning hedersbetygelse -s|bolig hedersbostad som av det offentliga upplåtes åt mycket högt förtjänta män -S|fomærmelse

ärekränkning -s|følelse hederskänsla, ambition -sl lønn hederspension åt stupades anhöriga -s| medl em hedersledamot -s[oppreisning jur. återvinnande av frejd; rehabilitering; allmännare upprättelse -s|ord hedersord -s|redning försvar för någons ära -s|rett hedersdomstol -s|tap vanfrejd -straff vanfrejds-straff

ærfugl ejder Somateria ærgerlig se ergerlig ærgjer'rig äregirig

ærlig*, det er en ~ sak det är ingentin-att skämmas för; et godt ~ skinn en ärlig själ; av ~e foreldre hederliga, hederg värda

æsa N jäsa æser asar, gudar æsing reling

1 ætt* -ar|gard N=-e\gård-e härstamma -e I gård ärvd gård, stamgods -e| tavle stamtavla, ättartal -ieiding adoptivbarn

2 ætt väderstreck -gal -vill oviss om väderstrecken; i aiim. desorienterad, bortkommen

æv||e N evighet, lång tid -e|heimen evigheten -e|leg -ug evig ævord N äldsta tider -sleg långvarig, oändlig

0

øde* ödemark, öken; v. öda, förslösa -land slösaktig person -legge förstöra; ~ sine klær. sitt leketøy -leggelse förstöring; förslösande, förödelse -r förslö-sare

øds|lel slösaktig -le slösa -len slöseri øgle Ödla; nære en ~ ved sin barm Qrm øk arbetshäst, kamp, hästkrake; fä; jfr øyk

økonomileilighet köksavdelningøks

øks yxa

øksel ökning; utväxt, knöl på kroppen øksen øksne D oxar, pi. av okse økt [arbets]tidén mellan två måltider, 1/4 dagsverke, arbetspass; tidén omkring kl. 3 e. m. i vissa trakter en annan tid; aftonvard -a N vila

1 øl*, Jeg skal lære deg hvor David kjøpte ~ et att veta hut -bass »brännvinsbas» -hus ölstuga -kippe ölschapp -kong = perikon -kveis delirium, dille -le|brød eiags ölsupa -let beskänkt -mann ölut-körare -rett rätt att utskänka öl -tapp ölkrog

2 øl hetta -ja N värma -røk -røyk solrök, dis

øle N stackare, narraktig kvinna øm* -fin'tlig ömtålig, känslig -kjevet vekmynt

øna N stirra, glo

ønske önska; s. önskan -kvist slagruta -lig önskvärd -måte optativus

1 ør -Sk yr -ske feberyrsel; v. yra

2 ør* låg sandstrand särsk. vid flodmynning -land svämland

3 ør i sms. förstärkande -liten försvinnande liten

øre öra ; holde ~ne stive lyssna uppmärksamt; holde en i ~ne hålla efter; skrive seg bak ~t lägga på minnet -ben hörselben -dobb -dubb örhänge, berlock -fett örvax -fik(en) örfil -flipp ör|tipp, -snibb -gang hörselgång -gople blåmanet Aureiia aurita -hatt hatt knuten under hakan, kapotthatt -horn hörlur -hygge örlapp -klaff -klapp=-flipp; skämts, hörlur för radio -knuten vårtutskottet på tinningbenet -lapp -lepp = -flipp -n[s]|lyd, få ~ lyckas göra sig hörd -n |tvist tvestjärt Forficula auricularia -sel sjöbjörn otaria -skje örslev -skriftemål Öronbikt -snegl *Helis auriculata -svin marsvin -t blad bot. blad med rundade flikar vid basen -trommen trumhålan med trumhinnan -trompeten eustakiska röret -tuter örontasslare -tvist=-n\tvist ørekyte kvidd, elritsa, äling ørende kraftigare än 3 ør- i sms. ørk(eri) öken

ørke[n]dag var-, arbets|dag

ørkesløs sysslolös; ordet står her ganske ~t

ändamålslöst; det er ~t å nekte lön-,

gagn I löst

ørmekta N bli vanmäktig

ørn* Aquila -e|fisk havsgös Sciæna aquila

-e|rokke* Myiiobatis -e|ugle berguv ørre||d -t laxöring, grålax varianter bekk-, fjell-, sjø\ørret ørsk[e] se 1 ør

ørvæne N hopplöshet, desperation øsa N upphetsa -e|møle upphetsning øse ösa; s. skopa; ösregn -hjul slags primitivt vattenhjul øsken handtag; hyska øskje N ask

øst öster; når man spør i svarer han i vest han svarar uppåt väggarna, goddag yxskaft -banen järnvägen Oslo—Charlottenberg; äv.=föij. bane|stasjonen Oslo C -etter åt öster, ostvart -en|for öster om -en |fra från öster -landet landet söder om Dovre och öster om Langfjella -lending invånare i östlandet

1 øster* -fugl småspov Numenius phæopus -sjøsild strömming

2 øster ösning; öskar

østers ostra, ostron Ostrea edulis; dumsom en ~

øv||e öva; øvd, øvt övad -else övning; idrottsgren bli i se till att man icke kommer ur vanan øvrighet överhet; exekutiv myndighet øy ö -gard skärgård øyd||a N öda -ing ödeläggelse øydne N tomhet, stillhet 1 øye, pl. øyne öga; ögla t. ex. på solv; märgstråle i ved; få ~ på syn; bruke øynene ha ögonen med sig; ögonflörta; holde <—' med uppsikt; han nektet det i mine åpne øyne mitt i ansiktet på mig; ha et ~ på hver finger icke låta narra sig; gå en under øynene vara någons ögontjänare -bedrag synvilla -blink blinkande -byld vagel -glass lornjett -klapp skygglapp -krans ögonkrets hos ugglor -krik -krok ögonvrå-linsen kristallinsen-mål ögonmått -med ögonmärke, ändamål, syfte -n|skalk ögontjänare -n|stikker jungfrusländа -n|sy'nlig ögonskenlig; synbar -n|trøst* ögonfröjd; Fuphrasia -n I vipper ögonhår -påle vitlinglyraøyepunkt

-punkt i perspektivläran Synpunkt -Syn, i ~ ögonsikte

2 øyO f örstärkningsord jfr 3 ør

3 øye seg öja sig

øyeleg N fruktansvärd, hemsk

øyk häst ej nedsättande; jfr øk øykt se økt

øyne ögon; se øye; få ögonen på, skönja,

bli varse øyr sandbank øystre öskar

øyva seg N göra sig stor, växa øyværing öbo

Å

1 å* -kall N näck -leie flodbädd

2 å åhå! ~ nå! jaså!

3 å N på falle att å bak ramla baklänges

4 å fraiiför infinitiv att åben se åpen

åbine N sällsynthet åbit frukost

åbot husröta -s|forretning av- och tillträdessyn åbor o. åbor abborre åbreisle filt, täcke

åbry svartsjuka; v. misstänka för otrohet åburd N skörd, gröda åbøta N förbättra, böta åføre tillfälle

ågang N tillströmning; angrepp -fus N påträngande, aggressiv åger ocker -karl ockrare ågjengen N påträngande åhug N andakt -sam -s|full andäktig åk o. åg ok -e tvärslå; v. oka -hammel ok-trä -skyle okrep -stokk [bro]pelare &k&r=aker -bær åkerbär Rubus arcticus

-lauk penninggräs Thlaspi arvense åkle* väggbonad, sängtäcke med huvudsakligen geometriska mönster; jfr

billedvev

åkorn ollon åkost avredning

1 ål* ål i många bet.; malm i trä; namn på vissa små rundmaskar {bygg kløver

roe~) Tylenchus o. närstående -e håna

2 ål N i sms. ali- -eine N allena -gjengd N mycket besökt, vanlig -våt genomvåt

ålej|brosme albrosme djupvattensfisk Lycodes -färing ålyngel -gras -gress bandtång -hode* dumhuvud -jern ålljuster -kan harka slags ljuster -kone=-kvabbe -kråke* storskarv -kvabbe ålkussa, tånglake -måke havstrut Larus marinus -mor= -kvabbe -mær slags ålryssja -padde ålödla Amphiuma -ruse ålryssja, homma

åleten glupsk

åle||tine ålkista; ekteskapet er som en de som er inne, vil ut, og de som er ute, vil inn -tyv=-kråke -våd ålnät ålmenn N allmän -bate samhällsnytta -hug samhällsanda ålmenta N allmänheten åmot ställe där två åar möts ånd ande; själ; anda; snille; spiritualitet -e|maner andebesvärjare -full=-nfc -ig andlig; luftig, eterisk -rik själfull, begåvad, spirituell -s|anlegg själsanlag -s I evner själsförmögenheter -s|rett auk-torsrätt, rätt till andlig egendom -s(fortærende själsmördande -s[fraværende tankspridd, disträ -s[liv intellektuellt liv, andlig kultur -s|nærværelse sinnesnärvaro, rådighet -s| slø V sinnesslö -svekkelse ej medfödd svagsinthet ånde andedräkt; v. andas; være i ~ i tagen; jeg skal forsøke k holde ham i ~ hålla honom varm (i verksamhet) -drett andning, respiration; andetag -fang'andetag -gisp kippande efter andan -stank dålig andedräkt ånn se onn

åpen öppen; ~t endossement in blanko -ba'ring Johannes' uppenbarelse -lytt hörbart för alla -lys öppen, offentlig -munnet lösmynt år*, ad ~e till nästa år; til till åren; ~ og dag i rättspraxis ett år och sex veckor; 1890 ~ene -talet -e|mål, forpagtning på langt ~ på lång tid -e|vis i åratal -gangsvann kvarnvatten som räcker för hela året -gjengd N som går hela året -ing, i ~er i åratal -ling årsgammalt djur -merke årsring -målsdag N födelsedag -penger apanage -rekke följd av år -s I barn årsgammalt barn; årsbarn øyepunkt

-punkt i perspektivläran Synpunkt -Syn, i ~ ögonsikte

2 øyO f örstärkningsord jfr 3 ør

3 øye seg öja sig

øyeleg N fruktansvärd, hemsk

øyk häst ej nedsättande; jfr øk øykt se økt

øyne ögon; se øye; få ögonen på, skönja,

bli varse øyr sandbank øystre öskar

øyva seg N göra sig stor, växa øyværing öbo

Å

1 å* -kall N näck -leie flodbädd

2 å åhå! ~ nå! jaså!

3 å N på falle att å bak ramla baklänges

4 å fraiiför infinitiv att åben se åpen

åbine N sällsynthet åbit frukost

åbot husröta -s|forretning av- och tillträdessyn åbor o. åbor abborre åbreisle filt, täcke

åbry svartsjuka; v. misstänka för otrohet åburd N skörd, gröda åbøta N förbättra, böta åføre tillfälle

ågang N tillströmning; angrepp -fus N påträngande, aggressiv åger ocker -karl ockrare ågjengen N påträngande åhug N andakt -sam -s|full andäktig åk o. åg ok -e tvärslå; v. oka -hammel ok-trä -skyle okrep -stokk [bro]pelare &k&r=aker -bær åkerbär Rubus arcticus

-lauk penninggräs Thlaspi arvense åkle* väggbonad, sängtäcke med huvudsakligen geometriska mönster; jfr billedvev

åkorn ollon åkost avredning

1 ål* ål i många bet.; malm i trä; namn på vissa små rundmaskar {bygg kløver

roe~) Tylenchus o. närstående -e håna

2 ål N i sms. ali- -eine N allena -gjengd N mycket besökt, vanlig -våt genomvåt

ålej|brosme albrosme djupvattensfisk Lycodes -färing ålyngel -gras -gress bandtång -hode* dumhuvud -jern ålljuster -kan harka slags ljuster -kone=-kvabbe -kråke* storskarv -kvabbe ålkussa, tånglake -måke havstrut Larus marinus -mor= -kvabbe -mær slags ålryssja -padde ålödla Amphiuma -ruse ålryssja, homma

åleten glupsk

åle||tine ålkista; ekteskapet er som en de som er inne, vil ut, og de som er ute, vil inn -tyv=-kråke -våd ålnät ålmenn N allmän -bate samhällsnytta -hug samhällsanda ålmenta N allmänheten åmot ställe där två åar möts ånd ande; själ; anda; snille; spiritualitet -e|maner andebesvärjare -full=-nfc -ig andlig; luftig, eterisk -rik själfull, begåvad, spirituell -s|anlegg själsanlag -s I evner själsförmögenheter -s|rett auk-torsrätt, rätt till andlig egendom -s(fortærende själsmördande -s[fraværende tankspridd, disträ -s[liv intellektuellt liv, andlig kultur -s|nærværelse sinnesnärvaro, rådighet -s| sløø V sinnesslö -svekkelse ej medfödd svagsinthet ånde andedräkt; v. andas; være i ~ i tagen; jeg skal forsøke k holde ham i ~ hålla honom varm (i verksamhet) -drett andning, respiration; andetag -fang'andetag -gisp kippande efter andan -stank dålig andedräkt ånn se onn

åpen öppen; ~t endossement in blanko -ba'ring Johannes' uppenbarelse -lytt hörbart för alla -lys öppen, offentlig -munnet lösmynt år*, ad ~e till nästa år; til till åren; ~ og dag i rättspraxis ett år och sex veckor; 1890 ~ene -talet -e|mål, forpagtning på langt ~ på lång tid -e|vis i åratal -gangsvann kvarnvatten som räcker för hela året -gjengd N som går hela året -ing, i ~er i åratal -ling årsgammalt djur -merke årsring -målsdag N födelsedag -penger apanage -rekke följd av år -s I barn årsgammalt barn; årsbarnårsliste

~s{liste förteckning över personer som för året fungera i jury -s|melding årsberättelse -støtt regelbundet vartenda år -s I unge årsgammalt barn; det er ingen ~ ingen sparvunge (barnunge) -ti årtionde -vei års|skörd, -växt -viss som varje år ger säker avkastning; havren er temmelig ~ i Norge slår sällan fel -visst=-støtt -s|von skördeutsikter årbuk f ärna, bredpannad id Leuciscus lati-frons; äv. = 2 ide

1 åre åder -hinne kärlhinna -knute åderbrock -tang knöltång Ascophyllum nodosum -vingede steklar -vell källsprång

2 åre åra -lom* årans tjockaste del -pinn årtull

3 år e—ame -helle spishäll -stue stuga med eldstaden mitt på golvet

årette kil; v. kila

år||fugl orre -høne orrhöna

årle N tidigt, arla

årsak orsak -e* äv. urskulda

årvåken o. årvak klarvaken; vaksam; äv.

= overvåken ås=åte

åsetes||berettiget berättigad att med ut-

lösande av medarvingar besitta ärvd jord -rett motsv. bördsrätt åsgårds|reien se osko-åssen hur

åsted o. åstad plats av vikt för en rättssak; få ~et på ort och ställe -s|befaring -s|gransk(n)ing undersökning på ort och ställe

åsyn* ansikte åssed växande gröda

1 åt* smådjur som tjäna till föda för vissa fiskar

särskilt sommarsillen (silde eller valen (hval~) -er namn på vissa plågsamma insekter "

2 åt N jfr ad, at -ferd beteende -finnsam kritiksjuk -funnen kritiserad -gaum uppmärksamhet -g åi n g iakttagelse -huga ge akt på -søken påträngande -vara varna

åtak angrepp

åte lockbete, aga;==åt; bjøm skydes på ~ vid åtel

åtsel kadaver, åtel åtte (imperf. av eie) ägde åttring =ottring

åvirke fälla och hugga till timmer; s. skogshygge, åverkan - 206 -

Förvillande likheter

A

adjunkt blott läroverksadjunkt jfr kapellan

age respekt jfr tukt ake åka kälke jfr kjøre akte* ha aktning för jfr vokte alt* redan

aning* lätt bris jfr anelse anledning tillfälle, lägenhet Jfr foranledigende

ansette anställa

artig konstig; rolig jfr høflig

asyl hospital, sinnessjukhus

audkjent (N) lätt igenkännlig jfr beryktet

avdrag avbetalning, amortering

avfeldig skröplig jfr frafallen

avle producera

avleden förfluten jfr avdød

avse lämna ur sikte jfr tilsikte

avsikt synerätts dorn jfr hensikt

B

banne svära jfr skjenne befare trafikera, inspektera jfr frykte for begrunne motivera jfr overveie bein* ofta fot

beretning officiell berättelse, rapport jfr fortelling

betenkelig betänksam betjent polisofficer jfr tjener blivende varaktig jfr vordende, tilkommende

blyerts blymalm jfr blyant

bløt mjuk jfr bløyt, drivvåt

brakke barack; jfr filister, spissborger

brikke spelbricka, schackpjäs jfr brett

bukk oftast gumse, bagge jfr gjetebukk

by stad; jfr landsby

byks hopp jfr bukser

D

domherre kanik jfr dampap dregg dragg jfr berme

drekt kull av ungar jfr drakt, dress dyne bolster, duntäcke jfr pute dynge hög, hop jfr møkk

E

egenkjærlig egoistisk jfr selvgod enda* ännu jfr allikevel endog till och med jfr allikevel enlig ensam, enstaka ens enahanda, likadan jfr enig ensom ofta enslig jfr alene erkjenne* äga kunskap jfr vedgå, innrømme -Ise* kunskap jfr vedgåen, innrømmelse

eventyr saga -lig sagolik jfr risikabel F

fatt, ta ~ ta i tu med feie* sopa; sota ferd* uppförande

festeman n kommissionär för tjänare jfr forlovede, kjæreste finte pik

fjell* berg i allmänhet jfr høyfjell fløte grädde jfr flytholt, flytekork fly* flyga; springa jfr flykte forargerlig förargelseväckande, skandalös jfr ergerlig

forlate oftast lämna; bibi.=tilgi -Ise, om

~ ursäkta formann ordförande; företrädare jfr overordnet -skap en kommunal representation

formål ändamål, syfte jfr gjenstand forse seg begå en förseelse jfr forsyne seg forstyrre störa jfr ødelegge forstørre förstora jfr ødelegge forsynt försedd jfr beskjeden fortapelse* förlust fortryte ångra foss vattenfall jfr stryk frakk överrock jfr [snipp]kjole, livkjole, snibel— 207 —

framdeles fortfarande jfr heretter fynd kläm, eftertryck jfr funn fyndig eftertrycklig jfr oppfinnsom føremål N avsikt jfr gjenstand

G

ganske* alldeles jfr noTcsä gispe pusta

gjerde gärdesgård jfr jorde, vang glass glas jfr (konditor]is -øye emaljöga jfr brille

glente glada jfr glime gomme tandkött jfr gane grend grupp av gårdar, by jfr veit, smug grim ful jfr grusom gro växa jfr spire gyte leka (om fisk) jfr støpe gårdbruker hemmansägare jfr forpakter gårdsrom gård i stadshus jfr værelse til gården

H

hage have trädgård jfr buhage, uthage hekle virka jfr hegle hengsle gångjärn jfr sele hoppe sto

hospital sjukhus jfr asyl

hvisle väsa jfr blystre, plistra, fløyte

hygge trevnad jfr hugst -lig trevlig

hynde hyende, kudde jfr tispe

hyre sjömans hyra \ixleie

hytte stuga; hydda

høvelig passande jfr høflig

I

iallfall åtminstone jfr allikevel igjen* kvar

innhente upphinna jfr lære is* glass

især i synnerhet jfr fra hverandre

K

kakkelovn större kamin jfr svenskovn

kane släde jfr skli

karakter* betyg

kasse låda jfr [bære]nett

kavai stor kappa jfr jakke, pjekkert

killing kattunge jfr gjetekilling

kittel skyddsrock (doktorsrock) jfr kjele

kjempe jätte jfr kjemper

kjensel igenkännande jfr kjensle, følelse

kjepp spö jfr stokk

kjole frack; klänning jfr skjørt

kjæreste fästjman, -mö utan poetisk klang

kjøre åka

kledning beklädnad, kostym jfr kjole

klinke klinga med glas jfr klimpre

klyve kliva jfr kløve

knyst knöl jfr kny

koffert kappsäck jfr amerikansk ~

kommode byrå jfr servant

kone gift kvinna, hustru

konkurranse* tävling

korn säd, spanmål jfr bygg

krän lyftkran jfr hane

kreft kräfta, sjukdom jfr kreps

krefter krafter jfr kreps

krem vispgrädde jfr [eple]grøt

krok vrå

krokan knäck jfr kransekake kry morsk jfr frisk

kunstig konstlad, artificiell jfr artig, snodig

kurv korg jfr pølse

kusine kvinnlig kusin jfr fetter

kuske stuka, tvinga till lydnad jfr kjøre

kvast tofs, bukett jfr kost

kvele kväva

kvikk livlig, munter jfr vittig kyle kasta, slunga jfr kjøle

L

le skratta jfr smile

lempelig lindrig, skonsam; adv. med lämpa jfr passende le[d]åmot led jfr medlem lidelse lidande jfr lidenskap liflig ljuvlig jfr livlig

livaktig livslevande jfr levende, livskraftig lovlig laglig jfr tillatt, tillatelig løpsk skenande, løpe ~ jfr springsk

M

mangel brist jfr rulle

markegang revision av gränserna jfr ka-

pitelstakst

mask mäsk jfr mark, orm; maske middelalder medeltid jfr midaldrende mugge handkanna; tillbringare; fr krus mulne mörkna Jfr bli (over)skyet— 208 —

myse kisa jfr smile

må måste; måtte; ~ ikke får inte

måle mäta jfr male

måtte måste, fick lov jfr må

N

nafta eterdroppar nattkappe nattmössa nødig ogärna jfr nødvendig nøyaktig noggrann; jfr forsvarlig, tilfredsstillende

nøysom förnöjsam jfr fornøyelig

O

obligasjon revers, skuldsedel även privatmans

Okse* äv. tjur jfr gjeldokse ombud uppdrag jfr representant oppkomst* uppblomstring oppsikt uppseende jfr tilsyn opptog procession jfr opptøyer ordfører främste förtroendeman i kommun jfr ordstyrer, formann orsaka N ursäkta jfr forårsake, volde overall hängslebyxor jfr kjeledress overbevise övertyga jfr overføre overgiven uppsluppen jfr forlatt overse förbise jfr bære over

P

padde grode jfr [skrubb]tusse parafin fotogen piece broschyr, icke teaterpjäs piedestal högt skåp jfr søyle pike flicka jfr tjeneste-jente pinnsvin igelkott pisk spö jfr svøpe porselen finare porslin jfr stentøy portør bärare, stationskarl Jfr botaniser-kasse

potte (blomsterkruka jfr natt~ prov vittnesmål, bevis jfr prøve

R

rab|e* klottra

ransakning husrannsakan, kroppsvisita-

tion jfr forundersøkelse rar konstig jfr søt

reddik rädisa jfr aker-, vinter\reddik reisetøy ytte. kläder jfr bagasje

rense ren(gör)a jfr luke riksg jelds- i sms. om kommuners skuld till staten

1 roe ofta beta jfr nepe, turnips

2 roe seg lugna sig jfr möre seg rolig lugn jfr morsom

rulle ofta mangla rumle bullra jfr rangle, svire røkte vårda jfr strigle rørig rörlig, i vigör jfr røret(e) rådighet förfogande, disposition jfr råd-snarhet, konduite

S

saga isländsk (historisk) saga; äv. historia jfr eventyr, sagn samfunn samhälle samlag förening, bolag jfr samleie sams* gemensam; osorterad sans sinne; fem ~er jfr besindighet seler hängslen jfr seletøy selskap* bjudning; bolag, förening semester termin jfr ferie Siffer chiffer jfr tall[tegn] silke* siden skate rocka jfr skjære skikkelig anständig jfr flink, dyktig skikkelse skepnad jfr skjebne skinnbarlig livslevande jfr tilsynelatende skingre ljuda gällt jfr spre skjebne öde jfr skikkelse skjene kesa jfr løpe løpsk skit|ten smutsig -t strunt skjønne förstå jfr øyne Skjørt kjol jfr [frakkeskjøt skorpe brödkant jfr kavring skrammel* skräp skratte gapskratta jfr le skrelle skala

skrift -en* stil jfr skrift -et Skritt steg jfr gang skrivepapir brevpapper skuffe göra besviken jfr puffe skur* skjul, lider jfr regnbyge Skål* tefat slange orm slett* dålig

slutning slut; slutledning jfr skråning slutte sluta jfr helle smile le jfr smiske, s7eske smiske smila, fjäska jfr daske, baske- 209 -

snakke språka, prata snild förr slug jfr snill snipp krage

snor snöre jfr snott, snørr snøre metrev jfr snor, hyssing spille* spela

spire gro, grodd jfr scepter spott[e] hån[a], trots[a] jfr spytt[e] spøke skämta jfr gespenst Stadig* ständigt Sted ställe jfr ambolt stenge låsa, regla jfr lukke stokk* käpp

Strigle en hest rykta jfr stryke en barberkniv

Strunt strut jfr tøv

Stund, en ~ äv. några dagar

således så jfr altså

Såpe tvål jfr grønnsåpe

T

takknemlig tacksam jfr velbehagelig taksere saluvärdera jfr likne tavle svart tavla jfr maleri tegne||bok plånbok -stift häftstift tekke tycke, behag jfr teppe tidig disponerad jfr tidlig tilbake* kvar

tilfelle fall, tillfällighet jfr anledning

tilgift påbröd jfr tilgivelse

tiltak initiativ jfr påfunn

tjener* kypare; betjänt jfr tyende

torn tagg på växt; jfr tårn

trakt tratt jfr egn

trampe äv. stampa

trasig tråkig jfr fillet

tre(de) trampa jfr trine

trekk drag

tresk slug jfr gjenstridig

trivelig välmående jfr hyggelig

true* hota

tøy kläder jfr stoff

u

ubevegelig orörlig jfr ubønnhørlig udyd osed jfr spetakkel uhyggelig otrevlig, ruskig jfr redselsfull uhyre vidunder jfr utøy ulovlig olaglig jfr utillatelig undertiden ibland jfr imens utidig indisponerad; omotiverad; sjåpig ut mane utdriva andar; jfr utfordre utsette uppskjuta jfr fastsette uvilkårlig ofrivillig jfr ubetinget

V

valgmann särsk. elektor jfr velger vanrøkt van vård vanskelig svår jfr usikker vanstelt vanskött jfr van\hellet -siret vante fingervante jfr vott vemmelig otäck jfr vammel vidd kvickhet jfr vidde vidunderlig underbar jfr uhyre vilkårlig godtycklig jfr betinget virke verka jfr hekle

Y

yppe åstadkomma, börja grål; jfr røpe yte* splint, ytved jfr overflate

0

ødelegge förstöra, vida allmännare än ödelägga

øgle ödla jfr lykke

Förkortningar

ang. angående A/S aksjeselskap(et) AT arbeidstjeneste

avd. avdeling, avdøde [den] avlidne B.org bedrijtsorganisasjon (till skydd mot

tyskt förstörande under ockupationen)

cfr confer jfr

d.d. dags dato

DK distriktskommando dpsk dampskip ångf. dSS det samme som eds. edsvoren

enst. enstemmig enhällig(t)

e. 0. etter omstendighetene

1 e. S. eget segl

2 e. S. etterskrift P. S.

f. eks o. f. ex. for eksempel t. ex. fhv forhenværende f. d.

f. 0. fra oven uppifrån

FO forsvarets overkommando

f. t. for tidén f. n.

f X for exempel t. ex.

gl gammel

grb gårdbruker

g ri grunnloven

H L hjemmefrontens ledelse

hrd høyesterettsdom

HS hjemmestyrkene

h. å. hundredår

ib(id) ibidem sammastädes

I fig i følge enligt

innst. innstilling

istfr, i St. f. i steden for

jf (r) jamfør jfr

K K koordinasjonskomité för att ordna am-verkan mellan olika hemliga organisationer

k. n. kongelig norske krl kriminalloven strafflagen k. S. kort sikt kst konstituer et likn. liknende dylik L landsmål, nyn; rsk LL lutlag N AB L st pund sterling £ M se ovan s. 101

Matr.-No matrikelnummer, jordeboksnum-mer

m. h. t. med hensyn til

Milorg jfr HS IVIP militærpoliti

m. p. p. mei påholdt penn m. h. å p. mtb motorbåt m. v. med videre o. s. v. N. nord; se äv. s. 111 n norsk

n. br. nordlig bredde ni nemlig N. L. norske lov

NRK Norsk Rikskringkasting N. S. Nasjonal Samling 0. a. d. og annet desslike 0.R.sakfører overretssakfører O.S. offentlig sak tjänsteförsändelse 0. S. b. og så bortetter o. s. v. 0. S. fr. og så fremdeles o. s. v. OVfr ovenfor p. privattelegram p. g. a. på grunn av p.p. præter plura m. m. pst prosent

S se ovan s. 139 jfr Stf Sb svar betalt S. d. samme dato Sg særdeles godt Sj. sjelden

S. m. samme måned sml sammenlikn jfr smst sammesteds

SN Dei sameinte nasjonane N FN

StfC| sequentia följande

Stf særdeles tilfredsstillende; se ovan

s. 139 St kr stykker

St. Prp. stortingsproposisjon

S. U. svar utbes o. s. a.

T se ovan s. 17å

t. d. til dømes t. ex.

tilt. tiltalte svaranden

tjb tjenstebemerkning

TRU K Trafikkulykkeskommandoen

il. under

U. f. I. uten fast lønn över stat Ug utmerket godt högsta betyget U R K utrykningsko mmando vedk. vedkommende vedl. vedlagt bifogad